REGALE SACERDOTIUM, SIUE DE SACERDOTIS EXIMIA...

Pierre : de Besse, Matthias Martinez van Waucquier

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
8
7 H
11
D. VII. Q5.
Digitized by Google

Digitized by Google

REGALE SACERDOTIVM,

Siue

De { *Sacerdotis eximia dignitate.*
Dotibus ipſi neceſſariis.
Ac rebus eidem prohibitis. }

Libri Tres.

AVTHORE
R. D. PETRO BESSEO SS. THEOL. DOCT.
Chriſtianiſsimo Galliarum Regi
à Concionibus.

E gallico latinè traducti ſtudio M. M.

URBE BIBLIOT. COLLEG. SS. BLASII
P A

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud Ioannem Kinckium ſub Monoce-
rote. ANNO M. DC XV.
Cum priuileg. S. Caſ. Maieſt. ſpecialis.

BIBLIOTECA NAZ.
VITTORIO EMANUELE
ROMA

S.ti Pauli in Colon…

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO,
ET REVERENDISSIMO DOMINO,
D. ANTONIO,
EPISCOPO
VIGILIARVM,

S. SEDIS APOSTOLICAE *ad partes Rheni, & Germaniæ Inferioris cum poteſtate Legati de Latere*

NVNCIO.

Domino ſuo clementiſſimo.

DEbellata arma Illuſtme & Rme Domine trophæo ſuffigere, & quicquid in aduerſarijs aliquando terrori erat, longo in ſpectaculum deducere triumpho, ſolenne victoribus; vt hoc tanquam perpetuo & inuiolabili monumento rerum fortiter geſtarum memoriam poſteris commendarent. Egregium ſanè inſtitutum & generoſum ad virtutes incitamentum. Cum autem peruigiles ex celſa ſpecula Celſit. Vræ pro Eccleſiæ ſalute excubias, ac in debellandis irreligioſarum menti-

um vitijs ſtrenuiſſimos labores, & eorum Deo dante, ſucceſſum recogito, exiguum hoc de Eccleſiaſticorum vitijs Trophæum, à Doctiſsimo viro Petro Beſſeo antè Gallicè editũ, omnino Aeternitati V^{tæ} arbitror conſecrandum: vt pietatis reformator, Impietatis exterminator, apud omnes ſemper audiat. Quanta enim feliciſſimæ Legationis V^{tæ} tempore morum facta ſit in melius commutatio, quanta pietatis acceſſio, quanta vitiorum per Tractum Rheni ſtrages, etſi humilitas Ill^{mæ} V^{tæ} Gratiæ in ſcriptis alienis legere erubeſcat, nulli tamen dubium eſt, quin vel maximè in conſcientiæ ſuæ ſecreto, cum gratiarũ actione de iſthoc glorietur apud Dominum, & terminos Commiſſionis ſuæ percurrens, labores ſudoreſque lætiſſimè recognoſcat. Siue enim ſacra templa luſtremus, Sacerdotum habitacula; ſiue ipſos Sacerdotes, templorum animas, eſt quod gaudeamus, eſt quod gratulemur, eſt quod in te Illuſt^{me} & R^{me} Domine prædicemus, in ſordibus ac inquinamentis expurgandis rigo-

rem

rem; in melioribus ſubſtituendis vigorem, in Monaſteriorum arduis viſitationibus, & nouorum molitionibus, ſacrorumque ordinum ſuſceptione impenſam operam; in virtutibus promouendis ſtudium, atque in gregis totius cuſtodia vigilantiam planè Apoſtolicam; vt mirandum non ſit, ſi fructus vberiores fæcundus ager producat; qui cultorem nactus eſt abundantius laborantem, & REGALE SACERDOTIVM eſſe incipiat, quod vitiorum propagine ad ſeruitutem degenerabat. Vnde nō mediocre Germaniæ à S. D. N beneficium conceſſum, quod tam ſtrenuum diuini cultus propugnatorem, & vitiorum omnium debellatorem in Apoſtolicæ Legationis officio ſeruet continuatum. Rem itaque optimam & æquiſſimam facere putaui, ſi REGALE hoc SACERDOTIVM R^mæ & Illuſt^mæ V. Celſit^ni item dedicatum, certus quærendum, legendum, probandum ab omnibus, cui tam ſolicitus gregis cuſtos, tam peritus arietum gregis Curator nominis ſui tutelam non inuideret. Pa-
 tere

tere igitur Illuſt^{me} & R^{me} Domine, quod de benigniſſima humanitate veſtra omnino confidimus, hoc Beſſcianum opuſculum Celſi^{nis} T. frui aſylo, & quam Tibi debemus Reuerentiam & gratitudinem maximam, exiguo hoc munuſculo declarari. Nos autem id ſedulò orabimus vt ſollicitudine veſtra Paterna diu gaudere, ac tegi poſſimus, ſic voueo Coloniæ Agrippinæ. Pridie S. Martini Anno ſalutis M. DC. XIV.

Illuſtriſſ. ac Reuerendiſſ. V. Celſ.
Obſeruantiſsimus Cliens

IOANNES KINCKIVS
Ciuis & Bibliopola
Colonienſis.

LEONAR-

A MONSIEVR DE BESSE Docteur en Theologie.

SONNET.

SI de mille flãbeaux qui brillent dans les Cieux,
On en void preſider deux qui par excellence
Communiquent ça bas leur ſecrette influence,
Y cauſants des effects grands & prodigieux.
Si dans le chef humain on void tourner des yeux,
Qui ſur les autres ſens ont toute preſeance,
Viſtes, luiſants, actifs, qui en toute occurrence,
Nous ſeruẽt de flambeaux, qui guidẽt en tous lieux
Ainſi Beſſe faict voir la double authorité
Qui preſide par tout, Preſtriſe *&* Royauté
Les deux yeux de l'Eſtat, les flambeaux de l'Egliſe.
Ce n'eſtoit pas aſſez par tant de beaux Sermons
Nous apprendre à preſcher il falloit ces leçons
Pour bien adminiſtrer la Royalle Preſtriſe.

Paulmier Crouille.

LEONARDVS ROBINETVS Curiæ Aduocatus D. PETRO BESSEO, THEOLOGIAE PARIS. DOCTORI, amicitiæ ſumma neceſsitudine ſibi coniunctiſsimo.

PAllas in extremis dum conderet vltima Fata
Te dedit hæredem Dotis in Aſſe ſuum.
Perfidus aſt nimium ſcripti Tabularius, Aſſem
Contulit in Beſſem, Pallada decipiens.
Et Beſſæus eris qui ſcriptis totius Aſsis
Verus eras Dominus: non, tua iura manent.
Ergo age, ſuppoſito nunc vtere Beſſe, vel Aſſe
Natura ille tibi competit, is merito.

PRIVI-

Digitized by Google

PRIVILEGIVM CÆSAREVM.

SACRÆ Cæſareæ Maieſtatis Priuilegio ſpeciali cautum eſt, ne quis proximo decennio citra voluntatem Ioannis Kinckij Ciuis & Bibliopolæ Colonienſ. intra S. Rom. Imperij fines, vllo modo edere aut excudere, venaleſue habere præſumat: *Conciones & reliqua opera R. D. M. Petri Beſſei, S. Theol. Doctoris*, tam *Latinè* quàm *Germanicè* verſa, ſub pœna in ipſo Originali lata. Datū Lintzij, in arce Cæſarea, die XVIII. Menſis Iulij. An. Domini M.DC.XIV. Regn. Rom. tertio; Hungar. ſexto; & Bohem. quarto.

Matthias.

Locus Sigilli.

V^t. HL. von Vlm.

Ad mandatum Sacræ Cæſ. Maieſtatis proprium.

Io. Baruitius.

Rdis

Digitized by Google

Rdis DOMINIS

PRÆSVLIBVS, SACERDOTIBVS ET RELIGIOSIS,

Salutem in Domino.

PInxit olim fabularum conditor Aeſopus hominem qui biſaccum geſtaret humero, in cuius partem anteriorem, aliorum quæ notârat delicta coniiciebat, quò eadem dum allubitum eſſet intueretur, ac recentem eorum haberet memoriam, in poſteriorem verò ſua ipſius commiſſa conſtipabat, omnem vt eorum memoriam aboleret, numquam præ oculis haberet, & obliuionis tumulo obuolueret. Ceterùm morali parabolæ huius expoſitione omiſſa, quæ iam tum edocebat, ita eſſe natura comparatum, eamq; noſtram peruerſitatem, aliorum vt næuos quamprimum detegamus & inſpiciamus, noſtros ipſorum verò agnoſcere nequeamus; ipſe mihi perſuadeo, me cuiquam veſtrum homini illi Aeſopico viſum iri perſimilem, illiuſque perſonam induere, ac librum hunc meum, quemdam biſaccum eſſe; cùm de Sacerdotum dignitate & maieſtate tam præclara & eximia recenſeam, ſimul & eorum defectus & imperfectiones ob oculos omnibus ponam, meas verò agnoſcere & inſpicere nequeam, illis in anteriorem, his verò in poſteriorem ſacci partem coniectis. Homo Aeſopicus moraliter expoſitus.

Quam meam agendi rationem oculus ſatis manifeſtat, vt qui centro ſuo numquam egrediens, circumſecus fertur & gyratur, atque explo- Oculus hominis videt omnia, non tamen ſeipſum

vatoris cuiuſpiam generalis inſtar, omnia ſcrutâ-tur, ac perueſtigat; ſeipſum autem explorare, ac perueſtigare nequaquam poteſt. Eiuſdem conditionis ego ipſe ſum, nec mentis meæ oculus, corporis oculo diſsimilis eſt. Cum enim adeò exactè meorum fratrum ac Collegarum defectus explorem, vt in eis Lynceus ſim; in meipſo talpa ſum, & in meis defectibus nil prorſus video. Senes nonnulli reperiuntur debilioris viſus, qui licet res ſibi proximas non videant; in remotis tamen, ac procul diſsitis videndis non impediuntur. De meipſo non ſatis ſcio, an iam canis aliquibus aſperſus atque ad ſenectutem vergens eodem defectu laborem, quoniam tam manifeſtè video, ac tam facilè ſentio, diſcernoque Eccleſiaſticorum aliorum defectus, atque errores, à propria mei ipſius cognitione tam longè remotus, atque vndequaque diſfluens, tam exiguo ſcilicet iudicio ac prudentia, in rebus meis præditus, vt ea quæ me proximè contingunt, atque in meipſo ſedem fixerunt, non animaduertam.

Senes remota vident, propinqua non vidēt.

Demiratus hactenus ſum, pluſquam centies ac millies, Phariſæorum Euangelicorum temeritatem, qui in ipſis templi adytis conſtituti obſeruabant fures, latrones, adulteros, aliiſque ſceleribus coopertos, qui in Republ. verſabantur; iidem tamen, faſtum, arrogantiam, aliaſque Tyrannicas ac carnificū more torquentes, animarum ſuarum paſsiones ac perturbationes perſpicere non poterant. Vereor ſanè ne quis talem me exiſtimet, & præſumptionis nimiæ me inſimulans, Phariſæum agere me tactet, quod proprios defectus cum cernere non valeam foris tamen oculos circumferam, tamque acrioſè

Phariſæorum hiſtoria allegoricè applicata.

ſcrutet

ſeruter aliena, & ſcandala & abuſus Prælatorum in diœceſi, concubinatum & auaritiam Sacerdotum in parochijs & laſciuiā ac ſacrilegia Religioſorum in ipſis perſpiciam cœnobijs. Sed quid? ipſe religionis Zelus, & talenti conceſſi depromendi lucrandique obligatio, ipſa quoque collegarum Eccleſiaſticorum diſſolutio in hoc me ſtadium inuitarunt, vt buccinam inflem & bellū cieam. Quare ad conflictum, & ad arma conuoco, cùm video tam grauiter offendi, tantum rebuſpublicis detrimētum, & Eccleſiæ ſcandalum hinc videā comparari.

Ferūt filium Crœſi regis Lydorum mutum cùm patrem in periculo vitæ conſtitutum, & iamiam à milite cui ignotus erat obtruncandum cerneret, tam repentino hoc metu ita conſternatum fuiſſe, vt vocem & loquendi facultatem receperit, inclamans, Rex eſt, deſine, ſceptro parce. Idem ipſum mihi accidere videtur; cum enim æquo animo ferre nequeam, regum regem Deum tot tamque grauibus delictis ad iracundiam prouocari, omnem fidelium cœtum ſcandalū pati, & vniuerſum Chriſtianorum orbem ita diuexari; ſilentium abrumpere ſum coactus: quare voce recuperata inclamo quàm maxima animi contētione poſſū: in vitioſos deſæuio improbos ſugillo, pios exalto, & parænesin hanc ad profeſſionē meam & Sacerdotij honorem tuendū condo, cum ſint alij me & doctiores & ad ipſum inſtructiores qui cum id & grauius & elegantius facere poſſent, ipſum tamen facere detrectarunt. Quod vero mihi animum quàm maximè addit, eſt quod ſciam minimorum ſæpe & imperitiorum conſilia vim habere,

Herodot. Hiſtoria de filio muto regis Lydij c.

& reipublicæ, cum ceteris doctiorum peritiorumq́; neglectis, vtilitatem afferre. Conſilium Iethro Sacerdotis Madian, de iudicibus Hebraicis deligendis, probauit magnus Hebræorum legislator Moſes, & qui totius vniuerſi erat oraculum, & omnibus quàm rectiſſimè conſulebat, idololatræ conſilium vtile iudicauit: idololatria dempta, quemdã me Iethro iudicate, & forſan quæ ſuadeo & quod ſuggero conſilium de Sacerdotio, non erunt vt ſpero inutilia, ſed Præſulibus, Religioſis & vniuerſæ Eccleſiæ emolumentum aliquod allatura.

Exod. 18

Prælatorum Sacerdotum, & Religioſorum officium.

Dico igitur viros illos diuino cultui dedicatos, homines ſanctificatos, Angelos humanos, deos terrenos, nonniſi pietatem ſpirare, vni ſtudere virtuti, & ab omni ſæculari commercio mundique negotijs quàm longiſſimè oportere recedere. Horum eſt vt ſoles alios irradiare; vt columnæ & baſes onera ſuſtinere; vt duces & conductores nationes deducere; vt paſtores & doctores erudire populos; velut ductores, errantes in vitam reuocare, velut naucleri & nauarchi, carcheſium, vela, malos & tranſtra nauis Eccleſiæ dirigere. Sed imprimis horum eſt religionem in moribus præferre, honeſtam vitam agere, bonos fructus proferre, omnibus denique bono exemplo eſſe. Ecce ego vos poſui, *ait ſuis Chriſtus*, vt eatis & fructum afferatis, & fructus veſter maneat. *Vos iam tum verba illa reſpiciebant Eccleſiaſtici, & edocebant, vos ab ipſa Dei manu poſitos eſſe, vt in virtute creſcatis, in ſanctis exercitijs proficiatis, veſtræque actiones qualeſcunque demum illæ ſint, tam*

Ioan. 13.

paruæ

paruæ quàm magnæ illi gratæ exiſtant.

Profitetur ſponſus in vno oculorum *ſponſæ*, & in vno crine colli *illius ſuum cor eſſe vulneratum. Nullum porro inter exteriora corporis mẽbra oculo excellentius & crine vilius. Atque idcirco oſtendere diuinus ſponſus voluit, non magna modò Epiſcoporum & Religioſorum opera, ſed minora etiam & parui momenti ſibi grata & accepta eſſe, vultque ſibi omnigena illos & quæcumque offerre, ac diuerſos in Eccleſia proferre fructus.* Delectatur Deus paruis & magnis operibus Sacerdotum. *Cant.* 4.

In ipſa rerum omnium creatione dixit Deus *de arboribus & plantis*, Germinet terra herbam virentem, & facientem ſemen iuxta genus ſuum. *Sacerdotes & Religioſi ſunt præcipuæ pomiferæ magni mundi huius viridarij arbores, ſunt viuæ Eccleſiæ plantæ, quas fructum deuotionis, vnamquamque iuxta qualitatem, dignitatem, ordinem ac merita ſua, ferre vult* Deus. *Omnia tintinnabula in fimbria* Pontificis *Moſaici ad numerum ſonum edebant, & quodammodo modulabantur quotieſcumque tabernaculum ingrederetur.* Epiſcopi, *Sacerdotes, & Monachi tintinnabula ac campanæ Eccleſiæ ſunt, alij maiores, alij minores, omnes tamen iucundiſſimam & numeroſam operum, deuotionum, virtutumque harmoniam in fidelium auribus edant neceſſe eſt.* Deuotionum *dixi, nihil enim pietate Sacerdoti neceſſarium magis & vtile; illa omne illius decus, fulgor, ornamentum, maieſtas & anima Sacerdotij, & potiſſimum illius trophæum ac triumphus.* *Gen.* 1. *Exod.* 28.

Gemmarij tradunt, gemmas omnes melle illitas, vnam- Deuotio mel eſt.

vnamquamq; in ſpecie ſua illuſtriorem ac ſplendidiorem fieri. Sacerdotes gemmæ ſunt Eccleſiæ, Prælati rubini & adamantes; pietas verò & deuotio mellis quoddam genus, quâ Smaragdi ſemel perfuſi & obliti, ſplendeſcunt magis: vnaquæq; in genere ſuo, Prælati ſcilicet in dignitate, Sacerdotes communes in qualitate, Religioſi verò in ordine ſuo digniores & maioris meriti fiunt.

Sacerdotes tam in mundo, quam religioſi in monaſterijs pij eſſe poſſunt.

Cum verò Sacerdotes viua quædam populorum & nationum ſpecula ſint, horum eſt, virtutes, & deuotionem imprimis, quæ & virtutum anima & virtus animæ eſt præcipuum in ſpirituali ſupellectili membrum, publicè præferre. Hanc habeatis neceſſe eſt Sacerdotes, aut ordinem hunc deſeratis. neque enim valebit excuſatio illa friuola, quod mundi negotijs implicati ſitis, dicentes, gemmam hanc in mundi huius inſulis non reperiri, & non niſi difficulter admodum in vrbibus, familijs, in aula, locisq; bello, turbinibus, inſidijs expoſitis theſaurum hunc ſeruari poſſe, in monaſteria illum relegando, & religioſis à mundo penitus ſequeſtratis magis propriam eſſe. Certum eſt enim florem hunc omni in agro poſſe creſcere, tam in ſæcularis quam Religioſi horto; omnis eum fert terra, modò excolatur; adeo vt Sacerdos aulam frequentans tantam præferre pietatem poſsit quantam qui in intima ſolitudine obſcurus & ignotus deliteſcit.

Gemmæ in mari rore viuunt.

Dicuntur gemmæ in mari viuere, ſine vlla tamen

men aquæ gutta, rore tantummodo cæleſti paſta, ita Sacerdos; qui inter ceteros homines veluti gemma quædam eſt, in medio mundi huius oceano viuere poteſt, nullam tamen illius humorem obbibens. Ferũt iuxta inſulas Calidonias fontes ac ſcaturigines aquæ dulcis, in medio mari reperiri. Naturale hoc quoddam prodigium; quod propoſito meo adaptans dico, Sacerdotes & Religioſos, veræ pietatis ſcaturigines in medio mari & ſalſis ſæculi huius fluctibus poſſe reperire.

Sunt in rerum natura papiliones, quos pyrauſtas dicunt, qui per ignem ac flammam volitant, nullam tamen inde læſionem, ne alas quidem adustulando accipiunt. Ita probus Sacerdos, quamuis in vrbibus degat & familiam alat, vel in aula, inter flammas concupiſcentiæ mundi huius volitare poteſt, honoris tamen, piorum deſideriorum ſanctorumq; affectuum erga vitam religioſam alas non adurere. An non Abrahamum in Chaldæa, Ioſephum in Aegypto, Loth in Sodomis, Iob in regione barbara & impia Hus, florentes & pietate egregios vidimus? An non Dauid regum & principum gemma, duorum regnorum negotiorum mole preſſus, gloriatur adeo ſe pium fuiſſe, ſepties vt in die, non obſtantibus negotijs & occupationibus, laudem Deo dixerit? Eſt ſcilicet roſa, quæ in ſenticetis, ericetis, dumetis, ſpiniſq; mundi creſcere poteſt: quin difficile ſit non nego, impoſſibile vero eſſe ac fieri non poſſe, minime.

Papiliones igne volitantes non tamen ambuſti.

Dauid rex pius.

Quidquid ſit, pietatem ſectemini oportet Sacerdotes

Sine pietate nihil eſt Sacerdos.

cerdotes, inq; hanc vnam incumbatis, quam ſi deſeratis ac negligatis, à iuſtitiæ via deflectitis, iuri ac priuilegijs dignitatis veſtræ plurimum derogantes: ſine hac enim omnis profeſſio veſtra nonniſi abuſus, miniſterium nonniſi abominatio, ac vita merum ſacrilegium. Occaſione abominationum, Ezech. 8. *huc affero quod Ezechiel propheta ſe vidiſſe commemorat, vidit enim ſenes & canis conſperſos tergum altari obuertere, & ad templi ianuam reſpicere. Quod myſterium innuere volebat, nullam maiorem haberi in mundo abominationem poſſe, quàm Sacerdotes, quos ſcriptura preſbiteros nuncupat, tergum deuotioni, cuius altare eſt ſymbolum, obuertere, & oculos foras emittere, vt terrena procurent, & in mundo occupentur. Ingens ſcilicet abominatio, Sacerdos pietate deſtitutus.*

Quantopere Chriſtus ſuccenſuit, quam iram induit, quem furorem prætulit, cùm templum ſuum vidit profanatum, pietatem exulantem, ſacra violata, menſas numulariorum erectas, & negotiationis exercitium, & domum orationis in latronum ſpeluncam conuerſam? Nihil enim eſt quod Deum magis iritet, quam Eccleſiæ honor peſſumdatus, Sacerdotes negotiationi aſſueti, Religioſi improbi, virtus proſtrata, pietas extincta, & domus ſancta in latronum latibulum conuerſa. Hæc ſunt ob quæ meritò Deus in homines deſæuiat, & in Sacerdotes fulmina indignationis eiaculetur. Vt enim magna eorum dignitas, ita caſus illorum ingens etiam eſt, atque vt ſanctus Hieronymus ait, In cap. 42. Ezech. *magna quidem Sacerdotum eſt excellentia, ruina quoque illorum minor non eſt; atque vti ipſa placet*

aſcen-

aſcenſio, ita deſcenſum etiam metuamus, oportet. Cui accedens ſanctus Bernardus, *ait, nugas in ore ſæcularis nonniſi nugas eſſe, ſed in Sacerdotis & religioſi blaſphemias.* Ego *verò vt ſanctis hiſce Doctoribus etiam ſuffragator accedam, meamque ſymbolam conferam, dico quod in alijs nonniſi exiguum peccatum eſt ac leue delictum, in Sacerdotibus enorme crimen ac ſacrilegium videri. Atque vt dignitas virtuti pondus & authoritatem addit, ita etiam peccatum adauget, & pondus illi addit.* Sacerdotum delicta grauiora quàm aliorum.

Ipſe pietatis contemptus omnium malorum eſt origo & ſeminarium, & cunctorum quæ hodie (prô dolor) in Eccleſia *noſtra Gallicana videmus, ſcandalorum, diſſolutionum, atque vitiorum in Sacerdotibus cauſa. Quod pietas deſit & negligatur, nonniſi ſuperbia, libido, auaritia hodie laxatis habenis per orbem feruntur, quæ tria omnium iniquitatum orbis cauſa ſunt & initium:* Diuus Ioannes *in* Epiſtola *breuem mundi malorum tenens catalogum ait,* Omne quod eſt in mundo, concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ. *Quod magnus Apoſtolus de vniuerſo hominum genere ſcripſit, ipſe Eccleſiæ adapto, & dico, quidquid hodie in ſtatu Eccleſiaſtico reperitur, vel eſſe vanitatem & ſuperbiam, vel laſciuiam carnalem, vel auaritiam, quæ tria generalia quædam omnis impietatis & criminum principia ſunt.* Quod Sacerdotes pij non ſint omnia vitijs plena. 1. *Ioan.* 2. 2. Reg. 13.

Tribus *namque haſtis* Ioab *efferus* Dauidis *filium*

2.Reg.18. *filium Abſalomum traiecit, capillitio ex arbore ſuſpenſum. Sathan crudelis ille animarum obtruncator & homicida eadem crudelitate vtitur, & tribus vitijs, velut triplici lancea, filios regis cæleſtis, Sacerdotes inquam, Eccleſiæ Principes, è vanarum cogitationum capillitio ad feralem & funeſtam mundi huius arborem ſuſpenſos traijcit. Da-*
Dan.7. *niel mihi portentoſum & terribile animal deſcribit vrſi inſtar, triplici dentiū ordine minax, quodque nonniſi ſanguine & cadaueribus humanis paſceretur. Omnium antiquorum expoſitionē, & experientiam ipſam conſulens, crediderim peccati figuram monſtrum hoc fuiſſe, quod hodierna die per orbem deſæuiens, quidquid in Eccleſia eſt deuaſtat, & triplici dentium ordine, ſuperbiâ nimirum, luxuriâ, & auaritiâ deſtruit.*

Luxuria hodie inter Sacerdotes communis.

Deplorandum eſt, & nouo quodam lacrymarum genere deplorandum, hodie tot vitia per orbem inualeſcere, ſed luxuriam inprimis adeo vulgatam eſſe: tot Prælatos effeminatos, tot Sacerdotes concubinarios, Religioſos ſine regula, ſine voto, ſine omni prorſus vita, ſed non ſine luxuria, reperiri. Triſte profecto & infelix augurium, tempeſtas terribilis, ſæculum anti Chriſti, & reli-
Iſai.1. *gionis exitium. Quare non immeritò cum Iſaia gemens exclamare potero,* A planta pedis vſque ad verticem, *Id eſt, à Præſulum primis vſque ad minimos Capellanos,* non eſt in eo ſanitas: *nulla in vniuerſo Eccleſiæ corpore honeſtas, pudor nullus. O ſcelus intolerabile! O ſacrilegia acriter vindicanda.*

gāda! ô crimina tanto indigna ſtatu! ô vitam à Sacerdotum primitiuæ Eccleſiæ, imo & à ſacriſiculorum Ethnicorum vita nimis ab diſcrepantem!

Scripſit in Academicis Tullius, Sacerdotes ſuos ſoli deorum cultui, rebuſque ſacris æditos fuiſſe: quin & Auguſtinus refert Sacerdotes Græcos magno apud ſuos in honore fuiſſe, quod dijs ſuis gratas eos offerre victimas indicarent. De Aethiopum ſacrificulis etiam ſcriptum eſt, quod, quamuis ſemper in deſerta ſolitudine agerent, ab omni hominum conſortio & contubernio ſequeſtrati, ea tamen hebdomade, qua Deo offerre victimas & libamina ex ordine oportebat, ab omni ſe voluptate, & vxorio præſertim concubitu & amplexu, temperarent, vt grata & accepta eorum ſacrificia ac victimæ forent. *Lib. 4 Academ.* *Lib. 2. de ciu. cap. 15.*

Adhæc ipſe Hieronymus in Monaſtica regula, è Cheremone Stoico, tradit Aegyptiorum Sacerdotes, ab omni ſæculari negotio ac turbis liberos, in templis ac fanis ſemper eſſe commoratos, cælorum & aſtrorum motui contemplando ſemper intentos, ab omni mulierum conſortio remotos, dum vero cultui diuino vacarent, dijsque miniſtrarent, à carne & vino abſtinuiſſe, pudicitiam vnà cum ſobrietate inuiolatè ſeruādo Ipſe etiam ſacrificulus Dianæ Epheſiæ, cui nomen Megalobyzus ſemper Eunuchus erat, nefas enim credebant, Deæ pudoris præſidi, laſciuum ac ſalacē deſeruire. *In reg. Monachor.* *Alexand. ab Alex. Lib. 2.*

Hinc

Hinc etiam ſoli Sacerdotes Athenis albatos gerebant calceos, vt omnibus oſtenderent, ac ſimul ſeipſos commonefacerent, honeſtatem & candorē morum ſibi eſſe imprimis neceſſarium. Vt vero hāc Ethnicorum conſuetudinem ſacro teſtimonio illu-
Leuit. 14. *ſtrem, lego in Leuitico, Sacerdotibus veteris Teſtamenti, cùm ſacris operam dare eos oportebat, munditiem mandatam fuiſſe, & ab vxore continentiam, quin etiam religioſè ac piè viuerent, & vita ab omni prorſus eſſet libera peccati contagio.*

Deus vult Sacerdotes ſanctiores quā alios.

Omnia hæc antiqua iam antiquata, & egregiæ conſuetudines iam abrogatæ denotabant, quamuis Deus omnes omnino homines ab omni peccato liberos velit, & caſtitatem ſectari, Sacerdotes tamen imprimis caſtos, eoſq́ ſanctiores ac mundiores aliis velle. Vt enim eorum munus ac functio ceterorum hominum dignitati præcellit ac præſtat, ita eorum vitam & mores præ aliis eminere & excellere oportet.

Epiſt. 4. ad Stephan. Pont.

Quod S. Cyprianus ſancto cuidam Pontifici hūc in modum præſcripſit, oportet eos qui ad altare noſtrum accedunt, Deoq́ ſacrificia offerunt, ſanctos penitus & ſine macula eſſe, cùm in Leuitico vetet Dominus, nullum ſibi offerre ſacrificium, aliquam
Leuit. 21. *qui maculam prætulerit; & in Exodo omnes Sacerdotes, qui ad Deum accedunt, ſanctificari, & ab omni vitio liberos eſſe velit, ne fortè diuinam*
Exod. 19. *indignationem incurrant. Adhæc, Quotieſcunque Sacerdotes miniſtraturi ad altare acceſſerint, omni culpa careant neceſſe eſt, ne fortè emoriantur, & vltionem de iis Deus ſumat. Si autem in Aaronicis Sacerdotibus tantam munditiem requirebat,*

quanto

quanto maiorem veri Euangelici, præferant neceſſe eſt, qui non iam ſanguinem taurorum & hircorum, aliorumq́; animalium, ſed pretioſum Ieſu Chriſti ſanguinem in illius Eccleſiæ altaribus Deo offerunt.

Quanta porrò eorum eſt calamitas, ab hac qui declinant puritate, nec conſiderant, miniſterium quod exercent, penitus ſpirituale & diuinum eſſe, & ſe à Spiritus ſancti manu vocatos eſſe, cui ſicut nihil eſt inimicum & aduerſarium magis quàm peccatum carnis, ita etiam nihil haberi poteſt, quod Sacerdotis honorem polluat aut inficiat magis. Huc facit quod de Gentilium Sacerdotibus tradit Ambroſius, illos ſcilicet infames & ſceleſtos habitos, qui caſtitatem violarent, & muneris ſui obliti laſciuiam conſectarentur. Quin & Hieronymus tradidit filios Heli adeò lubricos & ſalaces fuiſſe, vt in ipſo templi veſtibulo rem veneream exercerent, & quidquid in ſacrificiis potiſſimum eſſet & optimum ſibi reſeruarent.

Nihil adeo Spiritui S. aduerſatur quam peccatum carnis.

Lib. 8. cont. gentes.

Ad Oceanũ.

At maior veſtra infamia ac dedecus eſt Paſtores, qui omnem honeſtatis limitem egreſſi, in perpetuo viuitis concubinatu, vt ſacrilegi ac meræ pecudes: Quid! itane vos veſtri obliuiſci, huiuſmodi vt delicta committere non vereamini? quid! vos cibo incorruptibili paſtos adeò internè corruptos eſſe, tantamq́; in anima fouere peſtem? Tradunt herbarij, herbam eſſe, cui nomen Agnus caſtus, quam quicunque tetigerit, caſtus & pudicus redditur; Chriſtus Agnus quidam caſtus eſt, quem cùm quotidie in anima veſtra condatis, qui fieri poteſt, vos caſtos non eſſe?

Agnus caſtus homines reddit caſtos.

Ferunt circa Orientem aues eſſe, quarum caro incor-

incorruptionẽ neſcit, quod aromatibus, cinnamomo & caryophyllis paſcitur, Chriſtus vitæ eſt arbor, at arbor adeo odorifera, illius vt odor omnes in admirationem pertraxerit. cum vero Sacerdotes, aues illæ paradiſiacæ, toties ex eadem guſtent, imo quotidie paſcantur & victitent, qui fit in hoc vitio illos putreſcere?

Auium quarundã caro incorruptibilis

Ponti rex Mithridates ita Mithridatico & veneno aſſueuit, vt cum vitam pertæſus, ne in Romanorum veniret manus & in triumpho magna cum infamia deduceretur, veneno vitam vellet abrumpere, vires ipſum amiſerit, nullumque illi toxica detrimentum afferre potuerint. Quam admirabile porro mithridaticum eſt Sacramentum Euchariſtiæ, quod Regum rex Chriſtus adinuenit! Qui fieri igitur poteſt, Sacerdotes, qui toties ipſum ſumũt, alicuius vitij ac præſertim libidinis veneno intoxicari? ſed vt video, vnica horũ malorum cauſa eſt, nimia libertas, colloquia, commercia ac frequentationes mulierum; illa ignem hunc ſuccendunt, tentationes armant, & concupiſcentiam inflammant.

Mithridates veneno aſſueuit.

Familiaritates muliebres Sacerdotem deſtruunt.

Vitrea vaſa ſimul conſtipata geſtari nequeunt quin inter ſe collidantur. Hominum corpora vitro etiam fragiliora ſunt, ideo dum ſe alijs adfricant, & impariũ perſonarum colloquia ſectantur, ne frangantur periculum eſt; commercia ſiquidem noxia ſunt, & conſortia metuẽda ac præſertim Sacerdotibus. An non videmus quotidie, fructus, etiã integerrimos, dum inter ſe conferti colliduntur, deſtrui ac detrimentum accipere? Sacerdotes egregiæ quædã arbores ſunt, quarũ opera fructus sũt

Corpora noſtra vitri fragiliora.

qui

quũ dum alijs affricantur & colliduntur, periculum eſt, ne omnia corrumpantur ac deſtruantur. Ioſeph adoleſcens cum ab impura pellice ad impurum concubitum pelliceretur, fuga ſibi conſuluit. Quo exemplo docemur, nullum ad libidinis fomitem extinguendum, animamq; ab omni illicito amore defendendam medium eſſe ſalutarius ac melius, quam ſocietates & commercia mulierum relinquere, neu eaſdem inuiſere, ſed ſolitudinem ſectari.

Gen. 39. Fuga optimum libidinis remedium.

Hoc modo vitam inſtituite venerabiles Prælati, hoc præ oculis habetote religioſi: item commonitionem illam Apoſtoli, Fornicatio & omnis immunditia aut auaritia nec nominetur in vobis. Hoc enim ſcitote intelligentes, quod omnis fornicator aut immundus aut auarus, non habet hredæitatem in regno Chriſti & Dei. Item, Hæc eſt enim voluntas; ſanctificatio veſtra, vt abſtineatis vos à fornicatione, vt ſciat vnuſquiſque veſtrum vas ſuum poſſidere in ſanctificatione & honore, non in paſſione deſiderij, ſicut & gentes quæ ignorant Deum.

Ephes. 5.

Dei

Secundum quod omnia in Eccleſiæ regno deſtruit & euertit peccatũ, & vobis, ô Sacerdotes & Præſules infamiã adfert, eſt auri illa immẽſa ſitis, & auaritia. Eſt infandũ illud idolũ, abominationũ Iudaicarũ magiſtra, quod Ezechiel propheta in tẽpli veſtibulo vidit: idolũ inquam quod hodie à Prælatis, Sacerdotibus, Religioſis, & ab omnibus omnino hominibus adoratur, quodque hodie velut funeſtum abominationum noſtrarum tropæum in medio Eccleſiæ erectum eſt. Ipſa totius religio-

Secundum quod hodie in Eccleſia regnat peccatum, eſt auaritia.

Ezech. 8.

ligionis euerſio, pietatis deſtructio, omniumq́; rerum ſanctarum aduerſaria; virtutum tempeſtas, calamitatum origo, bonorum grando morum, paſſionum fomes, & Eccleſiæ vniuerſalis Pandora. Ipſa exitium veſtrum eſt, Sacerdotes, ac vobis perſuadeatis velim, vos, dum huic vitio incumbitis, Dei inimicos conſtituere, honorem & nomen veſtrum peſſumdare, ac ſexcentis exponere animam periculis.

Giezi Eliſæi puer, ſed auaritiæ æſtuans ſiti, in delicti vindictam lepra percuſſus fuit. Quotnam hodie Giezios reperire eſt, vt mirum ſit Deum, de cupiditate noſtra vindictam ſumendo, iiſdem in nos non animaduertere ſupplicijs. Inter reliquos Chriſti diſcipulos ſolus ille proditor ac perfidus fuit, atque à magiſtro reiectus, qui loculos ſeruabat. Vos nefandi Sacerdotes qui auaritiæ loculos ſeruatis, videte ne eamdem cum Iuda ſortem ſubeatis, ne, inquam hîc vitam infelici exitu concludatis, & in altero ſæculo ſempiternis pœnis inuoluamini. Primus quoque qui in mari Galilææ piſcis captus fuit, ſtaterem ore præferrebat; quo denotatur in mundi huius mari, in quo ſatan piſcatur & retia explicat, illos primò Monachos & Sacerdotes concludi & capi, qui aurum & argentum ore præferunt, nonniſi de facultatibus loquentes, & diuitias nullo non loco ambientes.

4. Reg. 5.

Matth. 27.

Matth. 17.

Inter ceteros Planetas, ſola Luna Eclipſin & deliquium patitur, atque hæc illius dari ratio ſolet, quòd omnium ſit infima, & terræ quàm proxima. Epiſcopi & Sacerdotes aſtra ſunt, ſidera ac planetæ Eccleſiæ, atque ſi præ cæteris mortalium nominis

Sacerdotũ cupiditas & auaritia lunæ deliquio ſimilis.

minis ſui & famæ ſplendorem amittunt, & apertius in Dei ſui mandatis deliquium patiuntur, cum nimis ad terram accedũt, & auaritiæ ſtudent. Statua illa Nabuchodonoſor, quæ oculos habebat aureos & brachia argentea, primò à lapillo è monte deſcendente euerſa fuit & in cineres redacta. Dan. 2.
Quod myſterium docebat, Sacerdotes auaros & auaritiæ æſtu flagrantes, illas Eccleſiæ ſtatuas, quæ oculos auro, & manus argento plenas habent, id eſt, ſolo pecuniæ viſu & pertractatione diuitiarum gaudent, ſimili in diſcrimine verſari, ne inter primos à fortunæ lapidibus impetantur ac deſtruantur.

Michas Sacerdos Ephratæus, cuius domus idolis, & arca facultatibus referta erat, direptionem à Danitis paſſus eſt, omniaque ſua violenter auferri & expilari vidit. Vos Sacerdotes Euangelici, qui tot redditus & cenſus annuos habetis, & domos diuitiarum idolis refertas, videte, ne aduerſus quidam fortunæ turbo, occulta furum inuaſio, diuturnus morbus, iactura inſignis, aut alius quidam ſiniſter caſus, qui cœli milites ſunt, & Deo permittente immittuntur, omnia diripiant, & nihil vobis tandem reliquum fiat, quàm deſperatio, querelæ inanes, & perpetua infortunij ac calamitatis veſtræ deploratio. In Euangelio videmus, vt emptor ille boum, qui terram arare ac proſcindere ſolent, inuitantem regem contemſerit, & ad regias nuptias venire detrectarit: allegoria hæc Sacerdotes ſpectat, eoſq; auaros, qui velut boues ſemper in terra laborant, & negotijs ſuis intenti, diuinas inſpirationes & inuitationes negligunt, &

Iud. 17. Luc. 14. ad

Digitized by Google

ad cæleſtis beatitudinis nuptias ingredi ſubterfugiunt.

At non ita viuendum eſt Sacerdotes, ſyrtes hæ fugiendæ & charybdes: & cum facultates affluant, cogitandum & viuendum quaſi non haberetis; & cum diuites & opulenti, quaſi pauperes eſſetis. Quod exprimere volentes ethnici, Iunonis diuitiarum præſidis Sacerdotem Milonem ex ære effinxere, ferream in fronte laminam geſtantem, & pedes ferrea vinctum catena. Quod deſignat, eum qui Diuitiarum deæ ſeruit atque obſequitur, nonniſi æneum eſſe debere, non vero aureum, argenteum at gemmeum. Simulq; myſticè denotat, Summi Dei Sacerdotes, Dei, inquã, diuitiarum largitoris, non argenteos, non aureos, ſed æneos eſſe oportere; id eſt dare operam, vita magis vt mediocritate ſonet, quàm diuitiarũ & opum affluentiâ & famâ. Quod vt fiat cerebrum validum habeant oportet, & caput firmiter obſtrictum, & affectuum ſuorum pedes ſanctæ cuiuſdam modeſtiæ catena colligatos

Sacerdotes nullo in terrena ferantur affectu.

Ethnicorum hoc emblema ſacræ ſcripturæ teſtimonijs confirmari videtur poſſe. Volebat ſiquidem Deus Aaronem & ſummos ſacerdotes orbem terrarum in veſte ſua expreſſum geſtare, & nudis pedibus incedere. Ritus ſane nouus, myſticus tamen, vt hinc Sacerdotes diſcant, ſe quamuis omnes ſæculi diuitias habeant, deſideriorum ſuorum tamen pedes nudos habere debere, & quamuis facultatibus abundent, affectu tamen inordinato iis non adhærere. Eandem fortè ob cauſam Sacerdotes oraculi Dodonæi nudipedes incedebant, vt hinc fideles diſcant, nudis ſe incedere pedibus debere

Exod. 28.

Alex. ab Alexand. Lib. 2.

Digitized by Google

bere, omnes affectus exuere, & ab omni cupiditate nimium quantum recedere,

Alcyones nidum dum conſtruunt, rotundum in littore eumdem conſtruere dicuntur, eumque ita obſcuratum vnicus vt supernè aditus pateat, & quidem ita firmum, vt aqua penetrare nequeat, ſed omnes fluctus eludat & irrideat. Hiſce nidis corda veſtra ſimilia ſint, Sacerdotes: supernè ſemper pateant, cæleſtibusq; cogitationibus, at diuitijs ſint impenetrabilia, ſemper iiſdem præualeãt, inque illarum medio eis dominentur. Eſau venit coram patre hiſpidus & manibus piloſis, idem fecit & Iacob; ſed hoc diſcrimine, quòd pili Eſau cuti illius adhæreſcerent, quos qui euulſiſſet, magnum illi haud dubiè cruciatum attuliſſet: ſed Iacob nonniſi adſcititij eſſent, quos ſine vllo poterat tollere diſcrimine & dũ alluberet. mundani & ſæculares Eſau ſunt, ita facultatibus ſuis & mundi adhærentes, vt ſi eaſdem amittere contingat, inſaniant & eſſereſcant: At Eccleſiaſtici Iacobo eſſe ſimiles debent, adeò vt cordi facultates non adhæreſcant, ſed crumenæ dumtaxat, adeò vt ſi quando eiſdem deſtituuntur, animum non contrahant aut deijciant.

Alcyonum proprietas.

Gen. 27.

Abundant pharmacopolæ venenis, non idcirco tamen intoxicantur: diuitiæ virus ſunt, quas qui arca dumtaxat concludunt, intra affectus tamen non admittunt, nullum idcirco diſcrimen adeunt, & in nullo damnationis periculo verſatur anima. Puella bello capta, ſi cui Iſraelitarum placuiſſet, ab eodem vt in vxorem duceretur, cæſariem radere, vngues circumcidere, & veſtem in qua capta

Diuitiæ virus ſunt.

Deut. 21.

 erat,

erat, deponere debebat. Quæ cerimonia egregia mihi reuelat myſteria, dicens, animas religioſas quæ filij Dei ſponſæ eſſe voluerint, veteris hominis veſtes exuere debere, & nouis induere oportere, peccati inquã ſagulum deponere, affectuũ vngues reſecare, & omnium impedimentorum mundanarumq; inſidiarum pilos tondere. Beatus qui hunc in modum vixerit, & libidinem & auaritiam fugiendo, ſuperbiam & arrogantiam etiam fugerit.

Eccleſiæ flagellum ſuperbia eſt.

Tertium Eccleſiæ flagellum ſuperbia eſt: ipſa quippe horribile hoc peccatum eſt, quod ex Angelis dæmones conſtituit, & iam inde à mundi incunabulis ex hominibus immortalibus miſeras creaturas reddidit. Ipſa virtutum peſtis, rerum ſanctarum interitus & exitium, bonorum operum extinctio, calamitatum noſtrarum exordium, quodq; Deus maximè in hoc mundo deteſtatur. Succinum feſtucas & minima quæq; attrahit, vnico excepto baſilico herba, quæ capitalis eſt, & noxijs caput replere ſolet vaporibus, hanc enim fugit & deteſtatur: oſtendere conceptus vult, Deum, qui lapis ille ſuccineus eſt, lapis inquam angularis, nos complecti, & omne hominum genus ad ſe attrahere, qui humiles ſunt & nonniſi atomi & feſtucæ, non verò ſuperbos & arrogantes, qui caput fumis, & inanibus, ventoſiſque conceptibus habent oppletum, & cerebrum ambitione & honorum inania tumens.

Chabriæ dictum.

Chabrias Athenienſium dux dicere ſolebat, exercitum ceruorum duce leone, longè eſſe fortiorem & terribiliorem, quàm leonum duce ceruo. Equidem ſententiam vſurpans eandem, dico agmẽ flagitiorum & delictorum ab humilitate ductum,

in mun-

in mundi huius exercitu maioris eſſe efficaciæ, virtutis ac meriti, quam virtutes plurimas, quæ ſuperbiam ducẽ nacti ſunt. Teſtabitur hoc Phariſæus ille in templo orans, virtutes ſuas longo ordine gloriabundus & ſuperbia ductrice recenſens; & publicanus peccatorum ſuorum agmen explicans, ſed humilitate duce; ſed ille in precibus exauditus non fuit, hic verò iuſtificatus in domum ſuam deſcendit. Luc. 18.

Caiphas Pontifex ſuperbia inflatus & ambitione tumens, dicebat ceteros neſcire quidquam, ſe vero ſolum ſapere, ſed inanis fuit, & ipſe aliud non ſciuit, quam innocuos morti adiudicare, filios Dei neci iniuſtè tradere, & ad crucem rapere. Quotnam hodie Caiphas reperire eſt, qui ſe oracula quadam diuina eſſe credentes, ceteros nonniſi vt bruta habent, aliud tamen cùm non ſciant quàm probos condemnare, & in perſecutionum cruce veros Dei filios, iuſtos & innocentes torquere & affligere. Pontifex Aaronicus laminam auream in fronte geſtabat; quæ denotabat, nouos noſtros Pontifices, caput firmum & humilitatis lamina offirmatum, non verò præſumptione & arrogantia euanidum habere debere. Matth. 28. Exod. 28.

Inter cetera immunditiæ ſigna erant gibbi & tumores, & gibboſos omnes ab altari ſuo arcebat Deus. Superbia gibbus quidam eſt animæ, & quadam cordis inflatio, tantopere Deo diſplicens, vt Sacerdotes illos execretur & à myſterijs ſuis arceat, qui eadem prætulerint. Leuit 21.

Ceterùm, ô Eccleſiæ Principes, ſuperbia inter vos capitale quoddam crimen eſt, quam nemo in Superbi à Deo reprobati.

anima ſuccreſcere patiatur, ſed ſi quam eius in ſe
Exod. 1. & 2. *radicem & ſurculum viderit, quamprimum excedat & auferat. Obſtetricibus Aegypti imperauit Pharao omnes vt maſculos recēs-natos ſuffocarēt-que quot ex Iſraelitis naſcerētur: maſculi, & primogeniti cordis noſtri, ſunt ſuperbia, & vanitas. Vult verò Deus obſtetrices nos Aegyptias imitari, & quamprimū vt enaſci volunt, eoſdē opprimere vita namque eorum noxia eſt, mors verò & interitus glorioſus & laudabilis. Dicebat in Cāticis ſponſus:*
Cant 2. Flores apparuerunt in terra noſtra, tempus putationis aduenit; *primi qui in animæ terra apparēt flores, vanitates ſunt & ſuperbia; mox verò vt conſpecti fuerint, ſectione & putatione opus, omneſque emortuos ramos reſcindere, & agrum à bruche & rubigine emundare neceſſe eſt.*

Deus patrius eſt ſuperbia.

Fuēre, teſte ſcriptura, gentes quædam, quæ Deum verum ſimul & patriū, id eſt, idola adorarent. Patrius Deus ipſa eſt ſuperbia & arrogantia quod vitium naturale nobis eſt & innatum; ſunt quippe Sacerdotes, Religioſi & Prælati, qui Deum verum adorantes, huic item idolo ſupplicare volunt, ſe alijs præferre ſimul & poſtponere volunt. Demon Atheniēſis pictor hominem ſimul iratum & placatum, timidum & audacem, humilem & arrogantem & ex eadem fronte diuerſas producere perſonas ſe poſſe iactabat: quot verò Prælatos, imo & Sacerdotes communes cernere eſt, qui in vno eodemque ſtatu, ſanctos ſimul & mundanos, aulicos & religioſos, humiles & iactabūdos, Eccleſiaſticos iuxta ac ſeculares oſtēdere ſe ſtudēt! In quo ſtatuæ Ba-
Dan. 2. *bylonicæ perſimiles ſunt, quæ è diuerſa conflata ma-*
teria,

teria, frontem præferebat auream, pedes vero luteos.

Eia igitur, Sacerdotes, mundi ſoles, populi ſpecula, ignorantium doctores, cæcorum ductores, gregis paſtores, animarum duces, Dei vicarij, magni Ieſu Chriſti *locũ tenẽtes, vitã veſtram reformate, Zizania euellite, vitia auerrũcate, ſcãdala tollite, libidinẽ fugite, auaritiam deteſtemini, ſuperbiam pedibus peſſumdate, & bonorum Sacerdotum inſtar vos gerite. Cogitate, inquam, vitia veſtra & ſcandala in cauſa eſſe, quod religio peſſum eat, Eccleſia fluctibus agitetur, fides periclitetur, tot mala per orbem inualeſcant, tot animæ damnationem incurrãt, tot hæreſes inualeſcant, tantaque vbique locorum diſſolutio & ſcandala dominentur. O damna lacrymis deploranda, ruinæ nullo precio æſtimãdæ, & calamitates nimis abfuneſtæ! Nolite committere, amici Dei, cæli deliciæ, paradiſi ianitores, ac ſemidei in terra agentes, veſtra vt culpa damnemini, quiq; ad cælum deſtinati eſtis, infernali vos abyſſo nolite immergere.*

Sacerdotum peccata in cauſa ſunt cur tot animæ peſſumeant.

Nolite autem faces imitari, quæ dum alijs lucent, ſeipſas conſumunt, nolite ſimiles effici naupegis Arcæ Noe, qui dum alijs ſaluandi ſunt occaſio & cauſa, ſeipſos à diluuio immunes præſtare non potuere. Ne ſitis inquam velut aquæ baptiſmales, quæ animas ad cælum tranſmittentes, in terra permanent, ſi rebus veſtris non proſpicitis, Sacerdotes, veſtro in ſinu litteras condemnationis & decretũ ferale geſtatis, in quo Vriæ Hethæo eſtis perſimiles, qui dum in bellum proficiſcitur, in perniciẽ ſuam profectus eſt. Cogitate quæſo, quales ſitis, ad quam

Sacerdotes improbi facibus ſimiles.

2. Reg 12.

quam vos dignitatem Deus euexerit, quo officio perfungamini. An non enim vos Chriſti miniſtri, myſteriorum illius œconomi, domus illius præfecti, Eccleſiæ præſides, ac regni illius vicarij generales? An non igitur veterem vos hominem exuere par eſt, peccato valedicere, virtutum exercitio incumbere, & vitam ſanctam penitus & puram amplecti? Ad hanc vos vnicè exhortor, huius vobis imaginem deſcribo, veri Sacerdotis vobis maieſtatem, dignitatem, honorem & perfectionem, ſimul & nefarij, ſcandaloſi improbeq; viuentis vitia imperfectionemq; ob oculos ponendo.

Scio nouum vobis & inſolens viſum iri, quòd Aethiops cum ſim, aliorum næuos ſugillare, & talpa cum cæcior, viam alijs oſtendere contendam. ſed quid? Paradoxon eſt, & inanis conceptus, in quo me omnium iudicio expono, & cunctis de me loquendi occaſionem ſuppedito. Sed in defenſionem purgationemq; meam vnicam, hanc magni Gregorij ſententiam attuliſſe ſufficiat: Ipſe imperitus cum ſim pictor & ſordidus, egregiam perſonam depinxi; & qui adhuc in peccatorum ac delictorum vagor fluctibus, viam alijs commonſtro, & facis vice fungor, ad portum perfectionis omnes vt deducam. P. 4 Paſtor.

Achitophel ſibi ipſi cum conſulere non poſſet, alijs conſulebat quam optimè, adeò vt conſilia illius velut oracula haberentur. Idem mihi fortaſſe continget. & quamuis meipſum conducere nequeam, alijs forſitan ductor & director futurus ſum. Panis & cibus, quem coruus Eliæ in deſerto afferebat, non minus erat ſapidus, quam quem Angelus Danieli

2. Reg. 16

3 Reg. 17. 18. 19.

Danieli in lacu Babylonio. Cogitate me coruū eſſe, ſed quæ documenta & præcepta do, & cibus Spiritualis quem Sacerdotibus offero, tam vtilia forſan futura ſunt, quàm ſi à viro & vitæ ſanctioris ac notæ melioris proficiſcerentur.

Celebris & egregius ille pictor Apelles illiberali & deformi erat vultu, egregias tamen & venuſtas efformabat imagines. Ipſe licet turpis & deformis ſim, de aliorum tamen pulchritudine loqui poſſum, & lineamenta, tractus & figuras effingere. Sculptores Crucifixorum, (qui crucifixi aliorum animos ad pietatem exſtimulare ſolent) ſæpe improbi & ſcelerati ſunt; idem de meipſo cogito, & ſcio (quod non parum me macerat) me dum alios ad pietatem adhortor, parum pium eſſe ac frigidum: feruorem tamen opto, atque ad pietatem adſpiro; quiq; inſignita ſua benignitate ad hunc me honorem vocare nullo meo merito, indignum dignatus eſt, & vnum de Sacerdotum ſuorum numero conſtituere, gratiam, ſpero, etiam conferet, cum vt & vita exprimam, cuius hic imaginem & pingo & exhibeo.

Rudi inquam Minerua depingo & craſſiori penicul o, nullo colore, fuco, adſcititioq; artificio emendicatos. Indignum quippe & parum conſentaneum videtur, imò & abſurdum, Lemouicem dum ſimplicis Sacerdotis perfectiones & dotes deſcribit, auliciſmos ſectari, rhetoricos colores in ſimplici hac materia conſectari. Scriptionis anima & medulla ipſe Zelus, verba nonniſi fucus & adſcititium quid ſunt. Illum vnicum adhibui, & cetera neglexi. Si igitur omnia ad rei naturā ſpectent

æqui bonique conſulite, & oculos in hanc tabulam, conijcite, ad illius vos ideam conformate, benigno, in auctorem illius animo eſtote, qui ſe erga vos tam beneuolum & benignum oſtendit, & quamdiu vita ſuppetet, pro incolumitate veſtra Deum deprecaturus, fidelis quoque vobis cliens futurus eſt, vti iam humillimus & obſequentiſsimus veſter confrater.

Petrus de Beſſe Lemouix S. T.
Doctor in alma Vniuerſitate
Pariſienſi.

Pariſiis, 22. Decembris, Anno M. D. C. IX.

APPRO-

APPROBATIO.

NOs infraſcripti SS. Theol. Doctores in alma Vniuerſitate Pariſienſi atteſtamur vidiſſe & legiſſe Librum, cui titulus SACERDOTIVM REGALE, Autore M. PETRO BESSEO Limoſino. S. Theol. Doct. in quo nihil quod S. Rom. Apoſtolicæ fidei, aut SS. Patribus ſit contrarium, inuenimus, imò luce digniſsimum iudicauimus. Data Pariſijs 12. Decemb. Anno M. DC. IX.

P. Piquelin.

F. Dauid.

TRactatus de SACERDOTVM DIGNITATE, nihil Catholicæ fidei, aut bonis moribus repugnans, complectitur; ideo in lucem prodire poteſt. Datum Coloniæ Agripp. die 7. Nouembr. Anno 1614.

HENR. FRANCKEN Sierſtorpffius
SS. Theol. D. Regens Gymn. Laurent. Librorum Cenſor.

INDEX

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX
CAPITVM
Libri primi.
DE SACERDOTVM DIgnitate.

CAp. 1. *De prima Sacerdotum inſtitutione.* 1
Cap. 2. *Epitheta & encomia Sacerdotum tum è ſacris litteris, tum è SS. Patribus deprompta.* 6
Cap. 3. *De Sacerdotum eminentia & dignitate* 12
Cap. 4. *De Sacerdotum officio.* 19
Cap. 5. *De Sacerdotum poteſtate.* 20
Cap. 6. *De honore Sacerdotibus debito* 39
Cap. 7 *De priuilegijs & immunitatib. Sacerdotalib.* 59
Cap. 8. *De Sacerdotum ſacrificijs* 66
Cap. 9. *Quæ diſpoſitio ſit Sacerdotib. neceſſaria* 76
Cap. 10. *De Sacerdotum orationib ac precibus.* 95
Cap. 11. *De Sacerdotum lacrymis.* 111
Cap. 12. *De Horis Canonicis Sacerdotum.* 121

Libri Secundi.
DE DOTIBVS SACERDOTI neceſſarijs.

De Perfectionib. & dotib. internis.

CAp. 1. *Sacerdotes eſſe debent integri & ſancti.* 132
Cap. 2. *Sacerdotes ſint ſapientes ac prudentes.* 147
Cap. 3. *Sacerdotes eſſe oportet conſtantes & immobiles*

*****

biles. 159
Cap. 4. *Sacerdotes caſtitatem ſectari debent.* 168
Cap. 5. *Sacerdotes ſint hoſpitales, & caritatem in proximos exerceant.* 179
Cap. 6. *Sacerdotes Eleemoſinis erogandis incumbant & liberalitati ſtudeant.pag.* 187
Cap. 7. *Sacerdotes docti ſint oportet & eruditi.* 199
Cat. 8. *Sacerdotes concionatores & præcones verbi Dei eſſe debent.* 212
Cap. 9. *Sacerdotes ſapientes ſint.* 227
Cap. 10. *Sacerdotes ſint humiles* 235
Cap. 11. *Sacerdotes animo pacato & tranquillo ſint.* 241
Cap. 12. *Sæcularia contemnant Sacerdotes.* 249
Cap. 13. *Sacerdotes animarum ſaluti magno Zelo incumbant.* 260
Cap. 14. *Sacerdotes ſobrij ſint.* 267
Cap. 15. *Sacerdotes ieiunent, & cilicium geſtent.* 278
Cap. 16. *Sacerdotes vigilent, quotidieq; conſcientiam examinent.* 288
Cap. 17. *Sacerdotes in cultu nitidi & honeſti ſint.* 299.
Cap. 18. *Sacerdotes in moribus grauitatem præferant.* 308
Cap. 19. *Sacerdotes placidi ſint & benigni.* 318
Cap. 20. *Sacerdotes ſint omnibus in rebus modeſti.* 331
Cap. 21. *Silentium ſeruent Sacerdotes.* 334
Cap. 22. *Sacerdotes ſecretum ſeruent.* 352
Cap. 23. *Sacerdotes tribulationes perferant.* 357
Cap. 24. *Sacerdotes bono alijs exemplo ſint.* 364

LIBRI TERTII

De bonis Sacerdotum moribus.

CAp. 1. *Sacerdotes ebrietatem & ingluuiem vitent. pag.* 371

Cap. 2. *Sacerdotes non ſint percuſſores, nec arma geſtent aut tractent.* 378

Cap. 3. *Sacerdotes ne ſint detractores aut maledici.* 384

Cap. 4. *Sacerdotes lites & contentiones fugiant* 389

Cap. 5. *Sacerdotes negotijs ſecularibus ſe non implicent.* 394

Cap. 6. *Sacerdotes ne ſint ambitioſi.* 399

Cap. 7. *Auaritiam fugiant Sacerdotes.* 404

Cap. 8. *Sacerdotes ſuperbiam fugiant & arrogantiam.* 409

Cap. 9. *Sacerdotes iracundi non ſint.* 412

Cap. 10. *Sacerdotes ne ſint lubrici aut carnales.* 419

Cap. 11. *Sacerdotes à iuramento abſtineant.* 432

Cap. 12. *Sacerdotes nõ ſint errones & vagabũdi.* 439

Cap. 13. *Sacerdotes ne ſint in habitu diſſoluti.* 444

Cap. 14. *Sacerdotes alijs ne ſint ſcandalo.* 452

Cap. 15. *Sacerdotes ne ſint præuaricatores* 460

Cap. 16. *De proborum & improborum Sacerdotum morte.* 465

FINIS INDICIS.

LIBER

Digitized by Google

LIBER PRIMVS, DE SACERDOTVM DIGNITATE.

CAPVT I.

DE PRIMA SACERDOTVM inſtitutione.

SACRVM Sacerdotium nobilitate ipſa nobilius, & regno regalius, à Deo ipſo immediatè originem trahit, omnemque humanam inſtitutionem longè tranſcendens, auctorem alium non habet quàm Ieſum Chriſtum, inſtitutorem alium non agnoſcit præter Spiritum ſanctum; ne verò me quis exotica & paradoxa aſſerere credat, Euangeliſtæ verbis ea quæ dixi confirmabo.

Ieſus Chriſtus Sacerdotium inſtituit.

Dominus Ieſus *accepto pane gratias egit, & fregit, & dedit eis dicens: Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis datur: Hoc facite in meam commemorationem:* Hoc loco, vt ſemper hactenus credidit Eccleſia, noui teſtamenti Sacerdotes Dominus inſtituit, atque ita id aſſerit ſacrum Concilium Tridentinum

Luc. 22. & 1. *Cor.* 11. Chriſtus ſanctorum ordinum auctor. *Seſſ* 2. *c.* 1.

Idem Chriſtus apud Ioannem ſummi Pontificis vices agens, ac primos Ordines perficiens, hiſce verbis vſus eſt, *ſicut miſit me Pater, & ego mitto vos. Hæc cum dixiſſet, inſufflauit, & dixit eis,*

Cap. 20. Chriſtus Sacerdotij auctor.

Accipite ſpiritũ ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, &c. Miſſio hæc inſtitutionem requirit & denotat, atque ipſa remittendorum peccatorum poteſtas, Sacerdotali ordini annexa eſt.

Seſſ.24.c.1. *Sacrificium*, ait Generale Tridentinum Concilium, *& Sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta ſunt, vt vtrumq; in omni lege extiterit, &c.* Cùm igitur in nouo Teſtamento, diuinâ inſtitutione Catholica Eccleſia, ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacrificium, ſacrificium inquam viſibile, receperit; fateri etiam neceſſariò oportet, in eadem nouum, viſibile & externum quoddam ſacerdotium contineri. Eundem porro Ieſum Chriſtum eius inſtitutorem âuctoremque exſtitiſſe, & in ſacerdotio Apoſtolis omnibuſque eorum ſucceſſoribus conſecrandi, offerendi, & adminiſtrandi ſui pretioſi corporis ac ſanguinis poteſtatem, ſimul etiam peccatorum remittendorum aut retinendorum auctoritatem dediſſe, & ſancta ſcripturarum teſtimonia docent, atque indeficiens continuaque Catholicæ Eccleſiæ traditio, hactenus inuiolatè tradidit. Innuere igitur ſacrum Concilium Trident. voluit, Sacerdotium & ſacrificium relatiua eſſe, quæ difficulter admodum à ſe inuicèm ſeparari queant, & Ieſum Redemptorem cùm alterum in Euangelio inſtituerit, alterius pariter auctorem & fundatorem eſſe.

Regia & Sacerdotalis dignitas collocata cũ duobus luminaribus magnis. Gen.1. Cùm omnipotens ille omnium architectus, mundi machinam conderet, omniaque à non eſſe ad eſſe deduceret, *fecit duo luminaria magna: luminare maius, vt præeſſet diei; & luminare minus vt præeſſet nocti.* Idem omnino fecit cùm Eccleſiã ſuam reformaret ac tum duo alia magna luminaria

naria creauit; vnum maius & minus alterum, regiam ſcilicet dignitatem & Sacerdotalem; illam vt tenebricoſis & obſcurioribus terrę rebus dominaretur, hanc verò vt rerum ſpiritualium diei præeſſet, atque à duorum horum luminarium maiorum ſplendore claritateq; quidquid in inferiori hoc orbe reperire eſt, dependet, atq; vt ſole carere mundo difficilè eſt, ita Eccleſiæ, ſacerdotio difficillimum.

In nouo Teſtamento, vt trium doctiſſimorum virorum teſtimonio conſtat Sacerdotium poſt redemptorem Chriſtum à Petro ſuam duxit originem; primus enim ipſe fuit, cui ſupremus Eccleſiæ Pontificatus fuit collatus, cum diceret ei Chriſtus, *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & tibi dabo claues regni cælorum.* Adeò vt primus ipſe fuerit, qui ligandorum ſoluendorumque aliorum à Domino poteſtatem acceperit. *In nouo*, inquiunt *teſtamento poſt Chriſtum Dominum noſtrum, à Petro ſacerdotalis cœpit ordo, quia ipſi primò Pontificatus in Eccleſia Chriſti datus eſt.* Vnde inferre ſancti hi Patres volũt, Chriſtũ, eo quod Petrum primum Sacerdotem inſtituerit, vniuerſi etiam in genere ſacerdotij ordinumque ſacrorum inſtitutorem & originem eſſe.

Primus poſt Chriſtum Sacerdos Petrus Apoſt.

S. Anaclet. Epiſt. 2. ad Epiſc. Ital. diſt. 21. c. 10.

S. Iſidor de Eccleſ. offic. lib. 1. c. 5. & Burchard. l. 1. c. 1.

Porrò Sacerdotiũ Moſaicum in nouum & Euangelicum commutatum eſt, quique per Prophetas dixerat, ſe veniẽte omnia renouanda, figuris in veritatem, vmbris in realitatem, cæremonijs in myſteria vera tranſeuntibus; è rubiginoſa & exeſa quadam lamina, nouum omnino opus produxit; nouum inquam ſacerdotium inſtituit: cumque nouum conderet teſtamentum, noua etiam munia condi par erat, & veteri ſacerdotio

Apoc. 21.

Sacerdotium vetus in nouum mutatum.

Matth. 26.

cerdotio ſepulto & abolito, nouum longeq́ue excellentius & dignius procudi.

Heli Sa-cerdotium expoſitum allegoricè.

1. Reg. 4.

Heli Sacerdos, cuius oculi lippientes caligabant, quique videre vix poterat, è ſella retrorſum cecidit, ipſoq́; fractis ceruicibus exſtincto, ſacerdotium quoque illius extinctum eſt, & illo finiente dignitas finita ſucceſſori locum conceſſit; *Heli autem erat nonaginta & octo annorum, & oculi eius caligauerant, & videre non poterat.* Infauſtum & triſte præſagium, quo veteribus ſacrificijs & ſacerdoti Aaronico, cuius oculi ità caligabant, vt nihil omninò in myſterijs ipſis perſpiceret, mortem inſtare & tandem aliquando exſtinctum iri prænuntiabatur, ipſumque è Pontificia cathedra prolapſum, alteri ius ſuum & dignitatem conceſſurum.

Eſtch. 8.

Aman purpuratus, quod inſolentius ſeſe in Aſſueri aula geſſiſſet, & coniurationem in caput regium machinatus eſſet, regia beneuolentia excidit, aulaque pulſus in crucem actus eſt, & dignitatis honorumque ſuorum Mardochæum, quē immortali odio proſequebatur, ſucceſſorē vidit: *Tulitq́; rex annulum quem ab Aman recipi iuſſerat, & tradidit Mardochæo.* Ita cùm ſummus veteris legis ſacerdos ſuperbiret, & aduerſus Ieſu Chriſti veri regis maieſtatem conſpiraſſet, eius beneuolentiam amiſit, omnibusque honoribus, & ſacerdotio imprimis ſpoliatus eſt, eiusque in locum humilis Petrus ſucceſſit, dignitatisque ſummæ hæres factus eſt.

Sacerdotiū vetus abolitum per nouum.

Lex noua veterem ſepeliuit.

Exod. 18.

Manna cibus ille Angelicis manibus efformatus, igni quidem & flammis non cedebat, ſed ad exortum ſolis liqueſcebat: *Colligebant autem manè ſinguli, quantum ſufficere poterat ad veſcendum: cumq́; incaluiſſet ſol, liqueſiebat.* Mirum profecto

fecto & ſtupendum, radijs id ſolaribus cedere, quod ignis tamen ardorem ſuperabat: ſed occultum hic latebat myſterium, & veteris Sacerdotij in nouũ commutatio ita inſinuabatur; ſcilicet myſteria quæ ſub flamma & Moſaicæ legis rigore inuiolata & integra permanſerant, ad primum ſolis iuſtitiæ exortum conſumenda perituraque.

Fax illa cœlica & mundi iubar ſol, omnes ignes minores, quas ſtellas nũcupamus, ortu ſuo offuſcat, ipſam etiam lunam lumine ſpoliat ſuo. Ieſus Chriſtus ingens ille mundi ſol, quamprimum vt Eccleſiæ ſuæ horizontem ortu cæpit ſuo illuſtrare, vniuerſa antiquæ legis Sacramenta, ipſum quin etiam ſacerdotium, ſplendore ſuo obſcurauit; & quis ſcit an hanc forſitan ob cauſam, ipſo in crucem ſublato ſol, Luna & ſtellæ furuo velatæ amictu lumen ſuum retraxêre? Euangeliũ legem Moſaicam offuſcauit. Matth. 27.

Lucernam inquit Ven. Beda, *per ſignificationem rectè ſacerdotium vetus accipimus, in nocte quidem, ſub vmbra ſeruientis populi pernecesſariũ, ſed aſpirante die noua gratia remouendũ*, &c. Lucerna enim noctu accendi ſolita, nõ niſi eos qui in domo ſunt, illuminat, ad eos qui foris verſantur, lumen extendere neſcia: ſol verò ignium omnium radiorumque princeps, cũ exortus eſt, ita omnia circumquaque illuſtrat, vt tam ea quæ patula, quàm quæ domeſticos inter parietes concluſa ſunt, radiis lumineque ſuo irradiet, adeo vt lucernæ lumen offuſcet, eamque penitus reddat inutilem. Dicere igitur Beda vult, ſacerdotium Euangelicum rutilantisſimi ſolis inſtar eſſe, & veteris nonniſi lucernam, atque vt ſole ſplendente nemo lucernam accendit, ita Euangelico ſacerdotio inſtituto Moſaicum euanidum prorſus fuit & inutile. in l. 1. Reg. c. 8. Sacerdotiũ vetus lucernæ, nouum ſoli comparatur.

CAP.

CAPVT II.

Epitheta & Encomia Sacerdotum tum è Sacris Litteris, tum è ſanctis Patribus deprompta.

INſigniores nemini mortalium vnquam ab hominum memoria titulos datos, aut nomina cuiquam præclariora impoſita legimus, quàm Sacerdotibus in ſacra ſcriptuta data reperiuntur: adeo vt nô immeritò de illis dici queat quod de ſummo Sacerdote Ieſu Chriſto ſcriptum eſt, *Et dedit illi nomen quod eſt ſuper omne nomen.* Et ſanè ſacrum Sacerdotum nomen verè ſuper omne eſt nomen, vtpote cui nullum in vniuerſo terrarum orbe ſimle reperiatur.

Philip. 2.

Deus cũ Dauidi per prophetã Natan, ſua in illũ collata beneficia, ac quã viciſſim præſtare viciſſitudinẽ ipſe tenebatur, in mentẽ reuocaret, inter cetera & præ ceteris, primos & ſuperbos titulos ac præclarũ Regis nomen, quod illi hac in terra contulerat, illi exprobrauit dicens, *Feciq́ tibi nomen grande, iuxta nomen magnorum qui ſunt in terra.* Idem ipſum vobis occino Sacerdotes, agnoſcite inquam, quanta veſtra ſit erga Deum obligatio, qui tam magnificum vobis nomẽ impoſuit, nomen inquam, quod omnia Regum ac Principum terræ nomina longè antecellit.

Sacerdotũ nomen eſt magnum.

2. Reg. 7.

In fædere quod cum Abrahamo Patriarcha priuſquam patria egrederetur, iniit Deus, inter cæteros articulos, quibus illum ad iter ſuſcipiendum induxit, nominis illi ſplendorem, & magnificam famæ dignitatem eſt pollicitus, *faciamq́ te in gentem magnam, & benedicam tibi & magnificabo nomen tuum.* Quod veteri illi Patriarchæ à Deo promiſſum fuit, in Sacerdotibus reipſa

Magnifica Sacerdotũ nomina.

Gen. 12.

reipſa completum eſt, nomen enim illorum magnificatum eſt, eorumque qualitates & tituli ſuper omnia nomina & titulos mundi eminent.

In Exodo namque Sacerdotes Dij appellantur, *Dijs non detrahes*; apud Malachiam magni Angeli, *Quia Angelus Domini exercituum eſt*; apud Ieremiam Reges, *Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes & ſuper regna.* Principes eos nuncupat Pſalmiſta, *Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram.* Michæas duces eos nominare non dubitauit, *Duces domus Iſrael.* Ecquæ dignitas Ducali, Principali, Regali, angelicâ, diuinâ denique amplior aut maior reperiri queat? *Exod. 22.* *Mal. 2.* *Ierem. 1.* *Pſal. 44.* *Mich. 3.*

Alius quidam Propheta vno in loco vigiles eos & murorum cuſtodes nuncupauit, *Super muros tuos Ieruſalem conſtitui cuſtodes.* Aliò verò canes latratu horribili allatrãtes, *Canes muti, nõ valentes latrare*: aliò item tubas bellicas, *Quaſi tuba exalta vocem tuam.* Alius autem paſtores populi vigilantiſſimos; alius verò medicos, vnde Ieremias: *Aut medicus non eſt tibi?* Ioel miniſtros Dei vocat, *Luxerunt Sacerdotes miniſtri Dei.* Dauid verò amicos & chariſſimos Dei, *Nimis honorati ſunt amici tui Deus.* Prô quanta dignitas veſtra, Sacerdotes, quam magni & ſublimes eſtis, cum & murorum cuſtodes, excubitores vrbium, caularum canes, gregum paſtores, Dei miniſtri, diuinæ denique maieſtatis amici Prophetarum oraculis appellamini. Tituli Sacerdotum varij à Prophetis collati. *Iſai. 62.* *Iſai. 56.* *Iſai. 52.* *Ierem. 8.* *Ioel. 1.* *Pſal. 138.*

Euangelij præcones eos nominat nouum teſtamentum, vt Marcus, *Prædicate Euangelium omni creaturæ*, Ouium paſtores, vt Matthæus, *Percutiam paſtorem, & diſpergentur oues.* Vineæ cultores & Sacramentorum adminiſtratores, idem Matthæus, *Et locauit eam agricolis*: & ſalem terræ, Matth. 5. Sacerdotes ſoles mundi. *Marc. 16.* *Matth. 26.* *Matth. 21.*

Matth.5. *Vos eſtis ſal terræ.* Miraculorum patratores, dæmonum eiectores, cæcorum ductores, vt Marcus cap. 16. *In nomine meo dæmonia eÿcient.* Denique lucem mundi, Matth. 5. *Vos eſtis lux mundi.* Hæc nomina obſtupeſcite Sacerdotes; diuini enim verbi præcones eſſe, Chriſtianorum tutores, Eccleſiæ vinitores, myſteriorum diſpenſatores, mirabilium organa, dæmonum flagellum, ſoles mundi, omnem prorſus dignitatem & miraculum ſuperat.

Matth. 5.
Marc.16.
Matth.5.

Apoſtolus etiam Paulus apertè profitetur, illos eſſe ciues cæleſtes & domeſticos Dei, vt Eph. 2. *Sed eſtis ciues ſanctorum & domeſtici Dei*: alibi eos dicit miniſtros Chriſti eiuſq; myſteriorum diſpenſatores, vt 1. Cor. 4. *Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti & diſpenſatores myſteriorum Dei.* & Angelorum etiã, id eſt, dæmonũ, iudices, vt 1. Cor. 6. *Neſcitis quia Angelos iudicabimus?* Quid hoc ô Sacerdos? tune ciuis cæleſtis, diuinorum tu myſteriorum agens, tu dæmonum iudex? an non hi tituli honoris & dignitatis pleni?

Epheſ. 2.
1. Cor. 4.
Sacerdotes dæmonum iudices.
1. Cor. 6.

Addit Apoſtolus Petrus, Sacerdotes omnes Reges eſſe, in cuius rei ſignum coronam in vertice detonſam geſtant, & ſanctos quoſdam in terra viuentes, *Regale Sacerdotium gens ſancta.* Ioannes addit ſocios & conſeruos eſſe Angelorum, quique ab hominibus adorari conſueuerant, Sacerdotum ſe genibus prouoluunt, *Caue ne feceris conſeruus tuus ſum*: ſanctum Regem, & Angelorum ſocium eſſe, an non Sacerdotibus honorificum eſt & laudabile?

1. Pet. 2.
Sacerdotes omnes reges ſunt.
Apoc. 19.

Quin & apud ſanctos Patres Sacerdotes ciues cæleſtes, Angelorum ſuperiores, Apoſtolorum ſucceſſores, athletę validi, afflictionum omniũ parti-

Sacerdotes Angelorũ ſuperiores ſunt.

participes, homines Angelici, auctores bene viuendi, animarum cuſtodes appellantur; his eos nominibus compellant S. Clemens, S. Gregorius Nazianzenus, & S. Auguſtinus *ſerm. 37. ad fratres in eremo.*

Hos ipſos Concilium Oecumenicum Tridentinum, Chriſti vicarios, miniſtros, Chriſtianæ fidei columnas, ciuitates in monte, claudorum baculos, conſiliarios Epiſcoporum, templi baſes, ignorantium & cæcorum duces nuncupat. O beatos Sacerdotes, & verè fælices, vt qui filij Dei Vicarij, religionis fulcra, claudorum ſuſtentacula, Præſulum oracula, & cæcorum ductores & ſint & nominentur! Encomia Sacerdotũ.

Theodoretus verò ſacerdotes Dei coadiutores, eius volũtatis interpretes, vocis eius organa, illius potentiæ inſtrumenta, eius regni miniſtros, iudiciorum eius nuntios, regiæ domus diſpenſatores, Eccleſiæ petras, pietatis doctores, rudimenta virtutum, populorum gubernatores appellare non dubitauit. Nihil profectò altius, nihil excellentius, nihil denique mirabilius dici aut concipi poteſt. Sacerdotes Dei ſunt Coadiutores.

Anſelmus, Hieronymus, & ex iis Catechiſmus Romanus, Sacerdotes Eccleſiæ Apoſtolos, patris familiæ vinitores, ſpeculatores Ieruſalem, apes per agros volitantes, clypeos pendentes à turri Dauid, vineæ ſepimentum, oculos ſponſæ, lectuli Salomonis cuſtodes, paræciarum rectores, Chriſtianiſmi nobilitatẽ, Eccleſiæ Senatum, Præſulum oculos, bonorum operum denique exempla nuncupant. Quænam illa Sacerdotum magnitudo, ecquæ nobilitas, ecquę excellẽtia, quòd ſint virtutum exempla & prototypa, Eccleſiarum propugnacula, populorum Sunt Eccleſiæ Apoſtoli.

 guberna-

gubernatores, Chriſtianorum Principes, animarum duces?

Mũdi Philoſophi.

Sacerdotes, inquam, ſunt perfectionis ſpecula, mundi Philoſophi, Angelorum condiſcipuli, populorum ductores, animarum pædagogi, religionis fulcra, operarij in meſſem vocati & patroni fidelium. Noua epitheta, ſed egregia & luculenta, quæ ſuper & vltra regiam dignitatẽ Sacerdotum magnificentiam exaltant, & extollunt.

Cæſarius Sacerdotes cælorum filios, Dei ſuper terram vicarios, ciuitatis æternæ ianuas, imitatores regni cæleſtis, arbores ſcientiæ, populi præcones, lampades accenſas, ſoles mundi vitæ deniq; immortalis doctores appellat: Quis obſecro rex, quis princeps, quis Monarcha talibus vnquam nominibus & titulis fuit inſignitus! ô Sacerdotes verè magnificos.

Aduocati ſunt peccantium.

Quin etiã teſtibus S. Dionyſio & S. Proſpero, ſunt Magiſtri ſcientiæ DEI, medici morborum, improborum terror, peccantium apud Deum patroni, homines inter & Deum mediatores, milites ſpirituales, myſteriorum latentium Præſules, & certiſſima mundi fundamenta. An non itaque ſummi honoris eſt, doctorem eſſe ſcientiarum omnipotentis, eiuſque ſecretis præſidere, eius conceptus & voluntatem interpretari, in ſpirituali militia imperare & ordines diſponere, latentia myſteria eruere, eaque in lucem proferre, atque Atlantum inſtar ſuperincombentis orbis pondus ac molẽ ſuſtinere? quæ tamen omnia in ſacerdotalem dignitatem vnanimi omnium iudicio quadrant.

Sunt Spiritus S. oracula.

S. Auguſtinus autem ſerm. 36. ad Presbyteros, & Gregorius Magnus Sacerdotes eſſe aiunt ſpiritus

ritus ſancti oracula, os Dei, animarum parentes, Eccleſiæ paſtores, Prophetarum filios, populi flagitiorum ſpongias, hæreſum flagella, prauæ doctrinæ inimicos, controuerſiarum incidentium diremptores ac iudices, rerum cæleſtium præcones, agminis Ieſu Chriſti pugiles & pugnatores, & primas inuiſibilium prçliorum Phalanges. O mira ac verè ſtupenda! Nunquam Cæſar, Hercules, Alexāder, atq; omnes totius vniuerſi Monarchæ tot tantisque encomiorum titulis exornati fuêre, imo ne Angeli quidem.

Aureum verò eloquētię os Chryſoſtomus dicere non erubuit, Sacerdotes eſſe receptacula ſapientiæ ſpiritualis, regni cæleſtis clauicularios, veritatis tubicines, vitæ lumina, confeſſionum auditores, conſcientiæ à ſecretis, cælorum commiſſarios, omnia vt vitia diiudicent ac diſcernant. Quis non igitur Sacerdotum dignitatem, cum cælorum ianitores ſint, veritatis oracula, in conſcientiæ foro rationum diſquiſitores, admiretur, & prout par eſt ſuſpiciat? *Sunt Commiſſarij cæleſtes.*

Denique vt paucis complectar, omne Eccleſiæ ornamētum & ſplendor ipſi ſunt Sacerdotes; lapides precioſi ſunt in Eccleſiæ fundamento collocati; ſunt columnę primates & antiſtites in Chriſto fundatæ, quibus vniuerſa credentium multitudo innititur; nuntij ſunt in Euangelio vndequaque emiſſi, vt omnes mundi incolas ad cæleſtis principis nuptias inuitent, ipſi ſunt qui claues cæleſtes manibus geſtant, vt animabus paradiſi ianuas reſerent; ipſi ſunt magni domus regiæ œconomi, ad quorum directionem diſpoſitionemque in principis aula debitū quiſque locum occupat, & munus. *Proſp. lib. 2. de vit. contemp. c. 1.* *Sunt œconomi domus regiæ.*

CAP.

CAPVT III.

De Sacerdotum eminentia & dignitate.

Ordo Sacerdotalis DEVM quemdam ex homine facit.

Pſal. 138.

IPſum ordinis Sacramentum à ſeipſo ita eminens & præclarum eſt, hominemque adeò nobilitat, vt nomen ipſum quodammodo ac naturam mutare cogens, ex homine velut Deum quemdam, aut ſemideum ſaltem conſtituat, & magnum illi apud omnes honorem ac nomen honorabile pariat, vnde Propheta regius, *Nimis honorati ſunt amici tui Deus:* quo loco hauddubiè de Sacerdotibus ſermo eſt.

Angeli Sacerdotũ ſocij.

Apoc. 19.

In Apocalypſeos libro Ioannes Euangeliſta, ipſe Ieſu Chriſti deliciæ, videns olim Angelum, eumque adorare contendens, ab Angelo inhibitus eſt, & quamprimum audiuit, *Caue ne feceris, conſeruus enim tuus ſum*, & æqualium omnino meritorum. Agnoſcebat hauddubiè cæleſtis ille ſpiritus Sacerdotum dignitatem, cùm qui ab hominibus coli adorarique conſuerat, Sacerdotum ſe ſocium conſeruumque confiteri non erubeſcat.

Sacerdotes dicuntur Angeli.

Mal. 2.

Magnus Propheta Malachias de Iſraeliticis Sacerdotibus ſermonem inſtituens, eorumque merita dignitatemque conſiderans, vltra quidquid humanum eſt, eos ſuſtollit, & Angelis eoſdem aſsimilare non veretur. *Labia Sacerdotis*, inquit, *cuſtodiunt ſcientiam. & legem requirent ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum eſt.* Non ſine ratione Spiritus ſanctus hocce Prophetæ oraculum extulit, vt hinc manifeſtò colligeretur, quanta ſit Sacerdotum dignitas, cum in Scriptura Angeli appellentur.

Dei filius cùm domum ſuam diſponeret & ordina-

ordinaret, Eccleſiæque ſuæ munia diſtribueret, Sacerdotes ſuipſius vicarios conſtituit, eoſque ſuum in omnibus occupare locum voluit, *Qui vos audit, me audit; & qui vos ſpernit, me ſpernit.* Si magni ac primi Præſulum Vicarij, & regum terræ vice-reges, magni faciunt hacce dignitate inſigniri; quanti ſuam ſacerdotes faciant neceſſe eſt, cum Ieſu Chriſti ſummi Pontificis & totius orbis Monarchæ vicarij ſint conſtituti?

Sacerdotes Ieſu Chriſti vicarij. *Luc.* 10.

Tanta porrò tamque eminens ſanctorum Sacerdotum dignitas eſt, vt ſanctiſſimi quique viri eamdem attingere non ſint auſi, ſed remis velisque ſubterfugerint, vt S. Antonius, S. Benedictus, S. Franciſcus, alijque plurimi, qui hanc amplitudinem veriti, nunquam ſacerdotio initiari voluerint. Quin & S. Marcus pollices ſibi dicitur præcidiſſe, ne ad Sacerdotium etiam inuitus raperetur; S. quoq; Ammonius aures ſibi auulſit, ne Epiſcopatum ſuſcipere cogeretur. Quibus omnibus exemplis manifeſtum redditur, quàm ampla, quamque alta ſit Sacerdotum dignitas.

Plurimi Sanctorũ ad Sacerdotium promoueri ſubterfugêre.

Quod de S. Marco dr, fabula à Baronio reputatur. vide tom. 1

Magno Ioſue Hebræorum ductori honos fuit rapidum ſolis curſum inhibuiſſe, atque inter medios cæli axes ſtitiſſe, *Obediente*, inquit Scriptura, *Domino voci hominis.* At maior Sacerdotibus collata gratia & honor eſt, dum conſecrationis miraculum peragunt. Ioſue enim ſolem ſtitit eo loco quo fuerat antea; at hi Dominum Ieſum in cælo commorantem in medium altaris, in quo non fuerat, deuocant. Illi obediuit creatura, his creator: illi ſol, hiſce Deus, idque quotieſcumq; ſacroſancta conſecrationis verba pronuntiant.

Sacerdotes Ioſuæ collati. *Ioſuæ* 10.

Ipſa porrò peccatorum remiſſio iuriſdictio-

nis

nis quidam diuinæ actus eſt, omnipotentiam ſpectat, & omnem humanam capacitatem vireſque longè tranſcendit; Hæc tamen poteſtas Sacerdotibus ipſis cõmunicata eſt & à Domino vltro collata, *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quæcunque ligaueritis ſuper terram*, &c. Euidens argumentum, ſacerdotium ac diuinitatem neſcio quid inter ſe communitatis habere; & eiuſdem ambo amplitudinis eſſe, cùm eadem amborum ſit vis ac potentia.

Eadem propemodum Sacerdotum poteſtas quæ Dei.

Matth. 16. & 18.

Dominus in veteri lege præcepit (ait Innocent. III. De hæret. c. Cum ex iniuncto) *Dijs non detrahes; Sacerdotes intelligens, qui propter excellentiam ordinis, & officij dignitatem Deorum nomine nuncupantur*. E quo inferre volo, quantum ad ſtatus excellentiam ſpectat, hoc ipſum quod diuinum numen in cælis eſt, in terris eſſe Sacerdotem.

Exod. 22.

Adnectit Hieronymus, tanto ſacerdotes honore donatos, eſſe & ita communem hominum ſtatum excedere, vt dum ſuo loco funguntur, Apoſtolorum fungantur, *propter quod*, inquit *etiam Eccleſiarũ Apoſtoli nominantur*. O paradoxa inaudita! Cum, quos mundus tam parui facit, Apoſtolorum inſtar honorandi ſint.

in epiſt. 1. ad Cor. cap. 1.

Exiguum eſſe diſcrimen Sacerdotum & Epiſcoporum, plurimi ſcripsêre viri magni; Hi enim Apoſtolorum ſunt ſucceſſores; illi verò ſeptuaginta diſcipulorum: ſcriptis tamen Apoſtolicis certum eſt, in primitiua Eccleſia qualitatem eorum & dignitatem communem fuiſſe, atque Sacerdotes omnes Epiſcopos, & Epiſcopos viciſſim Sacerdotes pari nomine appellatos; horum enim nomen induſtriam paſtoralẽ, illorum verò naturam & ſenilem ſapientiam indicat. *Sicut duodecim Apoſtolos formam Epiſcoporum*

Exiguum inter Sacerdotes & Epiſcopos diſcrimen.

porum exhibere ſimul & præmonſtrare nemo eſt qui dubitet; ſic & hos ſeptuaginta duos figuram preſbyterorum, id eſt ſecundi ordinis Sacerdotum geſſiſſe ſciendum eſt. Quibus è verbis infertur, ſi Epiſcoporum maieſtas & excellentia magna eſt, Sacerdotū inferiorem haudquaquā eſſe: nemo enim Epiſcopus aut Præſul eſſe nequit, niſi prius ſit Sacerdos, & Epiſcopalem dignitatem nonniſi augmentum & ordinis ampliatio eſt.

D. Tho. 22. q. 184. a. 6. Beda in Luc. l. c. 10. Anacletus ad omnes Italiæ Epiſc. c. 2. Innoc. 3. lib. 1. de myſt. altar. c. 6.

Cum igitur ſacerdotium diuinitati quā proximè accedat, atque Sacerdotes omnes reges ſint, regiam igitur maieſtatem antecedit, & ſacerdotes Regibus, Principib. ac Monarchis ſuperiores ſunt: Vnde Prophetæ ſuo, & Sacerdoti ait Deus, *Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes & regna, vt euellas & deſtruas, & diſperdas & diſsipes, ædifices & plantes,* &c. O gratiam ſingularem & priuilegium vere diuinum cum Sacerdotes à regibus timeri & honorari debeant.

Sacerdotes regibus præferēdi.

Ierem. 1.

In nouo teſtamento, ait D. Thomas *ſacerdotium præeminet regno, ſicut ſpiritus corpori: in veteri verò regnum præeminebat ſacerdotio.* Idcirco olim regnum, & hodie sacerdotium ſubſtantiuum eſt, tunc enim per regni potentiam, nunc verò per sacerdotium ipſa ſubſtat & conſiſtit religio. vult igitur Angelicus doctor in sacerdotij encomium dicere, ſi Regum olim fuit Sacerdotibus imperare, hodie Sacerdotum eſſe leges & ſtatuta regibus præſcribere.

Olim Regia dignitas Sacerdotali prælata, hodiè è contra.

In epiſt. 1. Pet. 2.

Quanto ait Clemens conſt. Apoſt. lib. 2. cap. 34. *anima corpore præſtantior eſt, tanto eſt Sacerdotiū regno exellentius: ſoluit enim aut ligat ſupplicio vel remiſsione dignos.* Vnde infero, eandem quæ animæ in corpus eſt ſuperioritatem & imperium Sacerdotibus in reges & *monarchas* mundi huius competere.

Sacerdotiū regno excellentius.

Dicere

Lib. 3. de Sacerd. & hom. 4. & 5. de verbis Iſai.

Dicere non erubuit Chryſoſtomus, tanto Sacerdotium regno, & ordinem ſacrum coronis, ſceptriſque præſtare, & excellentius eſſe, quantum Spiritus carni & corpori; & quantum inter duas illas partes naturales eſſe ſolet interuallum; tantum, imo maius, inter ambas illas dignitates inueniri. *Sacerdotium*, inquit, *tanto regno eſt excellentius, quantum Spiritus & carnis interuallum eſſe poteſt*. Audax profectò ſententia, at verax, & certiſſima, quòd, quemadmodum Spiritus carne nobilior & dignior, ita regnum Sacerdotio inferius & minus ſit.

Sacerdotiũ ſimile auro.

Metallorum omnium rex eſt aurum, & Sacramentorum omnium primarium eſt Ordo, nec tantum eſt auri pretium plumbo collati, quantum Sacerdotij cum regno comparati; regnum reſpectu aurei Sacerdotij nonniſi plumbum eſt, *aurũ*, inquit Ambroſius, *non tã pretioſius eſt plumbo, quàm regia poteſtate altior eſt dignitas Sacerdotalis*. O Sacerdotes verè beati & verè magni! cum vos id inter homines mundi, quod aurum obryzum inter cetera terræ metalla eſt.

De dignit. Sacerd. c. 2. diſt. 36.

Quis dubitet, inquiunt Ambroſius & Gregor. *ſacerdotes Chriſti, regum & principum, omniumq́; fidelium patres & magiſtros cenſeri*? An non euidens ſtoliditatis argumentum foret, & ſtultum penitus, ſi Patri præeſſe vellet filius, magiſtrum ſugillaret diſcipulus, eumque per leges iniquas ſibi ſubijceret, quem credit habere poteſtatem ligandi, diſſoluendique non in terra ſolùm, ſed etiam in cælis. Hinc, ô Sacerdotes vocationis veſtræ magnitudinem colligite, cùm Regum patres, Principum magiſtri, fidelium domini, poteſtatemq; omnes tam in cælo quàm in terra ligandi, vinciendique habere dicamini.

De dignit. Sacerd. c. 2. §. 7. diſt. 96. cap. eod.

Sacerdotes regum patres.

Tantum,

Tantũ inquit Iſidorus Peluſiota, *inter Sacerdotem & quemlibet probum virum intereſſe debet, quantum inter cælum & terram diſcriminis eſt.* Quicumque igitur videre voluerit, quantum vtriuſque terminus & extremum à ſe inuicem diſtet, ſtatim videbit, quantopere ſacer à prophano diſiunctus ſit. *lib. 2. Epiſt. 205.* Diſcrimen interSacerdotes & ceteros homines.

Sicut, ait magnus Auguſtinus, *ſuſcepit Matthathias principatum, & ſurrexit loco Iudæ, ſic & nos ſuſcepimus principatum in Eccleſia Dei, & per gratiam ſuam ſuos ..iniſtros facere voluit, & in palatio ſuo nos conſtituit, vt eſſemus gens ſancta, populus Dei, ſal terræ, lux mundi, & angelici homines.* Vide, quò non euehat Sacerdotes Auguſtinus? quibus non honorum titulis exornet? vocat eos Eccleſiæ principes, Chriſti miniſtros, palatij illius œconomos, homines ſanctos in terra, mundi aſtra & ob vitæ puritatem, angelos. *Serm. 37. ad fratres eremi*

Communis loquendi modus minor eſt, quàm vt ſacerdotij dignitatem exprimat; exclamationibus opus eſt. Exclamat igitur Sanctus Ephrem dicens, *O poteſtas ineffabilis, quæ in nobis dignata eſt habitare per impoſitionem manuum ſacrorum Sacerdotum! O quàm magnam in ſe continet profunditatem formidabile, admirabile Sacerdotium,* &c. Exclamandi hæ formulæ deſignant, Sacerdotum dignitatem non verbis exprimi, eorumque poteſtatem nullo ſermone dignè exponi poſſe. Sacerdotis poteſtas ineffabilis. *De Sacerdotio.*

Quin & Gregorius Nazianzenus, hanc amplitudinem comprehendere neſcius etiam exclamat, *O Sacerdotes Dei incruenta ſacrificia mittentes! ô illuſtres animarum cuſtodes! ô magni Dei figmentum in manibus veſtris geſtantes! ô Deum hominibus conciliantes! ô mundi fundamenta,* &c. *Epiſt. ad Epiſcop. in princ.* Sacerdotum illuſtria epitheta.

B Tot

Tot tantæque ſancti Pontificis exclamationes, an non Sacerdotum admiranda vos cogunt admirari: quod animarũ cuſtodes & tutores, verbi æterni thronos, hominum apud Deum conciliatores, mundi fulcra, rerum immortalium rectores eos dici videatis? an non hæc encomia animos ſimul & aures rapiant?

Sacerdos ſoli Deo inferior, toti mũdo ſuperior.

O *Sacerdos Dei*, ait Caſſianus in Catal. gloriæ mundi, p. 4. *ſi altitudinem cæli contempleris, altior es; ſi pulchritudinem ſolis & lunæ & ſtellarum, pulchrior es; ſi diſcretionem Angelorum, diſcretior es, ſi omnium Dominorum ſublimitatem, ſublimior es; ſolo creatore tuo inferior es.* Oſtendere vult, nihil eſſe quod Sacerdoti comparetur; & quidquid altum, pulchrum, ſublime ſub cælo eſt ad Sacerdotum magnitudinem non accedere: ſolus Deus ſupereminet, cetera omnia meritis illorum cedunt & dignitati.

Hom. 2. in Pſal. 37. In Sacerdotũ manibus Deus incarnatus *de Sacerdot. lib. 3.* Sacerdotes Angelico funguntur officio.

Verè veneranda, ait Auguſtinus, *Sacerdotum dignitas in quorum manibus Dei filius velut in vtero virginis incarnatur.* Quantum datur colligere, magnus ille doctor Sacerdotes Deiparæ virgini pares efficere conatur, cum in eorum manibus, vti olim illius in vtero, verbum æternum mirabiliter incarnetur. *Sacerdotiũ quidẽ*, ſcribit magnus Chryſoſt. *in terra exercetur, ſed tamen inter cælica officia referendũ eſt. quippe nõ mortalis quiſquã, nõ Angelus, nõ Archangelus, nõ alia quæuis creata potentia, ſed ipſe paracletus ordinem eiuſmodi diſpoſuit, qui mortalibus hominibus etiamnũ in carne manentibus auctor fuit, vt Angelorũ miniſteriũ animo cõciperẽt*, &c. Oſtẽdere conatur Sacerdotes immediatè à Spiritu S. deſcẽdere, cũq; naturâ homines ſint, Angelos eſſe exercitio officioq;.

Sacerdotum, ait Auguſtinus, *magna eſt digni-*

tas.

tas; quia propter eorum vnctionem & dignitatem multi ex ipſis virtutes & mirabilia operati ſunt & vſum prophetandi habuerunt. Quod exemplo Caiphæ, ſummi apud Iudęos Pontificis probari poteſt, qui cum ea dignitate fungeretur, non quidem à ſemetipſo, ſed ratione Sacerdotij & vnctionis magna voce pronuntianit; *Neceſſe eſt vobis vt vnus homo moriatur pro populo, vt non tota gens pereat.* Ait igitur Auguſtinus, ordinē ſacrū adeò excellentem eſſe, & Sacerdotum dignitatem adeò regalem; vt eius ſæpe reſpectu cælum ſæpe miracula producat, eorumque ore oracula eliciat prophetica.

ad Marcellin.

Sacerdotiſ dono miraculorum illuſtratur.

Cum certum ſit, vt ait Chryſoſtomus & Iſidorus, neminem ſine baptiſmo & aqua regenerationis ſaluari poſſe; & niſi manducet carnem filij hominis & biberit eius ſanguinem cæli compotem fieri; hæcque omnia ſacra Sacerdotum manibus peragi conſtet; credendum etiam eſt ſine illis non poſſe quemquam pænas euitare ſempiternas aut cœleſtem gloriam promereri. Hinc meritò deferre honorem Sacerdotibus & reuerentiam exhibere par eſt, non modo maiorem quam regibus ac principibus, verum etiam quàm parentibus. Incredibile profectò, verum tamen, tantam Sacerdotum poteſtatem eſſe, eorumq́ dignitatem adeò eximiam, vt ab ijs æterna ſalus dependeat, atque ideo principum inſtar honorandi ſint.

lib. 3. de Sacerd. lib. 2. de offic. c. 3. de Sacerd.

Sacerdotes magis honorandi quā reges.

Omnium quidem bonorū (ô ſententiam Chryſoſtomo dignam!) *magna eſt gratia: inter omnes autem maxima eſt Sacerdotalis dignitas; ſi quis eam immaculatè cuſtodiat,* &c. ſi enim inter cetera opera ſua DEVS animas hominum magnifaciat: quanto magis credendum eſt, cum

hom. 15. in Matth.

Sacerdotalis dignitas magna eſt gratia.

A 2 ſuper

ſuper omnia opera ſua ſtabiliturum eum, qui Deo animarum lucrum adfert, id eſt Sacerdotem? Attendite, obſecro, Sacerdotes & contemplemini honorem, quem vobis exhibet Chryſoſtomus, cum ait gratiam, quam vobis Deus præſtat dũ Sacerdotio initiat, omnium illius gratiarum eſſe primam ac maximam.

Orat. 4. cont. Iud.

Melchiſedech Abrahamo Benedixit.

Conſidera, inquit idem qui ſuprà Chryſoſtomus *quanta ſit excellentia noſtri ſacerdotij, quando quidem Abraham, Patriarcha Iudæorum, progenitor Leuitarum, comperitur benedictionem accipere à Melchiſedech, illiq; dare decimas.* Optimum illius eſt argumentum; nam magnam Sacerdotum eſſe dignitatem neceſſe eſt, cum per illos reges benedictionem accipiãt, tributarios ſe illorum eſſe fateantur.

De Sacerd. dign. cap. 3.

Cum igitur inquit Ambroſius, *nihil excellẽtius in hoc ſeculo Sacerdotibus, & cum dignitatem eorum oculis demonſtramus, vt dignè noſcamus quid ſumus & quid ſumus profeſſione, actione potius quàm nomine demonſtremus, vt actio reſpondeat nomini, & nomen cum operibus coincidat:* ne fortè nomen vanum ſit & peccatum enorme; ne fortè honor magnus ſit & vita infamis; ne habitus ſit religioſus, & conuerſatio profana; ne in templo ſedes ſublimis, & Sacerdotis conſcientia humilis & terrena. Concludere, meâ quidem ſententiâ, vult, cum nihil in mundo ſit excellentia Sacerdotali excellentius, eam non tam nomine quàm virtutum ſplendore & bonorũ operũ exercitio demonſtrandã; & ad hoc ipſe vos tota animi contentione adhortor.

CAPVT IV.

De Sacerdotum officio.

CVm ſummus Dei Sacerdos Aaron initiaretur

tur inter ceteras cæremonias, quas adhiberi volebat Devs, erat hæc in primus obſeruanda. Immolari volebat arietem, illiusque ſanguine extremum auriculæ Sacerdotis eiusque filiorum tingi, manus quoque & pedes, *Cum immolaueris arietem ſumes de ſanguine eius, & pones ſuper extremũ auriculæ dextræ Aarõ, & filiorũ eius.*

Ceremonia in Sacerdotis Aaronici initiatione.
Exod. 29.

Hacce ceremonia deſignare voluiſſe videtur Deus, quodnam munus & officium eſſet Sacerdotis, vtpote cuius eſſet, eius præcepta exequi, de eius myſterijs diſponere; quod facere ſi negligerent aut etiam oſcitanter agerent, grauiter puniendos & proprio luituros ſanguine. ſic Oleaſter.

Sacerdotum eſt offerre Thymiamata & victimas.

Secundo Paralipomenon libro ſcriptum eſt ſummum Pontificem Azariam in templum introiiſſe octoginta alijs Sacerdotib. comitatum, viris fortiſſimis & generoſis, vnanimi cõſtantia regi Oziæ reſtitere dicentes, *Non eſt tui officij Ozia, vt adoleas incenſum Domino; ſed Sacerdotum hoc eſt filiorũ Aaron, qui cõſecrati ſunt ad huiuſcemodi miniſteriũ: Egredere de ſanctuario, ne contempſeris, quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino Deo.* At cum hiſce minis attentatis nondum à propoſito reſiliret, ſed vlterius temerè progrederetur, Deus tam audacis propoſiti vindex fœdiſſima eum lepra percuſſit. Factum illud certiſſimum denotat, Sacerdotum munus eſſe, templo præſidere, incenſum adolere, Thymiama facere, & omnipotẽti Deo ſacrificia immolare.

2. Paral. 26.

Apud Ezechielem Prophetam Sacerdotibus & Liuitis filijs Sadoc, qui ſanctuarij cæremonias ſanctè obſeruarant interea dum filij Iſrael inſoleſcerent & idolis immolarent, iniunctum fuit ad Deum vt accederent, ſuum vt illis offerrent

Deo ſeruire & ſacrificare.
Ezech. 44.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

miniſterium & victimas, & lino mundo veſtiti populum ſanctificarent, eumq; edocerent quid ſanctum, quid pollutum eſſet, quid diuinum, quid profanum: *Sacerdotes autẽ & Leuitæ filij Sadoc, ipſi accedent ad me vt miniſtrent mihi, & ſtabunt in conſpectu meo vt offerant mihi adipem & ſanguinem, ait Dominus Deus. Ipſi ingredientur ſanctuariũ meũ, & ipſi accedent ad menſam meã vt miniſtrent mihi. Cumq; ingredientur portas atrij interioris, veſtibus lineis induentur*, &c. Diuinum hoc præceptum tria inſinuat opera quæ Sacerdotibus incumbunt, primò Deo magna animi pietate obſequi, deinde populum magna doctrinæ æſtimatione docere, denique victimas Deo magno ſanctimoniæ teſtimonio offerre.

Ezech.44.

Sacerdotes ſint prædicatores, Confeſſores, & ſacrifici.

Sacerdotes veteris legis, inquit Hieronymus in cap.2. Malach. *accipiebant ex victimis pectuſculũ, linguam & ventriculũ*. Quod myſticè exponens Hieronymus ait tribus hiſce animalis partibus omnes Sacerdotis partes & munia denotari, linguaque deſignari illos eſſe debere concionatores; pectuſculo, confeſſores; ventriculo, in Eccleſia ſacrificia offerre.

Sacerdotes ſunt aurum, gemmæ & principes Eccleſiæ.

1. Reg. c. 24.
† ſup. Exod. c. 56.

In veſte Pontificis Aaronici tria notanda ſunt, aurũ rutilans, Hyacinthus fulgens, & regia purpura. S. Gregorius & Ven. † Beda hoc myſterium exponẽtes aiunt, auro denotari, ſacerdotis eſſe vniuerſum orbẽ terrarũ virtutib. inaurare, Hyacintho Eccleſiam gemmarum inſtar pretioſarũ inſignire & illuſtrare, purpura denique plebem dirigere, & principum ritu præeſſe.

Sacerdos inſtitutus vt alios dirigat.

Summus Iudæorũ Pontifex inter cetera veſtium ornamenta, laminam in fronte geſtabat auream, cui inſcriptum erat, ſanctum Domino, *facies*

cies & laminã de auro puriſſimo: in quo ſculpes opere cælatoris ſanctum Domino. Cyrillus Alexandrinus lib. VI. in Leuiticũ aut potius Origenes, qui illius libri auctor eſt, hocce myſterium moraliter explicans, ait denotari hic, Sacerdotem, qui populi caput eſt ac dux, totum eſſe debere aureum, habere caput bene ſciteque factum, cerebrum benè compoſitum, mentem ſemper intentam, intellectum ſapientia plenum, quæ omnia neceſſaria ſunt illi, qui aliis præeſſe & gubernare deſiderat, vti Sacerdotibus incumbit. *Exod. 28.*

In Deuteronom. legimus, *accedent Sacerdotes filij Leui, quos elegerit Dominus Deus tuus, vt miniſtrent, & Benedicant in nomine eius & ad verbum eorum omne negotium pendet*, &c. Quibus verbis iam inde demonſtrare Deus voluit, Sacerdotum noui Teſtamenti officium futurum, tum Deo obſequi, tum benedictiones conferre, ac de peccatis, quæ rerum omnium immundiſſima ſunt iudicium ferre. *Deut. 21.*

Sacerdotum eſt de rebus immundis iudicare.

Formoſa Iudith cũ Sacerdotibus Bethuliẽſibus olim agẽs, his eos verbis eſt allocuta: *Et nũc fratres, quoniam vos eſtis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorum, ad eloquium veſtrum corda eorum erigite.* Sciebat prudens illa mulier, nobisque inſinuare voluit, bonorum ſacerdotum eſſe afflictos conſolari, abiectos erigere, deſperantibus animum addere, atque omnes omnino homines ad virtutem exſtimulare. *Iudit. 9.*

Sacerdotis eſt conſolari efflictos.

In Moſaicorum ſacerdotum conſecratione imprimis oleum adhibebatur, *Et oleum vnctionis fundes ſuper caput eius, atq; hoc ritu conſecrabitur.* Quod exponẽs myſticè Greg. oleũ hoc ideo adhiberi *Exod. 29.* *Lib. 9. ſup. 1. Reg.*

hiberi ſolitum ait, vt oſtenderetur, Sacerdotem eſſe debere miſericordem, & honeſtæ vitæ exemplo alijs prælucere, oleoque medicinę inſtructum eſſe ad peccati infectiones emundandas, & animabus febrientibus ægrotiſque ſalutem procurandam.

Aliorum ſaluti inuigilare.

Proprium Sacerdotis, vt ait D. Thomas, *officium eſt, eſſe mediatorem inter Deum & populum, in quantum ſcilicet diuina populo tradit; vnde dicitur Sacerdos, quaſi Sacra dans*; idque iuxta verba illa Malachiæ, *Legem requirent ex ore eius*. tum etiam quòd populi preces ſupplicationeſque Deo offerat, pro eoque ratione delictorum Deo ſatisfaciat. Vnde Apoſtolus ad Hebræos ait, *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur in ijs quæ ſunt ad Deum; vt offerat dona & ſacrificia pro peccatis*. Sacerdotis igitur partes ſunt arbitrum agere ac diremptorem negotiorum controuerſorum quæ habent homines apud Deum, vt ambos inter ſe concilient.

3.p.q.22.a.1

Mal. 2.

Heb. 5.

Sacerdos, inquit idem doctor, *habet duos actus, vnum principalem circa corpus Chriſti verum, & vnum ſecundarium circa corpus Chriſti myſticum.* Secundus dependet à primo; non verò è contra: & propterea veteres ad eos ſolum ordines promoti ſunt, quibus primus dumtaxat actus quadrat, quales ſunt religioſi, quibus nulla animarum cura demandata eſt, atque ex illorum ore lex non requiritur; at ſatis eſt, ſi Sacramenta adminiſtrent: atque ideò non maior illis ſcientia neceſſaria eſt, quàm quanta ad Sacramentorum functionem & Sacrarum cæremoniarum obſeruationem requiritur. Alij verò ad ſecundum actum euecti & promoti ſunt, qui myſticum Chriſti corpus reſpicit, atque illorum ex

in 4. diſt. 34. q. 1. a. 1.

Duo Sacerdotis officia.

Religioſi animarum curam non habent

ore

ore populus legem doctrinamque exquirent: ideo legis Scientia illis perneceſſaria eſt: non tamen quòd difficillimas & obſcuriſſimas quaſque legis controuerſias ſcire illis neceſſe ſit. Illis enim ſeſe offerentibus ad ſuperiores quibus ex officio eaſdem dirimere incumbit, confugiendum eſt, ſcire nihilominus debent, quæ populo circa legem credenda ſunt. Verùm Sacerdotes ſuperiores, quales ſunt Epiſcopi & Præſules, omnes quæ incidere circa legis examen ſolent, controuerſias accuratè pernoſſe oportet, eoque melius atque accuratiùs eaſdem intelligere, quo in altiori dignitatis faſtigio collocati ſunt. Itaque iuxta D. Thomam, omnes Sacerdotum functiones ad duo capita referuntur: primò vt Ieſu Chriſti corpus in Sacrificio miſſæ offerant ac ſacrificent, ſecundò, Sacramenta in Eccleſiæ Hierarchia adminiſtrent.

Sacerdotes & Epiſcopi legis noſſe debent obſcuritates.

Sacerdotale verò Romanum hiſce verbis Sacerdotum munia deſcribit, *Fratres cariſſimi, conſacerdotes & cooperatores noſtri, nouit fraternitas veſtra, nos licet indignos, locum tenere Aaron? vos autem Eleazari & Ithamari; nos fungi vice duodecim Apoſtolorum, vos autem ſeptuaginta duorum diſcipulorum, &c.* Nos ſumus paſtores veſtrûm, vos animarum vobis concreditarum, nos rationem de vobis coram Deo in die iudicij reddere oportet, vos de populo vobis commiſſo; ideoque diſcrimen in quo verſamini, diſpicite, & ſolliciti eſtote ac vigiles. O egregiam & verè dignam ſententiam! at quæ Sacerdotibus & Præſulibus ad oculum demonſtret, hos eſſe ſelectos ac coſtitutos, vt ſuperiorum inſtar imperent, illos verò, vt velut inferiores obediant, atque ambos animarum ſibi creditarum rationem reddere oportere.

Lib. 1. c. 13. Epiſcopi Apoſtolorum, Sacerdotes LXXII. diſcipulorũ locum occupant.

Digitized by Google

Sacerdos legem ſcire debet.
Agg. 2.

Legem Sacerdos calleat, eamq; alios edoceat. vnde ait Propheta Aggæus *Interroga Sacerdotes legem.* si enim hi legem ignorēt, Dei ſe non eſſe Sacerdotes declarant: Vnde Concil. Pariſienſe ca. 12. ex S. Hieronymo ait, *Conſidera Sacerdotum eſſe officij, de lege interrogatos reſpondere; ſi ſacerdos eſt, ſciat legem Domini. Sacerdotis enim eſt legē ſcire.* Hinc diſcite ſacerdotes, doctos vos eſſe debere, ſcripturas intelligere, plebē edocere, difficultates exponere, myſteria interpretari, alioquin Sacerdotis nomine penit⁹ vos eſſe indignos.

Diſtinct. 25. ca. perlectis.
Sacerdotis munus triplex.

Ad Presbyteros, inquit S. Iſidorus, *pertinet ſacrificium corporis & ſanguinis Domini, in Altari Dei conficere, orationes dicere, & benedicere dona Dei.* Dicere profecto vult boni Sacerdotis officium tribus in functionibus conſiſtere, in orando ſcilicet pro populo, in benedictionibus peragendis, & ſancto Miſſæ Sacrificio celebrando.

De Sacram. Ord.
Prædicare, orare & Sacrificare officium. Sacerdotū.

Idem etiam ſenſit Concilium Colonienſe, dixitque Sacerdotis functionem & munus triplex eſſe, primò Concionari, ſecundo corpus & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti conſecrare, ceteraque Sacramenta debitè adminiſtrare, excepto tamen Confirmationis & Ordinis Sacramento, quod ſolis Epiſcopis competit, vt ita Eccleſiæ ſeruetur vnitas. tertiò denique Deum pro ſalute ac proſperitate Chriſtianorum totiuſq; Eccleſiæ bono deprecari. Decernit Concilium tria à Sacerdote requiri, verbum ſcilicet Dei prædicare, Sacramenta adminiſtrare, & pro totius populi ſalute Deum orare.

Sacerdotes doceant & faciant.

Boni Sacerdotis officium, ait D. Gregorius Nazianzenus in Apologetico, circa duplicē verſatur cardinem, ideoq; vitam planè cæleſtem exigit. Primò enim in anima ſua purgari debet, dein-

Digitized by Google

deinde purgare alios: ſibi ſapere, & alios ſapientiores efficere, lumen eſſe & ceteros illuſtrare, ad Deum accedere, & alios eôdem inuitare, deniq; ſanctus eſſe ſibi, & alios ad veram ſanctitatem pertrahere. Illius igitur ſententia, illi Sacerdotum nomine indigni ſunt, qui ſancti eſſe, vel alios ſanctifacere, eſſe ſoles, aut ceteros illuſtrare nequeunt; vitaque eorum penitus cæleſtis ſit oportet.

Graue pondus ſacerdotij eſt, inquit S. Papa Gregorius, imprimis enim neceſſe eſt, sacerdotem ita viuere vt exemplo ceteris eſſe queat. deinde, vt concionetur, ſemper ſibi cum timore ob oculos ponendo, Dominum noſtrũ ex hoc mundo ad regni poſſeſſionẽ capeſſendam abeuntem, & talenta ſeruis ſuis diſtribuentẽ dixiſſe, *Negotiamini vſq; dũ venio.* Quam negotiationẽ hauddubie tunc facimus, cùm viuendo docendóq; animas lucrifacimus: ſi de gaudijs cæleſtibus concionando, bonos amore Dei ſuccendamus; ſi de ſupplicijs infernalibus, impios tormentorũ grauitate ob oculos poſita conuertamus, ſi nemini, veritate propoſita, parcamus: deniq; ſi cęleſti amicitiæ dediti, inimicitias humanas cõtemnamus. E quibus verbis colligere poteſtis, sacerdotes, primum vocationis veſtræ munus conſiſtere in bono exemplo, alterum in verbo Dei promulgando, alijſque edocendis.

In Reg. lib. 2. cap. 39.

Sacerdotũ onus magnum eſt.

Sacerdotis eſt, ait Ambroſius, *nulli nocere, prodeſſe velle omnibus; poſſe autẽ ſolius eſt* Dei. Sacerdos igitur ſuæ profeſſionis regulã ſecutus omnibus vtilis eſſe ſtudeat, nemini noceat, imo ne læſus quidẽ aut violat⁹ iniuria. Quænã enim gloria eſt nõ offendere, à quo iniuriã nõ accepimus? at honorificum eſt & virtutis argumentum, offensâ acceptâ non offendere. Quàm

Lib. 3. offic. c. 9. de poſtulando fin.

14. qu. c. 5. denique.

Sacerdos nemini obſit, omnibus poſit.

Digitized by Google

Quàm præclarum eſt in Eccleſiaſtico, hocce modo vitam inſtituere, nemini conquerendi, ſed omnibus laudandi occaſiones dare? quod qui facit næ ille boni Sacerdotis partes impleuit.

In farrag. inſtit.

Diuerſa ſacerdotum officia.

Boni Sacerdotes, ait Ludouicus Bloſius, ſunt vaſa ſancta, donis & gratijs cœleſtibus repleta. Hi ſunt qui Chriſtum Ieſum cordibus inſculptum geſtant, qui eius paſſionem, mortem, dilectionem, fidelitatemque ſemper in mente & ob oculos habent, qui velut mediatores inter Deum & peccatores conſtituti, pro nobis patrocinantur. Sunt homines benigni, comes, affabiles, ſuaues erga omnes qui eorum opera indigent. Sunt adhæc caſti, puri tùm in anima, tum in corpore, ſobrij & temperati in omnibus quæ ad vitam moderandam ſpectant. Hi ſunt qui cruentum Sacrificium crucis repræſentantes, Ieſum Chriſtum ex amore mortuum, & tam pro viuis quàm mortuis crucifixum Patri cæleſti offerunt. Hi ſunt qui aſſiduò pro Eccleſiæ neceſſitatibus Deum deprecantur: Ipſi ſunt denique, qui nemini placere cupientes, ac nullo rerum temporalium amore abrepti, vnanimi conſenſu Dei honorem ſpirant, & in communem hominum ſalutem incumbunt. Ecce officium & partes veſtras, ô Sacerdotes, ecce quid dignitas veſtra poſtulet, videte ad quid vos Deus vocauerit; atque in illis vniuerſa ſacerdotij eſſentia & nucleus conſiſtit.

Sacerdotes Sacramentorum diſpenſatores ſunt.

Proprij verò Sacramentorum diſpenſatores œconomique ſcribit S. Thomas, ſunt Eccleſiæ miniſtri, per Sacramentum Ordinis conſecrati, vt homines inter ac Deum mediatores ſint, diuinaque populo depromant; hinc etiam ad illos ſolos, excluſis alijs, ex officio ſpectat, Sacramen-

Digitized by Google

cramenta adminiſtrare, quæ ab alijs omnino conferri nefas, vnico baptiſmi Sacramento excepto, idque in ſummo neceſſitatis caſu. Diuus Thomas igitur hiſce verbis omnem ſacerdotij eſſentiam includit, eamque ad tria reducit capita, ſancta ſcilicet populo diſtribuere, homines Deo reconciliare, & Eccleſiæ Sacramenta diſpenſare. *in 4. diſt. 7. q. 3. art. 1. de Diac.*

Denique verum Sacerdotum officium eſt, publicos eſſe Dei miniſtros eiuſque myſteriorum diſpenſatores. vti ait Apoſtolus, *Sic nos æſtimet homo, vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum eius.* O verè regia officia! ô dignitatem honorabilem! ô ſtatum nimis magnificum! **Sacerdotes Miniſtri Chriſti.** 1. *Cor.* 4.

CAPVT V.

De Sacerdotum poteſtate.

CVm Sacerdotes in Exodo dij appellentur, Angeli apud Malachiam, Reges à Ieremia, principes à Pſalmographo: cùm ſint vicarij Ieſu Chriſti, regnorum Superintendentes, ab Angelis colantur, dæmonibus ſint terribiles, & ab vniuerſo orbe ſummo in honore ac veneratione habeantur; vobiſcum diſpicite, quanta eorum ſit poteſtas oporteat, ac dicite cùm Propheta, *Nimis honorati ſunt amici tui Deus, nimis confortatus eſt principatus eorum* Omnia hæc encomia elogiaque à Prophetis petita, ſummam quamdam poteſtatem, & abſolutam auctoritatem deſignant. *Cap.* 22. *Cap.* 2. *Pſal.* 138.

Sunt conſiliarij priuati Concilij Dei, Secretarij ſtatuum in religione, Præſides in tribunali conſcientiæ, ſummi Regum & Principum Iudices,

dices, ante quos ſummi Monarchæ genu flectūt, abdita conſcientiarū excutiunt, veniam & miſericordiam poſtulant, eorum iudicia ſubeunt, eorum ſententiam ſupplices exſpectare non grauantur, à quorū pronuntiato nemini appellare fas eſt: quidquid enim in terra pronuntiant, in cælo confirmatum eſt, *Quodcumq;*, ait Dominus, *ligaueritis ſuper terram, erit ligatum & in cælis.* O virtutē infinitam! ô poteſtatem admirabilem! ô mira priuilegia presbyterorum! quòd ſcilicet cælum eorum ſententiam ratam habeat, ſimulq; cum ijs conſpirans quodammodò, coram Deo religet; quidquid antè hic in terra ab his ligatum eſt.

Matth. 8. & 16.

Sacerdotes regibus poteſtate æquales.

Exod. 28.

Sacerdotem Aaronicum triplici colore veſtiri voluit Deus, hiacintho, purpura, & cocco, infernè verò ex tunica tintinnabula malo granatis intermixta dependere: *Deorſum verò ad pedes eiuſdem tunicæ per circuitum quaſi mala punica facies ex hiacintho & purpura & cocco, mixtis in medio tintinnabulis* Quo myſterio expreſſe, demonſtratur, ſacerdotem in poteſtate Angelis & hominibus æqualem eſſe; eo quòd hiacinthus colorem referat cæleſtem; purpura verò & coccus regum fuerit indumentum; quibus nulla in terra dignitas maior aut potentior.

Sacerdotes ſunt quaſi Atlantes.

Sap. 18.

In podere ſacerdotis Iudaici omnes omninò creaturæ efformatæ erant, adeò vt totum, quodammodo orbem terrarum ſecum circumferret, ipſoque ingrediente totus ſimul terrarum orbis ingrederetur; *In veſte enim poderis quam habebat, totus erat orbis terrarū.* Quo innuitur ſacerdotem Atlantem quemdam eſſe, eo quòd omnia ſuſtineret, mundumque vniuerſum poteſtatis ſuæ humeris geſtaret.

Deus

Deus Ieremiam Prophetam deſtinans ſua vt myſteria enuntiaret, hanc ei commiſſionem iniunxit dicens, *Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes & regna, vt euellas & deſtruas, & diſperdas & diſſipes, & ædifices & plantes.* Vnde patet, ſacerdotes omni in hoc mundo poteſtate pollere, eadẽque qua cælum gaudet, ædificandi ſcilicet & deſtruendi, plantandi & eradicandi, gubernandi denique & regnis præſidendi. Sacerdotes poteſtatẽ habent in regna. *Ierem. 1.*

Ioſeph ſeruus cùm in Putipharis domo ad ſummos honores euectus eſſet, ſorte ſua gaudens ait, *Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis ignorat quid habet in domo ſua, nec quidquam eſt, quod non in mea ſit poteſtate.* Quanto potiori iure ſacerdos poteſtate ſua gaudeat eaque glorietur, cùm Deus illum ad omnium myſteriorum diſpenſationem vocauerit, omnemque illi poteſtatem in domo Eccleſiæ ſit elargitus. Dicat igitur audacter, Omnia in manus meas Domine reſignaſti vniuerſaque à manu & poteſtate mea dependent. Sacerdos omnem in Eccleſia nactus eſt poteſtatẽ. *Gen. 39.*

Propheta Iob de terræ olim poteſtatibus ac magnatibus diſſerens, in medio calamitatum ſuarum æſtu dicebat, nullam in mundo reperiri, quæ cum dæmonum potentia comparetur, *Non eſt ſuper terram poteſtas, quæ comparetur ei, qui factus eſt, vt nullum timeret,* &c. Errabat hauddubiè hic Propheta ipſiuſque Philoſophia non vſque adeo hic certa erat, nam ipſa ſacerdotum poteſtas dæmonum potentiam antecellit, illiſque data eſt dæmonum expellendorum furiarumq; infernalium exagitandarum auctoritas ac robur. Sacerdotũ poteſtas dæmonum poteſtatẽ antecedit. *Iob. 41.*

Tres Purpurati Perſæ diſceptarunt olim in aula regia ecquid rerum omnium eſſet fortiſſimum: *Mar. 3. 6. & Luc. 9.*

3. Eſd. 3. mum: quorum vnus dicebat eſſe regem, eiuſque poteſtatem alijs præſtare. Qui hauddubiè dignitatem poteſtatemq; Sacerdotalem reſpexit, quæ ad regiam ſpectans, fortiſſima eſt omnium, ac parem nullam habet.

Eccleſ. 8. In Eccleſiaſte dicitur Sapiens omnia quæ voluerit facere, & ſermo illius poteſtatem ſpirare. *Omnia quæcumque voluerit faciet, & ſermo illius poteſtatę plenus.* Rectè hoc in Sacerdotes quadrat qui ſpeculum ſunt ſapientiæ; facere enim poſſunt quodcumque libuerit, eorumque verba poteſtatem plenam ſpirant, vtpote qui loquendo peccata remittere, dæmones fugere, tartara exagitare, cælos aperire, corpus & ſanguinem Ieſu Chriſti conſecrare, miraculaque patrare queant.

Sapiens diuinas perfectiones enumerans, hac ſententia vſus eſt, *Tu es enim Domine, qui vitæ & mortis habes poteſtatem, & deducis ad portas mortis & reducis.* Idem ipſum in ſacerdotij encomium dici poteſt, Sacerdotes enim ſunt, qui vitæ mortiſque poteſtatem habent, qui peccata delere & retinere poſſunt, veniam iiſdem impetrare, aut denegare, in cælum tranſmittere, aut ad infernales abyſſos è contra detrudere.

Sap. 16. Sacerdotes mortis & vitæ poteſtatem habent.

Poſtquam Redemptor in Capharnaum Paralyticum ſanitati reſtituiſſet, populus tantoperè eum admiratus eſt, tantiq; miraculi ſplendor ita animos eorum perculit, vt vnanimiter omnes Deum laudare cæperint, quòd talem hominibus eſſet poteſtatem elargitus; *Videntes autem turbæ timuerunt, & glorificauerunt Deum, qui dedit talem poteſtatem hominibus.* Cùm mirabilia quæ quotidie in medio Eccleſiæ, idque Sacerdotum adminiculo peraguntur, qualia ſunt peccan-

Matth 9. Mirabiles effectus potentiæ ſacerdotalis.

peccantium medela, ſcelerum remiſſio, gratiarum elargitio, cælorum reſeratio, inferorum clauſio, dæmonum exorciſmus, excommunicationum fulmina, corporis Dominici diuina conſecratio, incomprehenſibilis illa tranſſubſtantiatio; videmus admirari profecto deberemus perculſi & attoniti, admirantesque omnipotentem dilaudare, qui talem virtutem, talem inquam potentiam dedit hominibus, hominibus inquam qui Sacerdotes ſunt.

Ieſus Chriſtus Sacerdotum poteſtatem cõfirmans aiebat primis Epiſcopis, *Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſupra ſerpentes & ſcorpiones, & ſuper omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit.* Ecquæ poteſtas, ecquæ virtus, ſimilis ſacerdotali! vtpote quæ calcare draconum poſſit capita, venena diſpellere, dæmonibus frenum ac iugum imponere, nihilque omnino in mundo pertimeſcere. *Luc. 10.* poteſtas Sacerdotibus data vt nihil timeant.

Dei filius in mundum veniens ſuamque poteſtatem declarans coram inimicis ſuis dicebat: *Ecce data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra.* *Math. 28.* Et idem Sacerdotes ordinans, eoſque per orbem diſſeminans, ait ita ſe illos mittere, ſicut ipſe à Patre miſſus erat; *ſicut miſit me viuens Pater, & ego mitto vos.* E quo loco colligere licet, & firmiter concludere, Sacerdotibus eandem poteſtatem collatam eſſe, quam habuit in hoc mundo Ieſus Chriſtus, poteſtatem ſcilicet in cælo, ad quod animas tranſmittant, & poteſtatem in terra, in qua peccata remittant & conſcientias gubernent. Sacerdotes eadem poteſtate miſſi qua Chriſtus.

Dominus noſter Ieſus Chriſtus aſcenſurus ad cælos è terris, Sacerdotes ſui vicarios reliquit tanquam præſides & iudices, ad quos mortalia crimina Sacerdotes iudices dati fidelibus.

Digitized by Google

deferuntur, in quæ Chriſtiani impingunt, ait Concil. Trident. vt ſcilicet ex clauium poteſtate ſententiam de ijs ferant vel retentionis, vel abſolutæ remiſſionis. Quænam quantaque vobis, ô Sacerdotes, data poteſtas, quæ virtus: cùm vicarij filij Dei, ac hominum iudices ſitis, cumque à vobis animarum vita ſaluſque dependeat!

Seſſ.14.c.5.

Licet beatiſſima virgo Maria dignior & excellentior fuerit Apoſtolis vniuerſis, non tamen illi, ſed iſtis, Dominus claues regni cælorum commiſit, ſcribit Innocentius Papa III. Illa illius erat Mater, hi verò Apoſtoli. Quid hoc eſt, Sacerdos? ſanè iuxta Papam hunc, tum Angelos honore, tum Deiparam poteſtate antecellitis.

De pænit. & rem. c. noua quædam.

Chriſtus cæli claues Sacerdotibus dedit, nõ matri.

Dicerene audebo quod ſanctus ait Ambroſius; Sacerdotes ſcilicet eſſe velut Deo in poteſtate æquales, & quod ſpiritus ſanctus poteſt, idem & Sacerdotes poſſe: Omnis autem ſpiritus ſancti effectus & vis in ſoluendis, ligandiſque criminibus conſiſtit: hoc autem facere Sacerdotis eſt, hocque eorum poteſtatem concernit. Dicite igitur an non magna ſit Sacerdotum poteſtas?

De pænit. c. 2

Sacerdotes Deo in poteſtate penè æquales.

Hoc ſaltem audacter dixero, eandem quam Chriſtus habuit poteſtatem, Sacerdotes etiamnum habere: ipſe enim olim ijs dixit, *ſicut miſit me viuens Pater & ego mitto vos*: id eſt eadem miſſione, eadem commiſſione, eadem auctoritate, poteſtateque. Cum igitur Chriſtus omnem potentiam habuerit tum in cælo, tum in terra, ſequitur, Sacerdotes parem propemodum habere.

Chriſto ſunt in poteſtate æquales.

Ioan.20.

O paradoxa, exclamat magnus Chryſoſtomus, *Qui terram incolunt atque in ea verſantur, ijs com-*

commiſſum eſt, vt ea quæ in cælis ſunt, diſpenſent: ijs datum eſt, vt poteſtatem habeant quam Deus optimus maximus, neq; Angelis neq; Archangelis, datam eſſe voluit. Nunquã enim dictum illis, *quodcunque ligaueritis ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunq; ſolueritis ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* O paradoxa! ô mira! Angelorum magna poteſtas eſt, archangeli adeò admirabiles, maior tamen Sacerdotum poteſtas eſt.

Sacerdotes poteſtatem habent quam nunquam habuere Angeli.

Sacerdotum poteſtas longe alia eſt, quàm ipſa regum, addit idem doctor. *Habent quidem* inquit, *& terreſtres principes vinculi poteſtatem, ſed corporum ſolum; id autem quod dico Sacerdotum vinculum, ipſam etiam animam contingit, atque ad cælos vſque peruadit*: adeò vt quidquid Sacerdotes hic in terra agunt, apud Chriſti thronũ ratum & firmum habeatur; ſeruorumque ſuorũ ſententiã Dominus confirmet. ſemper igitur Sacerdotes nimis potentes exiſtimabo, cum regum & principum poteſtatem longè antecellant, eorumq; poteſtas tam ſuper corpora quàm animas extendatur.

Ibid.

Sacerdotum poteſtas maior quã regia.

Quę maior in mundo haberi poteſtas poteſt, addit idem qui ſupra Chryſoſtomus, quàm Sacerdotum? *Quidnam hoc aliud eſſe dicas, niſi omnium rerum cæleſtium poteſtatem illis à Deo conceſſam, quorũcunq; enim, ait peccata retinueritis, retenta ſunt: quænam obſecro, poteſtas hac vna maior eſſe queat?* Pater omnem poteſtatem dedit filio, & filius illam Sacerdotibus. Gratiam autem concedere reis, vitam maleficis, omnium delictorum dare veniam & generalem cunctorum flagitiorũ abolitioné expedire; magnam haud-dubiè virtutem demonſtrat, & extraordinariam quamdam poteſtatem Sacerdotum.

Ibid.

Generalis Sacerdotibus poteſtas conceſſa.

Regenerati ſumus per Sacerdotes in baptiſmo.

O admirabilem Sacerdotum poteſtatem, reſerare cęlos, infernũ obſerare, excommunicare animas, de Angelis diſponere, dæmones perterrefacere! per Sacerdotes regenerati ſumus in Baptiſmo, per eoſdem cæli nobis ianuæ pateſcunt: quicunque Chriſtum diligit, diliget & Sacerdotes, cum per eos factum ſit vt veneranda Sacramẽta ſuſceperit. *Per eos*, inquit Chryſoſtomus, *regenerati eſtis æterna regeneratione, per ipſos vobis portæ cælorum aperiuntur.* Porro cælos adaperire, claues paradiſi geſtare, de Sacramentis diſponere, & animas gubernare, oſtendit Sacerdotes nullos ſibi in mundo habere pares.

Humil. 10. in Epiſt. ad Theſſal.

Iudith vidua Sacerdotibus metu perculſis aiebat, *vos eſtis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorum, ad eloquium veſtrum corda eorum erigite*, ſciebat ſcilicet cordata illa virago Sacerdotum poteſtatem adeò magnam lateque patentem eſſe, vt ab eadem ſalus & vita omnium hominum dependeat.

Iudith. 9.

Vita hominum à Sacerdotibus dependet.

Superbus rex Ozias quod Sacerdotibus minatus eſſet iiſque inuitis reluctantibuſque ignem in altari adoleuiſſet, vindicem Dei dextram quamprimum ſenſit, cælumque magni Pontificis Azariæ, quadringentorumque Sacerdotum illi aſſiſtentium auctoritatem confirmans ac poteſtatem, lepra eum fœdiſſima percuſſit. *Iratuſque Ozias & tenens in manu thuribulum, vt adoleret incenſum, minabatur Sacerdotibus ſtatimq; orta eſt lepra in fronte eius coram Sacerdotibus, in domo Domini.* Cum igitur Deus Sacerdotum poteſtatem regum ipſorum præiudicio ſtabiliat, vtque eorum auctoritatem tueatur, regalem maieſtatem eludat, euidens ſignum eſt auctoritatem illorum amplam eſſe.

Ozias punitus quòd Sacerdotibus inſultaret.

2. Paral. 26.

Ego

Ego te poſui ait Iſaiæ Deus, *quaſi plauſtrum triturans nouum, habens roſtra ſerrantia, triturabis montes, & comminues, & colles quaſi puluerem pones, ventilabis eos & ventus tollet, & turbo diſperget eos.* Per elata hæc montium cacumina ſuperbos & inſolentes reges mundi huius intelligit, quos Sacerdotum poteſtati cedere oportet. Iſai. 41. Regum inſolentia Sacerdotum cedat poteſtati

Arma militiæ noſtræ non carnalia ſunt, ait Apoſtolus, *ſed potentia Deo ad deſtructionem munitionum, conſilia deſtruentes, & omnem altitudinem extollentem ſe aduerſus ſcientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obſequium Chriſti, & in promptu habentes vlciſci omnẽ inobedientiam.* Magnus ille Theologus, Sacerdotali dignitate gloriatus, abſolutè hinc inferre vult, nihil in mundo eſſe, quod non ſub Sacerdotum legibus & poteſtate ſileat & ſubiiciatur. 2. Corinth. 10. Magna Sacerdotum poteſtas.

Quamprimum vt tubæ Sacerdotales in obſidio Ierichũtis, quę vrbs in finibus regni Chanaan ſita erat, circum muros clangere deſiêre, omnes mox muri & turrita propugnacula ad terram conciderunt. *Igitur omni populo vociferante & clangentibus tubis poſtquam in aures multitudinis vox ſonitusq; increpuit, muri illico corruerunt*, &c. Quo etiam tum deſignabatur Sacerdotum poteſtati nihil omnino poſſe reſiſtere, ſolique eorum voci ceſſurum; quod armis cedere violentiaque flecti detrectaret. Ad ſonitum tubarum Sacerdotalium corruit Iericho. Ioſue 6.

Sacerdos conuertit virgas in ſerpentes, flumina decurrere facit ſanguinolenta, tempeſtates ciet, milleque in Aegypto prodigia cauſatur. Sacerdos mortuum filium Sareptanæ viduæ, & alius Sunanimitidis ad vitã reuocat. Sacerdos ignem cælo facit deſcendere quadringentosque Pſeudo prophetas eodem abſumi. Sacerdos ſoli Mirabiles effectus poteſtatis Sacerdotalis. Exod. 4. 5. 6 7. 8. 9. 10. 3. Reg. 19. 4. Reg. 4.

imperat, decemque eumdem gradibus cogit retrocedere. Denique Sacerdotibus collata poteſtas eſt peccatorum dimittendorum, ægrorum perſanandorum, mortuorum ad vitam reuocandorum, dæmonum fugandorum, montium loco dimouendorum, omnigenorumque miraculorum patrandorum, *In nomine meo dæmonia eijcient, ſerpentes tollent, & ſi mortiferum quid biberint non eis nocebit*. O effectus admirabiles, ô euidentia poteſtatis Sacerdotalis argumenta!

4. Reg. 20.

Luc. 24.
Matth. 16.

Quis fidelium, inquit Pontifex Gregorius, *habere dubium poſſit, in ipſa immolationis hora cælos aperiri ad Sacerdotis vocem? in illo Ieſu Chriſti myſterio Angelorum choros adeſſe? ſumma & ima ſociari, viſibilia ſimul & inuiſibilia? eodemq; momento illum qui intra cælos deliteſcit, in altari ante Sacerdotis oculos videri.* Innuere vult, Angelos cælo facere deſcendere, Deũ præſentẽ in altari ſiſtere, auguſtum hoc ſacrificium Deo offerre, aliaque his ſimilia prodigia facere, ſolis Sacerdotibus conceſſum eſſe.

De conſec. diſt. 2. c. Quid ſit ſanguis.
Cæli ad Sacerdotis vocem reſerantur.

Exclamat igitur meritò Auguſtinus dicens, *Mira poteſtas, felix exercitium, vbi tractat Sacerdos Chriſtum Dei filium*, &c. myſterium penitus cæleſte, cuius adminiculo Pater, Filius, & Spiritus s. tam admirabiliter operantur; & miniſterium adeò ineffabile, cũ in eodem momẽto, idem omninò Deus, qui in cælis præſidet, inter Sacerdotis manus in ſacrificio verſatur, quodq; Angelis donatum eſt, hominibus etiã donatur. *Sacerdos hoc admirabile ſacramentũ conficit, Angelus conficienti quaſi famulus aſſiſtit & obſequitur. Verè igitur venerãda eſt Sacerdotũ dignitas*, & ampla eorũ poteſtas, *in quorum manibus Dei Filius, velut in virginis vtero incarnatur.*

Conc. 2. ſuper Pſal. 37.

Cum

Cum conſpicis Dominum, ait Chryſoſtomus, *immolatum, Sacerdotem ſacrificio incumbentem ac preces effundentem, tum verò turbã circumfuſam, pretioſo illo ſanguine intingi ac rubeſieri, etiamne te inter mortales verſari, atque in terra conſiſtere cenſes? an non potiùs è veſtigio in cælos transfereris? Annon carnis cogitationem omnem abijciens, nudo animo, mente pura circumſpicis quæ in cælo ſunt? O miraculum! ô Dei benignitatem qui cum Patre ſurſum ſedet, in illo ipſo tẽporis articulo Sacerdotum manibus pertractatur.* Docet magnus ille Doctor & nos cum illo, tantam ſacerdotum eſſe poteſtatem, vt quidquid faciant, miracula ſint, prodigia, portentaque.

Inſignis D. Chryſoſtomi contẽplatio.

lib. 3. de Sacerd.

CAPVT VI.

De honore Sacerdotibus debito.

SAnctus Clemens in Conſtitutionib. ſuis Apoſtolicis, agens de honore Sacerdotibus exhibendo, ait, *Honorate Sacerdotes vt Patres, & dominos, vt beneficos & beneuiuendi auctores.* Nullus autem maior eſt honor eo quem debemus parentibus, qui eſſe nobis dederunt, qui nobis imperant, noſq; beneficiis, gratiiſq; deuinciunt: similẽ porro exhiberi Sacerdotibus magnus ille Pontifex vult.

lib 7. c. 32.

Sacerdotes honorandi vt patres ac domini.

Lex vetus morte damnabat eos, qui ſacerdoti morẽ gerere, eumq; reuereri detrectarẽt: Legis verba hæc ſunt, *Qui ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, & decreto Iudicis, morietur homo ille, & auferes malum de Iſrael*, &c. Magna itaq; pernicies regno impendet, in quo ſacerdotes honore non afficiũntur.

Antiquitus qui Sacerdotes honorare nollent necabantur.

Deut. 17.

Quin & ipſe Dei filius, vt hunc honorem confirmaret, per Prophetam ſuum dixit, *Nolite tangere Chriſtos meos & in prophetis meis nolite malignari.* Id eſt, Tali sacerdotes meos honore proſequamini, vt eos ne tangatis quidem, tum manu ad verberandum, tum lingua ad maledicendum aut detrahendum.

Pſal. 104. Sacerdotes vel tangi prohibet Deus.

Presbytero humilia animam tuam, ait sapiens, vt edoceret, poſt Deum sacerdotes imprimis honorandos, iiſque obedientiam proximam toto vitæ tempore præſtandam. Nec ſufficere genu ac poplitem ante eos flectere, ſed & animam humiliandam eſſe.

Eccleſ. 4. Coram Sacerdote humiliter ſe gerendum.

Non ſatis eſt eo honore sacerdotes affici, quo homines, ſed eo afficiendi ſunt, quo ſancti. Vnde ſapiens, *in anima tua time Dominum, & Sacerdotes illius ſanctifica. in omni virtute dilige eum qui fecit te, & miniſtros illius ne derelinquas; da illis partem ſicut mandatum eſt tibi, primitiarum & purgationis.* Ecce præceptum honorandi sacerdotes immediatè poſt Deum, eumque honorem donis, muneribus, oblationibuſque teſtandi.

Sacerdotes ſanctorum inſtar honorandi. *Eccleſ.* 7.

Quicumque Domini oculos offenderet, magnum hauddubie ſacrilegium committeret, magnique ſe criminis reum conſtitueret; non minus ſanè is crimen admittit, qui sacerdotibus non honorem, ſed contumeliam irrogat, eoſque violat; dictum enim eſt, *Qui tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei*; non ait, Tetigerit pedes meos, brachia, manus, aliudue corporis membrū, ſed pupillam oculi, qua nihil in homine delicatius aut mollius haberi poteſt.

Sacerdotē offendere eſt Deum offendere. *Zach.* 2.

Qui vos audit, me audit; & qui vos ſpernit, me ſpernit, ait apud Euangeliſtam Dominus.

Luc. 10.

minus. Qui verò Deum ſpernit, peccat mortaliter, atheus eſt, religionis omnis expers, infernalia ſupplicia promeretur, ac ſempiterna tormenta; atque hæc omnia de contemtu Sacerdotum etiam dicenda ſunt.

Sacerdotes ſpernere. Deum ſpernere eſt.

Apoſtolus Gentium Paulus olim accuſatus quòd Sacerdotem debito honore non affeciſſet, protinus crimen hoc à ſe propulſauit dicẽs, *Neſciebam*, inquit, *fratres, quia princeps eſt Sacerdotum*. Quo loco diſcendum, Sacerdotes etiam improbos eſſe honorandos.

Act. 23. Sacerdotes etiam improbi honorandi.

Qui benè præſunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctrina. Dicere vult, Sacerdotes vt Sacerdotes eſſe honorandos; at quando paſtores ſunt aut Prælati maiori honore afficiendos eſſe, adeò vt Epiſcopi duplici honore digni ſint, primò quòd Sacerdotes, deinde quòd Præſules.

1. Tim. 5. Prælati duplici honore digni.

S. Martialis Aquitaniæ Apoſtolus, Burdigalenſibus ſcribens, honorem Sacerdotum ijs imprimis commendauit, dicens, *Honorabatis*, inquit, *Sacerdotes, qui decipiebant vos ſacrificijs ſuis, qui mutis & ſurdis ſtatuis offerebant, quæ nec vos nec ſe iuuare poterant. Nunc autem multo magis Sacerdotes Dei omnipotentis, qui vobis vitam elargiuntur per calicem & verum panem vitæ*. Aequũ, inquit, eſt quòd, ſi gentiles ſacrificulos ſuos ita honorarint, Sacerdotes Euangelicos etiam maiori honore afficiamus.

Cap. 3.

Quin & idololatriæ & veri Dei ignorantes ſumma ſemper reuerentia ſacerdotes ſunt proſecuti, imo eoſdem quodammodo adorarunt: imo ipſe rex Pharao, cùm omnes regni terras tributo ſubieciſſet, Sacerdotalem ab eodem immunem eſſe voluit, *ſubiecitq; eam Pharaoni, &*

Ethnici Sacerdotes honorarunt. *Gen. 47.*

 cun-

cunctos populos eius à nouiſſimis terminis Aegypti, vſque ad extremos fines eius, præter terram Sacerdotalem, quæ à rege tradita fuerat eis. Agnoſcebat ſcilicet Pharao honorem ſacerdotibus debitum, ideoque à tributis alijſque oneribus publicis immunes eſſe voluit, atque inter cæteros regni ſubditos ſingulari eos prærogatiua donauit.

Chryſoſtomus honores hos & priuilegia ab Ethnicis & idololatris in Aegypto Sacerdotibus conceſſa conſiderans, hunc in modum exclamat, *Audiant qui nunc viuunt, quantum olim Sacerdotum idolorum curam habuerint: & diſcant, vt vel ſaltem parem habeant honorem ijs, quibus omne Dei miniſterium creditum.* Et ſanè æquum eſt, nos, qui Chriſtiani ſumus & dicimur, cùm ethnici & barbari idolorum ſuorum ſacrificulis tantum cultum, tantaque priuilegia detulerint, maiorem noſtris ſacerdotibus, qui vero Deo deſeruiunt, eiuſque myſteria diſpenſant, cultum deferre ac reuerentiam.

Hom. 65. in Gen.

Dixit olim s. Marcellus Papa, *Boni Principis eſt, ac religioſi Regis Eccleſias contritas, atque conſciſſas reſtaurare, nouas ædificare, & Dei Sacerdotes honorare, atque tueri,* monebatque, ſanctis Apoſtolorum conſtitutionibus inſiſtendo, non eſſe exagitandos, excruciandoſque qui in vinea Domini laborarent, multo verò minus fugandos diſpenſatores & œconomos Regis æterni. Hinc diſcant omnes, magni Dei Sacerdotes venerari, cùm æquum ſit, actuſque quidem religionis, qui ad Reges & principes ſpectat. Et quemadmodum veræ regiæ dignitatis eſt Sacerdotes honore proſequi, ita eoſdem contemnere, aut conculcare tyrannidem ſapit.

Diſt. 96. c. eod.

Boni Principis eſt honorare Sacerdotes

S. Gregorius Papa Imperatori Mauritio ſcribens

bens his apud eum verbis vſus eſt, *Sacerdotibus non ex terrena poteſtate Dominus noſter citius indignetur: ſed excellenti conſideratione, propter eum cuius ſerui ſunt, ita dominetur, vt etiam debitam reuerentiam impendat, &c.* eo quòd modò in ſacris litteris Dij, modò Angeli nuncupentur. Quem igitur honorem Sacerdotibus impendere debent inferiores, cùm ſummi Imperatores ab Eccleſiæ doctoribus eoſdē vt honorent, viua demonſtratione incitentur.

Sacerdotes in ſcriptura Angeli & Dei appellantur. *S. Greg. ad Maurit. Imp. 11. q. 1. c. eod. Euſeb. lib. 2. de vita Conſtantin. S. Auguſt. Epiſt. 66.*

Imperator autem Iuſtinianus in authenticis tanto honore clericos proſequitur, vt illos reuerendiſſimos appellare non dubitet; neque id mirandum eſt: id enim & S. Gregorius præſtitit; nam cum ſimplici Sacerdote ſermonem inſtituens, hoc eum modò compellat, *Nouit ſanctitas tua.* vti, dum regem alloquimur, dicere conſueuimus, *Veſtra maieſtas.* O Sacerdotes verè honorandos, cùm Pontifices & Imperatores, ſuo etiam contemptu eos honorent & complectantur!

Sacerdotes reuerendiſſimos vocat Imp. Iuſtinianus. *Epiſt. lib. 2. Epiſt. 52. & lib. 4. ep. 50.*

S. Ignatius è primis primigeniæ Eccleſiæ Epiſcopis Smyrnenſibus ſcribens, Sacerdotes imprimis illis honorandos præcepit, vtpote quibus nihil in hoc orbe aut maius aut dignius, *Honorate Sacerdotium, ſecundùm Chriſtum, & pòſt honorare oportet etiam regem. Sacerdotium enim ſumma eſt omnium bonorum quæ in hominibus conſiſtunt.* Audite, iam à mille quingentis annis Sacerdotes regibus prælati ſunt; quare quicumque Chriſtianus Sacerdotes contemnere non veretur, ſibi perſuadeat, vnicum ſe Dei Filium, Sacerdotij auctorem, inſtitutoremq; contẽnere.

Epiſt. ad Smyrnenſes. Regibus præferendi.

Quod autem S. Ignatius verbis, S. Martinus reipſa demonſtrauit, cum enim ab Imperatore Maximo ad prandium inuitatus eſſet, magnaque eodem

S. Martinus Imperatori Sacerdotem prætulit.

eodem Principum ac Magnatum multitudo conueniſſet, ad bibendum inuitatus, arreptam pateram priùs Sacerdoti, quem ſecum duxerat, quàm Imperatori veluti minùs digno præbibit. Quod factum Imperator, & omnes adſtantes ita admirati ſunt, vt hoc ipſum ijs in quo neglecti & contempti eidem poſſent, placuerit. Ita quoque S. Auguſtinus Sacerdotes regibus præferendos, & Imperatoribus mundi huius anteponendos cenſebat.

Seuerus in vita lib.1.

Sacerdotes, inquit Chryſoſtomus, *meritò non modò plus vereri debemus, quàm vel principes vel reges, verùm etiam maiore honore quàm parentes proprios honeſtare.* Si ergo parentum inſtar & regum honorandi ſunt; quam illi pœnam, quæ ſupplicia promerentur qui non pluris quàm animalia eoſdem faciunt?

Lib.3 de Sacerd. & hom. 4. & 5. de verb. Iſaiæ.

Sacerdotes plus honorādi quàm parentes.

Si de parentibus carnalibus ait ſcriptura Honora Patrem tuum & matrem tuam vt bene tibi ſit; quiq; maledixerit patri aut matri, morte moriatur, quanto magis de patribus ſpiritualibus, infert hinc Clemens, *verbis Dei monemur honore & charitate eos proſequi vt beneficos, & ad Deum legatos*, qui nos per baptiſmum regenerarunt, ſpiritu ſancto repleruunt, verbi Dei lacte nos pauerunt doctrina nutriuêre, inſtructionibus erudierunt, peccata remiſerunt, ſacræque Euchariſtiæ reddidêre participes, & heredes Ieſu Chriſti conſtituerunt. Validum eſt hoc argumentum, ſi enim naturali lege tenemur parentes carnales, à quibus eſſe recepimus, diligere honoreque afficere; quanto maiori iure patres ſpirituales honorandi ſunt qui nos regenerarunt, & ad baptiſmum vocarunt.

Leuit. 20. Matth. 15.

Conſtit. Apoſt. lib. 2. cap. 33.

Omni eos genere honoris afficite, ait S. Auguſtinus,

Serm. 5. ad

nus, ſiquidem ſi poteſtatem vitæ ac mortis à Deo acceperunt, in iudicandis ijs qui deliquerunt, & in damnandis ad mortem ignis ſempiterni, & in abſoluendo vitaq; donanda ijs qui vitam emendare conſtituunt. Hoc attendite vos, ô Sacerdotum contemptores, ac vobiſcum diſpicite, quanta veſtra dementia ſit, eos dum deſpicitis, qui claues cæli & inferorum geſtant, eos inquam à quibus ſalus & vita dependet.

fratres erê. de obed. ad Sacerd.

Sacerdotes vitæ ac mortis poteſtatem habent.

Fertur S. Antonius Abbas ſingulari quodam honore Sacerdotes affeciſſe, caput enim ijs aperiebat, eorundem benedictionem ſupplex poſtulabat, eamque tanti faciebat, vt ſingulari ſe honore crederet affectum, ſi quando eamdem obtinuiſſet: vnde S. Athanaſius in vita, *B. Antonius ipſos presbyteros ac Sacerdotes in ſumma veneratione dicitur habuiſſe, ſolitusq; eiſdem caput ſubmittere, benedictionem captare, & pro magno beneficio ducere, ſi accepiſſet.* A Sacerdotibus benedici volebat Antonius, vt ita benedici mereretur à Deo, & vitæ ſuæ integritati non confiſus, aliunde opem ſpiritualem exigebat.

S. Antonius Sacerdotalem benedictionem magni faciebat.

Porro S. Franciſcus magno ſemper honore ac veneratione Sacerdotes eſt proſecutus; vnde dicere ſolitum tradunt, vt magnus Bonauentura in vitæ hiſtoria ſcripto mandauit, ſi cui Sanctorum è cælo in terram lapſo, & cum illo ſimul fortè Sacerdoti occurriſſet, priùs ſe Sacerdotis manibus oſculum daturum, deinde reuerentiam facturum ſancto. Oſtendens ita, magis ſe obligatum eſſe illi qui Chriſti occuparet locum, Apoſtolorumque in terra ſucceſſor erat, quàm alteri, quem iam cum Chriſto regnare, æternaque ſciret beatitudine perfrui.

S. Franciſcus Sacerdotum honorem angelico præferebat.

Cap. 4.

Quin & ipſe Dei filius cùm carnem indutus

Ipſe Chriſt.

in hunc

Digitized by Google

in huncmundum veniſſet, tantum honorem & venerationem bonis Sacerdotibus exhibuit, vt primus quem à natiuitate inuiſerit, fuerit ſummus Sacerdos Simeon, illius vlnas ſubiens & magni argumentum amoris ei exhibens; quique ſe à Regibus viſitari in præſepio collocatum & adorari permiſerat, vltro Sacerdotes in templo adire & honore afficere voluit. *Et ipſe accepit eum in vlnas ſuas, & benedixit Deum.* Cùm igitur Dei Verbum, quod cùm ab hominibus, tum ab Angelis adoratur, tantum Sacerdotibus honorem ac cultum deferat, cuius tanta futura eſt impudentia, hunc vt ordinem contemnat & negligat?

[Margin: ...tus Sacerdotes honore affecit.]

[Margin: Luc. 2.]

Adhæc in cruenta Paſſionis tragædia, cùm Chriſtus innocens in domo Annæ Pontificis eſſet, & de doctrina interrogatus ſcitè ad ſingula reſponderet; nefarius quidam ſatelles, inferni pabulum, & ſacrilegus quàm qui maximè, hoc reſponſo irritatus, ſibique perſuadens, non ſatis honoris ac reuerentiæ Sacerdoti exhibitum eſſe, acriter eum corripuit, ac velut in temeritatis ſupplicium, alapam illi inflixit dicens, *Sic loqueris Pontifici.* & nota rem obſeruatu dignam, Chriſtus, qui in reliqua paſſionis ſerie numquam verbum aſperius dixerat, aut conqueſtus fuerat, imò ne in maximis quidem cruciatibus ac tormentis; hîc cum percuſſore expoſtulauit, ſeque ab impoſito iniuſtè crimine purgans omni mundo manifeſtare voluit, tantum abeſſe Sacerdotem vt contemſerit, vt è contra toto vitæ tempore honore ac veneratione ſit proſecutus; *Si malè locutus ſum, teſtimonium perhibe de malo; ſi autem benè, quid me cædis?* Hæc criminis falsò impoſiti à ſe depulſio in Chriſto, quòd ſcili-

[Margin: Chriſtus colaphizatus quod Sacerdotes non ſit reueritus.]

[Margin: Luc. 18.]

ſcilicet Sacerdotes contemſerit, exemplo nobis ſit, Sacerdotes & Epiſcopos præ omnibus eſſe honorandos & colendos. Qui verò hunc eis honorem denegant, manu quidem hominum in hac vita, & diuina in altera percuti merentur.

In Actibus Apoſtolorũ Paulus cùm captiuus eſſet, & coram iudice cauſam ſuam ageret, inter cetera illi imponebatur, quòd impudens & temerarius Prælatis malediceret, ſummumque ſacerdotem debito honore non affeciſſet. Quod crimen à ſe diluens, ait, *Neſciebam fratres quia princeps eſt Sacerdotum.* Apoſtolus igitur ſuam teſtatus innocentiam, omnibus inſinuatum voluit, mori ſe millíes malle, quàm debitum ſacerdotibus honorem ac venerationem denegare.

Excuſat ſe Paulus accuſatus quòd Sacerdotem non ſit reueritus. *Act.* 23.

Aman Perſa tanti faciebat, quòd regina Eſther ſolum illum inter ceteros Principes & Magnates vnà cum rege Aſſuero inuitaſſet, dicebatque ſortem ſuam magnifaciens & extollens, *Regina Eſther nullum alium præter me vocauit ad conuiuium cum Rege.* Si ſuperbus ille verè ſuperbire potuerit, & mundus eum honore afficere, quòd ad regias eſſet epulas inuitatus; maiori profectò iure ſortem ſuam extollat ſacerdos, & ſubditi eum honorent, cùm quotidie ad conuiuium Principis & Dei ſui in Epulo Euchariſtico appelletur.

Sacerdos ſemper intereſt conuiuio regis ſui & Dei.

Eſth. 5.

Honorandi igitur ſunt ſacerdotes, non quidem meritorum reſpectu, ſed officij quod exercent. Vnde Ambroſius, *Non merita nobis perſonarum conſideres, ſed officia Sacerdotum.* ſi autem eorum reſpicere vis merita, reſpice, obſe-

Honorandi Sacerdotes ratione officij. *De iis qui myſter. initiant.*

obſecro Eliam, intuere Petri & Pauli merita. Hi quippe ſunt qui hoc nobis miniſterium reliquêre, quod à Chriſto acceptum nobis tradidere. Et ſanè vt quis Sacerdotem honoret, perſonarum non ſunt merita, ſed officij magnitudo ſpectanda.

Non eſt ſpectanda vita Sacerdotum.

Non quales sacerdotes Domini ſint, ſed quid de Domino loquantur, eſt vobis magnopere præuidendum ait Nicolaus Papa ad Michaëlem Imp. I. 9. 1. c. eod. Neue etiam neceſſe eſt, vt inter s. Petri vicarios diſquiras cuius vitæ eſſe queant, ſed ſcias ſatis eſt, quam curam reformandæ gerant Eccleſiæ, quomodo veſtræ ſaluti ſtudeant, credoque non minore te eos honore affecturum, quam ſi ſcribæ aut Phariſæi eſſent in Moſis cathedra ſedentes; de quibus tamen Dominus ait, *Quæcumque dixerint vobis, ſeruate & facite, ſecundum opera illorum nolite facere.* Oſtendit nō eſſe curioſè sacerdotum defectus diſquirendos, ſed eos honorandos, quamuis impuram alioquin vitam agant.

Matth. 23.

Inſignis ratiocinatio Nicolai Papæ quæ oſtendit honorandos Sacerdotes.

Ergo Imperator conſidera, infert idem Pontifex eodem loco, *Si illos dixit audiendos, qui ſuper cathedram Moyſis ſedebant: quāto potiùs qui ſuper cathedram Petri reſident, eſſe exiſtimes obediendos.* Validum argumentum; ſi enim Rex à Iudæis honorari ſcribas & Phariſæos volebat; multo magis Euangelium honore affici vult sacerdotes noſtros & Prælatos.

Sacerdotes honorandi licet inſcij.

De hæret. c. Cùm ex iniuncto.

Malach. 2.

Denique honorandi ſunt, quamuis ignari ſint & rudes. *Licet enim*, ait Papa Innocentius tertius, *ſcientia ſit valde neceſſaria Sacerdotibus ad doctrinam, quia iuxta verbum dominicum, Labia Sacerdotum cuſtodiunt ſcientiam, non eſt tamen ſimplicibus Sacerdotibus etiam ſcholaſticis detra-*

hen-

hendum, cùm in eis Sacerdotale officium debeat honorari. Vnde in veteri lege prohibuit Deus, *Dijs non detrahes:* quo loco Sacerdotes haud-dubiè reſpexit, qui ob præſtantiam ordinum & officij dignitatem dij appellati ſunt. Hinc diſcant Sacerdotum contemptores, ijs honorem deberi, etiam rudibus & ignaris, idque propter diuinum characterem; qui ita eoſdem extollit & deprædicat, vt in ſacra ſcriptura dij nominentur. *Exod. 22.*

Depingit in emblematis ſuis Alciatus aſinum, myſteria portantem, & ſacra deæ Iſidis vectantem; hic cùm videret omnes flexo poplite ſupplices ſacra venerantes; inſoleſcere cœpit, ſeſeque omnium animalium principem cenſuit; at vt Agaſo illius ſuperbiam retunderet, & magnos animos coërceret, auribus eius inſuſurrauit: *Non tibi ſed religioni* tantus hic honos exhibetur, quod deinde & Symboli loco fuit vſurpatum. Indicare emblemate ſuo Poëta voluit, Sacerdotes & Epiſcopos, eoſque qui myſterijs præſunt, eſſe obſeruandos; non tam ſui illorum intuitu & meritorum contemplatione, quàm rerum ſacrarum quas tractant, Sacramentorum quæ adminiſtrant, & Domini cui ſeruiunt, etiamſi aſini & bruto ſtupidiores eſſent. Egregium Alciati. Emblema. *Embl. 7.*

Quin & improbi & ſcelerati honorandi; vnde Cyprianus, *Dominus noſter Ieſus Chriſtus rex & Iudex & Deus noſter, vſque ad paßionis diem ſeruauit honorem Pontificibus & Sacerdotibus, quamuis illi nec timorem Dei, nec agnitionem Chriſti ſeruaſſent.* Chriſti igitur exemplo honor Sacerdotibus deferendus, quamuis improbi, nefarij, & malæ vitæ ſint. Etiam mali honorandi. *Cyprian. lib. 1. ep. 9. diſt. 93 c. eod.*

Digitized by Google

Coll.2.c.14. Deus etiã malos Sacerdotes honorauit. *1.Reg.3.*

Puerum Samuelem, ait Caſſianus, *iudicio prælectum ſuo, noluit per ſemetipſum diuini colloquij diſciplina Dominus erudire, ſed recurrere ſemel & iterum paſſus eſt ad Sacerdotem ſenem*, cupiens reſpectu Sacerdotum, vt is etiam, quem verbo ſuo vocabat, in improbi Sacerdotis ſchola erudiretur. O arcana iudicia! Deus ipſe vult, vt ſancti ſui & maximi Prophetæ, quò honore debito Sacerdotium afficeretur, diſciplina & præceptis inſtituantur ſeſeque humilient coram Sacerdotibus etiam ſceleſtis, qualis erat hauddubiè Heli Moſaicæ legis Pontifex.

Deus miracula etiã facit per malos Sacerdotes. *De contem. ſæcul.c.18.*

Per Sacerdotes, inquit Cardinalis Damianus, *malos Deus virtutum ſigna frequenter exhibet, non ob religioſæ vitæ meritum, ſed propter Sacerdotalis myſterij Sacramentum.* Quanta igitur mundanorum inſipientia! Sacerdotes illi deſpiciant, Deus autem eoſdem miraculis honorat, operibuſque prodigioſis eorumdem ſtatum exornat.

Hom.85.in Ioan. & homil.4.de verb.Iſai. Num.21. Deus vſus eſt beſtijs & pſeudoprophetis, vt daret benedictiones.

Si aſinum, ait Chryſoſtomus, *fecit loqui Deus, & per vatem ſpirituales benedictiones largitus eſt, &c. multo magis propter vos fideles, etiamſi praui ſint Sacerdotes, Deus omnia per eos perficiet.* Optima profecto ratio, vt eâdam euidenter demonſtretur, quòd, ſi Deus animalia bruta ſelegerit, & pſeudoprophetis vſus fuerit, vt populo ſuo benediceret, maiori Sacerdotes ſit honore affecturus, eoſque ad animarum gubernacula ſuſcipienda, etiamſi aſinis & brutis ſtupidiores forent, adhibiturus.

Epiſcopi Sacerdotes honorent.

Ipſis etiam Epiſcopis incumbit debito Sacerdotes honore proſequi, ad quod etiam S. Hierony-

ronymus eoſdem adhortatur. aitque in Epiſtolis, Epiſcopos agnoſcere debere, eſſe ſe Sacerdotes & non Dominos, clericoſque honorè proſequi debere vt clericos, vt eos clerici etiam tanquam Epiſcopos habeant, recordarique apophthegmatis oratoris Domilij, *Cur ego te habeam vt principem, cùm tu me non habeas vt ſenatorem*. Notate hoc Epiſcopi, voſque qui tanti magnos facitis, alioſque tam parui; tam enim vobis honorandi Sacerdotes, quàm Sacerdotibus Epiſcopi.

Hier. Epi. 2. ad Nepot. 95 diſt. c. Eſto ſubiectus.

Prohibet Concilium Carthaginenſe Epiſcopi, ne quoquomodo ſedeant, ſtantibus alijs Sacerdotibus, *Epiſcopus in quolibet loco ſedens ſtare presbyterum non patiatur*. Vult quidem, Epiſcopum in Eccleſia loco eminentiori conſidere, veluti ſuperiorem & caput; ſed extra Eccleſiam & in domo, agnoſcere Sacerdotes vt collegas & ſocios.

Epiſcopo ſedente nefas ſtarè Sacerdotē.

Conc. Carth. 4. c. 34. & diſt. 95. c. Epiſcop. & Bernad. de conſid. l. 4. ad fin.

Concilium porro Bracarenſe vetat Eccleſiaſticos acriter ab Epiſcopis argui & increpari, prohibetque ne Epiſcopi nimium in illos ſeueri ſint, oſtenditque difficulter admodum mēbra corporis, quamuis alioqui putrida & corrupta, & nonniſi magno cum dolore à reliqua compage abſcidi: quin & longo antè tempore quàm reſcindantur, varia ijs applicantur malagmata & medicamenta, cumque nullà ſalutis omnino ſpes affulget, tum demum prudens medicus eadem abſcindi iubet *Sic Epiſcopi affectus boni eſt, vt optet ſanare infirmos, ſerpentia auferre vulnera, adurere aliqua, non abſcindere: poſtremò quod ſanari non poteſt cum dolore abſcindere*. Quibus omnibus demonſtratur quis

Epiſcopi Sacerdotes benignè tractare debent.

Concil. Brac. diſt. 45. c. cum beatus. Ambroſ. de offi. c. l. 2. c. 27. Clem. conſt. Apoſt. lib. 2. c. 21.

Sacerdotibus ſit honor debitus, & etiam Eccleſiæ Sacerdotes eſſe venerandos.

Vnde & Concilium Tridentium, *Epiſcopi ſe paſtores, non percuſſores, eſſe meminerint, atque ita præeſſe ſubditis oportere, vt non in eis dominentur, ſed illos tamquam filios & fratres diligant.* Decernit concilium hoc Sacerdotes & Epiſcopos ita erga Sacerdotes clericoſque affici debere, vt in honore illos habeant, & fratrum inſtar complectantur ac diligant.

Seſſ.13.c.1. de reformat. Epiſcopi patrum inſtar imperent, & Sacerdotes vt fratres habeant.

In Tribus Concilijs decretum eſt, ne Diaconorum tanta ſit præſumptio ſuperbiaque, vt coram presbytero ſedeant, niſi fortè iuſſi ſint, *Non oportet diaconum coram presbytero ſedere, ſed iuſſione presbyteri ſedeat.* Quod præceptum qui ſeruarit, modeſtum ſe oſtendit, qui verò prætergreſſus fuerit, impudentem.

Laodic.c.20 Nicen. c. 18. Tolet. 10.c. 39. Diaconi non ſedeant coram Sacerdote.

Concilio Matiſconenſi & Oecumenico octauo Conſtantinopolitano ſtatutum eſt, vt ſi quis ſæcularis in via, in Sacerdotem aut alium quemdam, in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutum incidat, ſumma animi demiſſione eumdem ſalutet, reuerentiamque exhibeat; & ſi fortè Sacerdos pedes iter conficiat, ipſe verò equo vehatur, Concilijs cautum eſt, ipſe vt equo deſcendat, Sacerdoti honorem exhibeat, illique offerre quidquid Chriſtiana caritas exigit; quod qui facere neglexerit, ſacris ei ex voluntate Epiſcopi interdicatur, *Statuimus, vt ſiquis quemlibet clericorum honoratorum in itinere obuiam habuerit, vſque ad inferiorem gradum honoris veneranter illi colla ſubdat.* Inſigne ſtatutum, ſed eximium ſacerdotij reſpectu.

Matiſ.2.c.15 Conſtantin. ca.14. Sæcularis Sacerdoti occurrens in via ſeſe humiliet.

Homil.17.in Matth. *Sacerdotes*, ait Chryſoſtomus, *Chriſti vicarij ſunt; & qui honorat Sacerdotem Chriſti, honorat Chri-*

Chriſtum: & qui iniuriat Sacerdotem Chriſti, iniuriat Chriſtum, cuius eſt vicarius & ſacerdos. Ecquæ ſententia! Sacerdotium porrò honorare eſt diuinitatem honorare, eidem verò contumeliam irrogare, Chriſto irrogare eſt.

Qui facit iniuriam Sacerdoti, facit Chriſto.

Non aliunde, ait Cyprianus, *hæreſes obortæ ſunt aut nata ſchiſmata, quàm inde quòd Sacerdoti Dei non obtemperatur.* Quid hoc? ecquæ illa Dei indignatio? vt ob Sacerdotum contemptum, Sacerdotalis dignitatis neglectum, hæreſes & tetra ſchiſmata ſubnaſcantur, Eccleſiæque bellum indicant.

Lib. 1. Epiſt. 3 Sacerdotũ contẽptus cauſa ſchiſmatum & hæreſeon.

Iſaias Propheta corruptionis Iſraëlis variorumque ſcelerum, quæ in Iudæa exundabant rationem reddens, hanc inter ceteras aſſignat, quòd Sacerdotibus honor debitus exularet, quòd Sacerdotij dignitas vileſceret, quòd Sacerdos & popularis, præſul ſacrorum & artifex eodem omninò modo vitam inſtituerent, *Sicut populus, ſic Sacerdos.* Equidem cum Propheta ſentio, mihique perſuadeo omnes pene hodie in mundo regnant calamitates, & diſſolutiones quæ in omni ſtatu reperiuntur, aliunde non proficiſci, quàm quòd Sacerdotes debito honore fruſtrentur, ſancti ac religioſi negligantur, Eccleſiæque reſpectus interciderit.

Item calamitatum quæ hodie in mundo. *Iſa. 24.*

Balthaſar Babyloniorum Princeps, quòd ſacra Salomonici templi vaſa profanaſſet, & reuerentiam ſacris debitam neglexiſſet, ita Deum offendit, vt in ſacrilegij pœnam, regnum ſimul & vitam amiſerit, *Eadem nocte interfectus eſt Balthaſar rex Chaldæus.* Terribile profectò exemplum, quod ſignificat, maiori & ſeueriori illos punitione dignos eſſe, qui perſonas ſacras pro-

Qui Sacerdotes contemnunt ſimiles regi Baltaſaro ſacra vaſa profananti. *Dan. 5.*

profanant, ſacros Sacerdotes vilipendunt, neu maiorem eorum quàm vulgarium hominum rationem habent. Diuina igitur cogitent iudicia, ſibique ob oculos ponant, ſi barbarus ille tam horribile flagellum promeritus ſit, quòd ſacra templi vaſa profanauerit, maiora hauddubiè grauioraque illos promereri, qui pios Sacerdotes negligunt ac conculcant, qui tamen ſacra vaſa ſunt, lampades, miniſtrique Eccleſiæ.

Morte plectit eos Deus qui Sacerdotibus immorigeri ſunt. *Deut. 7.*

Ita verò pro Sacerdotum ſuorum honore Deus zelatur, morte vt affecerit eos, qui eorum præcepta neglexerint, obedientiamq; debitam denegarint, *Quicumque fecerit in ſuperbia, vt non exaudiat Sacerdotem, moriatur homo ille.* O rigidum & graue ſupplicium! at promeritum tamen, quod Sacerdoti obedientia præſtita non ſit.

Chore cũ ſocijs punitus, quod Sacerdotem ſpreuerit. *Num. 16. 5. Cyprian. lib. 3. Ep. 9. Chryſoſtom. hom. 2. in Epiſt. 2. ad Tim.*

Chore, Datan & Abiron conſpirantes, & ſuperbientes, cùm Aaronem Sacerdotem contemſiſſent, eiuſque honorem ſibi arrogaſſent, atque ei ſe pares iudicaſſent, à terra dehiſcente abſorpti ſunt, & viui cum tabernaculis ad inferos tranſmiſſi, dignam ſacrilego auſu penam hoc modo perſoluentes: *Cùm aduerſus Aaron Sacerdotem tres de miniſtris Chore, Dathan & Abiron auſi ſunt ſuperbi eſſe, & Sacerdoti præpoſito ſe adæquare, hiatu terræ abſorpti ac deuorati, pænas ſtatim ſacrilegæ audaciæ perſoluerunt.* Ita DEVS iuſte ac meritò punit eos, qui Eccleſiam contemnunt, DEI miniſtros vilipendunt, & Sacerdotibus honorem non deferunt.

Sacerdotũ vitia tegenda.

Quin imo ita Sacerdotes Ieſu Chriſti honorandi ſunt, vt & imperfectiones defectuſque, ſi quos

ſi quos habent, tegendi ſint. Vnde dixiſſe legitur Imperator magnus Conſtantinus, ſe, ſi quem Sacerdotem peccantem vidiſſet, pallio eum coperturum, vitiumque obtecturum. O vere dignum imperio Principem! Sciebat ſcilicet quem Sacerdotes honorem promererentur, ſciebat quis Eccleſiæ deberetur honos. *Nic. Papa diſt. 96. c. eod.*

Inter omnes Noëi filios, ſolus ille maledictionem paternam audire meruit, qui paterna verenda detexerat; nam mox vt Noë euigilauit, & vini fumos digeſſit, filio maledixit, quæ maledictio & in omnes eius poſteros pertranſijt, dicens, *Maledictus puer Chanaam.* Euidens argumentum, illos inter Dei filios ab eo maledici, qui Sacerdotum, qui patres ſpirituales ſunt nuditatem & peccata detegunt, qui vbi à ſomno patientiæ euigilauerit, æternis in altero ſæculo in omne æuum tormentis punientur. *Gen. 9.*

Si de Domini Sacerdotibus, qui verè Patres ſunt, aliquid contigerit vos audire, quod confuſionem pijs mentibus ingerat, non infrunitum, ſed pudoratos filios Noë imitantes, paternam verecundiam contegatis, vt ita benedictionem promereamini. Porro is laudem meretur, deque Eccleſiæ honore ſollicitus eſt, qui caret auribus, quibus calumnias & detractionem de Sacerdotibus prolatam percipiat. *Nic. Papa diſt. 96. c. eod.* Qui Sacerdotis vitia tegunt, ſimiles filijs Noë.

Quicumque calumniatur & detrahit Sacerdotibus, peccat proculdubio grauiùs, quàm ſi regibus & Principibus malediceret: quanto enim Sacerdotium regno eſt excellentius, cùm regendarum animarum officio præſit, tanto grauiori ſupplicio punitur, qui aduers⁹ id aliquid temerè geſſit, quàm qui aduerſus regnū. Quiſquis enim regem Maior iniuria eſt Sacerdoti illata quàm regibus. *Clem Conſt. Apoſt. l. 6. cap. 2.*

Digitized by Google

regem cædit, læſæ maieſtatis crimen incurrit: at Sacerdotem qui offendit, grauioris hauddubiè criminis reus eſt.

Exod. 19.

Sacerdotes velut mons in Eccleſia.

Beſtiam quæ montem tetigiſſet, interea dum Deus legem dans cũ Moſe colloqueretur, morte mori præceperat Deus, *Beſtia qui tetigerit montem morte moriatur*. Myſterium denotabat eos, qui beſtiarum inſtar ac nimis indiſcreti, tùm facto tum verbo Sacerdotis, qui in Eccleſia velut mons eſt, & à quo lex dependet, honorem offendunt aut violant, morte digniſſimos eſſe, morte inquam ſempiterna.

Lib. 12. Epiſt. 31. ad Felicem.

Vnde Magnus Gregorius infert à ſimili, *ſi Dauid regum iuſtiſsimus in Saul, quem conſtabat iam à Deo reprobatum & abiectum eſſe, manum mittere non præſumpſit*, ob hoc tantum, quod à Propheta iuſſu Dei vnctus eſſet, *quanto magis cauendũ eſt, ne manũ detractionis*, indiſcretionis, *vituperationis aut calumniæ in Sacerdotes, qui ſunt vncti Domini, mittamus*, quorum vituperium inhonoratioq; & quidquid honorem obſcurat aut denigrat, recta in Chriſtum Ieſum fertur, cuius legati ſunt, cuiuſque vicem in Eccleſia ſupplent? denique Sacerdoti maledicere, illius mores ſugillare, vitam traducere, defectus notare aut honorem illi denegare, graue crimen eſt, audaxque facinus & merum ſacrilegium.

Sacerdotes Chriſti legati.

Sacerdotes Angeli Dei.

Serm. de S. cõmunione.

Rogo vos neminem, inquit Anaſtaſius Sinaita, *iudicate, præcipuè autẽ Domini Sacerdotẽ; ſed viua fide, pura conſcientia, & efficaci pœnitentia ad myſteria Dei accedite, atque ita ſanctificabimini; eſt enim Dei Angelus ſeu nuntius qui offert incruentum ſacrificium*. Si igitur ſanctis Angelis honorem debemus, ſimilem hauddubiè bonis

Sacer-

Sacerdotibus (inferre hic ſanctus vult) debemus.

Non oportet, vt duo magni viri ſcriptis prodidêre, *Sacerdotes iuſtè vel iniuſtè iudicare*, vel eos examinare; ſi quis vero eò temeritatis procedat, à Deò certiſſimè iudicabitur tam in hoc ſæculo quàm in altero; & quicunque Sacerdotes contemnere cæperit, in eaque re vlterius pergat, Deum negligere & contemnere incipit cuius ipſi miniſtri ſunt. Tantùm ſcilicet ſacris illis miniſtris reuerentiam debemus, vt ne actiones quidem eorum aut vitam diiudicare liceat. Qui verò hæc attentare & inquirere præſumſerit, iudicem hauddubiò Deum ſentiet.

Deus iudicabit illos qui Sacerdotes iudicare præſumunt.

Nilus in nono Can. Nic.

Papa diſt. 28 c. conſulendum.

Abſit, ait Auterus Papa in Epiſtola, *vt quidquam ſiniſtrū de ijs arbitremur qui Apoſtolico gradui ſuccedentes, Chriſti corpus ſacro ore conficiunt; quorum induſtria facti ſumus Chriſtiani, quiq; claues regni cælorum habentes ante diem iudicij quodammodo iudicant.* Videte igitur Chriſtiani, quis honor debeatur Sacerdotibus, cum ne malum quid de eorum ſit vita cogitandum?

De Sacerdote mala cogitare non oportet.

Epiſc. Hiſpa. 11. q. 3 c. eod.

Hier. epiſt. 1. ad Heliodor.

Epiſt. 10. ad Furian.

Vita illius, ſcribit S. Hieronymus, *laudanda eſt, qui venerationi habet Sacerdotes Chriſti, & non detrahit gradui, per quem factus eſt Chriſtianus.* Econtra verò dignus ille infamia & vituperio, ordinem ſacrum qui contempſerit, ſacerdotalemq; dignitatem ſpreuerit.

Laudādus Sacerdoti qui non detrahit.

Decreuit Euariſtus Papa, ne quis Sacerdotes aut Epiſcopos accuſans audiatur in iudicio, niſi prius intentio eorum & vita eſſet examinata, *ſi qui ſunt vituperatores aut accuſatores Epiſcoporum vel reliquorum ſacerdotum, non oportet eos à iudicibus Eccleſiæ audiri.* O ſanctum ſtatutum, ô decretum laudabile! quod ſi hodierna die in vſu

Sacerdotē nefas accuſare.

2. q. 7. c. eod

eſſet, non tantum miniſtrorum Ieſu Chriſti, Eccleſiæque officialium contemptum experiremur.

Excommunicantur qui falsò Sacerdotes accuſant. *Concil. Brac. 2.2.q.5.c. placuit.*

Excommunicat Conciliũ Bracharenſe illos, qui Eccleſiaſticis detrahendo, eorumque incontinentiam ſugillando, teſtibus quæ dicunt, probare nequeunt, nec aliquam accuſationis veritatis ſpeciem afferre, *ſi quis*, inquit, *aliquem clericorum in accuſatione fornicationis impetierit, &c. quod ſi non potuerit datis teſtimonijs approbare id quod dixit, excommunicationem accuſati accuſator accipiet*. Sacerdotes igitur & clericos vilipẽdere, temerè eoſdem deferre, eorumque vitam accuſare, excommunicationi ſubiectus eſt, & cenſuram meretur Eccleſiaſticam.

Si ipſi in mortis articulo ſacra communione ponantur. *2.qu.3.c.ſi quis Epicopum. Bucchard. lib. 2. c. 193.*

Quin & longè ſe zelantiorem in honore Sacerdotum promouendo oſtendit Papa Damaſus, vetat enim ſacram communionem porrigi ijs, qui falſa accuſatione clericorum nomen detulerint, neu probare crimen, quod excogitarunt, potuerint. *Siquis*, inquit, *presbyterum falſis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandã ei cõmunionem cenſemus*. Eſtote igitur Chriſtiani in Sacerdotibus honorandis diligentiores, maiorem ijs honorem exhibete, & bonorum Sacerdotum diligentiorem rationem habete: qui enim eos reueretur & colit, Deum reuèretur: qui verò contemnit ac negligit, maieſtatem contemnit diuinam.

CAP.

CAPVT VII.

De priuilegijs & immunitatibus Sacerdotalibus.

IOſeph Regis AEgypti vicarius, Pharaoni terras omnes regni vectigales fecit & tributarias, præter Sacerdotalem, quæ ſemper immunis & libera manſit à vectigalibus, ac publico etiam regni decreto ſtatutum eſt, vt è publicis horreis frumentum & alimentum acciperent, *ſubiecit terram Pharaoni, & cunctos populos eius, præter terram Sacerdotũ: quibus & ſtatuta cibaria ex horreis publicis præbebantur.* Magnus igitur Sacerdotum honos eſt, tanto præ ceteris regni incolis priuilegio donatum eſſe.

Sacerdotes à vectigalibus immunes in AEgypto.

Gen. 47.

Vir quidem mortis es, dicebat Salomon Abiatharo Sacerdoti, *ſed hodie non te interficiam, quia portaſti arcam Domini Dei coram Dauid Patre meo.* Sacerdotes verò Chriſtiani ob longè digniorem ratione honorandi, quamuis alioquin caſtigatione digni, quod quotidie in manibus veram Domini arcam, id eſt veri Altaris Sacramentum teneant.

3. Reg. 2.

Salomon in Sacerdotes manum non audet mittere.

Libro ſecundo Regum, Amalecita ſicarius cùm Dauidi ſoceri ſui mortem nuntiaſſet, ſuiſq; eum manibus, in maiorem rei veritatem, interfectum diceret, tantam crudelitatem paricidalemque audaciam demiratus Dauid, *Quare non timuiſti mittere manum tuam, vt occideres CHRISTVM Domini?* Sacerdotes vncti ſunt Domini, ſacri ſunt; cuius verò tanta temeritas eſt & audacia, vt manum in illos iniiciat, ingentis & nefarij ſe ſacrilegij reum

2. Reg. 1.

Sacerdotem qui tangit ſacrilegus eſt.

reum conſtituit, paricidium admittit, mortique ſempiternæ addici meretur.

Miles Abſolomo ſuperato, cùm Ioabo duci militiæ nunciaſſet, illum viuum ex arbore pendere crinibus ramis implexis, peteretque Ioab, cur non interfeciſſet, ſe enim ſi hoc feciſſet, ſiclos argenti ſex illi appenſarum fuiſſe, & veſtimentum inſuper militare, in rei bene geſtę mercedem largiturum, Cui miles, *ſi appenderes in manibus meis mille argenteos, nequaquam mitterem manum meam in filium regis*. Sacerdotes porro filij Dei ſunt, & magni regis vicarij, nec in mundo aliquis adeò ſceleratus reperiri debet, qui in eoſdem quid attentare & aduerſus eorum vitam aliquid moliri, eorumque honorem denigrare nullius rei, quę haberi poteſt, cauſsâ audeat; ſunt enim obſeruandi & colendi.

Nullius commodi ergo in Sacerdotem quid committendū, *2. Reg. 16.*

Nolite, ait per Prophetam Deus non dico verberare, ſed *tangere Chriſtos meos*; id eſt Sacerdotes: quibus verbis oſtendit, illos immunitate & prærogatiua ſingulari donatos eſſe.

Sacerdotes vel tangere nefas *Pſal.* 104.

Ceterùm bona & poſſeſſiones Sacerdotum nobiles appellantur, nec cenſum perſoluere debent, & ab omni tributo, vectigali, alijsque oneribus publicis exempta ſunt: ſi verò quiſquam eos ad id perſoluendum cogere velit, Principis eſt injuriam vindicare, & eorum bona immunia præſtare; *Nemo cogat clericum ad cenſum perſoluendum de ſuis bonis: quod ſi fecerit per regiam poteſtatem ad ſatisfaciendum compellatur.* Reges igitur Sacerdotalium priuilegiorum protectores & tutores ſunt.

Hęreditas Sacerdotū nobilis.

Pariſ. ſecundum Iuon. p. 8. c. 175. 26. q. 3. c. Secundam.

Ius ciuile & canonicum, ac ſimul diuinum Sacerdotes ab omni onere curationis, tuitionis, teſtamentariæ executionis, commiſſionum, aliiſque

isque oneribus publicis eximit, & excommunicat eos qui ad hæc eoſdem cogere voluerint, *Generaliter ſancimus, omnes presbyteros ſeu diaconos & ſubdiaconos & præcipuè monachos immunitatē ipſo iure omnes habere tutelæ; &c.* Vnde oſtēditur, Sacerdotes tā eximijs priuilegijs donatos quid præter commune vulgus hominum poſſidere.

c. de Epiſc. & Cler. l. eod. 16. q. c. eod. S. Cyprian. l. 1. Ep. 9 21. q. 3. C. Cyprianus.

Inter ceteras quas Conſtantinus Imp. tulit leges, vnam reperire eſt, quæ Sacerdotum domos ab omni militū incurſione, hoſpitationeq; liberas præſtat, *Iuxta ſanctionem quā dudum meminiſtis & vos & mancipia veſtra nullus nouis collationibus obligabit, ſed vocationē gaudebitis, præterea neque hoſpites accipietis.* Tanto ſcilicet hic Imperator Sacerdotes honore proſequebatur, vt & domos eorum coli & obſeruari voluerit.

Sacerdotes à militibus exempti. *Cap. de Epiſ. & Cler. l. 1.*

Quin & idem in Sacerdotij gratiam voluit clericos, in quocunque tandem ordine conſtituti ſint, ijſdē honoribus, prærogatiuis & priuilegijs gaudere, quibus Senatores & Conſules Romani, *Viris aūt reuerendiſſimis, clericis in diuerſis ordinibus ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſeruiētibus, illud culmen ſingularitate, potentia & præcellentia habere ſancimus, quibus ampliſſimus noſter ſenatus videtur gloria adornari.* Quis honor, quæ amplitudo, quæ priuilegia! Sacerdotes ſcil. omnibus gratijs & dignitatibus Romanis & imperialibus gaudere.

Clerici & Senatores Romani iiſdem priuilegiis gaudent. *Poſt Conc. Neocæſar. diſt. 96. c. Conſtantin. Imp.*

Adhæc, magnus Iuriſconſultus Vlpianus in paragraphis ſuis notauit, Sacerdotes ijſdem olim gauiſos eſſe priuilegijs quibus milites, & eandem prærogatiuam, quæ regio exercitui conceſſa erat, in Eccleſiam quoque deriuatam eſſe, *Clericus habet omnia priuilegia conceſſa militibus*

Paria priuilegia donata Sacerdotibus & militibus. *Vlpian. §. de re ind. l. Mi-*

Sacerdotes teſtari poſſunt.

C. de Epiſ. & Cler. Auth. ead. & l. cum lege.

tibus armatæ militiæ. An non honoris indicium eſt, Sacerdotes Eccleſiæ ad honores ducibus militaribus conceſſos vocari, ijſdemque quibus illi iuribus & priuilegijs gaudere?

Quin etiam Eccleſiaſtici omnes (exceptis religioſis ijsque qui mundum pænitus repudiarunt) bona poſſidere poſſunt temporalia, deque ijs iuxta beneplacitum diſponere, teſtamenti tabulas condere, eadem legare parentibus; quorum omnium ijs poteſtatem leges ciuiles impertiuntur; *Presbyteros, diaconos & ſubdiaconos, &c. res quaslibet modo ad Dominum eorum venientes, habere in ſua poteſtate præcepimus & donare cui volunt, ſecundum leges, & in his teſtari.* Atque hac ratione Sacerdotes ijſdem fruuntur priuilegijs quibus nobiliſſimi quique.

Laicis Eccleſiaſticos iudicare non licet.

Epiſt. 32. lib. 5.

Longè alia etiam priuilegia in materia iuſtitiæ poſſident Sacerdotes, cumque ſeparatum tribunal habeant, à laicis eorum res diiudicari examinarique nefas. Hinc ſanctus Ambroſius Imperatore Valentiniano ſcribens, illi in memoriam reuocat, quæ pater illius felicis recordationis in Sacerdotum honorem & verbo ſtatuerat, & lege ſanxerat, ne ſcilicet ſæculares iudices de Eccleſiaſticorum rebus diſceptarent, *Quiſquam*, inquit, *me contumacem iudicare non debet, cùm hoc aſſeram, quod auguſtæ memoriæ pater tuus non ſolum ſermone reſpondit, ſed etiam legibus ſuis ſanxit.* AEquum nempe eſt, vt Sacerdotes non ab alijs quàm à Sacerdotibus iudicentur.

Sæculares iudices officio priuantur, ſi Eccleſiaſticos iudicare præſumunt.

Nullus Eccleſiaſticam perſonam in criminali quæſtione vel ciuili trahere ad ſæculare iudicium præſumat, contra conſtitutiones Imperiales & canonicas ſanctiones: ſi verò is qui actionem

nem iis intentabit, iuſtitiæ miniſter eſt, iudicandi poteſtate in poſterum priuetur: Si verò Iudex aut Præſes aliquis Clericis, Eccleſiaſticiſue ius ſuum denegarit, cùm tertiò eo nomine rogatus fuerit, iuriſdictionem omnem, dignitatem & munus ſuum penitus amittat. An maiora haberi priuilegia queant? Nimis honorati eſtis Sacerdotes, cùm Ius ciuile & conſtitutiones Imperiales vobis adeò patrocinentur.

C. de Epiſc. & Cler. l. ſtatuimus. Fabian. Pap. Epiſt. 2. ad Epiſc. Oriẽt. Cuius Papa ep. ad Felicẽ Marcellinus. Papa Epiſt. 2 Gregor. lib. 2 ep. 14. ad Ioan. defenſor.

Imo ne accuſare quidem Epiſcopum aut Sacerdotem ſæcularibus licet, niſi prius eorum vitæ examinetur ratio, moreſque excutiantur. Ita ſcilicet ſanxit Euariſtus Papa, *ſi qui ſunt vituperatores aut accuſatores Epiſcoporum, vel reliquorum Sacerdotum non oportet eos à iudicibus Eccleſiæ audiri, antequam eorum diſcutiatur æſtimationis ſuſpicio vel opinio.* Magnus ſanè Sacerdotij honor, quod ab homine nequeat accuſari, & ab omni mundanorum calumnia & inſimulatione tutum ſit & immune.

Sæculari Sacerdotẽ ne accuſare quidem licet.

2. q. 7. c. eod.

Inſuper Concilia Eccleſiæ illos excõmunicãt, qui Sacerdotes temere fornicationis inſimulãt, niſi euidẽter probare potuerint: *ſi quis aliquẽ clericorum in accuſatione fornicationis impetierit,* &c. *quod ſi nõ potuerit datis teſtimonijs approbare quod dixit, excommunicationem accuſati accuſator accipiat.* Vide quę priuilegia, quod qui Sacerdotem falsò accuſet, excommunicationem incurrat.

Excommunicantur qui Sacerdotes falsò accuſant.

Conc. Brachi 22. qu. 5. c. placuit. 2. q. 7. c. eod. Iuo p. 6. c. 320.

Sacerdotes, ait Fabianus Papa, *quos Dominus ſuos eſſe voluit, non ſunt leuiter tractandi, nec lacerãdi vel temere accuſandi, quoniam eorũ cauſas ſibi Dominus reſeruare voluit, & ſuo iudicio vindicare.* Hæc conſiderate vos ô Clericorum hoſtes, nec Sacerdotum priuilegia diſcindite aut conuellite.

Deus ſibi Sacerdotũ cauſam reſeruauit.

Vnde

Deus ipſe Sacerdotũ delicta punit.

Anacletus Epiſt. 2. ad Epiſ. Italiæ.

Vnde & alius Pontifex, *Dominus ſacri ſui corporis tractatores, à vilibus ac reprobis ac non idoneis perſonis infamari noluit, nec calumniari permiſit: ſed ipſe proprio flagello Sacerdotes à templo eiecit,* &c. Vt oſtenderet, quod quemadmodum ipſe eorum eſſet Iudex, ita & delictorum vindex, & non alius.

Sacerdotē populo arguere nefas.

6. q. 1. C. eod.

Addo quin etiam, vt eo altiùs ſacra illa priuilegia efferam, Sacerdotes non poſſe à populo vel argui, vel accuſari, vel corrigi; at infamium loco tenendos, qui aduerſus Sacerdotes arma induunt. *Omnes*, ait Papa Theleſphorus, *qui aduerſus Patres, id eſt Sacerdotes, armantur, infames eſſe cenſemus.* Ratio enim docet, Patres eſſe honorandos, non verò contemnendos, arguendos aut impugnandos.

Sacerdotes, ait eodem loco idem Pontifex, qui ore proprio Chriſti Domini corpus conficiunt, timeri & coli ab omnibus debent; & à nemine argui: illos enim, à quibus benedici vult populus, ab eodem corrigi non oportet, nec vulgus ad eorum accuſationem admittendum. Sacerdotis enim eſt docere & corrigere vulgus, non vulgi, Sacerdotes; neque enim diſcipulus eſt ſuper Magiſtrum, Deique ordinationem accuſat, qui eos, qui ab eo conſtituuntur Sacerdotes accuſat, vel damnari cupit. Dicere vult, Deo illum aduerſari & oppugnare, qui Sacerdotalia priuilegia infringere & imminuere conatur.

Cōtra Dei ordinationem inſurgit qui Sacerdotem accuſari vult.

Concilium Agatenſe excommunicationis anathemate percellit eos, qui Sacerdotibus bellum mouent aut fatigant, *ſi quis*, inquit, *ſæcularium per calumniam Eccleſiam aut clericum fatigare tentauerit, & victus fuerit, ab Eccleſiæ liminibus, & Catholicorum communione arceatur, niſi digne*

Cap. 32. Ivo. p. 6. c. 367.

digne pœniteat, &c. O diuinum decretum! Illi pelli ab Eccleſia digni ſunt, iuxta concilium, qui iniuſtè Eccleſiaſticos miniſtros opprimunt & infeſtant.

Sacerdotes qui perſequuntur, excommunicati sũt.

Imperatores Arcadius & Honorius, Eccleſiaſticorum priuilegiorum protectores, morte illos afficiendos cenſent, qui aduerſus Eccleſias inſurgunt, & iniuriam aliquam Sacerdoti irrogant, prouinciarumque præfectis & præſidibus præcipiunt, illos vt velut nefarios & facinoroſos ſupplicio afficiant. Laudabile enim eſſe cenſent, velut publicum quoddam crimẽ iniuriã Sacerdotibus irrogatam vindicare, & mer to ſupplicio caſtigare. *Si quis*, inquiunt, *in hoc genus ſacrilegij proruperit, vt in Eccleſias Catholicas irruens, Sacerdotibus & miniſtris aliquid importet iniuriæ, quod geritur à prouinciæ rectoribus animaduertatur.* Volebant ſcilicet pij illi Imperatores, prærogatiuas Sacerdotum non violari, cùm à ſacrilegio non differre crederent, eaſdem infringere.

Digni morte ſunt qui Sacerdoti iniuriam irrogant.

C. de Epiſ. & cler. l. ead.

Sacerdotes autem filij Dei ſunt, ſub eiuſdem tutela viuentes, quos hominum iniuriæ nequeunt attingere, qui vero violentas in eos manus iniiciunt, anathemate percutiuntur, ſoluſque Pontifex ſummus ab eodem poterit abſoluere. *ſi quis ſuadente diabolo, huius ſacrilegij reatum incurrerit, quod in clericum vel monachum violentas manus iniecerit, anathematis vinculo ſubiaceat*, &c. declarat ecce pontifex hunc ſacrilegij reum qui in Sacerdotem manus iniecerit.

Solus Pontifex abſoluit Sacerdotum percuſſores.

Innoc. 2. 17. q. 4. c. eod.

Denique Sacerdoti mortem afferre, cruentum eſt paricidium. Vnde Concil. Moguntinum, Sacerdotum interemptorẽ ſi vel minima ſuſpicio ſit, duodecim annis agere præci-

Quomodo puniantur qui Sacerdotes necant.

Digitized by Google

profanant, ſacros Sacerdotes vilipendunt, neu maiorem eorum quàm vulgarium hominum rationem habent. Diuina igitur cogitent iudicia, ſibique ob oculos ponant, ſi barbarus ille tam horribile flagellum promeritus ſit, quòd ſacra templi vaſa profanauerit, maiora hauddubiè grauioraque illos promereri, qui pios Sacerdotes negligunt ac conculcant, qui tamen ſacra vaſa ſunt, lampades, miniſtrique Eccleſiæ.

Morte plectit eos Deus qui Sacerdotibus immorigeri ſunt. *Deut. 7.*

Ita verò pro Sacerdotum ſuorum honore Deus zelatur, morte vt affecerit eos, qui eorum præcepta neglexerint, obedientiamq; debitam denegarint, *Quicumque fecerit in ſuperbia, vt non exaudiat Sacerdotem, moriatur homo ille.* O rigidum & graue ſupplicium! at promeritum tamen, quod Sacerdoti obedientia præſtita non ſit.

Chore cũ ſocijs punitus, quod Sacerdotem ſpreuerit. *Num. 16. 5. Cyprian. lib. 3. Ep. 9. Chryſoſtom. hom. 2. in Epiſt. 2. ad Tim.*

Chore, Datan & Abiron conſpirantes, & ſuperbientes, cùm Aaronem Sacerdotem contemſiſſent, eiuſque honorem ſibi arrogaſſent, atque ei ſe pares iudicaſſent, à terra dehiſcente abſorpti ſunt, & viui cum tabernaculis ad inferos tranſmiſſi, dignam ſacrilego auſu pœnam hoc modo perſoluentes: *Cùm aduerſus Aaron Sacerdotem tres de miniſtris Chore, Dathan & Abiron auſi ſunt ſuperbi eſſe, & Sacerdoti præpoſito ſe adæquare, hiatu terræ abſorpti ac deuorati, pœnas ſtatim ſacrilegæ audaciæ perſoluerunt.* Ita DEVS iuſte ac meritò punit eos, qui Eccleſiam contemnunt, DEI miniſtros vilipendunt, & Sacerdotibus honorem non deferunt.

Sacerdotũ vitia tegenda.

Quin imo ita Sacerdotes Ieſu Chriſti honorandi ſunt, vt & imperfectiones defectuſque, ſi quos

ſi quos habent, tegendi ſint. Vnde dixiſſe legitur Imperator magnus Conſtantinus, ſe, ſi quem Sacerdotem peccantem vidiſſet, pallio eum cooperturum, vitiumque obtecturum. O vere dignum imperio Principem! Sciebat ſcilicet quem Sacerdotes honorem promererentur, ſciebat quis Eccleſiæ deberetur honos. *Nic. Papa diſt. 96. c. eod.*

Inter omnes Noëi filios, ſolus ille maledictionem paternam audire meruit, qui paterna verenda detexerat; nam mox vt Noë euigilauit, & vini fumos digeſſit, filio maledixit, quæ maledictio & in omnes eius poſteros pertranſijt, dicens, *Maledictus puer Chanaam.* Euidens argumentum, illos inter Dei filios ab eo maledici, qui Sacerdotum, qui patres ſpirituales ſunt nuditatem & peccata detegunt, qui vbi à ſomno patientiæ euigilauerit, æternis in altero ſæculo in omne æuum tormentis punientur. *Gen. 9.*

Si de Domini Sacerdotibus, qui verè Patres ſunt, aliquid contigerit vos audire, quod confuſionem pijs mentibus ingerat, non infrunitum, ſed pudoratos filios Noë imitantes, paternam verecundiam contegatis, vt ita benedictionem promereamini. Porro is laudem meretur, deque Eccleſiæ honore ſollicitus eſt, qui caret auribus, quibus calumnias & detractionem de Sacerdotibus prolatam percipiat. *Nic. Papa diſt. 96. c. eod.* Qui Sacerdotis vitia tegunt, ſimiles filijs Noë.

Quicumque calumniatur & detrahit Sacerdotibus, peccat proculdubio grauiùs, quàm ſi regibus & Principibus malediceret: quanto enim Sacerdotium regno eſt excellentius, cùm regendarum animarum officio præſit, tanto grauiori ſupplicio punitur, qui aduers⁹ id aliquid temerè geſſit, quàm qui aduerſus regnũ. Quiſquis enim regem Maior iniuria eſt Sacerdoti illata quàm regibus. *Clem Conſt. Apoſt. l. 6. cap. 2.*

regem cædit, læſæ maieſtatis crimen incurrit: at Sacerdotem qui offendit, grauioris hauddubiè criminis reus eſt.

Exod. 19. Beſtiam quæ montem tetigiſſet, interea dum Deus legem dans cũ Moſe colloqueretur, morte mori præceperat Deus, *Beſtia qui tetigerit montem morte moriatur.* Myſterium denotabat eos, qui beſtiarum inſtar animis indiſcreti, tùm facto tum verbo Sacerdotis, qui in Eccleſia velut mons eſt, & à quo lex dependet, honorem offendunt aut violant, morte digniſſimos eſſe, morte inquam ſempiterna.

Sacerdotes velut mons in Eccleſia.

Lib. 12. *Epiſt.* 31. *ad Felicem.* Vnde Magnus Gregorius infert à ſimili, *ſi Dauid regum iuſtiſſimus in Saul, quem conſtabat iam à Deo reprobatum & abiectum eſſe, manum mittere non præſumpſit,* ob hoc tantum, quod à Propheta iuſſu Dei vnctus eſſet, *quanto magis cauendũ eſt, ne manũ detractionis,* indiſcretionis, *vituperationis aut calumniæ in Sacerdotes, qui ſunt vncti Domini, mittamus,* quorum vituperium inhonoratioq; & quidquid honorem obſcurat aut denigrat, recta in Chriſtum Ieſum fertur, cuius legati ſunt, cuiuſque vicem in Eccleſia ſupplent? denique Sacerdoti maledicere, illius mores ſugillare, vitam traducere, defectus notare aut honorem illi denegare, graue crimen eſt, audaxque facinus & merum ſacrilegium.

Sacerdotes Chriſti legati.

Sacerdotes Angeli Dei. *Serm. de S. cõmmunione.* *Rogo vos neminem,* inquit Anaſtaſius Sinaita, *iudicate, præcipuè autẽ Domini Sacerdotẽ; ſed viua fide, pura conſcientia, & efficaci pænitentia ad myſteria Dei accedite, atque ita ſanctificabimini; eſt enim Dei Angelus ſeu nuntius qui offert incruentum ſacrificium.* Si igitur ſanctis Angelis honorẽm debemus, ſimilem hauddubiè bonis

Sacer-

Sacerdotibus (inferre hic ſanctus vult)debemus.

Non oportet, vt duo magni viri ſcriptis prodidêre, *Sacerdotes iuſtè vel iniuſtè iudicare,* vel eos examinare; ſi quis vero eò temeritatis procedat, à Deò certiſſimè iudicabitur tam in hoc ſæculo quàm in altero; & quicunque Sacerdotes contemnere cæperit, in eaque re vlterius pergat, Deum negligere & contemnere incipit cuius ipſi miniſtri ſunt. Tantùm ſcilicet ſacris illis miniſtris reuerentiam debemus, vt ne actiones quidem eorum aut vitam diiudicare liceat. Qui verò hæc attentare & inquirere præſumſerit, iudicem hauddubiò Deum ſentiet.

Deus iudicabit illos qui Sacerdotes iudicare præſumunt.
Nilus in nono Can. Nic. Papa diſt. 28 c. conſulendum.

Abſit, ait Auterus Papa in Epiſtola, *vt quidquam ſiniſtrũ de ijs arbitremur qui Apoſtolico gradui ſuccedentes, Chriſti corpus ſacro ore conficiunt; quorum induſtria facti ſumus Chriſtiani, quiq́; claues regni cælorum habentes ante diem iudicij quodammodo iudicant*. Videte igitur Chriſtiani, quis honor debeatur Sacerdotibus, cum ne malum quid de eorum ſit vita cogitandum?

De Sacerdote mala cogitare non oportet.
Epiſc. Hiſpa. 11. q. 3 c. eod. Hier. epiſt. 1. ad Heliodor. Epiſt. 10. ad Furian.

Vita illius, ſcribit S. Hieronymus, *laudanda eſt, qui venerationi habet Sacerdotes Chriſti, & non detrahit gradui, per quem factus eſt Chriſtianus*. Econtra verò dignus ille infamia & vituperio, ordinem ſacrum qui contempſerit, ſacerdotalemq́; dignitatem ſpreuerit.

Laudãdus Sacerdoti qui non detrahit.

Decreuit Euariſtus Papa, ne quis Sacerdotes aut Epiſcopos accuſans audiatur in iudicio, niſi prius intentio eorum & vita eſſet examinata, *ſi qui ſunt vituperatores aut accuſatores Epiſcoporum vel reliquorum ſacerdotum, non oportet eos à iudicibus Eccleſiæ audiri*. O ſanctum ſtatutum, ô decretum laudabile! quod ſi hodierna die in vſu

Sacerdotẽ nefas accuſare.
2. q. 7. c. eod

eſſet, non tantum miniſtrorum Ieſu Chriſti, Eccleſiæque officialium contemptum experiremur.

Excommunicantur qui falsò Sacerdotes accuſant. *Concil. Brac. 2. 2. q. 5. c. placuit.*

Excommunicat Conciliũ Bracharenſe illos, qui Eccleſiaſticis detrahendo, eorumque incontinentiam ſugillando, teſtibus quæ dicunt, probare nequeunt, nec aliquam accuſationis veritatis ſpeciem afferre, *ſi quis*, inquit, *aliquem clericorum in accuſatione fornicationis impetierit, &c. quod ſi non potuerit datis teſtimonijs approbare id quod dixit, excommunicationem accuſati accuſator accipiet.* Sacerdotes igitur & clericos vilipẽdere, temerè eoſdem deferre, eorumque vitam accuſare, excommunicationi ſubiectus eſt, & cenſuram meretur Eccleſiaſticam.

Si ipſi in mortis articulo ſacra communione ponantur. *2. qu. 3. c. ſi quis Epicopum. Bucchard. lib. 2. c. 193.*

Quin & longè ſe zelantiorem in honore Sacerdotum promouendo oſtendit Papa Damaſus, vetat enim ſacram communionem porrigi ijs, qui falſa accuſatione clericorum nomen detulerint, neu probare crimen, quod excogitarunt, potuerint. *Siquis*, inquit, *presbyterum falſis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandã ei cõmunionem cenſemus.* Eſtote igitur Chriſtiani in Sacerdotibus honorandis diligentiores, maiorem ijs honorem exhibete, & bonorum Sacerdotum diligentiorem rationem habete: qui enim eos reueretur & colit, Deum reuèretur: qui verò contemnit ac negligit, maieſtatem contemnit diuinam.

CAP.

CAPVT VII.

De priuilegijs & immunitatibus Sacerdotalibus.

IOſeph Regis AEgypti vicarius, Pharaoni terras omnes regni vectigales fecit & tributarias, præter Sacerdotalem, quæ ſemper immunis & libera manſit à vectigalibus, ac publico etiam regni decreto ſtatutum eſt, vt è publicis horreis frumentum & alimentum acciperent, *ſubiecit terram Pharaoni, & cunctos populos eius, præter terram Sacerdotũ: quibus & ſtatuta cibaria ex horreis publicis præbebantur.* Magnus igitur Sacerdotum honos eſt, tanto præ ceteris regni incolis priuilegio donatum eſſe.

Sacerdotes à vectigalibus immunes in AEgypto.

Gen. 47.

Vir quidem mortis es, dicebat Salomon Abiatharo Sacerdoti, *ſed hodie non te interficiam, quia portaſti arcam Domini Dei coram Dauid Patre meo.* Sacerdotes verò Chriſtiani ob longè digniorem rationẽ honorandi, quamuis alioquin caſtigatione digni, quod quotidie in manibus veram Domini arcam, id eſt veri Altaris Sacramentum teneant.

3. Reg. 2. Salomon in Sacerdotes manum non audet mittere.

Libro ſecundo Regum, Amalecita ſicarius cùm Dauidi ſoceri ſui mortem nuntiaſſet, ſuiſq; eum manibus, in maiorem rei veritatem, interfectum diceret, tantam crudelitatem paricidalemque audaciam demiratus Dauid, *Quare non timuiſti mittere manum tuam, vt occideres CHRISTVM Domini?* Sacerdotes vncti ſunt Domini, ſacri ſunt; cuius verò tanta temeritas eſt & audacia, vt manum in illos iniiciat, ingentis & nefarij ſe ſacrilegij reum

2. Reg. 1.

Sacerdotem qui tangit ſacrilegus eſt.

reum conſtituit, paricidium admittit, mortique ſempiternæ addici meretur.

Miles Abſolomo ſuperato, cùm Ioabo duci militiæ nunciaſſet, illum viuum ex arbore pendere crinibus ramis implexis, peteretque Ioab, cur non interfeciſſet, ſe enim ſi hoc feciſſet, ſiclos argenti ſex illi appenſarum fuiſſe, & veſtimentum inſuper militare, in rei bene geſtę mercedem largiturum, Cui miles, *ſi appenderes in manibus meis mille argenteos, nequaquam mitterem manum meam in filium regis.* Sacerdotes porro filij Dei ſunt, & magni regis vicarij, nec in mundo aliquis adeò ſceleratus reperiri debet, qui in eoſdem quid attentare & aduerſus eorum vitam aliquid moliri, eorumque honorem denigrare nullius rei, quę haberi poteſt, cauſsâ audeat; ſunt enim obſeruandi & colendi.

Nullius commodi ergo in Sacerdotem quid committendũ, 2. *Reg.* 16.

Nolite, ait per Prophetam Deus non dico verberare, ſed *tangere Chriſtos meos*; id eſt Sacerdotes: quibus verbis oſtendit, illos immunitate & prærogatiua ſingulari donatos eſſe.

Sacerdotes vel tangere nefas *Pſal.* 104.

Ceterùm bona & poſſeſſiones Sacerdotum nobiles appellantur, nec cenſum perſoluere debent, & ab omni tributo, vectigali, alijsque oneribus publicis exempta ſunt: ſi verò quiſquam eos ad id perſoluendum cogere velit, Principis eſt injuriam vindicare, & eorum bona immunia præſtare; *Nemo cogat clericum ad cenſum perſoluendum de ſuis bonis: quod ſi fecerit per regiam poteſtatem ad ſatisfaciendum compellatur.* Reges igitur Sacerdotalium priuilegiorum protectores & tutores ſunt.

Hęreditas Sacerdotũ nobilis.

Pariſ. ſecundum Iuon. p. 8. *c.* 175. 26. *q.* 3. *c. Secundam.*

Ius ciuile & canonicum, ac ſimul diuinum Sacerdotes ab omni onere curationis, tuitionis, teſtamentariæ executionis, commiſſionum, aliſque

iſque oneribus publicis eximit, & excommunicat eos qui ad hæc eoſdem cogere voluerint; *Generaliter ſancimus, omnes presbyteros ſeu diaconos & ſubdiaconos & præcipuè monachos immunitatē ipſo iure omnes habere tutelæ*; &c. Vnde oſtēditur, Sacerdotes tā eximijs priuilegijs donatos quid præter commune vulgus hominum poſſidere.

c. de Epiſc. & Cler. l. eod. 16. q. c. eod. S. Cyprian. l. 1. Ep. 9 21. q. 3. c. Cyprianus.

Inter ceteras quas Conſtantinus Imp. tulit leges, vnam reperire eſt, quæ Sacerdotum domos ab omni militū incurſione, hoſpitationeq; liberas præſtat, *Iuxta ſanctionem quā dudum meminiſtis & vos & mancipia veſtra nullus nouis collationibus obligabit, ſed vocationē gaudebitis, præterea neque hoſpites accipietis.* Tanto ſcilicet hic Imperator Sacerdotes honore proſequebatur, vt & domos eorum coli & obſeruari voluerit.

Sacerdotes à militibus exempti. Cap. de Epiſ. & Cler. l. 1.

Quin & idem in Sacerdotij gratiam voluit clericos, in quocunque tandem ordine conſtituti ſint, ijſdē honoribus, prærogatiuis & priuilegijs gaudere, quibus Senatores & Conſules Romani, *Viris autē reuerendiſſimis, clericis in diuerſis ordinibus ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſeruiētibus, illud culmen ſingularitate, potentia & præcellentia habere ſancimus, quibus ampliſſimus nōſter ſenatus videtur gloria adornari.* Quis honor, quæ amplitudo, quæ priuilegia! Sacerdotes ſcil. omnibus gratijs & dignitatibus Romanis & imperialibus gaudere.

Clerici & Senatores Romani iiſdem priuilegiis gaudent. Poſt Conc. Neocæſar. diſt. 96. c. Conſtantin. Imp.

Adhæc, magnus Iuriſconſultus Vlpianus in paragraphis ſuis notauit, Sacerdotes ijſdem olim gauiſos eſſe priuilegijs quibus milites, & eandem prærogatiuam, quæ regio exercitui conceſſa erat, in Eccleſiam quoque deriuatam eſſe, *Clericus habet omnia priuilegia conceſſa militibus*

Paria priuilegia donata Sacerdotibus & militibus. Vlpian. §. de re ind. l. Mi-

Sacerdotes teſtari poſſunt.

C. de Epiſ. & Cler. Auth. ead. & l. cum lege.

tibus armatæ militiæ. An non honoris indicium eſt, Sacerdotes Eccleſiæ ad honores ducibus militaribus conceſſos vocari, ijſdemque quibus illi iuribus & priuilegijs gaudere?

Quin etiam Eccleſiaſtici omnes (exceptis religioſis ijsque qui mundum pænitus repudiarunt) bona poſſidere poſſunt temporalia, deque ijs iuxta beneplacitum diſponere, teſtamenti tabulas condere, eadem legare parentibus; quorum omnium ijs poteſtatem leges ciuiles impertiuntur; *Presbyteros, diaconos & ſubdiaconos, &c. res quaslibet modo ad Dominum eorum venientes, habere in ſua poteſtate præcepimus & donare cui volunt, ſecundum leges, & in his teſtari.* Atque hac ratione Sacerdotes ijſdem fruuntur priuilegijs quibus nobiliſſimi quique.

Laicis Eccleſiaſticos iudicare non licet.

Epiſt. 32. lib. 5.

Longè alia etiam priuilegia in materia iuſtitiæ poſſident Sacerdotes, cumque ſeparatum tribunal habeant, à laicis eorum res diiudicari examinarique nefas. Hinc ſanctus Ambroſius Imperatore Valentiniano ſcribens, illi in memoriam reuocat, quæ pater illius felicis recordationis in Sacerdotum honorem & verbo ſtatuerat, & lege ſanxerat, ne ſcilicet ſæculares iudices de Eccleſiaſticorum rebus diſceptarent, *Quiſquam*, inquit, *me contumacem iudicare non debet, cùm hoc aſſeram, quod auguſtæ memoriæ pater tuus non ſolum ſermone reſpondit, ſed etiam legibus ſuis ſanxit.* AEquum nempe eſt, vt Sacerdotes non ab alijs quàm à Sacerdotibus iudicentur.

Sæculares iudices officio priuantur, ſi Eccleſiaſticos iudicare præſumunt.

Nullus Eccleſiaſticam perſonam in criminali quæſtione vel ciuili trahere ad ſæculare iudicium præſumat, contra conſtitutiones Imperiales & canonicas ſanctiones: ſi verò is qui actionem

nem iis intentabit, iuſtitiæ miniſter eſt, iudicandi poteſtate in poſterum priuetur: Si verò Iudex aut Præſes aliquis Clericis, Eccleſiaſticiſue ius ſuum denegarit, cùm tertiò eo nomine rogatus fuerit, iuriſdictionem omnem, dignitatem & munus ſuum penitus amittat. An maiora haberi priuilegia queant? Nimis honorati eſtis Sacerdotes, cùm Ius ciuile & conſtitutiones Imperiales vobis adeò patrocinentur.

C. de Epiſ. & Cler. l. ſtatuimus.
Fabian. Pap. Epiſt. 2. ad Epiſc. Oriẽt.
Cuius Papa ep. ad Felicẽ
Marcellinus. Papa Epiſt. 2
Gregor. lib. 2 ep. 14. ad Ioan. defenſor.

Imo ne accuſare quidem Epiſcopum aut Sacerdotem ſæcularibus licet, niſi prius eorum vitæ examinetur ratio, moresque excutiantur. Ita ſcilicet ſanxit Euariſtus Papa, *ſi qui ſunt vituperatores aut accuſatores Epiſcoporum, vel reliquorum Sacerdotum non oportet eos à iudicibus Eccleſiæ audiri, antequam eorum diſcutiatur æſtimationis ſuſpicio vel opinio.* Magnus ſanè Sacerdotij honor, quod ab homine nequeat accuſari, & ab omni mundanorum calumnia & inſimulatione tutum ſit & immune.

Sæculari Sacerdotẽ ne accuſare quidem licet.

2. q. 7. c. eod.

Inſuper Concilia Eccleſiæ illos excõmunicãt, qui Sacerdotes temere fornicationis inſimulãt, niſi euidẽter probare potuerint: *ſi quis aliquẽ clericorum in accuſatione fornicationis impetierit,* &c. *quod ſi nõ potuerit datis teſtimonijs approbare quod dixit, excommunicationem accuſati accuſator accipiat.* Vide quę priuilegia, quod qui Sacerdotem falsò accuſet, excommunicationem incurrat.

Excommunicantur qui Sacerdotes falsò accuſant.

Conc. Brach. 22. qu. 5. c. placuit.
2. q 7. c. eod.
Iuo p. 6. c. 320.

Sacerdotes, ait Fabianus Papa, *quos Dominus ſuos eſſe voluit, non ſunt leuiter tractandi, nec lacerãdi vel temere accuſandi, quoniam eorũ cauſas ſibi Dominus reſeruare voluit, & ſuo iudicio vindicare.* Hæc conſiderate vos ô Clericorum hoſtes, nec Sacerdotum priuilegia diſcindite aut conuellite.

Deus ſibi Sacerdotũ cauſam reſeruauit.

Vnde

digne pœniteat, &c. O diuinum decretum! Illi pelli ab Eccleſia digni ſunt, iuxta concilium, qui iniuſtè Eccleſiaſticos miniſtros opprimunt & infeſtant.

Sacerdotes qui perſequuntur, excommunicati sũt.

Imperatores Arcadius & Honorius, Eccleſiaſticorum priuilegiorum protectores, morte illos afficiendos cenſent, qui aduerſus Eccleſias inſurgunt, & iniuriam aliquam Sacerdoti irrogant, prouinciarumque præfectis & præſidibus præcipiunt, illos vt velut nefarios & facinoroſos ſupplicio afficiant. Laudabile enim eſſe cenſent, velut publicum quoddam crimẽ iniuriã Sacerdotibus irrogatam vindicare, & mer to ſupplicio caſtigare. *Si quis,* inquiunt, *in hoc genus ſacrilegij proruperit, vt in Eccleſias Catholicas irruens, Sacerdotibus & miniſtris aliquid importet iniuriæ, quod geritur à prouinciæ rectoribus animaduertatur.* Volebant ſcilicet pij illi Imperatores, prærogatiuas Sacerdotum non violari, cùm à ſacrilegio non differre crederent, eaſdem infringere.

Digni morte ſunt qui Sacerdoti iniuriam irrogant.

C. de Epiſ. & cler. l. ead.

Sacerdotes autem filij Dei ſunt, ſub eiuſdem tutela viuentes, quos hominum iniuriæ nequeunt attingere, qui vero violentas in eos manus iniiciunt, anathemate percutiuntur, ſoluſque Pontifex ſummus ab eodem poterit abſoluere. *Si quis ſuadente diabolo, huius ſacrilegij reatum incurrerit, quod in clericum vel monachum violentas manus iniecerit, anathematis vinculo ſubiaceat,* &c. declarat ecce pontifex hunc ſacrilegij reum qui in Sacerdotem manus iniecerit.

Solus Pontifex abſoluit Sacerdotum percuſſores.

Innoc. 2. 17. q. 4. c. eod.

Denique Sacerdoti mortem afferre, cruentum eſt paricidium. Vnde Concil. Moguntinum, Sacerdotum interemptorẽ ſi vel minima ſuſpicio ſit, duodecim annis agere præci-

Quomodo puniantur qui Sacerdotes necant.

pit pænitentiam: ſi verò reus ſit & criminis cõuictus, nunquam cingi, nunquam matrimonium inire, ac toto vitæ tempore agere pœnitentiam. Cùm igitur pœnitentia adeò ſeuera ſit & rigida, ſignum eſt, crimen etiam enorme & graue eſſe.

Pænitentia eorum qui Sacerdotes necant.

VVormat. c. 26. Tabur. nſ.

Concilium verò VVormatienſe decernit, vt Sacerdotum interemptores nullam deinceps carnem deguſtent, vinum non bibant, pedites ſemper incedant, arma non geſtent, feſtis & Dominicis diebus exceptis ieiunent, quinquennio templum non ingrediantur, ſed interea dum res diuina peragitur, foris remaneant, Deumque ſuppliciter deprecentur, tam enorme ſibi vt crimen dimittat; cumque quinquennium iam elapſum fuerit, templum quidem eos ſubire permittit, myſteriorum tamen diuinorum non prius participare, quàm aliud quinquennium elapſum ſit, denique ter ſingulis ſeptimanis toto vitæ tempore ieiunare vult.

CAPVT. VIII.

De Sacerdotum ſacrificijs.

MVndi redemptor Chriſtus, totus amore flagrãs & in operibus ſuis omnipotẽs, cũ ex hoc mundo ad Patrẽ proficiſceretur, viſibili nos præſentia ſua priuans, corpus ſuum in Euchariſtia inuiſibiliter preſẽs reliquit, quæ quoddam amoris eſt myſterium, potentiæ abyſſus, Sacramentum ſimul & ſacrificium; Sacramentum quidem vt hominibus ſit cibus; ſacrificium verò vt Deo Patri loco veterum ſacrificiorum, in ſummi honoris indicium & agnitionem ſuperioritatis, qua nullus ei maior & dignior haberi

Euchariſtia ſacrificium & ſacramentũ.

haberi honor poteſt, offeratur; ſacrificium non mortui animalis, nec cruentum ſecundum ordinem Aaron, quale in monte Caluariæ oblatum eſt; at ſecundum ordinem Melchiſedech, ſine carne aut ſanguinis effuſione; quodque cruenti crucis ſacrificij quædam commemoratio eſt, nobisque infinitum ſuum meritum applicat; Miſſæ enim ſacrificium applicat pretium & fructum mortis Chriſti & ſacrificij crucis. Tanquam Sacramentum eſt communio, tanquam ſacrificium eſt Miſſa. Atque ita mirabili quadam concordia ſub eadem conſecratione in altari & in Miſſa accidit, vt idem corpus ſit, quod & Sacramenti materia & ſacrificij oblatio eſt.

Bellarm. lib. 1. & 2. de Miſſa & in libris de Eucharistia.

Agnus paſchalis veterum myſteriorum omnium maximum, iuſſu Dei per familias & domos manducabatur veluti per communionem, & à populo in modum ſacrificij oblatus. *Tollat vnuſquiſq; agnum per familias & domos ſuas, &c. immolabitq; eũ vniuerſa multitudo filiorum Iſrael ad veſperam.* Qui verè figura fuit vener. Euchariſtiæ, quę aliquando futura erat & Sacramentum & ſacrificium: vt Sacramentum communionẽ ſacrã adornãs, vt ſacrificiũ verò Miſſam inſtituens. Sacrificiũ verũ; non tamen cruentum, vti fuit crucis, ſed quod ipsũ repræſentat, & cuius memoriale eſt, cuiusq; merita cõmunicat.

Exod. 12. Agnus paſchalis Euchariſtiæ typus.

Melchiſedech Sacerdos magnus altiſſimi rex pacis, & genealogiæ prorſus admirabilis, vtpote qui ſine Patre, ſine familia fuit, poſtquã Abraham victoriã de hoſte retuliſſet, panẽ ac vinum in ſacrificiũ obtulit: Porro Melchiſedech, vti ait Apoſtolus, figura fuit Ieſu Chriſti in ſua perſona; in ſacrificio verò, Meſsię noſtri: Chriſt' enim verus rex eſt pacis, ſine Patre ſecundum huma-

Sacrificiũ Melchiſedechi figura fuit ſacrificij Miſſæ. *Iſa. 53.*

nitatem, ſine matre quo ad diuinitatem; ſine genealogia; *Generationem* enim *eius quis enarrabit?* ait Iſaias. Ceterùm ſacrificium hoc fit in pane & vino, quod figura fuit ſacrificij corporis eius, quod in Miſſa ſub ſpeciebus panis & vini admirabili quadam conſecratione offertur.

Sacrificia pacifica figura ſacrificij Miſſę.

Inter cetera legis veteris ſacrificia fuit vnum, quod Pacificum dicebatur, quod quatuor habebat ſingularitates. Primò tunc immolari id ſolebat, cùm fœdus quoddam cum Deo erat ineundum. Deinde plures in partes diſpertiebatur, quæ certis quibuſdam in altum ſublationibus Deo offerebantur. Tertiò non Sacerdotes ſolùm, ſed & laici & populus ex eo comedebat. Quartò denique panis hîc & vinum offerebatur. *Hæc eſt lex hoſtiæ pacificorum quæ offertur Domino, ſi pro gratiarum actione oblatio fuerit, offerent panes abſque fermento.* Vera & viua Euchariſtiæ ſymbola & Miſſæ noſtræ præſagia. In hac enim nouum cum Deo fœdus & teſtamentum initur; hic apparet eleuatio & ſpecierũ fractio; hic corpus & ſanguis Chriſti ſub panis viniq́ue ſpeciebus offertur; quid igitur hic deeſſe videtur vt veritas cum figura coincidat?

Deut. 7.
Num. 15.

Adeo vt Miſſa, præterquam quòd compendiũ & memoriale ſit ſacrificij crucis, complementum etiam ac perfectio omnium veterum ſacrificiorum exiſtat: at ſacrificium nouum, in quo Chriſtus à Sacerdotibus in terra offertur, deinde in cælo inceſſanter à ſeipſo: cùm enim victima hæc infiniti coram Dei oculis pretij ſit, & longè gratiſſima, aſſiduè eam filius illi in cælo, & interdum in terra offert; & quemadmodum Deus in cælo ſemper eam in odorem ſuauitatis admittit, ita illi gratiſsimũ haud dubiè eſt, ſi ſępius in al-

Miſſa omnium veterum ſacrificiorum complementum.

Doctores Schol.

in altari in Eccleſia ſua eadem reiteretur.

Ipſa Miſſa, ſacrificium nouum, ac veterum omnium ſacrificiorum complementum, actus quidam religionis eſt, à Chriſto inſtitutus, in qua corpus eius & ſanguis ab ipſo velut cauſa primaria, & à Sacerdote velut ſecundaria & minus principali, Deo ſub ſpeciebus panis & vini, ad Eccleſiæ ſalutē offeruntur, idque iuxta Prophetam, *Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech*, vbi Propheta hauddubiè de vero & auguſto Miſſæ ſacrificio ſermonem inſtituit.

Definitio Miſſæ.

Pſal. 109.

Miſſa itidē ſacrificium eſt corporis & ſanguinis Ieſu Chriſti ab ipſomet inſtitutū, ſacram illius paſſionem ſub panis & vini ſpeciebus conſecratis Deoque oblatis, ad maiorem maieſtatis illius gloriam, Eccleſiæq; vtilitatem repræſentans. Vnde Euangeliſtæ omnes vno ore profitentur *Hoc quotieſcunque feceritis, in mei memoriam facietis*. Id eſt, cum ſacrificabitis, id fiet incruenti ſacrificij cruentæ paſſionis meæ memoriam.

Alia Miſſæ definitio.

1. Cor. 11.

Bellar. l. 1. de Miſſa cap. 12.

Miſſa actus quidā religionis eſt, à Chriſto inſtitutus, Sacramentum & ſacrificium corporis illius continens; ſacrificium per vniuerſum terrarum orbem celebratum, quod ita propheticis prædictum fuit oraculis, *Et in omni loco ſacrificatur & offertur nomini meo oblatio mūda: quia magnum eſt nomen meum in gentibus, dicit* Dominus. ſacrificium porro hoc & hæcce victima Dei nomini facta, alia eſſe non poteſt, quam Miſſæ.

Miſſa per totum orbem celebratur.

Mal. 1.

Auguſt. lib. 1. cōtr. aduerſ. leg. & Prophet c. 20. & lib. 18. de ciuit c. 35.

Adhæc habito reſpectu ad ceremonias & conuenientiā celebrationis, Miſſa eſt officiū quod ex Eccleſiæ & ſanctorum patrum inſtitutione, legitima cęremonia in ſacro altari celebratur, in quo

Longior Miſſæ definitio.

Digitized by Google

in quo conſecratio & ven. Euchariſtiæ oblatio peragitur: in qua definitione partes eſsentiales Miſſæ ſolummodo ſunt conſecratio & oblatio corporis & ſanguinis Chriſti, à ſola illius inſtitutione dependentes; ceterę ad celebrandi ritum, miniſterium, ſanctaſque ceremonias ſpectant.

Iud. Cleichton. in ſchol. ad Durand. lib. 4. c. 1. n. 50.

Miſſæ eſſentia.

Adeo vt Miſſæ medulla, eſſentia, ſubſtantia, totaque anima auguſti huius ſacrificij in corporis & ſanguinis Dominici conſecratione conſiſtat. Et propterea quidquid ante vel poſt Miſſam fit, nonniſi acceſſorium eſt ad principale, qualia ſunt cæremoniæ, ritus & cetera magni huius myſterij ornamenta: ſed ita vt Ieſus Chriſtus primarius & ſolus auctor ſit & inſtitutor, Sacerdotes verò nonniſi eiuſdem miniſtri & vicarij, ſub illo in altari repræſentantes, quod olim ab illo paſſionis tempore in monte Caluariæ peractum fuit, idque Chriſti præceptum datum Apoſtolis ſequentes, dicentis: *Hæc facite in meam commemorationem.* In quo præcepto ſimul & Miſſæ inſtitutio includitur.

Bellarm. l. 1. de Miſſa. c. 27.

Marc. 12.

Chriſtus Primus Miſſam celebrauit.

Quando Miſſa fuerit inſtituta.

Chriſtus ſummus Pontifex primus Miſſam celebrauit, & primus primis Eccleſiæ membris ſacram communioné porrexit, Sacerdotes creauit & conſtituit, qui eandem legerent ac celebrarent, ſuumque hac in actione locum tenerent, quaſi ſacrificatores, vti & tenere debebant in alijs actionibus veluti paſtores & doctores Sacramenta adminiſtrando, eiuſque legem & præcepta edocendo. Dies autem celebrationis primæ Miſſæ, nouorumq; miniſtrorum creationis, fuit feria illa V. in cæna Domini, quæ diem paſſionis illius immediatè præceſſit, quando ſcilicet comeſto agno Paſchali, & figuræ cele-

celebratione peractâ, veritatem exhibere cœpit, benedixit, conſecrauit, & tranſſubſtantiauit panem in corpus, & vinum in ſanguinem ſuum, Apoſtolisque diſtribuit, qui Epiſcoporũ & prælatorum locum occupabant, dicens: *Hoc facite in meam commemorationem*, id eſt, ſacrificate, vti ipſe iam facio, & ſacrificium hoc ac Sacramentum in paſſionis meæ memoriam alijs diſtribuite.

Marc. 12. 1. 1. Cor. 4. Tit. 1.

Nunquam Miſſæ eſſentia mutata.

Nunquam porro ipſa Miſſæ ſubſtantia commutata eſt, aut variata, at ipſæ cæremoniæ; atque hoc vnà cum incremento & progreſſu Eccleſiæ, & prout temporis, locorum, perſonarumque circumſtantiæ id exegerunt, prout cordatorum Paſtorum prudentia id neceſſe eſſe iudicabat, vt quibus Chriſtus œconomiam & diſpenſationem myſteriorum, theſaurorumque ſpiritualium, vti loquitur Paulus Gentium doctor, reliquerit, cum plenaria ligandi, diſſoluendique, legum ferendarum abrogandarumque, vt illius miniſterium, & domus illius & corporis myſtici directio id requirere videbatur, poteſtate; ſanctè ſimul promittendo ſe quidquid illi tandem in terra ligarent deligarentque, in cælo ligatum deligatumque habiturum; *Quæcunque legaueritis ſuper terram erunt ligata & in cælis.* Poteſtas hæc Sacerdotio annexa eſt, Sacerdotium autem ſacrificium includit, ſacrificium porrò Miſſa eſt.

1. Cor. 4. Tit. 1.

Matth. 18 & 16.

Euchariſtia ſimul ſacrificium & Sacramentum.

Sacra & auguſta Euchariſtia Sacramentum ſimul & ſacrificium eſt, vt Sacramentum, communio eſt, vt ſacrificium, noſtra Miſſa eſt: vt Sacramentum cibus eſt filiorum Dei, vt verò ſacri-

ficium æterno Patri loco omnium veterum Sacrificiorum, in ſuperioritatis agnitionem ſummi honoris teſtimonium offertur, quo nullus ei maior haberi aut excellentior poteſt, tam reſpectu perſonæ primariæ quæ illud internè offert, id eſt Ieſu Chriſti (Sacerdos enim nonniſi vicarius eſt) quàm muneris quod illius in altari collocatum eſt, quod corpus eſt eiuſdem Chriſti; ſacrificium non mortui animalis ſecundùm ordinem Aaron, quale fuit ipſa crucis oblatio, ſed ſecundùm ordinem Melchiſedech; non cruentum, ſed repræſentans ipſum crucis, & meritum illius infinitum applicans. *Quotieſcunq; manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat.* Sacrificium igitur hoc in altari offerendo, ipſum crucis Sacrificium in monte Caluariæ olim oblatum repræſentamus.

Pſal. 109.

1. Cor. 11.

Sacrificiorum omnium primū eſt Miſſa.

Sacrificium verò crucis Theſaurus præcipuus eſt redemptionis noſtræ; Sacramenta claues ſunt quibus is aperitur, & viuentibus applicatur: Miſſa Sacrificiorum omnium caput, magna eſt clauis, qua is aperitur, & omnibus tam præſentibus quàm abſentibus tam viuis quàm defunctis, tam huius mundi incolis, quàm purgatorij ciuibus communicatur.

Bellar. to. 3. lib. 5. de Euchar.

Sacramentum & Sacrificium Euchariſticum cor eſt, anima & maieſtas Miſſæ: ipſæ enim cæremoniæ, quarum vſus eſt ante altare, ipſa Miſſa non ſunt, ſed ipſa duntaxat Sacramenti ſacrificijque Miſſæ ornamenta & appendices, quam eo Satan maiori odio proſequitur ac deteſtatur, quo ipſam Deo gratiorem & hominibus videt vtiliorem. Nam myſterij huius adminiculo Deum Eccleſia cultu quodam perfecto & abſoluto adorat,

D. Thom. 3. p. Bellar. to. 3. l. 5. de Euchariſt. & lib. 2. de Miſſa c. 15. de ceremonijs.

adorat, regiſque ſui præſentia & bonis ex voto fruitur, & in hac mortali vita paradiſiacæ voluptatis ſimilitudinem quandam prægustat.

Miſſa ſolum & proprium Sacrificium eſt Christianorum, inſtitutum vt ita crucis Sacrificij memoria renouetur, & eius meritum applicetur: & quemadmodum Baptiſmus, Confirmatio, Pœnitentia & cetera in quantum Sacramenta, peccata remittunt virtute Sacrificij crucis; ita Euchariſtia in Miſſa, & Miſſa in Euchariſtia, titulo Sacrificij peccatorum remiſſionem applicat quæ in cruce parata fuit; atque ita ſacrificium propitiatorium eſt.

Miſſa proprium Sacrificium Chriſtianorum.

Bellar lib. 1. de Miſſ. to. 3.

In Sacroſancto Miſſæ Sacrificio, Chriſtus velut ſummus Sacerdos ſeipſum in Sacrificium offert pro peccatis noſtris, idque Sacerdotum, qui vicarij illius ſunt, miniſterio, quemadmodum & per eos baptizat, confirmat, aliaque officia & Sacramenta Eccleſiæ ſuæ exercet. *Miſſæ Sacrificium*, inquit Bellarminus, *non eſt opus noſtrum, ſed Chriſti: ipſe enim eſt primarius & ſempiternus Sacerdos, qui ſeipſum per Euchariſtiam patri obtulit in ſacra cœna, & quotidie per miniſtros ſuos ſe offert in Sacrificium, &c.* Proprerea, cùm idem Ieſus Chriſtus Sacerdos ſit in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech, oportet Sacrificium ab ipſo inſtitutum, ſecundùm illum ordinem, (quod eſt Miſſæ Sacrificium, & aliud nullum) etiam eſſe propitiatorium, quòd eſſentiale Sacerdotis officium ſit pro peccato offerre, vt teſtatur Apoſtolus: *Omnis namque Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur, in his quæ ſunt ad Deum.* Quod de alio Sacrificio, quàm de ipſo Miſſæ intelligi nequit.

Sacrificiũ propitiatorium.

Lib. 6. de Euchar c. 1. & lib. 1. de Miſſ. 6.

Heb. 5.

Et ſanè Sacrificium crucis noſtra plena re-

Crux fun-

 dem-

damẽtum ſalutis noſtræ, hanc Miſſa applicat in ſalutem noſtram.

demptio eſt, & infinitum omnium peccatorum noſtrorum pretium, & etiam mille mundorum, ſi tot reperire eſſet peccatores: ipſa præcipuus ſalutis noſtræ fons, Sacramenta riui ſunt & ſcaturigines, per quas meritum crucis in animas noſtras deriuatur, ac ſine quibus meritum hoc prorſus inutile foret: at Miſſæ Sacrificium præcipuus canalis eſt, & primarius portus, in quo fructus paſſionis figuntur, & per quod crux ipſa ſalutaris efficitur.

Bellar. vbi ſupra & maximè li. 1. de Miſſa c. 25

Miſſa fundatur in cruce.

Sancta Miſſa in cruce fundatur, cuius ipſa repræſentatio eſt, ac ſine hoc fulcro inutilis prorſus foret, atque à cruce vitam, robur, ac virtutem mutuatur; Sacramenta canales ſunt, bona opera fructus, Miſſa magna clauis. Solis enim ijs proſunt Sacramenta propitiatoriaque ſunt, qui benè diſpoſiti eadem recipiunt: at Miſſa in quantum ſacrificium omnibus, pro quibus celebratur, prodeſt, eò quòd nobiliſſima quædã actio ſit generali quadam & efficaciſſima deprecatione peracta, idque ob munus quod Deo offert, atque ideo generalis quædam ratio illius per ſanguinem vnigeniti filij placandi, qui omnia ſoluit & obtinere poteſt.

Bellarm. vbi ſupra.

Miſſa viuis & defunctis prodeſt.

Miſſa denique generale quoddam medium eſt, ad meritum crucis applicandum, adeò vt ſi in gratiam iuſtorum celebrata ſit, gratiarum augmentum, & perſeuerantiæ virtutem impetret; ſi pro peccatoribus pœnitentibus, veniam illis obtineat delictorum: ſi pro obduratis & impœnitentibus, pænitentiam & contritionem: ſi pro infidelibus efficiat, vt Deus illos ad conuerſionem perducat; atque ita omnibus viuentibus prodeſt. Si verò defunctis applicetur, eoſdem honore afficit, ſi pro ijs, qui in purgatorio ſunt, pœnas eorũ imminuit.

D. Thom. 3. p. de Sacra. Euchariſt. Bellar. lib. 2. de Miſſa c. 4. & 7.

In

Digitized by Google

In eo autem Miſſa cetera Sacramenta excellit, quòd in ſe idem ipſum Chriſti corpus contineat præſens, quod in cruce nos redemit, & in hoc corpore ipſum redemptionis noſtræ fontem exhibet, cùm cetera Sacramenta nonniſi riuos contineant: deinde quòd ad viuum huius noſtrę redemtionis actionem, ipſam ſcilicet Saluatoris paſſionem & crucis Sacrificium, repræſentet. Idē enim corpus quod in cruce per cruentum ſacrificiũ oblatũ fuit, hic per incruentũ offetur: in cruce immolatum fuit, itidē in Miſſa; ſed ibi cũ occiſione & morte violenta, hic ſine vlla lęſione, ſed immortale & glorioſũ remanēs. *Sic doctores Scholaſtici.*

Quemadmodum vetera ſacrificia non ſolùm pro peccato, ſed etiam ob alios diuerſos intuitus temporales, offerebantur: ita ſacrificium Euchariſticũ, quod omnibus veteribus ſucceſſit, vt oēs omnino Patres docent, ob eoſdē etiam fines offerri poteſt, veritas enim alioquin figurâ ipsâ minor eſſet, atq; hoc in Eccleſia iā inde ab ipſo ſui primordio in vſu fuit. Confirmat hoc Tertullianus, *ſacrificamus*, inquit, *pro ſalute Imperatoris*. Deinde Ioan. Chryſoſt. pluribus in locis pię cōſuetudinis illius meminit, qua Eccleſia pro fructibus ſacrificare conſueuit. Auguſt. ait ſuo tempore Sacerdotes quoſdam in domo quadam à lemuribus & ſpectris infeſtata, ſacrificium celebraſſe. S. Proſper teſtatur etiam Miſsam oblatam fuiſſe pro incolumitate mulieris, quam diabolus inuaſerat & exagitabat.

Miſſa ad omne bonorum genus obtinendum conducit.

Ad Scapulā.
Homil. 18. & 21. in Acta.
Lib. 28. c. 8.
De prædicti. Dei c. 6.

Fuit quoq; pia Eccleſię conſuetudo offerre Deo ſacrificium Miſſæ pro animabus fideliũ defunctorum; non vt illis peccata remittātur, ſed vt à Deo pœnarũ criminib' debitarũ, ſi modò in purgatorio detineantur, relaxatio concedatur: qui enim apud inferos ſunt, in æternũ à corpore Ieſu

Miſſa conducit animabus fidelium defunctorum.

Homil. 69. ad pop. & hom.3.ep. ad Phil. 5. lib. 9. confeſſ. c. 11. lib. 2. de miſſa c. 7.

Chriſti reſciſſi ſunt, & auxilij per diuinum eius ſanguinem inferendi meritorumque crucis eius incapaces. De hac conſuetudine omnes pæne Patres loquuntur, Chryſoſtomus, Auguſtinus & Bellarminus.

Miſſa celebratur in Sanctorum memoriam.

Auguſt. l. 8. de ciu. c. 27. & Bellarm. li. 2. de Miſſ. cap. 8.

Auguſtum & venerabile illud Sacrificium omni etiam tempore oblatum fuit in gratiarum actionem ob victoriam Sanctorum iam cæleſti gloria perfruentium, ideoque Miſſæ in eorum ſollennijs & feſtiuitatibus Sacrificium celebratur, non quaſi ijs Sacrificetur, vti obganniunt hæretici, ſed Deo Gratiæ aguntur quòd victoriam ijs conceſſerit, de eaque Eccleſia gaudet & exultat.

Sacrificiũ Miſſæ theſaurus generalis eſt.

Denique quemadmodum Sacrificium crucis generalis Theſaurus eſt & primarius, pro omnibus Eccleſiæ membris, tam præſentibus & viuentibus, quàm futuris & defunctis: ita Miſſæ Sacrificium vniuerſale quoddam inſtrumentum & mediator ad aperiendum, & meritum Theſauri vnicuiq; noſtrum applicandum. Hæc omnium omnino Scholaſticorum Doctorum ſententia eſt ac doctrina.

CAPVT IX.

Quæ diſpoſitio ſit Sacerdotibus neceſſaria?

Puritas magna Sacerdotibus eſt neceſſaria.

SI Dei locum in terra Sacerdotes tenent, ſi iuſdem myſteriorum diſpenſatores ſunt, ſi angeli in hoc mundo, ſi Chriſti miniſtri Eccleſię illius Principes, populi illius doctores, animarum deniq; gubernatores; ſi inquam de Sacramentis diſponant, religionem dirigant, fidem tractent, Sacrificia offerant, crucis myſterium

rium repræſentent, Miſſam celebrent, quæ omnis legis veteris complementum eſt & perfectio, verum paſſionis memoriale, & rerum omnium altiſſimū digniſſimumq; ; vobiſcum diſpicite, ecquæ illis ſit diſpoſitio ſit neceſſaria, priuſquam ad auguſtum hoc ſacrificium accedant, cuius ne Angeli quidem digni ſunt eſſe miniſtri. Vnde magnus Dionyſius, *Ad Sanctiſsimum euntes Sacrificium, mundari cōuenit ab ipſis vltimis phantaſmatibus*: id eſt cogitationibus, quæ in Sacerdote mundæ ſanctæque ſint oportet. *De Eccleſ. hier. c. 3.*

Magnus Patriarcha Iacob à Deo vocatus, vt Sacrificia offerret in altaribus Bethel, vniuerſam conuocauit familiam, ſeruiſque congregatis ait, *Abijcite Deos alienos, qui in medio veſtri ſunt, & mundamini, ac mutate veſtimenta veſtra.* Sacerdoti, qui quotidie ab eodem Deo vocatur, vt regale illud Miſſæ Sacrificium in Eccleſiæ ara offerret, idem omnino facere incumbit, omnes inquam animæ facultates, quæ eiuſdem quodammodo famuli ſunt, in vnum recolligere; mundum, carnem, diabolum, qui idola & dij alieni ſunt, abijcere, conſcientiam mundare, & quamprimùm non habitus, non colores, ſed mores & conſuetudines mutare. Vocatio Iacob allegoricè expoſita. *Gen. 35.*

Præcepit in veteri teſtamento Deus, vt menſa, ſuper quam panes propoſitionis ponerentur, ex ligno Setim compingeretur, ligno inquam incorruptibili, eaque circumquaque auro circumueſtiretur, & munda ſemper eſſet. *Facies & menſam de lignis Setim*, &, *ſuper menſam puriſſimam coram Domino ſtatues*, &c. Panes hi figura erant ſacri panis Euchariſtici, quotidie in miſſæ Sacrificio oblati; menſa verò in qua reponitur, manus ſunt & corda Sacerdotum. Ex lignis igitur Sacerdotis cor collatū cùm menſa propoſitionis. *Exod. 25. Leuit. 24. 3. Reg. 7.*

tur Setim ea compingantur neceſſe eſt, id eſt ab omni peccato & corruptione ſint libera, virtute incruſtata, inſuper mundiſſima.

Septennio Salomon in templo coſtruendo occupatus.

Septennium Salomon rex in tẽplo Ieroſolymitano, quod inter ſeptem orbis miracula numerari poſſet, ædificando impendit, in quo tamen ſola virga Aaron, mannæ vrna, & legis tabulæ aſſeruabantur; dicebatque omnibus, qui tantam operis molem & elegantiam animique propoſitum & ſublimes concœptus demirabantur, *Grande opus; non enim homini, ſed Deo præparatur habitatio.* Sacerdoti profectò, cui conceſſum eſt, quotidie non iam manna, non legis tabulas, ſed omnium horum veritatem, & ipſum legis auctorem anima continere, longius tempus inſumendum eſſet, & maior opera impendenda ad cordis templum exſtruendum, ad dignè illum ibidem recipiendum, ſibique perſuadere deberet, ſublime id & grande opus eſſe, cùm non homini, ſed ipſi diuinitati hocce ſtatuatur domicilium.

1. *Paralip.* 29.

Hiſtoria Miphiboſeth myſticè expoſita

Miphiboſeth ſanguine ortus regio, ſed membrorum vſu captus, & mancus, cùm à Dauide Rege inuitaretur, vt quotidie ad menſam illius ederet & biberet, magni hanc dignitatem fecit, ſeſeque tanto honore indignum iudicans rege adorato ait, *Quis ego ſum ſeruus, quoniam reſpexiſti ſuper canem mortuum ſimilem mei?* Sacerdos qui in terris princeps eſt, & regia prognatus progenie, quiue quotidie magno cum honore à Deo innuitatur, vt cæleſtem quemdam in altaris menſa, ſumat cibum & ad Epulum Euchariſticum vocatur, qui quò ad iuſtitiam, claudus & mancus eſt, inque anima peccatis mirum in modum difformatus; an non quotidie

2. *Reg.* 9.

tantum

tantum honorem demiratus, indignum ſe iudicare deberet & tantæ gratiæ incapacem, Deumque & Regem ſuum adorando dicere, Quis ego ſum Domine, vt me indignum reſpicere dignatus ſis, meque honore tanto afficere, tuus vt ſim conuiua, hoſpes & commenſalis, ipſe qui nihil ſum, qui mera corruptio, qui putor & propudium ſordium.

Puellæ quæ in delicias regis Aſſueri aſſeruabantur, anno integro in gynecæio includebantur, priuſquã à rege conſpicerentur, in quo vnicę venuſtati comparandæ adaugendæq; ſtudebant, tum comendo pingendoq; tum ornamenta pretioſa, moniliaq; colligendo, vt ſiquando ad regẽ ingrederentur, in eius oculis gratiam inuenirẽt, nihilq; illis perfectionis deeſſet aut decoris, *Vt ſex menſibus oleo vngerentur myrrhino, & alijs ſex quibuſdam pigmentis & aromatibus vterentur.* Harum puellarum exemplo, deberent Sacerdotes, quorum animę puellæ inquam illæ cæleſtes, ſemper coram Deo aſtant, impendere, ſi non annum, aliquod ſaltem tempus, ad ſe præparandũ, conſcientiamq; exornandam, vt cùm ad Altaris myſteria accederent, nihil omnino in ijs reperiatur, quod diuinæ maieſtatis oculis diſpliceat. Prępáratio puellarum perſicarum antequam ad regem ingrederentur. *Eſth. 2.*

Scripſit in Prouerbijs ſuis Salomon, *Quando ſederis*, inquit, *vt comedas cum principe, diligenter attende, quæ appoſita ſunt ante faciem tuam.* Sacerdotibus hoc expreſsè ſcriptum eſt, quos Spiritus ſanctus commonefacere vult, vt cùm quotidie non ad menſam Regis, ſed Dei innuitati ſint, diligentẽ ſui rationem habeant, cõſcientiã examinent, merita excutiant, accurateq; perpendant, quibus cibis paſcantur, pane ſcilicet angelico, manna cæleſti, corpore & ſanguine Sacerdotes quotidie è menſa Dei paſcuntur. *Prou. 23.*

Ieſu

pudentes, vt ad id ſe ingerere audeant lacera conſcientia, corde per peccata dilaniato, ac veſte nuptiali quæ eſt innocentia, deſtitutos, an non timere debent, ne Deus iraſcatur, inque eorum temeritatis caſtigationem Eccleſia eoſdem eijciat, inferno illos, in quo tenebræ ſunt exteriores, mancipando?

Magna illa feria quinta in cæna Domini, quæ amaram Domini paſſionem præceſſit, at die inſtitutione Sacramenti Euchariſtici, & Miſſæ cōfirmatione beatâ, Redemptor pedes Apoſtolorum lauit, priuſquam ſacram illis communionem impertiret, & ad tam magnificum illos cōuiuium inuitaret, *Deinde miſit aquam in peluim, & cœpit lauare pedes diſcipulorum, & extergere linteo quo erat præcinctus.* Notabile profectò exemplum, quòd ſi Chriſtus diſcipulis ſacram porrigere communionem noluit, niſi prius pedes eorum abluiſſet: multo magis Sacerdotes Apoſtolorum ſucceſſores ab altari ſuo arcebit, prohibebitque ne in Miſſa ſacram communionem percipiant, niſi priùs deſideria & affectiones eorum, quæ animæ pedes ſunt, mundatæ & ablutæ ſint.

Chriſtus ſuorum pedes lauit antequam Euchariſtiam ijs porrigeret.

Ioan. 13.

Dicebat lex vetus, *Sacerdotes qui accedent ad Dominum, ſanctificentur, ne percutiat eos,* &c. vt oſtenderet ſcilicet, Sacerdotes, qui ad diuinorum myſteriorum tractationem vocati ſunt, ſanctos eſſe debere, alioquin diuinæ vltionis manus non euaſuros.

Exod. 19.

Sacerdotes ſint ſancti.

Scriptum eſt in Exodo, *Miſſa aqua lauabunt in ea Aaron & filij eius manus ſuas ac pedes, quando ingreſſuri ſunt tabernaculum teſtimonij, & quando acceſſuri ſunt ad altare,* &c. Quo myſterio deſignatur, ſacerdotem Euangelicum altare acce-

Exod. 30.

cedere non debere, imo ne Eccleſiam quidem ingredi, niſi manus pedeſque purgatos habuerit, id eſt, niſi opera cogitationeſque penitus munda ſint, id eſt omnis vitij expertia, ne alioquin mortem damnationemque ſempiternam incurrat.

Sacerdotis cogitationes ſint mundæ.

Præcepit olim Moyſi Deus, *Applicabis Aaron & filios eius ad fores tabernaculi teſtimonij, & lotos aqua indues ſanctis veſtibus vt miniſtrent mihi, & vnctio eorum in Sacerdotium ſempiternum proficiat.* Ablutio hæc & ſancta hæc veſtimenta aliud non iudicabant, quàm munditiem ſanctitatemque Sacerdotibus neceſſariam.

Exod. 40. Puritas Sacerdoti neceſſaria.

Homo, inquit Moſi Deus, *de ſemine tuo, qui habuerit maculam, non offeret panes Deo, nec accedet ad miniſterium eius.* Hinc euidenter colligi poteſt Sacerdotes omnis maculæ expertes eſſe debere, atque eos qui aliquo peccati næuo inquinati ſunt indignos eſſe, qui Deo panem illum Angelorum in Miſſa offerant, imo ne mereri quidem, vt ad Sacramenta illius ac myſteria accedant.

Sacerdotes ſint ſine macula. *Leu.* 21. *Num.* 21.

Sapientia, inquit Sapiens, *immolauit victimas ſuas, miſcuit vinum, & propoſuit menſam ſuam paruulis dicens: venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis.* Sapientiæ menſa eſt altare Miſſæ, in qua regium Euchariſtiæ epulum, ſub panis & vini ſpeciebus erectum eſt, at ſoli paruuli, id eſt humiles & Sapientes, ad Sapientiæ menſam accedere merentur.

Prou. 9. Sacerdotes ſint humiles & ſapientes.

Noli offerre munera praua, non enim ſuſcipiet illa Dominus, ait Sapiens. Is verò perpe-

Eccli. 35.

ram

n ſacrificat, & praua munera offert, qui pura anima eadem offert & corde profano: Sacerdos habeat cor mundum. ſacerdos autem qui hac ratione Sacrificia ſua offert, perſuadere ſibi debet, hæc Deo diſplicere.

Ab ortu ſolis vſque ad occaſum, magnum eſt nomen meum in gentibus, & in omni loco ſacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum eſt nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum. Mal. 1. Hæc Propheta, Cuius verba Seſſ. 22. c. 1. Concilium Tridentinum de Sacroſancto Miſſæ Sacerdotes ſint mũdi. ſacrificio interpretatur, & longo antè tempore Lib. 7. Conſt. S. Clemens, Irenæus, Iuſtinus Martyr, Augu- Ap. c. 31. contra hæreſ. l. 4. c. 32. dial. cont. Iudæos. l. 18. de ciuit. c. 35. l. 1. de demonſt. Euang. ſtinus & Euſebius. Deſignare autem Propheta voluit, quòd quemadmodum oblatio hæc munda erat, ita quoque mundos eſſe debere eos, qui eamdem offerrent, Deoque repræſentarent.

Ait in Euangelio Dominus, *Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduerſum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade priùs reconciliari fratri tuo.* Matth. 5. Egregium Sacerdotibus documentum, quibus ex officio incumbit Sacrificia offerre, vt ſcilicet ad aram non accedant, quamdiu in malo ſtatu ſunt, & cum proximo in gratiam non redierunt. Sacerdos offerre nõ debet in ſtatu damnationis. Prohibiti enim ſunt magnum Miſſæ Sacrificium offerre, niſi priùs ſe fratri reconciliarint.

Ego ſum panis vitæ (ait in Euangelio Dominus) *ego ſum panis viuus, qui de cælo deſcendi. Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum; Panis quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita: Caro mea verè eſt cibus, & ſanguis meus verè eſt potus.* Ioan. 6. Sacerdotes ſint ſine peccato. Sacerdotes

ſunt qui manducant hunc panem & ex hac carne viuunt; viuentes igitur ſint, id eſt ab omni peccato immunes: mortuus enim, qualis eſt peccator, cibi non amplius capax eſt: peccator verò qui verè mortuus eſt, cùm anima eius vitæ ſit expers, panem hunc cæleſtem manducare nequit, cùm nonniſi viuentium ſit cibus, qui ſcilicet panis eſt vitæ.

1. Cor. 10. *Panis quem frangimus, nonne participatio corporis Domini eſt?* ait Apoſtolus Sacerdotibus loquens. Profectò indignum videtur, Sacerdotes qui panem hunc ſacrum in altari frangunt corde immundo & impuro inquinati, corporis Domini participare, qui ipſa puritas eſt, imo verò potiùs mortis eius rei ſunt, & terribilia illius iudicia promerentur.

Sacerdotes indigni ſunt participation corporis Christi, ſi in anima peccatum habent.

1. Cor 11. *Quotieſcumque*, ait Apoſtolus, *manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Probet autem ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat; qui enim manducat & bibit indignè, iudicium ſibi manducat & bibit non diiudicans corpus Domini.* Sacerdotes qui quotidie ſacrum illum panem comedunt, & calicem bibentes annuntiant mortem & paſſionem Domini in ſacrificio Miſſæ, probare ſeipſos debent, ſuaque merita explorare; ſi enim indignè receperint, iudicium, damnationem, & pænam ſempiternam ſibi manducant.

Celebrantes indignè celebrant ad animæ damnationem.

Si tanto mentis ardore preces qualibet dicendæ ſint, quanta putamus, deuotione ſacroſanctum Miſſæ miniſterium, in quo corporis & ſanguinis Domini Sacramenta tractantur, peragendum eſte ait Concilium Colonienſe. Dolemus inquit, & exhorreſcimus, cùm tot vbique Sacerdotes cer-

Miſſa omni deuotionis genere dicenda eſt.

Cap. 5. de offic. Sacer.

nimus

nimus tantis myſterijs indignos, velut mercenarios: & quamuis criminum publicorum manifeſtorumque rei ſunt, magna tamen irreuerentia, ſeſe ſæpe etiam potius lucri cauſa, quàm ob Dei honorem, rebus ſacris immiſcent, quorum calamitas in proximo, quibuſque interitus vicinus eſt. Hoc notate velim Sacerdotes, vobiſcumque perſpicite, ſi deuotio in precibus neceſſaria eſt, in Miſſæ ſacrificio eam magis requiri.

Si non decet ad ſacras vllas functiones quempiam accedere niſi ſanctè; certè quo magis ſanctitas & diuinitas cæleſtis Euchariſtiæ Sacramenti viro Chriſtiano, & præſertim Sacerdoti comperta eſt, eo diligentius cauere ille debet, ne abſque magna reuerentia & ſanctitate ad id percipiendum accedat, maximè cum apud Apoſtolum minæ indignè ſumentibus proponantur, ſi quis indignè manducat, iudicium ſibi manducat. O verba horribilia! Sacerdos qui indignè ad altare accedit, ſeipſum perdit, damnat, & flammis addicit æternis. Sacerdos magna reuerentia celebret. *1. Cor. 11. Concil. Trid. ſeſſ. 13. c. 7.*

Quamobrem, ſubnectit idem concilium, Communicaturus præcepti illius Apoſtolici recordetur, *Probet autem ſeipſum homo; Eccleſiaſtica autem conſuetudo declarat, eam probationem neceſſariam eſſe, vt nullus ſibi conſcius peccati mortalis, quantumuis ſibi contritus videatur, abſque præmiſſa Sacramentali confeſſione, ad ſacram Euchariſtiam accedere debeat.* Quod Concilium, ab omnibus Chriſtianis voluit vſurpari & inuiolatè teneri, à Sacerdotibus tamen, imprimis obſeruari decreuit iam celebrare paratis, modò confeſſores ad manum ſunt. Si verò in ſum- *Ibid.*

ma neceſſitate Sacerdotem ad manum non habeant, & ita non facta confeſſione celebrent, prima data opportunitate deinde confiteantur. Illi verò Concilij decretum violant, qui confeſſione non præmiſſa, nec peccatis in pœnitentiæ tribunali examinatis, ad celebrandum accedunt.

Sacerdos confiteatur priuſquam celebret.

Accedentes, inquit Chryſoſtomus, *ad Euchariſtiam, ne putetis quòd accipiatis diuinum corpus ab homine, ſed ex ipſius Seraphim forcipe ignem, quem ſcilicet Iſaias vidit, vos excipere. Cogitate ſanguinem illum ſalutarem, è diuino illo & impolluto latere fluere, atque ideo vos omni reuerentia ad illum accedentes, labijs illum ſanctis excipite. Quapropter obſecro vos fratres & coniuro, ne ab Eccleſia abſimus, ne altaria deſeramus, ne colloquijs alijs occupemur, ſed maneamus trepidi & timidi, oculis deiectis in terram, corde humiliato, & animo contrito. An non videtis eos qui aulam ſectantur, & regi temporali aſſiſtunt, regi terreſtri, regi incorruptibili, regi mille caſibus & infortunijs obnoxio?* O beatos Sacerdotes, qui hanc reuerentiam præ oculis habent, & hæc animo voluunt!

Homil. in Encænijs. Inſignis Chryſoſtomi meditatio.

Quanta cura adhibenda ſit, vt ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur, quiuis facile exiſtimare poterit qui attenderit illum in ſcriptura maledici, qui opus Dei facit negligenter. Si verò neceſſariò fatendum eſt, nullum inter fideles haberi opus ſanctius aut diuinius, quàm tremendum hoc Sacrificium, in quo viuens illa hoſtia, quæ nos Deo patri reconciliauit, quotidie in altaribus Sacerdotum manibus immo-

Omni reuerentia & deuotione in Miſſa opus eſt.

immolatur; fatendum etiam eſt, omnem ad hoc diligentiam adhibendam, & omni contentione elaborandum, vt quàm maxima fieri poteſt puritate animi & deuotione exteriori perficiatur. *Concil. Trid. Seſſ. 22. ante ca. reformationis.*

In hanc materiam incidens Ambroſius, & Sacerdotum veterum veſtium ablutionem moraliter exponens ait, *Si tot in figuris opus erat ceremonijs, quid non fiet in veritate? diſce, inquit, Sacerdos, quid ſit veſtimenta tua ablui, diſce quid ſit corpus mundum in adminiſtratione Sacramentorum afferre. Si populus ſine ablutione veſtimentorum ſuorum prohibebatur accedere ad hoſtiam ſuam, tu illotus mente pariter & corpore audes pro alijs ſupplicare, audeſq́; pro alijs miniſtrare?* & verè. Si enim Sacerdotes Moſaici ad mactanda animalia & ſanguinis effuſionem vocati puritatem ita complexi ſint; an non Sacerdotes Euangelici eam cariorem adhuc habeant, cùm ad officium ſanctius & diuinius longè appellati ſint? *Ambroſ. l. 1. de offic. c. 50.*

Nullum inter omnia ſacrificia (ſcribitur in Canone) maius aut dignius quàm corpus & ſanguis Ieſu Chriſti, nullaque in orbe oblatio haberi poteſt excellentior: hæc enim ceteras omnes longè tranſſcendit. Quapropter conſcientia pura Domino illa offerenda, & anima penitus ſancta recipienda, & ſicut potior eſt ceteris, ita potiùs excoli & honorari debet. Hoc vobis argumentum vſui ſit Sacerdotes, & ſi agnoſcatis quàm ſanctum hoc myſterium ſit, conſiderate etiam eâdem operâ, quanta ad hoc ſanctitas ſit neceſſaria. Nullum ſacrificium Miſſæ Sacrificio par. *Alex. Epiſt. 1. de conſecr. diſt. 2. c. eod.*

De diſpenſ. & præcept.

Nunquam mihi, ſcribit Bernardus, *contingat turbatum accedere ad pacis ſacrificium, cum ira & diſceptatione contingere Sacramentum, in quo Deus indubitanter eſt mundum reconcilians ſibi. Certum eſt quod nunquam recipiet hoſtias meas, quas illi ad altare offero, niſi prius vadam reconciliari fratri meo; quanto minus, ſi mecum ipſe bellum geſſero, ſi motus & ſeditiones ſint in anima, ac mihi ipſi non reconcilier?* Quid igitur facitis Sacerdotes, cùm ira & furore æſtuantes ad tremendum hoc myſterium acceditis, & Sacramenta tam ſublimia tractatis, bellum internè fouentes & cor ſchiſmate diſtractum habentes.

Munditics externa Sacerdotibus neceſſaria

S. Bonauent. de præpar. ad Miſſ. c. 4.

Cuſtodire debes pudicitiam manuũ, ait S. Bonauentura, quantum potes, & omnium membrorum tuorum puritatem. Suadeo tibi vt quidem apud omnes homines omni tempore, ſed præſertim cum Miſſam celebrare intendis, ab omni te tactu cuſtodias, non modo turpi & impudico, qui ſine peccato non committitur, ſed & ab omni alio indecenti & inhoneſto. Te totũ in te collige; adeò vt nec actiones tuæ, nec cogitationes aliò diuagentur & effluant. Hoc conſilium ſeruate Sacerdotes, & in omnibus actionibus veſtris, quin & in verbis, imo & cogitationibus, munditiem ſeruate.

Sacerdotes abſtineant omni carnali conſortio.

1. Cor. 7. Innoc. Pap. diſt. 31. c. Nam ſicut. c. ſi Laicus. Iuo. p. 3. c. 279.

Apoſtolus Paulus ita Corinthijs ſcribit (inquit Papa Innocentius) *Nolite fraudare inuicem, niſi forte ex conſenſu ad tempus, vt vacetis orationi, & iterum reuertimini in id ipſum. Sæcularibus hoc imperat & laicis. Multo magis Sacerdotes, quibus & orandi & ſacrificandi iuge ſacrificium eſt, ſemper debebunt ab huiuſmodi conſortio abſtinere.* Hoc cogitate Sacerdotes, & caſtè viuite, cùm pudicitia orationis ſit honor, & ſacrificium gloria.

Eſt

Eſt vetus admodum ſacræ legis auctoritas iam inde ab initio cuſtodita, quod in templo anno vicis ſuæ habitare præcepti ſunt Sacerdotes, vt ſeruientes ſacris oblationibus puros & ab omni labe purgatos ſibi vindicent diuina myſteria. Neque enim decet illos ad ſacrificia admitti, qui carnalem habent conſuetudinem etiam cùm proprijs vxoribus. Scriptum eſt enim, ſancti eſtote, quia ego ſanctus ſum, dicit Dominus Deus tuus. Hæc idem Papa Innocentius. Si vetus illa lex Leuitas & Sacerdotes amplexibus & commercijs coniugalibus, quæ tamen licita ſunt, abſtinere voluit, multo magis Euangelium Sacerdotes Euangelicos ab amore laſciuo impudicoque abſtinere volet, Sacerdotes inquam ad res tam ſanctas tractandas deſtinatos?

Omne carnis contubernium, ſcribit in Lucam Venerabilis Beda, Leuitis antiquitus interdictum erat, quamdiu ſacro miniſterio fungebantur, quamuis feminarum vſus illis fuerit conceſſus ob legitimam continuamque liberorum ſucceſſionem; nullus enim ad Sacerdotium aſpirare poterat, niſi qui de tribu Leui deſcendiſſet. Quanto magis ſi Sacerdotes & Leuitæ pudicitiam ex die ordinationis ſuæ ſeruare debent, quibus vel Sacerdotium vel miniſterium ſine ſucceſſione eſt: & vix aliquis præterit dies, quo non vel ſacrificijs occupentur, vel baptiſmo luſtrent. Quibus omnibus efficere vult, in Sacerdotio puritatem indiuiduè contineri.

Cogitent omnes ait Chryſoſt. qui ad communionem corporis Chriſti accedunt, eiusque pretioſum ſanguinem guſtant, recipere ſe ſanguinem & corpus eius, qui cælorum habitaculo continetur, qui adoratur ab Angelis, qui poten-

Sacerdotibus vetita carnalia conſortſi *Luc.1.*

Epiſt.7.c.1. diſt.32.c. propoſuiſti diſt 31.c. eod.

Pudicitia in Sacerdote requiritur.

Ambr.Ep.1. ad Tim. Beda Luc.1.l.1. Iuo p.6.c. 94. Innoc. P. Ep.3.c.1. diſt.82.c. propoſuiſti.

Quid conſiderare Sacerdotes debeant dum communicant.

tiæ ſummi Dei proximus eſt:*cogitent* inquam, *quod adſtat hic menſa regia, adſunt Angeli menſæ huius miniſtri, adeſt rex ipſe: & tu ſuſcitabūdus ſtas? ſordidis indutus es, & nihil curas? Quid? veſtimenta tua anne munda ſunt? aſpice & communica.* Vos hoc tangit Sacerdotes, & admonet, emori præ pudore vos potius debere, quàm tanta cum immunditia temeritateque atque exigua reuerentia tam diuina accedere Sacramenta.

Chryſoſt. hom 3. in Epiſt. ad Epheſ.

Sacerdotes celebrent in feſtis & dominicis.

Ceterum Sacerdotes cùm in ſtatu gratiæ ſunt frequenter celebrent, & præſertim Dominicis & feſtis diebus. Vnde Concilium Tridentinum, *Curet Epiſcopus, vt Sacerdotes ſaltem diebus Dominicis & feſtis ſollemnibus (ſi autem curam habuerint animarum tam frequenter, vt muneri ſuo ſatisfaciant) Miſſas celebrent.* Illi verò iuxta concilij ſtatuta vitam non ordinant, qui nonniſi aliquoties in anno Miſſarum celebrant ſollemnia.

Seſſ.23.c.14
D.Thom.p.3 q.82.art.10.

Communicare quotidie nec vituperiū, nec laudē meretur.

Quotidie (inquit Auguſtinus) *Euchariſtiæ communionem percipere nec laudo, nec vitupero: omnibus tamen Dominicis communicandum ſuadeo & hortor, modo non impediat conſcientia ſtatus: ſi enim peccandi adhuc voluntas perſeueret, communio ipſa magis oberit quàm proderit. quare qui communicare propoſuerit, lacrymis & orationibus ad id ſe diſponat.* Cum igitur populo ſuadeat ſingulis vt Dominicis ad communionem accedat, conſequenter Sacerdotes exhortatur, vt ijs ipſis diebus Miſſam magna animi pietate celebrent.

De Eccleſ. dogm. cap. 53 de conſec. diſt. 2. c. eod.

Cum Sacerdos abſq; vllo impedimento eſt, nec vllū in anima peccatum habet, multis ſe haud dubiè bonis priuat, & alios gratijs, ſi nō ex reuerentia, ſed ex negligētia celebrare omittit: tūc quantū in ipſo eſt, priuat

S. Bonau. de præp. ad Miſſ.
Sacerdos non impe-

priuat Trinitatem laude & gloria, Angelos lætitia, peccatores venia, iuſtos ſubſidio & gratia, eos qui ſunt in purgatorio conſolatione, Eccleſiam beneficio ſpirituali, ſeipſum medicina, & vero remedio aduerſus peccata, & infirmitates ordinarias. Celebrate igitur ſæpe Sacerdotes, cùm hac ratione honoretis Deum, Angelos & homines; quod cùm facere negligitis, tot damna cauſamini, & iniuriam egregiam mundo infertis.

ditus nec celebrans multis ſe bonis ſpoliat.

Quicunque Miſſam celebrare poteſt, nec celebrat, iniuriam magnam facit, & vniuerſum mundum offendit. Nam vt magnus ait Ambroſius, *Quotieſcunque effunditur ſanguis Chriſti, toties in remiſsionem peccatorum effunditur, debeo illum ſemper accipere, vt ſemper mihi peccata dimittantur; & cùm ſemper pecco, ſemper etiam medicina indigeo.* Malè igitur vobis conſulitis Sacerdotes, qui tam raro celebratis; veſtra enim negligentia peccatorum impedit remiſſionem, & tantarum gratiarum defluxum.

Sacerdos non celebrans mũdo iniuriã irrogat.

De conſecr. diſt. 2. & Bonau. vbi ſupra.

Sacerdos, *ait idem Bonauentura*, qui dum poteſt, Miſſam celebrare negligit; priuat ſe omnibus bonis prouenientibus ex ſacra communione, quæ ſunt peccatorum remiſſio, fomitis mitigatio, mẽtis illuminatio, interior refectio, cum Deo vnio, cum myſtico Chriſti corpore, incorporatio, virtutum ſtabilimentum, contra inimicum defenſio, ſpei eleuatio, charitatis inflammatio, deuotionis augmentum, & commune cum Angelis conuiuium. Non igitur anima propones ſæpe Miſſam celebrare, cùm per eam omnium bonorum genere replear, eam autem omittendo tot me commodis priuem, deſtruam, & miſerum me reddam.

Ibid. ex Ven. Beda.

S. Thom. p. 3. q. 82. a. 10.

Bonis ſe priuat infinitis.

Tu

Sacerdos

Euacuat cultum Dei

Sacerdos celebrare qui negligit, viaticum ſuæ peregrinationis negligit, periculo ſe mortis exponens; alimentum enim corporis Chriſti & vitæ vegetationem non recipiens, inſtar membri ſicci & emedullati redditur, quod nullum amplius recipere poteſt nutrimentum. Denique quantum in ſe eſt, euacuat diuinum cultum & latriam creatori debitam, ingratus de beneficijs. Quis igitur Sacerdos hæc audiendo non contremiſcat, & non ſæpius celebrare proponat, cùm celebrationem omittens Dei honori iniuriam irroget, & pulcherrimum illius cultum deſtruat, qui in Miſſæ ſacrificio conſiſtit?

Beda & D. Thom, p. 3. q. 82.

Num. 9.

Vetus præceptum de celebrando paſcha.

Lex vetus eſt, *ſiquis mundus eſt*, id eſt ab omni peccato mortali liber, *& in itinere non fuerit*, id eſt, non impeditus, *& non fecerit phaſe, anima illa de populo ſuo exterminabitur, quia ſacrificium non obtulit Deo Domino tempore ſuo.* Quanto magis in lege gratiæ puniendi ſunt negligentes illi & vecordes, qui ab omni peccato liberi, & impedimento carentes, tempore ſuo Aeterno Deo primarium hoc ſacrificium non offerunt.

S. Bonau. de præpar. ad Miſſ.

Hortatio S Bonau ad Sacerdotes.

S. Bonau. vbi ſuper c. 5. ex Beda.

Eia igitur Sacerdos (ait Seraphicus Bonauentura) *quantum potes toto conatu, per exercitiũ boni operis lacrymarum contritionem, & deuotionis flammam, expelle à te omnem teporem & negligentiam, ne inueniaris reſpuere tantorum chariſmatũ dona,* &c. Sanè Sacerdos qui ſe in celebrando tepidum oſtendit, eo ipſo euidenter oſtendit ſumma ſe illa beneficia negligere.

Sacerdos ſit ieiunus dum celebrat.

Sed nec hoc ſatis eſt, requiritur enim vt qui Miſſam celebrat, ieiunus ſit nec quidquam eo die ſumpſerit. *Placuit* enim (inquit S. Auguſtin.) *Spiritui*

S. Auguſt. de conſecrat. diſt. 2. c. Liquido, & Conc. Tolet. 7. q. 1. c. Nihil. de cõſec. diſt. 2. c. Sacramenta altaris.

Spiritui S. vt in honorem tanti Sacramenti, ſcilicet Euchariſtiæ, prius in os Chriſtiani corpus intraret, quàm ceteri cibi. Atque adeò Concilium Toletanum innuit, Sacerdoti dum vel minimum quid comêdit, nefas eſſe ſacrificium Miſſæ celebrare. Dignitas quippe cibi tam pretioſi & delicati ceteris præferri cibis meretur, quod qui facere neglexerit, læſæ maieſtatis diuinæ crimen incurrit.

Requiritur ad hæc Miſſam duob. ad minimũ præſentib. celebrari, nã ſic S. Soter Papa decernit, *Nullus presbyterorum Miſſarũ ſollemnia celebrare præſumat, niſi duobus præſentibus ſibiq; reſpondentibus ipſe tertius habeatur.* Salutare & pium hocce decretum eſt: cùm enim Miſſa publica quædam ſit actio & authentica, non niſi coram alijs peragi poteſt.

Iuſuper Miſſa eiuſdẽ poteſtatis & valoris eſt, quã bonus & quã improbus Sacerdos celebrat, nam eadẽ eſt boni & ſcelerati Sacerdotis quoad conſecrationem poteſtas & auctoritas; atque vt magnus ait Auguſtinus, *intra Catholicam Eccleſiam in myſterio corporis & ſanguinis Domini nihil à bono maius, nihil à malo minus perficitur Sacerdote.* Et meritò quidem, neque enim conſecrãtis merito, ſed creatoris verbis & Spiritus ſancti virtute magnum hoc ſacrificium peragitur.

Tam bonus fuit panis quem attulit coruus Eliæ in deſerto eſurienti, quàm quem attulit Danieli in lacu Babylonico. Ita quoque tam bona eſt Miſſa & adminiſtratio Sacramentorum à nefario Sacerdote profecta, quàm quæ ab alio iuſtiore celebratur.

Miſſa duobus præſentibus celebranda

De conſec. diſt. 1. c. Hoc quoque c. Epiſcopus Deo

Sacerdos tam bonus quam malus eiuſdem in conſecrando poteſtatis

1. q. 1. c. eod

Tam bona Miſſa mali quam boni Sacerdotis.

3. Reg. 17. & Dan. 14.

Habacuc

Siquis

Seſſ.7.c.12.
Sacerdos etiam in peccato mort. conſecrat.

Si quis dixerit, inquit Concilium Tridentinum, *miniſtrum in peccato mortali exiſtentem (dummodo omnia eſſentialia quæ ad Sacramentum conficiendum aut conferendum pertinent, ſeruauerit) non conficere, aut conferre Sacramentum, anathema ſit*. Mirabilis profectò poteſtas, Sacerdotem etiam peccatorem ſine dubio & certo conſecrare, & tam ipſum quàm iuſtum & ſanctum in hoc operari myſterio.

Seſſ.14 c. 5. & 6. & can. 10.

Eodem quoque in Concilio habetur, *docet ſancta Synodus, etiam Sacerdotes qui peccato mortali tenentur, per virtutem Spiritus ſancti in ordine collatam, tamquam Chriſti miniſtros, functionem remittendi peccata exercere*. Errant igitur & falluntur, qui perſuadere ſibi conantur, hanc in Sacerdotibus nequam poteſtatem non inueniri. Certum eſt enim, Sacerdotes improbos, in iis quę Sacramẽtorum adminiſtrationem concernunt, eadem cælitus donatos eſſe poteſtate, qua iuſti & ſancti.

Omnes officio æquales.
Leo IX. cōtra Mich. Imp. c. 34.
Nilus in Nomocan.

Quicumque Sacerdotes, ait S. Leo, *etſi diſpares ſint merito, pares tamen ſunt officio*: nec par eſt ob meritum id negare, quod officij eſt; alioquin Sacerdotium ſubſiſtere non poſſet, ſi aut minui aut augeri, aut iuxta meritorum diſcrepantiam variari poſſet; & tot eſſent Sacerdotia, quot in orbe reperiuntur homines. Ordo in ſe hanc virtutem includit, vt omnes illos pares reddat, hunc qui characterem geſtant, & eodem in exercitio eamdem ſingulis Sacerdotibus gratiam ac poteſtatem elargiatur.

Auguſt. l. 4. 1. c. Dominus & tract. 6. in Ioan. diſt. 19. c. ſecundum.

Vt ſit quiſque verus Sacerdos, oportet vt non ſolum Sacramento, ſed etiam iuſtitia induatur, ſicut ſcriptum eſt; Sacerdotes tui induantur iuſtitiam: & qui nō niſi Sacerdos eſt per Sacramentum, qualis fuit

fuit Pontifex Caiphas, ille veri Sacerdotis perſecutor, quamuis verus Sacerdos non fuerit, quod tamen largitur verũ eſt, cum nihil det ſuum, ſed quod Dei. memento igitur, mores aut improbam improborum vitam nullum Sacramentis Dei damnum afferre, quo aut minora aut minus ſancta ſint. Dicere vult Sacerdotem etiam ſceleſtum ac flagitioſum tam bene operari, tantaque virtute Sacramenta conferre, quanta iuſtiſſimus quiſque.

Pſal.131.

Vita Sacerdotis improbi nihil Sacramentis obeſt.

Nullo detrimento is qui ſuſcipit afficitur, etiamſi is qui tribuit, indignus eſſe videatur. Nam myſteria incontaminata contaminari nequeunt, quamuis Sacerdos qui eadem adminiſtrat, ceteros homines in peccato antecellat. Vera ſunt hæc omnia, Sacerdotes: quamuis enim improbi ſitis, vitaque veſtra nefaria, quidquid tamen quoad Sacramentorum adminiſtrationem peragitis, validum & ratum eſt: attamen damnationem vobis ipſis acceſſitis; cùm verò in ſtatu ſitis gratiæ, meritorium opus facitis.

Iſidor. Peluſ. l.3. epiſt. 340. l.1. epiſt. 110 l.2. epiſt. 37 Aug. 1. q 1. c. Dictum eſt.

Sacerdotes myſteria non inquinant.

CAPVT X.

De Sacerdotum orationibus ac precibus.

BOni Sacerdotis, inquit Auguſtinus, *arma, lectio & oratio*: vita enim iuſti lectione inſtruitur & oratione inſignitur. Hæc ſcilicet vera arma ſunt, quibus oppugnatur & expugnatur diabolus, inſtrumenta ſunt, quibus beatitudo acquiritur, flagella ſunt quibus vitia exagitantur; alimenta ſunt denique, quibus virtutes enutriuntur. Orationi igitur incumbite Sacerdotes.

Sacerdotũ arma lectio & oratio.

Burchard. l. 2. c. 100. ex D. Auguſt. Iuo p.6. c. 177.

Ipſi

Ipſi Sacerdotes (vt ait Papa Alexander) *pro populo interpellant, & peccata populi comedunt, quia ſuis precibus ea delent atque conſumunt*; & quo digniores ſunt, eo faciliùs exaudiuntur ob neceſſitates quas Deo præſentant. Frequenter ergo, vos ô boni aduocati, cauſas agite, ſæpe orate, felices Sacerdotes; hac enim ratione peccantium cauſam vincitis & precum veſtrarum efficacia iniquitates eorum deletis.

Sacerdotes orent pro populo.
Alex. 1. q. 1. c. eod. & c. Sacroſancta.

Oret, inquit Hieronymus, *Sacerdos Eccleſiæ indeſinenter, vt vincat populus, qui ſub ipſo eſt, hoſtes inuiſibiles Amalecitas, id eſt diabolos, qui aſſiduè bellum mouent ijs, qui piè volunt viuere in Chriſto Ieſu.* Ex illius igitur ſententia tenentur Sacerdotes nocte dieque pro ſalute populi, fideliumque felici ſucceſſu Dominum deprecari.

Sacerdotes orare tenētur pro populo.
Diſt. 36. c. ſiquis.

Non habet inferiora Chryſoſtomus, *Præſunt Sacerdotes orationibus noſtris, ob eam rem vt populi orationes quæ infirmiores per ſe ſunt, validiores illas complexæ ſimul in cælum euehantur.* Veſtras igitur, ô pij Præſides, orationes cum populi precibus coniungite, vt illis ſimul iunctis, generalem quemdam impetum faciatis, & violentia quadam ac vi cælos inuadatis.

De Incompræb. Dei nat. & ad pop. hom. 79.
Sacerdotū orati. populi orationem roborat.

Redde viro ſuo vxorem, quia Propheta eſt, dicebat Deus Abimelecio regi in Geraris, *& orabit pro te Abraham & viues*, &c. Vnde euidenter colligere eſt, Sacerdotes precibus ſuis plurimùm poſſe, & ſuis illos orationibus vitam nobis conſeruare & adaugere.

Eorum preces admodum vtiles.
Gen. 20.

Quamdiu Moſes in conflictu Iſraëlis cum Amalecitis, manus in altum ſuſtollebat, victores erant Iſraëlitæ; at vbi eaſdem remittebat laſſus, cedebat Iſraël & penes Amalecitas erat victoria; *Cumq; leuaret Moyſes manus, vincebat Iſra-*

Exod. 17.

Iſraël; ſin autem paululum remiſiſſet, ſuperabat Amalec. Inſigne profectò myſterium, quo edocemur, quòd quamdiu Sacerdotes manus ſuſtollunt, & precibus incumbunt, interea dum mundi conflictus durat, victoriam penes populum manere; at ſi eaſdem omiſerint, inimicum de populo victoriam reportare.

Sacerdotũ preces obtinent populo victoriam contra hoſtes.

Dicere ſolebat Demetrius, Ethnicus licet, *Quantum in bello poteſt ferrum, tantum in republ. poteſt eloquentia.* Quod barbarus ille de eloquẽtia, equidem potiori iure de oratione dixerim, & affirmare auſim, idq; per experientiam, quod in bello & conflictu poteſt gladius, id imò & amplius, orationem poſſe in Eccleſia.

Demetrij apophthegma.
Plut in Vita.

Deus in populum ſuum ſeuerà caſtigatione animaduerſurus, ita populo locutus eſt, *Cerno quòd populus iſte durá ceruicis ſit; permitte me vt iraſcatur furor meus contra eos, & deleam eos, faciamq; te in gentem magnam.* Vnde colligere poſſumus, orationes & preces bonorum Sacerdotum diuinarum indignationum impetum ſæpenumerò ſiſtere, impedireque, quò minùs Deus peccatis irritatus populum ſuum caſtiget.

Deum iratum aduerſus populum placant Sacerdotes.
Exod. 32.
Hieron.
Ezech. 27.

Scriptum eſt in Leuitico, *Et rogante pro eis Sacerdote propitius erit eis Deus,* &c. *rogabitq; pro eo Sacerdos, & pro peccato, & remittetur ei,* &c. E duobus igitur locis diſcimus, per Sacerdotum deprecationem & interceſſionem Dei iram in populum ſuum accenſam ſæpe tolli, eâque peccatis veniam & plenariam omnium delictorum indulgentiam concedi.

Leuit 4.
Sacerdotes veniam obtinent peccatis populi.

Abſit à me, ait ad populum Propheta Samuel, *hoc peccatum in Dominum, vt ceſſem orare pro vobis.* Docere nos volebat, Sacerdotum eſſe ſemper orare, votaque & orationes inceſſanter pro

1. Reg. 12.
Sacerdotes ſemper pro populo orent.

pro ſalute & incolumitate populi ad Deum deſtinare.

Sap. 18.

Properans, ait Sapiens, *homo ſine querela deprecari pro populis, proferens ſeruitutis ſuæ ſcutum orationem, & per incenſum deprecationem allegans, reſtitit iræ, & finem impoſuit neceſſitati, oſtendens quoniam tuus eſt famulus.* Quæ verba S. Hieronymus exponens ait, Boni & pij Sacerdotis preces, potentiæ Dei repagulum obijcere, ac manus eius deuincire, cùm in populum ſuum vult deſæuire.

Hieron. Epiſt. 12. Sacerdotũ orationes Dei potentiam impediunt.

Surrexit, ait Eccleſiaſticus, *Elias propheta quaſi ignis, & verbum illius quaſi facula ardebat. Verbo Domini continuit cælum, & deiecit à ſe ignem terræ; ſic amplificatus eſt Elias in mirabilibus ſuis.* Quibus verbis oſtendere voluit, bonorum Sacerdotum preces ignis inſtar eſſe, ardere velut faculas, & cælo habenas inijcere, elementiſque imperare, omnigenaque mirabilia producere.

Eccle. 48. Sacerdotũ preces cælo imperãt.

Propheta Iſaias expoſtulans & conquerens, quòd ſui temporis Sacerdotes pro populo Deum non deprecarentur, dicebat lacrymans ac gemebundus. *Non eſt qui inuocet nomen tuum, qui conſurgat & teneat te, abſcondiſti faciem tuam à nobis.* Sciebat ſcilicet Propheta, bonorum vota, preceſque Sacerdotum, populorum eſſe protectionem, & repagula quibus ira Dei quo minùs progrediatur vlterius retinetur ac coërcetur.

Iſaia 64.

Deus cùm in populi ſui crimina flagitiaque dignæ animaduerſionis flagello animaduertere vellet, Prophetæ dicebat, *Tu ergo noli orare pro populo hoc, nec aſſumas pro eis laudem & orationem; & non obſiſtas mihi, quo minùs* vindi-

Sacerdotũ preces arma dei manu excutiunt.

Ierem. 7.

vindictam ſumam An non hinc manifeſtum ſit, bonorum Sacerdotum preces Deo arma manu excutere, illius iræ flammam exſtinguere, & impedire, quo minus omnia alicuius populi peccata ex condigno caſtiget.

Etſi Prophetæ ſunt, aiebat idem Propheta, *& eſt verbum Domini in eis, occurrant Domino exercituum, vt non veniant, quæ derelicta fuerant in domo Domini, in Babylonem.* Ita quoque Sacerdotum, bonorum inquam Eccleſiæ prophetarum, eſt, Domino aduerſus populum ſuum indignanti occurrere, & Sacrificijs precibuſque tantum efficere, ne cælorum furores in illum deſæuiant, vindictamque ſeueram ſumant. *Ierem. 27.* Sacerdotes Deo occurrere debent precibus.

Ieremias Sacerdos & Propheta, alium Sacerdotem ſui temporis hortabatur ad orationem dicens, *Conſurge, lauda in nocte, effunde ſicut aquam cor tuum ante conſpectum Domini, leua ad eum manus tuas pro anima paruulorum tuorum*, &c. Hinc diſcant Sacerdotes, officij ſui eſſe, de noctu conſurgere, inceſſanter Deum deprecari, coram eius maieſtate ſeſe proſternere, eamque pro reip. ſalute & populi incolumitate exorare. *Thren. 2.* Sacerdotes noctu ſurgant pro populo oraturi.

Ezechiel Sacerdotum Iſraëliticorum torporem, teporemque caſtigans, qui pro populo Deum deprecati non erant, hac aduerſus eos caſtigatione eſt vſus, *Non aſcendiſtis ex aduerſo, neque oppoſuiſtis murum pro domo Iſraël, vt ſtaretis in prælio in die Domini.* Reprehendi etenim merentur Sacerdotes, qui ſe Deo aduerſus populum irato, non obijciunt, nec pro domo Iſraël ſeſe vt murum & propugnacula opponunt, nec in die prælij comparent, id eſt eo potiſſi- Sint muru pro domo Iſraël. *Ezech. 13.*

Digitized by Google

tiſſimum tempore, quo Deus aduerſus populum ſuum irritatus eſt, quò eius flagella auertant, pacem concilient, & iracundiæ illius impetum ſiſtant.

Eccleſiæ clypeus ſunt.
Cant. 4.

Turris Dauid, quæ in Canticis deſcribitur, mille circumundique clypeis & armatura omnigena extrinſecus dependenti, munita erat, *Mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium.* Turris hæc Eccleſiam figurabat, clypei verò & armatura Sacerdotes & religioſos, qui clypeorum inſtar, ac velut arma defenſiua, non verò offenſiua, ſuis Eccleſiam orationibus & quotquot eadem continentur, defendere ac protegere debent, perſecutionum impetus, mundi iniurias, & cæli flagella, ſine vllius læſione damnoque ſuſtinendo.

Sacerdotũ preces magnæ poteſtatis.
Ezech. 12.

Deus de populi ſui iniquitate vindictam ſumere coactus, dicebat, queritans, quod Sacerdotum nullus orando ſeſe obieciſſet, deprecatuſque eſſet vt manum auerteret, *Et quæſiui de ijs virum, qui interponeret ſepem, & ſtaret oppoſitò contra me pro terra, ne diſſiparem eam, & non inueni, atque ideo effudi ſuper eos mare indignationis meæ, & igne furoris mei conſumpſi eos,* Si vel vnicus Sacerdos repertus eſſet, qui Deum deprecatus fuiſſet, iram ſuam vt auerteret, populo ſuo ignoſceret, conceptam indignationem mutaret, peccantium miſereretur, miſertus hauddubiè benignus populum reſpexiſſet. Vide igitur quid non efficiat aut obtineat Sacerdotum deprecatio.

2. *Mach.* 3.

In libro Machabæorum duo iuuenes albis veſtiti, ſed qui hoc albo ſchemate Angelorum naturam velabant, Heliodoro templi expilatori dixere, *Oniæ Sacerdoti gratias age; nam pro-*

Digitized by Google

propter eum Dominus tibi vitam donauit.

Bonis Sacerdotibus peccatores gratias agant, & beneficia quæ ab illis proficiſcuntur agnoſcant; ſæpenumerò enim Sacerdotum intuitu & meritorum illorum conſideratione, ſalutem peccatoribus & vitam largitur Deus.

Peccatoribus vitam dat Deus idque propter Sacerdotum preces.

Quapropter bene admodum conſuluit fidelibus Sanctus Apoſtolus Iacobus in Canonica ſua; *Infirmatur quis in vobis, inducat Preſbyteros Eccleſiæ & orent ſuper eum, vngentes eum in nomine Domini, & oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuabit eum Dominus. Orate igitur pro inuicem vt ſaluemini, multùm enim valet deprecatio iuſti aſſidua.* Agnoſcebat ſcilicet hic Apoſtolus orationes Sacerdotum magnæ eſſe efficaciæ & vtilitatis, tùm ad corporis tùm ad animæ ſalutem comparandam.

Sacerdotũ preces proſunt ægris. *Iacob. 5.*

Idem deinde conſilium ſuggeſſit Apoſtolus Paulus, & ſingulos Sacerdotes in particulari adhortatur vt precibus incumbant, dicens, *Obſecro primùm omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus.* Hinc diſcite Sacerdotes omnium vos terræ ſtatuum aduocatos eſſe, omneſque omnino homines precum veſtrarum eſſe debere participes.

Sacerdotes pro omnibus orent. *1. Tim. 2. Auguſt. Epiſt. 59.*

Orationi inſtate, vigilantes in ea & gratiarum actione, ait idem Apoſtolus. Sacerdotum quoque eſt noctes & dies orationi incumbere, precibus inſtare, Deoque pro tot tantiſque beneficijs in mundum collatis, gratias agere.

Coloſſ. 4. Orent nocte diuq;.

Ad Epheſios verò ita ſcripſit, *Galeam ſalutis aſſumite per omnem orationem, & obſecrationem, orantes omni tempore in ſpiritu, & in ipſo*

Epheſ. 6. Precibus aſſueſcant.

Digitized by Google

vigilantes in omni inſtantia, & obſecratione pro omnibus ſanctis. Hoc Sacerdotes potiſſimum præceptum ſpectat, horum quippe eſt orationes & preces frequentare, horum eſt tam ſancto exercitio incumbere, nec ab eo vmquam deſiſtere.

Qvales eſſe debeant Sacerdotū preces. *Gradu. 7. de luctu gaudij opifice. Baſil. in admonit. ad fil. ſpiritual.*

Ceterùm Sacerdos orans ſit admodum circumſpectus, precando contremiſcat, & tremens precetur, vti ſuadet ſanctus Ioannes Climacus, Deoque ita aſſiſtat, vti coram iudice ſtat reus, vt tum exteriori tum interiori habitu fauorem & beneuolentiam tam ſeueri exactique iudicis promereatur. *Sta*, inquit, *in orationis prece tremens, nec aliter quàm reus iudici aſſiſtens.* Hæc vobis norma ſit, Sacerdotes, & gnomon, cumque DEVM ore deprecati fueritis, coram maieſtate eius in anima veſtra contremiſcite.

Orationi accedant gaudium ac metus. *Lib. 1. de orando Deū.*

Quiſquis, inquit Chryſoſtomus, *Deum adit, multo cum gaudio, multoque rurſus cum tremore id faciat oportet. cum tremore quidem, cùm timemus, ne indigni videamur qui Deo precibus alloquamur, rurſum gaudio repleamur & voluptate, reputantes honoris & dignitatis magnitudinem, quòd Deus mortalium genus tali ac tanta ſua cura dignatus ſit, vt aſſiduè diuino colloquio frui liceat, per quòd etiam illud aſſequimur, vt & temporarij & mortales eſſe deſinamus*, & immortales quodammodo reddamur, *verè quidem natura noſtra mortales, ſed colloquio conuictuque quem agimus cum Deo ad immortalem vitam tranſeuntes.* Veſtrum hoc officium eſt, Sacerdotes, veſtrum eſt hac ratione orare & duas illas paſſiones orationi veſtræ velut ſocias adiungere.

Quid

Quid aliud, inquit Sanctus Bernardus, *cogitare debet Sacerdos intrans ad orationem, quàm propheticum illud, Ingrediar in locum tabernaculi admirabilis vſque ad domum Dei. Omnino ſiquidem oportet nos orationis tempore curiam intrare cœleſtem, illam vtiq; curiam, in qua rex regum ſtellato ſedet ſolio, circũdante innumerabili & ineffabili beatorum ſpirituum exercitu.* Hoc vobis infigite ſpirituales animæ, & quando orationi inſiſtitis, in cæleſti vos aula, & in medio turmarum Angelicarum verſari cogitate. De 4. mod. orandi. Pſal. 41.

Quanta ergo cum reuerentia, ait idem Pater, *quanto timore, quanta illuc humilitate accedere debet, à palude ſua procedens & repens ranuncula vilis? quàm tremebundus, quàm ſupplex quàm denique humilis & ſollicitus & toto intentus animo maieſtati gloriæ, in præſentia Angelorum, in conſilio iuſtorum & congregatione aßiſtere poterit miſer homuncio?* Hanc vobis dignitatem, ô Sacerdotes, adfert oratio, & ratio ipſa dictat, hac humilitate opus eſſe; magna ſiquidem prudentia opus eſt in omnibus actionibus veſtris, ſed præſertim in oratione & precibus. Ibid. Sacerdotũ oratio humilitate ſtipetur.

Siquis, ô Sacerdotes, ait Magnus Baſilius, *coram Principe compareat, eiuſq; maieſtati loquatur, intus & exterius timore concutitur, oculi animæ internè tam attenti ſunt, quàm corporis exteriùs modeſti, idq; propter pericula quæ indignè regiam maieſtatem alloquentes manent. Quanto magis ante Deum cum timore & tremore ita conſiſtendum eſt, vt animus illi ſoli ſit intentus, & nuſquam alio euagetur, cum ipſe non ſolum externum hominem, ſicut homines, ſed internum intueatur.* Si hæc Sacerdotes accuratiùs animo voluerent, maiorem hauddubiè in orationibus diſcretionem adhiberent. Sacerdotes tremant Deum orantes. Cap. 2. de inſtit. Monach.

Veniat vobis, obſecro, Sacerdotes, in mentem eorum quæ magnus vobis Caſſiodorus repræſentat, ita quodam in loco in Pſalmos ſcribens, *In ſola religioſa cogitatione totus debet ſpiritus occupari, ne mens diuiſa, effectum nequeat impetrare, quem poſtulat.* Vt enim canis venationi ineptus eſt, qui inter currendum curſum variat & diuidit, ita anima deuotioni orationique, quæ inter orandum multifariam diſtrahitur.

In Pſal. 118. Sacerdos ad orationem intẽtus ſit.

Meminerint adhæc Sacerdotes, ſiquando ad orandum accedunt, orationem à gratiarum actione, non verò à poſtulatione eſſe inchoandam. Vnde Baſilius, *Quare quandocumque inſtituis orare, omnia, teq; adeò ipſum relinquito, & ab eius glorificatione exorditor qui omnia condidit.* Poſtquam verò ſatis hanc partem fueris proſecutus, matureque perpenderis, non animo vagabundo & huc illucque fluctuanti, neque vt Græci ſuas enarrant fabulas, ſed è Sanctarum litterarum ſcrinijs, quę dicenda tibi ſunt depromens, hoc modo dicito: Immortales tibi gratias ago Deus meus, tum propter immenſam miſericordiam tuam, tum etiam propter ſingularem patientiam & longanimitatem, qua hominum peccata toleras; infinitas adhæc gratiarum actiones tibi refero, quòd incredibili patientia quotidie nos peccantes tam benignè ſuſtineas, nobiſque gratiam elargiaris, mediaque ſuggeras, quibus ad pœnitentiam accedamus. Vtinam hanc magni Patris inſtructionem Sacerdotes ſequerentur, atque hoc modo vota ſua preceſque exordirentur.

Oratio Sacerdotis incipiat à gratiarum actione, nõ verò à poſtulatione.

S. Baſil. c. 2. de inſtit. mon. Cypriã. de orat. dom. Ambroſ. l. 6. de Sacram. c. 5. Bonau. in ſpec. diſcip. cap. 6.

Lacrymæ quoque orationem Sacerdotum

ſemper comitentur, & gemitus eandem præcedant; nam vt S. Bonauentura dicebat, *vtere lacrymis ad rectè orandum, antequam quidquam petas, oratione enim lacrymantis magnopere Dominus delectatur*: O ter felices Sacerdotes, quibus eodem momento oculis proſiliant lacrymæ, quo preces ore & animo proficiſcuntur.

Lacrymæ preces comitentur.

In reg. nouitior. c. 7. & in Spec. diſcip. c. p. 2. & Nilus c. 6. de orat.

Præter lacrymas, oranti etiam, teſte Climacho, neceſſaria imprimis eſt animæ tranquillitas; opus inquam eſt, ſpiritum eſſe ſtabilem & quietem, intellectum imperturbatum, cogitationes collectas, cor vacare perturbationibus, cerebrum tumultu, omnemque animæ ſtatum ab omni bello & inquietudine immunẽ eſſe. Tunc enim potiſſimũ dæmones maiori impetu ac violentia animam aggrediuntur, eiuſque propoſitum diſtrahere & euertere moliuntur, cùm nimirum ad orandum ſe accingit. Nec omnino hoc conſilium à ratione alienum, ipſa enim quies & animi tranquillitas, orationis eſt anima.

Gradu 4. de obed.

Spiritus quies orãdi neceſſaria.

Habent enim, inquit Baſilius, *morẽ hunc dæmones, vt faciendæ orationis temporibus per ſpecioſã aliquã laudabilis cauſæ alicuius ſimulationẽ, nobis ſedulò auctores ſint, vt ab ea nos ſeducamus.* Hęc cogitate Sacerdotes, orationique intenti & attenti omni ratione ſatagite, ne mens veſtra inter orandum deuagetur.

Diaboli turbant orantem

Lib. de abdicat. ſæculi, Iſidor l. de ſum. Bon.

Vt igitur inimicorum horum vis infringatur, oportet orationem nec nimis timidam, neu nimis etiam audacem eſſe; illæ enim extremitates noxiæ ſunt; illa ſiquidem puſillanimitatem includit, hæc præſumptionem & temeritatem, medium porrò eſt neceſſarium. *Quæ enim fidelis & humilis & feruens oratio fuerit, cælum ſine dubio* penetra-

Greg lib 10. Mor. c. 17.

Oratio nimis timida non ſit.

Bernard. ſerm 4. de quadrageſ.

penetrabit. Vnde certum eſt, quòd vacua redire non poterit. Non oportet ergo Sacerdotem in orãdo adeò timidum eſſe, quin ad propriam infirmitatem prius habito reſpectu, non ſimul etiam oculos in diuinam illam maieſtatem cõiiciat, ac cogitet à miſeriarum noſtrarum abyſſo, miſericordiæ illius abyſſum inuocari.

Sacerdotũ oratio terribilis.

Præterea oratio quæ ad maieſtatem illam funditur, quàm terribilis eſt, quantumque metum hoſtibus incutit & præſertim oratio Sacerdotalis? *Timeat igitur* inquit Bernardus, *tuam, ô Sacerdos, orationem qui admonitionem contempſit. Cui iraſceris Sacerdos, Deum ſibi iratum, non hominem putet.* O peccatores, qui Sacerdotibus bene monentibus auſcultare detrectatis, eorum ſaltem orationes ac preces pertimeſcite.

De conſid. l. 4.

Oratio ſit importuna

Caſsian. coll. 9. c. 33.

Gregor. lib. 1. Epiſt. 2.

Ceterum ad benè orandum requiritur etiam importunitas, imo penitus ſic illa neceſſaria eſt, & quamuis aliam præter hanc, virtutem non poſſideremus, & mentis prorſus eſſemus inopes; diuites nos verè dicere poſſemus ob importunitatem, atque ita per eam quidquid demum ſit obtinere, vtpote, ob quam ſolam, daturum ſe Dominus, quidquid oratus fuerit in Euangelio repromittit. Importunitatem igitur ſaltem induamus, Sacerdotes, ſi aliud non poſſumus, cùm ſine vlla moleſtia & merito hanc obtinere poſſimus, cumque ipſa à ſolius voluntatis potentia dependeat.

In oratione perſeuerandum.

Serm. 230 de tempore.

Per importunitatem autem, aſſiduitatem orandi intelligo: oratio enim quæ perſeuerans eſt, nos Deo coniungit, atq; ita gaudens aſsiſtere ſe Domino gloriatur. Anima porro mea, inquit Auguſtinus, vbi Deo ſe coniunctam ſenſerit, ſecura eſſe incipit, libereque reſpirare ac pace per-

ce perfrui. Quid enim noceat animę aut quæ illi poteſtas aduerſetur, quæ *habitat in adiutorio Altiſsimi, & in protectione Dei cæli commoratur.* Aſſiduè igitur, ô anima, Deum deprecare, nec deſiſte; ita enim maieſtati illius approximas, & ab hominum conſortio recedis, cælo te inſeris, & à terra te ſubleuas.

Denique in orando violentiam adhibete Sacerdotes, orari enim vult Deus, cogi & importunitate quodammodo ſuperari; ideo enim dictum eſt, *regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Eſto igitur in precibus tuis importunus, & aſſiduus; vide ne in deprecãdo deficias, ſi is quem oras te audire fingat, raptorem age, violentiam indue, vt regnum cælorum arripias, vim adhibe, vt & ipſos planetas tibi obſecundare cogas. *Quid hac violentia*, inquit Gregorius, *locupletius? quid hac glorioſius violentia? bona violentia eſt qua Deus non offenditur, ſed placatur; proximus non læditur ſed iuuatur; peccatum non augetur, ſed imminuitur.* vtilis & bona eſt violẽtia, ô Sacerdotes, qua non bonum aliquod breui periturum, ſed regnum, quod finem non habebit at delicijs & diuitijs redundabit, quæritur.

Deus precibus importunis vrgeri vult.

In Pſal. 6. pœnit.

Importuni erga Deum eſtote Sacerdotes, dicebat Baſilius, *ſolum regnum cælorum ab eo poſtulate, atque vt promiſit, cetera omnia adijcientur vobis: eſt enim opulentiſſimus, rexq; ille auguſtiſſimus in dignatur, ſi quid aut maieſtate illius indignũ, aut exigui momenti ab eo petieris. Noli igitur tibi illum oratione tua iratũ facere, ſed ea petito tibi quæ digna ſunt & Rege & Deo; hæc autem petens ab eo ne prius receſſeris, quàm quæ petis impetraueris.* Duo hic conſideranda veniunt Sacerdotes, primum à Deo poſtulanda eſſe

De conſt. Monaſt. c. 2.

Sacerdotes Deum precibus fatigent.

quæ

quæ maieſtatem illius dare non dedeceant, deinde precibus importunioribus illum vrgendum.

Hom. in Mat.
Iudit. q. 5.
inter varias.

Semper orate, *ait idem Baſilius*, ſiue comeditis, ſiue bibitis, ſiue quid facitis, omnia ad Dei gloriam facite, accumbentes menſæ orate, eſitantes panem, largitori gratiam rependite. ſi rebus veſtris viuitis contenti: nolite tantorum beneficiorum auctoris obliuiſci, veſtes induitis? gratias agite ei, qui eaſdem cōceſſit: efficite vt charitas in cordibus veſtris ſuccreſcat erga eum qui veſtes illas dedit, tum ad calorē & æſtum propulſandum, tum ad frigoris iniurias pellendas, quibus & vita veſtra conſeruatur & verecundia tegitur. Dies elapſus eſt? agnoſce quantoperè illi obligatus ſis, qui nullo tuo merito ſolem tibi dedit in facem, & adhæc ignem conceſſit qui noctu tibi luceret, & in reliquis tibi vitæ commoditatibus opem ferret.

Deus aſſiduè orandus.

Dignam hanc inſtructionem ſequimini Sacerdotes, hæcque exercitia ad vſum reuocate, Deum inquam aſsiduò deprecemini, inque omnibus actionibus veſtris preces intermiſtæ veniant.

Sacerdotes ſemper orent.

Amb. l. 3. de virgin.

Audite & alium Patrem, Ambroſium ſi benè memini, dicentem, *ſi Propheta dicit, ſepties in die laudem dixi tibi; qui regni neceßitatibus erat occupatus, quid nos facere oportet, qui legimus, vigilate & orate ne intretis in tentationem. Certè ſollennes orationes cum gratiarum actione ſunt deferendæ cū à ſomno ſurgimus, cū prodimus, cū iter aggredimur, cūm cibū paramus ſumere, cū ſumpſerimus, & hora incenſi, cum deniq; cubitum pergimus Sed etiam in ipſo cubili volo pſalmos cum oratione Dominica frequenter contexos vice, vel cum euigilaueris*

ueris, vel antequam corpus ſopor irriget, vt te in ipſo quietis exordio, rerum ſecularium cura liberum, diuina meditantem ſomnus inueniat. Sanè ſi reges rerum temporalium onere preſſi & regni gubernatione diſtenti, ſepties de die laudem dicant, Deumque deprecentur, Sacerdotes qui ab omni occupatione liberi ſunt, omni momento genua flectere, Deumq; nulla non hora obſecrare oportet.

Oportet, inquit Chryſoſtomus *& ſtratis relictis diuino cultu præuenire ſolis exortum, & cùm ad menſam accedimus, & cùm nos ad nocturnam quietem recipimus. Quin & omni hora Deo orationem aliquam offerre oportet, vt orandi curſus diei curſum æquet. Cæterùm hyberno tempore decet etiam noctis maximam partem precibus impendere, ac flexis genibus multo cum tremore inſtare deprecationi, hoc ipſo nos beatos exiſtimantes, quòd Dei cultui vacamus.*

Ante auroram ſurgẽdũ ad Deũ orandum.

Lib. 1. de orando Deo.

Hanc orandi regulam adhibete Sacerdotes, diuinamq́ue maieſtatem noctu diuque deprecemini, ac magnum tum vobis honorem fieri credite, voſq́ue verè felices putate, ſi hoc illi offerre obſequium poſſitis.

Dic mihi, ait idem Chryſoſtomus, qua fronte ſolem intueberis, niſi prius adoraueris eum, qui tibi tantum bonorum largitur & ſuppeditat; qua ſpe noctu cubitum ſecedes? quibus inſomnijs fatigaberis? quæ tibi occurrent phantaſmata & ſpectra, niſi prius precib. te communieris; ſed è contra inſtar bruti ſine vlla præparatione & inermem te ad dormiendum componas? Inferre igitur vult, Sacerdotem hunc Sacerdotum honore indignum eſſe, qui vel ſomno ſurgit, vel ad dormitandum ſecedit, Deo precibus non ſaluta-

Ibid.

Sacerdotes Deum orẽt ſurgentes & cubitum ſecedentes.

Laudes orationis.

ſalutato. Eia igitur, Sacerdotes, precibus incumbite, orationem conſectemini, orate aſſiduè, mementóte, orationem, iuxta Chryſoſtomum, magna eſſe arma, magnam ſecuritatem, magnum theſaurum, magnum portum; refugij locum, modò ſobrij & mente collecta, & aduerſus omnem inimicorum impetum armata ad Deum exorandum accedamus. Orate igitur, Sacerdotes. Orate, inquam aſſiduò, cùm per orationem armati ſitis, extra omnẽ periculum conſtituti, ſemper diuites, & in loco tuto ac ſecuro ambulantes.

Serm. 22. ad fratres in erem.

Inſignia orationis epitheta.

O ſancta oratio, exclamat Auguſtinus, colũna ſanctarum virtutum, Deitatis ſcala, viduarum maritus, angelorum cognata, fundamentum fidei, corona religioſorum, coniugatorum ſpes. Beatus qui te diligit, beatior qui te frequentat. Beatus qui te complectitur, beatior qui te gubernat. Beatus & millies beatus, qui lacrymas tibi ſocias addit, neq; enim dubitamus, quin adeò ſanctum & immaculatum holocauſtum Deo longè gratiſſimum ſit. O mirabilia paradoxa; Sacerdotes! Oratio virtutum fulcrum eſt, fidei baſis, Angelorum conſanguinea cælorum ſcala, atque omnium mortalium ſpes.

Quis igitur toto illam corde non complectatur, omniaque deſerat, hanc vt inueniat?

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT XI.

De Sacerdotum lacrymis.

DEVS cùm Angelo exterminatori præciperet, vt vniuerſalem quamdam per vrbem Ieroſolymitanam ſtragem ederet, inhibuit tamē, eos ne tangeret, qui gemerēt; ſed ſigno Thau eorum frontes ſignaret, & neci eriperet dolētes, cor contritum, & lacrymis oculos ſuffuſos habentes. *Tranſi per mediam ciuitatem, in medio Ieruſalem: & ſigna thau ſuper frontes virorum gementium & dolentium ſuper cunctis abominationibus quæ fiunt in medio eius.* Myſticum profectò auguriū, at certū, Sacerdotes qui lacrymantur, & ob peccata populi luctū induūt, ſequeſtratos & ſegregatos à perſecutionibus infernalibus liberari, vt tandem aliquando ſaluentur, ad gloriam prædeſtinati. *Ezech. 9.* Lacrymæ prædeſtinationis ſigna.

Regius Pſaltes hanc cordam tangens, vt qui lacrymis innutritus erat, in ſui conſolationem dicebat, eos *qui ſeminant in lacrymis, in exultatione metere, euntes ire & flere mittentes ſemina ſua, venientes autem venturos portantes mainipulos ſuos.* Dicere volebat & aſſerere, Sacerdotes imprimis, qui in fletu & gemitu diuini verbi ſemina in mundi huius agro ſeminant, cum riſu & gaudio fructum & compenſationem eorum in altero ſæculo collecturos. Qui in lachrymis ſeminant in gaudio metent. *Pſal.* 125.

Ardens ille ſponſus in Canticis amatæ ſuæ perfectiones referens, inter ceteras ait, oculos eius eſſe ſicut piſcinam in Heſebon, quaſi diceret; inter ceteras perfectiones & gratias eius hoc eminere, quod aſſiduè ploraret, illiuſque oculi torrentium & piſcinarum inſtar, continuò lacrymas effunderent. *Cant. 7.*

Sponſa

Sponſa hæc Eccleſiæ figura fuit, myſteriumquè aliud nihil includebat, quàm non poſſe Sacerdotes & Prælatós, qui Eccleſiæ huius oculi ſunt, maiores inſigniorésque perfectiones habere, quàm ſi ſemper lacrymentur, & è ſuis oculis fontes quoſdam lacrymarum emittant.

Optima Sacerdotis dos eſt fletus.

Veteres Hebræi in Babylonicam captiuitatem abducti iuxta flumina conſidentes, organaque ſua è ſalicibus frugiperdis ſuſpendentes, amariſsimè lamentabantur, quotieſcunque iucundiſſimæ patriæ recordarentur: *ſuper flumina Babylonis illic ſedimus & fleuimus dum recordaremur tui Sion.* Ad horum exemplum Sacerdotes & fideles, qui dira omnes captiuitate ſub mundi huius tyrannide detinentur, non aliter reſpirare niſi gemiſcendo, non aliter loqui niſi lacrymando oporteret, omneſque voluptates & delicias mundi huius contemnendo, fletu madeſcere, quotieſcunque iucundę beatiſſimæ cælorum patriæ animo obuerſatur memoria.

Pſal. 138.

Cæli memoria lacrymas excutere deberet.

Canticorum ſponſa, vbi ver iam adueniſſet, & aues minurire inciperent, audiuiſſe ſe ait turturem cantillantē in terra ſua, & mirabilem ſe è cantu eius voluptatem percepiſſe, *Vox turturis audita eſt in terra noſtra.* Triſtis & lugubris auis huius cantus ſymbolum eſt vocis & vitæ iuſtorum: at præſertim Sacerdotum, qui caſtorum turturum inſtar aliud in hoc mundo carmen cantare non debent, quàm plauſtrum triſtitiæ, fletuum & dolorum, ob propria peccata lamentantes, & ob aliena dolore ſeſe conficientes; atque vox hæc Deo gratiſsima eſt & acceptiſſima, cùm in terris Eccleſiæ exauditur.

Sacerdotū vox ſimilis ſit cantui turturis. Can. 2.

Ezechias rex dum in lecto æger decumberet, Prophetā ſuum ad eum Deus deſtinauit, qui diceret,

Lachrymæ Ezechiæ ſalutē illi attulére.

ceret, *Audiui orationem tuam, & vidi lacrymam tuam, & ecce ſanaui te, die tertiò aſcendes in templum Domini.* O mirabilia! vnica Regis huius lacryma ſalutis eius eſt cauſa; ſanitatemque ei attulit, quid nō facient igitur infinita ſuſpiriorū millia, & lacrymarum flumina? vos igitur Sacerdotes, qui reges eſtis lacrymamini, fletuum efficite diluuium, ita enim omnium delictorum veſtrorum veniam, animarum ſanitatem, & proximi ſalutem obtinebitis.

4. Reg. 20.

Angelus Raphael, cùm detecta perſona, quis verè eſſet, Tobię aperiret, ait: *Quando orabas cum lacrymis, & ſepeliebas mortuos, ego obtuli orationem tuam Domino.* Quæ verba dum attentius conſidero, hinc efficere volo, Sacerdotes dum orationes ac preces ſuas lacrymis inferciunt & permiſcēt, Angelos eas confeſtim Deo offerre; vnde apparet infiniti illas valoris eſſe.

Tob. 12. Angeli orationes Deo offerunt quas lacrymæ comitantur.

Iuſtus Raguel Saræ Pater, cùm Angelus cum eo de filiæ coniugio ageret, & multa vltro citroq; dicta eſſent, tandem ait, *Non dubito, quòd Deus preces & lacrymas meas in conſpectu ſuo admiſerit.* Vt hoc in rem meam trahā, dico non debere Sacerdotem dubitare; quin Deus ſtatim orationes & preces illius ſit exauditurus, quando cum lacrymis illum deprecatur.

Beati qui nunc fletis, ait Dominus in Euangelio, *quia ridebitis, & triſtitia veſtra conuertetur in gaudium.* Vobis hauddubiè Sacerdotes, Dominus locutus eſt, beatosque vos pronuntiat ſi hoc in mundo ploretis, nam in lacrymarum veſtrarum compenſationem æterno gaudio perfundemini.

Beati qui hoc in ſæculo plorant. Luc. 6.

Ieſus Chriſtus Pontifex ſecundum ordinem Melchiſedech quò ad æternitatem, & ſemel ſe-

Sacerdotes lacrymātes Miſſam celebrent.

cundum ritum Aaron, cruentum crucis ſacrificium Patri æterno offerens, cum lacrymis & intenſo clamore idipſum obtulit, *Qui in diebus carnis ſuæ preces ſupplicationesq́ ad eum qui poßit illum ſaluum facere à morte: cum clamore valido & lacrymis offerens exauditus eſt pro ſua reuerentia.* Vt ſignificaret, Sacerdotes, qui illius ſunt vicarij, idem offerentes ſacrificium, at non eodem prorſus modo, lacrymis id & precibus proſequi debere; contritio quidem corde, & lacrymæ oculis proficiſcentes, gratum DEO ſacrificium eſt.

Heb.5.

Dixit olim prudẽs ille rex, *Laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo.* Idem omnino repetat Sacerdos, imò verò idem imitetur, atque integras noctes orando lacrymandoque traducat.

Pſal.6. Plorent & orent nocte dieque.

Cinerem tanquam panem manducabam; & potum meum cum fletu miſcebam, ait idem vates. Sacerdotes qui in Euangelio pluſquã Prophetæ dicuntur, hoc viuere ritu oporteret, nec alium manducare panem quàm pænitentiæ, cuius figura ſunt cineres, & potionem ſuam fletu, lacrymis & ſuſpirijs temperare; aſſiduò inquam & propria & aliena peccata deplorare.

Pſal.101. Plorent ſua & aliorum peccata.

Hoc verò ritu rationeque viuebat Sacerdos & propheta Ieremias, dicebatque lacrymans, *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte interfectos populi mei?* Sacerdotum & Religioſorum eſt nocte dieque deplorare interitum exitiumque eorum, quos Satan aut peccatum in populo dira morte interemit.

Ierem.9.

Mortem peccantiũ.

Accingi-

Accingite vos & plangite Sacerdoes, vlulate miniſtri altaris, ingredimini, cubate in ſacro miniſtri Dei mei, Perijt ſacrificiũ & libatio de domo Domini. Hic Sacerdotes docentur aſſiduè lacrymari, magna animi pietate Deum deprecari, & pœnitentiâ membra edomare, cum præſertim deuotio & zelus populi in Eccleſia exſtincta eſt, vtpote quæ vera & ſpiritualia ſint ſacrificia.

Ioel. 1.

Populi tepore m.

Inter veſtibulum & altare plorabunt Sacerdotes miniſtri Domini, & dicent, parce Domine, parce populo tuo, & ne des hæreditatem tuam in opprobrium, vt dominẽtur eis nationes. Bonorum haud-dubiè Sacerdotum eſt & zelò accinctorum, in altari & in templis aſſiduè lacrymari, populique bonum, ſalutem & quietem tranquillitatemque à Deo depoſcere.

Ioel. 2.

Pro populo plorent Deique opem expoſtulent.

Ipſæ namque lacrymæ & fletus arma ſunt & vmbones Sacerdotum, vt ait Ambroſius, *Affligi*, inquit, *poſſum, lacrymari poſſum, ſuſpirare poſſum & ingemiſcere aduerſus Gothos inimicos noſtros: lacrymæ meæ arma ſunt; talia enim munimenta ſunt Sacerdotis; aliter nec debeo nec poſſum reſiſtere.* Sacerdotis igitur eſt ſub lacrymis belligerare, aliter verò qui reſiſtit, militem ſapit.

Lacrymæ, Sacerdotum arma.

Poſt. Epiſt. 32. l. 5. in orat. cont. Auxent. 23. q. 8. c. conueniꝛ. §. quid ergo.

Boni Sacerdotes, inquit Iſidorus, *populi debent delicta deflere, & totos ſe planctibus tradere, ad exemplum Ieremiæ prophetæ dicentis, Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum & plorabo die ac nocte interfectos populi mei?* Adeò vt ad Sacerdotes ſpectet, iniquitates & crimina reip. non ſecus ac propria deflere, vt eorum compaſſione tangatur, non verò vt ſeuero in eadem flagello animaduertat.

Lib. 3. de sũm. bon. c. 96.

Populi peccata Sacerdotes defleant.

Collat.23. c.20. Sacerdotes iuſti, ait Caſſianus, cùm cogitant illa quæ in mundo eueniunt, & quæ in corde proprio, ſeſeque ſentiunt terrenarum cogitationum pondere prægrauatos, ab illa mentis puritate decidere, quin & ſe interdum inuitos, imo & inſcios in legem peccati & mortis præcipites ruere, atq; illa diuina pręſentia fruſtrari; habent profectò pro quibus ad Deum iugiter ingemiſcant, ſeſe humilient, ac peccatores confiteantur, veniam commiſſorum expetant, gratiam Dei implorent, & iugiter veras pœnitentiæ lacrymas effundant. Sanè hæc qui maturè perpenderit Sacerdos, non ingemiſcere non poterit, & lacrymis totus madeſcere, ac diluuium fletuum oculis eijcere,

Plorare Sacerdotes debent vbi ſeipſos cõſiderarint. Ideo quoque omnes ſancti, ait idem, quotidianis ſuſpirijs pro hac ſubſtantiæ ſuæ fragilitate compuncti ingemiſcunt, cumque diuerſitatem cogitationum ſuarum conſiderare cæperint, & omnes conſcientiæ angulos excutere, ſuppliciter clamant, ne facias iuſtitiam Domine, *nec* *Ibid. & c.17* *intres in iudicium cum ſeruo tuo, quia non iuſtifi-* *Pſal. 141.* *cabitur in conſpectu tuo omnis viuens.* Sanctorum eſt, Sacerdotum iuſtorum eſt hoc modo vitam inſtituere, quotidieq; mundi delicta deplorare.

Peccata excipientes plorare debent. Quàm verò lacrymæ Sacerdotibus conueniãt etiam dum confeſſiones excipiunt, exponit Auguſtinus, dicens, *Quando presbyteri audiunt con-feſſiones, humiliare ſe debent, & cũ triſtitia, gemitu* *1. Cor. 2.* *lacrymisq; orare non ſolum pro ſuis delictis, ſed et-* *Burchard. l. 19. c. 2. cum ſeqq. ex D. Auguſt. & Bonau. in Confeſſion.* *iam pro fratris caſu. Dicit enim Apoſtolus, quis infirmatur, & ego non infirmor? Sacerdotum igitur eſt, peccatores dum vſque ad mortem infirmi ſunt ijs compati, ſimul infirmari, & dolorem ſuum lacrymis teſtari.* Qui vero peccatis auditis non lacrymatur, ære & adamante durior eſt. Sacer-

Sacerdos igitur, vt ſuadet Auguſtinus, cùm ad peccatorum confeſſionem excipiendam ſe accingit dicat, Omnipotens & miſericors Deus, mei peccatoris miſerere, vt benignè tibi gratias agam, qui me ad Sacerdotalem dignitatem vocare dignatus es, meque indignum & miſerum, mediatorem & interceſſorem pro peccatis & pœnitentibus conſtituiſti, quique omnes ſaluari & ad veritatis cognitionem venire deſideras, qui non vis mortem peccatoris, ſed magis vt conuertatur & viuat; hodie vota mea & deprecationem, quam pro peccatoribus peccatricibusque, pænitentiam amplectentibus effundo, exaudi, veram ijs contritionem impertire, plenam abſolutionem concede, & fidelem ſatisfactionem tribue, generalē per te obtinere miſericordiam mereantur. Sancta & pia hęc oratio Sacerdotes decet dignaque eſt ſæpius repeti. *Ibid. cum aliis.* Oratio Sacerdotis antequam confeſsiones audiat.

Scribit ita de ſancto Ambroſio Paullinus, *Beatus Ambroſius ita ſolitus eſt flere, dum in confeſsione peccata alterius audiret, vt etiam peccatorem confitentem in lacrymas deduceret; lapſus enim alienos vt ſuos deflebat.* Egregium hoc omnibus Sacerdotibus exemplum, vt dum ſcilicet in ſpiritualis iuſtitię tribunali cōſident, crimina peccatorum & offenſas excipientes, ſemper ſuſpirent, ingemiſcant, & pias compaſſionis lacrymas effundant. S. Ambroſius excipiens confeſſionē ſemper plorabat.

Idem quoq; exomologeſin aliorū excipiendo dicere conſueuerat, *Sciebā Domine me indignum eſſe qui ad Epiſcopatū eligerer quia mūdo totus deditus eram, & rebus ſæcularibus immerſus: quia tamen tua gratia ſum id quod ſum, & ſum omniū Epiſcoporum minimus, & quoad merita poſtremus; tamen quia & ego laborē aliquem pro Eccleſia tua* Eiuſdem præparatio ad confeſſiones excipiendas.

ſancta ſuſcepi, hunc fructum tuere, ne quẽ perditũ vocaſti ad Sacerdotiũ, eũ Sacerdotem perire patiaris. Sancti hęc Præſulis meditatio exẽplo ſit omnib. Sacerdotib, ſui vt rationẽ habeãt, ſeſeq; cõſiderẽt, quando velut iudices in rerũ criminalium conſcientiæ tribunali conſeſſuri ſunt.

In vita S. Ambroſ.

Eſt enim ſumma virtus, vt cõdolere norimus peccantibus affectu intimo, vt tradit Paulinus, ſcriptũ eſt enim apud Prophetã, *Non lætaberis ſuper filios Iuda, in die perditionis eorum, & non magnificabis os tuum in die anguſtiæ.* Ideo, dicebat Ambroſius, *ſemper compatiar, cùm aliquod mihi peccatoris crimen fuerit reuelatum, non illum inſolenter calumniabor, non ſuperbè illum reprehendam: ſed piè illũ conſolabor, quod & lacrymis teſtabor. Plorabo enim ad vſque ſatietatem, vt deplorans alios, meipſum deplorem dicens, Magis Thamar iuſtificata eſt quàm ego.* Sanctum hunc Sacerdotem imitemini Sacerdotes.

Abd. 1. — *Lib. 2. de pænit. c. 8.* — Sacerdos peccantib. compatiatur.

S. Auguſt. fleuit audiens cantũ Eccleſiæ. — *Lib. 9. Confeſſ. c. 6.*

Quoties & quantũ, teſtatur de ſe Auguſtinus, *fleui in hymnis & canticis ſuauis, ſonitus Eccleſiæ tuæ vocibus acriter commotus? modulationes illæ, voceſq; per aures ingrediebantur, tua verò veritas tangebat cor, atq; hinc deſideriũ & mens ad pietatem, & oculi parabantur ad lacrymas.* Egregia vobis doctrina Sacerdotes, vt quando iucundam Pſalmorũ harmoniã auditis, eodẽ momẽto quo voluptas per aures ingreditur, ipſa interna pietas cordis ad lacrymas vos excitet.

Serm. 30. — Lacrymæ noſtræ Angelos lætificant.

Seminemus, ait mellifluus Bernardus, *hominibus bonum exemplum per aperta opera, ſeminemus angelis gaudium magnum per occulta ſuſpiria.* Dicere vult actionibus noſtris ædificari homines, & fletibus noſtris recreari Angelos.

Beat

Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur, ait Saluator, beatitudines recenſens. Beati igitur Sacerdotes ſunt, qui oculos in eum duntaxat vſum habent vt plorent; cor, vt ſuſpiret; os, vt ſingultiat; linguam, vt vota effundat. *Matth. 5.* Beati qui lugent.

Beatus Sacerdos, ait ſanctus Nilus, *qui ſtudioſè & conſideratè luctum quærit, & lacrymas in hac vita, tamquam pretioſas margaritas fundit in conſpectu Dei*. O paradoxa! mundi huius gaudia, adulterini ſmaragdi ſunt, & lacrymæ verè margaritæ. *De orat. c. 63* Sacerdotũ lacrymæ gemmæ ſunt coram Deo.

Iterum, *Beatus, cuius anima velut arbor nuper ſata crebris gemitibus ac lacrymis, tamquam oportunis auris & aquis fouetur & irrigatur: beatus inquam, qui bonos cogitationum ſuarum ſurculos orationibus & lacrymis irrigat ac fouet, vt gratos Domino fructus in tempore ſuo ferant*. Neque enim tantum aquæ & flabra ſurculis, quantum ſuſpiria & lacrymæ animabus noſtris proſunt. Donum lachrymarũ beatitudo eſt. *Nilus c. 67. de orat.*

Sacerdos, ait Beatus Ephrem, *qui luctum amplectitur, haud facilè peccabit; & qui cordis vacat compunctioni, non cogitat malum*. Et verè ita ſe res habet, ea animæ enim afflictione naſcuntur lacrymæ, & in medio lacrymarum inualeſcere nequeunt prauæ concupiſcentiæ, earumq́; adminiculo vitiorum habenas infringimus. *De vit. ſpir. c. 49.* Sacerdos qui aſſiduo plorat, rarò offendit.

Quid cogitas Sacerdos, qui famulus es æterni Domini? quare non ploras? cur non cogitas, lacrymas tuas eſſe ſpongiam tuorum & populi peccatorum, & magnam earumdem virtutem eſſe? hæc Chryſoſtomus. Quis non igitur lacrymis indulgeat, quis habenas fletui nõ laxet, cùm tanta lacrymarum ſit virtus & efficacia? Sacerdotis lacrymæ ſpongia delictorũ populi.

O beatos Heraclitos! ô verè felices lacrymantes *Sup. Pſal. 50*

ſancta ſuſcepi, hunc fructum tuere, ne quẽ perditũ vocaſti ad Sacerdotiũ, eũ Sacerdotem perire patiaris. Sancti hęc Præſulis meditatio exẽplo ſit omnib. Sacerdotib, ſui vt rationẽ habeãt, ſeſeq; cõſiderẽt, quando velut iudices in rerũ criminalium conſcientiæ tribunali conſeſſuri ſunt.

In vita S. Ambroſ. *Eſt enim ſumma virtus, vt cõdolere norimus peccantibus affectu intimo*, vt tradit Paulinus, ſcriptũ eſt enim apud Prophetã, *Non lætaberis ſuper filios* *Abd. 1.* *Iuda, in die perditionis eorum, & non magnificabis* *Lib. 2. de pœnit. c. 8.* *os tuum in die anguſtiæ.* Ideo, dicebat Ambroſius, *ſemper compatiar, cùm aliquod mihi peccatoris crimen fuerit reuelatum, non illum inſolenter calumniabor, non ſuperbè illum reprehendam: ſed piè illũ conſolabor, quod & lacrymis teſtabor. Plorabo enim ad vſque ſatietatem, vt deplorans alios, meipſum deplorem dicens, Magis Thamar iuſtificata eſt quàm ego.* Sanctum hunc Sacerdotem imitemini Sacerdotes.

Sacerdos peccantib. compatiatur.

S. Auguſt. fleuit audiens cantũ Eccleſiæ. *Lib. 9. Confeſſ. c. 6.* *Quoties & quantũ*, teſtatur de ſe Auguſtinus, *fleui in hymnis & canticis ſuauis, ſonitus Eccleſiæ tuæ vocibus acriter commotus? modulationes illæ, voceſq; per aures ingrediebantur, tua verò veritas tangebat cor, atq; hinc deſideriũ & mens ad pietatem, & oculi parabantur ad lacrymas.* Egregia vobis doctrina Sacerdotes, vt quando iucundam Pſalmorũ harmoniã auditis, eodẽ momẽto quo voluptas per aures ingreditur, ipſa interna pietas cordis ad lacrymas vos excitet.

Serm. 30. *Seminemus*, ait mellifluus Bernardus, *hominibus bonum exemplum per aperta opera, ſeminemus angelis gaudium magnum per occulta ſuſpiria.* Dicere vult actionibus noſtris ædificari homines, & fletibus noſtris recreari Angelos.

Lacrymæ noſtræ Angelos lætificant.

Beati

Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur, ait Saluator, beatitudines recenſens. Beati igitur Sacerdotes ſunt, qui oculos in eum duntaxat vſum habent vt plorent; cor, vt ſuſpiret; os, vt ſingultiat; linguam, vt vota effundat. *Matth. 5.* Beati qui lugent.

Beatus Sacerdos, ait ſanctus Nilus, *qui ſtudioſè & conſideratè luctum quærit, & lacrymas in hac vita, tamquam pretioſas margaritas fundit in conſpectu Dei.* O paradoxa! mundi huius gaudia, adulterini ſmaragdi ſunt, & lacrymæ verę margaritæ. *De orat. c. 63* Sacerdotū lacrymæ gemmæ ſunt coram Deo.

Iterum, *Beatus, cuius anima velut arbor nuper ſata crebris gemitibus ac lacrymis, tamquam oportunis auris & aquis fouetur & irrigatur: beatus inquam, qui bonos cogitationum ſuarum ſurculos orationibus & lacrymis irrigat ac fouet, vt gratos Domino fructus in tempore ſuo ferant.* Neque enim tantum aquæ & flabra ſurculis, quantum ſuſpiria & lacrymæ animabus noſtris proſunt. Donum lachrymarū beatitudo eſt. *Nilus c. 67. de orat.*

Sacerdos, ait Beatus Ephrem, *qui luctum amplectitur, haud facilè peccabit; & qui cordis vacat compunctioni, non cogitat malum.* Et verè ita ſe res habet, ea animæ enim afflictione naſcuntur lacrymæ, & in medio lacrymarum inualeſcere nequeunt prauę concupiſcentiæ, earumq; adminiculo vitiorum habenas infringimus. *De vit. ſpir. c. 49.* Sacerdos qui aſſiduo plorat, rarò offendit.

Quid cogitas Sacerdos, qui famulus es æterni Domini? quare non ploras? cur non cogitas, lacrymas tuas eſſe ſpongiam tuorum & populi peccatorum, & magnam earumdem virtutem eſſe? hæc Chryſoſtomus. Quis non igitur lacrymis indulgeat, quis habenas fletui nō laxet, cùm tanta lacrymarum ſit virtus & efficacia? Sacerdotis lacrymæ ſpongia delictorū populi.

O beatos Heraclitos! ô verè felices lacrymantes *Sup. Pſal. 50*

mantes! *Tunc* ait Bernardus, *anima illuminatur, quando ad lacrymas compungitur, lacrymæ apud Deum ſemper nobis dant fiduciam magnam* Inceſſanter igitur plorate oculi mei, cùm flumina veſtra tantam mihi incedenti lucem & gratiam, tantamque apud Deum mihi ſecuritatem adfe-rant.

In mod. bene viuendi ſerm. 9. Lacrymæ animam noſtram illuminant & ſecuram præſtant.

E contrariò qui non lacrymatur, præſentis ſæculi miſerias non ſentit, nec ad futura bona aſpirat. *Si enim*, teſte D. Bonauentura, *Non plangis, non ſentis animæ vulnera, conſcientiæ læſionem: ſed nec futura ſatis gaudia concupiſcis, ſi non quotidie poſtules ea cum lacrymis.* Dies igitur meos in fletu cupio traducere, & toto vitæ tempore me lacrymis dedere, cùm per eaſdem animæ paretur ſalus, ſine iis verò ſempiternam illa damnationem incurrat.

Qui non plorat inſenſibilis eſt. *In Pharet. l. 2. c. 18 ex D. Bernar. ſerm 3. de quad.*

Sæpe ad nos venit Deus etiam non vocatus, ait S. Climacus, ſpongiamque amoris ſui, cæleſtiſque cuiuſdam refrigerationis nobis concedit, quæ dulcis piarum lacrymarum aqua eſt, quibus è conſcientia omnes peccatorum maculæ eluuntur, hæc igitur oculis ipſis nobis ſit carior. Is enim abſque metu ruinæ eſt, qui ex mortis ſcelerumque memoria genas ſuas viuentium aquarum perpetuis imbribus rigat. Metus ergo mortis, peccatorum propriorũ horror, iudiciorum formido, ac tormentorum infernalium apprehenſio, verè lacrymandi occaſio ſunt.

Lacrymæ Dei donũ. *De luctu gaudij opific. grad. 7.*

Eia igitur beati Sacerdotes, recordemini, eſſe vobis ſemper cum lacrymis orandum. Numquã enim, inquit Iſidorus orationi inſiſtendum, niſi adſit lacryma: nam ipſa ſcelerũ memoria quamdam triſtitiam generat. Cùm enim Deum deprecamur, peccata commiſſa in memoriam reuocamus,

Semper cũ lacrymis orandum. *Lib. 3. de ſum. bon. c. 7.*

uocamus, ac tum longè meliùs agnoſcimus eſſe nos multorum criminum reos. Ideoque cùm Deo aſſiſtimus, gemere & flere debemus, reminiſcentes quàm grauia ſcelera commiſerimus, quamque dira inferni ſupplicia quæ timemus. Monitionis huius memento anima mea, & quotieſcumque ad Deum, orandi cauſa acceſſeris, infernalium ſuppliciorum magnitudinẽ quamprimum in memoriam reuoca; recordare quoque præteritorum criminum, atque poſt hęc omnia, diluuium lacrymarum comitetur.

CAPVT XII.

De horis Canonicis Sacerdotum.

SAcerdotibus omnibus ex officij ratione in conſcientia incumbit quotidie horas Canonicas legere, velut ſancta quædam exercitia à Spiritu ſancto inſtituta, ab Eccleſia approbata, à Cõcilijs ſtabilita, & in ſacris litteris fundata. *Septies in die laudem dixi tibi*, aiebat Pſalmographus. Septem illæ vices, quibus pius ille rex ſe orationi dabat, myſticè iam tum deſignabant ſeptem horas canonicas, Matutinam, primam, tertiam, ſextam, nonam, veſperas & completorium, ad quarum recitationem obligati ſunt Sacerdotes.

Sacerdotes tenentur Breuiariũ recitare.

Horę ſacrę in S. Scriptura fundatæ.

Pſal. 118.

Dauid potens ille rex, à negotiorum regni moleſtijs ſeſe interdum de die expediens; Deo vacaturus magna pietatis teſtificatione dicebat, *Mane*, Deus meus, *oratio præueniet te*, &c. *& in matutinis meditabor in te*, id eſt ſummo mane ad orandum lectulo exſurgam, Deumque prius quàm ſol eluxerit deprecabor. Si regis huius

Spiritualia exercitia Dauidis.

Pſal 87.

Pſal. 62.

tanta fuit pietas, ſuas vt quotidie matutinas recitaret, multo amplius ad eaſdem Sacerdotes tenebuntur.

Pſal. 140. Veſperarũ mentio in S. Scriptura.

Idem quoque dicebat, *Eleuatio manuum mearum Sacrificium veſpertinum.* Hic videtis Sacerdotes pietatis & orationum veſtrarum originem, ac præſertim veſperarum.

Gen. 33. Septies adorauit Deum Iacob.

S. Patriarcha Iacob fratris ſui rabiem & occurſum reueritus, *Deum adorauit pronus in terram ſepties.* Ad Patriarchæ huius exemplum, omnes Eccleſiæ Sacerdotes, Satanæ iratι eorum inimici formidine compulſos coram Deo ſe proſternere oportet, ad eum preces dirigere, idque ſepties de die, per omnes nimirum horas canonicas.

Exod. 33. Horæ canonicæ 7. collatæ 7. lucernis tabernaculi.

Præcepit Moſi Deus, vt in medio tabernaculi ſeptem aſſiduò lucernæ collucerent, *fecit & lucernas ſeptem cum emunctorijs ſuis.* Figuræ veritatem Deus vt compleret, in nouo teſtamento etiam præcepit, ſeptem vt quotidie lucernæ igne deuotionis in medio Eccleſiæ collucentes apparerent; per quas lucernas nil niſi horas Canonicas intelligere oportet.

Cæremonia in Aaronis conſecratione. Leuit. 8.

In Aaronis Pontificis inauguratione, Sanctificationibus ſolemnibus peractis ac præmiſſis, ſepties altare conſpergebatur, *Cumq́; ſanctificans aſperſiſſet altare ſeptem vicibus*. figura hoc erat, quæ in nouo teſtamento erat complenda, in quo Sacerdos poſt ordines acceptos, inter ceteras, quibus obligatus eſt, leges, corde ſanctificato, ſepties altare conſpergere tenetur, id eſt ſepties de die Deum orare, & horas ſuas iuxta altare, in choro vel templo recitare.

Horę 7. Canon. collatæ 7. tubis Iericho.

In obſidio & excidio Ierichuntino, inter ceteras bellicas cæremonias ſepties de die clan-

clanxiſſe ſcribuntur buccinæ, ſed à Sacerdotibus inflatæ: *Sacerdotes tollent ſeptem buccinas, quarum vſus eſt in iubilæo.* Hoc tubarum ſonitu denotabatur, venturum aliquando tempus, quo in mundi expugnatione & peccati euerſione ſeptem quotidie horæ cantari in Eccleſia, idque per Sacerdotes, audirentur. O præclaras & ſonoras tubas, ô buccinas verè laudabiles! Ioſ. 6.

Angelus ille Apocalypticus cælo delapſus, nube veſtitus, & iridem in capite habens, mox vt clamare deſijt, ſeptem in cælo audita ſunt tonitrua. Fortis ille Angelus Chriſti Domini imaginem gerebat humanitatis noſtræ nube tecti, qui cælo vbi deſcendit vix loqui cœpit; id eſt vix Sacerdotibus imperauit, quin ſtatim in medio Eccleſiæ ſeptem horæ Canonicæ, velut ſeptem tonitrua laudis, exauditæ ſint. *Apoc.* 10. Collatæ item 7. tonitruis Apocal.

In Prouerbijs ſcriptum legimus, *Sapientia ædificauit ſibi domum, & excidit columnas ſeptem.* Sapientia hæc Chriſtus Dominus eſt, Eccleſia porro domus eius, ſeptem columnę quibus innititur, ſeptem horæ canonicæ ſunt: ſi enim Eccleſia domus orationis eſt, omnes orationes his horis innixæ ſunt, quæ proinde columnæ Sapientiæ dici queunt. *Prou.* 9. Sunt Eccleſiæ columnæ.

Ezechiel Propheta admirabile quod vidit, templum deſcribens, inter ceteras eiuſdem proprietates, aduertit ſeptem graduum ſcalam eius fuiſſe, *Septē graduum erat aſcenſus eius.* Hoc quomodocumq; explicetur per me licet, ſed ceteris expoſitionibus omiſſis, dico per ſeptē illos tēpli gradus, ſeptē horas canonicas officij noſtri deſignari, per quas velut per grad⁹ quoſdā quotidie in tēplū, id eſt Eccleſiā aſcēdim⁹, atq; inde cælos pene- *Ezech.* 40. Horæ 7. collatæ cū 7 gradibus templi Ezech.

penetrare, atque ad cæleſtem beatitudinem tranſſcendere ſperamus.

Prou. 24. Septies de die cadit iuſtus.

Obſeruauit Salomon in Prouerbijs hominem etiam iuſtiſſimum ſepties de die cadere & à iuſtitia deflectere, *Septies enim in die cadit iuſtus.* Si Sacerdos toties cadat, & ſepties iuſtitiam deſerat, æquum eſt ſepties etiam illum reſurgere, vt ſurrectio reſpondeat caſui. atque ideo Spiritus ſanctus voluit, ſepties illum in die Deum inuocare, precibuſque reſurgere conari. Caſus ſiquidem ipſa peccata ſunt, & ſurrectio per horas noſtras fit.

Origo precum Eccleſiæ.

Ipſemet Chriſtus, *vt ait Iſidorus*, haſce quotidianas preces, quas decurrimus, inſtituit, ipſe modum orandi edocuit. Apoſtoli enim iã olim orare conati, & qua ratione id præſtarent ignorantes, dixere Chriſto, *Domine doce nos orare*, id eſt, Orationes nobis compone. Et ecce Dominus mothodum illis orandi aperuit, oſtenditque precibus effuſis cuncta illos à Deo obtinere poſſe: quod deinde & Eccleſia vſurpauit, Deum precibus fatigare, ac ſimiles ei offerre orationes, & à Chriſti oratione non diſcrepantes ſatagens. Vnde inferre vult doctor ille, è cælo Breuiarij lectionem deſcendiſſe, & horas Canonicas non à rege aliquo aut Imperatore lege ſancitas, ſed à Deo ipſo fundatas.

Iſidor. l. 1. de offi. c. 9.

Lib. de vit contempl. apologet. & c. 2. ex Plin. l. 10. Ep. 79.

Orandi modus primis Chriſtianis vſitatus.

Philo Iudæus & Tertulianus accedente etiam Plinij auctoritate tradunt, primitiuos Chriſtianos bis de die Deum orare ſolitos, circa diei initium & veſperam. Manè quidem, vt dies ſequens proſperè illis ac feliciter decurreret, ac mens eorum cæleſti lumine illuſtraretur: veſperi verò, vt anima rebus temporalibus omnino

nino exuta, & ab omni diurno onere libera, veritatem in domeſtico conſiſtorio exquireret. Sancta hæc conſuetudo inter Sacerdotes etiamnum Eccleſiæ obſeruari debet, orandi ſcilicet Dei, & piè tum manè tum veſperi horas recitandi.

Daniel Babylone captiuus *feneſtris apertis in cænaculo ſuo tribus temporibus in die contra Ieruſalem flectebat genua ſua.* Dauid quoque duorum regnorum negotijs diſturbatus, ſepties tamen de die animo recollecto ad orandum ſecedebat. Eccleſia verò Sacerdotes idem omnino, ad illorum exemplum, facere vult, & quibuſcumque tandem negotijs occupati ſunt, ſepties illos de die breuiarium in manus ſumere præcipit, horas inquam recitare, penſum perſoluere, hæc exercitia facere, & Chriſtianas illas ephemerides ſtudiosè obſeruare.

Dan. 6.

Sacerdotes Eccleſia obligat ad horas quotidie legẽdas.

Oriens ſol, *ait Athanaſius*, videat librum in manibus tuis, & apertum Breuiarium: poſt tertiam collectionem facies, ad ſextam preces abſoluas cum pſalmis, ſupplicationibus & lacrymis, & ad nonam cum hymnis, canticis & laudum præconijs in ſublime aſcendes. Quod magnus ille Epiſcopus ſui temporis Sacerdotibus dicebat, idẽ noſtris occino, eoſq; ſummo conatu exhortor, vt piè horas ſuas decurrant, & ſol oriens numquam illos ſine libro inueniat.

Athanaſius quotidie horas recitabat. *De virginit.*

Preces veſtras facite diluculo, dicit S. Clemens, *tertia hora, ſexta, nona, veſpera, & in galli cantu:* iam inde à diei exortu Deo gratias agentes, quòd ſcilicet nocte & tenebris pulſis diem nobis & lumen concesſerit: ad tertiam, quòd illa hora Redemptor à Pilato fuerit iudicatus: ad ſextam, quòd circa illam in crucem ſubla-

De conſt. Apoſt. l. 8. c. 34. S. Baſil. Serm. 1. de inſtit. mona. Athan. l. de virgin. Hieron. Ep. 7. 8.

tus: 11. 27.

tus: ad nonam, quòd tunc temporis terræ mo-
Vſus & ſignificatio horarum.
tus factus ſit, omniaque Dei filio in cruce exiſtente commutata, vt poce quæ ignominiam innocenti irrogatam & improborum audaciam ferre non poſſent: in veſperis Deo humillimè gratias agendo, quòd noctem nobis in corporum delinimentum, & laborum ſolatium, & moleſtiarum diuinarum relaxamentum conceſſerit. Denique in matutinis & diei crepuſculo, quòd eo tempore diei nobis exortus denuntietur, quo opera lucis aggredi tenemur. Dic igitur an non horarum canonicarum vſus antiquus ſit, cùm primi Patres de illo hunc in modum locuti ſunt.

Horæ canonicæ dicendæ piè. *Cap.53.*

Moguntinum Concilium omnes qui ad diuinum officium tenentur, ſedulò admonitos vult, quin & ab Epiſcopis cogi & compelli, vt debitum horarum penſum non modò voce cantando perſoluant, ſed etiam magno pietatis internæ teſtimonio, ſeſeque tùm corpore tum animo diſponant, vt diuina officia peragant, vt eâdem operâ populi ſpectantis audientiſq; deuotionem adaugeant, Deoq; cuius miniſtri ſunt, gratum cultum & obſequium exhibeant.

Ibid. Non ſunt legendæ horæ, dum diuina officia celebrantur.

Quin & ſubnectit idem Concilium, *Nemo in choro aliis pſallentibus ſeorſum legere aliquid, aut ſuas horas canonicas orare, aut fabulari, aut aliis leuitatibus intendere permittatur: ſi qui vero horas tempore diuinorum legiſſe comperti fuerint, quamprimum iuxta prælati diſcretionem, iuſta fructuum ſubtractione priuentur, qui in eleemoſynas alioſq; pios vſus erogentur.* Hoc notent Canonici, & attentè diuinis interſint, magnamq; dum in Eccleſia cantant, modeſtiam præ ſe ferant.

Preſ-

Presbyter manè matutinali officio expleto, penſum ſeruitutis ſuæ, videlicet primam, tertiam, ſextam, nonam, veſperamque perſoluat; ſed ita, vt ſi fieri poſſit omnia diuerſis horis publicè legat, iuxta Prophetæ conſuetudinem dicentis: *ſepties in die laudem dixi tibi.* Septenarius autem ille numerus à nobis completur, ſi matutinas, primam, tertiam, ſextam, nonam, veſperas & completorium recitemus. Quapropter hiſce horis piè creatori laudes decantemus. Ratio quippe exigit & æquũ eſt, vt ſepties de die Sacerdos Deo laudem decantet, eo quod omni diei hora noua illi confert beneficia, ſingulisque momentis illum ſibi deuincit.

Horæ ſingulæ ſuo tempore legendæ, non omnes ſimul.
Pſal. 118.
Conc. Algatb ad Nann. c. 60.5. *Iuſtin. apol.* 2. *Clem. Alex. l. ſtrom. Cõc. Laced. c.* 18. *Hildeſ. c.* 38

Ceterùm ſacra Concilia expreſsè vetant, nequis clericus Breuiarium inter ambulandum legat, ne qua occaſione in diuerſa rapta mens illius diuagetur, ſed volunt vt in locum aliquem ſeparatum orationi idoneum tantiſper cõcedat; ne animæ diſtractio, quam ſæpè violentæ illæ deambulationes cauſantur, fructum & vtilitatem precum impediat. Deambulationes ſiquidem pietati obſunt concipiendæ, ſolitudo verò & receſſus ad animi attentionem comparandam conducunt.

Breuiariũ inter ambulandum dici non debet.
Conc. Treu. c. de horis.

Alia verò Concilia Sacerdotibus præcipiũt, ne dum horarum penſum decurrunt, ſi modò velint preces ſuas Deo offerre, gratas & acceptas eſſe, inter dentes verba pronuntiant, aut præproperè prænuntiando, dictiones omnes non efferant, nulla ratione attenti, ſed interrumpentes, feſtinantes, præcipitantes, verba aliena riſuſque extra propoſitum intermiſcentes: at, volunt, vt, ſi vel ſoli, vel cum aliis recitent, magna cum reuerentia, animi atten-

Verba diſtinctè proferantur.
Conc. Hildeſem c. 38.
Aquiſgr. c. 131.132.
Innoc. 3. *in Con. Gen. de celebrat. Miſſ. c. Dolentes.*

attentione, & diſtincta verborum prolationē ipſum perſoluant; idque tali loco, ne qua ratione deſtrahantur, deuotioque impediatur, ad quam prius ſeſe præparent, iuxta id quod ſcriptum eſt, *Ante orationem præpara animam tuam, ne ſis quaſi qui tentat Deum.* Vnde ſequitur, Sacerdotes qui inter recitandum horas diſtrahuntur, Deum tentare & offendere potiùs, quàm orando demulcere.

Lib. 4. Pharetr. c. 21. ex Bern.

Quomodo recitandū Breuiariū.

Moneo vos dilectiſſimi, ait S. Bonauentura, *purè ac ſtrenuè diuinis intereſſe laudibus*: ſtrenuè inquam, vt coram Deo tanta cum animoſitate, quanta deuotione & reuerentia compareatis. Auferte ſegnitiem, nolite indormiſcere libro, nolite oſcitare cantantes, voci ne parcatis, verba ne præſcindatis aut præmordeatis, dictiones integras nolite tranſilire, voce fracta cauete ne cantetis, neque de naſo mulierum ritu; ſed maſculo & virili tono, vt par eſt, & affectu feruenti Spiritus ſancti laudes decantate. Vobis hoc ſcribit Bonauentura, Canonici, in choro igitur vt decet & par eſt, cantate, verba diſtinctè proferte, vel cùm Gregorianum cantum vel cùm muſicam canitis.

Deus mente non verbis orandus.

De conſ. diſt. 5. C. eod.

Mente orandum, inquit Hieronymus, & non ſolùm lingua, adeò vt, ſi diu in breuiario legeris & multa, animus tamen ac deuotio defuerint, omne illud tempus perdideris, verbaque in vanum effuſa ſint. Putaſne, ait idem Deum multiloquio & verborum copia, hominum inſtar, delectari? mente potiùs quam lingua orandum. Melior etiam eſt quinque pſalmorum decantatio cum cordis puritate & ſerenitate, & ſpiritali hilaritate, quàm totius pſalterij modulatio cum anxietate cordis & triſtitiæ amaritudine. Verum

rum ſiquidem eſt, longas orationes temerè & confusè recitatas exigui meriti eſſe; Breuiores verò & è feruenti quodam zelo profectas efficaces & ponderoſas.

Attentio in precibus neceſſaria.

Ipſa orantis pertinacia, & precum importunitas tunc, teſte Bonauentura, plurimum prodeſſe ſolet; ſi cor cogitet ea quæ os loquitur, & labiorum ſonus cum cogitatione & intentione coincidat: qui enim ore tenus orant, mente alio interim diuagãte, omni orationis fructu ſe priuant; ſibi perſuadentes DEVM orationem audire & intelligere, quam nec orans ipſe intelligere poteſt. Cùm verò cor & linguà conueniunt, & verba cùm cogitationibus idem ſonant; felix illa oratio eſt: at vbi à ſe mutuo diſcordant, infelix & praua eſt, nec bonum ſortitur finem.

Beda in Matth. c. 15; Baſil. ſerm. in mart. Iulitt.

Inſignem hac occaſione gradationem facit Bernardus, Sacerdotibuſque loquens ait; Immolantes hoſtiam laudis iungamus ſenſum verbis, affectum ſenſui; exultationem affectui, grauitatem exultationi; humilitatem grauitati, libertatem humilitati, vt libero greſſu animæ puræ incedentes; & ſpiritualibus affectibus non conſuetis excedentes, in dulcibus iubilis, in egregia muſica, in concordi illa harmonia, nouam quamdam exultationem & gaudium admirabile oſtendamus. Hoc exercete Sacerdotes, huic philoſophiæ incumbite; & normam, quam magnus hic doctor præſcribit, exactè ſeruate.

In Cant. ſerm. 1.

Serm. 6. de orat. Domin. de Conſecr. diſt. 1. c. eod.

Simile & idem propemodum habet S. Cyprianus, Quando, inquit, ſtamus ad orationem, fratres dilectiſſimi, inuigilare & incumbere ad preces toto corde debemus: Tunc omnes cogitatio-

Deus cum oratur, de ſolo Deo cogitandũ.

 tatio-

tationes carnales & ſæculares ab homine exulent, & ſolum id præ oculis habeant, quod orant. Atque ideo Sacerdos in publica Miſſæ oratione, ad præfationem accedens, mentes & animos fidelium excitat dicens, *Surſum corda*; & populus reſpondens, *Habemus ad Dominum*, oſtendit aliud ſe non cogitare quàm Deum. Eia igitur, cor & animus inimico occludantur, ſoli Deo pateat aditus, & caueamus ne tempore orationis Dei inimicus intromittatur. O Sacerdotes, bene inſtructi eritis hauddubiè, ſi, dum oratis, ita attenti eſtis, vt dum os loquitur, cogitationes verbis reſpondeant & linguæ.

Epiſcopus Colonienſis punitus quòd omnes Horas vna vice legiſſet. *Epiſt. 15. ad Deſiderium abbat.*

Adhæc ſi deuotio & attentio, dum Breuiarium decurritur neceſſaria ſunt, ipſa temporum diſtinctio & horarum non minùs requiritur: omnia enim ſimul recitare, & vnico tractu legere quæ diuerſis vicibus & horis diſtinctis dicenda ſunt, nefas eſt, & ſine offenſa fieri nequit. Cuius rei egregium ac mirabile exemplū refert Petrus Cardinalis Damianus. Clericus quidam Colonienſis quodam tempore flumen tranſiens, animam vidit S. Seuerini Epiſcopi, dicentis, ideo ſe hoc in loco puniri, quòd horas ſuas præcipitanter legiſſet, omneque breuiarij perſum vnico tractu mane, quo totum diem liberum haberet, perſoluiſſet, *Nihil aliud in me manſit vltione plectendum præter hoc tantùm, quia dum in aula regia conſtitutus, imperialibus me conſilijs vehementer implicui, canonicæ ſynaxis officia, per diſtincta horarum ſpatia non perſolui.* Hæc notate, Sacerdotes, vos præſertim qui regum aulas & principum familiaritatem ſectamini, negotijs implicamini, & mundo ſtudetis.

LIBER

LIBER SECVNDVS

DE DOTIBVS SACERDOTI *neceſſarijs.*

DOtes & qualitates; quæ ad Sacerdotum perfectionem neceſſariæ ſunt, ſtatui duplices poſſunt, aliæ quippe internæ ſunt, aliæ externæ: hæ corpus, illæ reſpiciunt animam; illæ intrinſecus apparent, hæ extrinſecus illos exornant. Adeo vt ſponſæ illi, de qua in Canticis eſt mentio, eſſe debeant perſimiles; quæ bis eſſe dicitur pulchra, quoad animam ſcilicet & quoad corpus, pulchra internè & externè; perſimiles etiam vrnæ in qua manna aſſeruabatur, quæ tum intus tum foris erat aurea: denique perſimiles domeſticis mulieris fortis, qui veſtiti erant duplicibus, tum ad corpus tum ad animam exornandam. Primò autem de animæ perfectionibus acturus ſum, ac deinde de corporeis tractabo, atque è duabus illis materijs in S. Scripturæ & Sanctorum Patrum officina, breuiter omnem Sacerdotum perfectionem conſarcinabo,

Perfectio duplex in Sacerdote neceſſaria tum corporis tum animi.

Cant. 1.

Exod. 16.

Prou. 31.

{:o:}

DE PERFECTIONIBVS ET DOTIBVS INTERNIS.

CAPVT I.

SACERDOTES ESSE DEBENT INtegri & ſancti.

Lib. 2. Ep. 1. Sacerdotes omni vitio careant.

OPORTET, ait Sanctus Cyprianus, *Sacerdotes & miniſtros qui altari & Sacrificijs deſeruiunt, integros atque immaculatos eſſe, vtpote cùm olim Dominus dixerit, Homo qui habuerit maculam, non offeret panes Deo ſuo, nec accedet ad miniſterium eius:* Ita porro credendum eſt, atque ideo omnis, cuius vita ſancta non fuerit, indignus eſt qui ad ſacros ordines promoueatur.

Leuit. 19. Sanctus ſit qui Deo ſeruit.

Sacerdotes, qui accedunt ad Dominum, ſanctificentur ne percutiat eos. Euidens teſtimonium illos Sacerdotes à Deo puniri mereri, qui anima non ſancta & impura illius miniſterium obeunt.

Sacerdos qui vitium aliquod habet, indignus eſt qui Sacramenta miniſtret.

Homo de ſemine tuo, qui habuerit maculam non offeret panes Deo ſuo, nec accedet ad miniſteriũ eius. Denotare hoc volebat, Sacerdotes qui vel minimũ vitium prætulerint, ab altari excludẽdos, & indignos eſſe qui Deo in ſancto Miſſæ Sacrificio panem Angelicum offerant, & Sacramenta illius adminiſtrent, & myſteriorum diuinorum exercitia peragant.

Leuit. 21. In lege Euangel. Sa-

Sancti erunt Deo ſuo Sacerdotes, ait Leuiticus, *& non polluent nomen eius: incenſum e-*

nim

nim Domini, & panes Dei ſui offerunt, & ideo ſancti erunt. Idem omnino in lege Euangelica præcipitur, quæ omnes Sacerdotes perfectos eſſe vult, cùm ipſi æterno Patri ſacrum illum Euchariſtiæ panem, & precum Eccleſiæ incenſum offerant; adeò vt qui ſanctitate careant, ſanctum Dei nomen polluant, eiuſque myſteria profanent.

cerdotes eſſe debent ſancti.

Iudas Machabæus poſtquam Lyſiam, eiuſque exercitum profligaſſet, *elegit Sacerdotes ſine macula, voluntatem habentes in lege Domini.* Egregium documentum, quo edocemur, illos qui in Sacerdotes electi ſunt, quò Deo deſeruiant, penitus ſanctos eſſe debere, omni macula & næuo carentes.

Sacerdotes careant macula.
1. *Mach.* 4.

Regius Propheta Eccleſię dignitatem præſagiens, deque illius miniſtris ſermonem inſtituens, ait, *Domum tuam decet ſanctitudo in longitudinem dierum.* Non hic de lapidibus, columnis aut parietibus loquebatur, at verè de Sacerdotibus, quos omnimoda decet ſanctitudo, quamdiu in domo Domini, quæ eſt Eccleſia, verſantur.

Dei domus ſit ſancta penitus.
Pſal. 9.

In veteri Teſtamento in Moſaico Tabernaculo, iuſſu Dei fabricata erant candelabrum ductile & lucernæ ex auro mundiſſimo. *Fecit & candelabrum ductile de auro mundiſſimo, &c. Fecit & lucernas ſeptem cum emunctoriis ſuis.* Quo myſterio deſignatum fuit, Sacerdotes & Religioſos qui candelabra Eccleſiæ, & totius mundi lucernæ & lux ſunt, ex auro mundiſſimo conſtare, id eſt omnigena virtute conueſtitos & penitus ſanctos eſſe debere.

Exod. 37.
Candelabrum & lucernæ tabernaculi ex auro erant.

In veteri lege cum Sacerdotibus ſuis Deus a-

Sacerdotes dicti ſancti reges. *Exod. 19. 1. Pet. 2.*

gens hoc eos nomine compellabat, *Et vos eritis mihi in regnum Sacerdotale, & gens ſancta:* quos è turba velut cæteris digniores ſelegi, & in domo mea conſtitui: Prophetica ſunt hæc verba & futuræ dignitatis prænuntia: præſagiebat enim iam tum Dominus, futuros Sacerdotes, è plebeijs & gregariis nobiles factos, in Eccleſia penitus ſanctos fore, & tot in illa futuros reges, quot Sacerdotes.

Cap. 28. Aaron veſtimentis ſacris indutus erat, quando offerebat Deo.

In Exodo Moyſi præcepit Deus, vt Aaronem fratrem eiuſque filios veſtibus ſanctis indueret, quotieſcumque miniſterium diuinum peragerent, & Sacerdotij functione exercitioque fungerentur: *Facies veſtimenta ſancta fratri tuo Aaron, & filiis eius, vt Sacerdotio fungantur mihi.* Veteres illæ cerimoniæ, quas Deus præcepit, denotabant, nouæ legis Sacerdotes, non iam veſtimentis, ſed virtutibus penitùs ſanctis, aliquando cooperiendos, cùm in Eccleſia ſacrificium viuificum immolarent: illa corporis inſignia ſunt, illæ animarum ornamenta & phaleræ.

Animal maculosũ Deo offerri non poterat. *Deut. 17.*

Vetuit antiquitùs Deus, ne quis ouem aut bouem maculoſum, aut mancum immolaret, huiuſmodi ſe victimam abominari dicens ac deteſtari; *Non immolabis Domino Deo tuo bouem & ouem in quo eſt macula, aut quippiam vitij, quia abominatio eſt Domino Deo tuo.* Deſignabatur hac lege, Sacerdotem Eccleſiæ, qui quotidie immolatur & immolat in ſacroſancto illo Miſſæ ſacrificio, quique ouis eſſe debet quoad ſimplicitatem, & bos quoad laborem; numquam coram Deo comparere, nihilque illi

illi offerre debere, ſi quod in eo peccatum ſit & in anima vitium; hæc enim admodum abominanda ſunt, diuinæque maieſtati grauiter diſplicent.

Iudæorum Pontifex inter cetera quæ illi tempore initiationis proponebantur, hoc inprimis erat, *Perfectus eris & abſque macula cum Domino Deo tuo.* Idem, ſi fortè meminiſtis, vobis ô Sacerdotes dictum fuit, cùm ſacris ordinibus initiaremini, & in Sacerdotes vngeremini. Iniunctum ſollemniter eſt & velut iuramentum à vobis exactum, quam diu viueretis, vitam veſtram eſſe debere perfectam, integram, immaculatam, & quamdiu coram magno illo Domino agetis, omni prorſus vitio vacare. Aequum igitur eſt, vt promiſſis ſtetis, nec fidem frangatis.

Deut 18.
Quæ Sacerdoti ſacrando proponerentur.

Sacræ litteræ Abſalomi pulchritudinem deſcribentes, eo potiſſimùm nomine illum commendant, quòd nulla in eo eſſet macula, dicentes, *Porro ſicut Abſalom vir non erat pulcher in omni Iſraël, & decorus nimis: à veſtigio pedis vſque ad verticem, non erat in eo vlla macula,* &c. Item quàm beatus Sacerdos ille eſt, de quo idem omnino dici poteſt; quàm inquam felix eſt, de quo huiuſmodi decantari panegyris poteſt! Perfecta illius laus eſt, de illo cùm dicitur, Nullus eſt hoc Sacerdote vir in vniuerſa prouincia melior; vita eius tota & vnica virtus eſt, à capite & primorum annorum principio ad vſque pedes, & finem ſenectutis, nulla in eo viſa fuit macula vel minima, nihil reprehenſione dignum in vita illius repertum.

Abſalom nullus in Iſraël pulchrior.
2. Reg. 14.

Mulier illa Sunamitis, viſo magnũ Prophetam Elizæũ ſæpius per opidũ ſuum tranſire, eius vitæ

Sacerdotes beati ſunt cùm occaſionẽ dant hominibus bonam de illis opinionem cõcipiendi.

rationem propius intuita ac mores, hominem eum ſanctum eſſe quamprimùm iudicauit: *Animaduerto quòd vir Dei ſanctus eſt iſte, qui tranſit ad nos frequenter.* Beati Religioſi ſunt, & beati Sacerdotes, qui vitæ probæ & honeſtæ conuerſationis exemplo omnibus occaſionem dant, bonam de illis opinionem concipiendi, & dum per plateas incedunt, credendi quod ſancti ſint.

4. Reg. 4.

Verba Ezechiæ ad Sacerdotes regni ſui.

2. Par. 19.

Rex Ezechias regni ſui clerum reformans, omnes Sacerdotes & Leuitas vnum in locum congregatos, hiſce verbis allocutus eſt; *Audite me Leuitæ, ſanctificamini, mũdate domum Domini Dei Patrũ noſtrorũ, & auferte omnẽ immunditiã de ſanctuario.* Regia hæc verba Sacerdotib. demonſtrabant, ipſorum eſſe ſanctorum ritu modoque viuere, altaria & domum Dei emundare, & omnia peccata, immunditias, diſſolutiones & Eccleſiæ corruptiones eijcere.

Ianitores conſtituti, qui impedirent ne quid immundum ingrederetur templum.

2. Paral. 25.

Scriptum eſt in libro Paralipomenon, Sacerdotem Ioiadam ianitores in domo Dei conſtituiſſe, qui impedirent diligenterque prohiberent, ne quis immundus in omni re domum Domini ingrederetur: *Conſtituit quoq; ianitores in portis domus Domini, vt non ingrederetur eam immundus in omni re.* Ianitores hi ad templi honorem conſeruandum ſtabiliti, ſignificabant quidnam immundi aut vitioſi in Eccleſiam ingredi nefas eſſe, & Sacerdotes qui peccatis inquinati ſunt, quorumque vita penitus immunda eſt, in eam non admittendos. Vos igitur Præſules qui claues domus illius geſtatis, illiuſque Eccleſiam gubernatis, nefariis his ianuas occludite; ſunt enim immundi, inquinati, & penitus impuri.

In

In Sapientia velut prophetico ſpiritu prædictum legimus, annorum noſtrorũ hyemem ſapientiæ ſcholam eſſe, & *ſenilem ætatem, vitam immaculatam*. Presbyteri in ſacra ſcriptura Sacerdotes appellantur, & oraculo illo prophetico denuntiatur, ætatem & vitam illorum academiam quamdam virtutum eſſe debere, & ab omni illos vitio liberos & immunes, ac ſanctorum & Deorum inſtar in Eccleſiæ miniſterio occupatos, viuere oportere.

Senectus ſchola ſapientiæ.
Sap. 4.

Beatus vir, ait ſapiens, *qui inuentus eſt ſine macula*, cuius vita irreprehẽſibilis, & mores inculpati. Verè inquam beati Eccleſiaſtici, qui hodie ſine peccato & vitio reperiuntur, qui modeſtiam ſectantur, quorum vita ſancta penitus & immaculata eſt.

Beatus qui ſine macula eſt.
Eccl. 3.

Hoc examinans Apoſtolus Paulus, & ad prædeſtinationis vſque materiam pertingens, hunc in modum locutus eſt, *ſicut elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem, vt eſſemus ſancti & immaculati in conſpectu eius in charitate*. Sublimis hæc philoſophia inferre vult, Sacerdotes prædeſtinatos eſſe, vt ſint ſancti corã Deo, & quamprimùm ad ordinem ſacrum promouentur, ad ſanctitatem illos deſtinari, & eligi vt ſancti ſint & integræ vitæ coram diuina maieſtate.

Sacerdotum ſanctimonia præelecta.
Ephes. 1.

Idem quoque Apoſtolus diſcipulum ſuum Titum inſtituens, qui ad ſacros iam ordines promotus erat, ait, *in omnibus teipſum præbe exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in grauitate verbum ſanum, irreprehenſibile, vt is qui ex aduerſo eſt vereatur, nihil habens malum dicere de nobis*. Hæc ſcilicet genuina & vera ſancti Sacerdotis imago eſt, ad viuum expreſſa.

Quomodo Titum Apoſtolus inſtituerit.

Magna Sacerdoti puritas neceſſaria. *Lib. 3 de Sacerd.*

Ioan. Chryſoſt. de Sacerdotum puritate ſermonem inſtituens ait, *Neceſſe eſt Sacerdotem ſic eſſe purum, vt ſi in ipſis cælis collocatus, inter ipſas cæli virtutes medius ſtaret.* Quaſi dicere vellet, inter Angelorum puritatem & Sacerdotũ munditiem nullum omnino diſcrimen inueniri debere.

S. Auguſtini oratio ad Sacerdotes. *Serm. 36. ad presbyteros.* *Eſa. 52.* *Luc. 8.*

S. autem Auguſtinus Sacerdotes alloquens, hac eos oratione compellat, in qua de ipſorum puritate potiſſimùm agit: *Bene munda manus ſit oportet, chariſſimi, quæ maculas vaſis alicuius immundi tollere conatur, ne ſi inquinata ſit & polluta, ipſum magis inquinet. Propterea Sacerdotes altiſſimi Dei, vobis dicitur, mundamini, qui fertis vaſa Domini. Vos enim & non alij eſtis, qui vaſa Domini fertis, & quibus datum eſt noſſe myſteria regni Dei.* Dicere vult Sacerdotes, cùm cælitus in terram deſtinati ſint, ad aliorum peccata eluenda, ab omni macula & contagio immunes viuere debere.

Epitheta Sacerdoti neceſſariæ ſanctitatẽ teſtantia.

Sacerdotes Altiſſimi, ait idem eodem in loco, *vos eſtis, ſal terræ, lux mundi, lucerna accenſa, ciuitas in monte poſita, columnæ templi, arbores ſcientiæ in medio Paradiſi plantatæ, patroni & rectores Eccleſiarum. Vos Angelorum ſocij, cæli ciues, filij Prophetarum, Patriarcharum cognati, denique Apoſtolorum ſucceſſores. Eſtote igitur mundi, & verè mundi, vt dignè, ſicut patres veſtri, vaſa Domini ferre mereamini; vaſa inquã non iã aurea, vel argentea, ſed illa ad quæ redimenda, Chriſtus mori voluit.* Omnes hi tituli notant hauddubiè mirabilem ſanctitatem ſtatui & ordini Sacerdotali neceſſariam.

Diſpicite vobiſcum Sacerdotes, ait iterum eodem

dem loco Auguſtinus, *ac vobiſcum conſiderate, quales eſſe debeatis, ait enim Apoſtolus, Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe, tamquam Dei diſpenſatorem.* Hoc verò non Præſules & Epiſcopos modò, ſed ipſos etiam Sacerdotes reſpicit, quorum vita eſſe debet adeò inculpata, nihil vt in illis appareat quod meritò reprehendi, culpari aut argui valeat.

Sacerdotes ſint irreprehenſibiles.

Sanctus Proſper ſcribit dici non poſſe, quàm ſancti eſſe debeant Sacerdotes, cùm ipſi ſint, qui velut noui quidam Aarones incenſum precum Deo offerant, illius maieſtatem placent, iuſtitiæ rigorem impediant, iram & iudiciorum illius furorem auertant. Cum ipſi per Dei gratiam fiant diuinæ voluntatis indices, Eccleſiarum Chriſti poſt Apoſtolos fundatores, fidelis populi ductores, veritatis aſſertores & defenſores, falſorum dogmatum inimici, hæreſum flagella, baptizatorum Patres, rerum cæleſtium præcones, ſpiritualium conflictuum duces, bonorum operum patroni, alphabetum virtutum, ac fidelium exemplaria. Excellentia hæc epitheta euidenter demonſtrant Sacerdotum vitam angelicam & cæleſtem eſſe oportere.

Lib. 2. de vit. contempl. c 2.

Sacerdoti neceſſaria ſanctitas exprimi nequit.

O *Sacerdotes*, inquit S. Auguſtinus, *ſi anima cuiuslibet iuſti ſedes eſt Dei, multo magis ſedes & templum Dei vos eſſe debetis mundum & immaculatum;* ſi ſepulchrum illius glorioſum eſt, quòd corpus exanime aſſeruarit; quanto digniora & glorioſiora eſſe debēt corpora veſtra, in quibus Deus quotidie, poſtquam reſurrexit, habitare dignatur, ſi beatus eſſe dicatur venter, qui nouem ſpatio menſium CHRISTVM portauit, credendum eſt, corda quoque veſtra futura

Magna puritas Sacerdoti neceſſaria.

Iſa. 11.

Luc. 11.

futura beata, in quibus quotidie Dei filius commoratur. Denique ſi fortunata ſint vbera, quæ ſuxit paruulus, beatum hauddubiè eſſe debet os veſtrum, quod quotidie ſanctam illius carnem ſumit, & pretioſum ſanguinem ſugit. Configite igitur timore eius carnem veſtram, & diligenter cauete, ne lingua illa, quæ cælo ipſum Dei filium euocat, contra Dominum loquatur; ne manus illæ, quæ ſanguine Ieſu Chriſti tinctæ ſunt, peccatorum & ſcelerum ſanguine polluantur. Vera ſunt hæc omnia, & concluſiones hę benè fundatæ, categoriceque oſtendunt, Sacerdotes penitus ſanctos eſſe, omnique carere debere vitio.

Pſal. 118.

Aug. ſerm. 37 ad fratres in erem.

Sacerdotes Moſe & Elia ſint ſanctiores.

Equidem, inquit S. Ioannes Chryſoſtomus, crediderim eum, qui velut legatus pro ciuitate tota, imo pro vniuerſo terrarum orbe deſtinatus deprecatur, & qui ſupplicis ritu apud Deum pro omnium hominum, non viuentium modò, ſed mortuorum etiam ſcelerum remiſſione intercedit; crediderim inquam, illum, quamuis Moyſes aliquis vel Elias eſſet, ſufficientem, aut dignum non fore, qui tale negotium pro dignitate perageret, tantamque deprecationem ſupplicationemque Deo Patri offerret: Inferre igitur vult, Sacerdotes, qui totius orbis apud Deum aduocati & patroni ſunt, Moyſe ipſo, & Elia ac Prophetis omnibus, ſi quo modo fieri poſſet, eſſe debere ſanctiores.

Lib. 6. de Sacerd.

Sacerdotũ manus Deũ quotidie tractantes eſſe debere penitus ſanctas.

Neceſſe eſt denique, inquit ibidem S. Chryſoſtomus, vt qui pro aliis deprecatur, tantùm in omnibus illos antecedat, quantum æquum eſt ſuperiorem ſubditis præcellere. Cumque Sacerdos Prior ille generalis ſit, qui Spiritum ſanctum inuocat, ac ſummum illud ſacrificium honore

ıore & reuerentia plenum, communi omnium
)omino offert, quem ſemper in manibus habet;
ļuo tandem in numero illum habebimus? quæ
lli integritas neceſſaria? quanta ab eo religio
ıetenda? Conſidera quales manus illas admini-
ſtrantes eſſe oporteat? qualem linguam, quæ
'erba illa effundit? Quid igitur in mundo ita
ıurum & mundum eſſe debet; vt anima illa, quę
antum, tamque admirabilem Deum ac men-
em intra ſe ſuſcipit? Hoc conſiderate Sacerdo-
es, ſtatumque veſtrum & dignitatem perpen-
entes, conſiderate diligenter, quales eſſe de-
ıeatis.

S. Gregorius Nazianzenus, Caſſianus, atque Sacerdotũ puritas ſolarem ſuperet. in apolog.
dem Chryſoſtomus teſtantur, tantam Sacerdo
um eſſe debere puritatem, vt ſolarium radio-
ım puritatem debeat tranſſcendere, vt Spiri-
ıs ſancti ſolatio inſtructus, dicere & gloriari
um Apoſtolo queat. *Viuo ego iam non ego, viuit* Lib.12.c.15. & collat. 23 6.7.8.9.10 17.20.&21 Lib.6. de Sacerd.
erò in me Chriſtus. Addunt inſuper, Eremitis i-
ſis, qui in deſerto vitam trahunt, mundoque
untium remisêre, puriùs & ſanctiùs viuere de-
ere. Ex horum igitur Patrum ſententia, Sacer
otum dignitas eſſe debet ipsâ Religioſorum &
nachoretarum puritate maior.

Luminis inſtar, habet idem Chryſoſtomus, *v-* Ibid.
iuerſum orbem illuſtrantis, Sacerdotis animus Sacerdotes facis inſtar rutilent.
lendeſcere oportet. Infandi & infelices igitur
acerdotes illi, quorum vita hac ratione non
ɔllucet, ſed qui lampades emortuæ tedæ ſine facelle
ımine ſunt & merum Chaos tenebris refer-
ım.

In veteri lege iubebatur Sacerdos lauare prius Antiquorũ Sacerdotũ ad ſacrificãdũ accẽtate.
ſtimenta, quàm ad ſacra myſteria accederet.
in figura tanta obſeruantia, quanta in veri-
tate?

tate. Diſce Sacerdos atque Leuita, quid ſit lauare veſtimenta tua? vt mundum corpus celebrandis exhibeas Sacramentis. ſi Iudaicos Sacerdotes nefas erat ad hoſtiarum immolationem accedere, niſi lauiſſent prius veſtimenta; audebiſne non lota antè conſcientia, imo ne corpore quidem, pro alijs deprecari, pro alijs victimam offerre? Vtinam hanc Sacerdotes lectionem retinerent & ad æmulationem Iudaicorum vitam melius inſtituerent?

dentium puritas.

Exod.19.

Porrò ipſa Sacerdotum puritas, dicente B. Proſpero, in eo conſiſtit, ſi imperioſitate quamdam & inſolentiam non induant, ſed humilitatem conſectentur, & omnibus ſint communes & affabiles. ſi fratrum infirmitates benignè per dulcium verborum medicamina perſanent, illos ad curandum perdifficiles iudicarint virtute patientiæ & æquanimiter tolerantes, in moribus & prædicationibus non ſuam ipſorum, ſed Ieſu Chriſti gloriam quærant; opera ſua & verba laudum & præconiorum humanorũ titulo aut pretio vanè non venumdent; ſed ad Deum, Sacerdotaliter viuendo, quidquid illis tum honoris, tum gloriæ accedere poteſt, ex animo referant. Denique ſi prætereuntium ſalutationibus non gaudeant inflati, non delectentur honoribus quos dare illis proximus ſolet. Verum hoc exemplar, & viui vitæ Sacerdotalis colores ſunt, cum humilitate ſcilicet imperare, & aliorum infirmitates magna cum benignitate ſanare.

In quo Sacerdotum puritas conſiſtat.

Lib. de vita contempl. c. 25

In eo verò Sacerdotum ſanctitas conſiſtit ſubnectit idem auctor; ſi conſolentur afflictos,

Sanctitatis Sacerdotalis indicia.

tos,paſcant egenos, veſtiant nudos, redimant aptiuos,ſuſcipiant peregrinos; hincque ſancti ſſe dignoſcuntur,ſi ſalutis viam errantibus inicent, ſi deſperatos ad bonam mentem reduant,ſi errantibus animos ſuggerant, ſi doceant gnorantes; denique ſi quæ eorum muneris int & quæ non ſunt; magna diligentia ſedutateque docere ſatagant, & ipſo facto exrceant.

Sanctitas Sacerdoti neceſſaria.

Ecquę,ait eodem loco Proſper,vobis,ô Sacerotes ſanctitas neceſſaria eſt, cùm miniſtri veri Dei; adiutores Altiſſimi; oraculum Spiritus ancti ſitis;per vos enim Deus placatur populo, opulus inſtruitur Deo,per vos plurimi hæredes egni cælorum conſtituuntur, vtpote qui Apoolorum eſtis ſucceſſores: Cum igitur Deus ſantorum rex ſit, eiusque coadiutores ſint Saceroțes, mundique patroni, diuinæ ſanctitatis mnes participare debent.

lib. 2. ad Eccleſ. Cathol.

Sacerdotes omnes ſanctitate antecellant.

Cunctos, ait Saluianus Maſſilienſis, *qui ſacri ltaris ſuggeſtu eminent, tantum excellere oportet erito, quantum gradu & dignitate. Nihil enim mundo haberi poteſt indignius, quàm ſi quis ad inorũ faſtigia ſublimatus,meritis ſit infimis,quid im eſt imperium meriti expers & vile? Quid horum proderit titulus,vbi ipſe defecerit homo? aut uid eſt dignitas indigni humeris impoſita, quam mina moniliaq; luto cænoue ſuperſtrata. Atque eo neceſſe eſt, vt omnes qui ad ſacros ſunt dines eleuati, tantum virtutibus & meritis ninent, quantum honore & culmine eminent. exſtant.*

Quorum verborum is eſt ſenſus,Sacerdotem, quem-

quemadmodum in mundo dignitate primus eſt & ſupremus, ceteris ita virtute antecellere debere & merito.

De ſac. alt. myſt. l. 1. c. 9.

Sacerdotes Deo & hominibus grati ſint.

Innocentius tertius Pontifex dicebat olim, tales eſſe debere Sacerdotes, vt & Deo ſint grati, & hominibus accepti. Tales porrò eos reddit virtus, per hanc enim fit vt placeant Deo, & ab hominibus honorentur.

Sanctitate cæteris præſtent.

Ipſe quoque Papa Hormiſdas dicebat, *Emendatiorem eſſe conuenit populo, quem neceſſe eſt orare pro populo.* Quibus verbis efficere volebat, Sacerdotem cui iniunctum ex officio eſt, pro vniuerſis terrarum orbis hominibus deprecari, ceteris etiam omnibus eſſe debere ſanctiorem vitæque purioris.

Sacerdos totus ſit ſanctus.

De offic. l. 2. de Sacerd.

Qui in erudiendis atq; inſtituendis ad virtutē populis præerit, inquit S. Iſidorus, neceſſe eſt, vt in omnibus ſanctus ſit, & in nullo reprehenſibilis habeatur: qui enim in alterum paratus eſt dicere, carere omni vitio debet & omnis peccati expers viuere. Primò enim ſe corrigat magiſter neceſſe eſt, qui ceteros rectè viuendi voluerit rationem ac methodum edocere: atque ideo cum toti vrbi eſſe debeat exemplar ac norma, tum doctrina illum, tum virtutum exemplo ad virtutum ſtudium debet excitare. Cùm igitur Sacerdos omnium hominum doctor ſit, & alios erudire illi ex officio incumbat, ceteris omnibus ſit ſanctior ac purior oportet, atque vniuerſos virtute tranſcendat.

Sacerdotio ſe indignū iudicauit S. Franciſc.

M. Marulus lib. 3. cap. 15.

Quanta res ſit Sacerdotium, in eo oſtendit S. Franciſcus, quod ſe indignum illo iudicans, nunquam ſe promoueri ſit paſſus, ſoloque diaconatus officio quoad vixit, contentus fuerit. Cogitent igitur Sacerdotes, quæ ſanctitas ſibi & perfectio

fectio neceſſaria ſit; ſi ſuam Sanctus Franciſcus dignitati imparem iudicarit,

Sit Sacerdos, ait Concilium Aquiſgranenſe ex Magno Gregorio, in *cogitatione mundus, actione præcipuus; diſcretus in ſilentio, vtilis in verbis, benignus in omnes; omnia conſiderans; humilitate bonorum ſocius, iuſtitiæ zelo erga improbos ſeuerus.* Is igitur Sacerdotio indignus eſt, cuius acta cogitataque immunda impuraque ſunt. Sacerdos ſit purus in cogitationibus. *Cap. 9. ex Greg. paſtor. 2. p. c. 5. 6. 7.*

Sic decet, ait œcumenicũ Tridentinum Concilium, omnino clericos in ſortem Domini vocatos vitam moreſque ſuos componere, vt habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, alijſque omnibus rebus, nihil niſi graue, moderatum, ac religione ac prudentia plenum præ ſe ferant; exigua peccata; quæ magna tamen in ijs eſſe videntur deuitent, vt ita eorum actiones ab vniuerſo mundo honorentur. Hoc notate velim Sacerdotes, ſimulque aduertite, ſi contra feceritis; honorem vos veſtrum lædere, & magnam vobis ipſis iniuriam inferre, *Concil. Trid. ſeſſ. 22. c. 1. de refor.* In Sacerdotũ vita aliud non appareat quàm modeſtia & ſapientia.

Quin & idem Concilium decernit ac præcipit, tam ſanctè ac dignè ſuam Sacerdotes vitam componere debere; omnes vt ab ipſis continentiæ, humilitatis, modeſtiæque mutuari exemplum poſſint. Vult inſuper Epiſcopos in menſa ita ſobrios eſſe, tamque modeſtos in omni ſupellectile, vt tum in hac, tum in reliqua vita nihil omnino appareat, quod non Apoſtolicam ſimplicitatem, Dei zelum, & vniuerſalem omnium mundi vanitatum contemptum redoleat ac ſpiret. Omnis enim diſſolutio, & quidquid honorem lædit, Sacerdote eſt penitus indignum. Sacerdotum vita exemplo ſit omnibus. *Seſſ. 25. c. 1. de reform. Concil. Cart. 4. c. 15. d. 45 c. Epiſcopus Tolet. 4. Rhemenſ. African.*

Sanctiores ſint Sacerdotes Eremitis.

Iſidor. Peluſ. lib. 2. epiſt. 284.

Concludo igitur cum magno quodam Doctore, quoad ſanctitatem Sacerdotum; illos qui ad hoc officium vocati ſunt, anachoretis ipſis, & eremicolis eſſe debere ſanctiores. Mea & illius ratio hæc eſt, quòd illi nonniſi ſuiipſorũ curã ſalutis habeant, at Sacerdotes tam ſuiipſorum quam populi. Eremitæ in rupibus & antris viuunt, ſuas plagas perſanantes, peccata tegentes propria, & coronas ſibi cæleſtes nectentes; at Sacerdotes in theatro expoſiti ſunt, atque omnes in eorum vitam & mores oculos ſuos coniecerunt. Quàm igitur indignum eſt improbos videre Sacerdotes, cùm & religioſis & anachoretis, & recluſis viuere deberent puriùs ac ſanctiùs.

Sacerdotũ perfectio.

Sancti igitur eſtote Sacerdotes, & cogitate, Sacerdotem, qui miniſter & famulus Dei æterni eſt, eſſe debere à vitiis ſequeſtratum, rectorem non raptorem; diſpenſatorem, non diſſipatorem; pium in iudicio, iuſtum in conſilio, deuotum in choro, ſtabilem in Eccleſia, ſobrium in menſa, purum in conſcientia, aſſiduum in oratione, heroicum in contritione: ſit in ſocietate humilis, in lætitia prudens, in agendo promptus, diues in virtutibus, prudens in verbis, & in prædicationibus verax. Haſce vobis dotes comparate, haſce perfectiones acquirite, ita vitam veſtram dirigite, atque tunc merita veſtra in æternum decantabo. *Hæc è variis deprompta ſunt auctoribus.*

CAP.

CAPVT II.

Sacerdotes ſint ſapientes ac prudentes.

BEatas tunc demum Reſpublicas fore dixit magnus Plato, ſi quando earum gubernaculo prudentes, ſapienteſque rectores, id eſt Philoſophi, admouerentur. Equidem beatas etiam futuras Eccleſias tum demum puto, cùm prudentes cordatosque, qui verè Philoſophi ſunt, paſtores presbyterosque nactæ fuerint.

Felices Eccleſiæ cum ſapientes Sacerdotes illis præſunt.

Plato lib. de republ.

Dixit olim ſapientiſſimus mortalium Salomon, *vbi non eſt gubernator, populus corruet; ſalus autē vbi multa cōſilia*, & prudentia. Et ſanè cùm Eccleſijs ſapientes Paſtores defuerint, animæ in interitum & exitium vergunt; at è contrà, vbi ſapientes Sacerdotes fuerint, qui eoſdem regant ac prudenter dirigant, bonum & ſalus populorum eſt.

Prou. 11.

Benedictio populi ſapiens preſbyter.

Melior eſt, inquit Eccleſiaſtes, *ſapientia quàm vires; & vir prudens quàm fortis.* Atque ideo Sacerdotes, dum ſapientes & prudentes ſunt, publico & ciuitatibus vniuerſis vtiliores & conducibiliores ſunt, quàm validi duces & generoſi milites robore præſtantes.

Eccle. 5.

Sapientia viribus præſtat.

Radix ſapientiæ, ait olim Sapiens, *eſt timere Deum, ramiillius longæui*, &c. Aio igitur illum ſecutus, Sacerdotes qui Deum timent, verè ſapientes eſſe.

Timor Dei radix ſapientiæ.

Sap. 1.

Baruc. 3.

Scribit Eccleſiaſticus, *verba prudentum ſtatera ponderabuntur*. Quibus verbis Sacerdotibus regula præſcribitur, ſi modo ſapientes & prudentes eſſe velint, ſermones illos ſuos ponderare, & verba in ſtatera, appendere debere.

Eccl. 21.

Sacerdotes verba ponderent.

Magnus legislator Moſes miſerias & ca-

lamitates Hebræorum deplorans, dicebat omnes illorum calamitates ac miſerias non ab alio fonte deriuari, quàm quod prudentia deſtituerentur, & temere atque abſque conſilio nouiſſima non prouidentes, beſtiarum inſtar viuerent, *Gens abſque conſilio eſt, & ſine prudentia, vtinam ſaperent & intelligerent, ac nouiſſima prouiderent!* Deplorandus verè Sacerdotum ſtatus eſt, cùm conſilio carent, & prudentiam in actionibus ſuis non adhibent: & vtriuſque defectus innumera eis mala cauſatur, & ruinam tandem extremam accerſit.

Prudentiæ defectus in Sacerdote ruinæ occaſio.

Deut. 32.

Eſt apud Salomonem prouerbium, *Dux indigens prudentia multos opprimet per calumniam.* Sacerdotes animarum duces & populorum ſunt rectores, at cùm illis prudentia defuerit, regnis exitium ſunt, & ſe ipſos ſimul & infinita hominum millia perdunt & deſtruunt.

Dux imprudens ſuos diſperdit.

Prou. 28.

Philoſophus Plato de prudentia agens, omnium illam humanorum negotiorum ducem, directricem ac gubernatricem appellabat. Hanc ipſe illius ſententiam vſurpans dicere volo, Sacerdotes hac virtute deſtitutos, actiones ſuas dirigere, vitam moderare, negotia gubernare non poſſe, atque ideo ſine hac omnia peſſum ire atque ad interitum tendere.

In Menod.

Prudentia dux actionum humanarum.

In hoc propoſitum delapſus Salomon, dixit olim, *ſapientiâ ædificatur Domus, & prudentia corroboratur.* Benè quoque dicam, ſi dixero, Sacerdotum ſapientia domum Dei ædificari, eorumque prudentia fundamenta ac fulcra Eccleſiæ ſuſtentari.

Sacerdotum prudentia ædificatio Eccleſiæ.

Prou. 24.

In prædeſtinationis ſuæ materiam deſcendens Apoſtolus, deque gratia ſibi à Deo collata agens

Sapientia ſignum prædeſtinationis.

agens ſapientiam ac prudentiam in primis celebrat ac deprædicat, dicẽs, *Quæ ſuperabundauit in nobis in omni ſapiẽtia ac prudentia*. Neſcio quo ſpectet Apoſtolus, hoc ſcio, precipuos ac primos gratiæ effectus eſſe, animam ſapientem reddere, ac præcipua prædeſtinationis ſigna eſſe, prudentiam demonſtrare. Adeo vt Sacerdotes tunc ſeſe prædeſtinatos & in Dei gratia conſtitutos demonſtrent, quando prudentes, prouidi, ac ſapientes fuerint. *Ephes. 1.*

Scripſit in officijs Marcus Tullius, *Prudentes dij amant, & oderunt malos.* Illius ſententiam meo adaptans propoſito, verè dico, Deum impios deteſtari Sacerdotes, & ſapientes, prudentesque ſummo amore complecti. Deus ſapientes amat

Primo Regum puer quidam Saulis, coram eo Dauidis merita deprædicans, prudentiam illius commendauit, *Ecce vidi filium Iſai Bethleemiticũ ſcientem pſallere, & fortiſſimum robore, & virũ bellicoſum, & prudentem in verbis.* Vt egregiam hanc hiſtoriam meo adaptem inſtituto, & allegoricè exponam, dico, quò Sacerdos dignè & ex merito coram omnibus laudetur, à prudentia illum imprimis commendari oportere. Quicunque igitur in verbis ſapiens, & in negotijs prudens eſt, laude dignus eſt & præconio. Dauid ob prudentiam laudatus. *1. Reg. 16.*

Beatus homo, ſcribit in prouerbijs Salomon, *qui inuenit ſapientiam, & qui affluit prudentia: melior eſt acquiſitio eius negotiatione auri.* Beatus, inquam, Sacerdos qui ſapientiam & prudentiam acquiſiuit, eo quod excellentes illæ virtutes, ceterarum omnium duces, diuitijs ipſis & opibus opulentiores ſunt. *Prou. 3.* Sapientiam qui inuenit beatus eſt.

Dixit olim Menander Comicus, *ſi bene prudens ſis, in omnibus fortunatus eris.* Cum illo Menander prudentes

 quo-

eſſe dixit beatos. quò ad opinionem coincidẽs, ſentio quoque, Sacerdotem qui ſapit ac prudens & diſcretus in ſuis negotijs eſt, beatum ac fortunatum in omnibus actionibus futurum.

Nihil homine dignius quã ſapientia. M. Tullius eloquentiæ torrens ſcripſit quodam loco, ſapientiâ nihil eſſe optabilius, nihil præſtantius, nihil homine dignius, eſſeque rerum humanarum & diuinarum ſcientiam. Quod orator hic in genere & latius dixit, in particulari hoc ipſe dixero, & afferam, Sacerdoti ſapientiâ nihil magis optandum, nihil illa haberi poſſe dignius, nihil conuenientius; ipſa ſiquidem in Sacerdote facit, vt norit omnia, tam quæ in cælo, quàm quæ in terra.

Socratis Apophth. Interrogatus olim Socrates, quid eſſet Prudentia, *Animæ*, inquit, *continuitas*. Idem roganti quinam reuera prudentes eſſent, *Qui non facilè aberrant*, dixit. Bene feliciterque ſapiens ille reſpondit, cuius reſponſioni vt me adiungã *Socrates*. atque accommodem, dico illum Sacerdotem verè prudentem eſſe, qui nunquam in exitium ruit, ſemper virtutem conſectatur, nunquam ad vitiorum tramitem deflectit.

Hoc tractans Sapiens, hominem pruden- *Prou. 15.* Prudens vitam ſuã diſquirit. tem dixit greſſus dirigere, & quo loco pedes figat diligenter aduertere. Sacerdos profectò qui prudens eſt, greſſus ſuos moderatur, actiones ponderat, & in vitæ vias omni loco inquirit: ſed qui hac virtute caruerit, incertè inambulat, ad ſingulos paſſus offendit, inque omnibus vijs deuiat, & tandem in præcipitem infame præceps ruit.

Hinc olim Apoſtolis ſuis Chriſtus, ad pruденti-

dentiam illos exhortatus, dixit, *eſtote prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ*. Quibus verbis edocemur illum indignum eſſe qui Chriſti diſcipulus nominetur, aut Apoſtolorum ſucceſſor, qui ſerpentinam prudentiam & columbinam ſimplicitatem non poſſederit.

Matth. 1 0. Chriſtus ſuos hortatur ad prudentiam.

Scriptum eſt in Euangelio, gnarum illum ſeruum, quem Dominus ſuper familiam ſuam & rerum omnium gubernationẽ cõſtituit, fuiſſe fidelem, prudẽtem, prouidũ, & ſapientem, *fidelis ſeruus & prudens*. Inſignis profectò locus & obſeruatione dignus, quique demonſtret, Sacerdotem, qui ſeruus Dei eſt, ſed ſeruus ſuper Eccleſiæ Domum, gubernationemque familiæ & omnium fidelium eſt conſtitutus, Domino ſuo fidelem, prudentem in actionibus, & omni ratione ſapientem eſſe debere.

Seruus paterfamilias laudatur ob prudẽtiam. *Matt.* 24.

Apoſtolus Paulus de dotibus Epiſcopo neceſſarijs, Epiſcopo Timotheo perſcribens, inter cetera oſtendit, illum prudentia eſſe debere ornatum; *Sobrium, prudentem, ornatum*. Quod Apoſtolus ille de magnis Prælatis & Archiepiſcopis dicebat, equidem de Sacerdotibus priuatis in genere dico, aſſeroque ad eorum complementum ac perfectionem inter ceteras dotes atque ornamenta, prudentiam eſſe perneceſſariam.

Prudentia Epiſcopo imprimis neceſſaria. 1. *Tim*. 3.

Prudentia, vel diſcretio, ait ſeraphicus Bonauentura, *non tam virtus eſt, quam quædam moderatrix & auriga virtutum, ornatrixq́; affectuum & morum doctrix*. Adeo vt ſi prudentia in Sacerdotibus reperiatur, omnis in illis virtus ſit; at ſi illa defuerit, omnes illorum actiones nonniſi vitia ſint.

Prudentia virtutum magiſtra.

Atque hæc ſententia fuit magni Anachoretæ Antonij, reliquorumque veterum Patrum, ſolam prudentiam ac diſcretionem religioſos & Sacerdotes recta ad Deum deducere, atque per illam reliquas inuiolatè virtutes conſeruari. Per ſolam prudentiam ad ſummum nos perfectionis apicem pertingere, ſine illa verò, omnem conatum etiam intentiſſimum ad vitæ ſpiritualis culmen pertingendi, irritum & penitùs inanem eſſe, eo quod prudentia mater eſſet cuſtos, moderatrixque virtutum omnium. Sacerdos qui hac virtute donatus eſt, ad ſummum perfectionis faſtigium peruenit, cui verò ipſa defuerit, nonniſi tironem ac nouitium credo.

Prudentia Sacerdotes recta ad Deũ ducit.

Caſsian. col. 2. ca. 4.

Prudentia vera ac perfecta, ſapientibusq; neceſſaria eſt, ſemper niti ad agnitionem diuinæ naturæ, & profunditatem humanæ miſeriæ. Talem porro deſiderabat ſanctus Auguſtinus dicens, *Dominus, nouerim te, nouerim me*. Sapiens porrò ac prudens Sacerdos ille eſt, qui perfectè tum ſe, tum Deum cognouerit.

Albert. Mag. in parad. animi c. 8. & 34.

Vera, inquit Caſſianus, *diſcretio* ac perfecta prudentia, *nonniſi vera humilitate conquiritur*. Sacerdos quoque verè ſapiens eſſe nequit, niſi verè prius humilis fuerit.

Sacerdos humilis ſit vt ſit ſapiẽs

Nullus, ait Iſidorus, *ſapientiam Dei plenè recipit, niſi qui ſe ab omni abſtrahere actionum cura contendit*. Sacerdos igitur ex illius ſententia nunquam planè perfectus eſſe poteſt, niſi prius ſe à mundi negotijs & curis ſæcularibus ſequeſtret & expediat.

Lib. de ſummo bon. c. 1.

Fratres, prudentia, ait ſanctus Auguſtinus, *vobis neceſſaria eſt, quia docet quid fugiendum, quid*

Serm. 4. ad fratres in eremo.

quid tenendum ſit. Docet ipſa ſiquidem, non oportere vos ſuperbire, nec inordinato rerum temporalium amore teneri, vtpote quæ caducæ ſunt, ac ſimul oſtendit cogitare vos debere, ea quæ poſſidetis, aliena eſſe & externa, ſoluinque vſum fructum eorum vobis conceſſum. Sacerdos igitur ſapiens ac prudens ſit, qui ſancta humilitate ſe conueſtiens, fugere norit malum, & quod bonum eſt celeri pede ſequi.

Prudentia ijs neceſſaria.

Prudentia, ait idem ibidem, armemini, fratres, ipſa ſiquidem docebit vos, vt, quæ non poteſtis perpetuò tenere, fructuosè permittatis abire; docebit ipſa, vt in cunctis idem ſitis, tam in proſperis quàm in aduerſis, vt ſitis adinſtar manus, quæ ſemper eadem eſt, quamtumuis in pugnum contrahatur, aut in palmam explicetur. Egregia profectò prudentiæ indicia ſunt, varietati ac mutabilitati ſubiectum non eſſe, eundem ſemper vultum monſtrare, ac rupis inſtar fluctibus impetitæ, immobilem perſiſtere.

Prudentiæ effectus.

Quin & eodem loco ſubiungit, Prudentiam ſectamini fratres; nam ipſa docet, quomodo reprehenſibilis ſit nimia laudatio, & immoderata vituperatio: illa ſiquidem adulatione, ſed iſta ſuſpecta malignitate: prudentia verò veritatis teſtimonium perhibet, & damnat auaritiam. Porrò vanitatem contemnere, vituperia irridere, atque aduerſus omnes adulationes ſeſe armare, prudentiam ſingularem arguit.

Ipſa docet fugiendas ſummas laudes & ſumma vituperia.

Prudentiam igitur fratres diligite & cordi imprimite, nam diſcretioni vnita multa promittit, & plura quàm promittat præſtat, promiſſaque complet. Ipſa docet quomodo præ-

Reſpicit præterita, præſentia, futura. *ibidem*.

 ſentia

ſentia ordinentur, præterita recorderis, & futura quomodo prouideas. Sacerdos verò prudens eſt, qui præſentia rite diſponit, præterita præ oculis habet, deque futuris etiam ſollicitus eſt.

Nulla ſine prudentia virtus.
De conſtit monaſt, c.15.

Prudentiæ virtus adeò neceſſaria eſt, tantique momenti, vt teſte Baſilio, in omni quæ ſuſcipitur actione, ipſa præcedere debeat; nam prudẽtiâ remotâ nihil cuiuſuis generis eſt, quod licet bonum videatur, non in vitium recedat. At vbi ratio & prudentia in ijs quæ bona ſunt locum occupant, dici non poteſt, quæ commoda, quæ bona ſecum trahant. Prudentia igitur actionum anima eſt, & quidquid ab illa non animatur, vitæ expers eſt, & omni merito deſtitutum; Sacerdos verò qui hac virtute caret, inſtar corporis exanimis eſt.

Prudentia tria reſpicit.
Bonauent. de proceſſ. relig. c. 1.

Porrò, Sacerdotes, prudentes vt ſitis, tria omnes actiones veſtræ reſpiciant neceſſe eſt. Circumſpiciendum enim primò eſt, an liceat; ſecundò num deceat; tertiò an expediat? Quæ tria prudentiam ſpirant & ſapiunt.

Sacerdotes prudentes comparati animalibus Ezech.
Greg. hom. 1. in Ezech.
diſt. 88. c. Decreuit.

Animalia quæ Ezechiel Propheta conſpexit, & in circuitu & intrinſecus plena oculis fuiſſe memorantur. Quicumque enim honeſtè actiones ſuas externas moderatur ac diſponit, internas autem negligit, in circuitu oculos habet, non verò intrinſecus. At ſancti intuentur tam quæ foris ſunt, quàm quæ intus, atque idcirco oculos & in circuitu & interius habent, quod prudentiæ eſt. Hiſce animalibus ſimiles ſint Sacerdotes, vndique habeant oculos & omnem in partem excubent, intueantur intrinſecus, & vigilum inſtar exterua

terna pericula detegant, atque hoc demum eſt eſſe ſapientem.

Sacerdos igitur ſit ſanctus ac religioſus; quia in ſola religione, id eſt in ſumma Dei notione ſapientia ſita eſt; atque ideo is ſe verè ſapientem dicere poteſt, qui veram Dei habuerit cognitionem. Et ſane vt meræ ſtultitiæ argumentum eſt Deum non cognoſcere, ita quoque euidens ſapientiæ teſtimonium, eiuſdem cognitione præditum eſſe, ac præſertim Sacerdotibus.

Sapientia in Dei cõſiſtit cognitione
Lactant. de falſa ſapient. cap. 21.

Sacerdos ſapientiæ expers, oculis captus verè dici poteſt ac cæcus: nam, teſte Lactantio, vt ſol oculorum, ſic ſapientia lumen eſt cordis humani.

Sacerdos ſine ſapientia, cæcus eſt.
De origi. error. 5. c. 8.

Prudentia virtus admodum neceſſaria eſt, ſed quis eius ſit vſus imprimis ſciendum eſt. Pauci quippe ſunt qui vtiliter; pauciores qui humiliter præſunt; qui autem ad hoc idonei ſunt, illi nimirum ſunt, qui matrem virtutum diſcretionem perfectè adepti ſunt. Vobis, Præſules, hæcce decantantur, vobiſque hic inſinuatur, ad bene alios regendos, diſcretionem & prudentiam vobis eſſe neceſſariam: hæc ſiquidem virtus Prælatis authoritatem elargitur, ſine illa verò cuncta peſſum eunt.

Quis ſit prudentiæ vſus.
Bernard. l. 2. de conſider.

Prudentia eſt, ait idem Bernardus *prudenter prudentia vti, eiq; caritatem velut ſociam addere. nam virtus diſcretionis abſque feruore charitatis iacet, & feruor vehemens abſque diſcretionis temperamento præcipitat*: adeò vt zelus regere debeat diſcretionem, & diſcretio zelum, ne ſolicitudo & cura ſubditorum ſuper-

Prudentiæ ſit annexa charitas.
Lib. 2. de conſid. & ſerm. 2. ſup. cantic.

ſuperiori deſit, & viciſſim ipſe arroganter & ſuperbè non præſideat. Sacerdos verò qui hæc duo in vitæ ſuæ ratione conciliare potuerit, id eſt, diſcretionē cum charitate, zelum cum prudentia vnire, næ ille ſapiens ac prudens habendus.

In modo bone viuendi ſerm. 63.

Omnia per prudentiā gubernata perfecta ſunt.

Denique, ait iterum idem Bernardus, *vbique dominatur ratio, & in omni re eſt aliquod moderamen, nihilq́; firmum ac ſolidum eſt, ſi prudentia non conducat; prudentia porrò mediocritatem includit, atq; omnia mediocria & moderata vtilia ſunt & in ſuo genere perfecta: quæ cum temperantia ſimul ſalubria ſunt; bona autem immoderato vſu ſumpta noxia efficiuntur: omnis enim nimietas exceſſus eſt & in vitio deputatur, & ad extrema pertranſit, extrema verò vitium ſunt.* Mediocritatem igitur ſectemini Sacerdotes, omnes actiones veſtras ad rectam normam dirigite, ac cogitate, indiſcretum illum eſſe, qui nimium ſapere velit.

Prudentia neceſſaria in virtutū exercitio *Lib. 28. Moral. c. 6.*

Eſtote igitur prudentes (ô Sacerdotes) in virtutis exercitio, vti vos magnus hortatur Gregorius, ac cogitate, præclaram illam gemmam ſæpenumerò amitti, ſi indiſcretè retineatur, & ſi cum diſcretione relaxetur, conſeruari. Interdum enim ex ſtudio arcus relaxatur, vt in ſuo tempore maiori cum vtilitate tendatur. Violentas igitur deuotiones interdum relaxate, vt poſtea magis magiſq; eaſdem accendatis. Vbi igitur mediocritas non fuerit, non eſt virtus, nullum ad hęc violentum perpetuum eſt.

Orat. 17. de humilit.

In correctionibus fraternis, vti cautè monet S. Baſilius, eſtote prudentes, diligenterque cauete, ne dum alios reprehenditis, cæco affectu ac præci-

præcipiti paſſione tranſuerſum, extra rationis limites abripiamini, præcipitantem omnem & impetum vehementem fugite, neque ob res paruas aut nihil, aliquem condemnate, quaſi vos omnibus numeris iuſti ſitis: ſed cum omni humilitate ad hoc procedite, litem hanc ſincerè diſcutite, ſumma cum integritate negotium hoc decidite, ac ſcietis velim omnia hæc in prudentiæ ludo edoceri. Prudentis ſiquidem medici eſt, molliter ac benignè ægrum tractare, duriùs verò cum illo agere, barbariem ſapit, atque immitem operatorem arguit.

Prudentia neceſſaria in correctione fraterna.

Eſtote prudentes in conuerſationibus veſtris, ait Auguſtinus, & viſitationibus, vbi adfuerint alij, & temporibus ac locis & perſonis vos accommodate: viuere enim ſecus quam viuunt quibuſcum agimus, ſuperſtitioſum eſt, limites verò & terminos hominum piorum tranſgredi, vitium eſt, & improbitatem redolet. Sed his ſe attemperare, & inſtar aliorum viuere, Philoſophicum eſt, pietatem ſapit. Dicere vult, Sacerdotes illos, qui tempori ſeruire & hominum ſe genio accommodare neſciunt, ſtultos ac ſtolidos, qui verò vtrumque præſtare ſcitè norint, prudentes verè poſſe appellari.

In conuerſatione neceſſaria eſt. *Diſt. 41. c. eod.*

Prudentia igitur in omnibus neceſſaria eſt, & ipſi etiam prudentiæ, *Dixit* enim olim *Sapiens*, inquit B. Ignatius, *Prudentiæ tuæ pone modum, neque enim decet ſine modo eam virtutem eſſe, quæ reliquarum virtutum modus & menſura eſt.* Vos verò virtutum ſtudioſi prudentiam in primis diligite, ac conſiderate, quantopere illa ceteris virtutibus, cùm ſibi ipſi ſit etiam neceſſaria.

Prudentiæ prudentia neceſſaria. *B. Ignatius Loiola in reg. cap. de prudentia rerum agēd.*

Non ſolùm, ait Chryſoſtomus, *mundum purumq; Sacerdotē eſſe oportet, vt qui tali miniſterio dignus*

Lib. 6. de Sacerd.

dignus habitus ſit; ſed etiam prudentem ac longo rerum variarum vſu experientiaq́ donatum, vt non minorem rerum ſæcularium, quàm mundani ipſi in mundo commorantes, cognitionem habeant. In omni igitur re verſatus trituſque ſit, omniumq́ rerum experientiam habeat. Quid ni, ô venerabiles Patres? Pietas enim & deuotio, ac negotiorum ſæcularium tractatio incompatibilia nequaquam ſunt.

Sacerdos prudens ſit & cautus.

Cùm verò neceſſe ſit, Sacerdotem diuinis myſterijs deſtinatum cum hominibus conuerſari, & domos interdum adire eorum qui habent vxores, proles, famulos, quique diuitijs & opibus pollent, magnaque negotia obeunt, varij ſint oportet, ad omnes caſus infracti, & multarum rerum experientia clari. Atque in hoc qui ſe cum dignitate gerit, is verè prudens eſt; qui verò partibus ſuis defuerit, nonniſi ſtolidum brutum eſt.

Et in omnibus probatus
Idem qui ſuprà.

Et ſanè vniuerſalem eſſe Sacerdotem decet, re encyclopædiam quamdam & publicam rerum omnium notitiam in ſe habere, ac varium eſſe, non tamen occultum, ſubdolum, vafrum, adulatorem, neque contumelioſum; ſed verè politicum, libertatis & candoris plenum, quique vtiliter ſe rebus ac negotijs publicis accommodare norit, temporique prudenter ſeruire: quique non minus facilis ſit quàm auſterus. Magnum igitur Sacerdotum ornamentum ac decus, omnia negotia dignè obire, & omni de re conſilium prudens ſuggerere poſſe.

Sit vniuerſalis.
Suid. in vita S. Chryſ.
Greg. 2. part. Paſt. c. 7.

Eſtote igitur prudentes, Sacerdotes, tempori vos attemperate, dignè viuite, ſapientes & cordatos vos oſtendite; recordemini etiam docu-

Sit prudẽs vt ſerpens.

documenti quod ipſe Dominus primis Sacerdotibus tradidit, *Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ.* Serpentinæ aſtutiæ comes accedat columbina ſimplicitas; quæ duæ partes ſemper ſe mutuo ſequi debent. Matth. 10.

CAPVT III.

SACERDOTES ESSE OPORTET conſtantes & immobiles.

IPſe Redemptor Chriſtus ſummus Euangelicæ legis Sacerdos primos Sacerdotes inſtituens, primatũ & præcipuum eorũ caput dici voluit Petrã, eumq; Eccleſiæ ſuæ in fundamentũ dedit dicens, *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Petra porrò conſtantiæ ſymbolum eſt, ſimul etiam oſtendere voluit, velle ſe vt ſui Sacerdotes Eccleſiæ, petrarum inſtar cõſtantes & rupibus pares ſint, quæ quamuis fulminibus impetantur, tonitru concutiantur, loco tamen minimè mouentur aut cedunt.

Sacerdotes inſtar Petræ ſint immobiles

Matth. 16.

Porrò Sacerdotis mens Proteo non debet eſſe mutabilior, non gallinaceus campanilium ad omne flabrum mobilis, nõ coturno verſatilior, non chamæleonte mutationi ſubiectior, omnes in ſe formas & figuras admittens; ſed in eodem ſemper ſtatu perſeueret, ſeſeque immmobilem oſtendat, in quo palmam imitetur, quæ etiam vi maximâ attracta non flectitur; incudem quoque ictibus aſſiduis reſiſtentem; arcam denique Noëi, à naufragio liberam, ſed quò imbribus & fluctibus magis impetebatur, ~~eo cælo ma~~-

Sacerdos non ſit mutabilis.

Gen. 7.

gis

giſimpetebatur, eo cælo magis approximantē; *Factumq́; eſt diluuium quadraginta diebus ſuper terram, & multiplicatæ ſunt aquæ, & eleuauerunt arcam in ſublime à terra.* Idem omnino faciat Sacerdotis anima, & quocumque demum tentationum turbine concutiatur, naufragium tamen in peccati fluctibus non faciat.

Ad mortē vſque ſit conſtans. *Lib. 1. Ep. 3.* *Lib. II. Paralipom. 24. 20.*

Sacerdos Dei, inquit Cyprianus, *Euangelium tenens, & Chriſti præcepta cuſtodiens occidi poteſt, vinci non poteſt.* Exemplo ſit magnus Domini Sacerdos Zacharias, qui cùm minis non flecteretur, & omnem ſuppliciorum feritatem rideret, in medio templi fuit iugulatus, atque vnà cum anima haſce emiſit voces, *Vos reliquiſtis viam Domini, & Dominus relinquet vos.* Ad Prophetæ huius imitationem conſtantes & infracti ſint Sacerdotes, heroica mente præditi; & animum in maximis etiam periculis non deſpondeant.

Exod 28.

Sacerdos Iudaicus coccum bis tinctū habebat in veſte.

In Exodo præcepit Deus, vt ſummi Pontificis veſtes ex auro, purpura, hyacintho fierent & cocco bis tincto: *Faciant autem ſuperhumerale de auro & hyacintho, & purpura & cocco bis tincto.* Aurum, purpura, & coccus; numquam colorem mutant, & in eodem ſemper decore permanent; quòd verò hiſce ſummus Pontifex conueſtiretur, denotabat, ſtabilem illum, conſtantem & in Dei obſequio infractum eſſe oportere, nihilq́ue reperiri poſſe indignius, quàm Sacerdotem mutabilitati & variationi obnoxium.

Cogitationum varietas inconſtantiæ ſignum. *Leuit. 13.*

Inter cetera lepræ indicia & ſigna, hoc erat imprimis, ſi quando in ægro pili colore mutato alium induerent, *Qui cùm viderit pilos in album mutatos colorem*, &c. *plaga lepræ eſt.* Pili cogitationum ſunt ſymbola, & lepra peccatorum: deſignare autem vult myſterium, cùm cogitationes

ones colorem mutant, & aliud propoſitum concipiunt in mente debili & infirma, etiam in religioſo, inconſtantiam, id eſt leuitatem arguere, multorumque id vitiorum ſubeuntium argumentum eſſe.

Magnus ille rex Dauid, diuino quodam zelo actus, & beneficia à Deo ſibi collata longa ſerie recenſens, imprimis illum deprædicat, quòd conſtantiam clienti ſuo dederit, pedeſque non in arena mobili, ſed in petra dura fixerit; *Statuit ſuper petram pedes meos.* Ad regis huius imitationem Deo ingentes agere debet gratias Sacerdos, quod dono illum conſtantiæ ornarit, cogitationeſque eius, qui animæ pedes ſunt, ſuper petram firmitatis, non verò ſuper arenam vanitatis inconſtantiæque collocarit.

Dauid Deũ laudat quod ſibi dederit conſtantiã. *Pſal. 39.*

Cordata illa Iudith aduerſus Holofernem regis Aſſyriorum militiæ præfectum cùm conſpiraſſet, & ſua iam molimina ad effectum perducere vellet, genibus in terram proſtratis, ita Deum deprecata eſt, *Da mihi in animo conſtantiam, vt contemnam illum, & virtutem vt euertam illum.* Sacerdotum preces, precibus mulieris huius eſſe deberent perſimiles, aſſidueque à Deo cor conſtans, immutabile, animam fortem & generoſam & virtutem infractam petere; ipſi enim ſunt, qui iam inde à principio vocationis ſuæ aduerſus mundum, carnem, diabolumque conſpirârunt.

Iudith cõſtantiam à Deo petijt. *Iud. 9.*

Ingens illud, mirabile & capax templum, quod vidit olim Propheta Ezechiel, è lapidibus quadratis conſtructum erat, *Quatuor autem menſæ ad holocauſtum de lapidibus quadris exſtructæ.* Quadratum porrò conſtantiæ Symbolum

Quadratũ conſtantiæ ſymbolum. *Ezech. 40.*

 eſt,

eſt, ad quodcunque enim latus figuram illam conuertas, idem ſemper ſchema demonſtrat & faciem. Denotare autem volebat, Sacerdotes, qui lapides angulares Eccleſiæ ſunt, quadratos penitus eſſe debere, id eſt in propoſito conſtantes, in votis immutabiles, & in exercitijs ſtabiles, debere inquam eſſe quadratos, non verò varios ac mutabiles.

Ezech. 40.

Inconſtantia nec in cælo nec in terra apparet.

Apoc. 21.

Ciuitas illa magna, quam Ioannes in Apocalypſi deſcribit, quoad ſitum in quadro poſita eſſe dicitur, *Et ciuitas in quadro poſita eſt.* Siue autem ciuitas illa Eccleſiam repræſentet, ſeu cælum beatorum domicilium, demonſtrare tamen vult, tum in cælo tum in Eccleſia nil niſi conſtantiam reperiri poſſe, cuius imago eſt quadrata figura: & quemadmodum Sancti qui cælo continentur, numquam mutantur, ita nec Sacerdotes, quos Eccleſia complectitur, variari poſſunt, nec vllam inconſtantiæ notam præ ſe ferre.

Luna inconſtantiæ ſymbolū.

Apoc. 12.

Apocalypſeos cap. XII. mulier deſcribitur prodigioſa, ſuis lunam pedibus premens, & ſolem humeris geſtans. *Signum magnum apparuit in cælo, Mulier amicta ſole, & luna ſub pedibus eius.* Multa quæ extra propoſitum noſtrum ſunt relinquendo, ſi mulier hæc Eccleſiæ typus eſt, ipſaque Luna inconſtantiæ ſymbolum, cùm perpetuò mutetur; ipſum proculdubiò myſterium aliud non indicat, quàm dum Eccleſia quidquid mutabile eſt pedibus premit, Sacerdotes, qui eiuſdem rectores ſunt & adminiſtri, ſtabilem ac firmam mentem præ ſeferre debere, & numquam à conſtantiæ quadro deflectere.

Inconſtans Lunæ ſimilis.

Eccli 27.

Hinc in Eccleſiaſtico ſcriptum eſt, ſtultum ſicut lunam mutari, iuſtum autem permanere

vt ſo-

vt ſolem, nec vmquam mutari. Hoc materiæ meæ accommodans, dico, Sacerdotem ſapientem numquam in propoſito & conceptibus ſuis mutari, in tentationibus rupis inſtar firmum perſiſtere, in profeſſione non variare, & verum mundo ſolem exiſtere: at qui ſtabilis non eſt, qui ad ſingula momenta veſtem mutat, quique plures opiniones, quàm chamæleon colores, aſſumit, ventoſum eſſe, ſtolidum, euanidum, lunaticum, & cerebro deſtitutum.

Sacerdotes ſint in virtute ſtabiles.

Non ventiles te in omnem ventum, & non eas in omnem viam: eſto firmus in via Domini, & in veritate ſenſus tui, ait Sapiens. Monitum hoc Sacerdotes imprimis concernit, qui leuis armaturæ equites eſſe non debent, & in omnem ſemitam deflectere, nouitates conſectando, ſed in acie virtutis ſtabiles perſiſtere, nec vmquam à ſemita iuſtitiæ deuiare. *Eccleſ. 5.*

Moriamur, dicebant ſeptem fratres Machabæi, *omnes in ſimplicitate noſtra, & teſtes erunt ſuper nos cælum & terra, quod iniuſtè perditis nos*, &c. Egregium hoc Sacerdotibus documentum eſt, vt aduerſus triſtia & aduerſa ſe infractos præbeant; tyrannidi ſe obijciant; & ſtatum religionis, diuinaſque conſtitutiones ad mortem vſque & ſanguinem defendant, ac viriliter tueantur. *2. Mach. 6.*

Paruulorũ propria eſt inconſtantia.

Vnde conſulit Apoſtolus Chriſtianis Neophytis Epheſi commorantibus, *Non ſimus paruuli fluctuantes & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum.* Illi verò omni vnda ventoque abripiuntur, & inſtar paruulorum fluctuantur, qui inconſtantes ſunt, reſque nouas conſectantur: Sacerdotes verò *Epheſ. 4.*

viros ſe eſſe demonſtrent ac rupibus perſimiles, quæ quibuſcumque tandem fluctibus concutiantur, non cedunt.

Heb. 3.

Sacerdotibus perſeuerantia neceſſaria.

Participes Chriſti effecti ſumus, ſi tamen initium ſubſtantiæ eius vſque ad finem firmum retineamus. Sacerdotes autem imprimis Chriſti eiuſque meritorum participes ſunt, modò in Dei ſui ſeruitio ac cultu ſtabiles perſeuerent, principiumque fini reſpondeat, & concluſioni exordium.

Collat. 6. cap. 1.

Anima Sacerdotis adamanti eſſe debet ſimilis.

Hinc dixit olim religioſus Caſſianus, Sacerdotis animam ac mentem non debere ceræ molli, vel alteri cuidam materiæ teneriori, quæ omnem in ſe impreſſionem recipiens, numquam eamdem figuram retinet, ſed aliam & aliam iuxta characteres recenter impreſſos admittit, eſſe perſimilem; ſed adamanti, cui cùm figura aliqua fuerit impreſſa, aliam non admittit, neque enim duabus eſt locus. Vt conſtantiam ſcilicet illorum demonſtraret, vtpote qui numquam variare aut eradere primi characteris figuram debeant: qui verò facillimè mutant & ad omnem ſe figuram adaptant, ceræ ſunt, omnes figuras admittenti, perſimiles.

Idem coll. cap. 25.

Sacerdotũ conſtantia n tribulaionibus lucere. ebet.

At in tribulationibus præſertim, veri Sacerdotis animus immobilem ſe præſtare debet. Excellentis enim virtutis eſt actus, ſi anima miſerijs circũuallata, & afflictionibus preſſa, ſemper immobilis ac firma perſeuerat, ſi inquam vndique impetita numquam ſuccumbat, ſed in protectione Dei cæli & in adiutorio Altiſſimi confidens, in medio tumultuum & aduerſitatum conflictu, inuicta inimicos vincat, & de impatientia honorificos triumphos ſtatuat. Ille quippe verè maſculus & generoſus eſt, animique

quæ heroici, qui in afflictionum certaminibus & triſtium impetu animum non deſpondet, ſed fortior inſurgit.

Bonam vitam Sacerdotis ego puto, & mala pati, & bona facere, & ſic perſeuerare vſq; in finem. Succincta ſententia, ſed neruoſa, quæque oſtendit, cor in afflictionibus immobile & infractum habere, veri Sacerdotis triumphum & gloriam eſſe.

Vita boni Sacerdotis eſt dura pati.

S. Bernardus ſerm. de S. Apoſt. Pet. & Paulo.

Deus Ieremiam Prophetam olim delegans ad verbum & voluntatem Dei denuntiandam, his eum eſt verbis allocutus, *Ego quippe dedi te hodie in ciuitatem munitam & in columnam ferream, & in murum æneum.* Quibus verbis oſtendere volebat, eũ, cùm ad opus Dei aſſumptus eſſet, inſtar loci muniti inuictum, inſtar columnæ ferreæ immobilem, & muri ænei inſtar infractum eſſe debere. Poſt Prophetæ illam conſtantiam, denotare volebat, Sacerdotes, qui ad altiſſimi munus exequẽdum vocati ſunt, nihil metuere, ſed loca munita, columnas conſtantiæ, & muros animoſitatis eſſe debere.

Sacerdotes ſimiles columnæ ferreæ & muro æneo.

Ierem. 1.

Et ſanè ita conſtantes eſſe debent Sacerdotes, numquam vt, vel ob fortunæ impetus vel afflictionum flagella, vel paſſionum inſultus, vel calumniantium improperia, de ſententia animiq; propoſito decedant. Si quis enim ob populi dicta animo ſtatim deijci cœperit, nihil vmquam quod generoſum admirãdumq; ſit, parere poterit. Verba autem & calumnias negligere, conuitiaque inſultantium irridere, vera conſtantiæ imago eſt, atque Sacerdotes cum primis deceat.

Sacerdotes dicta populi contemnant.

Chryſoſt. lib. 5. de Sacerd.

Adeò quoque Sacerdotes conſtantes eſſe debent, vt non magis commoueantur adulationibus,

Obliuiſcãtur adulationes, & negligant detractiones.

Serm. 63. in Cantic.

bus, quàm affligantur calumnijs: illæ obliuioni tradendæ; hæ diſſimulandæ, ait Bernardus. Quod qui facere neglexerit, nec Deo gratus nec hominibus futurus vtilis.

Tanti honores quāti iniurias faciant.

Bonau. in pharet. l. 2. c. 32. ex Senec.

Tanta quoque eſſe conſtantia debet Sacerdotis, vt eum honores & iniurias vulgi in promiſcuo habere oporteat, illis non gaudendo, ob has verò non ſe contriſtando. Magnum porrò conſtantiæ argumentum eſt, aduerſus omnia accidentia immobile cor habere.

Homo cōſtans non debet curare quæ dicit mundus.

Et profectò quicumque obſeruat & ſpectat ea quæ mundus dicit, numquam quid boni præſtabit, iuxta ſapientis axioma, *Qui obſeruat ventos, non ſeminat; & qui conſiderat nubes, numquam metet*. Dicere vult, mundi gannitum & obtrectationes conſiderare, ac vanitates obſeruare & nubes, non cōſtantię ſed ſtoliditatis ſignum eſſe.

Eccleſ. 11.

S. Thom. in 5. ca. Matth.

Exod. 28.

In veteri teſtamento Sacerdotis Moſaici humeri velamine ſuper vtramque ſcapulam extenſo velabantur. Vnde Gregorius, *Supernæ vocis imperio in vtroque humero Sacerdos ſuperhumeralis velamine aſtringitur, vt contra aduerſa ac proſpera, virtutum ſemper ornamento muniatur.* Denotat myſterium, Sacerdotem ſemper armis virtutis aduerſus felicitatem atque aduerſitatem eſſe armatum debere, vt ſub armis iuſtitiæ à dextris & ſiniſtris incedens, nullum in latus deflectat, ſed conſtantiam velut ſymbolum præ ſe ferat.

Sacerdos aduerſus proſperitatem & aduerſitatē armatus ſit.

2. p. paſt. c. 3

2. Cor. 6.

Hominem conſtantem, ait eodem loco Gregorius, *proſpera non eleuant, non aduerſa perturbant, non blanda vſque ad voluptatem demulcent, non aſpera vſque ad deſperationem premunt, & nulli affectui aut prauæ inclinationi deditus, in omnibus actionibus ſe oſtendit verè ſapientem eſſe.* Huiuſ-

Conſtans paſſionibus reſiſtit & omnib.

Huiuſmodi cum ſit Sacerdos, quidquid aduerſi fortuna ſuggerit, illum haud deprimit; quidquid verò blandi ſpondet & offert, non ſuſtollitur. fortunis ſuperior eſt.

Per bonam & malam famā à dextris & à ſiniſtris Chriſti miles, ait S. Hieronymus, *graditur, nec laude extollitur, nec vituperatione frangitur*, diuitijs non inflatur, nec ob paupertatem confunditur, tam læta quàm triſtia ridet & exſibilat. Hoc autem ritu Chriſti Sacerdos viuat, ſi modo ſuam velit probare conſtantiam, animoque ſe generoſo eſſe conetur oſtendere. In prol. in Eſther. Bonau. in phar. l. 2. c. 32.

Scribitur in Eccleſiaſtico, *Homo ſenſatus in ſapientia manet ſicut ſol, nam ſtultus ſicut luna mutatur*. Huic ſententiæ quàm proximè accedens, dico Sacerdotem, qui mutationi non ſit obnoxius, ſolis naturæ quàm maximè ſimilem eſſe, at qui variatur & inſtabilis eſt, lunatico ſe ſimilem perhibere. Conſtans ſoli comparatur. Cap. 27.

Chriſtus Dominus Zachariæ filium Ioannem deprædicans, eiuſque encomia coram omnibus Iudæis depromens, conſtantiam illius imprimis commendauit dicens, *Quid exiſtis in deſertum videre? an arundinem vento agitatam?* Porrò illi inter Sacerdotes filij Dei ore deprædicari merentur, qui arundini ſimiles non fuerint, ſed ventis & turbinibus reſiſtunt, animum infractum gerunt, & Baptiſtas imitantur. Matth. 12. Luc. 7.

{:o:}

Digitized by Google

CAPVT IV.

SACERDOTES CASTITATEM ſectari debent.

Apo. c.1. Sacerdotũ zona ſit caſtitas.

VIdit olim Ioannes Euangeliſta Angelum in ſuæ Apocalypſeos limine, *veſtitum podêre, & præcinctum ad mamillas zona aurea.* Quotquot zonam hanc exponere conati fuerint, caſtitatis illam eſſe ſymbolum dixêre, qua Sacerdotes omnes, qui Angeli in Euangelio dicuntur, cinctos eſſe oportet.

Sacerdotes ad Euchariſtiam ſine caſtitate accedentes diuinam punitionem merentur. *2. Reg. 6.*

Oza Cariathiarenſis, quòd Arcam Domini labantem tangere præſumpſiſſet, temeritatis ſuæ pœnas dedit, ac repentina fuit morte percuſſus. Multorum auctorum eſt opinio, ideo illum vindictam diuinam ſenſiſſe, quòd immundus eſſet, & nocte præcedente coniugali ſe copula coinquinaſſet, *Iratuſq. eſt indignatione Dominus contra Ozam, & percuſſit eum ſuper temeritate, qui mortuus eſt ibi iuxta arcam Dei.* Myſterium docet, Sacerdotes ad quos egregiam illam arcam teſtamenti, id eſt Sacram Euchariſtiam, tractare & complecti ſpectat, ſemper mundos eſſe debere; qui verò polluta anima ad illam accedere præſumunt, cæli vindictam prouocare, ac diuinam punitionem promereri.

Caſtitatis Sacerdotibus neceſſariæ figura. *Exod. 28.*

Præcepit olim Moyſi Deus, vt feminalia linea concinnaret, quibus Sacerdotes carnem turpitudinis ſuæ, à renibus vſque ad femora, cooperirent. His verò Aaronem eiuſque filios vti voluit cùm tabernaculum teſtimonij ingre-

ingrederentur. Hac verò cæremoniâ aliud Deus inſinuare noluit, quàm caſtitatem & puritatem Sacerdotibus imprimis neceſſariam eſſe.

Regius propheta poſtquam peccatum agnouiſſet, & pænitentia illud ipſum eluiſſet, cordis munditiem & ſpiritum rectum à Deo poſtulauit, *Cor mundum crea in me Deus, & Spiritum rectum innoua in veſceribus meis.* Sacerdotes, qui pluſquam Prophetæ & reges in Euangelio dicuntur, ad Regis huius imitationem ſpiritum rectum, cor mundum, & animam caſtam inprimis deſiderare par eſt, ac cum Propheta dicere, *Cor mundum crea in me, & Spiritum rectum innoua in viſceribus meis.* — Sacerdos deſideret in primis cor mundum. *Pſal.* 50.

Inter cætera Salomonis Prouerbia, hoc imprimis elucеſcit, *Qui diligit cordis munditiem, propter gratiam labiorum ſuorum habebit amicum regem.* Præſagium pro Sacerdotibus egregium hoc eſt, illos, ſi animam mundam habeant, & caſtitatem diligant, à Deo amatum iri, ac Principis huius clientes fore. — Sacerdotes caſti Dei deliciæ. *Prou.* 22.

Aſſeuerat Sapiens per puritatem & incorruptionem homines ad Deum accedere, eiuſque vicinos fieri, *Incorruptio facit eſſe proximum Deo.* Et ſanè tunc Sacerdotes cùm caſti fuerint, & ab omni corruptione cor liberum habuerint, tam Deo eſſe vicinos quàm à terra elongatos. Per hanc quippe virtutem ex hominibus redduntur Angeli. — Caſtitas homines Angelos reddit. *Sap.* 6.

Bethulienſes Holoferne profligato, & exercitu Aſſyriorum ad internecionem deleto, Iudith bellatricem deprecantes, eiuſque panegyrin & præconia decantantes dixerunt, *Tu gloria Ieruſalem, tu lætitia Iſrael, tu honorificentia populi noſtri, quia feciſti viriliter, & confortatum eſt* — Iudith ob caſtitatem a Bethulienſibus laudata. *Iudith.* 15.

cor tuum, eo quod caſtitatem amaueris. Vt hoc ad meos adaptem numeros dico, Sacerdotes eſſe Eccleſiæ gloriam, voluptatem populi, & totius orbis ornamentum, cùm caſtitatis ſtudioſi fuerint; tunc enim ſe generoſos oſtendunt, tuncque illos Chriſtianitas obſtupeſcit.

Sap. 4. Nihil caſtitate illuſtrius.

AEterna autem ſapientia de hac virtute ſermonem inſtituens, admirando loquitur & exclamando. *O quam pulchra eſt caſta generatio cum claritate!* Sacerdotes omnes nobiles ſunt & principes; nihil porrò coram Deo haberi excellentius poteſt, quàm ſi caſtitatem ipſi complectantur, inque vitæ ratione honeſtatem conſectentur.

Sacerdotes caſtitate oſtendere debent eſſe ſe Dei miniſtros. *2. Cor. 6.*

Corinthijs ſcribens Apoſtolus, his eos verbis compellat; *Sed in omnibus exhibeamus noſmetipſos ſicut Dei miniſtros, in multa patientia, & tribulationibus, &c. in caſtitate & ſcientia.* Sacerdotum & Religioſorum eſt omnibus in rebus oſtendere, eſſe ſe veros magni Dei miniſtros, idque patientia, afflictionibus & præſertim inuiolabili caſtitate.

1. Tim. 4. Caſtitas Timotheo commendata.

Inter cetera parœnetica præcepta Thimotheo Epiſcopo ab Apoſtolo tradita, hoc præcipuè eluceſcit, *ſed exemplum eſto fidelium in verbo, in conuerſatione, & charitate, in fide, in caſtitate.* Non omnino extra lineam mihi videatur, ſi Sacerdotibus hoc accommodauero, horum quippe eſt ſatagere vt bono omnibus exemplo ſint, tum verbis & commercio ſermonis, tum vero vitæ honeſtate.

Titus Senes, vt caſti ſint admonet. *Tit. 2.*

Titus Pauli diſcipulus, & Epiſcopali iam ordine inſignitus, ad Euangelium diſſeminandum deſtinatus, monetur imprimis ab Apoſtolo, *Senes*, vt hortaretur, *quò ſobrij eſſent, pudici,*

pruden-

prudentes, ſani in fide. Sacerdotes verò in S. ſcriptura presbyteri, id eſt ſeniores dicuntur; hi igitur caſtitatem, prudentiam, & religionis fideique myſteria edoceant & reipſa etiam oſtendant.

Quin & Ethnici egregiæ huius virtutis merita dignitatemque conſiderantes, viderunt adeo illam diis gratam eſſe, vt ſacrificulos ſuos myſterijs pepulerint, & victimas immolare vetuerint, qui minimè puri & integri ad immolandum accederent; vnde Poeta. Nouerunt Ethnici caſtitatem Deo placere.

Vos quoque abeſſe procul iubeo, diſcedite ab aris *Tibull. l. 2.*
Queis dedit heſterna gaudia nocte Venus.
Caſta placent ſuperis, &c.

An non vos, veri Dei Sacerdotes, præ pudore emori par eſt, cùm videatis Ethnicorum myſtas aras accedere nequaquam audere alicuius immunditiæ macula inquinatos; vos verò penitus immundi & ſcelerati cùm ſitis, ſancta in Eccleſia myſteria tractare non veremini. Quare agitè impuri ab aris diſcedite, ſolos caſtos Deus complectitur.

Cicero in legum Romanarum commentario hanc circa puritatem ſacrorum recenſet, *Ad Diuos adeunto caſtè, pietatem adhibento, opes amouento: qui ſecus faxit, Deus ipſe vindex erit.* Leges Euangelicæ idem penè prohibent; nefas enim putant, Sacerdotem ad Deum accedere, ſi nō integer ſit & purus, omnemque ab illo hic pietatem requirunt, opes etiam volunt contemnere: qui verò ſecus facere præſumpſerit, ſibi perſuadeat Deum vindictam ſumpturum, & ſuo tempore puniturum. Quæ lex ſit de ſacris adeundis. *2. de leg.*

Tam

icitiam, quam illi promiſiſtis, inuiolabilem ſeruetis.

Hinc, vt ait venerabilis Beda, Sacerdotibus ſemper ſeruanda eſt caſtitas; & quoniam in veteri teſtamento per ſucceſſionem à progenie deſcendebant Aaronis, hinc neceſſe erat, vt vxoribus ad filiorum procreationem, qui in dignitate ſuccederent, vterentur: at modò quando carnalis ſucceſſio non eſt neceſſaria, & omnia ſpiritualiter fiunt, Sacerdotibus, vt ſemper altari valeant aſſiſtere, ſemper eſt ab vxoribus abſtinendum, inuiolateque caſtitas obſeruanda. Nequè enim par eſt & conſentaneum, vt qui ſordibus & peccatorum maculis inquinatus eſt, ad res adeò ſanctas & myſticas accedat.

Sacerdotes noui Teſtamenti ſemper ſeruare debẽt caſtitatem. *Beda in Luc. l. 1. c. 1. diſt. 31. c. Sacerdotibus.*

Priſcis temporibus de templo Sacerdotes anno vicis ſuæ non diſcedebant, ſicut de Zacharia legimus; nec in domum quidem ſuam ſe conferebant, quamuis ad filiorum generationem, matrimonij ijs vſus & coniugalis copula licita eſſet. Multo igitur magis noui teſtamenti Sacerdotes ſeruare caſtitatem par eſt, feminas non attingere, in Eccleſia permanere, & ſemper vitam puram ducere, cùm officio ſuo nullo non tempore fungantur.

Caſtitas obſeruata etiam à Sacerdotibus antiquis. *Innoc. P. Epiſt. 2. c. 9. diſt. 31. c. tenere debet.*

Si caſtitas præcipiebatur Sacerdotibus antiquis, qui non niſi figuris præerant, nouæ legis Sacerdotibus magis eadem erit neceſſaria, qui veritatis ipſius adminiſtri ſunt, & qui omni penitus die diuinis officijs funguntur vel baptiſmum conferendo, vel diuina Miſſarum ſollennia celebrando. Et ſanè maior Sacerdotibus Euangelicis caſtitatis ſeruandæ neceſſitas incumbit quàm Moſaicis ac ſynagogicis.

Multo magis nouæ legis quàm veteris Sacerdotibus ſeruanda caſtitas. *Ambroſ. in Ep. ad Tim. Ino p. 6. c. 94*

In ſignum vero huius Sacerdotalis pudicitiæ

Sacer-

ebant. Quid? annon igitur noui teſtamenti erdotes, qui quotidie ſacram illam hoſtiam erunt, mundum relinquent? an non à carnis ecebris ſe ſequeſtrabunt? annon toto vitæ npore purificabuntur? *Laicus. Gloſ. ſuper epiſt. 1. Pet. 3.*

Eligebantur, ait ibidem S. Hieronymus olim niugati in Sacerdotium; non nego, neque en tot erant virgines, quot requirebantur Sadotes; at hodie cælibatus indiſſolubili vino Sacerdotio annexus eſt. Honorabile quin ſæcularibus matrimonium; ſed Sacerdotis ſacrilegium eſt. Mariti olim ad Sacerdotium promoti.

Apoſtoli aut fuere virgines, aut à nuptijs contines, adeo vt Epiſcopi, præsbyteri, diaconi, aut vires iam eligantur, aut vidui, aut certè poſt Sacertiū in æternum pudici, ait idem qui ſupra Hienymus. dicere vult caſtitatem à Sacerdotio diuiſibilem eſſe. Apoſtoli virgines aut continentes. *Epiſt. 50. diſt. 32. c. Nemo.*

Sedis Apoſtolicæ Eccleſiæ, habet idem Hieronyns aduerſus Vigilantium, *aut virgines clericos ipiunt, aut continentes, aut ſi vxores habuerint, riti eſſe deſiſtunt*. Quibus verbis euincere vult, ptias eſſe pro ſæcularibus, non verò pro cleis inſtitutas. Eccleſia Sacerdotes virgines aut caſtos habet.

Volumus, ſtatuit magnum Concilium Carginenſe, vt Sacerdotes omnes & diaconi, emadmodum ſanctos prælatos & bonos Dei erdotes, & omnes qui diuinis Sacramentis cant, decet, caſti ſint & omnibus in rebus conentes, vt eo facilius ac melius quæ à Deo ſidari poſtulāt, obtineāt; vt verò quod Apoſtoli cuere, & omnis ſemper obſeruauit antiqui-, nos quoque inuiolatè obſeruemus, placet vt omnibus & ab omnibus pudicitia cuſtodiatur, Caſtitas Sacerdotibus indicta per Concilia. *Conc. Carth. 2. diſt. 32. c. Epiſcopus.*

tur, qui altari deſeruiunt. Pudicitia igitur, ex mente Concilij, cælo Deoque adeò grata eſt, vt cùm Sacerdos eandem ſeruat, preces eiuſdem quàm primùm exaudiantur.

Epiſt. 81. c. 3 & 4. diſt. 32 c. Omnium. Subdiaconis etiam caſtitas imperata.

Ipſa namque Sacerdotum vocatio ac munus, vt Leo Magnus aſſerit, adeo ex ſeipſo eminens ac diuinum eſt, vt quod à ceteris Eccleſiæ membris ſine ſcelere, ac delicto libereque peragitur, illis maximo vitio vertatur: nam cum ijs qui in ſæculo viuunt, & ab ordine clericali excluſi ſunt, matrimonium, carnalis copula, & liberorum procreatio licita ſint, ne ſubdiaconis quidem ad maiorem puritatem deſignandam, matrimonij vſus aut cõnubium licitum eſt. Dic igitur, num Sacerdotes verè caſti & pudici eſſe debeant.

Qui caſtus eſſe renuit Sacerdotio indignus.

Idem quoque eodem loco ait, *Leuitico miniſterio aut presbyterali honore, aut Epiſcopali excellentia ne quiſquam idoneus æſtimetur, qui ſe à voluptate vxoria necdum frænaſſe detegitur.* Dicere volebat, illum qui aliud quàm puritatem ſpirat, Sacerdotio indignum eſſe.

Sacerdotũ officium magna puritate exercendum. *Lib. 1. offic. c 50. & Epiſt. 28.*

Inoffenſum, dicebat S. Ambroſius, *exhibendum & immaculatum miniſterium, nec vllo coniugali violandum cognoſcitis: vt nouiſtis etiam, quòd cum corpore honoris pleno & pudore ſine corruptione & ab omni commercio maritali ſequeſtrato, ſacri huius myſterij gratiam recepiſtis.* Egregiæ huius doctrinæ recordemini Sacerdotes, & tanta veſtra ſit ſanctitas, quanta veſtra ad caſtitatem obligatio eſt.

Caſtitas miniſtris Eccleſiæ in primis neceſſaria. *Serm. 1. dom. 25. poſt. Trinit.*

Omnibus caſtitas pernecèſſaria eſt, ait Auguſtinus, *ſed maximè miniſtris Eccleſiæ altaris, quorum vita aliorũ debet eſſe eruditio.* Et ſane tales habere Deum miniſtros par eſt, quos nulla contagio carna-

rnalis inquinat commercij, ſed qui è contra mni caſtimonia reſplendeſcant, atque vndeunque honeſtatis ac probæ vitæ exemplo eluceant. Certum quidem eſt omnibus omnino hominibus caſtitatem conuenire; ſed ad Sacerdotes illa potiſſimum ſpectat; quorum vita alijs exemplo eſſe debet & ſtimulo.

Sacrum ordinem ſuſcipiens, inquit Papa Bonifacius, muliebrē copulam penitus reſcindit, connubijs ſe abdicat, & ſollenne caſtitatis votū emittit, quod toto vitæ tempore illum inuiolatè obſeruare oportet. Quicunque igitur Sacerdos caſtè non vixerit, voti ſui violator eſt, perfidus, profanus, & verbo vt dicam ſacrilegus.

Bonif. 8. de volo lib. c. vn. diſt. 28. c. nullum.

Sacerdos votum caſtitatis emittit.

Ideo, ait Ambroſius *rectè Sacerdotes comparātur apibus, quia ſicut apes caſtitatē corporis præferūt, cibū vitæ cœleſtis exhibēt, aculeū legis exercēt. Puri enim ad ſatisfactionē, ſuaues ad refectionē, ſeueri ad vltionē. Apibus planè ſunt cōparādi, qui velut alueario quodam gratiam ſanctæ matris Eccleſiæ continent, in qua dulci prædicatione diuerſorum meritorum cellulas componentes, ſubitò de vno examine Saluatoris plura fidelium examina producunt.* Hoc recordemini Sacerdotes, & notate, vos, dum caſtitatem conſectamini & ſeruatis, apes eſſe; dum verò eandem deſtruitis; hircos immundos, infectione, pædore, horrore & abominatione plenos.

ſerm. 83.

Sacerdotes apibus ſimiles.

Cogitate igitur, caſtitatem virtutem eſſe, quæ Deo nos commendat, & angelos facit, quæ nos ſuper æthera volando cōducit, ipſa virtus eſt, ſine qua vaſa Domini ferre non poſſumus, quæ vbi defuerit, omnium rei ſumus criminum. Ideoque diligenter danda opera eſt, vt omnem non modò fornicationem procul à nobis elimine-

Caſtitatis effectus.

M mus,

Augu. ſerm. 37. ad fratres eremi.

mus, ſed omnem etiam vel minimam ſuſpicionem ac cogitationem. Nec enim decet clericum cum mulieribus ſedere & fabulari. fugite inquam, fugite colloquia mulierum, fugite ſuſpectarum perſonarum commercia, hancq́; virtutem diligite, per hanc ſiquidem adeo exornamini, vt Angelos vos ex hominibus conſtituat.

Ad caſtitatem conſeruandam deliciæ fugiendæ. *In Pſal. 131.*

Cogitate, inquam, in hac corporis ciuitate animum ducis in modum præeſſe, ait Auguſtinus, & dominari: ipſius ſiquidem partes ſunt voluptates cohibere, omnes prauos affectus ac delicias ſub ſuum imperium redigere; at ſi delicias & ineptias conſectemini, periculo vos exponitis, perniciẽ capiti veſtro accerſitis; ſi mulierum ſpectacula, fabulas & colloquia animos demulcentia ametis; ſi temperantiã & ieiunium negligatis, non eſt profecto mirum, ſi hiſce illicijs ineſcati continentiam amplecti nequeatis. Dicere hauddubiè vult, Sacerdotibus, ſi modò caſti eſſe voluerint & bene audire, muliebria deuitãda commercia, familiaritates, colloquia, conſuetudines fugiendas, & ieiunio & rigida membrorum emaceratione corpus è contra edomandum; & quicunque ſalutare hoc conſilium ſpreuerit, ſeſeque periculo expoſuerit, in caſtitatis amittendæ diſcrimine verſari.

L. 6. c. 17. Caſtitas quo nobilior, quo frequẽtius impetitur.

Ipſa enim caſtitas, teſte Caſſiano, *quanto ſublimior, & quo diuinius illius præmium ac cæleſtius, tanto grauioribus hoſtium inſidiis impugnatur, eo frequentioribus telis impetitur; ideoque intentius adhibere debemus nõ ſolum continentiam corporis, verum etiam cordis cõtritionem cum aſſiduis orationum gemitibus: quatenus clibanus carnis noſtræ, quem rex Babylonis diabolus ſuccendere non deſiſtit incentiuis ſugeſtionum carnalium, dulci ſpiritus*

ſancti rore deſcendente penitus exſtinguatur & emoriatur. Caſtè igitur viuite Sacerdotes, viuite cum honeſtate, diligenter vos cuſtodite, feminas & amores illicitos fugite, vobiſque proponite caſtis diabolum ſemper bellum mouere.

CAPVT V.

Sacerdotes ſint hoſpitales & caritatem in proximum exerceant.

CHaritas Sacerdotes adeò propè reſpicit, tamque eorum ſtatui propria eſt, eorum vt crumenæ populi & totius reip. crumenæ, menſæ verò inopum ſuſtentacula & refectio; domus denique pauperum receptacula eſſe debeant. Charitas decet Sacerdotes. *Concil. Naun.*

Vade & adduc aliquos de tribu noſtra, dicebat ſenior Tobias, *timentes Deum, vt epulentur nobiſcum.* Ad iuſti huius imitationem nunquam Sacerdotes ſoli comedant; ſed ſemper aliquos, & præſertim egenos, ad menſam ſuam vocent; quoniam eiuſdem tribus & ſanguinis ſunt, & verè eorum fratres Chriſtiani, eodem geniti patre. Inuitent pauperes ad mēſam. *Tob. 2.*

Merita ſua coram Deo recenſens Iob Propheta, hoſpitalitatis ſe nomine imprimis commendabat, dicens, *Foris non manſit*, quamdiu vixi, *peregrinus, oſtium meum viatori ſemper patuit*. ſanctum hunc prophetam ſequendo ſacerdotes peregrinos in domum ſuſcipere debent; nec permittere vt viatoribus egenis oſtium occludatur. *Iob. 31.* Peregrinos ſuſcipiant.

Iſai 58. Inducant externos in domum.

Frange, ait Propheta, *eſurienti panem tuum, & egenos vagoſq́; induc in domum.* Directè hoc Sacerdotes concernit, ad illos enim ſpectat panem eſurientibus frangere, & externos & peregrinos in domum deducere.

Chriſtum recipit qui recipit peregrinum.

Chriſtus ait in Euangelio, *Qui recipit vos me recipit; & qui recipit me recipit eum qui me miſit.* Sacerdotes vero, & ij præſertim qui peregrinos in domum admittunt, pauperibusque ſuccurrunt; Chriſtum hauddubiè recipiunt, & cum illo Patrem à quo miſſus eſt. O beatum domicilium, in quo omnis illa diuinitas hoſpitatur.

Matth. 28. Qui in domum peregrinos receperint, in die iudicij mercedem recipient.

In magno iudicij die cùm cõſcientiarũ arcana iudex ille terribilis excutiet, & quando cum vnoquoque rationem ponet, inter cetera pijs in mentem reuocabit, *Hoſpes eram, & collegiſtis me.* Quam beati felicesque futuri ſunt tunc Sacerdotes, qui in iudicij ſui vtilitatem, egregiam illam beneficij recognitionem, quod olim ſcilicet pauperes receperint benigneque tractarint, audient.

Hebr. 13. Hoſpitalitatem commendat Apoſtolus.

Hinc contribules ſuos & fratres alloquens Apoſtolus, ita eoſdem ad magnam hanc virtutem exhortatur, *Charitas fraternitatis maneat in vobis: & hoſpitalitatem nolite obliuiſci: per hanc enim placuerunt quidam Angelis hoſpitio receptis. Mementote vinctorum tamquam ſimul vincti, & laborantium, tanquam & ipſi in corpore morantes:* Quod in Hebręis ad omnes omnino fideles dixit, ad Sacerdotes potiſſimum ſpectat. Horum enim eſt tria illa religionis puncta obſeruare, omnes ſcilicet vt fratres diligere, in carcerem coniectos & vinctos inuiſere, & pauperes in domum recipere; cùm ipſa meruerit hoſpitalitas, An-

tas, Augelos in peregrini ſpecie comparentes olim recipere.

Tanti Salomon regiam hanc virtutem faciebat, vt diceret, charitate vniuerſa cooperiri delicta, & quidquid commiſſum, ob hanc vnam quodammodo diſſimulari. Hanc igitur complecti Sacerdotes oporteret, cùm illius adminiculo omnia omnino peccata deleantur. Caritas peccata abſcondit. *Prou. 10.*

Apoſtolus etiam maiora dicit, *ſi linguis hominum loquar & angelorum, charitatem autem non habeam; factus ſum velut æs ſonans aut cymbolum tinniens; etſi habuero prophetiam & nouerim omnia myſteria; etſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas.* Idem de vobis ipſis dicite Sacerdotes, & ita ſentite, vos, quamuis linguis omnium tum hominum tum Angelorum loqueremini, ſi charitate deſtituamini, nihil omnino eſſe, & opera veſtra meriti omnis eſſe expertia. *1. cor 13.* Sine caritate homo nihil eſt.

Ipſe quoque Apoſtolorum coryphæus Petrus ait, *Ante omnia autem ſummã in vobiſmet ipſis caritatem habentes, quia charitas operit multitudinem peccatorum.* Summo huic Sacerdoti credite Sacerdotes, eiuſque monitis acquieſcentes, charitatem amplectimini, cuius eæ ſunt vires & robora, vt peccata veſtra cooperiat. Cooperit peccata caritas.

In Timæo

Dicere ſolebat Plato, bonos viros & probos eſſe debere in republ. communes. Equidem, illius inſiſtendo veſtigia & Chriſtianè loquens dico, expedire hauddubiè & neceſſarium eſſe vt Sacerdotes & religioſi omnibus communes & obuij ſint, id eſt, caritatem erga omnes & quoslibet exercentes. Plato volebat bonos eſſe communes.

Sacerdotes cibos pauperibus communicent. *Epiſt. 1.*

Inſignes & viui charitatis fomites ſunt, ait magnus Papa Clemens, ſi quis menſam ſuam & epulas omnibus faciat communes; ita quippe naſcitur amor, omniſque boni cauſa in hac communione conſiſtit, ideo cibos veſtros alijs communicate, ferculorūq; veſtrorū participes ſint alij, perq; temporalia hæc pacis obſequia, & caritatis fructus facite, vt æterna & cæleſtia gaudia adipiſci mereamini. Eſurientes reficite, ſitientibus potum, nudis veſtitum date, ægros viſitate, vinctos iuuate, peregrinos in domibus veſtris ſuſcipite exemplo pijſſimi Patriarchæ Abrahæ. Sanctus hîc Pontifex omnia miſericordiæ opera Sacerdotibus & clericis commendat, ſed imprimis vt pauperum patrocinium ſuſcipiant.

Peregrinos hoſpitio ſuſcipiat. *Iuo p. 6. c. 257. ex Conc. Nann.*

Curam hoſpitum, ait concilium Nannetenſe, *maximè pauperum, atq; debiliū, orphanorum quoque atque peregrinorum habeat præsbyter:* quibus de menſa ſua iuxta qualitatem ſuam cibos impertiat, domum ad hoſpitandum præbeat, & dignè illos tecto recipiat. ſcitote enim Sacerdotes non alios vobis clientes & paraſitos dediſſe Deum quàm pauperes, nec alios hoſpites quam peregrinos.

Hoſpitalitatem Sacerdotibus ſuadent Concilia. *Iuo p. 6. c. 28 ex eod. Conc. Gen. 18. Heb. 13. Matth. 25. Iob. 31.*

Volumus, ait idem Concilium, *vt præsbyteri, qui bonum exemplum charitatis omnibus oſtendere debent, hoſpitales exiſtant, iuxta Dominicum & Apoſtolicum præceptum & erga eos qui foris veniunt, benignos ſe exhibeant; per hoſpitalitatem enim placuerunt quidam Deo Angelis hoſpitio receptis. ipſe quoque Chriſtus in die iudicij dicet, hoſpes eram & collegiſtis me; Iob etiam de ſe teſtatur, oſtium meum viatori placuit*, Egre-

gia

gia profectò caritatis exempla, è quibus Sacerdotes diſcant eleemoſynas erogare, ſeſeque benignos in pauperes oſtendere.

Quoniam verò quidquid habent clerici, pauperum eſt, idcirco domus illorum omnibus debent eſſe communes, ſed ita vt ex domibus priuatis fiant hoſpitalia & publica Xenodochia ad excipiendos pauperes & hoſpitandos peregrinos. Ecquæ igitur Sacerdotum veſania eſt, tantum opum congerere, tantum congerendis pecunijs inſudare, cum omnia quæ habeant, modò neceſſitatibus debitis prouiſum ſit, ad pauperum patrimonium ſpectent?

Omnia Sacerdotum bona ad pauperes ſpectant. *Hieron. 16. q. c. fin. diſt. c. Archidiacon.*

Hic inſurgit & eloquentiam oſtentat Ambroſius dicens, *Eſt publica ſpecies humanitatis. vt peregrinus hoſpitio non egeat, ſuſcipiatur officiosè, pateat aduenienti ianua.* Honeſtum & conſentaneum eſt, & apud omnes mundi nationes ſummo in honore habetur, honorificè externos ſuſcipere, hoſpitalem menſam parare, & officio liberalitatis iiſdem occurrere, eorumq; aduentum expiſcari & inquirere. Atque vt his miſericordiæ actibus vti, inſignis humanitatis argumentum eſt, ita quoque, eoſdem negligere, egregiæ crudelitatis imago.

Humanitatis ſpecies peregrinos ſuſcipere. *Lib. 2. de offic. c. 21.*

Hoſpitalem Sacerdotem eſſe oportet, ne ſit de numero eorum, quibus in iudicio dicetur, Hoſpes fui & non ſuſcepiſtis me. O beatum Sacerdotem ſi hoſpitalitatis beneficio impediuerit, ne inſtar iudex aduerſus ſe ſeueram ſententiam pronuntiet!

Qui hoſpitales non nō fuerint in iudicio condemnabuntur. *Gratian. diſt. 12. c. 1.*

Non ipſemet Chriſtus ſolum nos exhortatur

Omnes ad hoſpitalitatem excitandi.

Cap. 2.

vt ſectatores ſimus hoſpitalitatis, cùm ſe dicit in hoſpitem receptum fuiſſe, ſed eius etiam Apoſtolus omnibus pene ſuis præceptis eôdem nos inuitat. Ideo, fratres cariſſimi, ait Conciliũ Matiſconenſe, neceſſe eſt, vt vnuſquiſque noſtrum in hoc ſe officio exerceat, nec ipſe modò hoc reipſa oſtendat, ſed alios etiam eôdem inuitet, vt ita operibus ſuis miſericordiæ pro peccatis noſtris intercedere queant, & per veram hoſpitalitatis teſſeram nos Deo reconciliare, eiuſque nobis numen propitium reddere. Sacerdotes igitur Dei filij exemplo, Apoſtolorumque eius præceptis obſequentes, charitatem erga omnes exerceant.

Hom. 23. in Luc.

Pauperes etiam trahendi.

Tanti magnus Gregorius virtutem hanc faciebat vt diceret, *peregrini ad hoſpitium non ſolum inuitandi ſunt, ſed etiam trahendi & compellendi.* In hoc verò perfectio & ſummus caritatis Chriſtianæ apex conſiſtit.

Regius actus eſt pauperes recipere.

Matth. 22.

Pater ille & rex Euangelicus, qui nuptias filio parauit, ſeruos in exitus viarum miſit vt claudos, cæcos & ægros & ceteros quoſcumque ad nuptias, ceteris venire nolentibus, vocaret, imo & compelleret, *Ite ergo ad exitus viarum, & quoſcunque inueneritis, vocate ad nuptias,* &c. Actus verè regius eſt, pauperes peregrinos inuitare, illos menſæ adhibere, imo & magna obſequij ſignificatione & honore ad intrandum compellere.

Epulo damnatus quod in pauperes rigidus fuiſſet.

Epulo ille eo potiſsimùm nomine damnatus legitur, quod immitis in egenos eſſet; epulabatur quotidie regificè & opiparè, ſed miſero Lazaro nihil omnino cedebat: canes domum eius obſederant, & ſaginabantur, ſoli pauperes excluſi, fame emoriebantur;

Epula-

Epulabatur quotidie ſplendidè, & erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius. Videte Sacerdotes, quibus ſuppetunt opes, ne, dum peregrinos recipere, & benefacere pauperibus negligitis, damnationis ſententiam in caput veſtrum deuocetis. Sæpe enim beſtias maioris facitis, quàm homines pretioſo Chriſti ſanguine redemptos. Lucæ 16.

Nabal ingratus erga Dauidis milites.

Iuſta indignatione Dauid rex aduerſus ſtolidum Nabal commotus fuit, quòd commeatum militibus eius, fame propemodum enectis, denegaret, à quo tamen ingentia beneficia receperat, ita inquam exacerbatus fuit, vt niſi prudens Abigail pro marito deprecata eſſet, domum eius & familiam vniuerſam vindice gladio deleuiſſet, *Et ait Dauid, Verè fruſtra ſeruaui omnia quæ huius erant in deſerto, & non perÿt quidquam de cunctis quæ ad hunc pertinebant.* Stolidum hunc nolite imitari Sacerdotes, & cùm epulas veſtras adornatis, pauperum Chriſti militum, id eſt peregrinorum, qui pro vobis in via depugnant & deprecantur, nolite obliuiſci, ne princeps ille cæleſtis indignatus, iuſtas de veſtra ingratitudine pœnas ſumat, vosque neci det. 1 Reg. 25.

Qui peregrinis quid denegant Samaritanæ ſimiles.

Mulier illa Samaritana cùm aquam Redemptori ſitiēti, qui ſolus peregrinus in Ieruſalem, negaſſet, acriter ab eodem reprehenſa fuit, & audiuit, *ſi ſcires donum Dei, & quis eſt, qui petit à te aquam bibere, dares illi vtique.* Si ſciretis Sacerdotes, ecquod donum, ecquæ gratia, quod timenti ipſa ſit hoſpitalitas; ſi inquam ſciretis quis à te petat, dum hoſpitium petitur, numquam peregrinos à domo arceres; qui verò aquam, cibum, tectum, lectum peregrinis de- Ioan. 4.

negat, Samaritanus eſt, non Chriſtianus.

Geneſ. 24. Rebecca charitatis exemplũ.

Laudatur verò è contra in ſacris litteris Rebecca, quòd erga Abrahæ procuratorem benignam ſe & piam declaraſſet, ac potum tum ei, tum camelis illius hauſiſſet. & ſanè ingens hæc caritas matrimonij illius occaſio fuit, & cauſa, cur cum ſanctiſſimi Patriarchæ filio Iſaac cõnubium iniret, *Cumq́; ille bibiſſet, adiecit, Quin & camelis tuis hauriam aquam, donec cũcti bibant.* Illi porrò Deum in ſponſum habere ac nanſciſci merentur, qui pios ſe & benignos in egenos oſtendunt, pauperibus potum, peregrinis domum elargiuntur, peregrinis inquam, veris magni Dei Patriarcharum ſeruis.

Hoſpitalitas erga omnes exercenda. *Diſt. 42. c. Siquis deſpicit.*

In hoſpitalitate, ait Concilium Gangrenſe, *non eſt habendus delectus perſonarum, ſed indifferenter quibuſcumque ſufficimus, hoſpitales nos exhibere debemus.* Hoc modo qui viuit, Chriſtianè viuit, ac magnum illum Patrem imitatur, qui ſolem ſuum oriri facit ſuper iuſtos & iniuſtos.

Erga omnes exercẽda charitas *Contra 5. hæreſes.*

Obſecutus eſt, inquit Auguſtinus, *Loth Angelis tanquam peregrinis conſuetudine hoſpitalitatis, liberatus à periculo ciuitatis, & temporale euaſit incendium.* Hinc diſcite Sacerdotes, hinc diſcite Chriſtiani, ſine vlla perſonarum diſcretione & indifferenter hoſpitalitatem ſectari, ne ſi fortè ianuam veſtram alicui occludatis, is ipſe ſit Ieſus Chriſtus, cui humanitatem & benignitatem denegaueritis.

CAP.

CAPVT VI.

Sacerdotes eleemoſynis erogandis incumbant, & liberalitati ſtudeant.

VNiuerſa lex, quę vtroque teſtamento continetur, in primis opera miſericordiæ Sacerdotibus commendat, liberalitatem inquam, largitionem & eleemoſynas, ijſq; ſuadere conatur, vt quidem Auguſtinus teſtatur, illos non poſſeſſores, ſed diſpenſatores dumtaxat Eccleſiaſticorum bonorum debere appellari. Vt hinc diſcant rebus mundi huius non adhęreſcere, cùm Deus illos non ad ea poſſidenda, ſed ad eadem pauperibus alijſq́ue communicanda elegerit.

Sacerdotes diſpenſatores ſunt bonorum Eccleſiaſt. non poſſeſſores. *Epiſt. 50.*

Ideo, vt Nannetenſe Conſilium tradit, *inſtruendi ſunt Presbyteri, pariterq́; admonendi, quatenus nouerint decimas & oblationes, quas à fidelibus accipiunt, pauperum & hoſpitum & peregrinorum eſſe ſtipendia: atque ideo eadem non vt propria vſurpanda, ſed velut fidei commiſſa.* Agnoſcant proinde, eſſe ſibi aliquando de ijs coram Deo, in vniuerſalis iudicij die, rationem reddendam, quæ ſi indebito modo vſurparint, nec in pauperes diſpertiuerint, acriter ſe corripiendos. Hoc igitur documentum mentibus veſtris imprimite, Sacerdotes, ac noueritis reditus & cenſus Eccleſiaſticos non in veſtrum ſolum vſum inſtitutos, ſed vobis in manus traditos, vt pauperes eorum etiam redderetis participes.

Iuo 3. p. c. 20. ex Con. Nann.

Sacerdotũ bona non niſi bona commendataria ſunt.

Facultates Eccleſiarum, ait Bernardus, *patri-*

patrimonium ſunt pauperum: Res pauperum non pauperibus dare, par ſacrilegio crimen eſſe dignoſcitur: & quidquid rerum harum miniſtri, diſpenſatores, non domini, non poſſeſſores, vltra veſtimenta & victum ſubtrahunt, furtum eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt. O verba terribilia! Audite, Sacerdotes quid, ſanctus hic vir doceat: Pauperibus ſcilicet non dare, boniſque Eccleſiaſticis abuti, eſſe bona aliorum detinere, eſſe diripere, & ſacrilegium committere.

Nihil è bonis Eccleſiaſticis Sacerdotes vſurpent præter *victum & veſtitum in illud Matth.* Ecce nos.

Noris, Sacerdos, ait idem Bernardus, *quidquid præter neceſſarium victum, & veſtitum ſimplicem de altari retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt.* Quid igitur prodeſt, Sacerdotes, rebus mundi adeò indulgere, totque diuitias coaceruare, ſi eaſdem cuſtodire furtum ſit, & ſacrilegium?

Epiſt. 2. Sacrilegiũ eſt bonis Eccleſiæ abuti.

Eiuſdem quoque ſententiæ eſt Hieronymus, aitque *Aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur.* Quotnam igitur hodie in Eccleſia fures ſunt, qui vltra neceſſaria tot diuitias coaceruant?

Tenere quid vltra neceſſitatẽ rapere eſt. *Diſt. 42. in princip.*

Memento, ait Auguſtinus, *quòd pauperem vitam Sacerdos gerere debet*: ſi enim inſoleſcat & ſuperbiat, ſi opima beneficia poſſideat, præter victum ac veſtitum, ne de ſuperfluo eleemoſynam facere differat, quia omnia pauperum ſunt. Solum vitam ex beneficijs ſuſtentet, quæ verò reſtant in pauperum vſus conferenda ſunt.

Epiſt. 39. ad fratres erem. Sacerdos in paupertate viuat.

S. Hieronymus huius animi cum eſſet, dicere auſus eſt, ac de ſe liberè profiteri: ſi pars Domini ſunt & ſors hereditatis eius, & cum ceteris tribubus non ſortiar, ſed inſtar Leuitæ & Sacerdotis è decimis victitem, & altari deſeruiens de altari viuam; *Habens victum & veſtitum, his conten-*

Contentus victu & veſtitu fuit S. Hieronymus. *12. q. 2. c. clericus.*

entus ero, & nudam crucem nudus ſequar. Hugitur Patris exemplum ſecuti, Sacerdotes, ciat vobis, victum & veſtitum habere, atque mni ambitione ſequeſtrati, crucem Chriſti i ſequimini.

acerdotes igitur cùm nonniſi æconomi & fructuarij bonorum Eccleſiaſticorum ſint, liter eleemoſynas largiantur, recordenturq; entiæ Diui Hieronymi, quòd qui de bonis leſiæ pauperibus quid largitur, Domino reda quæ ipſius ſunt: cogitent adhæc neceſſe id hoc à religionis, officij, & legis ratione bligari. Et meritò nam bona Eccleſiaſtica iure diuino ad pauperes ſpectant, cùm ijs ralitate quadam per eleemoſynam confetur, domino datur, quod domini eſt. Sacerdotes ſunt æconomi bonorum Eccleſiæ. *In Ezech. 46*

ex quoque Moſaica eſt; *ſi vnus de fratribus , qui morantur intra portas ciuitatis tuæ, ad ertatem deuenerit, non obdurabis cor tuum, contrahes manum, ſed aperies eam pauperi; vt dicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore.* igitur eleemoſynas elargiuntur, & indigenis ſuccurrunt, cæleſtem benedictionem proentur, Deuſque in cunctis quæ agent, illis fait. *Deut. 15.* Eleemoſyna in veteri legeę præſcripta.

x ſubſtantia tua fac eleemoſynam, & noli tere faciem tuam ab vllo paupere; ita enim t nec à te auertatur facies Domini; aiebat or Tobias filio ſuo, *Quomodo potueris, ita miſericors: ſi multum tibi fuerit, abundanter e: ſi exiguum tibi fuerit, etiam exiguum iter impertiri ſtude. Præmium enim bonum tiſaurizas in die neceſſitatis.* Vos hoc tangit, rdotes, voſque inuitat, vt veſtra in paupe- Eleemoſynarij di tantur in diem iudicij. *Tob. 4.*

res

res effundatis, vt in magno iudicij die dites cõram iudice compareatis, cùm magna vndique neceſſitas vos premet.

Numquã Sacerdotes comedere deberent niſi pauperes ſuam habeant partem. *Tob. 4. Eccl. 13.*

Senior Tobias cùm in mortis articulo conſtitutus filium commoneret, & ad vitam piè honeſteq; traducendam exhortaretur, inter cetera, *Panem tuum cum eſurientibus & egenis comede, & de veſtimentis tuis nudos tege.* Eadem hæc admonitio ad omnes Dei filios pertinet, & præſertim Sacerdotes, qui numquam panem ſuum comedere deberent, quin ſua pauperibus inde cedat portio: nec veſtimenta parare, quin nudi partem recipiant.

Ita fecit Iob. *Iob. 31.*

Iob hoc nomine gloriatur apud Deum dicens, *Si comedi buccellam meam ſolus, & non comedit pupillus ex ea,* &c. *brachium meum cum ſuis oſſibus confringatur.* Sanctis hiſce imprecationibus oſtendere Propheta volebat, illos manibus brachijſque indignos eſſe, qui charitatem non exercent, & in eleemoſyna profundenda tenaces ſunt.

Beati qui pauperum miſerētur. *Pſal. 40.*

Beatus qui intelligit ſuper egenum & pauperem, inquit Pſalmiſta, *in die mala liberabit eum Dominus,* Hoc cogitate Sacerdotes, &, ſi beati eſſe volueritis, & in die iudicij propitium ſentire Dominum, in pauperes vos benignos oſtendite.

Prou. 14. Pauperum miſerando honoratur Deus.

Honorat factorem eius, qui miſeretur pauperis, ait Sapiens. Sacerdotes honorabiles, pauperum igitur miſeremini, ita enim honoratis eum à quo Eſſe veſtrum accepiſtis.

Prou. 19. Eleemoſynam dans, Deo fœneratur.

Prouerbium apud Salomonem eſt; *fœneratur Domino, qui miſeretur pauperis, & viciſſitudinem ſuam reddet ei.* Tales fœneratores ſitis oporet Sacerdotes, & pauperibus largiamini,

mini, vt vobis vſuram ſuo tempore perſoluat.

Sapiens item alio loco dixit, & bene, *Qui dat pauperi, non indigebit: qui decipit depræcantem, ſuſtinebit penuriam.* O mirabilia, ô paradoxa! pauperi tribuendum eſt, ſi breui diteſcere velis, ſed qui indigentium enixè orantium fruſtrabitur vota, breui ad inopiam redigetur. Qui eleemoſynam dat breui diteſcet.

Idem quoque alibi, *Mitte quoque panem ſuper tranſeuntes aquas, quia poſt tempora multa inuenies illum.* Docere hoc ænigmate ſapiens voluit, eos qui eleemoſynas conferunt iis, qui tribulationum & neceſſitatum aquis innatant, eam non incaſſum fundere aut perdere, ſed ſeriùs aut citius tandem aliquando cum maximè opus fuerit, inuenturos, magnaque ab illa tum bona accepturos. *Eccl.* 11. Qui dat eleemoſynã ſemper eam inueniet.

Iterum, *Qui facit eleemoſynam, offert ſacrificium,* Vos verò, Sacerdotes, illi oblatores eſtis, ſæpe igitur magnum illud Eleemoſynarum ſacrificium offerte. Eleemoſyna ſacrificium. *Eccl.* 35.

Euerſæ & ſubuerſæ Sodomæ cauſam rationemque enarrans Ezechiel, duas potiſſimum depromit, ſuperbiam ſcilicet, & auaritiem; id eſt illiberalitatem in pauperes. *Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ ſororis tuæ, ſuperbia,* &c. *& manum egeno & pauperi non porrigebant.* Sibi igitur Sacerdotes caueant, ne ſuperbia ac vanitas, & rara eleemoſynarum largitio ruinæ tandem ſuæ exitijque ſint occaſio. Sodomæ ruina quòd tenax fuerit. *Ezech.* 16.

Redemptor noſter Chriſtus hanc in pauperes erogationem commendauit dicens, *Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet eſcas, ſimiliter faciat.* Sacerdotes quorum arca veſtibus, & cibis menſæ redun- Chriſtus eleemoſynã docet. *Luc:* 3.

dant

dant, ſi Chriſto bene monenti obedire velint & ad Euangelij præſcriptum viuere, pauperes eorumdem faciant participes.

Delictorũ remiſſio generalis promiſſa eleemoſynarijs.
Luc. 11.

Quin & generalem delictorum remiſſionem & indulgentiam plenariam promittit ijs qui eleemoſynam fecerint, dicens, *Date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis.* O luculentam mercedem! Quis igitur non omnia ſua in egenos conferat, quis non eleemoſynas eroget, cùm generalis iubileus, & abſoluta criminum remiſſio illas ſequatur?

Omnia Deus vult vendi, & in egenos diuidi.

Præcipit etiam omnia diuendi, & pretium in pauperes erogari, *Vendite*, inquit, *quæ poſſidetis, & date eleemoſynam.* Chriſti hoc conſilium & monitum; beati verò qui conſulenti auſcultant.

Luc. 14.
Pauperes Sacerdotũ mēſæ ſemper adhibeantur.
Luc. 14.

Scriptum eſt in Euangelio, *Cùm facis conuiuium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos, & beatus eris; quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in reſurrectione iuſtorũ.* Hoc imitētur Sacerdotes & cùm conuiuium quoddam inſtruunt, meminerint, ad ipſum vocare pauperes, ſeſeque beatos prædicent, quòd mercedem ac remunerationem eius apud Deum in cæleſti regione percepturi ſint.

Illi caritate carent qui in pauperes immites ſunt.
1. Ioan. 3.

Qui habuerit ſubſtantiam huius mundi, & viderit fratrem ſuum neceſſitatem habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Hæc dilectus Deo Ioannes. Inter Eccleſiaſticos verò illi erga Deum caritate carent, & egregia hac virtute deſtituti ſunt, qui cùm opibus abundent, & viderint multos inopia premi, in pauperes miſericordiam induere nolunt.

Sacerdos vt homicida eſt qui pauperi nō ſuccurrit.

Audi & longè aliud, homicidæ loco & irregularis ille habetur Sacerdos, qui fratribus ſuis,

id eſt

ideſt conſacerdotibus, inopia preſſis & afflictis non ſuccurrit. Audite Apoſtolorum decretum & canonem: *Si quis Epiſcopus vel presbyter, cùm ſit aliquis clericus egenus, ea quæ ſunt neceſſaria non ſuppeditat, ſegregetur: ſi verò etiam tunc dare diſtulerit, vt homicida & fratris interfector, degradetur, & ab officio ſuſpendatur.* Quot hodie igitur (proh dolor!) homicidas reperire eſt! cùm tot ſint Præſules & opulenti Sacerdotes, qui confratribus ſuis neceſſitatem patientibus ne obolum largiuntur? — *Can. 59. Apoſt.*

Qui ſuccurrere poteſt perituro, ſi non ſuccurrit, occidit. Hoc animo inſculpant Sacerdotes, & videant diligenter, ne ſi pauperum ſuccurrere neceſſitatibus neglexerint, multorum homicidiorum rei conſtituantur. — Neceſſitate preſſis qui non ſuccurrit, necat.

Idem quoque habet S. Ambroſius, *Paſce fame morientem: quiſquis enim paſcendo hominem ſeruare poteris, ſi non paueris, fame occidiſti.* Audiant hoc Sacerdotes, cogitentque quotnam occidant, cùm tot homines reperiantur, erga quos non maiori compaſſione commiſeratioueque tangantur, quàm ſi animalia forent aut beſtiæ. — *S. Greg. p. 3. poſt. admon. 22. Lactant. de vero Dei cultu c. 20. Diſt. 86. c. eodem.*

At plura S. Hieronymus, *Amico rapere quidpiam, furtum eſt; Eccleſiam fraudare, ſacrilegium eſt: accepiſſe quod pauperibus erogandum ſit, omnium prædonum crudelitatem ſuperat.* Auditiſne Sacerdotes qui regum & Principum eleemoſynarij dicimini, & nonniſi magnatibus eleemoſynam erogatis; eſſe vos, dum quidquam pauperibus erogandum retinetis, fures, prædones, & ſacrilegos. — *12. q. 2. c. Gloria Epiſcopi.* Pauperum eleemoſynam tollere prædonum eſt.

Hoc ipſum rurſus tangens Ambroſius ait, *Caue ne intra loculos tuos includas ſalutem inopum,* — *in Pſal. 119.*

 & tam-

& tamquam in tumulis ſepelias vitam pauperum, &c. Dicere vult, auaros Sacerdotum loculos pauperum ſepulchra ac monumenta eſſe; cùm eos enim aperire renuunt & benefacere pauperibus, mortis illorum cauſa ſunt, efficiuntq; vt vel fame vel dolore emoriantur.

Loculi Sacerdotum auarorum ſepulcra pauperum.

Ambr. 12. q. 2. c. eod. & Greg. c. 6. Epiſt. 13. & 35.

In alimoniam pauperum vaſa ſacra alienari poſſunt.

Aurum Eccleſia habet non vt ſeruet, ſed vt eroget, & ſubueniat in neceßitatibus: quid enim iuuat aſſeruare; quod ad nihil vtile eſt? An neſcimus quantum aureorum argenteorumque vaſorum è templo Domini abſtulerint Aſſirij? an non ſatiùs eſt Sacerdotes iiſdem pauperibus opitulari, ſi alia iuuandi non ſuppetat ratio, quàm ſi ſacrilega militum & hoſtium manus eadem auferat? Vnde colligere eſt vaſa ſacra & ſuppellectilem templorum diuendi & alienari poſſe, vt pauperibus ita de alimentis proſpiciatur.

Ambroſ. 12. q. 2. c. eod.

An non dicturus eſt Dominus, inquit Ambroſius, Cur paſſus es tot inopes fame emori? habebas tamen, quibus eorum ſuccurrere inopiæ poſſes. Cur captiuos abduci in ſeruitutem paſſus es, & quoniam redimere noluiſti, iugulati ſunt! Satius fuiſſet vaſa illa vitalia, quàm ænea conſeruari. Vnde inferre vult, & ego pariter, ad pauperes alendos, & captiuos redimendos, theſauros Eccleſiæ diſtrahi licitè poſſe: & multo conducibilius eſſe homines, quàm aureos calices, argenteas lances, aliaque vaſa pretioſa conſeruari.

Calices Eccleſiæ & vaſa ad pauperes alẽdos diuendi poſſunt.

Lib. 3. de Sacerd.

Theſauri Eccleſiæ pauperib. erogandi.

Proſpiciendum ſuadet Chryſoſtomus, ne Eccleſiæ theſauri vel nimij ſint, vel etiam exigui; ſed videndum, vt quæ Eccleſijs erogantur, continuo indigentibus diſtribuantur: ac neceſſe eſſe,

Vt Ec-

Digitized by Google

Vt Eccleſiæ theſauri in pauperes effundantur. Theſaurus enim Eccleſiæ patrimonium pauperum eſt, & quidquid Deo datur, publicæ ſeruire neceſſitati debet.

Cogitate Sacerdotes, qui diuitijs abundatis, ait S. Leo Papa, pauperibus potuiſſe Deum eaſdem opes contribuere, quas vobis elargitus eſt; ſed ineffabili ſua miſericordia vos per caritatis opera, illos per malorum tolerantiam æquanimitatemque iuſtificare voluit. Inſinuare vult in hoc Deum potentiam ſuam oſtendere, quòd ſcilicet Sacerdotibus ideò diuitias elargiatur, vt eleemoſynas ex ijs largiantur, atque hac ratione ſalutem & beatitudinem ſibi acquirant.

De ieiun. X. menſ. ſerm. 5. & 8. ſerm. 1. de collect.

Per opera charitatis Sacerdotes Deus iuſtificat.

Audacter igitur eleemoſynam date, quidquid enim pauperibus datur, in loco ſecuro & tuto deponitur: aitq; S. Cyprianus, *Patrimonium quod Deo creditum eſt, nec à republica eripi, nec à fiſco inuadi, nec ab aliqua calumnia forenſi euerti:* tuta enim eſt ſucceſſio, cuius Deus tutor, cuſtos & conſeruator eſt. Quidquid autem in mundo eſt; caſibus & fortunæ ludibrio expoſitum eſt; at quæ pauperibus dantur, in loco tuto aſſeruantur.

In tuto ſunt quæ pauperib. dantur.

De opere & eleemoſ.

Da pauperi, ait Baſilius, *vt detur tibi: quia quidquid pauperi dederis, tu habebis: quod pauperi non dederis, habebit alter.* Vnde patet eleemoſynam dando, nihil amitti, retinendo verò & nihil dando, omnia diripi & caſibus expoſita eſſe.

Orat. 13. de eleemoſ.

Quidquid pauperi datur, redditur nobis.

Dicit tibi Chriſtus, ait S. Auguſtinus; *Da mihi ex eo quod tibi dedi: de meo quæro, da & redde: habuiſti me largitorem, fac me debitorem,*

Deus ſe facit debitorem eorum quæ pauperi datur.

Serm. 15. de verbis Domini.

habeam te fœneratorem, vſuram ſoluam. temporalia tu mihi elargiris, at ego tibi reddam æterna. O mirabilia! Eorum ſe Deus debitorem eſſe ait, quæ pauperibus donantur.

Non malè ille morit̃ur qui benè eleemoſynã dedit.

ad Nepotian.

Quin & alia longè maiora; numquam mala ille peribit morte, qui benignum ſe in pauperes & egenos, dum viueret, oſtendit. Quod & calculo ſuo affirmat Hieronymus, *Non legiſſe me memini mala morte mortuum, qui libenter opera charitatis exerceret: plures enim habet interceſſores, & fieri non poteſt, plurium preces non exaudiri.* Hiſce ſe verbis conſolentur Sacerdotes benefici: ſi enim in erogandis eleemoſynis largi ſint, certi ſint oportet, mala ſe numquam morte exſtinguendos: cùm nimirum tot tantaque pro ijs vota preceſque fundantur, quæ non exaudiri non poſſunt.

Serm. 5. de verb. Dom.

Mendici Dei ſumus omnes.

Mendici Dei ſumus, ſcribit magnus Auguſtinus, *vt agnoſcat ille mendicos ſuos, agnoſcamus nos noſtros.* Ille enim accipere à Deo eleemoſynam non meretur qui eamdem in pauperes erogare non vult.

Eleemoſynam facere facere iuſtitiam eſt.

Greg. 3. p. Paſt.

Charitatem igitur exercete Sacerdotes; nam qui eleemoſynam facit, facit iuſtitiam: *cùm enim quælibet neceſſaria indigentibus miniſtramus, ſua illis reddimus, noſtra non largimur.* E contra verò qui pauperibus eleemoſynam denegat, eorum bona retinet, iniuſtitiæ reus eſt, iniquus eſt, & nefarius.

Dare pauperi propria dare eſt.

Matth. 6.

Cùm pauperibus neceſſaria ſuppeditamus, ait eodem loco idem Pontifex, propria eis reddimus, non noſtra, & iuſtitiæ potiùs debitum ſoluimus, quàm miſericordiæ opus implemus. atque ideo veritas ipſa de miſericordiæ exercitio loquens ait, *Videte, ne iuſtitiam veſtram coram hominibus faciatis.*

ciatis. cum qua Pſalmiſta coincidit dicens *Diſperſit, dedit pauperibus, iuſtitia eius manet in ſæculum ſæculi.* E quibus verbis colligo, eleemoſynam facere, non tam actum miſericordiæ & compaſſionis eſſe quam iuſtitiæ; eſt enim illis reddere quod proprium eſt; qui verò ſecus faxit, latro eſt & alienorum detentor. Pſal. 112.

Terribile eſt, quod S. Hieronymus refert, dicitque ideo Deum rerum penuriam ac famem in orbem immittere, quòd eleemoſynæ in pauperes non erogentur: *Si quando fames & penuria*, inquit, *& rerum omnium egeſtas opprimit mundum, ſciamus hoc ex ira Dei deſcendere, qui in pauperibus, ſi non ſuſcipiant eleemoſynam, fraudari, & hereditate priuari legitur.* O caſum terribilem! Cùm igitur Sacerdos eleemoſynam non irrogat, Deo iniuriam irrogat, creatorem iritat, & de huiuſmodi iniuſtitiæ vindictam cogit ſumere. Fames oritur ex eleemoſynæ caritate. *In Malach.*

Sacerdotes igitur & Eccleſiæ miniſtri verè ſibi metuant, qui in terris ſanctorum, quæ in eorum ſunt poſſeſſione, tam nefaria commitunt; non enim contenti ſtipendijs quibus contenti viuere deberent, ſuperflua è quibus enutriri ſuſtentariq; pauperes deberent, nefariè & ſacrilegè detinent, nec graue ducunt pecuniam pauperum, quo ſuperbiæ & libidinibus ſuis ſatisfaciant, nequiter abſumere: in quo profectò duplici iniquitate peccant, & quòd aliena diripiant, & ſacris in ſuas libidines & vanitates abutantur. Duplicantur hauddubiè peccata veſtra, Sacerdotes, cùm opulentos illos reditus tàm ſceleratè impenditis, in vanitates erogando quod pauperibus datum oportuit. *Bern. ſerm. 44. in Cant.* Duplex peccatum Sacerdotis ſacris abutentis.

Væ væ tibi Clerice, exclamat idem Bernardus, *In orat.*

 mors Ecce nos.

Serm. 15. de verbis Domini. *habeam te fœneratorem, vſuram ſoluam. temporalia tu mihi elargiris, at ego tibi reddam æterna.* O mirabilia! Eorum ſe Deus debitorem eſſe ait, quæ pauperibus donantur.

Non malè ille moritur qui benè eleemoſynā dedit. *ad Nepotian.* Quin & alia longè maiora; numquam mala ille peribit morte, qui benignum ſe in pauperes & egenos, dum viueret, oſtendit. Quod & calculo ſuo affirmat Hieronymus, *Non legiſſe me memini mala morte mortuum, qui libenter opera charitatis exerceret: plures enim habet interceſſores, & fieri non poteſt, plurium preces non exaudiri.* Hiſce ſe verbis conſolentur Sacerdotes benefici: ſi enim in erogandis eleemoſynis largi ſint, certi ſint oportet, mala ſe numquam morte exſtinguendos: cùm nimirum tot tantaque pro ijs vota precesque fundantur, quæ non exaudiri non poſſunt.

Serm. 5. de verb. Dom. Mendici Dei ſumus omnes. *Mendici Dei ſumus,* ſcribit magnus Auguſtinus, *vt agnoſcat ille mendicos ſuos, agnoſcamus nos noſtros.* Ille enim accipere à Deo eleemoſynam non meretur qui eamdem in pauperes erogare non vult.

Eleemoſynam facere facere iuſtitiam eſt. *Greg. 3. p. Paſt.* Charitatem igitur exercete Sacerdotes; nam qui eleemoſynam facit, facit iuſtitiam: *cùm enim quælibet neceſſaria indigentibus miniſtramus, ſua illis reddimus, noſtra non largimur.* E contra verò qui pauperibus eleemoſynam denegat, eorum bona retinet, iniuſtitiæ reus eſt, iniquus eſt, & nefarius.

Dare pauperi propria dare eſt. *Matth. 6.* Cùm pauperibus neceſſaria ſuppeditamus, ait eodem loco idem Pontifex, propria eis reddimus, non noſtra, & iuſtitiæ potiùs debitum ſoluimus, quàm miſericordiæ opus implemus. atque ideo veritas ipſa de miſericordiæ exercitio loquens ait, *Videte, ne iuſtitiam veſtram coram hominibus faciatis.*

ciatis. cum qua Pſalmiſta coincidit dicens *Diſperſit, dedit pauperibus, iuſtitia eius manet in ſæculum ſæculi.* E quibus verbis colligo, eleemoſynam facere, non tam actum miſericordiæ & compaſſionis eſſe quam iuſtitiæ; eſt enim illis reddere quod proprium eſt; qui verò ſecus faxit, latro eſt & alienorum detentor. *Pſal. 112.*

Terribile eſt, quod S. Hieronymus refert, dicitque ideo Deum rerum penuriam ac famem in orbem immittere, quòd eleemoſynæ in pauperes non erogentur: *Si quando fames & penuria*, inquit, *& rerum omnium egeſtas opprimit mundum ſciamus hoc ex ira Dei deſcendere, qui in pauperibus, ſi non ſuſcipiant eleemoſynam, fraudari, & hereditate priuari legitur*. O caſum terribilem! Cùm igitur Sacerdos eleemoſynam non irrogat, Deo iniuriam irrogat, creatorem iritat, & de huiuſmodi iniuſtitiæ vindictam cogit ſumere. Fames oritur ex eleemoſynæ taritate. *In Malach.*

Sacerdotes igitur & Eccleſiæ miniſtri verè ſibi metuant, qui in terris ſanctorum, quæ in eorum ſunt poſſeſſione, tam nefaria committunt; non enim contenti ſtipendijs, quibus contenti viuere deberent, ſuperflua è quibus enutriri ſuſtentariq; pauperes deberent, nefariè & ſacrilegè detinent, nec graue ducunt pecuniam pauperum, quo ſuperbiæ & libidinibus ſuis ſatisfaciant, nequiter abſumere: in quo profectò duplici iniquitate peccant, & quòd aliena diripiant, & ſacris in ſuas libidines & vanitates abutantur. Duplicantur hauddubiè peccata veſtra, Sacerdotes, cùm opulentos illos reditus tàm ſcelerate impenditis, in vanitates erogando quod pauperibus datum oportuit. *Bern. ſerm. 44. in Cant.* Duplex peccatum Sacerdotis ſacris abutentis.

Væ væ tibi Clerice, exclamat idem Bernardus, *In orat. mors*

 Ecce nos.

mors in olla, mors in tuis delicijs eſt: ideo præſertim, quòd quæ comedis peccata ſint populi. Sumptus Eccleſiaſticos gratis habere te putas? Cantando, vt aiunt tibi prouenire videntur? bonum erat magis fodere aut mendicare: peccata enim populi comedis. Vide igitur vt fleas, quaſi, qui de omnibus rationem debeas reddere, vtque fructus dignos facies pœnitentiæ; ſcias alioquin, quòd quæ modò negligis, & inter delicias comedis, tandem aliquando à te exigentur, & ob ea acerrimè caſtigaberis. Vos ipſos igitur, auari Sacerdotes perditis, vobis ipſis damnationem adfertis; ſatiùs lõgè eſſet vobis, terram fodere aut arare, quàm tantam in pauperes ingratitudinem oſtendendo, tam diſſolutè & auarè viuere.

Bonis Eccleſiæ ſapienter vtendum.

Conſentaneum & æquiſſimum eſt, Sacerdotes, qui patrimonio carent, & opibus non ita largis inſtructi ſunt, Eccleſiaſticis bonis viuere: at ſi qui bonis fortunæ abundant, & de paterna hæreditate largè viuere poſſunt, quod pauperum eſt accipiant, & Eccleſiaſtica beneficia ambiant, certiſſimum verè ſacrilegium committere, & per abuſionem talium iudicium ſibi manducare & bibere, æternamque in caput ſuum damnationem deuocare. Hæc vobis metum incutiant, Sacerdotes, & ſcitote quando tantis Eccleſiæ bonis abutemini, quæ patrimonium pauperum ſunt, ſacrilegium vos committere, & æternum vobis ſupplicium arceſſere.

Sacrilegiũ cõmittunt qui bonis pauperum ali volunt cũ opibus abundent. *Hieron. ad Damaſ. 16. q. 1. c. fin.*

Denique Sacerdotes, recordemini ſententiæ illius Beati Proſperi, *Sacerdos cui diſpenſationis cura commiſſa eſt, non ſolum ſine cupiditate, ſed etiam cum laude pietatis accipit à populo diſpenſanda, & fideliter diſpenſat accepta*, vel omnia parentibus, vel Eccleſiæ relinquendo, & egregio quodam

lib. 2. de vit. contemp. c. 1

dam paupertatis affectu, numero pauperum ſe aggregando, adeò vt cùm pauperes enutriat, voluntariam ipſe paupertatem amplectatur. Sapientes igitur illi Sacerdotes ſunt, qui hac ratione ſeſe gerunt, tamque prudenter reditus & bona Eccleſiaſtica diſpenſent, vt nec Deus offendatur, nec conſcientia grauetur, nec vllum de iis conquirendi occaſionem pauperes inueniant. Quomodo Sacerdos bona Eccleſiæ debeat adminiſtrare.

CAPVT VII.

Sacerdotes docti ſint oportet & eruditi.

IN veteri legè præcepit olim Deus, vt Aaronis Rationali duo hęc verba, velut ſymbolũ quoddam inſcriberentur; *Doctrina & veritas*, ſemperq́; , quoties tabernaculũ ingrederetur, pectori affigeret: *Pones in rationali iudicij doctrinam & veritatem, quæ erunt in pectore Aaron.* Iam tunc denotare DEVS voluit, Sacerdotes ſucceſſores ſuos, ſapientes & doctos eſſe, & nunquam in templum & Eccleſiam ſe inſinuare debere, niſi duas has dotes animæ inſculptas gerant. Doctrina Sacerdoti neceſſaria. *Exod. 28.*

In Leuitico quoque inhibuit Deus, ne cæcus altare ſacrũ accederet, nec panes Domino offerret, nec vllũ ſacrũ miniſterium perageret: *Homo de ſemine tuo per familias qui habuerit maculã, non offeret panes Deo ſuo, nec accedet ad miniſterium eius, ſi cæcus fuerit, ſi claudus.* Cæcus verò indocti ſymbolum eſt: quod enim oculus *Leuit. 21.*

Sacerdotes indoctos reſpuit Deus.

corpori, ſcientia & doctrina eſt animæ: hocque præcepto docere voluit Deus, Sacerdotem ignorantem & ſtupidum nec vlla ſcientia aut doctrina inſtructum ad Domini altare non poſſe accedere, nec ſacrum Miſſæ ſacrificium offerre, nec vllum è diuinis myſterijs obire.

Deus ſcientiam in Sacerdotibus requirit. *Leuit*, 10.

In eodem veteri teſtamento ſcriptum legimus, *Præceptum ſempiternum eſt in generationes veſtras, vt habeatis ſcientiam diſcernendi inter ſanctum & profanum, inter pollutum & mundum, doceatiſque filios Iſraël, omnia legitima mea*. Dei igitur præceptum eſt, vt Sacerdotes docti ſint & quæ ad munus ſuum ſpectant, probè calleant.

Ioſue. 1. Scripturã ſacerdos ſemper in manu habeat.

Dixit olim ad Ioſue Dominus, *Non recedat volumen legis huius ab ore tuo, ſed meditaberis in eo diebus ac noctibus, vt cuſtodias & facias omnia quæ ſcripta ſunt in eo: tunc diriges viam tuam, & intelliges eam*. Hoc olim ad Ioſue, ſed modò ad omnes Sacerdotes dictum puto. Neque enim volumen legis ab eorum manibus recedere debet. Omnia eorum ſtudia & commentationes ad hoc vnum tendant, & breui vt complectar, docti ſint & ſcientia inſtructi.

Pſal. 93. Beati Sacerdotes quos Deus erudiit.

Beatus, ait Pſalmographus, *homo; quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum*, qui & ſub te præſide promotus eſt, teq; doctorem agnoſcit. Equidem poſt tantum vatem beatos pronuntio Sacerdotes, quos Dominus erudierit, quique à Deo ſcientiam & doctrinam acceperint, qua dignè officium ſuum, ſacraq; myſteria ritè obeant.

Agg. 2. Sacerdotes legem ſciant, & alios edoceant.

Interroga Sacerdotes legem, ſcribit Aggæus Propheta; quo teſtimonio apertè probatur, Sacerdotes legem callere & pernoſſe, myſteria intelligere, ſcripturas cognoſcere eaſque alios edocere debere.

Labia

Digitized by Google

Labia Sacerdotis, ait alius Propheta, *cuſtodiet ſcientiam, & legem requirent ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum eſt.* Duo hic cōſideranda ſunt, eſſe ſcilicet Sacerdotes Angelos, & generales doctores à Deo approbatos, vt legem edoceant populũ, ac proinde ſcientiam illis eſſe neceſſariam. *Mal.* 2. Sunt doctores generales orbis.

Dixit olim Apoſtolis Dominus, *vobis datum eſt noſſe myſterium regni Dei, cæteris autem in parabolis.* Idem hodie Apoſtolorum ſucceſſoribus dico, Sacerdotibus inquam & Epiſcopis. horum ſcilicet eſſe, intima myſteria, adyta & ſacramenta cæleſtia nouiſſe, alijs verò per ænigmata, tropos & parabolas proponi. Dicere inquam volo, neceſſariam Sacerdotibus doctrinam eſſe. Habeant cognitionem myſteriorũ Dei. *Luc.* 8.

Sapientia æterna, generalis ille omnium ſcientiarũ magiſter coram legis doctoribus & Rabinis diſſerens ait, *Scrutamini ſcripturas, quia vos putatis in ipſis vitã æternam habere, & illæ ſunt quæ teſtimonium perhibent de me.* Et ſanè Doctorum & omniũ Sacerdotum propriũ eſt in ſacras litteras incumbere, Biblia euoluere, & Euangeliorũ lectioni ſtudere, in his enim vita latet abſcondita, illaque teſtimonium perhibent de Ieſu Chriſto, & de vniuerſis quæ ſalutem noſtram concernunt, deque omnibus omnino myſterijs. Sacerdotes legant ſacras litteras. *Ioan.* 5.

Attende lectioni, exhortationi, & doctrinæ ſcribit Apoſtolus Timotheo. Sunt ſcilicet Sacerdotis occupationes, legere, alios exhortari, & doctrinam edocere. Vere Sacerdotum occupationes. 1. *Tim.* 4.

Inter ceteras à Deo gratias petebat Dauid inprimis ſcientiã & diſciplinam, quam alios deinde poſſet edocere, *Diſciplinam & ſcientiam doce me.* Si talis tantuſque rex ſcientiam à Domino petebat qua alios dirigeret ac gubernaret, multo magis eadem Sacerdoti neceſſaria eſt, eaque illi potiùs Dauid petebat à Deo ſcientiam. *Pſal.* 118.

tiùs à Deo petenda, cuius adminiculo ceteros edocere & in via ſalutis dirigere poſſet.

Deus olim de operarijs quos tabernaculum parare volebat, loquens, hunc in modum locutus eſt: *Ecce vocaui ex nomine Berſeleel filium Vri, filij Hur, de tribu Iuda, & impleui eum ſpiritu Dei, ſapientia & intelligentia, & ſcientia in omni opere.* Myſticè hoc expoſiturus dico, ſi operæ & artifices ad tabernaculi concinnationem vocati ſpiritu S. repleti erant, ſapientia inſtructi, & omniſc j; Sacerdotes, qui veri opifices ſunt, cęlo vt in Eccleſia operentur, deſtinati, longè magis ijſdem par eſt dotibus excellere, ſcientia pollere, vt quæ officij ſui ſunt, dignè obeant, & in omni opere materiaq; operari norint.

Sacerdotes operarij Eccleſię. *Exod. 31. 35.*

Pueri, quos in miniſterium ſuum ſelegerat Nabuchodonoſor, *eruditi* erant *omni ſapientia, cauti ſcientia, & docti diſciplina.* Tropologicè hoc exponendo Sacerdotes & Religioſi noui quidam domini ſunt, qui ex vniuerſa omnium hominum maſſa à Deo ſelecti ſunt; vt coram eo in palatio ſuo quod eſt Eccleſia, aſſiſtant; ſapientes idcirco ſcientes, & omni diſciplina exculti ſint oportet.

Dan 1. Pueri Nabuchodonoſoris ſcientia ornati eſſe debebant.

In Prouerbijs ait Salomon, *vbi non eſt ſcientia, animæ non eſt bonum.* Et ſanè ita ſe res habet; nam vbi Sacerdotes ignari ſunt, animabus nihil euenire boni poteſt, nec Eccleſiæ pace florere.

Non eſt bonum vbi non eſt ſcientia. *Prou. 10.*

Dixit olim Tullius ſublata cognitione & ſciētia tolli omnem rationem, & vitæ degendę & rerum gerendarum. Quod orator ille de rebus publicis & ciuitatum adminiſtratione dicebat, equidem de ſtatu religionis & fidei aſſero; certum ſcilicet eſſe, ablata à ſacerdotibus ſcientia & doctrina, omnem rationem & ſalutis obtinendæ, & rerum in hoc mundo gerendarum tolli.

1, *De finib.*

Ablata ſcientia aufertur ſalutis ratio.

Ecquæ

Ecquæ vero felicitas reip. & Eccleſię, Sacerdotes, vbi ſcientia exculti ornatiq; fuerint! ecquæ verò calamitas vbi ignari & ſtupidi, quod olim deplorans Dominus per Prophetam ſuũ dicebat; *Propterea captiuus ductus eſt populus meus, quia non habuit ſcientiam, & nobiles eius interierunt fame, & multitudo eius ſiti exaruit.* Et negare nemo poteſt, ob Sacerdotum ſcientium defectum animas in captiuitatem miſerè abduci, Chriſtianos verbi Dei pabulo deſtitutos fame emori, & hacce ianua omnes omnino calamitates in orbem emitti. Sacerdotũ ignorantia malorum cauſa. *Iſai. 5.*

Iſaias propheta Hieroſolymæ calamitates, & cladem deplorans, hanc vnam Sacerdotum ignorantiæ aſſcribebat dicẽs, *ſpeculatores eius cæci omnes, neſcierũt vniuerſi, canes muti nõ valẽtes latrare; ipſi paſtores ignorauerunt intelligentiam; omnes in viam ſuam declinauerunt, vnuſquiſq; ad auaritiam ſuam, à ſummo vſq; ad nouiſſimum.* ſpeculatores Eccleſiæ ſunt ſacerdotes, cuſtodes populi, animarum paſtores, & gregis moloſſi: at quando illi canes muti ſunt, paſtores illi ignari, & ſpeculatores cęci, nihil accidere reip. poteſt miſerius aut calamitoſius. *Iſai. 56.* Sacerdotes ignari ſpeculatores cæci ſunt.

Sacerdotis cuiuſdam ignorantiam deplorans olim per Prophetam Deus iratus ait, *Quia tu ſcientiam repuliſti repellam te nę ſacerdotio fungaris mihi.* Hinc patet Sacerdotes inſcios & ignaros à Deo repudiari ac repelli, indignoſq; eſſe qui Sacerdotio fungantur. *Oſeæ 4.* Sacerdotes ignorantes à Deo repelluntur.

Ait quoq; Apoſtolus, *ſi quis ignorat ignorabitur.* Terribilis at verax ſententia, qui doceat ſacerdotem rerum & legis ignarum à Deo ignorari & velut ignarum præteriri, Deumque illum

vt ſuum

Sacerdotes ignorantes ignorabuntur.

Sacerdotes vt ſuum famulum, miniſtrum, & Sacerdotem, non agniturum.

Sint docti vt hæreticos conuicant & exhortentur alios

Serm. 10. in Pſalm. 118.

Debet Sacerdos, inquit Ambroſius, *amplecti eum qui ſecundum doctrinam eſt, fidelem ſermonem, vt potens ſit exhortari in doctrina ſana, & mendacium confundere*; exhortari inquam fideles, & conuincere hæreticos. Dicere vult, Sacerdotem doctum eſſe debere, capacem inquam & aptum qui & fideles doceat & hæreticos confundat & refutet.

Hom. 23. in Math.

Sacerdotes ianitores cœli.

Clauicularij regni cœlorum ſunt Sacerdotes, ait Chryſoſtomus, quibus creditum eſt verbum docere & interpretari ſcripturas: clauis verò verbum eſt ſcientiæ ſcripturarum per quam porta veritatis hominibus reſeratur; vera autem interpretatio apertio eſt. Cum igitur Sacerdotes ignorantes ſunt, cælum aperire non poſſent, cùm claui, ſcientia inquam, & ſcripturarum cognitione, deſtituti ſunt.

Non ſatis eſt Sacerdotem bonũ eſſe, eſſe debet & doctus.

Ad Fabiolam & in Agg. c. 2. Nazianz. in Apolog.

Neque verò ſatis eſt, Sacerdotes vitæ honeſtate & virtutum ornamentis excellere; neceſſaria quoque eſt ſcientia & rerum cognitio. Ait enim Hieronymus, *Vbi ſunt, qui innocentiam Sacerdoti dicunt poſſe ſufficere?* Vetus lex hic cũ noua coincidit, quod enim fecit Moſes, confirmat Apoſtolus. Ille enim ſcientiã ſacerdotalibus inſculpit veſtibus, hic Timotheum & Titum omni inſtruit genere diſciplinarum. inferre igitur cupio, in vtroque Teſtamento ſcientiam Sacerdotibus commẽdari, nec ſufficere morum innocentiam, niſi comes accedat doctrina.

Hom 10. in Math.

His accedit Chryſoſtomus, *Boni Sacerdotis*, inquit, *conuerſatio ſine verbo, tenet quidem ſanctos in ſanctitate per ſuum exemplum; adducere autem ignorantem ad ſcientiam non poteſt.* Id eſt,

Non

Digitized by Google

Non ſatis eſt Sacerdoti caſtum & innocentem eſſe niſi ſimul doctus & ſapiens ſit. Sacerdos ad virtutem habeat ſciētiam

Apoſtolus Petrus Eccleſiæ rectoribus ſcribens ait, vt refert Gratianus, *parati eſſe debetis reddere rationem omni poſcenti vos ſatisfactionem de ea fide, quæ in vobis eſt*, & alia quoque ex parte Timotheo ſcribens Apoſtolus Paulus ait, *Attēde lectioni, exhortationi, & doctrinæ.* Vnde colligere eſt, bonam conuerſationem, & morum honeſtatem prælatis & rectoribus non ſufficere, ſi ſcientia ac doctrina non accedant & comitentur. Gratian. id eſt 3. p. c. qui Eccleſiaſticā. 4. *Tim.* 4.

In Exodo iubétur Sacerdotes tabernaculū ingreſſuri lauare ſe in labro æneo, quod è ſpeculis mulierum cōfecerat Moſes; *Sacerdotes ingreſſuri tabernaculum prius lauabant in labro æneo, quod fecerat Moyſes ex ſpeculis mulierum.* Ablutiones illæ denotabant innocentiam; æs illud labri tinniens, & ſpecula, ſapièntiam & doctrinam: quæ omnia Sacerdotibus neceſſaria ſunt, priuſquam Eccleſiam ingrediantur. Innocentia & ſcientia Sacerdoti neceſſaria. Exod. 38 *Gratian. vbi ſupra.*

In Canticis oculi, per quos prælati Eccleſiæ deſignantur, columbis comparantur, quæ reſidentes iuxta fluēta pleniſſima. Oculi illi, aquę columbę, omniaque hæc ſimul iuncta deſignabant iam tum Sacerdotes & Prælatos oculos habere debere, id eſt ſcientiam ſed oculos columbarum, id eſt morum honeſtate comitatam. Sacerdotes ſimiles oculis columbæ. *Cant.* 8. *Gratian. ibid diſt.* 38.

Nihil aliud accipit è victimis Sacerdos niſi pectuſculum & humerum: Sacerdotalis enim officij eſt, poſſe docere populos. Hæc Chryſoſtomus homilia XI. in Marcum, & Beda in cap. XII. Leuitici. Ceterum pectuſculum denotabat ſcientiam, humerus verò opera; coniunctā vero deſignabant verba ſcientiamque Sacerdoti nihil aut parum prodeſſe, niſi ſimul confluant opera: è contra verò o- Bona opera ſacerdoti parum proſunt niſi habeat ſcientiam. *Leuit.* 12.

pera

pera parum conducere, niſi doctrina inſigniantur.

Sermo Sacerdotis ſapiat doctrinam.

Sermo presbyteri, ait Hieronymus in reg. Mon. *Scripturarum lectione conditus ſit. vnde & Apoſtolus præcipit, ſermo veſter ſit ſale conditus, at ſi inſulſus ſit & dulci ædificationis guſtu deſtitutus, foras eÿcitur & dignitatem amittit* Sacerdos qui ſcientia caret, de ſcripturis loqui non poteſt, verba illius nonniſi fabulæ ſunt, & ſermo, ineptiæ.

Quid ſcire Sacerdos teneatur

Seſſ 23. c. 14. ad Fabiolā Epiſt. 1. Diſt. 38.

Scire autem imprimis Sacerdotem oportet, quæ ad hominum ſalutem ſpectant, *ait concilium Tridentinum*; ſcripturarū ſcientia eidem neceſſaria eſt, vt ait Hieronymus; omnia etiam ſciat quæ ſacris canonibus continentur & in œcumenicis concilijs decreta, ait S. Leo; mille res norit, vt vult Auguſtinus; oraculum denique quoddam ſit id eſt omniſcius; vt ad ſingula reſpondere norit.

Sacerdos omnia norit, nihil ignoret.

In inſtit cleric. 3. c. 1.

Poſt hæc verò omnia, addit Rabanus, *Et ſcientiæ plenitudinem, & vitæ rectitudinem, & eruditionis perfectionem, maximè eos habere decet, qui in quodam culmine conſtituti gubernaculum regiminis in Eccleſia tenent: neq; enim quidquam eorum, quæ alios edocere & erudire debent, illos par eſſet ignorare.* Sacerdotes igitur ex illius ſententia omnia noſſe, nihil verò ignorare oportet.

Quid ſcire debeat.

Vt verò verè doctus ſit Sacerdos, *ſubnectit eodem loci Rabanus*, ſcire debet ſcientiam ſanctarum ſcripturarum, parare veritatem hiſtoriarū; modos tropicarum locutionum, ſignificationem rerum myſticarum; omnium vtilitatem diſciplinarum, vitæ honeſtatem; morum probitatē elegantiam in verborum prolatione, diſcretionem in ſententiarum iudicio, differentiam medi-

camentorum aduerſus morborum varietatem: qui verò hæc ipſa neſcit, vtilis nec ſibi nec alijs eſſe poterit. Quomodò verò hæc omnia ſcire poterit ſi litteris operam non dederit, ſi tempus rerũ cognitioni comparandæ non impenderit, ſi bardus ſit & ſtupidus, denique ſi nulla ſit ſcientia donatus.

Neceſſe eſt, ait iterum ibidem, *vt futurus populi rector dũ vacat, paret ſibi antè arma, in quibus poſtmodum hoſtes fortiter ſuperet, & gregem ſibi commiſſum opportunè defendat*. In vniuerſo verò hoc armamentario nulla meliora ſunt arma quam innocentia & ſcientia, ideoque duo hæc ſibi comparet Sacerdos neceſſe eſt, priuſquam ad animarum regimen ſuſcipiendum accedat.

Qui animarum curam habet ſcientia armari debet.

Turpe enim eſt, ait idem Rabanus eodem in libro, tunc diſcere & ſtudere velle, cum iam neceſſe fuerit, vtpote in gradu Paſtorali, docere: & periculoſum eſt eum magiſterij pondus ſubire qui non ſcientiæ præſidio fultus potens ſit & illud ſufferre. periculo inquam coniunctum eſt nihil ſcire & interim alios velle edocere.

Studendum eſt antequam ſacri ordines ſuſcipiantur.

Elaborandum eſt, inquit Iſidorus, *Sacerdotibus vt ignorantiam à ſe, quaſi quamdam peſtem abijciant*; quãuis enim ſeruus domini ſui voluntatem ignorãs, aliquo modo reputare mereatur; de omnibus tamen in vniuerſum hoc intelligi nequit; ait enim Apoſtolus, *Si quis ignorat, ignorabitur*. quod de eo intelligendum qui noluit intelligere vt bene ageret. O tetram peſtem, ô luem exitioſam, Sacerdotum ignorantiam.

Ignorantiam Sacerdos fugiat vt peſtem.
Luc.12.
1.Cor.4.
Pſal.35.
Iſidor. diſt. 27.c. Ideo.
Greg.3.p. paſt.c.1.

Ignorantia mater cunctorum errorum, ait Concilium Toletanum IV. *maximè in Sacerdo-*

Ignorantia mater errorum.

cerdotibus Dei *vetãda eſt,qui docẽdi officiũ in populis ſuſceperũt,&ſanè Apoſtolus ſæpe illos admonet vt ſacras ſcripturas voluãt,*Timotheo *ſuó ſcribens, Attẽde lectioni,exhortationi,doctrinæ,*& hoc ſemper æmulare. Ne ſitis igitur ignari Sacerdotes, diligenter litteris & rerum cognitioni incumbite, veſtreq; vos officio dignos reddite.

Sciant Sacerdotes S. Script.& Canones. Diſt.28.c.eod & Concil. Millat.4.c.3.

Sciant igitur, ait ibidem ſupradictum concilium, *Sacerdotes,ſcripturas ſãctas&Canones,vt omnè opus eorum in prædicatione& doctrina conſiſtat,omnesq; tum ſcientiá fidei, tum operum diſciplina ædificent.* Vult igitur ſacrum Concilium, Sacerdotes ſimul & doctos & probos eſſe; probos quidem vt ædificent,doctos veró vt alios edoceant.

Diſt.38.c. eod.

Inſcitia Sacerdotum intolerabilis & inexcitabilis.

Si in laicis ait S.Leo Papa, *vix tolerabilis videtur inſcitia,quanto magis in his quæ præſunt, nec excuſatione digna eſt nec venia?* Illius iudicio Sacerdotes qui ignari ſunt & inſcij rerum,excuſatione indigni ſunt,nec tolerari poſſunt.

De pænit. diſt.6.c. Qui Vult.

Sacerdos in quantũ iudex ſit doctus.

Caueat Iudex ſpiritualis, ſcribit S. Auguſtinus *ſicut non commiſit crimen nequitiæ, ita non careat munere ſcientiæ.* Sciat igitur eſſe ſibi bene cognoſcendum prius quod ſapienter iudicandum eſt: requirit enim iudiciaria poteſtas, vt iudex potius rem diſcernat ac diſcutiat, quam condemnet. Cùm igitur iudices in peccatorum tribunali ſitis Sacerdotes, duo vobis neceſſaria ſunt, vita nimirum proba & ſcientia ſufficiens.

Inſcij Sacerdotes eſſe nequeunt.

Sicut iniqui, ait Iſidorus, *& peccatores miniſterium Sacerdotale aſſequi prohibentur, ita indocti & imperiti à tali officio retrahũtur:* illi enim ſuo exemplo prauo proborum vitam corrumpunt; hi verò impios ob imperitiam caſtigare & corripere nequeunt? quomodo enim doceant quod non didicêre? Is igitur docendi omittit munus,qui ad

hoc

hoc ineptus eſt: cæcus enim ſi cæco ducatum præſtet, ambo in foueam præcipites ruent. Quid? Peccator & ignarus eiuſdem ſortis cenſentur: è quo patet Sacerdotem qui nihil nouit tam eſſe deteſtabilem & abominabilem, quàm qui merum eſt vitium.

Vt igitur docti euadant, bonos doctoſque libros legant oportet. Vnde Auguſtinus, *In doctrina ſacræ ſcripturæ auctoritatē debes præferre, non peritiam ſæcularium litterarum oſtentare.* Verbo vt dicam, Sacerdotes, dicere vult, debere vos eſſe Theologos potiùs quàm litteratores: libros ſacros & biblia ſancta eſſe vobis voluenda, non verò profanorum ſcripta.

Sacerdotes præferant ſacræ ſcripturæ lectionem profanæ. *Diſt. 86. c. quando neceßitas. c. Cum multa. De preſſur. Eccleſ. diſt. 37. c. eod.*

Legimus, inquit Rabanus, *de ſancto Hieronymo, quòd cùm libros legeret Ciceronis, ab Angelo ſit correptus, eo quòd vir Chriſtianus paganorum figmentis intenderet.* Notabile profectò exemplum, quodque Sacerdotes edocere deberet, ipſos reprehenſione dignos eſſe, quando ſanctos libros omittentes, fabulis gentilium intendunt.

Sacerdotes reprehendendi qui ſacros libros omittunt, vt profanos legant.

Idem ſubiungit eodem loco, *Hinc ille filius prodigus reprehenditur, quòd de ſiliquis, quas porci manducabant, ventrem ſuum implere cupiebat, cùm exquiſitis epulis repleri potuiſſet in domo paterna.* Idē quoque Sacerdotes faciunt, qui cùm tot libris ſanctis abundent, tamque ampla & pulchra in ſacris voluminibus legendi materia ad manum ſit, animum inanibus & friuolis ſtudijs paſcant, ijſq; totum tempus impendant.

Filio prodigo ſimiles cùm libros profanos voluunt.

Ideo prohibetur, inquit Iſidorus, *Chriſtianos figmenta legere poëtarum, quia per oblectamenta inanium fabularum excitant ad incendium libidinum;* nec enim dæmonibus modò immolatur, ſi quando illis thus offertur, verùm etiam quando eorum

Lib. 3. de ſum. bon. diſt. 37. c. eod.

O verba

Cur libri profani vetiti Christianis

verba eorumque ſermones auidè & intrepidè audiuntur. Cordatus Sacerdos, numquam horum lectioni incumbat, ſed animum rerum ſanctarum lectione paſcat; fabulæ ad hoc ſolùm iuuant, vt flammam laſciuiæ magis magiſque ſuccendat, ſacra verò lectio ignem caſtitatis in animæ noſtræ fornace ſufflabellat.

In Phar. l. 1. c. 18. ex S. Bern.

Vera ſcientia in mundanis libris non reperitur.

Falleris, mi fili, falleris, ait S. Bonauentura, *ſi te putas inuenire apud mundi magiſtros ſcientiam, quā ſoli diſcipuli Chriſti, id eſt mundi contemptores Dei munere aſſequuntur. Neque enim lectio docet, ſed vnctio non littera, ſed Spiritus, non ſtudium, ſed exercitium in mandatis Dei, & omni genere bonorum operum*: falluntur igitur ex ſententia illius, Sacerdotes, qui omne ſuum tempus in rerum humanarum ſtudio ponunt; neque enim veram ſcientiam in libris mundanorum reperire eſt.

Scientia Dei donū.

Coll. 14. c. 9. & lib. 5. c. 31. Iſidor. lib. 3. de ſum. bon. c. 9 De offi. priuato & publico.

Impoßibile eſt, ait Caſſianus, *animam quæ mundanis vel tenuiter diſſentionibus occupatur, donum ſcientiæ promereri*; doctrina humana vel ſtudia mundana tales fructus non proferunt, ſola animæ puritas & Spiritus ſancti illuminatio myſteriorum cognitionem inſtillare poſſunt. Inſigne hoc vobis documentum eſt Sacerdotes, ſcilicet, ſi ſapientes eſſe volueritis, eſſe vobis procul à mundo ſecedendum; ſcientia enim Dei donum eſt, & ignorantia mundi plaga.

Sacerdos Biblia ſemper lectitet

Volumus, ait Concilium Colonienſe, *vt omnes qui ad Eccleſiam acceſſere, precibus & ſupplicationibus ſeſe occupent; quod vt melius fiat, numquam è manibus eorum liber legis, id eſt biblia, deponatur.* Quid igitur dicendum de ijs qui ſemper alearum, chartarumque ludo, alijſque vetitis incumbunt.

Alexan-

Alexander Pontifex tertius prohibet, ne qui voto religionis obligati ſunt, Phyſicam legant, imo ne iuris quidem prudentiæ incumbant. & deinde Honorius tertius illud ipſum ad reliquos etiam Sacerdotes extendit, nullumq; aliud clericis ſtudium permittit quàm ſacrum litterarum. *Studium rerum humanarum Sacerdotibus vetitũ. De cler. vel mon. c. non magnopere. Ne cler. vel mon. c. ſuper ſpecula.*

Vnde ſuis ſuadet Auguſtinus, *Legite fratres mei ſcripturam ſacram, legite eam, ne ſitis cæci & duces cæcorum.* hic enim quidquid fugiendum, quidquid credendum eſt inuenietis: eam obſecro legite, neque enim mel adeò dulce, nec panis adeò ſapidus, nec vinum ita delicatum, vti illius verba ac ſententiæ. Facite igitur quod magnus ille Doctor ſuadet, biblia illa euoluite, verbo diuino mentem paſcite, ac delicias haſce deguſtate. Lectio ſacra ſacerdotibus cõmendata.

Addit eodem loco Auguſtinus: Biblia veſtra euoluite Sacerdotes, hiſce ſtudete, hinc ſcientiam haurire contendite? *quid enim Sacerdos qui nihil nouit, quid homo ſine litteris reputatur? numquid non bos vel aſinus? non equus vel mulus, quibus non eſt intellectus?* Verum ſiquidem eſt, Sacerdotem qui ſcientia careat, aſinum eſſe, equum & brutum. *Epiſt. 37. ad fratr. Ere. 1. S. Greg. l. 20. moral. c. 1.* Ignarus beſtiæ ſimilis.

Iterum idem Pater, *Eia ergo fratres mei, qui paſtores rationabilium ouium nuncupamini, feſtinate rapere non ſophiſmata paganorum, non carmina poëtarum, non argutias Philoſophorum, de quibus tam auditores quàm doctores redditari aliquando ſunt rationem:* ſed ſuauem illam ſapientiam ſapientiarum, quæ Dei hæreditas, & filiorum illius amata poſſeſſio, vnicum animarum noſtrarum bonum. Vos igitur Paſtores conſilijs ſancti huius Patris acquieſcite, vanas illas ſcientias omittite, & ſacræ Theologiæ imprimis incumbite. *Ibidem & Greg. vbi ſupra.* Cui ſtudere ſcientiæ Sacerdotes oportent.

Diſcite igitur aſſiduè (Sacerdotes,) Theologiam inquam diſcite, adiungit idẽ Auguſt. *Hæc eſt enim* *Theologia elogia.*

Ibidem & Gregorius.

ſcientia ſcientiarum, Angelorum ferculum, Archangelorum voluptas, Apoſtolorum gloria, Patriarcharum fiducia, Prophetarum ſpes, Martyrum corona, robur Virginum, religioſorum refectio, Epiſcoporum vocatio, Sacerdotum cellarium, infantium exordium, viduarun Alphabetum, coniugatorum pulchritudo, mortuorum reſurrectio æterna denique viuentium protectio. An non miraris anima, tam luculenta dum audis encomia? an non omnibus ſcientijs omiſſis, ſoli Theologiæ, ſcientiarum reginæ incumbes?

CAPVT VIII.

Sacerdotes concionatores & præcones verbi Dei eſſe debent.

Omnis Sacerdotum perfectio conſiſtit in ſcientia & doctrina. *Exod.* 28.

INter cetera Moſaici Sacerdotis ornamenta ac gemmas, erat Rationale, cui inſcriptum erat, Symboli in morem duo illa verba, Doctrina & veritas: *Pones in Rationali iudicij doctrinam & veritatem, quæ erunt in pectore Aaron, quando ingredietur coram Domino.* Quo Symbolo denotabatur Sacerdotes legis Euangelicæ eſſe debere tum doctos tum etiam prædicatores, quorum vnum per doctrinam, alterum per veritatem deſignabatur.

Iſai. 58. Sacerdos populo prædicare & peccata illius oſtēdere debet.

Deus cum Iſaiam Prophetam ad populum ſuum deſtinaret, hunc in modum illi locutus eſt; *Clama, ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo ſcelera eorum.* Sacerdos à Deo eadem cum auctoritate miſſus, aſſiduò clamare debet, doctè concionari & tubæ inſtar perſtrepere, populo peccata & delicta ſua annuntiando.

Corda-

Cordata illa Iſraëlitis Iudith cùm Sacerdotes in Bethulienſi obſidione ad fortiter agendum exhortaretur ait, *Et nunc fratres quoniã vos eſtis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorum, ad eloquium veſtrum corda eorum erigite.* Sciebat nempe prudens illa virago Sacerdotum eſſe prædicare, & ab eorum eloquio verbiſque vitam ſalutemque vniuerſorum dependere.

A Sacerdotum prędicatione ſalus & vita populorũ dependet. *Iudith. 8.*

Ezechieli Prophetæ Deus olim hunc in modum locutus eſt, *Fili hominis ſpeculatorem dedi te domui Iſraël, & audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me. Si dicente me ad impiũ, Morte morieris, non annuntiaueris ei; neque locutus fueris vt auertatur à via ſua impia & viuat; ipſe impius in iniquitate ſua morietur, ſanguinem autem eius de manu tua requiram.* Hinc inferendum eſt, Sacerdotes ad verbum Dei mundo promulgandum electos, & in populorum ſpeculatores conſtitutos, ſi mutorum inſtar taceant, & aduerſus peccatores non inclament, Deum ſalutem & vitam eorum de Sacerdotali manu requiſiturum.

Sacerdotes non prædicãtes peccatorum aliorum rei fiunt. *Ezech. 3.*

Sacerdotes (dixit olim per eumdem Prophetam Dominus) *populum meum docebunt, quid ſit inter ſanctum & pollutum, & inter mundum & immundum oſtendent eis: & cùm fuerit controuerſia, ſtabunt in iudicijs meis, & iudicabunt.* Nouum hoc fundamentum, quo noſtra ſententia nititur, quòd, quemadmodum Sacerdotes conſcientiarum ſunt iudices, eſſe quoque debeant prædicatores ad populos inſtruendos.

Ezech. 44. Populum doceat Sacerdos.

Vnde Paulus, *Væ mihi ſi non Euangelizauero*, id eſt verbum Dei prædicauero. Quod ſi verum hoc eſt, vti reuera eſt, Sacerdotes illi miſeri & infelices, qui Euangelizare & docere neſciunt, id eſt Dei verbum ad erudiendos ſubditos &

Væ Sacerdoti non concionanti.

ſalutem animarum comparandam prædicare.

Sacerdotes legati Chriſti. 2.Cor. 5. Miniſterij quoque ſui præſtantiam excellentiamque deprædicans hoc modo dicebat, *Pro Chriſto legatione fungimur, tamquam Deo exhortante per nos*, id eſt legati Chriſti ſumus, vt verbum illius populo annuntiemus. Hoc notate Sacerdotes, ac memineritis, cùm legati cæleſtes, & Meſſiæ nuncij ſitis, Deuſque per vos exhortetur, veſtrum quoque eſſe, ſub illo exhortari, ac velut vocis illius organa, vniuerſum mundum docere.

Sacerdos qui prædicat, duplici honore dignus. 1.Tim.5. Illi verò Sacerdotes duplici honore digni ſunt, qui verbum Dei docent & prædicant. Vnde Apoſtolus, *Qui bene præſunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctrina.* E cõtra verò illi duplici infamia & contumelia digni cẽſendi, qui nec docere quod norint, nec in Eccleſijs verbum diuinũ ſciunt prædicare.

Inter cetera quæ Thimotheo ſuo præcepta dabat Apoſtolus, prædicationis verbi diuini imprimis elucebat, dum ait, *Prædica verbum, inſta opportunè, importunè, argue, obſecra, increpa, in omni patientia & doctrina.* E quo colligitur, Sacerdotem concionari debere, ſed inſtanter & aſſiduè, ignorantes docere, peccatores corripere; vitiaque coarguere.

Sacerdos prædicet & arguat. 2.Tim.4.

Prędicator caritatem habeat. In Luc.hom. 17. Vt autem quis bonus ſit prędicator, teſte Gregorio, charitate flagret oportet erga proximum: atq; idcirco Dominus diſcipulos binos ad prædicationem mittebat, vt ita tacitè doceret, eum qui charitatem erga alium non habet, prædicationis officium ſuſcipere nullatenus debere. Sciant igitur Sacerdotes, qui prædicationis munus ſuſcipere volunt, ſi caritate deſtituantur, non debere ſe cathedram prædicandi ergô conſcendere.

Neceſſe quin etiam eſt, priùs vt ſe doceat, quàm alios,

alios, nã teſte Chriſoſtomo, *omnis Sacerdos, ſi vult docere populum, prius ſeipſum doceat; quod ſi facere nolit, ceteros docere, aut vitia coarguere nõ præſumat.* Quàm enim diſſentaneũ eſt, Sacerdotes, alios vos edocere velle, ſi vos ipſi edocendi ſitis; quàm iniquũ, aliorũ vitia coarguere, ſi vos vitijs ſcateatis? Se prius doceat quàm alios. *Hom. 17. in Matth. Greg. l. 23. Mor. c. 8. Coll. 14. c. 9. Iſidor Pelus. l. 3 ep. 264.*

Vnde ſapienter monet Caſſianus, *Vide ne quemquam docere verbis præſumas, quod opere antè non feceris.* Quibus verbis aliud oſtẽdere nolebat, quantum ipſe quidem ſentio, quàm Sacerdotem, ſi modò digne cõcionatoris munus obire velit, priùs perfectum in opere quàm verbis eſſe debere.

In diuinis Sermonibus, ait S. Gregorius, *priuſquam alijs eos proferas, temetipſum require, ne inſequens aliorum facta, te deſeras.* Malè igitur ſibi conſulit Sacerdos, nec ſapit, qui alijs concionari ſatagens, ſeipſum inſtruere ac dirigere non nouit. Sacerdos prius operi quàm verbo incumbat. Sacerdos ſeipſum excutiat potiùs quàm alios.

Sacerdos dicere nequit, inquit S. Proſper, ijs qui monita illius ſpernunt, Iudicia Dei perhorreſcite, ſi ipſe perhorreſcere negligat: nec mundi amatoribus, nolite diligere mundum aut vanitates, ſi ipſe mundi amore detineatur: nec ambitioſis aut cupidis, deſinite concupiſcere & habeat finem auaritia; ſi ipſe hac peſte infectus, & ambitioſus ſimul & auarus ſit. Deniqúe omne id, quod omittit aut committit, alijs committendum ſuadere, aut omittendum prohibere non poterit, quia neceſſariam docendi auctoritatem contrarietate ſuę actionis aut omittit aut minuit. Quàm enim indecens & indignum, improbum virtutem alijs ſuadere; ad bonum alios exhortari, & ipſum in malum ruere præcipitem? hoc ſcilicet verbum Dei blaſphemare eſt, & verbis opera opponere. *3. p. Paſtor. adm. 25.* Sacerdos faciat quæ docet. *S. Proſper l. 1. de vit. contempl. c. 15. Conc. Pariſ. c. 12.* Opera potiùs quàm verba a Sacerdote exiguntur.

Sermonibus enim, inquit S. Iſidorus Peluſiota, Li. 3. ep. 232.

ſiota, philoſophari facilè eſt, operibus autem arduum; illud enim ſeruit auribus, hoc erudit animam. Ideoque Deus Sacerdotibus inclamat, *Loquimini ad cor Ieruſalem*. Actionum & operum virtutem ab ijs exigit, quæ animas ferit, non verò ſonitum verborum, qui auribus inſonat. Sanctus igitur ſit, qui ſacer eſt & Sacerdotio initiatus; neue licitum eſt prophano, ſe ſacris ingerere. E quibus efficere volo, Chriſtianam prædicationem in moribus potiùs quàm verbis conſiſtere, eumque dumtaxat qui vtrumque habet magnum eſſe Philoſophum.

Audiamus quid hanc in rem habeat Gregorius, *Tunc alijs verè recta prædicamus, ſi dicta verbis & exemplis oſtendamus* ac reipſa. Inferre vult, nihil eſſe verbis elegantem ac diſertum eſſe, ſi vita & actio ſimul etiam non loquatur.

Hom. 17. in c. 10. Luc. Sacerdotis vita loquatur.

Sicut in numiſmate, ait Iſidorus Hiſpalenſis, *metallum & figura & pondus inquiritur, ita in omni doctore Eccleſiaſtico, quid ſequatur, quid doceat, quomodo viuat. metalli qualitas, doctrinam; pondus humilitatem, figura verò imitationem ac ſimilitudinem Patrum denotat*; qui verò tria hæc in ſe non habuerit, non metallum, ſed inutilis terræ gleba futurus eſt. Inſignis profectò comparatio ad demonſtrandum, Sacerdoti, vt bonus ſit concionator, tria eſſe neceſſaria, ſcientiam, humilitatem & ſanctorum Patrum imitationem.

Lib. 3. de ſum. bon. c. 36. In ſacerdote tria ſpectanda.

Docere & non facere, vt affirmat Chryſoſtomus, *non ſolum nihil lucri, ſed etiam damni plurimum confert. condemnari enim meretur is, qui verbum ſuum & linguam norit ordinare, & interea verò opera vitamq; negligit*. Vobis hoc dictum eſt, Sacerdotes, qui benè loquimini, benè autem viuere neſcitis; damnationis enim vos periculo exponitis, cùm concio-

Docere nō facere nōniſi damnū adfert. *De cordis comp.*

conciones doctas componitis, at vitam componere negligitis.

Muliercula illa, quæ coram Salomone contendit, quamdiu vigilabat, filium quem vigilans lactare conſueuerat, dormiens occidit. Ita quoque, vti moraliter exponit Gregorius, doctores & concionatores vigilantes quidem ſcientia, ſed vita dormientes, auditores ſuos quos, per vigilias prædicationis nutriunt, dum quòd dicunt facere negligunt, per ſomnum corporis occidunt, & negligendo opprimunt, quos alere verborum lacte videbantur.

3. Reg. 3. Bona vita prædicationi adhærere debet. *Lib. 21. Moral. c. 8.*

Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Conſiderate hoc diligenter, ait S. Bernardus, *non dicit*, inquit *Pacidici, ſed pacifici. ſunt enim qui dicunt & non faciunt. ſanè quemadmodum non auditores legis iuſti ſunt, ſed factores; ſic non annuntiatores pacis beati ſunt ſed actores*. Et bene quidem: atq; hoc vobis inſculptum ſit, Sacerdotes: neque enim ſufficit bene prædicare & dicere, ſed neceſſe imprimis & benefacere.

De conuerſ. ad cleric. ca. 35. Non ſufficit concionari, ſed bona opera etiã requiruntur.

Sicut ſtomachus, inquit Chryſoſtomus, *accipiens cibum, coquit eum in ſemetipſo, & per totum corpus diſpergit, ſic & Sacerdotes accipiunt ſcientiam ſermonis per ſcripturas ex Deo, ſecumque eamdem digerentes ſancta quadam meditatione vniuerſo deinde populo eamdem diſtribuunt. Videte igitur Sacerdotes quomodo veſtra vobis verba & opera componenda & paranda ſint.* Hæc autem metaphora oſtendit, eſſe Sacerdotum, cùm ſtomachi ſint reip. & omnium omninò fidelium, ſanctis meditationibus verba Dei ſecum digerere, priuſquàm alijs eadem diſpertiant.

Sacerdotes ſimiles Stomacho. *Homil. 88. in Matth.*

Gallus, inquit Gregorius, *cùm iam cantus edere parat, prius alas concutit, & ſeipſum feriens vigi-*

Cõcionator gallo ſimilis.

3.p. Paſt.c. fin. & Moral.l.30.c.4

lantiorem reddit: ita quoque neceſſe eſt, vt hi qui verba ſanctæ prædicationis monent, priùs ſtudio bonæ actionis euigilent, ne in ſeipſis torpentes opere, alios excitent voce. Excitamini igitur Sacerdotes & operibus cantate, vos inquam quorum eſt alios veſtris excitare verbis.

Lib.4.de Sacerd.

Facta cum verbis Sacerdos habeat.

Nuda facta non ſatis ſunt ad hoc, vt alios edoceas, niſi & cum his verba accedant, ait Chryſoſtomus *nec ipſe hoc*, inquit, *dico, ſed Ieſus Chriſtus dicens. Qui enim docuerit & fecerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum.* Vult igitur dicere, ad perfectionem Sacerdotis duo hæc concurrere debere, & cũ hæc ſimul ſteterint, tùm demum perfectum ædificium conſurgere.

Diſt.43.cap. eod.

Quæ prædicatori neceſſaria?

Quantum porrò requiritur, vt bonus quis & egregius dici poſſit concionator? *ſit rector*, ait Gregorius, *diſcretus in ſilentio, vtilis & cautus in verbo, ne aut tacenda proferat aut proferenda reticeſcat.* Adeò vt concionatorem ambidextrum eſſe oporteat, & duplici inſtructum gladio, iam vtendo eloquentia, iam ſilentium conſectando.

Prudentia concionatori neceſſaria.

Cùm ſe ad loquendum Sacerdos præparat, (ait eodem loco Gregorius.) *cùm quanto cautela ſtudio loquatur attendat; ne ſi inordinatè ad loquendum rapitur, erroris vulnere corda audientium feriantur; ſeſeq; doctum & diſertum oſtentare vult, vanitatis notam incurrat.* Diſcretio anima eſt prædicationis, atque ad hæc omnia neceſſaria eſt prudentia.

Cap. 8.

Quæ ad concionatoris perfectionem requirantur.

Nullus Sacerdos, habet Concilium Colonienſe, *erit concionator abſolutus, cui præter vitam exemplarem, non adſint omnia quæ ſequuntur: nempe cognitio ſcripturarum vtriuſque teſtamenti, ingenium velox, eloquentia vehemens, ſermo dulcis, vox perſuaſibilis, humana affabilitas, ratio moderata, in rebus omnibus prudentia, perſonarum, diuturna experientia,*

actio, potius dicendũ pro

tia, immobilis conſtantia; denique ipſe Spiritus ſanctus; qui ſolus vbi deſuerit, cetera dona parum profuerint: Non enim vos eſtis qui loquimini, ſed Spiritus Patris veſtri qui loquitur in vobis: Omnes hæ perfectiones ac dotes in anima quadam collectæ, magnum hauddubiè prædicatorem conſtituent, at vbi defecerint, nonniſi mera vanitas, & lingua tinnient.

Notat Hugo de ſancto Victore, Paſtorem triplicem habere debere vocem, ſuauem ſcilicet, dulcem & altam; *Tres ſunt*, inquit *Paſtoris voces, ſcilicet ſuauis, dulcis & alta: ſuauis ad infirmum, ad morientem dulcis, ad ſurdum pertinet alta.* Vocem habeat altam ad peccatores peccatis indormientes excitandos, dulcē verò ad agonizantibus ſuccurrendum, ſuauē deniq; ad ægris opitulandum.

Paſtor triplicem vocē habeat. *Lib. de clauſtro animæ.*

Innocentius Papa tertius addit adhæc, Prædicatorem habere debere aurum, argentum & balſamum, videlicet ſapientiam & honeſtatem; vt quæ dicit intelligat, & dicta intellectaq; in opus cogat; quicumque enim fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum; alioquin dicetur ei, *Medice cura teipſum*, & ficui illi Euangelicæ ſimilis erit, folijs quidem onuſtæ, ſed fructu deſtitutæ. Quibus verò hæ merces defuerint, ſunt miſeri & infelices illi medici, ſeipſos qui curare nequeunt, & maledictæ ficus, nonniſi verborum folia continentes, & fructibus bonorum operum carentes.

In proæmio oper. 10. Prędicator ſit ſapiens, eloquens & honeſtus *Matth 5. Lucæ. 4.*

Audite verò Sacerdotes, quibus prædicationis donum conceſſum eſt, quid ſanctus vobis ſuggerat Bonauentura, *Lingua veſtra bonis fomentum ſit, prauis aculeus; tumidos retundat, iratos mitiget, pigros exacuat, negligentes excitet: torpidis perſuadeat, duris abblandiatur, deſperantes conſo-*

In pharet. l. 4. c. 5. 34. ex Greg. l. 7. in diſt. 2. Ep. 111. Documenta S. Bonauẽturæ pro Sacerdotibus.

conſoletur; & cùm duces ductoreſq; appellemini, ſalutis viam oſtendite in via mundi ambulantibus. Quicumque igitur docendi alios officium ſibi arrogant, & ſuggeſtum cupiunt conſcendere, hanc ad normam ſeſe componant, ita verba ſua dirigant, haſque ſibi dotes comparare ſtudeant.

Hom. 11. in Ezech. Prędicator prudens ſit & diſcretus.

Penſare debet doctor, ait Gregorius, *quid, cui, quando, qualiter & quantum loquatur.* Nam ſi vel vnum horum defuerit, locutio apta non erit. Scriptum quippe eſt, *Si rectè offeras, recte autem non diuidas, peccaſti. Rectè autem offerimus, cùm bono ſtudio bonum aliquod opus agimus; ſed rectè non diuidimus, ſi habere diſcretionem in bono opere poſtponamus.* Meretur quippe res prudentem conſiderationem, cùm Sacerdotis honor in eo conſiſtat, & ipſa animarum ſalus.

Sacerdos accōmodare ſe debet audientium capacitati & rerum dignitati. *in Leuit. 5. Leuit. 6. 1. Cor. 2. 1. Cor. 3.*

Hoc ſanè, inquit Beda, *ſcire debemus, quòd Sacerdos alijs veſtimentis induitur, dum eſt in ſarcificiorum miniſterio, alijs verò dum procedit ad populum.* Quo edocemur, inquit, Sacerdotem non ſemper ijſdem ſermonibus vti debere, ſed inſurgere dum profunda tractat myſteria, repere verò & deijcere ſe, cùm ad populum ſermonem conuertit. Ita feciſſe comperitur prudens ille Sacerdos Paulus, qui cùm inter perfectos eſſet, perfectè loquebatur, & ſublimia myſteria eructabat dicens, *Sapientiam loquimur inter perfectos, ſed non ſapientiam huius mundi.* Cùm verò inter imperitiores verſaretur, ſtylum mutabat, humilioraque docebat, dicens, *Lac potum vobis dedi, non eſcam.* Hinc autem prædicatoris ſapientia dependet, quòd ſcilicet audientium ſe capacitati attemperet, alta profundaque coram eadem intelligentibus, humiliaque verò & tenuia apud ſimpli-

ſimpliciores & minus perfectos proferat.

Animalia Ezechielis alas habebant & pedes; has quidem ad volandum, illos vero ad incedendum per terram, *Et pennæ eorum extentæ deſuper, & vnumquodque eorum coram facie ſua ambulabat.* Animalibus his perſimiles ſint concionatores, habeant inquam alas ſimul & pedes; alas quidem ad ſublimè loquendum, & myſteria indaganda: pedes autem ad ſermonem deprimendum, & per terram rependum, reſque communes ac vulgares iuxta plebeculæ captum pertractandas. Concionatores ſimiles animalibus Ezech. *Ezech. 1.*

Et quoniam ſæpenumerò vanę gloriolę puluis prædicatorum pedibus ad hæreſcit, det operam Sacerdos, eum vt excutiat, & ſalutari compunctionis aqua eoſdem abluat, vt penitus mundus ſit; fortè etiam, ne cum alijs prædicauerit ipſe reprobus inueniatur. Quàm enim miſerum & calamitoſum, Prædicatorem, poſtquam alios ad ſalutem perduxit, ſui ipſius damnationem incurrere! Vanam gloriam fugiant. *Aug. de doct. Chriſt. c. 4. c. 15. Greg. 2. p. Paſt. c. 8. p. 3. adm. 25.*

An non verè miſerum & funeſtum, omnes illos fabros & naupegos, qui arcam Noëi conſtruxêre, peſſum iiiſſe, & aquarum diluuio immerſos perijſſe, alijs ſaluandi cauſa, naue conſtructâ? Maius hauddubiè infortunium & calamitas doctoribus illis accidit, qui poſtquam tantopere inſudarunt, tantumque contenderunt, alios vt prædicatione ad vitam veritatis & ſalutem perducerent, diuinæ iuſtitiæ aquis tandem immerſi obruuntur, & pereunt. Vani concionatores ſimiles naupegis Arcæ Noëi. *Gen 6.*

Denique Sacerdotes ex officio tenentur prædicare, plebem edocere, & in vitia ſeuerâ animaduerſione inſurgere, atque ita inſurgere, ne ſi id facere negligant, eadem approbare, eorumdemque ſe reos conſtituere videantur: nam, vt Leo Magnus Sacerdos vitia non caſtigans approbat. *Epiſt. 93 c. 15. de hæretic. c. 2.*

Magnus teſtatur, *Sacerdos qui alium, cùm poteſt, ab errore non reuocat, ſeipſum errare demonſtrat.* Terribilia profectò verba; vera tamen, & in vos, ô Sacerdotes, prolata, ſcilicet, quando, cùm licuerit, malefactores & iniquos non corripueritis, eadem vos vitia incurrere.

Diſt. 83. c. Eod.

Peccata non corripere, fouere eſt.

Error cui non reſiſtitur, ait Papa Innocentius *approbatur; & veritas cùm minimè defenſatur, opprimitur.* impios enim, cùm potueris, non deſtruere & corripere, fouere eſt, & occulti cõmercij ſocietatiſque ſuſpicio eſt, cùm crimini manifeſto non occurritur & reſiſtitur. Quid igitur facturi eſtis prædicatores? quomodo ſalutem veſtram operabimini! cùm omnibus peccatis, quæ non corripitis, cõſentiatis, & de ijſdem reddere rationem vos oporteat?

In Leuit. l. 1. cap. 4.

Sacerdotes vbi alios non reprehendunt ſunt cauſa cur alij liberius peccent.

Peccatum Sacerdotis, ait Heſychius, *peccatum populi appellat legislator: Sacerdos enim negligẽs aut peccans vel peccantes non coarguens, alios liberiores ad ſimilia peccata inuitat.* Quam periculoſus ſtatus, ſtatus Eccleſiaſticorum, cùm illis aliorum peccata imputentur & cùm populo damnationem incurrente, paſtores eamdem ſortem ſubeant, ſi illius peccata non reprehenderint, nec caſtigarint.

Epiſt. 105.

Sacerdotes alios commonentes iram Dei auertunt.

Vnde Hieronymus, *Attende Sacerdos, perierat populus, niſi Moyſes confregiſſet iram omnipotentis Dei: & tu cùm videris populum delinquentem, cane tuba, annuntians eis delicta eorum, teq; iracundiæ Dei obijce, vt fulmina furoris eius auertas.* Boni igitur Sacerdotis eſt zelum Moſis imitari, aduerſus peccata populi debacchari, Deique iracundiam à ceruicibus eius auertere.

Hõ. in illud Dignus eſt operarius.

Nos, inquit S. Gregorius, *qui ex oblationibus fidelium viuimus, quas illi pro peccatis ſuis obtulerũt, ſi comedimus & tacemus, eorum proculdubiò peccata man-*

manducamus. Hoc cogitent Sacerdotes, & conſiderent, ſe, dum ex oblationibus peccantium viuunt, de eorum peccatis participare, ſi eadem reprehendere negligant. Sacerdoti imputantur delicta quæ non corripit.

Ideo Sacerdos peccantibus non nimis conniueat, ſed verè ſe rigidum ac ſeuerum oſtendat erga delinquẽtes: *nam*, teſte Origene, *dum vni parcunt, vniuerſæ Eccleſiæ moliuntur interitum, quæ iſta bonitas? quæ iſta miſericordia? vni parcere, & omnes in diſcrimen adducere?* Et ſanè, ipſa benignitas & indulgentia in Sacerdote obſunt ſæpenumerò, at ſeueritas prodeſt: nam pro vno, qui benignitate forſan ſaluari poteſt, milleni & infiniti alij animæ perniciem incurrunt. *Hom. 7. in Ioſue.* Sacerdotes peccantibus non indulgeãt.

Vno peccante ira Dei ſuper omnem populum venit. Hoc quando accidit? quando, inquit Origenes, *Sacerdotes qui populo præſunt erga delinquentes benigni videri volunt, & Sacerdotalem ſeueritatem exercere negligentes, illud ſcripturæ contemnunt, Peccantes coram omnibus argue, vt & ceteri timorem habeant. & illud, Auferte malum ex vobiſmetipſis.* Rigidos vos igitur demonſtrate, Sacerdotes, aduerſus peccatores inſurgite, in eorum vitia debacchemini, ne fortè ſi nimis indulgentes fueritis, vobis Deus iraſcatur, ac deinde puniat, voſque puniendo in omnem ſimul populum animaduertat. Sacerdotes ſint ſeueri erga peccata. *Num. 16. Orig. vbi ſupra diſt. 45. c. ſed & illud. diſt. 50. c. ſiquis Diaconus. 1. Tim. 5. 1. Cor. 5.*

Nihil, ait S. Ambroſius, *in Sacerdote tam periculoſum apud Deum, tam turpe apud homines, quàm quod ſentiat nõ liberè denuntiare. ſcriptum eſt enim, Loquebar de teſtimonijs tuis in conſpectu regum, & non confundebar.* Periculoſum enim eſt animæ atque imprimis noxium, ſi Sacerdos veritatem præ hominum metu dicere veretur. *Lib. 5. Epiſt. 29.* Sacerdos liberè loquendo nihil timeat. *Pſal. 118.*

Digitized by Google

Sacerdotes ſunt ædificantes.
Hom.4.In Matth.

Sacerdotes, inquit Chryſoſtomus, *ſunt ædificantes, qui generationem ſuper generationem per doctrinam ædificantes, quaſi lapidem ſuper lapidem ponentes domum Dei componunt*: quemadmodum enim opifices ferro omnem nodoſitatem & tumores lapidum tollunt, ac deinde ædificio applicant, neque enim lapides, niſi polirentur, ſimul vniri & coaptari commodè poſſent. Ita quoque doctores Eccleſiæ peccata reſcindere debent, & hominum vitia velut nodoſitates quaſdam & tubera ſeueræ caſtigationis ferro reſecare, atque ita illos Eccleſiæ ædificio adaptare debent, non enim manentibus peccatis Chriſtiani inter ſe facilè conuenire poſſent. Inſigne profectò ædificium eſt, quod conſtruitis, Sacerdotes, ipſa ſcilicet animarum ſalus.

Sacerdotes ob aliena damnantur peccata, ſi non corripiat.
Ezech. 3.
Iſidor lib.3. de ſum. bon. c.46.

O rem nouam & inauditam! *Sacerdotes*, teſte Diuo Iſidoro, *pro populi iniquitate damnatur, ſi eos aut ignorantes non erudiant, aut peccantes non arguant. Teſtatur quippe per Prophetam Deus, ſpeculatorem dedi te Domui Iſraël; Si dicente me ad impium, Morte morieris; neque locutus fueris vt auertatur à via ſua impia & viuat: ipſe impius in iniquitate ſua morietur, ſanguinem autem eius de manu tua requiram.* Numquam igitur, Deus, aduerſus impios clamare deſinam, eorumque vitã coarguere, qui prædicator ſum, ne ſi fortè hoc facere neglexero, perniciem & exitium anima incurrat.

Heli ob filiorum peccata punitus.
Lib.1. Reg. c.1. S. Baſil. in reg. breu. inten.47.

Summus Sacerdos Heli pro filiorum iniquitate damnatus eſt, quòd eos peccantes & liberioris vitæ minùs ſeuera animaduerſione plecteret. O me miſerũ, exclamat Iſidorus, corripuit illos quidem & caſtigauit, ſed clementia & benignitate paterna, non verò auctoritate & ſeueritate põtificia. Ex hoc igitur exẽplo videãt Sacerdotes, quæ

eos,

eos maneat ob delicta filiorum, id eſt plebis iniquitatem, caſtigatio ac ſupplicium: quamuis enim ſancti ſint, ipſa populorum peccata, ſi eadem non corripiant, illis tandem imputabuntur.

Debitum quippe rectoris eſt, inquit Gregorius, *ſubditorum mala, quæ tolerari leuiter non debent, cum magna zeli aſperitate corrigere; ne fortè ſi indulgentior fuerit & minus ſeuerè caſtigauerit, ipſe reus habeatur.* Hoc igitur vobis quoddam præiudicium eſt, Paſtores, vos ſi fortè in delictis caſtigandis molliores & teneriores ſitis, in caput veſtrum damnationem accerſituros, & tandem ſeuero ſupplicio corripiendos. *2.p.paſt.c.10.p.3 ad mon.23.* Bonus Sacerdos cũ zelo peccata coarguat.

O rem horribilem! *Cui diſpẽſatio verbi commiſſa eſt*, ait S. Proſper, *etiãſi ſanctè viuat, & tamen perditè viuentes arguere aut erubeſcat aut metuat, cum omnibus, qui eo tacente perierunt, perit. Et quid ei proderit nõ puniri ſuo, qui puniendus eſt alieno peccato?* Hic cõtremiſcite Eccleſiaſtici, ac ſcitote vos, ſi alios corrigere neglexeritis, tandẽ puniendos; & quamuis alioquin ſanctiſſimi ſitis, ob aliorum tamen peccata caſtigabimini. Qui alios reprehendere verecetur ſe cum alijs perdit. *Lib.1. de vit. contem. c.20.*

Idem quoque Proſper eodem loco ait, *ſpeculatorẽ Sacerdotẽ appellat Propheta, vt ſicut ſpeculatoris eſt de loco editiore proſpicere, & plus omnibus contemplari; ita Sacerdos debet eſſe propoſita ſublimitate celſior cunctis; atque vt dignitate ceteris ſupereminet, ſic quoque maioris ſcientiæ habere gratiam, qua poſſit ſub ſe viuentes inſtruere.* Mea quidem ſentẽtia dicere vult, prædicatores, cùm Eccleſiæ ſpeculatores ſint, in ſublimibus Theologorum Cathedris conſtitutos ſpeculari debere, atque omnem in partem circumſpicere ne quid Chriſtiani fideles detrimenti capiant. Sacerdotes in ſacris literis ſpeculatores dicti.

Hinc, teſte B. Cyrillo Alexandrino, *ſi Sacerdos* *In Apol. ad Theodoſ.*

 quo-

Digitized by Google

Sacerdos tacens multorum malorum cauſa.

quoniam ſpeculator à Domino conſtitutus eſt populis ſibi concreditis, malum quod lædere ſolet annuntiauerit, hac ſibi vigilantia coronam conciliabit: at ſi tacuerit mutus, eiſdem malis inuoluitur, quibus Deus in hac vita affligere homines ſolet; quin etiam ingentem calamitatem adfert ijs, qui, ſi modo inclamaſſet, reſipuiſſent, & ad meliorem frugem rediјſſent. Inclamate igitur ſpeculatores, alta inquam voce inclamate, cum pericula proſpicitis: vbi enim tacueritis, damnationem vobis accerſitis, vbi verò tubam inſonueritis, ad conflictum exhortantes, ingentem vobis gloriam cauſamini.

Prædicatores homicidæ ſunt, cùm peccatoribus minati non fuerint.

Hom. 11. in Ezech.

Alios Sacerdos non reprehendens occidit.

Audite etiam quid deterius. Ait Magnus Baſilius, *Cui docendi munus commiſſum eſt, ſi is annuntiare neglexerit, perinde vt homicida iudicatur.* Ad hæc verba exhorreſcite Sacerdotes, ac diſpicite, quotnam committatis homicidia, quot iuguletis animas, cùm ex officio veſtro aduerſus peccatores non inclamatis, nec vitia taxatis.

Sacerdotes culpantur ob ea quæ non corripiunt.

Greg. l. 7 ep. 114.

Eidem opinioni inſiſtit Gregorius magnus, *Nos qui Sacerdotes vocamur, ſupra ea mala quæ propria habemus, alienas quoque mortes addimus: tot enim homines occidimus, quot ad mortem ire quotidie tepidi & tacentes videmus.* Quot, eheu! homicidæ, quot ſicarij, quot gladiatores inter Sacerdotes reperiuntur, cùm tam paucos inter eos correctores & caſtigatores inuenire ſit: ſi enim peccata non reprehendere, peccatores iugulare ſit, veri illi in Eccleſia ſunt homicidæ.

Iuo p. 6. c. 15. Ioan. Papa 8. diſt. 86. c. 15.

Facientis proculdubio, ait Gregorius, & alij viri magni, *culpam habet, qui quod poteſt corrigere negligit emendare: ſcriptum quippe eſt, Non ſolum qui faciunt, ſed etiam qui conſentiunt facientibus participes iudicantur.* Ille ſiquidem vitia ſe deteſtari,

ſtari teſtatur, qui vitioſos coarguit: *primus quoque innocentiæ gradus eſt, nefaria odiſſe.* Quin etiam iniquitati conſentire, iniquis eſt anſam peccandi tradere, ac delinquentiæ viam reſerare. Nec magnum eſt hominem ob propria non damnari peccata; ſi ob aliena tandem damnationem incurrat. ſeuera quidem iuſtitia, ſed æqua tamen & iuſta, Sacerdotem, qui peccatores corripere negligit, ſuò tandem diſpendio ſcelerum illorum punitionem experturum.

Hortamur vos igitur, ait magnus quidem Doctor, *Domini Sacerdotes, paratos eſſe ad docendas plebes veſtras, qui ſcripturas ſcit, prædicet ſcripturas: qui verò neſcit ea, ſaltem quæ norit dicat, vt fugiat ſcilicet malum & faciat bonum, pacem ſectetur & ſequatur, oculi enim Domini ſuper iuſtos.* Ad hanc verò exhortationem addere de meo volo, voſq; commouere Sacerdotes, vt Euangelizetis pauperibus, cathedras conſcendatis, in parochijs veſtris concionemini, aduerſus vitia debacchemini, ignorantes doceatis, & animarum ſalutem procuretis. Hæc enim omnia ad officiũ veſtrũ ſpectãt. *Iuo p. 2. 54. ex Auguſt.*

CAPVT IX.

Sacerdotes patientes ſint.

TAnta porrò patientiæ dignitas & excellentia eſt, vt quotquot eam penitus inſpexêre, in ea animæ poſſeſſionem conſiſtere dixerint, quia radix omnium cuſtoſq; virtutum eſt patientia. Per patientiam autem animas poſſidemus, eo quòd dum nos ipſos reprimere ac vincere diſcimus, tũc poſſidere quòd ſumus incipimus. Patientia enim nihil eſt aliud, quàm aduerſitatum impetum magno & inuicto animi robore ſuſtinere, atque aduerſus omnes triſtis fortunæ inſultus generoſum, & maſculum animum demonſtrare. *Quid ſit patientia.* *Greg. hom. 38. in cap. 21. Luc.*

Digitized by Google

ipſa eſt aduerſus fulmina rupes inuicta, aduerſus baliſtas aduerſitatum propugnaculum inſuperabile, lorica aduerſus ictus impermeabilis, aduerſus malleos incus non cedens, ſcopulus maris fluctibus reſiſtens, & Adamas in medio flammarum ſemper adamas. Hæc porrò virtus Sacerdotes decet inprimis.

Epitheta patientiæ.

Patientia, ait Gregorius, prima animæ dos, prima, omnium affectionum illius clauis, paſſionum frænum, & cuſtos conditionis noſtræ. Qui enim hac virtute caruerit, exanime corpus eſt, nauis ſine ductore, omniū ventorum viciſſitudinibus obnoxius, mare cunctis naufragijs infame. Hac ergo ſi deſtituamini, Sacerdotes, cogitate nihil omnino vos habere.

Paſt. 3. p. ad mon. 10.

Aurū, argentū, &, ferrum patientiæ ſymbola.

Iericho vrbs cum expugnaretur, & omnia flammis tradita eſſent, aurum tamen, argentum & ærea vaſa ac ferrea aſſeruari, & in ærarium ſacrum inferri voluit: *Vrbem & omnia quæ inuenta ſunt in ea ſuccenderunt, abſque auro, & argento & vaſis æneis, ac ferro, quæ in ærarium Domini conſecrarūt.* Aurum, argētum, æs & ferrum, quæ flammæ reſiſtunt, & malleorum ictibus aptantur, ſymbola ſunt patientiæ. Docere porrò myſterium vult animos illos æneos & ferreos, mentes illas aureas & argenteas, id eſt animas patientes, quæ tribulationum ignibus non cedunt, ad ſalutem deſtinatas eſſe & electas, vt in cæleſtibus theſauris ac ſcriniis reponantur. Hæ autem Sacerdotum dotes ſunt.

Palmę ſymb patientiæ *3. Reg. 6.*

In mirabili illa templi fabrica, notat ſcriptura Salomonē in parietibus eiuſdem Cherubinos & palmas & varias imaginum figuras efformaſſe *Et fecit in eis Cherubin, & palmas, & picturas varias.* Cherubini illi figura ſunt Religioſorum, palmæ verò Patientiæ ſymbolum; quo enim hæc magis

oneri-

oneribus grauatur, quò exſurgit altiùs: deſignare porrò myſteriũ volebat, Sacerdotes & Religioſos, quos Cherubinorum inſtar in Eccleſia viuere par eſt, palmarum etiam inſtar in hoc mundo inuictos permanere debere, magna animi conſtantia omnes vitæ huius aduerſitates & afflictiones tolerando.

Tanti porro Salomon in Prouerbijs facit patientiam, vt fortitudini & robori illam præponat, *Melior eſt patiens viro forti & qui dominatur animo ſuo, expugnatore vrbiũ*. Equidẽ illi libens ſubſcribo, ac pluris facio Sacerdotem patientiæ virtute excellentem, quã alios qui animos habent ingentes, robur & fortitudinem.

Patientia fortitudine prę ualet.

Prou. 16.

Paulus Apoſtolus Romanis ſcribens hoc eis commonitorium miſit, *ſpe gaudentes, in tribulationibus patientes, orationi inſtantes.* Veræ hæ Sacerdotis partes ſunt, & munia pauciſſimis contenta verbis, vt ſcilicet in ſperando gaudeat, in aduerſis patientiam exhibeat, orationibus inſtet aſſiduè. Hanc ſi viam inſtiteritis Sacerdotes, verè vos beatos pronuntio.

Rom. 12.

Patientia hominem beat.

Seruum Domini, ait idem Timotheo ſcribens, *non oportet litigare, ſed manſuetum eſſe ad omnes, docibilem, patientem*. Magni huius Domini verè ſeruus eſt Sacerdos, atque ideo indecens eſt illum litigare, ſed illius eſt patientem, manſuetum, benignum ac mitem eſſe.

2. *Tim* 2.

Dei ſeruus ſit patiens.

Egregium de patientia habet prouerbium parœmiographus, dicens, *Patientia lenietur Princeps & lingua mollis confringit duritiem*. Et ſanè boni Sacerdotis patientia iram Dei lenit, & mollis rationum illius lingua eiuſdem furorem ſedat.

Patientia Dei iram placat.

Prou 14.

Denique ſacra ſcriptura magni hancce virtutem facit, eiq; prudentiã velut ſociam addit; ait

 enim

Prudentia patientiā comitatur. *Prou.* 14.

enim in Prouerbijs Salomon, *Qui patiens eſt multa gubernatur prudentia.* Et reuerà Sacerdos qui manſuetè ſe gerit, oſtendit etiam ad oculum eſſe ſe prudentem, cordatum ac verè ſapientem.

Dauidis patientia. 2. *Reg.* 16.

Prudentiam ſuam ſanè Dauid oſtēdit, cùm ſcil. patientiam patefaciens Semei iniurias irroganti ait, *Dimitte eum vt maledicat, Dominus enim præcepit ei vt malediceret* Dauid: *dimittite eum vt maledicat iuxta præceptum Domini, ſi fortè reſpiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi Dominus bonum pro afflictione hac die hodierna.* Illud verè regium cor erat & digna Dauide patientia, in maledictionibus ſcilicet non expalleſcere, & iniurias æquo animo ſuſtinere.

Quæ ſit vera patientia. *In parad. anim. c.* 4.

Tunc autem *vera & perfecta patientia eſt*, ait Albertus magnus, *cùm quis ſuſtinet patiēter iniurias, non ſolum cùm reus, ſed etiam innocens*, patientis Iobi exemplo, qui conſtanter & liberè de ſe profitebatur, ſe, etiam ſi nullius offenſæ iniuriçque illatæ ſibi conſcius eſſet, lacrymari tamē aſſiduè, & in angore animi viuere. Detractionibus autem reſiſtere, calumnias ſuperare, iniurias contemnere, verè patientem eſt eſſe.

Ibid. Innocentia coronat patientiam.

Licet, inquit idē Albertus, *intolerabilior ſit iniuria innocenti, quam culpabili: tamen multo ſuauius ſufferri poteſt & debet iniuria, cum nihil conſcientia remordet de culpa aliqua præcedenti.* Patiēter igitur cuncta ſuſtinete Sacerdotes, ac cogitate tunc patientiam verè coronari, quando iniuriarum impetus, magno iniuſtitiæ teſtimonio innocentiæ muris impinguntur.

In phar. li. 2. *c. id ex Gregor.* Imperfectionum

Ille verò, teſte D. Bonauentura, *patienter illatam iniuriam tolerat, qui piè meminit, quòd fortaſſe adhuc habet, in quo debet ipſe tolerari.* Conſiderate igitur vos ipſos, ô Sacerdotes, ac veſtras imperfectio-

fectiones diſpicite; quas cum diligenter inſpexeritis, aliorum eò melius tolerabitis.

notitia iniurias tolerare facit.

Dixit olim Caſſianus, Boni Sacerdotis eſſe magna patientia iniurias & calumnias illatas ſuſtinere, ſperando donec tẽpeſtas deſæuiat, & ſerenitas exſpectata redeat, & dum iniurijs laceſſitur pacẽ tũ corde continere, tũ ore pręferre debere, videreque ne furor ſubitus præcipitem abripiat, animæque commotæ auſcultet; ſed conſiderare, quid vera amicitia & Chriſtiana caritas exigat, Propheticum illud implendo, *Cum iratus fueris, miſericordiæ recordaberis.* Hic Sacerdos imprimis & præ ceteris virtutem oſtendat, paſſionibus imperet, iniurias & calumnias irrideat, iracundiæ furorem exſtinguat, ſeſeque patientiæ loricâ ſemper communiat.

Collat. 16 c. 26. Sacerdos patienter toleret iniurias. *Habac. 3.*

Hanc in rẽ dixerat iã antè S. Cyprian. *Magis optamus & cupimus cũtumelias, & iniurias ſingulorũ clementi patientia vincere, quàm Sacerdotali licentia vindicare.* Et reuera multo magis Sacerdotes decet patientia ac tolerantia, quàm iraſci & vindictam præcipitem exigere.

Lib. 3. Ep. 9. Patientia magis decet Sacerdotes quã vindicta.

Sanctus quoque Auguſtinus de Sacerdotibus agens dixit, *Paratus eſſe debet Sacerdos iuſtus & pius, patienter eorum malitiam ſuſtinere, quos fieri bonos quærit*, vt potius bonorum numerus accreſcat, quàm vt ſimili malitia in improborum catalogum & impiorum categorias referatur. Dicere vult, Sacerdotem patienter tolerando oſtendere ſe iuſtum eſſe, at vindictam vltionemque depoſcendo, ſe non minus quàm ceteros nefarium.

Sacerdotes patientes ſint. *23. q. 1. cap. eod.*

De qualibet mactata pecude, ait doctiſſimus Philo Iudæus, *lex iubet duas certas partes Sacerdotibus decidi, armum dextrum & pectoris pinguedinẽ:* prior denotabat conſtantiã & magnanimitatem il-

Figura patientiæ Sacerdoti neceſſariæ. *Philo de honor. Sacerd.*

Digitized by Google

tem illis in omni re, quam aggredi velint, eſſe neceſſariam: altera verò ſuauitatem ac benignitatem animamque patientia dotatam. Quod figura illa veteribus Sacerdotibus quadraret oſtendit Philo, ipſe verò Sacerdotibus Euangelicis aptari poſſe cenſeo, quibus patientia cum primis neceſſaria eſt.

Quis verè patiens. *Moral. Lib. 11. c. 17. Clem. Alex. ſtrom. 22.*

Ceterùm, teſte Gregorio *ille verè patiens eſt, qui & aduerſis atteritur, & tamen ab ſpei ſuæ rectitudine non curuatur*: nam, vt Clemens Alexandrinus teſtatur, verè ille patiens eſſe nequit, qui non magno ſimul animo & conſtantia præditus ſit. Ille verò ſacerdos animum habet, & ſub patientia ſecurus incedit, qui in afflictionum pelago ad ſpei lampadem ſemper proſpectat.

De modo ben. viu. ſerm. de vero cultu. c. 18. Patientia facit Martyres. *Hom. 35. in Ezech.*

O Paradoxa! *ſine ferro*, inquiunt Bernardus & Lactantius, *& flamma, Martyres eſſe poſſumus, ſi patientiā in animo veraciter cuſtodiamus.* Ecquæ illa felicitas eſt, Sacerdotes! eſtote igitur patientes: ita enim fiet vt martyres ſine ferro ſitis.

Idem quoque dicit ſanctus Papa Gregorius, *ſine ferro martyr eſſe poteris, ſi patientiam in animo veraciter conſeruaueris.* O felicem Sacerdotem! ſi patientiam habuerit, per hanc enim recta ad martyrium tendit.

Per patientiam martyres ſumus. Sine hac nulla pax. *C. 21. Mor. c. 16. [illegible] proceſſ. 6. [illegible] c. 25.*

Quin & alia miracula facit patientia, ſine hac enim, teſtante S. Gregorio, pax in mundo regnare nec concordia poteſt. & S. Bonauentura affirmat maioris eſſe meriti aduerſa patienter tolerare, quàm bonis operibus inſudare. Audax profectò ſententia, vera tamen, Sacerdotes, maioris meriti eſſe, aduerſitatum procellas generoſo animo ſuſtinere, quàm virtutibus ſtudere & ſanctis operibus incumbere.

Num-

Numquam enim ſola, vt quidem S. Ephrem ait, eſt patientia, ſed eam virtutum ſemper ilias ſtipat, hanc enim qui habuerit ceteras omnes habet cum illa: Patiens enim omnibus virtutibus exornatur, gaudet in rebus aduerſis, in calamitatibus probatur, exultat in tentationibus, in obediendo promptus eſt, in longanimitate ſtabilis, in charitate perfectus, aduerſus omnes caſus infractus; maledicentibus benedicit, pace in bello, & malacia in tempeſtatibus gaudet. Huic ſtudete virtuti Sacerdotes, & in hac ceteras habebitis.

Lib. de virtut. c. de patient.

Patientia ceteras virtutes includit.

Subnectit idem auctor, *Patiens alacer in ieiunijs, frequens in orationibus, diligens in vitæ ratione inſtituenda, gratioſus in muneribus ſuis obeundis, in familiaritate comis, in conſilio prudens, in vigilijs hilaris, peregrinorum diligentem curam habens, erga infirmos benignus. In ſuccurrendo promptus eſt, in cogitando ſobrius, in negotiando expeditus, Denique vt verbo abſoluam, ad omnia bona opera paratus.* O beatos ſacerdotes, qui hanc virtutem nacti fuerint, hanc enim qui habuerint, omnes habebit.

Patientis perfectiones.

Melior eſt patiens viro forti, ait Sapiens, *& qui dominatur animo ſuo, expugnatore vrbium.* Hinc ſequitur, Sacerdotes, fortiores vos eſſe, cùm patientes eſtis, quàm ſi duces aut milites generoſi eſſetis, & cum patientiam nacti fueritis, omnia vobis cedere.

Patiens forti prælatus.

Prou. 16.

Eia igitur, Sacerdotes, hac vos virtute armate, & erga omnes manſuetudinem oſtendite, Apoſtolicum illud ſequentes, *Patientes eſtote ad inuicem.*

Ad patientiam Paulus hortatur.

1. *Theſſ.* 5.

Recordemini doctrinæ, quam S. Iacobus Apoſtolus tradidit, *Patiētes eſtote & vos & confirmate corda veſtra, quoniā aduentus Domini appropinquauit; Ecce agricola expectat pretioſum fructum terræ,*

Item S. Iacobus.

Iac. 5.

Digitized by Google

terræ, patienter ferens donec accipiat temporaneum & ſerotinum. Vos itaque patientiam non minus oſtendite, & animas veſtras in tuto collocate.

Serm. de patient.

Vitæ alterius exſpectatio, præſentis vitæ aduerſitates patienter ſuſtinere cogit.

Ne indignemini Sacerdotes, ait S. Auguſtinus, *ſi in mundo mali florent, & vos aduerſa patimini, quia non eſt Chriſtianæ religionis in temporalibus exaltari, ſed potius deprimi, & vitæ huius vanitates negligere*; eo quòd impij nihil exſpectent in cœlo: vos quoque nihil in hoc mundo exſpectare debetis, ſed in futura bona ſpem conijcere, & quo iam deſiderio conſcendiſtis, ibi mente, quidquid etiam in hoc mundo aduerſi acciderit, exultare. per alterius itaque vitæ ſpem fit, Sacerdotes, vt mundi huius aduerſitates æquo & forti animo tolerentur.

Sacerdotes patientes ſint Chriſti exemplo.

Ad fratr. in erem. ſerm. 37.

Si perſecutiones veniunt, Sacerdotes mei, inquit, idē Auguſtinus, *non deficiamus ſed patientiā habeamus.* ſi paupertas ingruat, ne deſperemus, ſed in Domino confidamus: ſi in vna nos quis maxilla percutiat, quamprimum & alteram præbeamus: ſi contumeliæ in nos deuomantur, taceamus, & calumniantibus ignoſcamus: ſi iniuriæ nobis & conuitia ingerantur, ſi honor lædatur, ne reſpondeamus: ſi iugulemur & inuadamur, alacriter ad mortem & ſepulcrum properemus. Et quamobrem hoc? *non enim ſeruus eſt ſupra Dominum ſuum; ſi enim me perſecuti fuerint*, ait Dominus, *& vos perſequentur.* Quare patientia nobis habenda eſt, Sacerdotes, modo ſerui Chriſti Ieſu eſſe voluerimus.

CAPVT

CAPVT X.

Sacerdotes ſint humiles.

QVotquot è veteribus Patribus de humilitate tractarunt, tantis eam laudibus ſunt proſecuti tantique fecerunt, vt ceteris eam virtutibus pulchriorem, & ad perfectionem atque ornamentum Chriſtiani hominis & imprimis Sacerdotis maximè neceſſariam iudicarint: atque vt verbis ſuis auctoritatem & pondus aliquod adderent, egregiis illam titulis encomiiſq; exornarunt, tantaque laudum præconia in illam protulêre, vt dum eadem audimus, reginam virtutum & virtutem reginarum illam appellare cogamur.

Patres omnes humilitatem magni fecerunt.

Eliphaz amicus Iobi mirabilia Dei opera excutiens ait, *Qui ponit humiles in ſublime, & mærentes erigit ſoſpitate.* Iuxta hanc Philoſophiam Sacerdotes, qui ſeſe humiliant ac deiiciunt, tandem aliquando ſe exaltandos, quique in mœrore & anxietate verſantur, tandē etiā recreādos ſe norint.

Iob.5. Deus exaltat humiles & mæſtos conſolatur.

Tanti ait, Pſalmographus, Deus ſemper humilitatem fecit, vt *reſpexerit in orationem humilium, & non ſpreuerit precem eorum.* Certus ſit Sacerdos, ſe ſi coram Deo ſeſe humiliauerit, ſemper à Deo exaudiendum, & nunquam petitionem ſuam fruſtrandam.

Humilium preces Deus exaudit. *Pſal.101.*

Vbi fuerit ſuperbia, ait Prouerbiorum auctor, *ibi erit & contumelia, vbi autem & humilitas, ibi & ſapientia.* Deſignat autem prouerbium hoc Sacerdotes gloriabundos, præ pudore emori debere; at qui ſe humiliant, verè ſe ſapientes oſtendere.

Prou.11. Vbi humilitas ibi ſapientia.

Hinc Epheſiis ait Apoſtolus, *Obſecro itaque vos ego vinctus in Domino, vt dignè ambuletis, vocatione qua vocati eſtis, cum omni humilitate, & manſuetudine cum patientia.* Inſignis hauddubiè ex-

Ad humilitatem excitat Apoſtolus. *Epheſ.4.*

hortatio,

hortatio, ſed quæ directè Sacerdotes reſpiciat, quorum eſt præ ceteris hominibus iuxta vocationis ſuæ dignitatem ambulare, cum omni patientia, manſuetudine, humilitateq́ue, alijſque Chriſtianis virtutibus.

Conſtit. monaſt. c. 17. Humilitas virtutum theſaurus.

S. Baſilius de humilitate ſermonem inſtituens ait, *Humilitas eſt tutiſſimus virtutum omnium theſaurus, atque omnium diuitiarum ſupernaturalium reconditorium.* Hiſce ego verbis inſiſtens dico, paſtorem illum diuitem & bonis ſupernaturalibus opulentum eſſe, qui humilis fuerit, at ſi humilitate caruerit, periculo expoſitum eſſe, & extrema cum inopia confligere.

De ord. vitæ. Humilitas patientiæ mater.

Sanctus Bernardus quoque de huius virtutis dignitate loquēs, eam cuſtodem pudicitiæ, & matrem patientiæ appellauit, adeò vt ſine hac nemo aut caſtus aut pudicus, aut patiens eſſe queat. Sacerdos qui humilis eſt ſemper pudicus eſt, & omnia æquo animo ſuſtinet; at qui ſuperbia inflatus eſt, ſemper ſe impatienter gerit, vitamq́ue propudioſam viuit.

l. 7. c. fin. & coll. 18. c. 13. Bernard. ſerm. 1. de Natiui. Virtutum fundamentum eſt.

Caſſianus egregium quoque huius virtutis elogium concinuit, dum illam omnium virtutum magiſtram, & cęleſtis ædificij firmiſſimum fundamentum appellauit. Quicunque igitur Paſtor firmum virtutum ædificium conſtruere vult, ab humilitate, velut à fundamento & baſi rerum omnium ſpiritualium exordiatur.

Rectitudinis magiſtra.

Gregorius quoque ſuam ſententiam proferens tradidit, humilitatē eſſe legum directricem, omnis rectitudinis magiſtram, adeò vt ſine illa nec via, nec iuſtitia ſit. Et profectò ſacerdos, qui arrogantia tumet, omnem æquitatem prætergreditur; at qui ſe humiliat, ad iuſtitiæ ſe leges quàm proximè conformat.

Idem

Idem Caſſianus iterum in ſcenam prodeat, dicit enim, humilitatem omnium virtutum eſſe parẽtem, & totius ſpiritualis ſtructuræ ſolidiſſimum fundamentũ, è quo euincere vult, ſpiritualem ſtructuram non poſſe firmam aut ſtabilem conſiſtere, quæ humilitati non innititur. *Coll. 15. c. 17. & coll. 19. c. 2.* Mater virtutum.

Quid denique humilitate, exclamat Gregorius, ſublimius, quid eadem maius? Seſe enim demittens, cum auctore ſuo coniungitur qui in excelſis habitat, & ſupra mundi reſidet cacumen: nam dum ſe humiles deiiciunt, ad Dei ſimilitudinem aſcendunt. Humiliate vos igitur Sacerdotes, ac dij quidam efficiemini, deiicite vos, ſi filij Altiſſimi eſſe, & naturam veſtram cõmutare volueritis. *3 p paſt. adm. 18.* Nihil humilitate maius.

Dicebat S. Ephrem, eos qui humilitatem complectuntur, diaboli laqueis irretiri non poſſe, atque hanc virtutem alas adeò leues & pernices hominibus addere, quibus tam velociter ſe in ſublime efferant, dæmones vt eos attingere nequeant. Nihil aduerſus Sacerdotes humiles efficere diabolus poteſt, at qui ſuperbi & inflati ſunt, illius potentiæ & inſidiis expoſiti patent. *de recta vitæ ratione c. 8.* Humiles à diabolo capi nequeunt.

Dicebat etiam S. Bonauentura, quò Sancti & iuſti magis magiſque in virtutum via procederẽt, & maiores in ſanctis exercitiis progreſſus facerent, eò ſe humiliare etiam profundiùs; quia dũ luci proximi fiunt, quidquid eos in ſeipſis latebat, inueniũt. Et verè ita ſe res habet, iuſtitiam ſcilicet & humilitatem ſemper ſub vno iugo incedere, & quò Sacerdos iuſtior, eò etiam de ſe ſentire demiſſiùs, defectus enim proprios tunc videt clariùs, & particulares imperfectiones perfectiùs intuetur. Eo homo ſe magis humiliat quo iuſtior. *In pharet. lib. 1. c. 34. de reformat. c. 10. ex S. Greg. l. 32. Moral.*

Quo Sancti omnes paſſu, & præſertim Sacerdotes in viſione Dei progrediuntur, & in rerũ æternarum Humilitas perfectionis ſignũ.

S.Greg.l.18. narum ſcientia proficiunt, eodem & in ſuiipſius
Moral.c.27. contemptu, & nihilitatis cognitione procedunt.
& l.35.cap. Tunc primùm enim legitur Abraham Patriarcha
2.& S.Bo- ſe cinerē appellaſſe ac puluerem, quando cū Deo
nau.in Phar. locutus eſt, diuinorūq; colloquiorū factus eſt par-
l.2.c.29. ticeps. Quantum te igitur, Sacerdos, qui quotidie cum Deo loqueris, quique apud maieſtatem eius maiore beneuolentia auctoritateq; polles, quàm omnes olim Patriarchę, humiliare ac deiicere fas eſt, vt hinc euidenter pateat, quantopere in diuinitatis ſchola profeceris?

Quando, dicebat S. Baſilius, ad ſummos Sacer-
Quo Sa- dotij gradus aſcendes, tunc ſimul te dimitte, &
cerdos al- dimiſſiùs de te ſentias; terreat enim te filiorum
tior, eo ſit Aaronis exemplum, & ſcias cognitionem pietatis
humilior. eſſe cognitionem humilitatis; nam ſe animo ſcire
Serm.de ab- ſubiicere, & naturam ſubiugare, Chriſtum eſt ſci-
dic.ſeculi, re imitari. ille autem verè filium Dei imitatur,
& S. Bernā. qui infinitè ſe humiliat.

Epiſt.42. Functiones igitur veſtras cum omni humili-
Potentia tate exercete Sacerdotes, & munus veſtrum hu-
cum hu- militer obite, inque miniſterio ad quod vocati e-
militate ſtis, diligenter incumbite cum Spiritu humili, &
tractari anima ab omni arrogantia libera; obedite diuinis
debet. legibus ſupremæ voluntati non reluctando. Inde
Iſidor. in ſi- inferre vult, potentiam ac magnitudinem cum
nonim.c.fin. omni humilitate & modeſtia tractari debere.

diſt.100.c. Sed cogitate Sacerdotes quod dixit olim ma-
Contra mo- gnus ille Mercurius Triſmegiſtus, quòd quicum-
rem. que ſe cognouit (quod initium humilitatis eſt) hu-
Qui ſe a- manos limites tranſeat, & ad diuinitatem vſque
gnoſcit, pertingat. Beatus igitur ille qui ſe cognoſcit & di-
Deus eſt & miſſè de ſe ſentit: ita enim homo fit Deus, & mira-
non ho- bili quadā metamorphoſi in diuinā naturā trāſit.
mo.

In Pimandro. Eiuſdem quoque rei mentionem faciēs Bernar-
dus,

dus, ait Sacerdotem, interim dum ſe noſſe incipit, atque vndique circumſpicit, animæ partes excutiendo, in aliis nihil omnino quærere quod reprehẽdat aut coarguat; ſatis enim multa in ſeipſo deploranda reperit, ſeſeque deteſtari incipit. Qui nouit ſeipſum alios non capit. *De bene viu. modo ſerm. 54.*

Eundem quoque ſcopum feriens S. Gregorius dixit, *Ex conſideratione propriorum defectuum conſeruatur humilitas in virtutibus.* Hic vos docet, Sacerdotes, ſi ſæpius eſſe veſtrum excutiatis & perambuletis, defectuſque veſtros propiùs perſpiciatis, & ipſum nihil quod vobis proprium eſt, humilitatem haud dubiè induturos. *Lib. 28. Moral. c. 6.* Suiipſius conſideratio humilitatem gignit.

In eo verò perfecta ac genuina ſita eſt humilitas *cũ exhibita gloria cõtẽnitur & exhibẽda nõ appetitur* ait magnus Albertus. Nã qui vere humilis eſt, nec maioribus nec minoribus, nec etiam æqualibus ſe aſſimulat, imo ſibi firmiter perſuadet, nullos in mundo ſe inferiores eſſe, ſeſeque omnium minimum cenſet; denique neminem contemnit. In quo vera ſita humilitas. *in paradiſ. anim.*

Humilitas denique virtus eſt, qua fit vt homo ſeipſum verè cognoſcens, ſibi ipſi diſpliceat, vilis reputari velit, ſuique contemptu gaudeat, ait Sanctus Bernardus. Humilis cotemni gaudet. *de grad. humil. & contempt propr. excell. & epiſt. 42. & in cant. ſer. 16.*

Hæc omnia conſidera, Sacerdos, atque ad hanc normam actiones tuas efforma ac dirige; cumque ad altaris miniſteriũ vocatus fueris, ait S. Iſidorus Peluſiota, vocationem tuam legibus officij tui attempera, te benignum omnibus & humilem exhibendo, & cogita, non eſſe tribunitium quoddã aut ciuicum munus tuum, nõ imperium quoddam turgidum, non regnum inflatum pompis, & inſolens, ſed humile & pacatum miniſterium. Quo maior es, clerice, quò ſublimior, eò caput dimittere ſubmiſſiùs debes & te deiicere profundiùs, ad arborũ pomiferarũ exemplum, quæ quò fructibus Officium Sacerdotis officium pacis vult illum humilem. *Epi. 157. l. 1.*

magis

magis onuſtæ & grauatæ ſunt, quò ramos dimittunt magis, vt ad terram penè propendeant. quò alludens ſapiens ait, *In die honoris tui ne extollaris.* Perinde ac ſi diceret, Sacerdotales illi honores ad ſuperbiam te non concitent, nec te reddant inſolentiorem dignitates grandiores oblatæ.

Eccl. 11.

Rectorem te poſuerunt; noli extolli, ſcriptum eſt in Eccleſiaſtico, *eſto in illis quaſi vnus ex ipſis.* Te verò, Sacerdos, Diuina maieſtas in Eccleſia ſua ad animas gubernandas dirigendaſque conſtituit: at noli propterea extolli, & quo magis te cælum extollit, Deuſque te amplioribus cumulat honoribus, eò ſenti de teipſo ſubmiſſiùs.

Eccl. 32.

Quo Deus Sacerdotẽ tollit ſublimius quò ſe dimittat magis.

Oratio humiliantis ſe penetrabit nubes, ait Sapiens iam olim. Veſtrum verò eſt Sacerdotes, orare, & ſi ſubmiſsè de vobis ipſis ſenſeritis, vota veſtra & preces nubes penetrabunt.

Eccl. 35.

Humilitas in precibus iuuat.

Apoſtolus Theſſalonicenſibus ſcribens dicebat, *facti ſumus paruuli in medio veſtrum*, non vero altũ ſapuimus, aut inflatos animos oſtendimus. Docuit hic Sacerdotes, quod, quamuis eorum dignitas magna ſit, ſeipſos tamen magnifacere non debeant, ſed humiliter de ſe ſentire, quamuis etiam ſummos in Eccleſia honores obtineant,

1. Theſſ. 2.

Sacerdotes magni cũ ſint fient parui.

Humiliamini in conſpectu Domini, & exaltabit vos, ait S. Iacobus Apoſtolus. Vobis hoc dictum putate Sacerdotes, cumque quotidie in conſpectu Domini verſemini, coram eo vos humiliate, vt vos tum in terra tùm etiam in cælo extollat.

Iac. 4.

Sacerdotes humiles à Deo exaltabuntur.

Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiã; quoniã ab humilibus honoratur. Hanc lectionem diſcite Sacerdotes, quanto ſcilicet maiores eſtis, tantò vos dimittite profundius, ſi modò propitium ac beneuolum ſentire Deum velitis, & gratiam coram eo inuenire.

Eccl. 3.

Humiles apud Deum gratiam inueniunt.

Nec

Nec ſuperbi placuerunt tibi Domine, dicebat orans Iudith, *ſed humilium & manſuetorum ſemper tibi placuit deprecatio.* E viduæ huius oratione inferendum eſt, Sacerdotes ſuperbos Deo diſplicere, & ſolas humilium preces illi gratas & acceptas eſſe. *Iudith.9.* Humilium preces Deo placent.

Nonne cum eſſes paruulus in oculis tuis, caput in tribubus Iſrael factus es? obiecit olim Sauli Deus. quibus verbis velut prognoſtico prædocuit, illos qui ſe dimittunt & paruifaciunt, à cælo extolli & magnifieri: ac præſertim Sacerdotes; qui cùm ſe imperio & dignitate indignos reputant, tunc à Deo duces & rectores conſtituuntur. Qui ſeipſos paruos faciunt, Deus facit magnos. *1. Reg. 15.*

Hanc igitur virtutem amplectamini, Sacerdotes, tam pretioſum vobis monile adoptate, tam ſolido fundamento ædificium veſtrum ſuperimponite, eſtote humiles corde, humilitatemque tum verbis tum potiùs reipſa demonſtrate: qui enim in verbis humilitatem non ſpirarit, is nec in operibus eamdem præferet. Sacerdos humilis ſit in verbis & operibus. *Climac. gradu 4. de obed.*

CAPVT XI.

Sacerdotes animo pacato & tranquillo ſint.

SI pax, quies, ac tranquillitas mundo neceſſaria eſt, in Sacerdotibus imprimis eadem requiritur, quorum animus ſemper quietus, ſemper gaudere malacia, nunquam turbari, aut bellis inquietudinumque angoribus diſtrahi debet: pax enim & manſuetudo pietatis indicia ſunt, & euidentes animæ ſanctæ characteres. Pax Sacerdotibus neceſſaria, tranquillitas *S. Baſilius.*

Iſaias vitam impiorum deſcribens, animã illorũ velut mare tẽpeſtatibus & procellis obnoxiũ ſemper exæſtuare & efferueſcere dicebat, *Cor impij ſicut mare feruens.* Quod euidenter demonſtrat, Impiorum mens ſemper inquieta. *Iſai.57.*

ſtrat, illos Sacerdotes nefarios & ſceleſtos eſſe quorum animus turbatus atque inquietus eſt, belliſque ciuilibus & inteſtinis aſſiduè diſtrahitur.

Pſal. 75. Hinc ait Pſalmographus, *Turbati ſunt omnes inſipientes corde*, eorumque mens tempeſtatibus exagitata. Quibus Prophetæ verbis efficere licet, ſtoliditatis & inſipientiæ ſignum eſſe, turbatum habere animum, & ſpiritum variè commotum & agitatum; adeò vt Sacerdos cuius Spiritus turbatus eſt & inquietus, ſtolidum ſe ac fatuum; at cuius mens pacata & ſedata, ſapientem ſe eſſe, declaret.

Stultitiæ ſignum eſt, mentem habere turbatam.

Scripſit Pſalmographus, cùm iratus fueris aduerſus peccatores Domine & furorem indueris, tunc eoſdem turbabis, idque in peccatorum illorum vindictam; *& in ira tua turbabis eos.* Vnde infero Sacerdotem, dum animus illius inquietus eſt, menſque eius æſtu perturbationum aſſiduè efferueſcit, Deum iratum habere, eiuſque peccata ac vitia hocce flagello puniri.

Anima cum inquieta eſt ſignum eſt Deum illi iraſci. *Pſal. 82.*

Anima mea, inquit idem Pſalmographus, *turbata eſt valde*, quietem non habet; noctu diuque exagitor, & mens perpetuo conflictu diſtrahitur: *Sed tu Domine vſquequò?* quamdiu haſce turbas tolerabis? quamdiu hæc me bella exagibunt? quando tandem mihi inducias concedes? Quibus è verbis concludere volo, Eccleſiaſticos, quorum mens libera non eſt, nec animus ſedatus Deum aſſiduis precibus exorare debere, turbas & inquietudinem Spiritus vt ſerenet, inſurgentes coerceat paſſiones, vt Regis huius exemplo, pacata & pacifica mente fruantur.

Pſal. 6.

Dauid mentis tranquillitatem à Deo petijt.

Mentis tranquillitas Dei donum.

Iob. 3.

Bonus ille Tobias ita olim Deum feruore quodam Spiritus precatus eſt, *Iuſtus es Domine & omnia iudicia tua iuſta ſunt; & omnes viæ tuæ miſericordia*

cordia & veritas, & iudicium. Et nunc Domine magna iudicia tua, quia non egimus ſecundum præcepta tua, & non ambulauimus ſinceriter coram te: poſt tempeſtatem tranquillum facis, & poſt lacrymationem & fletum, exultationem infundis. Pia profectò meditatio, quæ docet pacem interiorem & Spiritus tranquillitatem Dei donum eſſe, & Sacerdotem, qui cor inquietudinibus & æſtibus varijs impeditum turbatumque habet, ad Deum ſe conuertere, ab eo pacem inturbelis, & ſerenitatem mentis expectare debere.

Poſtquam grauis illa tempeſtas, quam Euangeliſta deſcribit, quaque Apoſtolorum cymba iactabatur, adeo vt omnes naufragium pertimeſcerent, deſæuit; Chriſto nauiculam ingreſſo, *facta eſt tranquillitas magna*, & timere homines deſierunt. Mundi huius mare aſſiduis tempeſtatibus obnoxium eſt, ac varias agitationes & æſtus experitur, in quo ſcilicet animarum noſtrarum cymbæ tempeſtatibus iactantur; at mox vt Deus eaſdem ingreditur, eaſque ſubire non dedignatur; tunc, ô Sacerdotes, mens quieſcit, Spiritus malaciam ſentit, iudicium ſerenitatem, ratio quieta eſt, & anima tuto ſecuroque loco poſita.

Tranquillitatem animæ Deus adfert. *Matth.* 8. *Marc.* 4. *Luc.* 8.

Iuſtitia & pax oſculatæ ſunt, habet Pſalmiſta: porrò Auguſtinus in hunc pſalmi locum duas haſce virtutes ſorores & ſocias eſſe credit, quæq; à ſe inuicem ſeparari nequeunt; nullumq; à pace amari poſſe, ſi non prius iuſtitiam dilexerit. Adeo vt Sacerdotes iuſtitia carentes & vitæ ſceleſtæ, pacifici aut quieti eſſe nequeant, nec vllam in negotiorum ſuorum regno pacem ſperare.

Pſal. 84. Pax & iuſtitia ſemper ſimul gradiuntur.

Apoſtoli poſtquā Dominicæ paſſionis tēpeſtas deſeuijſſet, cū vno in loco, cubiculi forib. occluſis ſimul

pacem vt habeat quis, mundo oſtium occludat.

ſimul eſſent, repentè Redemptor inopinatò comparens in eorum medio ſtetit, pacemque iis eſt apprecatus, *Stetit in medio eorum, & dixit eis, pax vobis.* Quod myſterium docet, nullos vera Ieſu Chriſti pace frui poſſe, eaque dignos eſſe, niſi qui mundo ianuas occlusêre, vitamque ſolitariam viuunt, imprimis verò horum nomine Sacerdotes complector.

Luc. 24.

Sacerdotes Deum timentes incredibili pace fruuntur.

Quàm magna, canit Pſalmographus, *multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te!* quantamque eiſdem pacem præparaſti! Verax profectò vaticinium; Sacerdotes imprimis, qui Deum timent & reuerentur, incredibili pace, & quiete mentis indicibili perfrui.

Pſal 30.

Pſal. 36.

Pax conſcientiæ non niſi bonis eſt.

Manſueti autem, ait idem Pſaltes, *hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.* Alius Prophetæ locus, quo docet, illos Sacerdotes ſolũ pacem, tranquillitatem, conſcientiæque quietem promereri, qui manſueti ſunt, & benignitatem in omnibus actionibus ſpirant.

Pax promiſſa Dei legem amantibus.

Pſal. 11 I.

In eamdem omninò rem in Pſalmis ſcriptum legimus, & velut Propheticè promiſſum: *Pax multa diligentibus legem tuam Domine, & non eſt illis ſcãdalum.* Hiſce porrò verbis Spiritus ſanctus indicare voluit, Sacerdotes imprimis, qui Dei legem diligunt, eamque inuiolatè obſeruare satagunt, nullumque proximo ſcandalum afferunt, animo ſemper hilari, læto, quieto eſſe, multaque pacis abundantia perfrui.

Iſai. 48. & Baroch. 3.

Vtinam, Iſaias ait, præcepta mea obſeruaſſes, & in mandatorum meorum ſemitis ambulaſſes, *facta fuiſſet ſicut flumen pax tua, & iuſtitia tua ſicut gurgites maris.* Quo promiſſo inſinuatur, illos, qui diuina mandata diligenter obſeruant, & ad executio-

executionem perducunt, conſcientiæ tranquillitate digniſſimos eſſe.

Benignus ſit qui Spiritus quietem quærit.

Redemptor Chriſtus Apoſtolos olim ſuos erudiens, inter alia illis ait, *Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris.* Vobis hoc occinitur, Sacerdotes, vt hinc ediſcatis, ſi interiori gaudere pace malaciáque ſpiritus cupiatis, dulcedinem morum, verborum benignitatem, & miram animæ humilitatem conſectandam.

Matth. 11.

Pax & iuſtitia gaudium cauſantur.

Cęterùm pax hæc ab ipſa iuſtitia originem trahit, & gaudiũ, pacem vt matrem agnoſcit. Inde S. Cæſarius: *De iuſtitia naſcitur pax, & de pace gaudium generatur.* Vbi verò pax & iuſtitia defuerint, verum adeſſe gaudium, deliciæ veræ & ſincera voluptas non poteſt. pacem igitur ſectemini Sacerdotes, ſequimini iuſtitiam, ſi modò gaudij & conſolationũ internarũ participes eſſe cupiatis.

Admonit. 2.

Mundi cõtemptus Spiritus quietem cauſatur.

Sancti Sacerdotes Magno Gregorio teſte, *qui nihil huius mundi appetunt*, nec in ſæcularibus ſpẽ figũt, *nullis in corde tumultibus aguntur*, nullam internè procellã metuũt, cõflictus nullos aut prælia perhorreſcũt, nec ingruẽtibus cogitationũ turbinibus concutiuntur, *ſolam namque æternam patriam appetunt*, ad quam tota mentis contentione aſpirant, *& quoniam nulla huius mundi diligunt, magna mentis tranquillitate perfruuntur*, & miram quandam conſcientiæ quietem ſentiunt.

lib. 4. Moral. c. 34.

Huc etiam reſpiciens Iob, pro iuſtis dicebat *Qui ædificant ſibi ſolitudines*; quæ Prophetæ verba Gregorius exponens, addit, illos ſibi ſolitudines ædificare, *qui ſe mundi tempeſtatibus, & agitationibus eripiunt, & terrenorum deſideriorum tumultus expellunt, vt vna & ſancta quadam intentione æternæ, pa-*

Iob 3. Greg. lib. 3. moral. c. 28.

næ, pa-

Solitudo nutrix quietis.
na patriæ in amorem intimæ quietis anhelent. Is verò (ait idem Gregorius) omnes mundanarum cogitationum turbines à ſe depulerunt, qui ſecura

Ibid.
Fugiat negotia qui pacem amat.
Pſal. 26.
quiete perfruens dicebat, *Vnā petij à* Domino, *hanc requiram, vt inhabitē in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. A frequentia quippe terrenorū deſideriorum fugerat, & ad magnā ſolitudinē ſemetipſum cōtulerat, vbi eo tutius nihil extraneū cōſpiceret, quo incōpetens nihil amaret.* Sacerdos cordatus & prudēs idem omnino agat, ſeque mundanis negotiis expediens, cor ſuum in quiete componat, nihil præter Deum deſiderando, & cetera extra illum contemnendo.

Delectatur anima ſi ſecum habitet.
Quamuis autem corpus ſine anima nihil omnino deſiderare queat, & hinc omnem ſenſum mutuetur, vnde motum trahit: ad Spiritus & animi imperium tamen ſpectat, carnis habenas contrahere, eamque velut mancipium in tribunali interno conſtringere, & partes exteriores quoad ea quæ dedecent & perniciem adferunt moderari, vt ab omni carnis concupiſcentia liberum, in regio animæ palatio, diuinæ vacare poſſit ſapientiæ, in quo terrenarum occupationū turbine ceſſante, cæleſtium æternarumque deliciarum voluptate cogitando perfruitur. Hoc vobis, Sacerdotes dictum ſit, tunc animam veſtrā mille deliciis refertum iri, ſi ſolitudinem conſectando, negotiaque omnia fugitando ſeſe recolligat, cogitationesque ſimul vnum in locum congregatas habens apud ſe ipſa commoretur.

S. Leo ſerm. 8. de ieiun.

Amor Dei, quietem & mundi, inquietem cauſatur.
Quamuis autem res mundi huius inferioris delectationes ſuas & voluptates aliquas includant, non ſatiant tamen, Deus meus, exclamat Auguſtinus, vti tu animam ſatiare ſoles: in te ſiquidem

iuſtus,

iuſtus mille delicias inuenit, amor enim tuus dulcis & pace plenus, & quantum tu cor poſſederis, tantùm & ille tranquillitate & quiete idipſum replet: at econtrà mundi amor & carnalis, ſeditioſus, vagus, inquietus eſt, qui quaſcũque ſubit animas, violentia & inquietudine excruciat, & aſſiduis eaſdem ſuſpicionibus, perturbationibus, Zeloque continuo diuexat, terroribus & formidine non moritura exagitans. At in te vno quies ſecura, pax inuiolabilis, & vita penitus imperturbabilis, nullique agitationi varietatique obnoxia. Egregia hæc vos meditatio, Eccleſiaſtici, doceat, vnicè ac præ reliquis Deum diligere, mundum fugere, ab illo enim vera animæ quies, ab hoc inquietudo ſollicitudoque mentis dependet. *Cap. 20. Medit.*

Ceterùm per pacem hanc interiorem cũ D. Auguſtino intelligo ſerenitatem mentis, tranquillitatem animi, ſimplicitatem cordis, vinculum amoris, conſortium charitatis, & omnium reip. humanæ turbationum quietationem. Beatus igitur Sacerdos ille, hinc qui pacem habuerit, & procul à bello & turbis mundi ſecedit. Tum vera, juxta Albertum magnum cum Deo pax habetur, cùm quinque ſenſus exteriores, & omnium membrorum vſus cunctaque opera exteriora rationi ſubdita ſunt: cumque omnes affectus noſtri cogitationes, voluntates, intentioque, & quidquid internum eſt, ſub animæ moderamine procedit, eiusque ductum directionemque ſequitur. Quicũque igitur incorde pace potiri voluerit, quidquid dixerit egeritùe, huius iuſtitiæ legibus ſubiiciat neceſſe eſt. Quid ſit pax Spiritus *De verbis Dom.* In quo ſita in paradiſo animæ.

Frequenter co tranquillũ, ait prius Bernardus,

Deus cum pacatis habitat.

viſitat Deus & in anima quæ pacem ſectatur commorari gaudet, eo quòd ipſe pax ſit; *& in pace factus eſt locus eius.* Pacem igitur diligite, & viuite in pace; Sacerdotes, ſi Deum in animis veſtris commorari velitis.

Lib. de interiori domo c. 5.

In cōp. vitæ ſpiritual. c. 14.

Qui pacē cupit ab omni affectu ſit liber.

Verè is beatus, ait Ludouicus Bloſius, qui intrinſecus ab omnibus denudatus, nullis aduerſitatibus concutitur, nec in proſperis præ ſuperbia inſoleſcit; ſed æquo animo inæqualia & iniqua ſuſtinet, qui, vt ita dicam è ſeipſō egredi didicit; & perfecta quadā renūtiatione ad ſummū caritatis faſtigium peruenit. Quam putas ille pacem habebit? talem profectò, tantamque, verbis vt exprimi nequeat. Hiſce è verbis diſcite Sacerdotes, ſi veræ ſanctæque pacis beneficio frui velitis, rupem vos eſſe debere in medio mari collocatam, & animum infractum gerere, quin & omnibus imò vobis ipſis nuntium remittere.

Pacis interioris laudes.

O læta & iucunda pax, ait idem Auctor, per quam anima intrinſecè rapta eſt, omniumque exteriorum memoriam exuens, feliciter in Domino requieſcit. O grata & benigna, amabilis, & deſiderabilis pax & quies, in qua & per quam anima ſeipſam tranſcendens, & ineffabilium diuitiarum gloriæ diuinæ abyſſo demerſa in Deo ſuo negligit ac deſpicit vniuerſa! Beata & ter beata verè anima illa, quæ hoc modo in Sponſi ſui ſinu requieſcit ac dormitat, & extra ſeipſam rapta inter ſuauiſſimos dilecti ſui amplexus in pace viuere meretur.

Bonæ conſcientiæ encomia.

Ad hanc porrò pacem vos diſponite beatæ mentes, à negotijs ſæcularibus longè admodū recedite, à mundi turbis animum auocate, nebulas inquietationum à vobis diſpellite, imperate ventis & fluctibus cordis veſtris; ipſum in pace diſpo-

diſponite, ac vobiſcum cogitate, bonam conſcientiam, teſte D. Bernardo, primum religionis titulum eſſe, templum Salomonis, benedictionis agnum, deliciarum hortum, lecticam auream, gaudium Angelorum, arcam fœderis, theſaurum regium, aulam Dei, cæleſte palatium, Spiritus Sancti diuerſorium; Denique nihil in hac vita haberi poſſe certius, aut in mundo gratius quàm bonam conſcientiam.

De conſ. cap. penult.

CAPVT XII.

Sæcularia contemnant Sacerdotes.

Rerum temporalium vituperium & deſcriptio.

RErum temporalium contemptus, ſæculi fuga, vanitatum repudium, & vniuerſalis quędam terrenorum renuntiatio, honeſtæ ceſſiones ſunt, & Sacerdotibus imprimis honorabiles. Temporalia enim grauia & dura ſunt onera, occupationes tetricæ, tyrannides violentæ & rabidæ; ſunt inferni inſidiæ, ſæcularium gehennæ, regularium diſſolutio, & animarum illectrices decipulæ; *quicunque enim in mundo exſurgere, & in ſæculo diuites fieri cupiunt, incidunt* quamprimum, *in laqueos diaboli*, vt ait Apoſtolus.

1. Timoth. 5.

Sacerdos Iudaicus nudus in ſacrarium cur ingrederetur.

Legis Moſaicæ Pontifex, in cuius veſte omnes omninò creaturæ exſculptę erant, quique ince dens vniuerſum ſecum terrarum orbem, quam humeris tenebat, moueri faciebat, nudis pedibus ac diſcooperto capite ſacrarium ingredi iubebatur. Quo ſanctus Spiritus aliud nihil indicare volebat, quam Sacerdotes, mox vt in Eccleſiam ingrediuntur, quamuis omnibus mũdi facultatibus onuſti & grauati eſſent, nudos pedes, id eſt affectiones, quę veri animę pedes, nudas & expeditas, habere debere.

 Diſci-

Sacerdotes ad Dei cultum vocati omnia deſerant.
Matth. 19.

Diſcipuli Chriſti ad illius ſequelam vocati & ad Apoſtolatum promoti, hanc quamprimum in manu illius profeſſionem in rerum omnium mundanarum contemptu repudioque ſtabilitam emiſere; *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te.* Ita boni probique faciant Sacerdotes, relinquant inquam & repudient quiquid humana ſectatur ambitio, quamprimum vt ad tam potentis Domini ſunt miniſterium euocati & ad ſacros ordines promoti.

Beatus Sacerdos qui rebus mũdi affixus non eſt.
1. Reg. 12.

Samuel Propheta in ſancto illo ludo edoctus, ſe ab omni ambitione & cupiditate terrena ſemper remotum fuiſſe quàm qui maximè, coram Hebræorum multitudine aſſerens dicebat, *Loquimini de me coram Domino & coram Chriſto eius, ſi de manu cuiuſpiam munus accepi, vtrum bouem cuiuſquam tulerim aut aſinum*; id eſt ſi quid mundanum aut ſæculare concupiui. O beatum Sacerdotem, idem dicere qui potuerit, & coram vniuerſo mundo animæ ſuæ integritatem omniumque affectuum ſanctè reformatorum generale moderamen confiteri. Simile quid de Moſe legere eſt Numer. 16. & de Apoſtolo Paulo Actor. 20.

1. Reg. 12.
Sacerdotes à mundi vanitatibus nihil commodi exſpectent.

Nolite declinare, ait idem coram populo Samuel, *poſt vana quæ non proderunt vobis, neque eruent vos quia vana ſunt.* Idem vobis occino, ſacrati Sacerdotes; nolite declinare poſt vana, eo quòd nullum illa vobis auxilium, nullam voluptatem, nullumque commodum adferre poſſunt.

Quidquid in mundo vanitati ſubiectum.
Eccleſ. 3.

Quod reſpiciens Sapiens ait, *Omnia ſubiacent vanitati, & omnia pergunt ad vnum locum.* Quidquid in mundo eſt, vanitati ſubditum eſt, omnia eòdem properant, omnia è terra conſtant, & tandem in terram abeunt, ſuiſque origini reſpondet. Quàm verò ille ſapiens, qui hanc à ſapientia lectio-

lectionem diſcens, rebus mundi huius non adhæreſcit, cùm vaniſſimæ ſint & in arena fragili fundatæ.

Hanc olim Philoſophiam Apoſtolos ſuos docuit Chriſtus dicens, *Nolite poſſidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis veſtris, non peram in via, non calceos in pedibus, non baculos in manu, nec duas habeatis tunicas.* Sublimis hæc philoſophia ad omnes Sacerdotes ſpectat, ac dicere vult illos qui diuinæ prouidentiæ incumbunt omnes mundi huius res negligere ac peſſundare debere.

Chriſtus Apoſtolis ſuis mundi & rerum terrenarũ contemptum cõmendat. *Luc. 12. Matth. 10.*

Quinque illis regibus in Geneſi interfectis, cùm præda diuidenda eſſet, Rex Sodomorum Abrahæ Patriarchæ ait, *Da mihi animas, cetera tolle tibi.* Moraliter hoc exponendo, dico Religioſum idem omnino dicere debere, & vnicam animarum ſalutem reſpirantem poſt acre tentationum bellum confectum, inimicos debellatos mundo occinere, Nonniſi animas peto munde, tibi tolle vanitates, diuitias tibi ſerua, & reliqua tibi cedant.

Gen. 14. Sacerdos omnia negligit præter animarum ſalutem.

Cùm tribuum Iſraelis catalogus recenſeretur, & ſingularum numerus ſubduceretur vt ad bellum ſe accingerent & arma ſumerent; edicto DEVS vetuit, ne Leuitæ in bellum conſcriberentur, ſed tabernaculi curandi eis cura incumberet, *Tribum Leui noli numerare, neque ponas ſummam eorum cum filijs Iſrael, ſed conſtitues eos ſuper Tabernaculum teſtimonij.* Denotare myſterium volebat, Sacerdotes, noſtros & Religioſos, veteribus Leuitis ſuccedentes, in mũdi negotia conſcribi non debere, vt in illis arma induti, honores conſectentur, & ad vanitates ſæculi adſpi-

Leuitarum erat tabernaculum ſolum curare. *Num. 1.*

adſpirent, diuitias ambiant, & in inanijs ſæcularibus confligant; cùm nimirum eos ad tabernaculi ſui cuſtodiam deſtinarit Deus, id eſt nihil illos aliud quàm Eccleſiam curare, quam altari ſeruire, & ſoli illius miniſterio ſeſe impendere voluerit.

Qui mundum contemnunt, Eliſæo Prophetæ ſimiles. 4. *Reg.* 5.

Naaman Princeps militiæ Syriacæ, in terram Iſraelis magna pompa magnificentiaque, decem argenti talentis, & ſex aureorum millibus, decem veſtimentorum exquiſitorum paribus inſtructus, profectus eſt, quæ omnia, poſtquam à lepra ab Eliſæo curatus eſſet, eidem in grati animi ſignum obtulit; ſed Propheta mundana cuncta aſpernari aſſuetus, conſtanter & heroicè eadem repudiauit, dicens, *viuit Dominus antequam ſto, quia non accipiam.* Mundus, allegoricè exponendo, Naaman quidam eſt, lepra infectus quàm qui maximè, qui ob noſtra in illum obſequia, quotidie nobis aurum, argentum, aliaque pretioſa offert, ſed ſoli Giezij eadem recipiunt, qui verò eadem deſpiciunt ac reſpuunt, Eliſæi ac Prophetæ ſunt.

Mundus Baltaſſari collatus, & ſacerdotes Danieli. *Dan.* 5.

Baltaſſar Danielem puerum fouens, eiuſque merita doteſque digna compenſatione remunerari ſatagens, multa in eumdem conferre munera voluit; ſed qua erat conſtantia Propheta ait, *Munera tua tibi ſint, & dona domus tuæ alteri da,* &c. Mundus haudubiè tyrannus eſt, & tyrannus Babylonis, in quo Sacerdotes ſecundi quidam Danieles ſint, qui quando honores, dignitates, munia, diuitiæ, quæ mundi dona & fauores ſunt, ſibi offeruntur, quamprimùm eadem deſpiciant, cumque Propheta dicant, vanitates tibi tuas ſerua munde, & alijs, non nobis, domus tua munera concede; nos enim iã omnibus nũtiũ remiſimus.

Pius

Pius ille rex Dauid, mundiq́ue deriſor maximus, orans & ex intimo cordis affectu anhelans dicebat, *Quid enim mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram!* Quin & idem dicis anima mea? quin & vos Sacerdotes & Religioſi eaſdem preces repetitis? ſemel in vita eaſdem ex animo dicite, & hanc coram Deo profeſsionem facite, nihil eſt Deus bone, vel ſurſum vel deorſum, nihil in cælo, vel in terra, quod nos delectet amplius quàm tu ipſe: tu omne bonum, vnica noſtra voluptas, nihil extra te quærimus, cetera odimus & auerſamur. Dauid mundi contemptor *Pſal. 72.*

Ioannes Euangeliſta Chriſti deliciæ iam ſenex de mundi loquens contemptu, ita diſcipulos ſuos eſt allocutus, *Nolite diligere mundum, neq; ea quæ in mundo ſunt.* Vobis hoc dictum putate Eccleſiaſtici, & ſi vel aliqua vobis iudicij mica eſt, mundi affectum exuite, cor nolite prophanis rebus inquinare; neque enim mundana diligi merentur. Ioannes Euang. mundi docuit contemptum. *1. Ioan. 2.*

Sapiens hanc vanitatem cùm perſpexiſſet, ita ipſum eſt allocutus, Numquam amorem meum rebus ſæculi huius applicabo; perſpexi enim & circumſpexi vndique, vt ſcirem quid eſſet mundus, *& vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi, & nihil permanet ſub ſole*, & omnia vanitati mutationiq́ue obnoxia ſunt. An non idem vos ſcitis Sacerdotes! an non omnia hæc inferiora deſpicietis? oculos per omnia circumferte, cogitatione ab arctico ad antarcticum polum tranſcendite; videte quid ſit mundus: videbitis haudbiè nonniſi inconſtantiæ theatrum & vanitatis idolum eſſe, nihilque in eo ſtabile aut firmum reperiri. Mundus mera vanitas. *Eccleſ. 2.*

Egregiam in hanc rem apud Lactantium Firmia- *Lib. 9. de ira Dei.*

mianum ſententiam reperire eſt, *Proinde vniuerſos oportet, qui ſapientes, qui homines dici volunt fragilia contemnere, terrena calcare, humilia deſpicere, vt Deo beata neceßitudine & amore vniantur & adhæreſcant.* Poſt magnum illum oratorem liberè dicam, Sacerdotes & Religioſos, verè ſe homines & ſapientes oſtendere, cùm vanitates contemnunt, fragilia deſpiciunt, vana negligunt, atque hæc vnica Deo illorum amore & affectu inſeparabili vniendorum eſt ratio.

Lactantij ſententia.

Seneca in gentilitatis tenebris dicebat olim, *In inſuperabili loco ſtat animus qui exteriora deſeruit: in expugnabilis eſt, quē multis machinis fortuna non transfixit.* floſculum hunc è gentilitatis agro decerpens vt in Chriſtianorum viridaria transferatur, verum eſſe fateor, animam tunc rupi inædificatam eſſe, & in loco tuto verſari, cum mundo generali quadam rerū temporalium ceſſione nuntium remiſit ac valedixit: tunc ſcilicet religioſus inuincibilis eſt, cum mundus omni ſuo artificio & machinis nefarijs ac ſubdolis eius animum expugnare & euertere non potuerit.

Epiſt. 83.
Anima inexpugnabilis quæ mundo renuntiat.

Antiquitatis oraculum Ariſtoteles, Alexandro ſuo ſcribens, eumque ad virtutem inſtruere ſatagens, & ab immoderata rerum regnandique cupiditate auertere, omnia vt contemneret ſeſeque indigna æſtimaret, ſuaſit, dicens, *Magni res eſt animi contēnere magna.* Mihi nemo vitio verterit, ſi Philoſophi huius ſententiam mihi vſurpauero, & Monarchæ huic dicta, Sacerdotibus noſtris dicta credam; iiſque occinere, mundi dignitates & diuitias contemnere, heroicum animum indicare, ſublimitatem mentis ſapere, & animoſam Spiritus generoſitatem arguere.

Epiſt. ad Alexand.

Rerum ſæculi contemptus magni res eſt animi.

Scrip-

Scripſit in officijs M. Tullius, nihil eſſe tam an-ti, tamque parui animi, quam inordinato re-n temporalium diuitiarumque amore teneri: nilq; etiam honeſtius magnificentiuſque, quam cunias contemnere. poſt, gentilem hunc orato-n dixero vobis Sacerdotes, vanitates ſequi, & indana conſectari, anguſtias animi arguere, & ntis tenuitatem declarare: è contra verò om-i ſub pedibus protorere nihilque terrenum bire, ſapientem, cordatum, magnanimum, & gium virum oſtendere.

Lib. 1. Magnanimi eſt mũdana deſpicere.

Beatus, inquit Pſalmographus, *vir cuius eſt no-n Domini ſpes eius, & non reſpexit in vanitates inſanias falſas.* Beati inquam, Sacerdotes & Re-gioſi, qui nonniſi in Domino ſperant, qui va-tates ne aſpicere quidem dignantur, qui hono-s, delitias & diuitias vitę huius, quæ verè vanita-s & inſaniæ ſunt, neglexerint: ſed inſaniæ falſæ ındi huius: inſani verò & ſtolidi qui eaſdem nſectantur.

Beatus qui mundi vanitates nõ reſpexerit. *Pſal. 39.*

Solinus ſcripto prodidit, hirundines ea ſo-rtia ac ſagacitate à natura donatas eſſe, num-iam vt nidificent in domo ruinam minante & m iã collapſura, imo à malè materiatis ædificijs ſcio quo tacito inſtinctu fugiãt, *Hirundines in mo minante ruinam non ædificant, imo fugiunt à ale materiatis ædificijs.* Hanc comparationem ad-tans, potiori iure dixerim homines, imò Re-giosos, à mundo ſe ſeparare debere, eum fuge-, neue in eo ſtabilem rerum ſuarum ſedem fi-ere, vtpote quem caducum, fragilem, decidu-n, & periculis expoſitum, & ruinam minitari orunt.

Hirundines in domo ruinoſa non ædificant.

Scripſit Philonius ſcriptis ſuis celebris, Mun-um picem eſſe, qui quolibet leui attactu tan-gentes

De ſcientia bene moriendi.

gentes inquinat; quin & viſcum, qui ſuos in modum aucupis, peccati & mortis æternæ retibus inuoluit. Dicere aliud auctor hic noluit, quã illos, qui inquinari nolunt, vel Satanæ laqueis irretiri, mundum fugere, & ab omni ſe terrena affectione exuere debere. Hoſce ergo laqueos fugite Sacerdotes, & omnia quæ in mundo ſunt fugite.

Mundus pici inquinanti ſimilis.

Aues quæ in terræ ſuperficie nidum exſtruunt, in euidenti pullorum amittendorum diſcrimine verſantur, humi enim repunt ſerpentes, mures agreſtes, viperæ, aliaque noxia animalia victitant, qui oua exſugunt, impediuntque ne eiſdem incubare queant. Ita quoque ſacerdotibus euenire certum eſt, qui deſideria ſua & affectus terræ affigunt: ita enim ſæpenumerò fit vt eadem perdant, quibus voluptatem & amorem ſuum affixerunt.

Simile.

Philip. Diez in ſumm. Concion.

Qui in regionibus terræ motus experiri ſolitis viuunt, in vitæ amittendæ periculo verſantur. nullum porrò ſui ſaluandorum melius ocurrit remedium, quàm ſi domibus & parietibus deſertis agros petant. Mundus hic, Religioſi, locus eſt motibus, agitationibus, concuſſionibus, turbis, inquietudinibus plenus & bellis, in quo ſemper in periculo verſamur, nulla porrò melior ſaluandi ſe occurrit ratio, quàm eodem egredi, omnibus valedicere, atque in apertum ſanctæ piæque vitæ prodire.

Mundus locus agitationibus obnoxius.

Idem ibid.

Quàm igitur meritò exclamat regius Propheta, *filij hominum vſquequò graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?* Propheta homines mirabatur: equidem Sacerdotes, demiror, vt habeant cor induratum & graue, vt quid mundum & mundana diligant, quæ nonniſi me-

Pſal. 4.

Mundus mendacium eſt.

ſi mera vanitas, & quærant ſecularia, quæ tam fallacia & mendacia ſunt?

Pius Ioannes Climacus dixit olim, nuditatem & omnium rerum repudium, omnis curæ amiſſionem & exonerationem eſſe, vitæ ſecuritatem, omnium impedimentorum amotionem, moleſtiarum carentiam, fidem regularum, & inuictum aduerſus omnia infortunia vmbonem: & Sacerdotem nudum totius mundi eſſe Dominum ac monarcham. Et ſanè nemo negauerit, quo ſe quiſque magis ab omni terreno amore ſequeſtrarit, eo etiam magis proportionaliter in cæliſtibus diteſcere; mundumque contemnere, eſſe noua dominia acquirere.

Gradu 16. de auaritia.

Sacerdos omnino nudus omnium eſt Dominus.

Audiamus hic doctum Hieronymum Nepotiano ſuo, clerico, loquentem, *Clericus*, inquit, *qui Chriſti ſeruit Eccleſiæ, interpretetur primo vocabulum ſuum, & nominis definitione prolata, nitatur eſſe quod dicitur. Si enim cleros Græcè ſors Latinè appellatur, propterea vocantur clerici, vel quia de ſorte ſunt Domini, vel quia ipſe Dominus ſors, id eſt pars clericorum eſt. Qui igitur vel ipſe Domini pars eſt, vel Dominũ parte habet, talẽ ſe exhibere debet, vt & ipſe poſſideat Dominũ, & viciſſim poſſideatur à Domino.* Hoc ergo animo voluatis velim, Sacerdotes, eſſẽtialemq; nominis veſtri etymologiam ſcientes, officij veſtri regulas obſeruate, Deumq; poſſidentes, aliud non poſſidete.

12. q. 1. c. eod.

Clerici definitio.

Quicumq; Deum poſſidet, ait idem Hieronymus *cum Propheta dicit: Pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere poteſt; at ſi quid aliud habuerit praeter Dominũ, pars eius non erit Dominus: verbi gratia ſi aurũ, ſi argentum, ſi poſſeſſiones, ſi variã ſupellectilẽ habuerit, cum iſtis partibus Dominus pars eius fieri non dignabitur.* Quibus verbis efficere volo, Sa-

Ibid.

Deus cum ſit Sacerdotum pars, aliud nil deſiderer.

lo Sacerdoté, cum Deus illius pars ſit, nihil prętet illũ in mundo exſpectare vel ore ſpirare debere.

Sacerdos altari contentus viuat.

Addit & eodem loco, ſi Domini pars ſum & illius hęreditatis ſors, & cum alijs tribubus non ſortior; ſed vt Sacerdotis & Leuitæ nonniſi de decimis viuam, & altari deſeruiens, de altari oblatis ſuſtenter; habens victum & veſtitum his contentus ero, & nudam crucem nudus ſequar. Quæ omnia paucis denotant, Sacerdotes cum altaris clientes ſint, victumque de oblatis & decimis ſortiantur, nihil amplius in mundo quærere debere.

Epiſt. 42. Sacerdotes terram deſerant, cælum vt contemplentur.

Hic exultat Bernardus & eloquentiæ habenas laxat, *ſi Sacerdos*, inquit, *paſtor eſt, cur ſemper incuruus graditur, vultum gerens deorſum, & terrā ſemper reſpiciens, & ſoli ventri mente ieiunus pabula quæritans Decet ne paſtorem more pecorum ſenſibus incubare corporeis, inhærere infimis, inhiare terrenis? & non potius erectum ſtare vt hominē? cælum mente ſuſpicere, quæ ſurſum ſunt quærere, quæ ſurſum ſunt ſapere, non quæ ſuper terram?* Hanc vobis lectionem prælectā à Bernardo putate Sacerdotes, voſque ab imis terræ quiſquilijs ſuſtollendo, oculos ſurſum erigite, atque hominum more vitam inſtituite.

Serm. 11. de quadr. Sacerdos non Dominus, ſed hoſpes rerum mundi eſt.

Beatus, inquit S. Leo, Sacerdos eſt, qui ſancta caſtaque ſobrietate peregrinationis ſuæ dies traducit, quique non ſubſiſtit, vbi neceſſariò tranſeundum eſt, adeo vt hoſpes potius & inquilinus, quàm Dominus & poſſeſſor rerum terrenarum ſit. Beatus inquam Sacerdos, qui rebus humanis non inſiſtendo diuina promiſſa implere omni ratione ſatagit.

Serm. 1. de Reſurr. Mundana Sacerdotes à cęleſtibus non auertant.

Rerum mundanarum aſpectus, ait idem doctor, nos non occupent, terrenaq; negotia numquam à cæleſtium contemplatione mentem noſtram auer-

iertant: vt præterita cogitemus, quæ vt pluri-
um iam non ſubſiſtunt; & mens intenta man-
ris ibi deſiderium ſuum figat, vbi quod offertur
ernum eſt. Quibus verbis edocere ſanctus Pon-
ex voluit, Sacerdotes, non eſſe rebus terrenis
ectum applicandum: quæ omnia quamprimum
ibuntur, & in momento pertranſeunt; ſed ſur-
n eumdem ſuſtollendum, vbi bona, ſpes &
iitiones æternæ ſunt.

Egregiè hoc tractat Bernardus & inter cetera
æclaram hanc ſententiam habet, *Contemne vi-
is, quæ poſt mortem habere non poteris.* Dicere
lt, Sacerdotes, eſſe vobis mundana, & terre-
in hac vita negligenda, cùm eadem in altera
ſſidere nequeatis.

Terrena Sacerdos contemnat, quæ in altero haberi ſæculo nequeunt.

At amplius etiam dicit S. Hieronymus, *Igno-
nia Sacerdotis eſt proprijs ſtudere diuitijs.* Cauete
tur vobis Sacerdotes, ne dum diuitiis accumu-
ldis incumbitis, infamiam vobis, ac dedecus
riatis.

Serm. 53. de modo bene viuendi.

Sacerdoti probroſũ diuitijs incumbere.

Crates Thebanus Philoſophus, cùm diuitijs ab-
dans Athenas ad philoſophandum conceſſiſ-
, magnam auri vim in mare proiecit, crede-
ſiquidem fieri non poſſe, virtutem vt quis ſi-
l & diuitias poſſideat. Nos verò, addit hoc
tum referens Hieronymus, diuitijs auroque
iſti pauperem Chriſtum ſequimur, ſubque ele-
oſynarum colore ad priores opes adſpirantes,
modo fideliter aliena diſtribuemus, qui no-
tam timidè tamque cautè cuſtodimus?
ibus omnibus efficere vult, virtutem ſi-
l & facultates ſæculares in Sacerdotis ani-
ſubſiſtere non poſſe; nec ſe mutuo ferre,
ique Philoſophi partes eſſe opes contem-
e.

Ad Nepotian.

Verus Philoſophus ſpernit diuitias.

12. q. 2. c. Gloria.

Lib. 18. Moral. c. 8.

Quantum anima in inferioribus delectatur, tantũ frigeſcit in ſupernis.

Suum quoque ſymbolum huc conferens Gregorius ait, *Quando acriori cura anima inardeſcit in infimis, tanto tẽpore damnabili frigeſcit à ſummis.* neceſſe porro eſt animum aliqua delectatione perfrui, neque enim eſſe aut viuere ſine voluptate poteſt, quam vel in infimis vel in ſummis ſitam oportet. Quantò vero amplius cæleſtibus adhæreſcit & diuinis, tanto maiori affectu terrena negligit ac deſpicit. Cæleſtia igitur anima mea, conſectare, eorum amore inardeſce, in terrenorum verò dilectione frigeſce & congelaſce.

Sancti quidquid mundi eſt, derident.

Lib. 28. Moral. c. 13.

Vnde idem alio quodam loco ait, animas ſanctorum quidquid tranſitorium eſt deſpicere, & ſub ſe videre fluere, quidquid inſoleſcere cogit & nonniſi fluxum & tranſitum habet: ac velut in theatro collocatas, diſpicere, quidquid in mundo eſt, tantum illis ſubiectum eſſe, quantum illæ ſeipſas verius Creatori omnium ſubiecerint, atque inde cuncta tranſcendere, vnde creatori cunctorum vera ſe humilitate ſubſternunt. Hoc modo vitam inſtituite Sacerdotes, & rerum temporalium vanitatem agnoſcentes, diſcite quoque quo eas modo contemnere debeatis.

CAPVT. XIII.

Sacerdotes animarum ſaluti magno zelo incumbant.

Sacerdotes omnia relinquere debent vt animabus ſuccurrant.

Exod. 32.

MAgnus ille legislator Moyſes dũ cum Deo in montis vertice loqueretur, & infinitã eodem è colloquio voluptatem perciperet, populus verò ad montis pedem vitulos adoraret aureos, mox vt deſcenderet, & voluptatẽ interrum-

rumperet, imperauit Deus, vt ſcilicet populum
ccantem caſtigaret & idololatriam compeſce-
, *Deſcende, quia peccauit populus tuus hic*. Quo iã
n myſterio denotabatur, populo peccante & i-
lorum cultui indulgente, Sacerdotes & paſto-
omnia, imo vel maximas voluptates, relin-
ere debere, animabus lapſis vt ſuccurrant. quò
uens eos trahat zelus, & ad quod faciendum
a charitas vrget & obligat.

Rex Sodomorum cùm, quinque regibus profli- is, de ſpoliis prædaque diuidenda cum Abra- no ageret, ait, *Da mihi animas, cetera tolle tibi.* c quoque ſinceri & cordati Sacerdotis ſit vo- , nihil ſcilicet præter animarum ſalutem con- iſcere, & earum intuitu quidquid in mundo deſpicere.

Salutem animarum rebus omnibus præferant. *Gen. 14.*

Chriſtus apud Ioannem de boni paſtoris qua- tibus dotibusque agens, ait inter cetera, *Bo- paſtor ponit animam ſuam pro ouibus ſuis*. Para- icæ illæ locutiones dicere volebant, illum qui oris aut ſaltem Sacerdotis titulo inſignitus, vitam ſuam & animam impendere debere.

Sacerdos vitam ſuã exponat pro animarum ſalute. *Ioan. 10.*

nter ceteras legis Moſaicæ ſanctiones, quæ itas concernebant, hæc imprimis eminebat, *tæ per gyrum tabernaculi figent tentoria, ne fiat gnatio ſuper multitudinem filiorum Iſrael, & ubabunt in cuſtodiis tabernaculi.* Deſignare hoc bat, Sacerdotes Euangelicos ſemper excuba- vigilare circum Eccleſiam debere, vt ſcili- nimicos detegant, & animarum ſibi credita- ſalutem procurent.

Saluti animarum inuigilent. *Num. 1.*

icob Patriarcha apud ſocerum ſuum Laba- ſe purgans, inter prima excuſationis capita am & ſolicitudinem, quam hactenus in paſcé-

 do gre-

do grege oſtenderat, & laborem quem tolerauerat enarrauit dicens, *Diu noctuq́; æſtu vrgebar & gelu, fugiebatque ſomnus ab oculis meis, & ſic per viginti annos ſeruiui tibi.* Iacob bonorum paſtorum typus fuit & imago, & norma & gnomon, ad quem ſe efformare deberent, quibus noctu diuq́; vigilandum, omniaque moleſtiarum & difficultatum genera ad gregis conſeruationem, toleranda.

Gen. 31.

Bonorum Paſtorum exemplum Iacob.

Apoſtolus curam, quam fidelium omnium habebat, Corrinthijs ſcribens exaggerat, *Præter illa quæ extrinſecus ſunt, inſtantia mea quotidiana; ſolicitudo omnium Eccleſiarum: quis infirmatur, & ego non infirmor? quis ſcandalizatur & ego non vror* zelo & affectu tenerrimo. Ad huius exemplum vitam inſtituite Sacerdotes, tantamque paræciarum vobis concreditarum curam habeatis oportet, vt cum aliquis infirmatur, vos ægritudinis illius participes ſitis; quando ſcandalum aliquod aut offendiculum acciderit, ita in cordibus veſtris zelus exardeſcat, non prius vt dormiatis deſiſtatiſue, quàm ab Eccleſijs illud veſtris propulſaueritis.

Zelus animarum in Paulo.

2. Cor. 11.

Obedite præpoſitis veſtris, & ſubiacete eis, ipſi enim peruigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri. Hinc diſcite, Curiones, quantopere ſuper populum vobis commiſſum ſit vigilandum, cum tam exacta animarum in die iudicij coram Deo vobis reddenda ſit ratio.

Sacerdotes animarum reddent rationem.

Hebr. 13.

Fratres ſobrij eſtote, ait Apoſtolorum Princeps, *& vigilate, quia aduerſarius veſter diabolus tamquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret*; vobis ô Paſtores hoc inſuſurrat imprimis Apoſtolus, veſtrum eſt vigilare & ſemper in diœceſium veſtrarum

Semper vigilent.

1. Pet. 5.

-arum vallo excubare, inimici impetũ vt fran-
.tis, & ne animæ perditionem incurrant, impe-
atis.

Sanctas ſuas affectiones corã Deo recenſens Da-
d, zelum ſuum imprimis commendat, *zelus do-
us tuæ comedit me*, & ſancti cultus tui honorem
mper ſpectaui. Boni Sacerdotes & Religioſi idẽ
cere omnino deberent, gloriæ Dei zelo æſtuan-
s, & vnicum Eccleſiæ illius honorem ſpectan-
.

Zelus Dauid erga honorem Dei. *Pſal. 68.*

Propheta Elias poſtquam omnes PſeudoPro-
etas Baal interfeciſſet, quaſi re benè generoſeq;
ſta apud Deum gloriatur dicens, *zelo zelatus
m pro Domino Deo exercituum, quia dereliquе-
nt pactum tuum filij Iſrael,* &c. Prophetam hunc
itatur Sacerdotes, qui ſancto quodam zelo acti
peccata debacchantur, magnopere dolentes,
òd mandata Dei in hoc mundo neglectui ha-
antur, ſanctaque eiuſdem inſtituta peſſum-
ntur.

3 Reg. 19. Doleant Sacerdotes ſi Deum irritari viderint.

Peccata hominum indignè ferebat Pſalmo-
aphus, atque ideo æſtuante zelo accenſus di-
bat, *Quis conſurget mihi aduerſus malignan-
? aut quis ſtabit mecum aduerſus operantes ini-
itatem?* Huc etiam Religioſos ſuus trahat ze-
oportet, vt ſcilicet aduerſus peccatores in-
gant, & vniuerſum terrarum orbem in ip-
concitent, & acre bellum delictis mortali-
moueant.

Non tolerabat peccatores Dauid. *Pſal. 93.*

Pſalmo 118. vbi vulgata interpretatio
it, *Defectio tenuit me pro peccatoribus de-
nquentibus legem tuam.* alius quidam interpres
nſtulit *Horror tenuit me*: quibus verbis ma-
um honoris diuini zelum oſtendit: ſi verò

Horruit cum peccatores videret. *Pſal. 118.*

ſimilem ſacerdotes haberent, deficerent hauddubiè, videntes tot tamque enormibus Deum peccatis ad iracundiam prouocari: imo exhorreſcerent viſo tot ſcelera aduerſus diuinam maieſtatem committi.

Moyſis zelus. Exod. 32. Zelantem ſe declarauit Moſes tum Diuini honoris tum verò ſalutis animarum, cùm Hebræorum poſt admiſſam idololatriam apud Deum cauſam patrocinando ageret dicens, *Aut dimitte eis hanc noxam, aut ſi non facis, dele me de libro quem ſcripſiſti.* Legislatoris huius exemplo, Sacerdotes & Religioſi, zeloſos ad peccata abolenda apud Deum intercedere, imo potiùs è libro vitæ deleri malle, quàm vt vllum animæ detrimentum caperent, oporteret.

Rom. 9. Paulus anathema eſſe vult pro fratribus. Apoſtolus quoque Zelum ſuum deprædicans, Romanis ſcribens ait, *Optabam enim ego ipſe anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis*: id eſt repudiari quodammodo & reijci à Chriſto, vt fratres ſaltem Iudæi ſalutis compotes fierent. Idem agat vir pius, atque inprimis Sacerdos, & ſi vel micam Zeli habet, optet & malit excommunicatione feriri, & anathematis flagellum perpeti, quàm videre Chriſtianos damnationem incurrere, & animas in interitum ruere; Huc vero Chriſtiana nos impellit charitas, & zelus ad noſtri ipſorum contemptum inuitat.

Heb. 2. 13. Ita paſtores vigilent ne quâ dæmon animam auferat. Proſper hæc Apoſtoli verba exponens, *Ipſi peruigilant quaſi rationem reddituri pro animabus veſtris* ait, oſtendit Apoſtolus, quantam commiſſarum ſibi animarum habere Sacerdotes curam debeant, qui tum in vitæ actionibus, tum in prædicatione inaniter excubantes, veterani illius inimici inſidias & nequitiam

tiam detegunt atq; intercipiunt, ne fortè paſtore ſtertente, infernalis ille lupus ſolita verſutia ſua & artibus ſubdolis ouiculã quampiam abripiat, & magno paſtoris damno perpetuæ eam ſecum damnationi inuoluat. Hic igitur vigilandum eſt paſtores, itaque ſuper gregem excubandum, ne quam communis ille hoſtis violenter animam auferat.

Magnus Propheta Ezechiël animalia nobis depingit vndiquaque oculata & viſus perſpicaciſſimi oculatiſſimique, *Omne corpus, & colla, & manus, & pennæ & circuli plena erant oculis in circuitu quatuor rotarum.* Allegoricè hoc & myſticè ſi acceperimus, eruemus, Sacerdotes & paſtores, quorum animalia hæc imago, plenos oculis eſſe & oculatos debere, vt circumquaque reſpiciant, ſimulque hic tacitè innui, quanta illis opus ſit in animarum creditarum ſalute procuranda vigilantia & circumſpectione. Sacerdotes animalibus Ezechielis ſimiles. *Ezech. 10.*

Iſidorus Peluſiota huic expoſitioni ſuffragatus ait, Sacerdotem Domini, eo quo ad diuinitatem quàm proximè accedat, nonniſi oculum eſſe debere & horum animalium exemplo circumundiq; explorare, ne quid fideles detrimẽti capiant. Hoc reſpicite Sacerdotes, ac vobiſcum cogitate tantam tamque periculoſam animarum curam eſſe, vt ad dignè ijs proſpiciendum ac diligenter excubandum, vnus non ſufficiat oculus, aut bini, ſed magna multitudo. Sint oculis pleni. *Lib. 1. Epiſt. 151.*

Idem propemodum habet Chryſoſtomus, *ſapientiſſimum eſſe oportet, & in omnibus perſpicacem Sacerdotem, & mille, vt aiunt, oculos omni ex parte habentem,* neq; enim ſibi dumtaxat, ſed vniuerſæ reip. viuit. Verè ita ſe res habet, Sacerdotes; non Sacerdos non ſibi ſoli ſed omnibus viuit. *Lib. 3. de Sacerd.*

vobis ipſis vos ſolum, ſed publico viuere; prudentes igitur eſtote, ſapientes, atque oculos per omnia circumferte, vt ita omnibus ſalutem adferatis.

Quis verus animarum zelus.

Zelus animarum, ait Albertus Magnus, *verus & perfectus eſt, quando aliquis ſanctis meditationibus, feruentibus deſiderijs, lacrymis & precibus, vigilijs & ieiunijs alijſq; bonis operibus pro ſalute animarum laborat*. Vos igitur, quibus animarum cura concredita eſt, hoc vos modo in earum directione gerite, ſi zelum veſtrum oſtendere velitis.

Gloſſ. in Pſal. 68. In quo verus zelus animarum ſitus.

Zelus bonus eſt Spiritus ardor, & generoſus quidam & heroicus æſtus, quo anima excitatur & inardeſcit, cũ timores humani, ſiquando veritatis defenſio ſuſcipienda eſt, ingruunt: & eo magis commendabilis, quo quælibet praua quæ viderit, corrigere ſatagit: ſi nequit, tolerat & gemit. Vnde efficio Zelnm tum in peccatis caſtigandis, tum honore diuino protegendo, virtute defendenda vitijſque refrænandis conſiſtere.

Animarũ zelus magnum ſacrificiũ eſt. *Hom.* 12. *in Ezech.*

Adhæc nullum omnipotenti Deo tale eſt, teſte Gregorio, ſacrificium, quale eſt Zelus animarum, idque propter regiam ſanctiſſimæ Trinitatis imaginem eſſentiæ earum tabulæ inſculptam. Id eſt, Quando, ô Sacerdotes in officijs & dignitatibus veſtris zelum aliquem præfertis, & igneo quodam amore animarum ſalutem procuratis gratiſſimum Domino DEO Sacrificium offertis.

Ambroſ. in Pſal. 118. *in illa verba* Tabeſcere me fecit.

Zelum igitur habeat Sacerdos, ſed imprimis eum quo Eccleſiæ caſtitatem integrã & conſeruatam vult, ideoque Sacerdotum Princeps dixit, *Zelus domus tuæ comedit me*. Phinees quoque magnus

us ille Moſaicæ legis æmulator, Sacerdos erat Sacerdotis tum filius tum nepos : atque ita ze- s Sacerdoti bonus & vtilis eſt, ne ita torpeſcat præ ſegnitie & negligentia ſtertat aut tepeat: tius namque eſt vnius aut duorum damnatione lures ſalutem nanciſci, quam vt in duorum ſal- ıtione plures damnationis periculum adeant: anc igitur lectionem retinete Sacerdotes, in unijs veſtris eſtote diligentes & gnaui, inque fficijs zelum & ardorem oſtendite, & paucis vt omplectar, honoris diuini & ſalutis animarum 'os amatores æmulatoresque oſtendite.

Quis zelus Sacerdoti neceſſarius

DE EXTERIORIBVS SACER-DOTVM DOTIBVS.

CAPVT XIIII.

Sacerdotes ſobrij ſint.

MAgnus Apoſtolus Paulus Romanos allocutus, hac eos oratione ad ſobrietatem adhortatus eſt. *fratres, abijciamus opera tenebrarum & induamur arma lucis, ſicut in die honeſtè ambulemus, non in comeſſationibus & ebrietatibus, non in ubilibus & impudicitijs, non in contentione & æmulatione.* Crediderim Apoſtolicam hanc parænefin Sacerdotes imprimis concernere, atque ad illos potiſſimum comeſſationum & ebrietatum fugam, vitiorum repudium, diſſolutionum valedictionem, & ſinceram vitæ honeſtatem ſpectare.

Apoſtolus ad ſobrietatem ſuos adhortatur.

Rom. 13.

Quin & idem Doctor, alio in loco eadem inculcans, ait, *Non eſt* DEI *regnum eſca & potus*; ſed iuſtitia pax, & gaudium Spiritus. Sacerdotibus hic loqui videtur & dicere, ſi regni

Rom 14. Regnum Dei non ſitum eſt in epulis.

regni cæleſtis compotes eſſe velint, nefas eſſe gulæ & ebrietati indulgere, ſed iuſtitiam ſequi, & virtutis tramitem conſectari debere, ſi verò interdum laxandæ habenæ ſint, & largius nonnumquam viuendum, modeſtè id & ſancta quadam lætitia permiſſa fieri oportere.

Sacerdotes ſobrij & vigilantes dæmoni reſiſtunt. 1. Pet. 5.

Fratres ſobrij, ait Apoſtolorum Primas, *eſtote & vigilate, quia aduerſarius veſter diabolus, tanquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret, cui reſiſtite fortes in fide*. Quibus verbis primigenios Chriſtianos admonere voluit, vigilias & ſobrietatem vnicam aduerſario reſiſtendi rationem eſſe, & Sacerdotes hæcce vſurpantes, de hoc inimico triumphum agere ac victoriam cum honore referre.

4. ad Herē. Ciceronis gnoma.

Gentilis Cicero ſuos ad ſobrietatem adhortari cupiens aiebat, *Eſſe oportet vt viuas, non viuere vt edas*. Sacerdotibus hoc noſtris inclamare poſſum, qui omnem virtutem peroſi, & ventris ſui mancipia, non aliam ob cauſam in mundo videntur viuere, quàm vt ventrem inferciant, & pecudum ritu cibis ſe diſtendant.

Hom. 87. Sobrietas virtutum parens.

Ipſe vero Origenes Chriſtianis loquens, ſobrietatem omnium virtutum matrem eſſe aſſerit, ſicut è contrario ebrietatem omnium vitiorum originem. E quo infero Sacerdotem & religioſum qui ſobrietatem conſectatur, virtutum ſeminarium eſſe, è contra vero qui ventri ſeruit, & genio liberaliùs indulget, vitiorum cloacam & ſentinam.

Eccl. 31. Sanitatem cauſatur ſobrietas.

Inter ceteras Sapientis gnomas non poſtremum illa locum occupat, *Sanitas eſt animæ, & corporis ſobrius potus*. Quo oſtendere cupio, Eccleſiaſticos qui honeſtè comedunt & bibunt, corporis ſanitati haud parum prodeſſe; è contra verò qui exce-

cedunt & largiùs epulantur, ſanitatem, hono-
m, & famam huius vitæ prodigere ac peſſun-
re.

Igitur, inquit Gentium doctor, *non dormiamus, ut & ceteri, ſed vigilemus & ſobrij ſimus.* Huiuſ-odi vitam viuere, veſtrum eſt, religioſi, non ertere, non indormiſcere, at noctu vigilare, & omni vita veſtra ſobrietatem ſectari. Paulus ſobrietatem docet. *1. Theſſ. 5.*

Oportet, ait idem Timotheo ſuo ſcribens, *Epi-pum irreprehenſibilem eſſe, vnius vxoris virum, rium, prudentem.* Nec Epiſcopis ſolùm aut ælatis, ſed omnibus in genere Sacerdotibus ſo-ietas imprimis neceſſaria eſt; & quemadmo-m luxuria & luxus religioſum cumprimis de-cet, ita & gula & ingluuies. *1. Tim. 3.* Sobrietas Sacerdotibus neceſſaria.

Tu verò, eumdem monens Timotheum Apo-lus ait, *vigila, in omnibus labora, opus fac Euan-liſtæ, miniſterium tuum imple, ſobrius eſto.* Vobis ec dicta puto, Religioſi, vobiſque iam quotidie ſuſurrari, quæ olim dilecto ſuo Timotheo Pau-s perſcripſit, Sacerdotes vigilate, in omnibus auiter laborate, opus facite Eccleſiaſticorum, iniſterium veſtrum implete, atque imprimis brietatem ſectamini. *2. Tim 4.* Timotheo ſobrietatē Apoſtolus ſuadet.

Magnus quoque Cato dicere ſolebat, *Tantum bi & potionis adbibendum eſt, vt reficiantur vires, n opprimantur.* Digna auctore ſuo ſententia, am vt materiæ adaptem meæ, dico non ampli-bibere, aut comedere religioſum debere, quàm corporis alimentum ſuſtentationemq; neceſ-rium ſit, non verò vt corporis ſanitas violetur t opprimatur. Et ſanè quicumque modeſtiam victu moderationemque adhibet, vires & cor-s fouet; at qui in cibo potuue excedit, eaſdem rdit ac deſtruit. Catonis gnoma. *Cato maior.*

Scripſit

5. *Tuſcul.* Sine ſobrietate homo mentis inops.

Scripſit in Tuſculanis quæſtionibus Tullius fieri non poſſe, vt mente quis & ratione rectè vtatur, animæque vires debito loco & tempore exerceat, cibo multo ac potione diſtentus. Sobrietatem gentilis hic, Sacerdotes, adeò neceſſariam iudicabat, vt ſine illa neminem ratione vti poſſe crederet; credebat ſiquidē, vti & equidem credo, hominem ſine temperantia non hominem ſed beſtiam eſſe.

Epiſt. 114. Sobrietas noſtræ libertatis pars.

In eamdem rem magnus Seneca ſcripſit, ventrem benè moratum, & temperantiæ aſſuetum magnam ac potiſſimam libertatis hominum partem eſſe. Dicere volebat, & ipſe cum illo, ſobrium verè liberum eſſe; ebrium verò & crapula diſtētum ſeruum, mancipium, pecudem, ac libertatis, rationis & mentis expertem.

Sobrietatis eſt voluptatibus reſiſtere.

Quam diuinam in hanc rem ſententiam in Phædro ſuo habet Plato? *Temperantiæ officiū eſt, nequaquam proſternere ſe libidinibus, & modeſtiam ſeruare. Itaque ijs conuenit qui corpus deſpiciunt, & in Philoſophia viuunt.* Barbarum hunc audite Sacerdotes, ac verba illius diligenter excutite. dicere vult, ſobrietatis officium ac partes eſſe, voluptatibus reſiſtere, vitam moderari, atque hoc ſolum conuenire ijs qui carni dominantur, & iuxta Philoſophiæ ſtatuta vitam inſtituunt.

Democritus. Fortuna menſam ſumptuoſam, frugalem ſobrietas inſtituit.

Dicere quoque Democritus Philoſophus ſolebat, Menſam ſumptuoſam & lautam à fortuna, frugalem verò & temperatam à temperantia inſtrui. Dicere volebat, Sacerdotes, lautè viuere & opiparè menſam inſtruere, à fortunæ largitate proficiſci, at honeſtè contentum viuere, & intra mediocritatis limites conſiſtere, temperantiam ſpirare.

Socra-

Socrates cuidam ſciſcitanti quis eſſet ditiſſi-us, reſpondit, qui pauciſſimis contentus eſt. [I]xta Philoſophi huius mentem, perſuadeatis [v]obis velim, Religioſi, ſi ſobrij ſitis, omnium [m]ortalium vos eſſe ditiſſimos.

Socrates.

Menander Græcus Comicus, frugalitatem [e]ſſe dixit paupertatem voluntariam. Cum igitur [i]n Euangelio beati habeantur pauperes ſpon-[t]anei, & ſobrij tales hauddubiè ſint; ſequitur [h]auddubiè, ſobrios & paruo contentos beatos [e]ſſe, è contra verò infelices & miſeros, qui [q]uotidie genio indulgent & belluino more ſe e-[p]ulis inferciunt.

Sobrietas voluntaria paupertas. *Menander.*

Prophetarum nos docent oracula, *Eccleſiæ Principes qui delicijs affluunt, & inter epulas laſci-uiasq; conuiuales pudicitiam ſeruare ſe poſſe ſperant, aliquando è domibus ſpatioſis ac laqueatis pellen-dos*, & conuiuijs ſumptuoſis arcendos, *& ſi vis ſcire; quò ob vitam improbè actam conijciendi ſint, lege Euangelium, in tenebras exteriores, vbi erit fletus & ſtridor dentium.* Diſpicite vobiſcum, Præ-ſules, hæc ne vobis calamitas accidat, men-ſaſque exquiſitas deſerentes, honeſtè vitam traducite, ac mediocritatem ſectemini, menſam-que communem.

Minæ aduerſus Prælatos ſumptuosè viuentes: *Mich. 2. S. Hieron. ad. 2. Mich. diſt. 35. c. eod.*

An non confuſio ei ignominia eſt, exclamat Hiero-nymus, *Ieſum crucifixum magiſtrum pauperem, atque eſurientem farſis prædicare corporibus, ieiu-niorumque doctrinam rubentes buccas, tumentiaque ora proferre? ſi in Apoſtolorum loco ſumus, non ſo-lum ſermonē eorū imitemur, ſed conuerſationē quoq; & abſtinentiā amplectamur.* Omnibus his edocere Sacerdotes, voluit, ſobrios, vos paruo cōtētos, id-que Chriſti Domini, qui paupertatem in vniuerſa vitæ ratione oſtendit, exemplo, eſſe debere.

Sacerdotes Chriſti exemplo ſobrij ſint. *Ibid.*

Quo-

Sacerdos exemplum ſit ſobrietatis.

De quaeſt. in Leuit. q. 4.

Quoniam verò, ait Theodoretus, Sacerdos ſpeculum & imago eſſe debet temperantiæ, ne quam honor illius & dignitas iacturam patiatur, nemini que ſiniſtrè loquendi calumniandique occaſionem præbeat, ideò iubet Apoſtolus, miniſtrum Dei teſtimonium bonum habere ab ijs qui foris ſunt, vt non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli. Dicere vult Sacerdotem temperanter ac ſobriè viuere debere, itaque vitam ordinare, vt & externi luculentum de vitæ eius honeſtate teſtimonium ferre poſſint.

Sacerdos ſobrius ſit quando orare & ſacrificare velit.

In Leuit. c. 7

Hunc etiam ſcopum feriens Cyrillus ait, in ſacris litteris Sacerdotes ſobrij eſſe iubentur, cùm illorum ſit, ſacris altaribus vbi acceſſerint, pro vniuerſo populo deprecari, proque omnium flagitijs apud Deum intercedere; cumque nullam in terra portionem habeant, Deum in ſortem habere. Vult igitur illos, quorum Deus portio & ſors eſt, ſobrios eſſe, in victu modeſtos & nullo non tempore vigilare, atque imprimis cùm ſacrificandum eſt, & diuinæ maieſtati ad aras victima immolanda. Sobrietas enim omnium virtutum mater eſt, ſicut è contrario, ebrietas vitiorum. Inſigne profectò documentum, quo edocemini, Sacerdotes, eſſe vobis ſobrietatem neceſſariam, habenaſque contrahendas, cùm aut Deus orandus, aut altare accedendum, Sacramenta adminiſtranda, ſacrificiaque iam offerenda.

Lib. de conflictu virtutum & vitiorum.

Sacerdos ad cibum vt ad medicinam accedat.

Amplius verò habet Auguſtinus dicens, ſicut æger ad medicinam, ſic ad ſumendas dapes debet Sacerdos accedere, nequaquam ſcilicet in illis voluptatem appetens, ſed neceſſitati ſuccurrens. Is verò laudari meretur, ingluuiemque ſuperaſſe dicendus, qui in cibo potuque non hanc modò frugalitatem modeſtiamque adhibet, vt ſcilicet num-

umquam niſi dum fuerit neceſſe, cibum ſumat; : qui ad ipſum vſque virtutis faſtigium pertinens cibos rariores exquiſitoſque deſpicit, niſi uni aut hoſpites lautius ſolitò tractandi, aut orpus ægritudine debilitatum hoc modo reſtaurandum. Hoc notate, Sacerdotes & Religioſi, culinas veſtras reformate, viuite Chriſtiano ac debito modo, viuite honeſtè, viuite vt corpus hoc lebitè ſuſtentetur, non verò vt nimijs id dapibus liſtendatur.

Oportet, inquiunt duo magna Concilia, & ſanctus quidam Pontifex, moderatis epulis contentum eſſe Sacerdotem, menſamque inſtruere communem & frugalem, non cogere inuitatos ad cibos largius ſumendos, aut ad bibendum hilarius, ſed omnibus exemplũ eſſe temperantiæ: atq; ideo omnem ſcandali, improbitatis, diſſolutioniſq; occaſionem menſis ſuis excludat: non hic audiantur detractoria cognomina, non lubricæ narrationes, non mimica hic agantur aut hiſtrionica; ſed pauperes & peregrini huc admittantur, ægri hic reficiantur, vt Chriſtum benedicentes, benedictionem à Sacerdotali menſa recipiant. Hinc concludendum eſt, Eccleſiaſticos in menſa reformatos & modeſtos eſſe, mediocritatem in epulis ſectari, omnemq; diſſolutionem & crapulam procul eliminare debere.

Concil. Carth. 1. c. 15. Concil. Rhem. c. 17. Euſebius Papa. decret. 46 c. 10.

Mediocritatem in victu ſectetur.

Sic appoſita quæque, inquit Hieronymus, *libabat Nepotianus Preſbyter, vt & ſuperſtitionem fugeret, & continentiam ſeruaret.* Egregium omnibus exemplum Sacerdotibus, eos, dum ad epulas vocati ſunt & cum alijs menſæ interſunt, temperantiam ſectari debere, non verò ſuperſtitioſè ab aliquibus cibis abſtinere, & neſcio quos auliciſmos ſectari.

Epiſt. ad Heliod.

Sacerdos non ſit in menſa ſuperſtitioſus.

In reg. breuiar. interrog. 116.

Dixit olim Baſilius, ad honorem Dei comedendum eſſe: is porrò ad Dei gloriam bibit aut comedit, qui diuinorum beneficiorum memor non tanquam omnino ſecurus manducat, ſed vt qui inſpectoré habet Deum. Cumq; refectioné ſumere ſtudet, cogitet ſe non voluptatis cauſa, velut ventris mancipiũ comedere, ſed vt Ieſu Chriſti operariũ, vt ita vires foueat & nouas acquirat, quo ita diuinæ voluntati ſatiſfaciat, eiuſq; mandata obſeruet. O ſublimis Sacerdotibus Philoſophia! hinc vt diſcant, non eſſe comedendum vt ita voluptati ſatiſfaciant, ſed vt vires ſibi parent, quibus Deo grauius & feruentius ſeruiant.

Sacerdos comedat vt vires ad Deo ſeruiendum habeat.

Inter documenta quæ S. Bernardus Religioſis in montibus commorantibus dabat, non poſtremum hoc locum occupat, *Nequaquam totus manduces, ſed corpore tuo ſuam refectionem procurante, mens ſuam non negligat.* Egregium pro omnibus in genere Sacerdotibus documentũ, vt hinc diſcant maiorem animæ nutricandæ quàm corporis alendi rationem habere, & gulã ventremq; refrænare.

Sacerdotes maiorem animæ quàm corporis rationem habeant.

Ad fratres de monte Dei.

In Regul.

Monuit olim Baſilius cauendum eſſe, ne dum corpus eſca reficimus, damnum ei aliquod inferamus; quod ſæpe fit dum nimis illud cibis infercimus ac diſtendimus. neq; enim cohærere aut ratione conſentaneum eſſe, vt cùm tuendi corporis cauſa eſcas ſumimus, per eaſdem ipſas ei rurſum bellum inferamus, impediendo ſcilicet ne diuinis parêre præceptis poſſit, & functiones ſacras debitè riteq; peragere. Hoc cogitetis velim Sacerdotes, ac videte, ne cibos, qui ad ſuſtentationem corporis inuenti datiq; ſunt, ad eiuſdem nocumentum ruinámq; adhibeatis.

Cibus corporis fomentum.

Atq; vt gula & ingluuies multorum malorum morborumque cauſa ſunt, ita ſobrietas & temperan-

Gula noxia vtilis ſobrietas.

perantia magna afferre bona ſolent. Quin refert Hieronymus, *Legimus enim quoſdã articulari morbo & podagræ humoribus laborantes, proſcriptione bonorũ ad ſimplicẽ menſã & pauperes cibos redactos, conualuiſſe.* Quibus verbis edocet, Eccleſiaſtici, nihil eſſe crapula & cibi nimietate exitioſius, ſobrietate verò victuſq; moderatione iucundus ac ſalutarius. Atq; in hanc rẽ magnũ audiamus Gregoriũ, dicentẽ, tunc Sacerdotũ menſæ verè charitate condiuntur, *cum in illis nulla abſentiũ vita mordetur, nullus ex irriſione reprehẽditur & nõ inanes in eis ſeculariũ negotiorũ fabulæ, ſed verba lectionis ſacra audiuntur*, iiſq; velut condimento lectiſſimo condiuntur, *cum non plus quam neceſſe eſt ſeruitur corpori, ſed ſola eius infirmitas reficitur, vt ad vſum exercendæ virtutis habeatur.* *Diſt. 5. de conſec. c. Legimus.* *Epiſt. 37. l. 2. diſt. 44. c. eod.* Quales eſſe debeat Sacerdotum menſa.

Nihil vilitatis, nihil immodeſtiæ admittit Sacerdotum conuiuium, ait Tertullianus, ſed meram honeſtatem & modeſtiam. *Non priùs diſrumpitur, quam oratio ad Deum prægustetur, editur quantum eſurientes capiunt, bibitur quantum pudicis eſt vtile. Denique ita ſaturantur, vt qui meminerint, Deum etiam per noctem eſſe adorandum; ita fabulantur vt qui ſciant Dominum audire.* Hoc vos pacto vitam inſtituite Sacerdotes, talis veſtra ſit agendi loquendique ratio, atque ita ad primitiuæ Eccleſiæ morem quàm proximè accedetis. Sacerdotum conuiuia modeſta ſint. *In Apolog. c. 39.*

Inter ceteras Religioſorum ſuorũ regulas Baſilius hanc eis quo ad menſam præſcripſit, *Adhibenda in menſa neceſſariò vbiq; munditia eſt, atq; elegantia, ita vt nuſquam extra fines noſtros egrediatur.* Oſtendit magnus ille doctor, elegantiam atque munditiem omnibus, ſed imprimis Sacerdotibus, in menſa adhibendam eſſe. *In regul.* Sacerdotum menſæ honeſtæ ſint.

Amplius quin etiam habet Hieronymus, vultq; *Epiſt. 2. ad Nepotian.*

Fugiant Magnatum menſas Sacerdotes.

Sacerdotes, quàm maximè fieri poteſt, ſæcularium conuiuia, menſaſque Magnatum fugere & nec eoſdem inuitare, *Turpe enim eſt*, inquit, *ante fores Sacerdotis Chriſti crucifixi & pauperis, & qui cibo quoq; veſcebatur alieno, lictores conſulum & milites excubare, iudicemq́; Prouinciæ melius apud te prandere quàm in palatio*. Luculentum vobis hoc documentum eſt, Sacerdotes, vocationi veſtræ minimè conſentaneum eſſe, tot magnatibus parare conuiuia, & toties apud vos vnctam fumare culinam ab exquiſitis ferculis renidentem.

Ibid. Sacerdos conſolator ſit ſecularium non conuiua.

Conſolatores nos potius, inquit Hieronymus, *in mæroribus ſuis quàm conuiuas in proſperis nouerint ſæculares*: certum namque eſt, Eccleſiaſticum breui contemni ac vilipendi, qui ſæpe ad epulas inuitatus ſæculariũ, eorum commercia nõ ſubterfugit. vnde inferre ſanctus Doctor vult, bonorum Sacerdotum eſſe, ſæcularibus potius, in tribulationibus, ad eorum conſolationem, ſuccurrere, quàm eoſdem conuiuas habere.

Ibid. Sacerdos victum & veſtitum habens contentus ſit.

Idem quoque alibi ſed eodem ſenſu, licet non eiſdem verbis ait, ſi Domini pars ſum, & eius ſucceſſionis ſpes, aliamque inter ceteras tribus hęreditatem non exoptem, decimis, Sacerdotis & Leuitæ inſtar, dumtaxat victitans, eiuſque altari deſeruiens nonniſi oblatis ſuſtenter; habens victum & veſtitum his contentus ero, & nudam crucem nudus ſequar. Egregium hoc documentum: ſequere anima mea cumq; tibi ad victum veſtitumque neceſſaria ſuffecerint, omnem ſæcularem affectum exue, nihilque amplius in mundo concupiſce.

Sacerdotis ſupellex modeſta ſit.

Poſt ſingulares hoſce Patres, prodeat iam communis omniũ vox in concilijs prolata, *vilem ſupellectilẽ* (ait conciliũ Carthaginenſe quartum) *ac vi-*

ac victum pauperem habeat Sacerdos, dignitatiſq; largitorem meritis vitæ fideliter quærat. Pudeat igitur ſacerdotes illos, qui ſub auratis dormiunt papilionibus, byſſinis cooperiuntur tapetibus, & nonniſi argenteis in menſa vaſis vtuntur.

Concilij huius auctoritatẽ vſurpans ius Canonicum ait, *ſancta ſynodus non ſolum iubet, vt Epiſcopi & Sacerdotes, modeſta ſupellectili ac menſa, ac frugali victu contenti ſint, verùm etiam in reliqua vita, & tota ſua domo.* Illi vero ſanctas haſce conſtitutiones prætergrediuntur, qui in familiis tantam magnificentiam oſtentant, omneſq; modeſtiæ terminos tranſgreſſi, nonniſi diſſolutionem & epulas conſectantur, quorumque culinæ & penuaria Principum ac magnatum domibus non concederent. Sacerdotum vita frugalis ſit. *Diſt. 41. c. Epiſcopus.*

Pœnitentiæ illud ſpeculum Hieronymus ſcripſit ad Nepotianum ſuum, Sacerdotem qui delicias ſectatur & in epulis voluptates ambit, à cælorum regno recedere, ac damnationis æternæ viam ingredi, *Dum delicias ſectamur, à regno cælorũ retrahimur.* Ne igitur, Sacerdotes, à regno cælorum excidatis, delicias nolite ambire. *Epiſt. 2.* Sacerdotes deliciæ à cælo retrahunt.

Abſcindamus, ait Magnus Baſilius, *à nobis eos cibos qui impugnare poſſunt, tum verò etiam calidos, ne oleum flammæ adijciamus; fugiamus etiam delicatiores, & ſimplicioribus contenti viuamus.* Illi verò ſancti Patris conſilia negligunt, qui nonniſi condimenta quærunt, piper, caryo myſtica, aliaq; aromata calida cõſectãtur, cũq; in ſe ipſis internè nõ parũ exæſtuent, artificialẽ quoq; & parariũ ardorem vltro arceſſant quẽ huiuſmodi cibi causãtur. *Orat. 6 de ieiun. & climac. grad. 14.* Sacerdos cibos calidos fugiat. Cclida

Canonici modeſte viuant.

Canonicorum menſa, ait concilium Hildeshemenſe, *ſit frugalis, & de cibis ſimplicibus, non nimis delicatis, nec nimis groſſis, ſed medio temperatis* C. 14.

hoc quippe ad corporis ſanitatem non parum conducit. Sanctis hiſce decretis inſiſtentes Sacerdotes, modeſtiam & frugalitatem in victu præferant, diſſolutiones porrò & comeſſationem fugiant, nec rationis limites tranſiliant.

Ad fratr. de monte Dei. Hinc de ſobrietate ſermoni finem imponens Bernardus ait, *De condimentis ſufficiat obſecro, vt comeſtibiles fiant cibi noſtri, non etiam concupiſcibiles vel delectabiles.* Hoc vobis norma ſit Sacerdotes, curioſa relinquite, ſobrietatem ſectemini, delicias fugite conuiuia deſerite, epulas, & menſas regificas auerſemini, culinas vnctas deijcite, & mediocritatem & temperantiam debitam, quotidianamque in menſa oſtendite.

Delicati cibi non quærendi.

CAPVT XV.

Sacerdotes ieiunent, & cilicium geſtent.

Ieiunij encomia. *Baſil. homil. 1. de ieiunio.* QVotquot de ieiunio ſcripſere, luculenta illi encomia epithetaque dederunt; eſt enim ieiunium, animæ optima cuſtodia, corporis habitatio ſecura, fortibus viris munimentum & arma, ſanctorum militum clypeus, athletarum & certantium exercitatio: dixerunt ieiunio tentationes fugari, ad pietatem mentẽ excitari, ſobrietatis id comitem eſſe, temperantiæ magiſtram; per ieiunium in pace quietem, in conflictu & bellis fortitudinem dari; per ieiunium denique Nazarenos ſanctifiari, Chriſtianos illuſtrari, Sacerdotes perfici, ac ſine ipſo nefas eſſe ad ſacrificium accedere. Atque hinc efficere volo, tunc Sacerdotes & perfectos & beatos eſſe, cùm ieiunio membra domant, ſanctaque ſe macerant abſtinentia.

Ieiunij effectus. *Ieiunium*, vt ait S. Auguſtinus ſermone de ieiunio, *purgat mentem, ſubleuat ſenſum, carnem Spiritui ſubijcit, cor facit contritum & humiliatum, concupiſcẽtiæ praua nebulam diſpellit, libidinis fomitem*

m exſtinguit, caſtitatis ſplendorem & pudoris radios emittit. Ieiunium igitur diligite Sacerdotes, mundum habere cor, ſenſus compoſitos, corpus ſpiritui ſubiectum, caſtitatem animi, & omnes venereorum deſideriorum motus ſopitos velitis.

Eſt quidem, ait S. Petrus Chryſologus, vitiorum mors, vita virtutum, pax corporis, membrorum decus, ornamentum vitæ, robur mentium, vigor animorum, caſtitatis murus, pudicitiæ vallum, ſanctitatis arx, meritorum ſchola, & ſalutare vitæ Eccleſiaſticæ viaticum. Vnde concludo, vos, ſi ieiunio vos applicetis, internè pacem, victoriam de peccatis, in virtute gloriam, in actionibus meritum, & in tota vitæ ſerie honorem habituros. *Serm. de ieiun. & eleemoſ.* Ieiunij laudes.

Idem quoque alio loco ait, *ieiunium ſcimus eſſe Dei arcem, Chriſti caſtrum, murum Spiritus ſancti vexillum fidei, caſtitatis ſignum, ſanctitatis trophæum.* Egregia profectò encomia, luculenti tituli, Sacerdotes. an non igitur ieiunium diligetis, an non abſtinentiam exercebitis? *in quodam ſerm.*

Diſcimus è libro Iudith, in obſidio Betulienſi, ſummum Sacerdotem Eliachimum, & omnes qui ſacrificijs vacabant, quo furorem diuinum auerterent & Holofernis conatus ad nihilum reducerent, ieiunio ſe dediſſe. ſaccisque & cilicijs membra accinxiſſe, *Etiam ſi qui offerebant Domino holocauſta, præcincti cilicijs offerebant ſacrificia Domino.* Heroicũ eſt & laudabile, imo expediẽs & maximè neceſſariũ, ad diuinã iracundiã auertendã, & inimicorum impetum retundendum Sacerdotes ieiunio ſeſe macerare, cilicia induere, & omnes pænitentiæ actus facere. Sacerdotes in tempore belli ieiunent & cilicium geſtent. *Iudith. 4.*

Ego autem, ait de ſeipſo Pſalmographus *cum mihi moleſti eſſent* inimici, & aduerſariæ acies *Pſal. 134.*

 impor-

Digitized by Google

Cilicium & ieiunium Sacerdoti imprimis neceſſarium.

importunius me inuadere conarētur, *induebar cilicio*, & vili membra ſacco cooperiebam. Ad regis huius exemplum, cordati Sacerdotes, cum caro, mundus, ac dæmon inſolentius agere & mouere lacertos incipiunt, ad ieiunia velut ad aſylum confugere, & cilicio membra reluctantia conſtringere debetis.

Ibid.

Ieiunium ad reges humiliandos & Sacerdotes.

Humiliabam in ieiunio, ait idem Propheta, *animam meam, & oratio mea in ſinu meo conuertetur.* Regalis, vobis Sacerdotes inſtructio, ſcilicet ad vos humiliandos ieiunijs eſſe opus & ſancta pietatis exercitia clanculò peragenda.

Oratio bona cum ieiunio.

Tobiæ 12.

Bona eſt oratio, ait Angelus Raphaël apud Tobiam *cum ieiunio.* Hinc inferte, Sacerdotes eſſe vobis ieiunandum, ſi preces veſtras eſſe vultis efficaces.

Talis oratio inimicum profligat.

2. Paral. 20.

Ioſaphat Rex Iuda cùm iam iam manum cum hoſte eſſet conſerturus, & non mediocriter timeret videns inimicorum aciem ante ſe conſtitutã, *totum ſe contulit ad rogandum Dominũ & prædicauit ieiunium vniuerſo Iuda*; hiſce armis munitus victoriam de hoſte reportauit, deque Ammonitis, Moabitiſque regni ſui inimicis triumphum egit. Notabile & admirabile exemplũ, ad inimicos debellandos, peccataque profliganda ad DEVM eſſe recurrendum, eius opem implorandam, orationeſque noſtras ieiunio ſtipandas.

Eliachim Betulienſes ad ieiunium inuitat.

Iudith. 4.

Magnus Pontifex Eliachim Betulienſes metu Holofernis Principis perculſos, hiſce verbis ad animos concipiendos adhortatus eſt: *Scitote quoniam exaudiet Dominus preces veſtras, ſi manentes permanſeritis in ieiunijs, in orationibus in con-*

inſpectu Domini. Satanas noſter Holofernes eſt, Sacerdotes, & ipſe Eliachimi perſonam hic agere volo, voſque adhortari, ſi in ieiunio & precibus conſtanter perſeueraueritis, Deum preces veſtras exauditurum.

Scriptum in ſacris Litteris eſt, Eſtherem reginam pro populi ſui ſalute liberationeque Deum deprecaturam, veſtibus ſe regijs ſpoliaſſe, & lugubres feraleſque econtrà induiſſe, ieiunijſque corpus humiliaſſe. Veſtrum eſt, Sacerdotes omni tempore orare, proque Chriſtianorum incolumitate Dominum deprecari, veſtrum quoque eſt indumenta ſuperba pretioſaque exuere, quo vos ſacco cooperiatis, cilicium induatis, ieiunijſque membra & inedia affligatis.

Eſther ieiunando ſe humiliauit. *Eſth.*14.

Tantam, ait Regius Propheta, pœnitentiam feci, tam crebris me ieiunijs maceraui, vt *genua infirmata* ſint, & exangue & exſiccum corpus traham. Hoc imitamini Eccleſiaſtici, templis dedicati, toties inquam ieiunetis, caro vt debilitetur & labet, Spiritus vigorem & robur aſſumat, prauæ concupiſcentiæ edomentur, membraque humilientur, ac totum corpus id perſentiſcat.

*Pſal.*108.

Daniel in Babylonico carcere pro populi ſalute Deum exorans, ait ſe poſuiſſe faciem ad Dominum, rogaſſe & deprecatum eſſe in ieiunijs, ſacco & cinere. Mundus hic locus quidam captiuitatis & carcer eſt, Sacerdotes verò Danieles noſtri ſunt, horum eſt pro populo deprecari, ſed cum ieiunio, & corã Deo ſe proſternere lacrymabundos, ſaccis membra coopertos & cineribus caput conſperſos.

Daniel ieiunans orabat. *Dan.*9.

Sacerdotes & lugeãt & ieiunent ſuper fideles mortuos.

Dauid omneſque Principes & habitatores Iuda & Iſraël, audito Saulem regẽ, cũ omni Iſra-

ëitica nobilitate occubuiſſe, totque viros bellatores miſerè in bello hoſtili gladio concidiſſe. *Planxerunt & fleuerunt & ieiunauerunt vſque ad veſperam ſuper Saul & ſuper Ionatham filium eius, & ſuper populum Domini, & ſuper domum Iſrael.* Quotidie tot ſtrages, tot clades, tot regiarum animarum iactura, tantæ nobilitatis ruina, tot magnatum perditio mors & peccatum tot in hoc mundo audiuntur. Porro Prælatorum eſt, imo omnium Religioſorum, hic lacrymari tam triſti audito nuntio ingemiſcere, & ab aurora ad veſperam vſque pro regibus ac Principibus, pro populo Dei, proque vniuerſa Eccleſiæ domo ieiunare

2. Reg. 1.

Nunc ergo, dicit apud Ioelem Dominus, *conuertimini ad me*, peccatores, à vitijs diſcedite, ad me accedite, *in toto corde veſtro, in ieiunio & flectu, & in planctu.* Ad Sacerdotes hæc imprimis commonitio ſpectat. Recedite igitur, ſed quàm fieri poteſt citiſſimè, imo & hac hora ab inquinamentis veſtris, & conuertimini ad Deum, cor illi veſtrum offerte, corpus auſteritate emacerate, ſuſpirijs pectus diſrumpite, & lacrymarum flumine oculi madeſcant.

Ioel. 2. Deus ſuos ad ieiunia & lacrymas hortatur.

Rex Niniuitarum & omnes eius Principes, Ionæ interminationibus auditis, quò diuinum flagellum ab vrbe, & fulmina damnationis à ceruicibus ſuis auerterent, generale per vniuerſam vrbem ieiunium indixêre, vt non homines modò ſed & iumenta à cibo abſtinerent; atque ita factum eſt vt & calamitatem imminentem effugerint, & propitium Deum inuenerint; *Homines & iumenta & boues & pecora, non guſtent quicquam nec paſcantur, & aquam non bibant.* Allegoricus hiſtoriæ huius ſenſus eſt, Sacerdotes & Præſules,

Niniuitæ per ieiunium ſalutē & veniam adepti.

Ion. 3.

cùm

m Deus aduerſus populum ſuum exacerbatus t, iuſtitiæque ſuæ fulmina euibrare paratus, qui cleſiæ Dei à conſilijs ſunt ieiunia indicere, ad œnitentiam adhortari, cilicia, ad aliorum exmplum induere, & à cibo abſtinere debere; atue hoc verum & vnicum diuini furoris auerendi, animarumque ſalutis parandæ medium ſt.

In Euangelio S. Marci diſcipulis ſuis ait Dominus, *Hoc genus dæmoniorum non eijcitur niſi in ratione & ieiunio.* Sacerdotes dæmonum fugandorum, eijciendorumque malignorum ſpirituum poteſtatem habent; at ſciant hoc ſine orationis & ieiunij adminiculo fieri non poſſe. Ieiunium quippe dæmonum toxicum ac virus eſt

Ieiunium necat dæmones. *Marc.9.*

Nautæ qui Ionam vehebant, quò ſe & nauem diſcrimini eriperent, nauem exonerarunt, omneſque merces eius alleuandæ cauſa in mare deiecerunt, *Et timuerunt nautæ, & clamauerunt viri ad Deum ſuum, & miſerunt vaſa, quæ erant in naui in mare, vt alleuiaretur ab eis.* Mundus hic mare quoddam eſt, Eccleſia nauis, tempeſtates vitia, nauigantes ipſi fideles, Sacerdotes nautæ. Vel potiùs, corpus hoc noſtrum Oceanus eſt, anima nauis, paſſiones venti, religioſus nauta; vt igitur hic tuta ſit nauigatio, naufragium euitetur, tempeſtates quieſcant, ac redeat maris malacia, nauis exoneranda eſt, id eſt, corpus ieiunio exhauriendum, caro hæc delicijs priuanda, voluptates euacuandæ, omnia enim hæc nauem onerant & magis magiſque deprimunt.

Ion.1.

Anima vt tutò nauiget, corpus euacuandum.

Daniel

Corpus noſtrum idolum eſt cuius ſacrifici mundus & dæmon
Dan. 14.

Daniel Propheta ſacrificulorum Beli impoſturas detexit, atque hoc idolum euertit, cibos apponi clanculò ſolitos ſubtrahens, fanumque eius cineribus conſpergens, *Præcepit Daniel pueris ſuis & attulerunt cinerem, & cribrauit per totum templum coram rege.* Corpus hoc Religioſi, idolum quoddam eſt, diabolus autem & mundus illius miniſtri & ſacrifici, quorum ſi verſutias & technas detegere volueritis, hocque idolum pedibus ſubſternere ac conculcare; cibi illi ſubtrahendi ſunt, cilicium ei imponendum, & cineribus conſpergendum.

Concupiſcentia ignis inexſtinguibilis.
ad Heliodor.

Flãmæ exſtinguendæ, iuxta mẽtem S. Hieronymi, & incendij compeſcendi, non melior ſuppetit ratio, quàm ligna ſubtrahere & fomenta auferre. Concupiſcentia noſtra Sacerdotes, incendium quoddam eſt, ignis eſt, Aethna eſt, & nimia conflagratio, quæ omnia in hoc corpore deſtruit ac deuaſtat: cibi fomenta ſunt, paſſiones fumi, vitia verò flammæ. Ad hos igitur ignes exſtinguendos, nullum melius occurrit remedium, quàm nutrimenta & fomenta ſubtrahere, id eſt cibos minuere, diætam ſectari, ieiunium obſeruare & pœnitentiam agere.

Inimici ſe dedunt deficiente commeatu.
Diez in ſumma.

Solent inimici obſeſſi vltrò ſe dedere & obſidentis beneuolentiam ambire, cùm commeatus inferendi ijs via intercluditur & cũ rerũ penuria conflictari incipiunt: mundus, caro, Diabolus inimici veſtri iurati ſunt, Sacerdotes; cibi, eorum cõmeatus ſunt, qui mox vt auferuntur, cũ ieiunijs premuntur, nihilque quod comedant inueniunt, quamprimum iuſſa & imperata faciunt, principi ſe ſuo ſubijciunt, caro rationi obtemperat, corpus animæ, omniaque dein hæc Deo ſupremo Monarchæ.

Filius

Filius ille prodigus paterna domo egreſſus & in longinquam profectus regionem, quamdiu habuit quo ventri gulæque ſatiſfaceret & cum meretricibus comeſſaretur licentius, nullo in patriam reuertendi deſiderio tenebatur, nec delictorum commiſſorum eum ſollicitudo cruciabat: at vt ſe neceſſitate preſſum vidit, fame propemodum enectum, & miſerijs circumuallatum, oculos aperuit, malum in quo verſaretur perſpiciens propoſitumque fecit in patriam reuertendi, domum paternam adeundi, veniæ petendæ, & miſericordiæ depoſcendæ, *In ſe autem reuerſus, dixit, Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereo, ſurgam, & ibo ad patrem.* Myſticum Parabolæ huius ſenſum expoſiturus, dico, Sacerdotes, ſæpe vos prodigos agere voſque à Dei patris illius cæleſtis cultu obſequioque abſtrahendo in longinquam mundi regionem ſecedere, in qua quamdiu ridendi, comeſſandi, conſortiaque frequentandi ſuppetit materia & occaſio, numquam vos de ad benignum Deum reuertendo, domum veſtram repetendo, officijſque veſtris incumbendo cogitare; atque ſi corpus hoc durius tractetis, ſi fame emaceretis, ſi delicias ſubtrahatis, ſi quadrageſimale illi ieiunium imponatis; morigerum mox, obediens, & delictorum pœnitentia doloreque tactum videbitis, atque tunc mundi deſerendi & ad patrem clementiſſimum, miſericordiæ depoſcendæ cauſſa redeundi animum concipietis.

Luc. 5.

Fames prodigum ad patrem compulit.

Eſſe refert apud Antipodas herbam Plinius, quæ in fæcundo, feraci fertilique conſita ſolo, emoritur, coloremque & viuacitatem amittit, ſed in deſerto, arenoſo, ſterilique quamprimum virorem vigoremque aſſumit & creſcendo luxuriatur.

Herba quædam quæ in terra fertili emoriatur in ſterili creſcat.

riatur. Anima veſtra, Clerici cæleſte quoddã germẽ eſt, quæ in pingui voluptatũ agro conſita, flacceſſit, perit, vitalemq́ue ſuccum amittit: in deſertis verò locis pœnitentiæq́ue arena plantata, ſteriliq́ue & emarcido ieiuniorum territorio, creſcit, ſurgit, & mirabile incrementum ſumit. Hæc ſcilicet ei terra placet.

Matth. 5. Qui ieiunaut, beati ſunt.

Beati, inquit apud Matthæum Dominus, *qui nunc eſuritis, quoniam ſaturabimini*, beati qui hac in vita ieiunatis, quia in altera voluptate perpotabimini. Beati hauddubiè vos Religioſi in hac mortali vita, ſi ieiunium colueritis, famemq́ue in Dei obſequio toleraueritis, nam merces veſtra in cælo ampla & lauta erit.

2. Cor. 6. Sacerdotes Paulus ad ieiunandum inuitat.

In omnibus, ait ad Corinthios Apoſtolus, *exhibeamus noſmetipſos ſicut Dei miniſtros in multa patientia, in ieiunijs*. Is verò egregio Sacerdotis nomine indignus viuit, ſeſeq; Chriſti miniſtrum non exhibet, qui ieiunio non incumbit, pœnitentiamq́ue non agit.

Sacerdotes ſæpius ieiunent quàm ſæculares. *Diſt. 4 c. ſtatuimus.*

Sicut diſcreta eſſe debet vita clericorum à laicorum conuerſatione, ita & in ieiunio debet eſſe diſcretio, ait S. Papa Teleſphorus. Id eſt, quemadmodum Sacerdotes ceteris viuere debent ſanctius, ita quoque alijs ieiunent frequentius.

Sacerdos qui ieiunium indictum violat puniri meretur. *1. Reg. 14.* *Ambros. ſerm 25.*

Ionathas Princeps iuuentutis Iſraeliticæ cùm inſcius paternum præceptum tranſgrederetur, & die, quo Pater ieiunari præcepiſſet, cibos ſumſiſſet, ad mortem condemnatus eſt; ſeuera profectò ſententia. Quid igitur Sacerdos merebitur, qui ſciens volenſq́ue DEI ſui præceptum tranſgreditur, atque ij imprimis, qui ieiunia indicta violant?

Quid ſit verum ieiunium.

Ieiunium appello, ait Magnus Gregorius, cum cibi

Cibi ſumendi hora non præuenitur, vti Ionathas præuenit: quãdo delicatiores epulæ nõ quærũtur, vti Hebræi; cum in coquendo non quæritur induſtria aut condimenta, vt filij Heli; cum ſuperflua non ambiuntur vt Sodomitæ; deniq; quando non omnia vilia comeduntur, vt profanus Eſau. Haſce conditiones ieiunij obſeruate Sacerdotes, & perfectè ieiunium ſeruaueritis.

p. 3. Paſt. admon. 20. & moral. c. 20. c. 13.

Sacerdotes ieiunent prout vires ſuſtinere poſſunt:

Caſſianus, S. Baſilius & Gregorius Pontifex hac de re agentes dixêre, Sacerdotes ieiunium ſed diſcretum & iuxta ætatem & vires commenſuratum exercere debere. *Generalis hic continentiæ modus eſt, vt tantum ſibimet cibi vnusquiſq; concedat, quantum ſuſtentatio carnis, non quantum deſiderium ſaturitatis expoſcit.* Docere volunt, Sacerdotes in ieiunando diſcretos & prudentes eſſe debere, & non amplius quàm corporis robur & vires permittunt, ieiunare.

Coll. 2. c. 22. in conſtit. monaſt. c. 5. Lib. 20. Moral. c. 31.

Sacerdotum ieiunia diſcreta ſint.

Eandem opinionem ſecutus Hieronymus, ait, *Tantum tibi ieiuniorum modum impone, quantum ferre potes, noli quid vltra vires hic conari; ieiunia tua pura ſint, caſta, ſimplicia, moderata, non ſuperſtitioſa, non temeraria.* Hinc diſcite Sacerdotes, ieiunia veſtra diſcreta, ab omni ſuperſtitione remota & prudentiæ innixa eſſe debere.

Epiſt. 2. ad Nepotian.

Ieiunia vitia extinguant, tamen non opprimant.

His ſuffragator accedit Gregorius, duo dicens, ſcilicet, abſtinentiæ virtutẽ nullã eſſe, cùm corpus non tantũ quantũ poſſumus caſtigamus; vel male illã ordinatã eſſe cũ nimia id abſtinẽtia enecamus: *per abſtinentiã quippe carnis vitia ſunt extinguenda, non caro, aut corpus penitus occidendum.* Dicere vult quantũ colligere quidẽ datur, Eccleſiaſticos diſcretionẽ & prudẽtiã ieiunijs ſuis comites addere debere, itaq; abſtinere, non vt corpus interimant, ſed vitia extinguant & prauos appetitus fomites ſupprimant.

Lib. 20. Moral. c. 31.

Tunc

Verum ieiunium quod ſit, *Iſidorus lib. 2. de ſumm. bon. c. 44.*

Tunc verum & perfectum ieiunium eſt, quando exterior homo ieiunat; & interior interim precibus incumbit: tunc enim oratio cęlos penetrat cùm ieiunium comitem habet; tunc quoq; homo Spiritualis penitus redditur, Angelis quã proximè accedit, liberiuſq; ſe cum Deo coniũgit. Adeò vt ieiunia bonis operibus ſtipata Deo gratiſſima ſint; at qui à cibis abſtinent, & vitam improbam agunt, dæmones imitantur, quibus eſca non eſt, & nequitia ſemper eſt. E quibus omnibus concludo, Sacerdotes, tum animo tum corpore ieiunandum eſſe, àq; cibis abſtinendo ſimul & à vitijs abſtinendum: atque hic ſtatus eſt Vitæ religioſæ.

CAPVT XVI.

Sacerdotes vigilent, quotidieq́ conſcientiam examinent.

Dauid ſingulis noctibus vigilabat. *Pſal. 78.*

DAuid Rex virtutis & ſanctorum exercitiorum ſtudioſus quàm qui maximè, regni negotia ſeponens de ſeipſo teſtatur, *Meditatus ſum nocte cum corde meo, & exercitabar & ſcopebam Spiritum meum.* ſi reges negotijs preſſi, & rerum quotidie in regni adminiſtratione occurrentium mole fatiſcentes, conſcientiæ ſtatum ita excutiebant; quid Sacerdotes procul à mundi turbine ſequeſtrati, & à negotijs ſæculi liberi, facient? an non illorum eſt facta cogitataque excutere, meditationi incumbere, vitam ſpiritualiter inſtituere, ſingulaſque noctes vigilando orandoque traducere?

Pſal. 118.

Idem quoque alio in loco ait, non modo de die tui recordatus ſum Domine, ſed *memor* etiam *fui nocte nominis tui, & cuſtodiui legem tuam*; id eſt

media

media nocte ad te celebrandum dilaudandumque ſurrexi. Sacerdotes, qui reges quidam ſpirituales ſunt hoc modo vitam inſtituere par eſt, nec illis ſufficiat Deum toto die deprecari, ſed de nocte quoque illum laudent, & in tenebris, velut in vmbraculo, diuinum ſibi numen propitium reddant.

Sacerdotes nocte Deum dilaudent.

Nec ſatis illi id fuit feciſſe, ſed eòdem quoq; ceteros omnes inuitauit dicens, *In noctibus extollite manus veſtras in ſancta, & benedicite Dominum.* Sacerdotibus hoc dictum eſt, quorum eſt, etiam noctu cor & manus ad Deum ſuſtollere, inque lunæ ſplendore Deo benedicere.

Pſal. 133. Sacerdotes cor & manus de nocte ad Deum ſuſtollant.

Eandem adhortationem etiam adhibet Ieremias dicens, *Conſurge, lauda in nocte in principio vigiliarum: effunde ſicut aquam cor tuum ante conſpectum* Domini, *leua ad eum manus tuas pro anima paruulorum tuorum, qui defecerunt in fame.* Yobis hoc occino, Sacerdotes: vos enim vult noctu de ſtrato ſurgere, oculos adaperire, manus ſurſum ſuſtollere, aſſiduoque pro animarum ſalute deprecari.

Thren. 2. Vigilent & orent pro animarum ſalute.

Vigilate & orate (ait diſcipulis dormitantibus Dominus) *vt non intretis in tentationem.* Edocere ita volebat, vigilias & orationes infinitè neceſſarias eſſe, atque inprimis Sacerdotibus, vt ita tentationibus reſiſtant, atque omnem infernalem impetum propulſent.

Vigiliæ & preces tentationes impediunt. *Matth* 26.

Vigilate, ait alius Euangeliſta, *videte, orate. neſcitis enim quãdo Dominus domus veniat, ſerò an media nocte; an gallicãtu an mane. ne, cũ venerit repentè, inueniat vos dormientes.* Vobis eadem Chriſtus inſuſurrat Clerici, vigilate & excubate in Eccleſijs veſtris, neſcitis enim quãdo magnus ille magiſter vẽturus ſit, an in veſpera ſenectutis

Mar. 13. Sacerdotes vigilantes Dominum ſemper exſpectent.

an ſub auroram iuuentutis, an verò in meridiano virilis ætatis calore: vigilate inquam, ne vos ſtertentes & ſopore diſtentos inueniat.

Luc. 12. *Vigilate*, ait D. Lucas, *omni tempore orantes:* quod benè exponendo dico, illos veros Apoſtolorum imitatores eſſe, ſemper qui vigilant, & vigilias ſuas precibus exornant.

Qui vigilant Apoſtolorum imitatores.

Si non vigilaueris, interminatur in Apocalypſi Dominus, *veniam ad te tamquam fur, & neſcis qua hora veniam ad te.* Haſce minas perhorreſcite Sacerdotes, & cogitate vos, ſi non vigilaueritis, ſed ſomno ſepulti altùm dormiueritis, à diuina iuſtitia inopinantes nihilque minus cogitantes opprimendos.

Apoc. 3. Dormientes à diuinis iudicijs præueniuntur.

Iacob Patriarcha ſoceri ſui Labani ingratitudinem coarguens, & obſequia quæ tanto annorum ſpatio in illum contulerat, recenſens, vigilias ſuas illi imprimis retulit: Quid, inquit, hæccine merces tot tantorumque laborum, hæccine remuneratio tanti ſudoris? *Die noctuq; æſtu vrgebar & gelu, fugiebat ſomnus ab oculis meis,* tuaſque vt oues conſeruarem nullo non tempore, etiã nocte intempeſta excubaui. Bonorum hic Sacerdotum imago eſt, & ſedulorũ prælatorum ſpeculum; horum ſiquidem eſt noctu & interdiu excubare, varias moleſtias ſuſtinere, gregem Chriſti tueri, & numquam in officij ſui functione indormiſcere.

Iacob præſulum imago. Gen. 31.

Dauid clanculò Saulis caſtra explorator ingreſſus, regiumq; ſchema exutus, excubitores omnes ſtertentes inuenit, Abnerem militiæ totius præfectum ceteroſque duces acriter corripuit dicens, *Viuit Dominus, quoniam filij mortis eſtis vos, qui non cuſtoditis Dominum veſtrum Chriſtum Domini.* Hanc hiſtoriam velut allegoricam

Prælati qui ſuper gregem Chriſti non excubant, mortem merentur. 1. Reg 26.

ricam enodans aio, Sacerdotes & Epiſcopos, qui inimicum in Eccleſiæ caſtra ingredi ſinunt, virtuteſque quæ fidelium arma ſunt, diripere, animaſque voluptatibus ac delicijs indormiſcentes diſcrimen adire, morte dignos eſſe, tantaque functione dignitateque indignos.

Sponſus ille in Canticis dignitaté & functionem ſuam recenſens, ait ſe conſtitutum eſſe cuſtodem in vineis, ad perpetuò vigilias agendas, *Poſuerunt me cuſtodem in vineis.* Myſticè hoc expoſiturus, dico vinea deſignari Eccleſiam, eius autem cuſtodes & excubitores eſſe Sacerdotes & Præſules: quare ſemper vigilent, impediantque ne hanc hęreditatem animalia & feræ depaſcant.

Prælati ſunt cuſtodes vineæ Eccleſiæ.

Cant. 1.

Super muros, tuos, ait per Iſaiam Deus, *Hieruſalem conſtitui cuſtodes, tota die & tota nocte in perpetuum non tacebunt*, impedientque ne quis vallum tuum transſcendat. ſolet in ſacris Litteris Ieroſolymæ nomine Eccleſia denotari, cuſtodes autem in muris conſtituti, ſunt Sacerdotes & Epiſcopi, illo autem loco eos Deus conſtituit, ſemper vt vigilēt, & explorent, num inimicus in procinctu ſit, vt inclament ſi quod imminere diſcrimen viderint, impediantque ne quis ad muros accedat, adeò vt perpetuò vigilandum ſit.

Epiſcopi Eccleſiæ excubitores.

Iſai. 62.

Dauid ad regiam dignitatem promotus tantam ſubditorum curam habebat, regnique negotia tam gnauiter adminiſtrabat, vt diceret, *Deus Deus meus, ad te de luce vigilo*, id eſt, Iam inde ab eo tempore quo me ad regnum vocare dignatus es, non dormio, non quieſco, imo ne de nocte quidem, ſed ſummo manè expergefactus ad te exclamo, preceſque meas ad te dirigo. Qui

Dauid mane ſurgebat ad orandum.

Pſal. 62.

verò ad Sacerdotium, regnis omnibus eminentius vocatus eſt, tanto animarum iuuandarum ardore flagrare deberet, Eccleſiæque negotia tam gnauiter & ſedulò adminiſtrare, noctes & dies vt vigilare deberet, ſummoque mane ſurgendo, ad regis huius exemplum coram Deo ſe proſternere, ſuasque illi preces offerre.

Iſaias manè ſurgebat & vigilabat de nocte

Hoc autē modo Iſaias Propheta ſe vixiſſe ait, *Anima*, inquit, *mea deſiderauit te* Deus meus *in nocte, ſed & in Spiritu meo in præcordijs meis de manè vigilabo ad te.* Prophetam hunc imitari deberet bonus Eccleſiaſticus, inque anima ſua ſingulis noctibus Deum quærere, eique ſummo manè vota offerre, coram maieſtate illius vigilando, non verò in multam lucem ſtertendo.

Qui vigilias amat, cordatum ſe oſtendit. *Eccleſ. 39.*

Sapiens probum virum eiuſque merita deſcribens, inter cętera in eo laudat, quod in vigiliis ſit aſſiduus, dicens, *Cor ſuum tradet ad vigilandum diluculò*, aliiſque dormientibus animo vigilabit. Sacerdos igitur ſapiens ac probus eſt, qui libenter vigilat, & improbus èontrà & inſipiens, qui ſomno deditus, in lectulo ad meridiem vſquè decumbit.

Prælati vigilanti virgæ Ieremiæ collati. *Thren. 1.*

Inter cæteras viſiones, virgam vigilantem vidit Ieremias, virgam oculatam & circumſpicientem, *Virgam vigilantem ego video.* Equidem aliorum interpretum expoſitioni innixus dicere auſim, myſtica hac virga Sacerdotes & Præſules denotari, quorum eſt virgarum inſtar plebem caſtigare, animas gubernare: ſed virgarum oculatarum & vigilantium; horum enim partes ſunt oculos ſemper patentes, & diligentem Eccleſiarum curam habere.

Leones oculis apertis dormiunt.

In magnifici templi à Salomone conſtructi fabrica circum mare æneum fuſile boues & leones

ones & Cherubjm effingi voluit Deus, *Et in coronulas & plectas, leones & boues & Cherubi.* Ingens myſterium, cuius hic eſt ſenſus, Sacerdotes & paſtores qui in medio Eccleſiæ, velut eximiæ quædam picturæ ſunt, Cherubinorum inſtar eſſe doctos, ac boum inſtar laborare, leonum inſtar vigilare debere; leones quippe oculos nunquam claudunt, & quamuis dormiant interdum, non ideò tamen palpebras occludunt. 3.Reg.7.

Quàm meritò Ionas reprehenſus fuit, quàm graue delictum admiſit, quòd grauiſſimis tempeſtatibus agitata naui & nautis perplexis, non elaborauerit, auxilium cæleſte non implorâuit, ſed in nauis fundo dormierit ſecurus; *Et facta eſt tempeſtas magna in mari, & nauis periclitabatur conteri, &c. & Ionas deſcendit ad interiora nauis, & dormiebat ſopore graui.* ſimilem hauddubiè Sacerdotes & Præſules erorê committunt, dormionique huic perſimiles ſunt, cû tempeſtatibus & perſecutionibus Diui Petri cymbam circumfrementibus exagitantibuſque & ſalute animarum in communi naufragij diſcrimine verſante, intra voluptatum latebras deliteſcunt, deliciis indormiſcunt, cum remigare potius, aduerſus peccata debacchari, hæreſes exagitare, Euangelium tueri in Eccleſiæ naui oporteret.

Prælati dormientes Ionæ comparati.

Ion.1.

In Parabola illa Euangelica, in qua de ſemine mentio habetur, dictum eſt, inimicum hominem poſtquam Paterfamilias bonum ſemen in agro ſuo ſeminaſſet, dormientibus hominibus zizania ſuperſeminaſſe; *Cùm dormirent homines, venit inimicus homo & ſuperſeminauit zizania.* O noxium ſomnum! ô ſoporem infortunatum!

Dormientibus prælatis dæmon zizania ſeminat.

Matth.13.

tunatum! docemur hic Prælatis & Epiſcopis dormientibus, diabolum diſcurrere, inimicos latebris egreſſos omnia hæreſum, vitiorum, diſſolutionumque zizaniis replere, Eccleſiæque agrum noxia ſemente conſerere, in quem olim bona Euangelij ſementis coniecta fuit.

S. Petrus quod vigilare non potuerit corripitur. *Matth. 26.*

Apoſtolus Petrus pridiè quàm feralis paſſionis tragœdia perageretur, à Domino in Horto oliuarum reprehenditur quod vigilare ſecum non potuerit, ſed à ſomno victus ſuccubuerit; audit enim, *Non potuiſti vna hora vigilare mecum:* Eheu, Pontifices, & Epiſcopi ſancti Petri ſucceſſores, eiſdem Domini verbis coargui meremini, acuque verborum aculeo taxari, quòd, Iuda inſidias moliente, Chriſto in diſcrimine verſante, Eccleſia afflicta, altùm ſtertatis, Quid prælati! non poſſetis vna hora vigilare cum Chriſto?

Apoſtolus Corinthios ad vigilantiam excitat. *1. Cor. 16.*

Apoſtolus Corinthiis ſcribēs ait, *vigilate, ſtate in fide, viriliter agite, & confortamini.* Cogitate vobis hæc perſcripta eſſe, Sacerdotes, vigilate, ſtate in religione, viriliter agite, nec leues vos aut inſtabiles oſtendite.

2. Tim. 4.

Inter cætera præcepta Catholicasque inſtructiones, quas Timotheo ſuo perſcripſit idem Apoſtolus, *Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple.* Idem vobis vt dicam, Sacerdotes, ſinite dormire ſeculares; vos verò, qui Eccleſiæ excubitores eſtis, cuſtodes ſponſi, noctes integras vigilando impendite, vigilate diligenter, in omnibus laborate, miniſteriumque veſtrum implete.

Vigilias Apoſtolus Petrus docet. *1. Pet. 5.*

Apoſtolorū Princeps, & ſummus Ieſu Chriſti in terra vicarius, fideles ad vigilandum adhortans ait, *fratres ſobrij eſtote & vigilate, quia aduerſarius*

uerſarius veſter diabolus circuit quem deuoret. Quantum quidem colligere poſſum, vobis magnus hic pontifex loqui videtur, Sacerdotes, eius monentis conſiliis, obſecro, acquieſcite, ſobrietatem & vigilias conſectemini, honeſtè vitam inſtituite, voſque ipſos circumſpicite. Habetis enim inimicos qui ſemper in inſidiis verſantur, voſque vt deuorent, circumgyrant.

circuit.

Beatus qui vigilat & cuſtodit veſtimenta ſua ne nudus ambulet, & videant turpitudinem eius. Beatus inquam Religioſus & Sacerdos qui ſemper vigilat, quique veſtimenta id eſt virtutes cuſtodit, ne illis infelici quodam ſomno amiſſis nudus inueniatur, ac proinde nudus fugere teneatur, Dei ſui gratia deſtitutus, omneſque illius peccatum, turpitudinem, flagitiaque commiſſa videant.

Beati qui vigilant. *Apoc. 16.*

Verè inquam vigilandum: nam, vti Patres non pauci teſtantur, nocte ad ſapientiam nihil commodius: hac enim perſæpè de Deo cogitamus, lectioni contemplationique diuinarum ſcripturarum vacamus, cantamus, Pſallimus, & precibus Deum obſecramus. Vnde omnium ſuffragio certum eſt, noctem ad orandum, meditandum, aliaque ſancta exercitia peragenda percommodum eſſe.

Nox propria ad orandum. *Cyrill. Ieroſol. catechiſ. illuminat. 9. Bernard. ſerm. 86. Baſil. orat. 2. de precat.*

Dixit olim non inſcitè Euripides, *Habent religionem tenebræ.* Nox enim & tenebrę deuotioni & pietati conciliandæ conducunt, & ad ſancta religionis exercitia percommodæ, maximè in Sacerdotibus.

In Bacch. Nox habet religionem.

Quam aſſiduè vigilabat Hieronymus! Hinc de ſeipſo ſcripſit alibi, *Conſuetudinem meam noſti, breuiſſimo ſomno vtor, & quaſi interuigilo.* Sanctum hunc anachoretam imitamini Sacerdotes

Vigilabat aſſiduè S. Hieronymus.

dotes, moderatè dormite, horaſque veſtras diſcretè metiamini.

Collat. 12. Diſcretio in vigilando adhibenda.

Suadet religioſus Caſſianus, nonniſi quatuor horas dormiendum: at hic ſeruanda mediocritas & moderamen, tamque in vigilia quàm in ſomno prudenter agendum: ſi enim limites tranſſiliant & excedant, vtrumque noxium eſt, & corpori detrimentum ſanitatique adfert, idque ex mente Hippocratis. Quietem igitur veſtram moderamini, Sacerdotes, horas tum vigiliæ tum ſomni dirigite, extrema ne ſequamini, ſed auream mediocritatem ſectemini.

Aphoriſ. l 2, c. 3.

Bernard. ad fratres de monte Dei. Sacerdotum Somnus non ſit profundus.

Circumſpiciendum etiam eſt Sacerdotes, ne planè dormiatis, id eſt, ne ſomnus veſter, non iam lenimentum & quies defatigatorum, ſed corporis ſuffocati ſoporatique ſepultura ſit, & non iam ad corpus reſtaurandum, vireſq; reparandas conducat, ſed eiuſdem mors ſit & ruina: *ſuſpecta enim res eſt ſomnus, & magna ex parte ebrietati ſimilis*, docere hic Eccleſiaſticos & Religioſos voluit, non eſſe adeo profundè dormiendum, vt quin corpore quieſcente animæ ſaltem vigilent.

In Pimandro.

Nec ſatis eſt vigilare, ſed conſcientia etiam examinanda eſt. Nam vt Mercurius Triſmegiſtus ait, *Deus, ipſe mens, iuſſit vt homo mentis particeps ſeipſum animaduerteret*. Et ſanè examen hoc & excuſſio ſui magni refert, atque Sacerdotibus maximè neceſſaria eſt.

Docebat S. Petrus ſuos examinare conſcientiam.

Epiſt. 1. ad Iacob.

Magnus pontifex Clemens ait, Apoſtolum Petrum prædeceſſorem ſuum diſcipulos ſuos edocuiſſe, ſingulis vt horis commiſſa hora præterita examinarent, de Deo vbiuis locorum cogitarent, & animoſè in Chriſto Ieſu malas cogitationes retunderent & comminuerent, Sacerdotique

cerdotique eaſdem reuelarent. Quod glorioſus Apoſtolorum princeps ſuos edocebat diſcipulos, ab omnibus ipſe crediderim eſſe faciendum, & imprimis à Sacerdotibus.

Completo iam die, ait magnus Baſilius, omnique opere tum corporis tum ſpiritus etiam abſoluto, præclarè fiet ſi vnuſquiſque antequàm cubitum ſecedat cum animo ſuo conſcientiam exquirat, num quid indignum aut nefarium fecerit cogitaritque, num in orando fuerit attentus, ac ſibi præſens, ſi cum tædio cantauerit, ſi aliquo vitæ communioris deſiderio flagrarit. Et ſanè euidens pietatis argumẽtũ maximaq; dignũ laude, ſi Sacerdotes die exacto negotiiſq; cõfectis conſcientiæ ſtatum excutiant, vt videant ſcilicet in quo offenderint, ac quomodo id pœnitentia ſint purgaturi.

Hom. 1. de inſtit. monach.

Conſcientiam veſperi examinare præclarum.

De interiori domo.

S. Bernardi doctrina.

Diſce præeſſe, ait S. Bernardus, *vitam tuam ordinare, mores tuos componere, temetipſum accuſare nũquã excuſare; te ſæpius condẽnare, vindictã punitionemq; de te ſumere.* Hoc ſeruate Sacerdotes, vos ipſos ordinate, actiones veſtras excutite, delicta corripite, negligẽtias caſtigate, iudices veſtri & exactores eſtote, vitamque veſtram excutite.

Item S. Baſilij.

De abdicatione rerum & Bonauent. de purit. conſc. c. 1. l. 17.

Melius quin etiam S. Baſilius. *ſtudioſe*, inquit, *operam dato, vt melior indies exiſtas, idque fiet ſi quotidie quæ egeris dixeriſq; excuſſeris & examinaueris, cumq; anteacta vita contuleris.* Egregium perfecto Sacerdotibus documẽtũ, quo edocẽtur quotidiana opera examinãda, ponderãda, ſemperque ad emendationem aſſpirandum.

Item magni Gregorij.

Lib. 19. Moral. c. 13. & l. 22. c. 9.

Audiamus de eadem re loquentẽ Gregoriũ. Cogitationes, inquit, iuſtorum nonniſi iudicia ſunt; à mundi enim turbis & inquietudine ſe

 reuocan-

reuocantes ad cor accedunt, ibique in rationis tribunali conſidentes ob oculos ſibi ponunt, tum ſe tum proximum, ac ſententiam illam legis excutientes, *Quæcunque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis*: ſicque diſtricto iure atque iudicio cauſã ſuã & proximi iuxta tabulas diuinæ legis in foro cordis examinant. Omnia hæc edocere volunt, Sacerdotes ſi iuſti haberi velint & probi, quotidiè cauſam ſuam negotiaque propria examinare, factorumque iuſtitiam & æquitatem rigido examine in conſcientiæ ſubſellijs exigere debere.

Id fecêre etiam gentiles.

Seneca lib. 3. de irae. 36.

Nec ſolum id facere ſuadent Patres, ſed etiam Ethnici, in quo Chriſtiano dignè mihi locuti videntur: atque inter ceteros ait Seneca Sextium, magnũ profectò in republica virum, conſummato die ſe ad nocturnam quietem recepiſſe, animum ſuum interrogare ſolitum, dicentem, Quid hodie commiſiſti? cui malo remedium oppoſuiſti? quantùm vitam emendaſti tuam. Quid Eccleſiaſtici, an non infideles hos imitamini, & prius quàm ad quietem vos componatis, ad eorum imitationem, tranſactæ diei cõmiſſa excutietis? Scitote vero, ſi id diligentes præſtiteritis & in eo perſeueraueritis, indies vitam in melius commutaturos: ille ſiquidem malè agere non audet, qui ſe quotidie coram iudice cogitat aſſiſtere debere.

Vir bonus ſe quotidie examinet.

Virg. in viro bono.

Vir bonus & ſapiens, &c. ait Poëtarũ princeps,

Non prius in dulcem declinat lumina ſomnum,
Omnia præteritæ quàm excuſſerit acta diei.

Equidem audacter poſt Poëtam hunc dixero, Sacerdotem virum bonum dici non poſſe, ſi quotidie actiones ſuas & conſilia excutiendo conſcientiam diligenter non examinet.

Quoti-

Quotidie bis precari ſolent, ait Philo Iudæus, Chriſtiani, mane ac ſub veſperam: oriente ſole Deum orant, dies vt illis futurus fæliciter cedat, animæque cæleſti lumine repleantur; occidente verò ac ſub diei occaſum, vt animus ab omnibus negotijs diurnis iam liberatus, & ſenſibus compoſitis rerumque imaginariarum onere excuſſo, tranſactæ diei actiones examinet, inque domeſtico conſiſtorio veritatem exquirat. O ſanctam piamque conſuetudinem! Hanc vos obſeruate, Sacerdotes, hoc modo vitam inſtituitè, veteres Chriſtianos in hoc imitemini, rationem à vobis ipſis de omnibus actionibus depoſcite, & conſcientias ſedulò excutite.

Veterum Chriſtianorum conſuetudo.

Lib. de vita ſuppl.

CAPVT XVII.

Sacerdotes in cultu nitidi & honeſti ſint.

OMnis veterum ſanctorum diligentia curaque imprimis in eo ſita ſemper fuit, vt Seraphicus tradit Bonauētura, vt hominē interiorem, qui regis ſui imaginem ac Dei inſignia præfert, quàm maximè excolerent, efformarēt, ſeſeque huic vni exornando totos dabant, cultu ornatuque exterioris hominis velut inani, caduco, ſuperfluoque neglecto. Horū exēplo Sacerdotes diſcant & Religioſi quamprimùm veſtium cultum ſuperfluum, & quidquid ad externum corporis ornamentum ſpectat contemnere, & interiori dumtaxat pulchritudini adaugendæ, ad veterum imitationem ſtudere.

Veteres ſancti vnico homini interiori ornando ſtudebant.

In pharet. l. 4. c. 3v.

Tria ſunt teſte Sapiente quæ hominis interiora produnt, *Amictus corporis, & riſus dentium, & inceſſus hominis enuntiant de illo.* Et ſanè tribus hiſce argumentis exterioribus de interno

In tribus homo cognoſcitur.

Eccleſ. 19.

terno homine dijudicare poſſumus & præſertim de Sacerdotibus, ac maximè è veſtitu: ſi enim is modeſtus ſit, quam primùm de illius virtute diiudicare licet, ſi verò diſſolutus & laſciuus, mundanus & improbæ vitæ eſſe dignoſcitur.

Veſtes pretioſæ non Sacerdotum ſed aulicorum ſunt. *Matth. 11.*

Quid exiſtis in deſertum videre, ait in Ioannem Baptiſtam, præconia regerendo Dominus, *hominem mollibus* & pretioſis *veſtitum*? nequaquam: *ecce qui mollibus veſtiuntur in domibus regum ſunt*. Egregia hac filij Dei ſententia ornamenti ſuperfluitas & pretium reprehenditur; è qua etiam diſcimus, aulicorum & purpuratorũ eſſe egregias, pretioſas, mollesque veſtes conſectari, non verò ſanctorum Sacerdotum.

Gen. 3. Primus homo pelle animalium tectus.

Prima veſtis, quam Deus protoplaſto parauit fuit è mortuorum animalium pellibus, non verò è ſerico & byſſino auro intertexto, *fecit quoque Deus Adæ & vxori eius tunicas pelliceas & induit eos.* Quo denotare voluit, ſapientis eſſe, & imprimis Sacerdotis & Religioſi, non alias veſtes quàm luctus & mortificationis geſtare debere, atque illos verè à Deo veſtiri & ornari qui tales ſibi veſtes parant.

Iacob ſub veſte Eſau benedictionem meruit patris. *Gen. 29.*

Inſigne miraculum & rarum profectò fuit, Iacobum veſte Eſau fratris indutum paternam ſibi benedictionem, iuſque primogenituræ comparaſſe, *Et veſtibus Eſau valde bonis, quas apud ſe habebat domi, induit eum* &c. ſed magis etiam mirandum eſt, ſi ſub veſte mundana, pretioſa, profana Sacerdos & Religioſus Deo placere, benedictionemque patris cæleſtis ſibi mereri poſſit.

Vt verò Sacerdotum veſtis non debet eſſe ſuperflua & vana, ita nec ſordida aut contempta; iu

pta;in huius rei ſignum iubetur Pontifex Ieſus, ſordida indutus, veſtem commutare, ſeſeque angelico conſpectu dignius conueſtire: *Et Ieſus erat indutus veſtibus ſordidis, & ſtabat ante faciem Angeli, qui reſpondit & ait ad eos, qui ſtabant coram ſe dicens, Auferte veſtimenta ſordida ab eo.* Exemplum egregium & eius quod iam ago confirmans; quo ſcilicet edoceor, quemadmodum Sacerdotales veſtes non debent eſſe magnificæ aut pretioſæ, ita nec ſordidas nimis eſſe oportere.

Sacerdotum veſtis non ſit ſordida.
Zach.3.

Præcepit Deus Moyſi, Aaronem vt veſtibus conuenientibus conueſtiret, nitidas, mundas & ſanctas ei parando, *Indues Aaronem veſtimentis ſanctis.* E quo eruo eumdem ipſum Deum velle, vt in lege Euangelica, Sacerdotes munda vtantur veſte, & honeſtè ſe induant.

Veterum Sacerdotum veſtis eſſe debebat ſancta.
Exod.29.

Suaſerunt formoſæ Ruth, vt ſi amorem & beneuolentiam Booz ſibi comparare vellet, faciem lauaret, vnguentis ſe perfunderet, veſteſque cultiores indueret. *Lauare igitur, & vngere, & induere cultioribus veſtimentis.* Idem conſulit Spiritus ſanctus Sacerdotibus, vt ſcilicet ſi Deo placere, ſanctamque eius gratiam adipiſci voluerint, nitidè ſe & honeſtè induant, & togas cultiores ſumant.

Vt quis Deo placeat culta vtatur veſte.
Rut.3.

Aman ſuperbus ille Perſa, interrogatus quid fieri deberet viro, quem honoratum rex vellet, & ad magna promotum, reſpondit, *Homo quem Rex honorare cupit, debet indui veſtibus regijs.* Allegoricè hoc exponens dico, maiorem religioſo apud Deum & homines honorem non poſſe contingere, quàm ſi honeſtè ſe induat, & veſtem geſtet, quam nemo illi vitio vertat.

Summus Sacerdotis honos eſt honeſtè indui.
Eſth.6.

Gabaonitæ vafri laceras veſtes & veteres

Sacerdotes ſordidis induti Gabaonitis ſimiles. *Ioſ. 9.*

induti coram Ioſue duce venientes, illum & omnes ſuos in fraudem pellexerunt, ſed dolo eorum patefacto & technis cognitis, meritas fraudis pœnas dederunt, & dignis ſupplicijs affecti. Sacerdotes & Religioſi, qui ſemilaceras & hiulcas veſtes gerunt, nec vllam in veſtitu honeſtatem ſeruant, nouos quoſdam Gabaonitas eſſe, deceptores fraudulentos, proditores, quique ſub his ſordibus tum Deum tum homines decipere conantur, ſed ſeipſos imprimis; at tandem fraudibus eorum detectis, meritas hypocriſeos pœnas daturos: virtus in mediocritate ſita eſt, & nimium in vitium tranſit; paupertatem volo, non tamen ſordes.

Aſſueri aulam nemo lacer ingredi poterat. *Eſth. 4.*

Nefas erat olim, aulam Aſſueri regis ſacco & laceris veſtibus indutum ſubire; niſi mortem incurrere vellet. Moralem conſuetudinis huius ſenſum eliciens, ſentio non eſſe licitum Sacerdoti, coram Deo ſe præſentare, Eccleſiæque illius palatium ſubire, ſi laceras, diſruptas & diſſutas lacinias indutus ſit: cultura & mundities in cultu Deo grata eſt, ſordes verò irritant & oculos illius offendunt.

E nuptiis Euangelicis eiicitur qui veſtem nuptialem non habebat. *Matth 22.*

An non conſtat, & planè ad rem meam eſt, impudentem quendam regijs nuptijs ſeſe ingerere audentem, à rege conuiuas luſtrante eiectum, quòd laceris & indecoris veſtibus eſſet indutus, & grauem interminationem audiuiſſe, *Amice quomodo huc intraſti non habens veſtem* decentem & *nuptialem?* Regis huius ira, iram denotat Dei, qui indignè fert, quando ad epulum illud Euchariſticum Sacerdotes malè veſtiti & laceras induti, ſeſe in Eccleſia ingerunt, nec Dei præſentiam verentur.

Sacerdotes malè veſtiti ſimiles filio prodigo.

Filius prodigus cùm inexſpectatus ad Patrem rediiſ-

rediјſſet, & ille eum laciniosum, malè indutum, diſſutum videret, tantas veſtium ſordes indignè ferens, ſeruis præcepit, vt exutis ſordidis illis lacernis & ſcrutis, honeſtè illum & pro dignitate familiæ conueſtirent, *Citò afferte ſtolam primam & induite illum.* Sacerdotes, cùm vos ſæculares malè indutos, ſordidos & veſte vili amictos, lutoſos, cænoſos, & in toga lacinioſa truncataque per plateas incedere vident; filios vos prodigos eſſe cenſent; & quoties tali ſchemate Eccleſiam ingredimini, Pater cæleſtis tantam indecentiam non ferens, velut meliùs decentiuſque vos indui, veſteſque honeſtiores cultioresque aſſumere. Luc. 15.

In Leuitico vetuit Deus, ne quis maculoſus, aut aliquo modo vitioſus panes Deo offerat, myſteriaque ſacra peragat, *Homo de ſemine tuo qui habuerit maculam non offeret panes Deo ſuo, nec accedet ad miniſterium eius.* Miror igitur tot Sacerdotes reperiri & religioſos, qui tot maculis deformes ſint, tot ſecum ſordes trahant, tot in veſte notas circumferũt, ob quas culpandi ſint; tantam tamen eorum impudentiam & temeritatem eſſe, vt quotidiè panem Angelorum in Miſſa offerre diuiniſque ſe miniſterijs immiſcere non vereantur. non enim coram Deo tali ſchemate induti comparere deberent. Leuit. 1. Maculoſus Deo ſe non præſentat.

Quicumque in Moſaica lege diſſutas veſtes & laceras geſtabat, leproſum ſe eſſe indicabat, atq; omnes proinde eius commercium conſuetudinemque deuitabant; *Quicumque ergo maculatus fuerit lepra, & ſeparatus eſt ad arbitrium Sacerdotis, habebit veſtimenta diſſuta:* Myſterium hoc exponens idque ad propoſitum, dico, Eccleſiaſticos laceris indutos & ſordidis, oſten- Veſtes diſſutas habere olim lepræ indicium. Leuit. 13.

dere ſe leproſos eſſe, ac diſſolutos, eorumque commercium deuitandum.

In libro ſecundo Regum, Michol Saulis filia videns coniugem ſuum Dauid coram arca Teſtamenti ſaltantẽ, regio paludamento exutum & ſeruili lacerna indutum, illum contemnens deriſit, magnumque ſibi hoc probrum fore ſuſpicata eſt, dicens, *Quam glorioſus fuit hodie rex Iſrael; diſcooperiens ſe ante ancillas ſeruorum ſuorum, & nudatus eſt, quaſi ſi nudetur vnus de ſcurris?* Allegoricus loci ſenſus eſt, Sacerdotes & Prælatos, qui Eccleſiæ Principes ſunt, mechanico & plebeio ſchemate indutos, riſu ſe exponere plebeculæ, multoſque hoc perperàm interpretari.

2. Reg. 6. Michol Dauidi coniugi malè veſtito inſultauit.

Ceterùm, teſte S. Auguſtino, *verus ornatus Sacerdotis, non tantum nullus fucus mendax, ſed nec auri veſtiſq; pompa, ſed mores boni ſunt,* & vita honeſta. Et ſanè non veſtis vos, Sacerdotes, ſed mores virtutumque ornamenta condecorant.

De conſc. diſt. 5. c. furare. Mores Sacerdotem ornant non veſtis.

Hinc magnus olim Baſilius ait, veſtes ita parari debere, vt in omni re vſui eſſe poſſint; id eſt, vt videlicet ijs amicti, & diuinæ pariter honeſtati & nocturnæ etiam neceſſitati faciamus ſatis. Inſinuare volebant, veſtium vſum non aliam ob cauſam inuentum eſſe, quàm vt ijſdem cooperiatur corpus, iniuriaſque ab eo tum frigoris tum æſtus propulſemus.

Veſtium vſus. *In regul.* Sacerdotes ſimpliciter ſe veſtiant.

Amictu ſimplici vtere, ait Cyrillus Hieroſolymitanus, *non ad ornandum, ſed ad neceſſitatem,* non vt in eo delicias quæras, ſed in hieme caleſias, corporiſque tui ignominiam verecundiamque cooperias. ſed vide ne ſub vmbra turpitudinis corporalis tegendæ, ſuperfluo veſtitu in ma-

Catech. 4.

in maiorem turpitudinem dedecuſque labaris. Hoc documentum vobis vſui ſit Sacerdotes, veſteſque aſſumite non ad ornatum, gloriam & faſtum, ſed ad neceſſitatibus ſuccurrendum.

Sacerdotes ſint in veſte mundi & ornati.

Simplicem quidem Sacerdos amictum geſtet, cultum tamen & nitidum, nam vt conſilium Gangrenſe tradidit, *Parſimoniam cum veſte humili non reprobamus, ſicut etiam ornatum, præter corporis diligentiam infricatum laudamus.* adeo vt quemadmodum Clericis vitio vertitur, ſi nimis in veſte effeminati & laſciui ſint, ita laudi ſit munditiem & nitorem præ ſe ferre. *Diſtinct. 41.*

Veſtimenta tua & calceamenta, Ait S. Bernardus, *nec nimis ſint pretioſa, nec multum vilia, ſed ex moderato & competenti habitu.* Ex illius ſententia, quemadmodum Sacerdotes habitu admodùm pretioſo & pompatico vti nefas, ita & laceris, ſordidis, nimiſque vilibus indui indecorum. *Serm. 9. de modo bene viuendi.*

Sacerdotis veſtis non ſit nimis vilis.

Sit Sacerdotis habitus, ait Concilium Hildeſemenſe, *humilis, non nimis vilis, nec nimis pretioſus, ſed mediocriter honeſtus*, ſine vlla curioſitate, ampla & longa ſatis, ne forma exterior corporiſque longitudo dignoſci queat ſæcularium ritu. Ceterùm Dei ſeruo duplex habere veſtimentum fas eſt, vnum quotidianum pro diebus ferialibus, aliud elegantius pro feſtis & Dominicis. Hoc modo qui ſe veſtiunt Sacerdotes, vanitatem omnem deteſtantes, & non niſi munditiem cultumque curantes, extremaque fugitantes & nimias ſordes, ſapientes profectò dici queunt. *In form. viuen. canon. c. 16.*

Sacerdos duplicem habitum habeat.

Nepotianus, ait de illo ſcribens S. Hieronymus, paupere tunica excepta & humili tegumento, quo ſe aduerſus frigus communiebat, *Ad Heliod.*

Nouitatē fugiat.

 aliud

aliud nihil poſſidebat; cultus ipſe prouinciæ morem ſequens, nec munditie nec ſordibus notabilis erat. Ad ſancti huius viri exemplum, Sacerdotes modeſtè ſe veſtiant, nouitates omnes fugiant, & aliorum ritu ſeſe veſtiant.

Auguſtinus in veſtibus moderatus e-rat.
Cap. 224.

De S. Auguſtino ſcribit Concilium Aquiſgranenſe, eius veſtes & calceos, atque omnem lecti illius apparatum ex honeſta materia confecta fuiſſe & forma honeſta; veſtimenta eius nec nitida nimium, nec abiecta plurimùm, ſed medium tenuiſſe. Exemplum notatu digniſſimum, & quo omnes Sacerdotes edocentur, honeſtè ſe & modeſtè induere debere, mediocritatemque ſectari, ne ſcilicet aut nimias delicias aut nimias ſordes ambiant.

Diſt. 41. c. eod.
Sacerdotis habitus eius profeſſionem indicet.

Clericus, ait Concilium Carthaginenſe, *profeſſionem ſuam habitu & inceſſu probet, ideo nec veſtibus nec calceamentis decorem quærat*. Vobis hoc dictum eſt Sacerdotes, vobis hæc conſtitutio facta; dicere enim vult, habitum & inceſſum luculentum vitæ ceterorumque exercitiorum veſtrorum teſtimonium perhibere debere.

Sacerdotes per habitum animæ ſtatum deſignare debent.
Seſſ. 14. c. 6.
Prelati Eccleſiæ iuxta ſtatum ſuum incedant.

Quamuis Monachum non faciat cucullus, vult tamen concilium Tridentinum, vt Sacerdotes habitum ordini ſuo conuenientem conformemque geſtent, vt nempe per decentiam habitus extrinſeci, morum honeſtatem intrinſecam oſtendant. Hoc vobis inhæreat Sacerdotes tamque modeſtè vos conueſtite, vt per exteriorem habitum internus animæ ſtatus dignoſci queat.

Quicumque (ait Alexander Papa quartus Cardinali Toletani Franciſco Ximenio ſcribens

pens) *præſertim Prælati Eccleſiæ, ſicut in moribus ita & in habitu & inceſſu ſtudere debent, ne nimio faſtu ſuperbi, neue nimia abiectione ſuperſtitioſi eſſe videantur; cùm vtroque authoritas Eccleſiaſticæ diſciplinæ vileſcat.* Docere ſcilicet ſummus Pontifex volebat, quemadmodum Sacerdotes ſuum honorem viles & laceras veſtes geſtando prodigere non debent, ita nec nimis inſoleſcere ſuperbis ſumptuoſioribuſque veſtibus, debere.

Recordemini maledictionis illius & fulminis, quod in Phariſæos olim inſoleſcentes iaculauit Redemptor: ſi enim vt viderentur ab hominibus, & iuſti nomen inuenirent, *dilatabant Phylacteria ſua, & magnificabant fimbrias ſuas, quamuis intus pleni rapina & immunditia eſſent.* Quod euidens eſt argumentum, illos Sacerdotes verè à Chriſto maledici promereri, qui ſuperbè & faſtuoſè incedunt, veſteſque magnificas geſtant. Sacerdos gloriabundus Phariſæis similis. *Matth. 23.*

Pannoſi clerici ac veſtibus laceri diſplicent omnibus, ait Concilium Colonienſe; atque vt affectatæ ſordes, ita nec ſtudio quæſitæ delitiæ multum laudis afferunt. Iuxta Concilij huius ſtatuta Sacerdotes munditiem in veſtitu, ſordes fugiendo, ſectentur. *De vit. cler. c. 26.* Indignum eſt laceros videre Sacerdotes.

Baſilius Religioſi mores vitamque efformans ait, *Habitus tuus non ſordens, ſed honeſtus.* Idem ipſum vobis repeto Sacerdotes, ſemper modeſtos vos in amictu gerite, decoros, cultos, nitidos; ſordes verò cane peiùs & angue deteſtamini. Sacerdotis veſtis honeſta ſemper ſit. *Serm. de aſcenſ.*

S. Hieronymus Nepotiano ſuo ſcribens, ait, *ornatus vt ſordes pari modo fugiendæ ſunt; quia alterum delicias, alterũ gloriam redolet.* Tanti Pa- Deliciæ fugiendæ vt ſordes.

[illegible] dotes, moderatè dormite, horaſque veſtras diſcretè metiamini.

Collat.12. Diſcretio in vigilando adhibenda.

Suadet religioſus Caſſianus, nonniſi quatuor horas dormiendum: at hic ſeruanda mediocritas & moderamen, tamque in vigilia quàm in ſomno prudenter agendum: ſi enim limites transſiliant & excedant, vtrumque noxium eſt, & corpori detrimentum ſanitatique adfert, idque ex mente Hippocratis. Quietem igitur veſtram moderamini, Sacerdotes, horas tum vigiliæ tum ſomni dirigite, extrema ne ſequamini, ſed auream mediocritatem ſectemini.

Aphoriſ.l 2, c.3.

Bernard. ad fratres de monte Dei. Sacerdotum Somnus non ſit profundus.

Circumſpiciendum etiam eſt Sacerdotes, ne planè dormiatis, id eſt, ne ſomnus veſter, non iam lenimentum & quies defatigatorum, ſed corporis ſuffocati ſoporatique ſepultura ſit, & non iam ad corpus reſtaurandum vireſq; reparandas conducat, ſed eiuſdem mors ſit & ruina: *ſuſpecta enim res eſt ſomnus, & magna ex parte ebrietati ſimilis*, docere hic Eccleſiaſticos & Religioſos voluit, non eſſe adeo profundè dormiendum, vt quin corpore quieſcente animæ ſaltem vigilent.

In Pimandro.

Nec ſatis eſt vigilare, ſed conſcientia etiam examinanda eſt. Nam vt Mercurius Triſmegiſtus ait, *Deus, ipſe mens, iuſsit vt homo mentis particeps ſeipſum animaduerteret.* Et ſanè examen hoc & excuſſio ſui magni refert, atque Sacerdotibus maximè neceſſaria eſt.

Docebat S Petrus ſuos examinare conſcientiam.

Epiſt.1. ad Iacob.

Magnus pontifex Clemens ait, Apoſtolum Petrum prædeceſſorem ſuum diſcipulos ſuos edocuiſſe, ſingulis vt horis commiſſa hora præterita examinarent, de Deo vbiuis locorum cogitarent, & animoſè in Chriſto Ieſu malas cogitationes retunderent & comminuerent, Sacerdotique

cerdotique eaſdem reuelarent. Quod glorioſus Apoſtolorum princeps ſuos edocebat diſcipulos, ab omnibus ipſe crediderim eſſe faciendum, & imprimis à Sacerdotibus.

Completo iam die, ait magnus Baſilius, omnique opere tum corporis tum ſpiritus etiam abſoluto, præclarè fiet ſi vnuſquiſque antequàm cubitum ſecedat cum animo ſuo conſcientiam exquirat, num quid indignum aut nefarium fecerit cogitaritque, num in orando fuerit attentus, ac ſibi præſens, ſi cum tædio cantauerit, ſi aliquo vitæ communioris deſiderio flagrarit. Et ſanè euidens pietatis argumẽtũ maximaq; dignũ laude, ſi Sacerdotes die exacto negotiiſq; cõfectis conſcientiæ ſtatum excutiant, vt videant ſcilicet in quo offenderint, ac quomodo id pœnitentia ſint purgaturi.

Hom. 1. de inſtit. monach.

Conſcientiam veſperi examinare præclarum.

De interiori domo.

S. Bernardi doctrina.

Diſce præeſſe, ait S. Bernardus, *vitam tuam ordinare, mores tuos componere, temetipſum accuſare nũquã excuſare; te ſæpius condẽnare, vindictã punitionemq; de te ſumere.* Hoc ſeruate Sacerdotes, vos ipſos ordinate, actiones veſtras excutite, delicta corripite, negligẽtias caſtigate, iudices veſtri & exactores eſtote, vitamque veſtram excutite.

Item S. Baſilij.

De abdicatione rerum & Bonauent. de purit. conſc. c. 1. l. 17.

Melius quin etiam S. Baſilius. *ſtudioſe*, inquit, *operam dato, vt melior indies exiſtas, idque fiet ſi quotidie quæ egeris dixeriſq; excuſſeris & examinaueris, cumq; anteacta vita contuleris.* Egregium perfecto Sacerdotibus documẽtũ, quo edocẽtur quotidiana opera examinãda, ponderãda, ſemperque ad emendationem aſſpirandum.

Item magni Gregorij.

Lib. 19. Moral. c. 13. & l. 22. c. 9.

Audiamus de eadem re loquentẽ Gregoriũ Cogitationes, inquit, iuſtorum nonniſi iudicia ſunt; à mundi enim turbis & inquietudine ſe

 reuocan-

reuocantes ad cor accedunt, ibique in rationis tribunali conſidentes ob oculos ſibi ponunt, tum ſe tum proximum, ac ſententiam illam legis excutientes, *Quæcũque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis:* ſicque districto iure atque iudicio cauſã ſuã & proximi iuxta tabulas diuinæ legis in foro cordis examinant. Omnia hæc edocere volunt, Sacerdotes ſi iuſti haberi velint & probi, quotidiè cauſam ſuam negotiaque propria examinare, factorumque iuſtitiam & æquitatem rigido examine in conſcientiæ ſubſellijs exigere debere.

Id fecêre etiam gentiles.

Seneca lib. 3. de iras. 36.

Nec ſolum id facere ſuadent Patres, ſed etiam Ethnici, in quo Chriſtiano dignè mihi locuti videntur: atque inter ceteros ait Seneca Sextium, magnũ profectò in republica virum, conſummato die ſe ad nocturnam quietem recepiſſe, animum ſuum interrogare ſolitum, dicentem, Quid hodie commiſiſti? cui malo remedium oppoſuiſti? quantùm vitam emendaſti tuam. Quid Eccleſiaſtici, an non infideles hos imitamini, & prius quàm ad quietem vos componatis, ad eorum imitationem, tranſactæ dieì cõmiſſa excutietis? Scitote vero, ſi id diligentes præſtiteritis & in eo perſeueraueritis, indies vitam in melius commutaturos: ille ſiquidem malè agere non audet, qui ſe quotidie coram iudice cogitat aſſiſtere debere.

Vir bonus ſe quotidie examinet.

Virg. in viro bono.

Vir bonus & ſapiens, &c. ait Poëtarũ princeps,
Non prius in dulcem declinat lumina ſomnum,
Omnia præterita quàm excuſſerit acta diei.

Equidem audacter poſt Poetam hunc dixero, Sacerdotem virum bonum dici non poſſe, ſi quotidie actiones ſuas & conſilia excutiendo conſcientiam diligenter non examinet.

Quoti-

Quotidie bis precari ſolent, ait Philo Iudæus, Chriſtiani, mane ac ſub veſperam: oriente ſole Deum orant, dies vt illis futurus fæliciter cedat, animæque cæleſti lumine repleantur; occidente verò ac ſub diei occaſum, vt animus ab omnibus negotijs diurnis iam liberatus, & ſenſibus compoſitis rerumque imaginariarum onere excuſſo, tranſactæ diei actiones examinet, inque domeſtico conſiſtorio veritatem exquirat. O ſanctam piamque conſuetudinem! Hanc vos obſeruate, Sacerdotes, hoc modo vitam inſtituite, veteres Chriſtianos in hoc imitemini, rationem à vobis ipſis de omnibus actionibus depoſcite, & conſcientias ſedulò excutite.

Veterum Chriſtianorum conſuetudo.

Lib. de vita ſuppl.

CAPVT XVII.

Sacerdotes in cultu nitidi & honeſti ſint.

OMnis veterum ſanctorum diligentia curaque imprimis in eo ſita ſemper fuit, vt Seraphicus tradit Bonauētura, vt hominē interiorem, qui regis ſui imaginem ac Dei inſignia præfert, quàm maximè excolerent, efformarēt, ſeſeque huic vni exornando totos dabant, cultu ornatuque exterioris hominis velut inani, caduco, ſuperfluoque neglecto. Horū exēplo Sacerdotes diſcant & Religioſi quamprimùm veſtium cultum ſuperfluum, & quidquid ad externum corporis ornamentum ſpectat contemnere, & interiori dumtaxat pulchritudini adaugendæ, ad veterum imitationem ſtudere.

Veteres ſancti vnico homini interiori ornando ſtudebant.

In pharet. l. 4. c. 37.

Tria ſunt teſte Sapiente quæ hominis interiora produnt, *Amictus corporis, & riſus dentium, & inceſſus hominis enuntiant de illo.* Et ſanè è tribus hiſce argumentis exterioribus de interno

In tribus homo cognoſcitur.

Eccleſ. 19.

terno

terno homine dijudicare poſſumus & præſertim de Sacerdotibus, ac maximè è veſtitu: ſi enim is modeſtus ſit, quam primùm de illius virtute diiudicare licet, ſi verò diſſolutus & laſciuus, mundanus & improbæ vitæ eſſe dignoſcitur.

Veſtes pretioſæ non Sacerdotum ſed aulicorum ſunt.
Matth.11.

Quid exiſtis in deſertum videre, ait in Ioannem Baptiſtam, præconia regerendo Dominus, *hominem mollibus* & pretioſis *veſtitum?* nequaquam: *ecce qui mollibus veſtiuntur in domibus regum ſunt.* Egregia hac filij Dei ſententia ornamenti ſuperfluitas & pretium reprehenditur; è qua etiam diſcimus, aulicorum & purpuratorũ eſſe egregias, pretioſas, mollesque veſtes conſectari, non verò ſanctorum Sacerdotum.

Gen.3.
Primus homo pelle animalium tectus.

Prima veſtis, quam Deus protoplaſto parauit fuit è mortuorum animalium pellibus, non verò è ſerico & byſſino auro intertexto, *fecit quoque Deus Adæ & vxori eius tunicas pelliceas & induit eos.* Quo denotare voluit, ſapientis eſſe, & imprimis Sacerdotis & Religioſi, non alias veſtes quàm luctus & mortificationis geſtare debere, atque illos verè à Deo veſtiri & ornari qui tales ſibi veſtes parant.

Iacob ſub veſte Eſau benedictionem meruit patris.
Gen.29.

Inſigne miraculum & rarum profectò fuit, Iacobum veſte Eſau fratris indutum paternam ſibi benedictionem, iuſque primogenituræ comparaſſe, *Et veſtibus Eſau valde bonis, quas apud ſe habebat domi, induit eum* &c. ſed magis etiam mirandum eſt, ſi ſub veſte mundana, pretioſa, profana Sacerdos & Religioſus Deo placere, benedictionemque patris cæleſtis ſibi mereri poſſit.

Vt verò Sacerdotum veſtis non debet eſſe ſuperflua & vana, ita nec ſordida aut contempta; iu

pta;in huius rei ſignum iubetur Pontifex Ieſus, ſordida indutus, veſtem commutare, ſeſeque angelico conſpectu dignius conueſtire: *Et Ieſus erat indutus veſtibus ſordidis, & ſtabat ante faciem Angeli, qui reſpondit & ait ad eos, qui ſtabant coram ſe dicens, Auferte veſtimenta ſordida ab eo.* Exemplum egregium & eius quod iam ago confirmans; quo ſcilicet edoceor, quemadmodum Sacerdotales veſtes non debent eſſe magnificæ aut pretioſæ, ita nec ſordidas nimis eſſe oportere.

Sacerdotum veſtis non ſit ſordida.

Zach.3.

Præcepit Deus Moyſi, Aaronem vt veſtibus conuenientibus conueſtiret, nitidas, mundas & ſanctas ei parando, *Indues Aaronem veſtimentis ſanctis.* E quo eruo eumdem ipſum Deum velle, vt in lege Euangelica, Sacerdotes munda vtantur veſte, & honeſtè ſe induant.

Veterum Sacerdotum veſtis eſſe debebat ſancta.

Exod.29.

Suaſerunt formoſæ Ruth, vt ſi amorem & beneuolentiam Booz ſibi comparare vellet, faciem lauaret, vnguentis ſe perfunderet, veſteſque cultiores indueret. *Lauare igitur, & vngere, & induere cultioribus veſtimentis.* Idem conſulit Spiritus ſanctus Sacerdotibus, vt ſcilicet ſi Deo placere, ſanctamque eius gratiam adipiſci voluerint, nitidè ſe & honeſtè induant, & togas cultiores ſumant.

Vt quis Deo placeat culta vtatur veſte.

Rut.3.

Aman ſuperbus ille Perſa, interrogatus quid fieri deberet viro, quem honoratum rex vellet, & ad magna promotum, reſpondit, *Homo quem Rex honorare cupit, debet indui veſtibus regijs.* Allegoricè hoc exponens dico, maiorem religioſo apud Deum & homines honorem non poſſe contingere, quàm ſi honeſtè ſe induat, & veſtem geſtet, quam nemo illi vitio vertat.

Summus Sacerdotis honos eſt honeſtè indui.

Eſth.6.

Gabaonitæ vafri laceras veſtes & veteres

indui

Sacerdotes ſordidis induti Gabaonitis ſimiles.
Ioſ. 9.

induti coram Ioſue duce venientes, illum & omnes ſuos in fraudem pellexerunt, ſed dolo eorum patefacto & technis cognitis, meritas fraudis pænas dederunt, & dignis ſupplicijs affecti. Sacerdotes & Religioſi, qui ſemilaceras & hiulcas veſtes gerunt, nec vllam in veſtitu honeſtatem ſeruant, nouos quoſdam Gabaonitas eſſe, deceptores fraudulentos, proditores, quique ſub his ſordibus tum Deum tum homines decipere conantur, ſed ſeipſos imprimis; at tandem fraudibus eorum detectis, meritas hypocriſeos pænas daturos: virtus in mediocritate ſita eſt, & nimium in vitium tranſit; paupertatem volo, non tamen ſordes.

Aſſueri aulam nemo lacer ingredi poterat.
Eſth. 4.

Nefas erat olim, aulam Aſſueri regis ſacco & laceris veſtibus indutum ſubire; niſi mortem incurrere vellet. Moralem conſuetudinis huius ſenſum eliciens, ſentio non eſſe licitum Sacerdoti, coram Deo ſe præſentare, Eccleſiæque illius palatium ſubire, ſi laceras, diſruptas & diſſutas lacinias indutus ſit: cultura & mundities in cultu Deo grata eſt, ſordes verò iritant & oculos illius offendunt.

E nuptiis Euangelicis eiicitur qui veſtem nuptialem non habebat.
Matth 22.
Sacerdotes malè veſtiti ſimiles filio prodigo.

An non conſtat, & planè ad rem meam eſt, impudentem quendam regijs nuptijs ſeſe ingerere audentem, à rege conuiuas luſtrante eiectum, quòd laceris & indecoris veſtibus eſſet indutus, & grauem interminationem audiuiſſe, *Amice quomodo huc intraſti non habens veſtem* decentem *& nuptialem?* Regis huius ira, iram denotat Dei, qui indignè fert, quando ad epulum illud Euchariſticum Sacerdotes malè veſtiti & laceras induti, ſeſe in Eccleſia ingerunt, nec Dei præſentiam verentur.

Filius prodigus cùm inexſpectatus ad Patrem rediiſ-

rediſſet, & ille eum laciniosum, malè indutum, diſſutum videret, tantas veſtium ſordes indignè ferens, ſeruis præcepit, vt exutis ſordidis illis lacernis & ſcrutis, honeſtè illum & pro dignitate familiæ conueſtirent, *Citò afferte ſtolam primam & induite illum.* Sacerdotes, cùm vos ſæculares malè indutos, ſordidos & veſte vili amictos, lutoſos, cænoſos, & in toga lacinioſa truncataque per plateas incedere vident; filios vos prodigos eſſe cenſent; & quoties tali ſchemate Eccleſiam ingredimini, Pater cæleſtis tantam indecentiam non ferens, velut meliùs decentiuſque vos indui, veſteſque honeſtiores cultioreſque aſſumere. Luc. 15.

In Leuitico vetuit Deus, ne quis maculoſus, aut aliquo modo vitioſus panes Deo offerat, myſteriaque ſacra peragat, *Homo de ſemine tuo qui habuerit maculam non offeret panes Deo ſuo, nec accedet ad miniſterium eius.* Miror igitur tot Sacerdotes reperiri & religioſos, qui tot maculis deformes ſint, tot ſecum ſordes trahant, tot in veſte notas circumferũt, ob quas culpandi ſint; tantam tamen eorum impudentiam & temeritatem eſſe, vt quotidiè panem Angelorum in Miſſa offerre diuiniſque ſe miniſterijs immiſcere non vereantur. non enim coram Deo tali ſchemate induti comparere deberent. Leuit. 21. Maculoſus Deo ſe non præſentat.

Quicumque in Moſaica lege diſſutas veſtes & laceras geſtabat, leproſum ſe eſſe indicabat, atq; omnes proinde eius commercium conſuetudinemque deuitabant; *Quicumque ergo maculatus fuerit lepra, & ſeparatus eſt ad arbitrium Sacerdotis, habebit veſtimenta diſſuta:* Myſterium hoc exponens idque ad propoſitum, dico, Eccleſiaſticos laceris indutos & ſordidis, oſtendere Veſtes diſſutas habere olim lepræ indicium. Leuit. 13.

dere ſe leproſos eſſe, ac diſſolutos, eorumque commercium deuitandum.

In libro ſecundo Regum, Michol Saulis filia videns coniugem ſuum Dauid coram arca Teſtamenti ſaltantē, regio paludamento exutum & ſeruili lacerna indutum, illum contemnens deriſit, magnumque ſibi hoc probrum fore ſuſpicata eſt, dicens, *Quam glorioſus fuit hodie rex Iſrael; diſcooperiens ſe ante ancillas ſeruorum ſuorum, & nudatus eſt, quaſi ſi nudetur vnus de ſcurris?* Allegoricus loci ſenſus eſt, Sacerdotes & Prælatos, qui Eccleſiæ Principes ſunt, mechanico & plebeio ſchemate indutos, riſu ſe exponere plebeculæ, multoſque hoc perperàm interpretari.

2.Reg.6. Michol Dauidi coniugi malè veſtito inſultauit.

Ceterùm, teſte S. Auguſtino, *verus ornatus Sacerdotis, non tantum nullus fucus mendax, ſed nec auri veſtiſq; pompa, ſed mores boni ſunt*, & vita honeſta. Et ſanè non veſtis vos, Sacerdotes, ſed mores virtutumque ornamenta condecorant.

De conſe. diſt. 5. c. furare. Mores Sacerdotem ornant non veſtis.

Hinc magnus olim Baſilius ait, veſtes ita parari debere, vt in omni re vſui eſſe poſſint; id eſt, vt videlicet ijs amicti, & diuinæ pariter honeſtati & nocturnæ etiam neceſſitati faciamus ſatis. Inſinuare volebant, veſtium vſum non aliam ob cauſam inuentum eſſe, quàm vt ijſdem cooperiatur corpus, iniuriaſque ab eo tum frigoris tum æſtus propulſemus.

Veſtium vſus. *In regul.* Sacerdotes ſimpliciter ſe veſtiant.

Amictu ſimplici vtere, ait Cyrillus Hieroſolymitanus, *non ad ornandum, ſed ad neceſſitatem, non vt in eo delicias quæras, ſed in hieme caleſias, corporiſque tui ignominiam verecundiamque cooperias. ſed vide ne ſub vmbra turpitudinis corporalis tegendæ, ſuperfluo veſtitu* in ma-

Catech. 4.

in maiorem turpitudinem dedecuſque labaris. Hoc documentum vobis vſui ſit Sacerdotes, veſteſque aſſumite non ad ornatum, gloriam & faſtum, ſed ad neceſſitatibus ſuccurrendum. Sacerdotes ſint in veſte mundi & ornati.

Simplicem quidem Sacerdos amictum geſtet, cultum tamen & nitidum, nam vt conſilium Gangrenſe tradidit, *Parſimoniam cum veſte humili non reprobamus, ſicut etiam ornatum, præter corporis diligentiam infricatum laudamus.* adeo vt quemadmodum Clericis vitio vertitur, ſi nimis in veſte effeminati & laſciui ſint, ita laudi ſit munditiem & nitorem præ ſe ferre. *Diſtinct. 41.*

Veſtimenta tua & calceamenta, Ait S. Bernardus, *nec nimis ſint pretioſa, nec multum vilia, ſed ex moderato & competenti habitu.* Ex illius ſententia, quemadmodum Sacerdotes habitu admodùm pretioſo & pompatico vti nefas, ita & laceris, ſordidis, nimiſque vilibus indui indecorum. *Serm. 9. de modo bene viuendi.* Sacerdotis veſtis non ſit nimis vilis.

Sit Sacerdotis habitus, ait Concilium Hildeſemenſe, *humilis, non nimis vilis, nec nimis pretioſus, ſed mediocriter honeſtus*, ſine vlla curioſitate, ampla & longa ſatis, ne forma exterior corporiſque longitudo dignoſci queat ſæcularium ritu. Ceterùm Dei ſeruo duplex habere veſtimentum fas eſt, vnum quotidianum pro diebus ferialibus, aliud elegantius pro feſtis ac Dominicis. Hoc modo qui ſe veſtiunt Sacerdotes, vanitatem omnem deteſtantes, & nonniſi munditiem cultumque curantes, extremaque fugitantes & nimias ſordes, ſapientes profectò dici queunt. *In form. viuen. canon. c. 16.* Sacerdos duplicem habitum habeat.

Nepotianus, ait de illo ſcribens S. Hieronymus, paupere tunica excepta & humili tegumento, quo ſe aduerſus frigus communiebat, *Ad Heliod.* Nouitatẽ fugiat.

bens) *præſertim Prælati Eccleſiæ, ſicut in moribus ita & in habitu & inceſſu ſtudere debent, ne nimio faſtu ſuperbi, neue nimia abiectione ſuperſtitioſi eſſe videantur; cùm vtroque authoritas Eccleſiaſticæ diſciplinæ vileſcat.* Docere ſcilicet ſummus Pontifex volebat, quemadmodum Sacerdotes ſuum honorem viles & laceras veſtes geſtando prodigere non debent, ita nec nimis inſoleſcere ſuperbis ſumptuoſioribuſque veſtibus, debere.

Recordemini maledictionis illius & fulminis, quod in Phariſæos olim inſoleſcentes iactauit Redemptor: ſi enim vt viderentur ab hominibus, & iuſti nomen inuenirent, *dilatabant Phylacteria ſua, & magnificabant fimbrias ſuas, quamuis intus pleni rapina & immunditia eſſent.* Quod euidens eſt argumentum, illos Sacerdotes verè à Chriſto maledici promereri, qui ſuperbè & faſtuoſè incedunt, veſteſque magnificas geſtant.

Sacerdos gloriabundus Phariſæis ſimilis. *Matth. 23.*

Pannoſi clerici ac veſtibus laceri diſplicent omnibus, ait Concilium Colonienſe; atque vt affectatæ ſordes, ita nec ſtudio quæſitæ deliciæ multum laudis afferunt. Iuxta Concilij huius ſtatuta Sacerdotes munditiem in veſtitu, ſordes fugiendo, ſectentur.

De vit. Cler. c. 26. Indignum eſt laceros videre Sacerdotes.

Baſilius Religioſi mores vitamque efformans ait, *Habitus tuus non ſordens, ſed honeſtus ſit.* Idem ipſum vobis repeto Sacerdotes, ſemper modeſtos vos in amictu gerite, decoros, cultos, nitidos; ſordes verò cane peiùs & angue deteſtamini.

Sacerdotis veſtis honeſta ſemper ſit. *Serm. de aſcenſ.*

S. Hieronymus Nepotiano ſuo ſcribens, ait, *Ornatus vt ſordes pari modo fugiendæ ſunt, quia alterum delicias, alterũ gloriam redolet.* Tanti Pa-

Deliciæ fugiendæ vt ſordes.

triſveſtigijs inſiſtendo, Sacerdotes, nimium in veſtitu ornatum, & nimium neglectum deſpicite, nam vt primum noxium eſt, ita alterum non minus damnoſum.

Idem quoque doctor virgini cuidam ſanctæ viuendi agendique normam præſcribens ait, *Veſtis nec ſatis munda, nec ſordida & nulla diuerſitate notabilis ſit, ne digito monſtreris, & hoc tibi vitio vertatur.* Quod virgini huic tantus Doctor, hoc omnibus in genere Sacerdotibus ipſe ſuggero, ipſorum ſcilicet veſtes mediocres eſſe debere nec mundas nec ſordidas, ſed imprimis ne qua in eiſdem appareat nouitas aut diuerſitas.

Sacerdotis veſtis non ſit nouæ formæ nec diuerſa.

Epiſt. 22. ad Euſtoch inm

CAPVT XVIII.

Sacerdotes in moribus grauitatem præferant.

Grauitas Sacerdotibus conueniens.

SI quid eſt quod Sacerdotium deceat, ipſa grauitas & maieſtas eſt, tum in verbis tum in moribus: namque vt planetæ ſublimiores lentiùs progrediuntur, maioremque in motibus ſuis naturalibus grauitatem ac pondus oſtendunt, quàm infimi & ima in ſphæra conſtituti, vti Saturnus qui quatuor aut quinque annorum millibus curſum ſuum peragit, quem luna triginta diebus facilè conficere conſueuit. Ita quoque Sacerdotes, qui ſunt veluti ſtellæ & planetę orbis, at qui ceteris Chriſtianis ſublimiores ſunt, in omnibus actionibus ſuis ac verbis graues eſſe debent, maioremque alijs maieſtatem, ponduſque præſeferre. In cuius rei ſignum voluit olim Deus vt ſummus Sacerdos Moſaicus in publicum prodiens veſtem gereret tintinnabulis circumdatam, vt ipſo incedente

dente, tintinnabulis ſonitum tinnitumq; eden- *Exod.25.*
tibus, maieſtatẽ hoc illi quandam adderet, atq; *27.28.*
ita omnes honorẽ ei & reuerentiam exhiberent.

Inter ceteras Leuitici conſtitutiones hæc in- Sacerdos
primis eminebat, *Sacerdos ſuper cuius caput* non facile
fuſum eſt vnctionis oleum, & cuius manus in Sa- caput diſ-
cerdotio cõſecratæ ſunt, veſtituſque eſt ſanctis ve- cooperit.
ſtibus caput ſuum non diſcooperiet, veſtimenta non *Leuit.21.*
ſcindet. Hæc lex Sacerdotes edocebat grauita-
tem morum eſſe quærendam, vtpote quibus
omnes exhibere honorem, & ipſi pauciſſimis
deberent.

Apoſtolus hac ſuper re Timotheum ſuum *1.Tim.4.*
informans dicebat, *Nemo adoleſcentiam tuam*
contemnat, ſed exemplum eſto fidelium in verbo,
in conuerſatione, in caritate, in fide, in caſtitate,
Doctrina & conſilium hoc Apoſtolicum ad o-
mnes in genere Sacerdotes ſpectat, docetque e-
os, quamuis adoleſcentes & iuniores ſint, ſer-
uum inſtar viuere, & bonum omnibus exem-
plum dare debere.

Idem quoque Magiſter alium diſcipulum
informans ait, *In omnibus teipſum præbe exem-* Grauita-
plum, bonorum operum, in doctrina, in integrita- tem Apo-
te, & grauitate, &c. hæc loquere & exhortare, & ſtolus Sa-
argue cum omni imperio; nemo te contemnat. Le- cerdotes
ctio hæc ad omnes omnino Sacerdotes ſpectat, docet.
docetque eorum actiones ſerias, graues, mo-
deſtas, vitam irreprehenſibilem, conuerſatio-
nem decentem eſſe debere, ne ſi ſecus ſint, con-
temnantur, ſed vt ab omnibus colantur.

Filia Saulis Michol vidẽs coniugem ſuum Da- Sacerdotes
uid coram arca Pſalterio ludentem, & tripu- qui graui-
diantem, quaſi regiæ maieſtatis oblitus eſſet, & tatem ne-
populari ſe ritu gereret, illum deriſit, dicens, gligunt
riſui ſe ex-
ponunt.

2.Reg.6. *Quam glorioſus fuit hodie rex Iſraël diſcooperiens ſe ante ancillas ſeruorum ſuorum, & nudatus eſt quaſi ſi nudetur vnus de ſcurris?* Hinc diſcimus, Epiſcopos & prælatos, qui Eccleſiæ principes ſunt omnem grauitatem, ordiniſque ſui dignitatem oblitos, in verbis ludicra conſectando, nugas & iocos diſſolutos ambiendo, ſeſeque ridiculos oſtendendo, dignitatem prodigere, omnium ſe ſannis exponere, ſuorumque ludibrium & fabulam fieri.

Themiſtocles nõniſi magnis rebus ſtudebat. *Plut. in moral.*

Themiſtocles Athenienſium dux cum ad taxillorum luſum ab alijs inuitaretur, negauit ſe illius luſus peritum, interrogãtibusque dein alijs quid tandem ſciret, reſpondit, *Ex parua repub. noui magnam facere.* Martius ille Pullus oſtendere hocce reſponſo volebat, & ipſe cum illo, viri cordati ſapientiſque eſſe humilibus ſe & leuibus non addicere, ſed in omnibus maieſtatem grauitatemque ambire & nonniſi magnis inhiare. Adeo vt Sacerdos, qui Deus quidam in terris eſt, ducis huius exemplo ludos illos leuiores & pueriles contemnere, & nonniſi ſublimioribus ſe addicere debeat.

Alexander arma quam lyram maluit. *Plut. ibid.*

Alexander Macedo cùm Ilium Troiæ arcem ſubijſſet, & ciues illi illicem Paridis lyrã obtuliſſent, ait, *Achillis loricam & arma mallem.* Dignam Principe vocem! qua edocemur, cordatorum ſapientiumque virorum eſſe non humile quid aut paruum deſiderare, ſed ad ſublimia celſaque deſiderium votumque extendere. Regis huius reſponſum materiæ adaptans meæ, dico Sacerdotes idem omninò dicere debere, ſeriaque & grauia ludicris leuibuſque præferendo, mundanas harmonias contemnere, ſolaſque virtutes & admiranda Ieſu Chriſti, eiuſque

eiuſque Sanctorum, qui Hectores & Achilles Eccleſiæ ſunt, deprædicare.

Ateas Scytarum rex cùm conuiuio intereſſet, rogatus fuit magnus tibicen Iſmenias vt in gratiam conuiuarum harmoniam aliquam ederet; quod & reipſa præſtitit, cumque omnes artem eius & elegantiam demirati eſſent, rex è contrà neglexit dicens, Mallem equi generoſi hinnitũ audire, quàm tibicinis huius harmoniam & concentum. Regium profectò apophthegma, at quo docemini, Sacerdotes, quòd ſi vel ſtatus veſtri dignitatem perſpiceretis & bona veſtra noſſetis, magis oblectaremini in colloquijs pijs, grauibus, modeſtis, vt de morte Ieſu Chriſti, de ſupplicijs crucis, de conflictu paſſionis, de vita Sanctorum, deque ſupplicijs infernalibus, de dæmonum perſecutione, quæ bellica & martia ſunt, quàm cantilenis, muſicæ harmoniæ, vanitati & inanijs ſæcularibus intendere.

Hinnitus equorum Ateæ regi gratior quàm muſica.

Lampridio teſte, Alexander Seuerus Imperator, quamuis peritus eſſet geometra, ſcitè pingeret, caneret nobiliter, numquam tamen alio conſcio, niſi pueris ſuis teſtibus, eas artes exercere voluit, velut totius orbis Imperatore indignas, & totius mundi Monarcham parùm decentes. Gentiles hos reſpicite, Præſules & Sacerdotes, & quamuis mechanicas haſce artes calleatis, multaſque ſcientias mimitiaſque ſæculares, eaſdem nolite exercere; videte quid veſtram deceat maieſtatem, Sacerdotio honorem deferte, & cogitate luſus illos, iocos, harmoniam, aliaque ludicra & inanias vobis penitus indignas eſſe, & alia longè maiora grauioraque vos decere.

Alexander Imperator coram aliis canere nolebat.

Cantor Philippum de muſica loquentem arguit.

Audite quid aliud. Philippus Macedonum rex, cùm quadam tempeſtate de muſica arte coram illius peritiſſimo diſceptaret, hoc acre reſponſum audijt, *Numquam dij (ô Rex) tibi tantū mali faciant, vt tu me canendi arte vincas.* Oſtendere volebat rerum humilium infimarumque cognitionem tractationemque Magnatibus non conuenire. Et ipſe ad illius imitationem dico, rerum vilium exiguique momenti cognitionem ſcientiamque ſummis Sacerdotibus penitùs indignas eſſe. numquam verò Deus permittat, vt ipſos in eo ſæculares mundique ſectatores ſuperent: grauitas quippe honorem ijs & reuerentiam comparat; nimia verò familiaritas recreatioque ridicula & leuis, contemptum.

Dauid vt ſtultus deriſus, coram rege Achis. 1. Reg. 21.

Dauid regno deſtinatus, omnem magnificentiam ac maieſtatem peroſus, morionemque coram rege Achis & mimum agens, omnium ſannis, & ludibrio fuit expoſitus, & vecors emotæque mentis habitus: *Et ait Achis ad ſeruos ſuos; vidiſti hominem inſanum, &c. An deſunt nobis furioſi, quòd introduxiſtis iſtum?* Sacerdotes & Prælati, qui Sacerdotalem illam grauitatem negligentes ſcurrilibus ſe dedunt, & mimos agere volunt coram alijs, honorem prodigentes & prçclaram illam dignitatē profanè vilipendentes, omnibus ſe ridiculos exhibent, omnium ſe ludibrio contumeliæque exponunt, & in cauſa ſunt, cur ab alijs vecordes & cerebri imminuti habeantur.

In L. 1. Reg. c. 2.

Sacerdotes ſtultitias iuueniles non ſequantur.

Hanc quoque rem ſanctus pertractans Gregorius, hiſce verbis vſus eſt, *Senes ſunt Sacerdotes, quorum officium quia grauitate magnę honeſtatis impenditur, à religionis pondere nulla pue-*

rili

rili leuitate vacuatur. Sententia hæc oſtendere vult, Eccleſiaſticorum eſſe iuueniles inanias ineptiaſque non conſectari, ſed ſenum ritu viuere, inque omnibus magiſtralem quamdam grauitatem præ ſe ferre.

Seraphicus Bonauentura in eamdem materiam delapſus ait, Sacerdotalem dignitatem ſobriam quamdam grauitatem exigere, & à turbis liberam, vitam ſerioſam, & ſingulare pondus honeſtæ conuerſationis. Quomodo enim is alijs ſit exemplo, qui in nullo ab alijs diſcrepat? nihil in moribus ſuis rarum habet, quod cum alijs commune non ſit? quid populus in te demirabitur, ſi quidquid feceris in ſe-ipſo viderit? at quid dicet, ſi quo erubeſcit, quodque in ſeipſo nonniſi cum rubore videt, in te euidenter apparere viderit, quem penitus Sanctũ & veneratione digniſſimum credebat? Notate præclara hæc verba Sacerdotes; atque hinc diſcite, vitam & mores veſtros vltra commune vulgus, vti dignitas veſtra eorum ſtatum longo interuallo tranſcendit, quid continere debere.

Nihil cõmune cum populo habeat Sacerdos.

In Phar. l. 1. c. 19. ex Ambro. Epiſt. 6.

Hac in re Pontificem quemdam informans Bernardus ait, *Eſto grauis, ſed non auſterus,* &c. *mediocritatem ſectare: vt neque de ſeueritate ſis oneri, neque de familiaritate contemptui.* Non Pontificem ſolum, ſed omnes in genere Sacerdotes inſtruere Bernardus voluit, grauitatem moderatam illos decere, id eſt, ne nimis rigidi ſint, nec etiam remiſſi; ſunt ſiquidem hæc extrema, quorum vnum Eccleſiaſticos intolerabiles, alterum contemtibiles reddit.

Lib. 4. de conſid. Greg. c. 20. moral. c. 3.

Sacerdos non nimis auſterus, aut liber ſit.

Sed grauitas hæc pondus quoddam oppoſitum habeat, vt nonniſi virtuti inſiſtat; nam vt ſan-

Moderentur grauitatem Sacerdotes.

ſup. Cantic. ſerm. 21. ctus Bernardus ait, ſi interdum ſeueritate opus ſit, paterna ſit non tyrannica; Sacerdoteſque ſint matres in demulcendo, & patres in populi vitijs caſtigandis. Documentum vniuerſale, quo edocemur, Eccleſiaſticos grauitatem moderari & ordinare debere; quicumque enim modeſtiam ei comitem adiunxerit, verè ſe patrem oſtendit, ſed eius limites excedere, tyrannidem ſapit.

2.p.paſt.c.3. Sacerdos regiam grauitatē præſeferat. S. Gregorius veteris Pontificis veſtes allegoricè exponens ait, *Auro & hyacintho purpuram permiſceri, vt ſcilicet animus Sacerdotalis ſublimia & cæleſtia docendo, ad illa aſpiret & ſuggeſtiones vitiorum reprimat, eiſque velut ex regia poteſtate contradicat.* Inſignis profectò conſideratio, cuius ſenſus eſt, Sacerdotes cùm reges ſint, alios reprehendendo, authoritatem quamdam regiam grauitatemque præſeferre debere.

cap. de exercitat. Nimia facilitas noxia Sacerdoti. S. Pater Ephrem ſui temporis religioſos clericoſque alloquens ait, videte ne aut nimis faciles aut blandi ſitis, ne quamprimùm veſtræ vos pœniteat negligentiæ, vitijſque aſſueſcatis. Ab initio potiùs graues ac ſeueri eſtote aduerſus omnem cupiditatis titillationem, & ne aſſueſcatis in bello inferiores eſſe. Sapiens hæc prudenſque inſtructio, è qua Sacerdotes diſcant, nimia ſe facilitate ſæpius in vitia delabi, & ab ijſdem honeſta grauitate retrahi.

Grauitas ei neceſſaria. *De ord. vit. & ſerm. 86.* Mellifluus Bernardus vt certum credidit, omnibus Monachis & Eccleſiaſticis nullam virtutem magis neceſſariam eſſe, quàm ſimplicitatem religioſam & grauitatem verecundam. Equidem illi libens ſuffragor, firmiterque credo, illum verum Sacerdotem eſſe, qui cum religio-

religioſè ſimplex ſit, honeſtam tamen grauitatem demonſtrat.

Tantam Sacerdotum ſui temporis grauitatem & modeſtiam eſſe Ambroſius voluit, vt iucundas recreationes, iocos, & luſus illis interdixerit dicens; *Licet interdum honeſta ioca ac ſuauia ſint, tamen ab Eccleſiaſtica* (velut anomala) *abhorrent regula: quomodo enim probare poterimus, quod in ſcripturæ corpore neutiquam reperire eſt?* Iuxta Doctoris huius ſententiam, omne ludorũ genus fugiant Sacerdotes, quamuis honeſtè iocoſi ſint, & iocoſe honeſti ſint.

Sacerdotes fugiant honeſtos luſus.

Lib. 1. offic. c 3.

Inter feminas autem hanc à Sacerdotibus grauitatem adhiberi volebat S. Cyprianus, ſuique temporis Sacerdotes alloquens ait, *Seueritas in vobis*, inquit, *circa fœminas vigeat, authoritas polleat, vigor teneatur, grauitas veneretur*. Sancti huius Patris conſilium ſequamini Sacerdotes, graues vos & ſeueros oſtendite cùm pellaci huic ſexui loquemini, nec in commercijs femininis adeo familiares vos gerite.

De ſingul. Cler.

Ecquam grauitatem, ecquam ſeueritatem, ecquos animos oſtendit Ambroſius, cùm aduerſus Imperatorem Theodoſium homicidij & innocui ſanguinis effuſi reum inſurgens, vindictamque depoſcens, Eccleſiæ ei fores occluſit; quo facto vniuerſam vrbem Mediolanenſem perculit, Imperatorem percelluit, eiuſque Maieſtatẽ ſub Sacerdotali poteſtate curuari fecit. *Admiratus Imperator Sacerdotis libertatẽ conſcius ſibi, ac proinde mœſtus, & commiſſorum pœnitudine, interpunctus in regiam reuerſus eſt.* Atque ita omnibus Sacerdotibus exemplum dedit, liberè vt loquerentur, grauitatem ſeruarent,

S. Ambroſij grauitas.

Soſom. tom. 9. c. 24. Niceph. l. 12. c. 41.

autho-

authoritatem ſuam etiam coram Principibus ac regibus tuerentur.

Grauitas S. Thomæ Cantuarienſis aduerſus regem Angliæ.

Ioan. Epiſc. Larnot. in eius vita.

Non minor grauitas libertaſque fuit Archiepiſcopi illius Angli Thomæ Cantuarienſis, qui prauis regis ſui deſiderijs iniquitatique reſiſtens, ita illum vexauit afflixitque ſæpius, vt rex conquereretur, non poſſe ſe cum vno Sacerdote pacem in regno habere. O libertatem admirabilem, ſed Sacerdotibus imprimis notandam! quæ oſtendit animos illis & generoſitatem induendam, grauitatem ſeruandam, iniquis tum aliorum, tum regum & Principum conceptibus reſiſtendum.

Opuſcul.68.

Sacerdotibus grauitatem S. Thomas commendat.

Theologorum rex D. Thomas præclaram hanc in opuſculis ſuis ſententiam ſcriptam reliquit, *Nemini te multum familiarem exhibeas, quia nimia familiaritas parit contemptum, & ſubtractionis à ſtudio materiam ſubminiſtrat.* Et ſanè, Sacerdotes, contemptibiles vos redditis & ludibrio expoſitos, ſi nimis familiares fueritis, nec grauitatem veſtram moderari noueritis.

De honeſt. vit. doctrin. c. 2.

Paucis Sacerdos familiaris ſit.

S. Bernardus deſcribens in quo vitæ honeſtas ſita ſit, hoc fundamenti loco poſuit, *Cunctis eſto benignus, nemini blandus, paucis familiaris, omnibus æquus.* Ex illius ſententia inferendum eſt, Sacerdotes benignitatem quamdam communem, & grauitatem particularem habere, & ſe nonniſi pauciſſimis familiares reddere debere.

Lib. 1. offic. c. 3.

Vera grauitas in verborum libramine conſiſtit.

Sermonem pondera, ait Ambroſius, verba ſingula libra, & humilitate eadem metire; frenum & repagulum linguæ inijce, eamque ita dirige, omnia vt illius verba in iuſtitiæ pondere vertantur; adeo vt ſit grauitas in ſenſu, in ſer-

ſermone pondus, atque in verbis modus. Hoc ſequamini Sacerdotes, atque cùm ſermones direxeritis, verba ponderaueritis, nec leuitatem in narrando prætuleritis, tunc verè vos graues dixero.

Verba otioſa ait S. Bonauentura, *vndecunque ſint, ſemper fuge; licet enim grande peccatum non putetur eſſe, tamen cōſuetudo graue generat detrimentum Spiritualium profectuum*: ſæpeque fit vt dum linguam in verba inania otioſaque nihil minus cogitantes laxamus, ad noxia tandem deuoluamur: mali profectò fontes, è quibus ſæpe & motus interni & conſcientiæ cruciatus & torſiones oriuntur. Hoc notate Sacerdotes. Nimiæ familiaritates huiuſmodi malorum nutrices ſunt; ſeueritas verò rigida, nouercæ.

Fugiat Sacerdos verba otioſa.

De triplici ſtat. religioſ. p.1.c.27.

Cùm Sacerdos gregis ſit cuſtos, & lumen Eccleſiæ, & ad cuius actiones omnes velut ad normam ſuas dirigere & efformare debent, conducit quàm maximè, ſi lumen eſſe velit, ſcurrilitatem ac riſus petulantiam odio inſectari, ne alioqui multos petulantiam ac procacitatem doceat. Certum namque eſt Sacerdotem Altiſſimi, Angelum eſſe; atqui Angelus riſu non dignoſcitur, Deo cum timore & metu deſeruiens. Sententia notatu digniſſima, quæ doceat, Sacerdotes, cùm ſal terræ ſint & omnes in illos oculos conijciant, iocis ſe ſcurrilibus tradere & mimicas ineptias imitari non debere, at verba eorum ſeria, & quidquid ab ore eorum procedit, inſtar oraculi eſſe oportere.

Sacerdos ſcurrilitatem deuitet.

Iſidorus Peluſ. lib.1. Epiſt.109.

Plato Philoſophus in Timæo ſuo Gentilium Sacerdotum mores informans, volebat eos ab alijs ſequeſtratos viuere, grauitatem ſeruantes.

Sacerdotes à mundo ſecreti viuant.

uantes, procul ab omni populari turba commotioneque ſecretos; *Sacerdotes*, inquit, *ab omni turba ſeparati vitam agant.* Quanto potiori iure ſummi Dei Sacerdotes huiuſmodi vitam agant, & à mundo ſæculique turbis ſequeſtrati, & hominum commercia deuitantes, in quiete dies tranſigant? Hoc igitur modo vitam inſtituite.

CAPVT XIX.

Sacerdotes placidi ſint & benigni.

Sacerdotis arma ſunt benignitas & humanitas.

Lib. 6. diuin. inſtit. c. 10.

Lactantius Firmianus ſæculi ſui oraculum de virtutibus ſermonem inſtituens & imprimis de clementia, ait, clementiam ac ſapientiam hominis arma eſſe à natura illi indita; quin & longius progreſſus ait, Deum rerum artificem nullam animalibus ſapientiā dediſſe, vires tamen & animos ad ſui in periculis imminentibus defenſionem & audaciam maiorem contuliſſe: at homini, quem nudum penitus in terra poſuit & fragilem creauit, inter cetera affectum quemdam ad pietatem, benignitatemque illi indidit, vt hominem alter homo defendat, amet, tueatur, eique in omnibus diſcriminibus ac vitæ aduerſitatibus ſuccurrat. Adeo vt ſummum inter ſe hominum vinculum ſit, humanitatis, quod qui diſruperit, nefarius & paricida exiſtimandus eſt. Quod doctor ille de omni in genere clementia dixit, equidem in Eccleſiæ gratiam dixerim, vera Sacerdotum arma eſſe humanitatem & clementiam.

Sacerdos placidè loquatur & benignè reſpōdeat.

Inter prouerbia Salomonis non poſtremum hoc ſibi locum vindicat, Reſponſione molli frangi iram, & ſermone duro ſuſcitari furorem.

rem id eſt, Sacerdotes præ ceteris benignè placideque reſpondere debere, & numquam aſperè ſeuereque loqui, priori enim flamma iracundiæ exſtinguitur, & altero ſuccenditur & magis magiſque creſcit. *Prou. 15. 1. Reg. 28. & 2. Reg. 10.*

Atque vt aſperitas ſemper aliquid ſtoliditatis admixtum habet, ita quoque, teſte ſapiente, benignitas & affabilitas ſapientiam arguit; nam *ſapiens in verbis ſeipſum affabilem facit.* E quo neceſſariò infero, Sacerdotes, qui in verbis aſperiores ſunt, eſſe è numero ſtolidorum; at qui in benignitatem propendent, ſapientes cenſendos. *Eccleſ. 4.* Sapiens eſt cùm affabilis eſt.

Verbum dulce, ait idem, & humana reſponſio *multiplicat amicos & mitigat inimicos, & lingua eucharis in bono homine abundat.* Placidè igitur & dulciter loquamini Sacerdotes, ſi comparare vobis amicos, & inimicitias mortales, exſtinguere velitis. Benignitas amicitiam gignit & rancorem diſſipat. *Eccle. 6.*

Ezechiel Propheta Dei nomine veteris legis Sacerdotes coarguens ait, *Vos autem cum auſteritate imperabatis eis, & cum potentia, & diſperſæ ſunt oues meæ, dicit Dominus.* Non vult igitur Deus Sacerdotes auſteritatem præſeferre, nec cum nimia potentia rigoreque imperare, ſed benignos ſe & affabiles erga omnes oſtendere. *Ezech. 34.* Non vult Deus Sacerdotes eſſe nimis ſeueros.

Magnus Apoſtolus Paulus in clementia verſatus quàm qui maximè, ad homines lucrifaciendos, & ad virtutem traducendos, humoribus illorum ſe attemperat, cumque infirmis ſe gerebat vt infirmum; *factus ſum infirmis infirmus, vt infirmos lucrifacerem.* Quam doctus & prudens ille Sacerdos eſt, idem qui fecerit Sacerdos omnibus ſe attemperet. *1. Cor. 9.*

& qui

& qui omnem maieſtatem peroſus humanum ſe geſſerit, & omni ſe homini accommodarit.

Gal. 6.

Peccantes leniter coarguat.

Fratres, ait idem ille doctor Gentium, *ſi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui Spirituales eſtis, huiuſmodi inſtruite in Spiritu lenitatis, conſiderantes inuicem; alter alterius onera portate & ſic adimplebitis legem Chriſti.* Vobis hæc Apoſtelus ſcripſit, Sacerdotes, vos Spirituales eſſe, vos Spiritum lenitatis afferre? vos omni modeſtia in corrigendo corripiendoque vti debetis.

Iacob lenitatem ſuam prædicabat.

Gen.27.

Iacob Patriarcha ſancta quadam ambitione pulſus, & primogenituræ ius ſibi vindicare, paternamque benedictionem in ſe tranſfundere cupiens, dicebat Matri, *Noſti quòd Eſau frater meus, homo piloſus ſit, & ego lenis.* Credebat Patriarcha, ſimul & ego, vt quis ius primogenituræ obtineat, quod in Eccleſia Sacerdos obtinet, diuinamque benedictionem promereatur, non piloſitatem & aſperitatem, qualem habebat Eſau, ſed lenitatem & clementiam in verbis, qualis in Iacobo relucebat, requiri.

Ioſeph leniter fratres allocutus eſt.

Gen.50.

Ioſeph, totius Aegypti iam vicarius, fratres ſuos in ſumma rerum penuria paſcens, à quibus tamen varijs magniſque iniurijs affectus erat, ob quas meritò illis indignari ſuccenſereque & alimenta denegando, vindictam ſumere potuiſſet; nihil tamen horum fecit, ſed magnam illis beneuolentiam oſtendit, in neceſſitate conſolatus, lenibuſque verbis & blandis eos afflatus eſt, *Nolite timere, ego paſcam vos, & paruulos veſtros, conſolatuſq; eſt eos, & blandè & leniter eſt locutus.* Ad ſancti huius viri exemplum Sacerdotes, iniurias ſibi irrogatas obliuiſci debent, rancorem omnem & indignationem

exuere,

exuere, aſperitatem deponere, fratreſque ſuos Chriſtianos magna benignitate & lenitudine affari.

Cùm ſummus Pontifex Aaron inaugurandus eſſet, præcepit Deus vt ſacro vnctionis oleo vertex illius inungeretur, atque hoc ritu conſecraretur, *Oleum vnctionis fundes ſuper caput eius, atque hoc ritu conſecrabitur.* Hacce ceremoniali vmbra denotare voluit Deus, Sacerdotes & minores & maiores Eccleſiæ nonniſi lenitatem & clementiam præſeferre debere, atque in omnibus ſe placidos & humanos oſtendere, cuius rei oleum ſymbolum & figura eſt.

Oleum lenitatis ſymbolū. *Exod.29.*

Samſon cùm ænigmata emblemataque intricata Philiſthinorum ſatrapis ſoluēda proponeret, poſtquam Iiam leonem ſuffocaſſet, cuius in faucibus fauum mellis reperit, hoc illis diuinandum dedit, *De forti egreſſa eſt dulcedo.* Quod Philiſthæi diuinare non potuêre, equidem interpretari volo, dicamque, hoc euenire, quando Sacerdos qui omnium mortalium fortiſſimus eſt, mellea effundit verba, omnes placidè affatur, aſperitateque non vtitur; tunc ſcilicet è leone egreditur mel & è forti, dulcedo, quæ genuina ænigmatis eſt interpretatio.

Jnterpretatio Emblematis Samſonis moraliter expoſita. *Iud.14.*

Amos & Ioël aurea ſæcula in lege Euangelica oritura præuidentes, dixêre, tunc *dulcedinem montibus demanaturam.* Docere myſterium volebat, ex ore magnorum Sacerdotum, qui Eccleſiæ montes ſunt, aliquando mel & verborum dulcedinem egreſſuram.

Amos & Ioël Sacerdotū dulcedinem docent. *Amos 9. & Ioel 1.*

Rex Salomō in interiori tēpli ſui oraculo imagines Cherubin conſtituit, eoſque ex lignis oliuarum, *Et fecit in oraculo duos Cherubin de lignis*

Cherubin de lignis oliuæ docēt dulcedinem Sacerdotum.

lignis oliuarum. Sacerdotes porrò viuæ imagines & Eccleſiæ Cherubini ſunt; illos verò è lignis oliuarum compingere, eſt dulcedinem, lenitatem, benignitatemque, quarum oliua ſymbolum, illis commendare.

Senatores Roboamo lenitatem ſuaſere.
3.Reg.12.

Roboam filius Salomonis varios in regno recenti motus expertus cōcilium ſuorum coëgit, qui motuum pacandorum rationem ſuggererent; ſeniores verò & rerum benè periti dixêre, *ſi hodie obedieris populo huic, & ſeruieris & petitioni eorum ceſſeris, locutuſque fueris ad eos verba lenia, erunt tibi ſerui cunctis diebus.* Hoc materiæ meæ adaptans idem Sacerdotibus conſilium ſuggero, ſimulque moneo, ad ſchiſmata diuiſioneſq; Eccleſiæ impediendas, meliorem rationem non ſuppetere, quàm populo ſeruire, eorum petitioni cedere, & ad omnes verba lenia proferre: itaque fiet vt in officijs imperaturi prævalituríque ſint, fideleſque omnes morigeros habituri.

Eſth.13.
Aſſuerus regnabat placidè.

Artaxerxes Monarcha centum & viginti ſeptem prouincijs imperans, regni ſui ſatrapis ſcribens, hoc eis ſuæ benignitatis exemplum dedit: *Volui nequaquam abuti potentiæ magnitudine, ſed clementia & lenitate gubernare ſubiectos.* Monarcham hunc imitamini Prælati, potentiæ veſtræ magnitudine nolite abuti, ſed magna cum clementia & lenitate in Eccleſia ſubditos gubernate.

Iudith.9.
Benignorum preces Deo gratæ.

Formoſa Iudith Holoferni ceruicem iamiam amputatura, hanc tacitè ad Deum orationem effudit, *Humilium & manſuetorum ſemper tibi placuit deprecatio*, Deus. Verè & prudēter cordata illa virago locuta eſt. vota enim & preces benignorum leniumque magnoperè

Deo

Deo placent, & imprimis in Sacerdotibus hoc locum habet. *Pſal.36.*

Manſueti autem, ait Pſalmographus, *hereditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.* Egregium profectò oraculum, quo prædicitur, Sacerdotes qui benignioris naturæ ſunt, & non auſteriores, feliciter hanc terram poſſeſſuros, & infinitis in anima voluptatibus, pace interna potiendo, fruituros. Quanta bona promiſſa manſuetis.

Inter prouerbia ſua docuit Salomon, Deum deludere illuſores, & manſuetis daturum gratiam. Hoc notate Religioſi, & cogitate, ſi illuſores ſitis, Deum quoque vobis illuſurum; at ſi benignitatem fueritis conſectati, gratiam ſuam elargiturum. Deus dat gratiam manſuetis. *Prou.3.*

Formoſa Canticorum ſponſa dilecti ſui dotes perfectioneſque recenſens, ait inter alia, illum loqui ſuauiſſimè, vocemque illius adinſtar ſaccari & mellis dulcem eſſe, *vox enim tua dulcis.* Quàm egregia laus eſt, quando Eccleſia quam ſponſa illa denotabat, de prælatis ſuis dicere potuerit, vocem & verba eorum dulcia eſſe & ſermones nectareos! Sponſa ſponſi vocem eſſe ait dulcem.

In ſecundo Machabæorum libr. Spiritus ſanctus Oniæ Pontificis elogium concinnans, dulcedinem & benignitatem imprimis commendat, *Oniam (qui fuerat ſummus Sacerdos) virum bonum & benignum, verecundum viſu, modeſtum moribus, & eloquio decorum.* Vnde colligo præcipuas & digniſſimas præſulis dotes eſſe, & optimum Sacerdotis vulgaris elogium, benignum eſſe & affabilem in conuerſatione, in eloquio grauem, in moribus modeſtum. *2. Matth. 15.* Onias Pontifex laudatus ob lenitatem.

Quinimò inter dotes quas in Epiſcopo requirit Apoſtolus, quaſque ad illius perfectionem Benignitas Epiſcopo neceſſaria.

 nem

nem eſſe putat neceſſarias, benignitatē & lenitatem recenſet: *Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe &c. benignum, ſobrium iuſtum* Quod autem ille de Eccleſiæ prælatis, equidem de ſingulis Sacerdotibus dixero; cenſeo enim Sacerdotio illum indignum eſſe, qui ſeuerus & durus eſt.

Tit.1.

Suam benignitatem Apoſtolus nutriciæ cō-parat *1.Theſſ.2.*

Theſſalonicenſibus etiam ſcribens ait, *Cum poſſemus oneri eſſe vt Chriſti Apoſtoli*, quibus auctoritate vti interdum licet, id non fuimus, *ſed facti ſumus lenes* (alias paruuli) *in medio veſtrum tāquā ſi nutrix foueat filios ſuos.* Egregia Paſtoribus & omnib. omninò Sacerdotibus inſtructio, ne in officio ſuo ſeueri ſint, peccatoribus non ſuccenſeant, non aſperè corripiant; ſed vnumquemque blandè affari, paruulos in lenitate ac veros animarum nutritios ſe exhibendo.

In regul. Benignitas ſit Sacerdoti naturalis.

Naturæ noſtræ nihil eſt tam peculiare, quam mutua inter nos communicatio, mutuiſque officijs & obſequijs inuicem ſuccurrere, & vt alter alterum diligat vtpote qui eiuſdem eſſe, eiuſdem ſanguinis, eiuſdem originis ſumus. Philoſophica hęc gnoma docet, natura duce, omnes & imprimis Sacerdotes ad ſuccurrendum inuicem, beneuolentiam mutuam oſtendendam, & benignè cum omnibus agendam, propendere debere.

Gen 59. *In paſt. p. 1. c.6. moral. l.21.c.10.* Lenitas ad homines, terror ad beſtias regendas.

Deus Noachum eiuſque filios benedicens ait, *Creſcite & multiplicamini, & replete terram, & terror veſter ac tremor ſit ſuper cuncta animalia terræ.* S. Gregorius allegoricum loci huius ſenſum enodans, dixit, Deum non aliam ob cauſam hæc verba locutum, quam vt oſtenderet, terrorem & ſeueritatem nobis non eſſe, niſi ad animalia ſubiuganda domandaque exhibendum, ſed ad homines demulcendos regendoſq; lenitatem

lenitatem deſiderari; vide igitur num Sacerdotes eam præ alijs oſtendere debeant, cum illorum ſit animas gubernare?

Sacerdotes ſint benigni erga omnes.

Homo teſte magno Gregorio, iam inde à creationis ſuæ primordio, idque naturali iure, brutorũ animaliũ, non autem ſibi ſimiliũ Dominus ac caput declaratus eſt; ideoq. dictũ eſt, vt tremor eius & terror ſuper cuncta animantia, non verò ſuper homines ſit; *nam inſoleſcere & præter naturam ſuperbire, eſt à ſui ſimilibus timeri velle:* Vobis hoc infigite Sacerdotes, humanitatemque diſcite, terror quippe & vehementior commotio ad animalia perterrenda & domanda ſpectat, ad homines verò regendos formandoſque benignitas ac lenitas requiritur.

Moral. l. 21. c. 10.

Iuxta Pauli vocem, inquit S. Bonauentura, *in arca tabernaculi cum tabulis virga ſimul & manna eſt: nam vti ſcientia ſanctarum ſcripturarum in boni doctoris animo virga furoris eſt, ita eſt & manna ſuauitatis.* Vnde oſtendere voluit, virgam & manna, id eſt, correctionem & lenitatem in Sacerdotis animo, velut in arca Teſtamenti, debere deliteſcere, & inhabitate.

Lib. 4. Pharet.

Seueritas & lenitas ſint ſimul in Sacerdote.

Quàm præclarè hoc docet Bernardus; *Diſcite qui iudicatis terram*, inquit, *eſſe debere vos matres non verò Dominos ſubditorum veſtrorum: ita vos gerite vt amemini, non verò timeamini; ſi verò ſeueritate interdum opus eſt, paterna ſit non tyrannica: patres vos gerite in reprehendendo, matres in defendendo, manſueſcite, ponite feritatem, ſuſpendite verbera, producite vbera, pectora lacte pingueſcant, non typho turgeant. Cur tam grauiter opprimitis, quorum ſolicitudo & cura vobis incumbit?* Aliò non ſpectant hæc verba, quàm vt Sacerdotibus perſuadeant, ſtudere

In Cant. ſerm. 25.

Sacerdos videat vt diligatur potiùs quàm timeatur.

idest flatu

 illos

illos debere vt amentur potius quàm timeantur à ſuis; illud quippe benignitate lenitateq; verborum, hoc verò acrimonia & aſperitate paratur.

In Synonymis.

Amor reuerentiam, & timor odium cauſatur.

Idem propemodùm docet S. Iſidorus Hiſpalenſis, *Talem*, inquit, *te redde ſubditis, vt magis ameris quàm timearis; reuerentia enim ex amore procedit, odium verò timor efficit.* ex eius ſententia ſtudere debent Sacerdotes, vt à ſuis diligantur, non verò vt metuantur & terrori ſint: hoc enim odibiles, illud amabiles honoreque dignos illos reddit.

Sacerdotes ſolam lenitatem ſpirent.

In norma viuendi cap. 12.

Stude, ait idem Epiſcopus, potiùs vt ſubditi te honorēt & diligant, quàm horreant ac timeant, vt potius officio affectus tenerioris, quàm neceſſitate contradictionis tibi eos deuincias: ament te magis quàm metuant: reuerentia ſiquidem ab amore, odium verò & auerſio à timore oriuntur: timor fidelitatem tollit, affectio & dilectio conſeruat. Quamobrem verba tua moderare & ordina, ſubiectoſque tuos magna benignitate rege: *non ſis terribilis in ſubditis, ſed ſic dominare, vt tibi delectentur ſeruire.* Sacerdotes igitur Sancti illius Patris monitis auſcultando, nihil niſi dulcedinem ac benignitatem ſpirent, efficiantque vt ſubditi eos diligant potius quàm formident.

Lib. 2. de offic. c. 7.

Ambroſ. l. 2. de offic. c. 6.

Sacerdotes qui amari volunt dulcedinē ament.

Nihil tam vtile, ait S. Ambroſius, *quàm diligi, nihil tam inutile quàm non amari. Nam odio haberi exitiale at nimis capitale arbitror.* Ideoq; conari debemus, & omnē dare operam vt placidi, benigni, humani apud populū audiamus, itaq; eorum animos demulceamus; nam popularis & familiaris bonitas vniuerſo placet mundo; & nihil eſt quod citius hominum animos,

mos, amicitiam & beneuolentiam conciliet, quàm ſi morum hæc benignitate, facilitate Spiritus, pręceptorum moderatione, verborum affabilitate, ſermonis dignitate, patientia ſimul & modeſtia, temperetur & ſtipetur. Incredibile ſcilicet eſt, quantum hoc ad beneuolentiam hominum comparandam conducat. Sancto huic Epiſcopo credite Sacerdotes, voſque in omnibus benignos & humanos oſtendite; hæc enim vnica eſt ratio, quæ omnibus vos reddere poteſt amabiles.

Affabilitas, ait idem Epiſcopus, *ſermonis ad conciliandam gratiam valet plurimum, ſed hanc volumus eſſe ſinceram, ac ſobriam, ſine vlla adulatione, ne fortè ſimplicitas & puritas ſermonis per verborum adulationem dedecoretur.* Dicere vult, Sacerdotes ſemper ore mel, non verò adulationem aſſentationemque præferre debere. *Ibid.* Nemini adulentur.

Eumdem ſenſum ſecutus Baſilius, docet Sacerdotem in congreſſibus facilem, in colloquiis dulcem ac benignum ſe præbere debere, non vt morionem agat, ludicra conſectetur, itaque ludibrio ſit, ſed ſermones ſuos dulcoret, ſuauitatem ſectetur, omnem rigorem duritiemque ſermonis procul à ſe eliminans. *In congreſſionibus* inquit, *facilem, in colloquijs verò dulcem te præbe.* Doctrina hæc ſequenda Sacerdotes, voſque aſſueſcite dulciter benigneque loqui, nullis verò minis & terrore nullo vti. Suauiter loquantur. l. scurram *Orat. 6. de admonit. & inſtitut.*

Expedit, ait Chryſoſtomus libro. 3. de Sacerdotio, *grauem eſſe Sacerdotem, ſed minimè faſtuoſum, terrificum, ſed humanum; viſenda maieſtate principem, ſed omnibus tamen appellandum comem.* Docere vos ſanctus hic Pater vult, Grauitas & humanitas decet Sacerdotes.

Sacerdotes, ſi grauitas vos deceat, dulcedinem & humanitatem multò vobis magis expedire ac conſentaneam eſſe.

In paſtorali p.2.c.6.

Miſceant rigorem dulcedini.

MagnusGregorius ſemitam eamdem inſiſtens vult rigoris aliquid ac ſeueritatis cum ſuauitate miſceri, & rigorem dulcedine temperari, & paſtores duobus hiſce armis inſtructos neu in mollitie, neu in ſeueritate excedere. *Regat*, inquit, *vigor diſciplinæ manſuetudinem & manſuetudo ornet ſermonis rigorem, & ſic alterum commendetur ex altero.* Dicere vult, Sacerdotes ad honeſtè viuendum, & dignè ſeueritatem & humanitatem eſſe temperandam, & duas haſce partes ſimul inſtructas incedere debere.

P.3.paſtor. admon.17.

Idcirco, inquit idem Gregorius, *Spiritus ſanctus in columba & igne monſtratur, quia videlicet omnes quos implet, & columbæ ſimplicitate manſuetos, & igne zeli ardentes exhibet.* Hinc ille Spiritu ſancto repletus dici nequit, qui in dulcedinis malacia feruorem & zelum exuit, vel in zelo virtutem manſuetudinis penitùs obliuiſcitur, docere hic ſanctus Pontifex vult, Sacerdotes, ſi oſtendere Spiritu diuino ſe plenos velint, in anima zelum & affectionem ſimul & humanitatem præferre debere.

Seſſ.3.c.1. de reform.

Humanitas & ſeueritas Sacerdoti neceſſaria.

Siquid, ait Concilium Tridentinum, *per humanam fragilitatem ſubditos peccare contigerit, illa Apoſtoli Sacerdotibus ſuis eſt obſeruenda præceptio, vt illos arguant, obſecrent, in omni bonitate & ſcientia.* Sæpe enim in corrigendis plus valet gratia, & benignitas, quàm auſteritas, plus preces quàm minę, plus charitas, quam auctoritas. ſi verò interdũ ob criminis grauitatẽ & enormitatẽ virga adhibẽda eſt, tũc rigor ſuauitate tẽperãdus, iuſtitia miſericordiâ mitiganda, ſeueri-

da, ſeueritas humanitate emolliẽda: cùm vigilãtis & ſeduli paſtoris partes ſint, ouiũ morbis primò molliora & dulciora malagmata applicare, deinde ſi mali grauitas & morbi vis poſtulet, ad ferrum & duriora remedia deſcendere. Docet Concilium Eccleſiaſticos, vt dignè debiteque munere ſuo fungantur, humanitatem vnà, & ſi res exigat, ſeueritatis nonnihil altera manu præferre debere.

Epiſcopo initiando, inter ceteras cærimonias baculus in manus datur, atque hoc illi tum accini ſolet, *Accipe baculum paſtoralis officij, vt ſis in corrigendis vitijs piè ſæuiens, iudicium ſine ira tenens.* Animas ad virtutem ſuauitate trahas, & in dulcedinis & lenitatis tamen malacia diſciplinæ non obliuiſcaris & iuſtitiæ. Auguſta hæc cerimonia Prælatis, & ſimul omnibus Sacerdotibus inſtructioni eſt ob functionis & oneris difficultatem moleſtiaſque in eodem occurrentes ſanctæ ſeueritatis arma interdum eſſe adhibenda. Rigor & ſuauitas Sacerdotio neceſſaria. *Pontificale Rom.*

Equos indomitos, ſcribit magnus Gregorius, *blanda prius manu tangimus, vt eos nobis plenius, poſtmodum etiam per flagella & calcaria ſubigamus*: medici quoque ſolent amaris catapotijs mellita permiſcere, vt æger guſtus ſuauitate illectus decipiatur, atque ita humor letalis ac noxius acrimonia & amaritudine expellatur. Sanctiſſimi huius Pontificis conſiliũ ſequẽdo, Sacerdotes, qui veri animarum equiſones & medici ſunt, benignè ſuauiterque cum illis agant, quos initio refractarios & peruicaces reperiunt, vt illos tandem pœnitentiæ & diſciplinæ flagello edoment. *3. p. Paſtor. admonit. 18.* Sacerdotes medicis & miles.

Meminiſſe oportet, ait Concilium Aquiſgra-

 nenſe,

ſilium hoc ſequamini Sacerdotes, & auſterita- tem in vos ipſos exercete, & benignitatem o- ſtendite in proximum. erga ſe- ipſos.

CAPVT XX.

Sacerdotes ſint omnibus in rebus modeſti.

SApiens olim de geſtu, forma & habitu hominum externo loquens, dicebat, è vultu & oculis hominem iudicari, è corporis etiam habitu, è riſu dentium & ingreſſu illius internum ſtatum percipi poſſe; *Amictus corporis, & riſus dentium & ingreſſus hominis enuntiant de illo.* Sacerdotibus hoc applicans, dico, ex eorum habitu, geſtu, forma & moribus externis facilè percipi, quales ſint intùs, qualiſue eorum vita; propterea omnem modeſtiam conſectentur neceſſe eſt. E geſtu cognoſcitur homo. *Eccleſ.19.*

Fatuus, ait idem paulò pòſt, *in riſu exaltat vocem ſuam, vir autem ſapiens vix tacitè ridebit*, vixq; ab aſtãtibus percipietur. Hinc Sacerdotes diſcant, quanta ſibi ſit modeſtia neceſſaria, ſi enim effuſè & cachinnãdo rideant, ſtultos ſe eſſe demonſtrant; at ſi in riſu modeſtiam ſeruent, ſapientes ſe & prudentes oſtendunt. *Cap.21.*

Myſticus ille amans dilectæ ſuæ perfectiones & pulchritudinem exaggerans, malo eam punico comparat: *ſicut fragmen mali punici ita genæ tuæ*: malum punicum igneo colore inſigne, quodque plura grana habet mirabili ordine inter ſe diſpoſita & collocata, denotare myſticè volebat, animam tunc pulchram eſſe, & Sacerdotem Deo placere, cùm charitatem omneſque actiones ſuas benè compoſitas & diſpoſitas habens, foris Chriſtianam modeſtiam exhibet ac præfert. Sponſæ venuſtas malo punico comparata. *Cant.4.*

Salo-

Digitized by Google

gemmam & monile nactus fuerit; nam quum modeſtiam habuerit, omne virtutum genus nactus eſt.

Euripides autem tragicus, modeſtia nihil à dijs homini hac in vita dari poſſe dixit pulchrius aut elegantius. *In Medea.*

Donum Deûm pulcherrimum eſt modeſtia. proximè Poëta hic ad Chriſtianorum doctrinam acceſſit, eius ſiquidem ſententiam & gnomon laudans, dico modeſtiam verè Dei donum eſſe, & quidem pulcherrimum ac præſtantiſſimum, quod hoc in mundo accipere cælitus homo queat: & gloriari Sacerdotes poſſe inſigni & raro ſe à Deo tum honore donatos eſſe, cum hanc ab eo fuerint virtutem conſecuti. Dei donum modeſtia.

Teſtem huiuſce opinionis meæ habeo Apoſtolum, probaturus enim modeſtiam cælitus deſcendere, inter fructus Spiritus ſancti illam numerat, & charitatem ei, caſtitatem, gaudium & continentiam ſocias addit, *Fructus autem ſpiritus eſt charitas, gaudium, &c. Modeſtia, continentia, caſtitas.* O mirabilia! ſequitur hinc Sacerdotes, qui modeſtiam habent, Spiritum ſanctum quoque habere; qui verò inſoleſcunt & immodeſti, ſunt nihil è diuinitate participare ſed profanos eſſe. Modeſtia fructus ſpiritus ſancti. *Pſal 5.*

Antichriſtum Daniel Propheta deſcribens deque eius vitijs agens, inter cetera illum impudentem, & modeſtiæ expertem fore dixit, *Conſurget rex impudens facie.* E quo colligere poſſum Sacerdotes & religioſos, cum immodeſti ſunt, & impudentiam in moribus præferunt, veros eſſe Antichriſtos. Antichriſtus impudens futurus eſt. *Dan. 5.* *Coloſ. 3.*

Inter cetera quę Coloſſenſibus ſeruanda proponit Apoſtolus, modeſtia eſt; ait enim, *Induite*

vos

Seraphicus Bonauentura dicebat, exteriorem corporis compoſitionem interioris & animi ſignum atque indicium eſſe: *Qui enim*, inquit, *mentis ſtatum perdidit, ſubſequenter foras in inconſtantiā motionis fluit, atq; exteriore mobilitate indicat, quod nulla interius radice ſtabilitatis ſubſiſtat*, Vigilate igitur, Sacerdotes ac ſatagite vt exteriora ritè dirigatis, tamq; ſapienter vos & prudenter gerite, vt è corporis habitu, ſitu, inceſſuque de internis animæ virtutibus ſtatim coniectura fiat.

In phæretra ex Gregor. p. 3. paſtor. admon. 24.

Per exterius Sacerdotis, interior ſtatus dignoſcitur.

Hinc magnus Auguſtinus dicebat indecentiâ & incompoſitione corporis, inæqualitatem indicari mentis. Et ſanè ita ſe res habet, & in Sacerdotibus hoc ad oculum patet, nam quales ſunt in externo corporis habitu, tales quoque haud dubiè in animæ regimine ſunt.

Epiſt. 109. ad Monachos.

E corporis incompoſitione de animæ inæqualitate licet colligere.

In idem argumentū delapſus Ambroſius ait, *Eſt in ipſo motu, inceſſu, geſtu tenenda victoria; habitus enim mentis in corporis ſtatu cognoſcitur*: Adeo vt omnes corporales motus velut voces & ſermones animi ſint, & mens noſtra ad corporis normam dirigatur, & componatur. vtinam diligenter hoc Sacerdotes cogitarent! quàm diligēter in actiones & vitam ſuam inuigilarent; quot enim paſſus facit corpus, tot quodammodo verba eloquitur anima.

Lib. 1. offic. c. 18.

Nec curſim, inquit ibidem Ambroſius, *ambulare honeſtum arbitror, niſi cùm cauſa exigit alicuius periculi vel iuſta neceſſitas*, eo quod ex inceſſu aliquod auctoritatis indicium, pondus, grauitatis & ſigna tranquillæ mentis apparent. Opus præterea, vt omnia hæc à ſimplicitate dirigantur, nullaq; hic ſit affectatio aut aſcititia induſtria. Hinc igitur cogitate Sacerdo-

Sacerdotes modeſtè incedant.

Notandum

emplo ædificentur & ad bonum trahantur.

Morum compoſitio inter ſimplices & mundanæ vitæ homines maximè eſt neceſſaria, quia facillimè ſcandalizantur, quando vel parum clerici ad libertatem extrinſecam declinant: è contra verò cum modeſtè illos incedentes vident, honeſtè conuerſari, & caſtè viuere, ſummopere ædificantur, eoſq; debito honore proſequuntur. Hæc idem quod ſupra Concilium. Et eſt veriſſimum Sacerdotes, quòd quando in exterioribus nonnihil vobis indulgetis, ſcandalo populo ſitis; cùm vero vos ipſos cohibetis, & honeſtam vitam ducitis, bono aliis exemplo ſitis, & omnes vobis cultum defeant.

Exteriori capiuntur ſimpliciores

Ibid c.13.

Deinde Concilium Tridentinum, circa hæc decreta condens, ait Eccleſiaſticos ita mores ac vitam componere debere, vt in habitu & geſtu, conuerſatione, aliiſque rebus nihil niſi grauitatem & modeſtiam præferant, & religionem coram omnibus ſpirent; *ſic decet omnino clericos*, inquit, *vitam & mores ſuos componere, vt habitu, geſtu, inceſſu, aliiſq; omnibus rebus nihil niſi graue, moderatum, ac religione plenum præſeferant.* Hoc modo vitam inſtituere Sacerdotes, modeſtè veſtiri, grauiter incedere, & vbique ac ſemper religionem præferre, verè Eccleſiaſticum redolet; at aliter qui ſe gerit, nomine hoc, titulo, qualitate, & dignitate data indignus eſt. *Sit tibi*, inquit Bernardus, *grauitas in inceſſu, in ſermone pondus, atque in verbis modus*: Salutare vobis & bonum conſilium Sacerdotes, quodq; ſemper in vita vobis ſeruandum, oſtendendo vos ſcilicet in inceſſu graues, in ſermone cordatos, & in verbis moderatos & modeſtos.

Seſſ. 22. c. 1. de reform.

Sacerdotes omnes in veſte & geſtu ſint velut religioſi.

De ord. vitæ.

Sacerdotes ſint in inceſſu graues & verbis prudentes.

Eundem quoque ſcopum fecit Auguſtinus,

In regul. ad 17.

Nihil faciant quod offendant.

dum ait, *In inceſſu, ſtatu, habitu, & in omnibus moribus veſtris, nihil fiat, quod cuiuſquam offendat aſpectum, ſed quod veſtram deceat ſanctitatem.* Si hanc ad regulam ac normam Sacerdotes ſe ſuamque vitam dirigerent, non tot in Eccleſia diſſolutiones, ſcandala, & laſciuiæ hodierna die conſpicerentur.

De triplic. ſtatu religioſ. p.1.c.19

Sacerdotes aliter incedunt quàm ſæculares.

S. Bonauentura hanc religioſo cuidam doctrinam ſeruandam præſcribebat, *Inceſſus tuus ſit maturus, nõ leuiter curras & ſine neceſſitate*, ne erecto incedat collo, oculi ne huc & illuc diuagentur, brachia ſæcularium more ne temerè iactites, imo ne inceſſus ſit affectatus & velut ad numerum directus, ſed humiliter ac demiſſe incedito. Idem ego Sacerdotibus & Clericis ſuggero, auctorque ſum vt greſſum moderentur, ne per plateas incedendo feſtinent, oculos contineant & velut domi, ne euagentur, cuſtodiant, cum humilitate incedant, nec ad ſæcularium ſe formam & normam componant.

In orat. 17. de humilitate.

præcipitantia perturbata animi ſiqnum.

Inceſſum lentum damnabat Baſilius, quod puſillanimitatis & inertiæ ſignum eſſet, ſimul & præcipitem ac concitatum, quod animum perturbatũ, & paſſionum bello agitatum indicaret, *Inceſſus neque lentus*, inquit, *vt qui animi diſſoluti ſignum; neque rurſus celer & concitatus, vt qui ipſius impetus perturbatos eſſe demonſtret.* De Sacerdotibus dicebat hoc Cæſarienſis hic Epiſcopus, quos inter ceteros mediocritatem ſectari, non pedetentim numeroſeque incedere, nec etiam nimium properare oportet, quod ſegnitiem diſſolutionemque primum, animi perturbationem redoleret alterum. Docet Hugo Cardinalis, honeſtę conuerſationis diſciplinam è quatuor perpendi poſſe, è geſtu, motu,

Lib de diſcip. monach.

affatu

affatu & conuictu: geſtum porrò tum reprehenſione dignum eſſe, ſi vel effeminatus eſt, vel diſſolutus, lentus aut præceps: mollis enim laſciuiam & diſſolutionem ſpirat, lentus ſegnitiem & inertiam, violentus inconſtantiam & animũ parùm ſedatum. Equidem poſt magnum hunc virum dixero, quatuor haſce partes, Sacerdotibus imprimis neceſſarias eſſe; ac præſertim geſtum: geſtus enim hominis prudẽtis ac cordati in omnibus actionibus gratioſus & lenis ſit ſine diſſolutione, grauis ſine præſũptione, maturus ſine inſolentia & ſine inquietudine prõptus.

4. in Sacerdote requiruntur, geſtus, motus, ſermo & conuictus.

Concilium vero Moguntinum ita hoc declarauit, *Clerici à vulgari vita ſecluſi, non vagis oculis, non effreni lingua aut petulanti fluidoq; geſtu, tumidoq; greſſu incedant, ſed pudorem & verecundiam mentis, ſimplici habitu inceſſuq; oſtentant, deinde & omnem verborum obſcenitatem non minus quàm operum deuitent.* Docet hoc vos Concilium Sacerdotes, ſimplicitatem veſtium conſectari, modeſtè incedere, honeſtatem in verbis præferre, & ſanctimoniam vitæ nullo non loco & tempore colere.

De Vit. cleric. c. 2.

Sacerdotes humilitatem in habitu & inceſſu declarent.

Videat porrò Sacerdos, ne leuiter ac diſſolutè, aut ſine occaſione rideat, nam vt Iſidorus Peluſiota docet, *Sacerdos Domini omnipotentis Angelus eſt, Angelus autem riſum neſcit Deo cum metu & pauore miniſtrans.* Oſtendere vult Sacerdotes Deo tremebundos & pauidos, ſine omni riſu, Angelorum inſtar ſeruire debere.

Sacerdos non rideat.

Lib. Epiſt. 319.

Chryſoſtomus Epiſtolam Pauli ad Hebræos commentatus inter cetera docet in Eccleſia ridere diaboli opus eſſe. Diſcite, in ſancto hoc Epiſcopo Sacerdotes, quod cũ in choro ridetis, iocamini, & in ſubſelliis veſtris diſſolutè

Hom. 11.

In Eccleſia ridere diabolicum eſt.

vos geritis, non iam ampliùs Ieſu Chriſti, ſed Satanæ vos miniſtros eſſe, ac paucis vt complectar, meros diabolos.

Admonit. ad fil. ſpirit. Sacerdos rarò rideat.

Si verò interdum ridendum ſit, ait S. Baſilius, id fiat quàm rariſſimè, nec effusè aut diſſolutè, honeſtam potiùs modeſtiam, quàm effrenem diſſolutionem præferendo. *Riſus tuus*, inquit, *ſit rarus & ſine cachinno.* Quamobrem reprehenſione dignos Sacerdotes illos cenſeo, qui omni hora & momento rident, idque temerè, leuiter, inconſideratè & effusè.

In Enchrid. c. 43. Sacerdotis riſus dentes non egrediatur.

Inter cetera Epicteti præcepta non poſtremum hoc ſibi locum vindicat, *Riſus non ſit multus, nec ob multa, nec effuſus.* Quid igitur de hiſce Sacerdotibus fiet, qui aſſiduè iocantur, inſoleſcunt, moriones & ſanniones agunt, & nonniſi ludicra & iocoſa conſectantur.

Cùm oſcitare neceſſe fuerit, inquit Dorothæus doctrina 24. nemo os tuũ nudum videat, ſi verò coactus fueris ridere, riſus tuus dentibus careat. Hoc ſpectare ſanctus hic doctor voluit, Sacerdotes, ſi ridendi interdum occaſionem habuerint, quàm modeſtiſſimè & ſapientiſſimè id facere debere.

Sacerdotẽ fas eſt ſobriè ridere. *In reg. fuſ. interrogat. 17.*

Vetitum non eſt, inquit idem Baſilius, parumper ridere, vt hac ratione & geſtu lætiore, animi ſui exultationem & lætitiã demonſtret, nec hoc modeſtię & decoro aduerſatur, vtpote cũ in ſcriptura ſcriptũ ſit, *cor gaudẽs exhilarare faciem.* Nefas non eſt Sacerdotes, ex illius ſententia, ridere interdum, ſed honeſtum id ſemper ab optimo quoque habitum, dum ad internum gaudium, & arcanam cordis exultationem declarandam duntaxat riſus vſurpatur.

Honeſtatem vitæ S. Bernardus deſcribens, hæc

hæc præcepta inter cætera ſeruari voluit. Nunquam aut quàm pauciſſimis loquare, vultus tuus aff bilis appareat vel dimiſſus, vel in ſeipſo collectus: oculi extra caput non diuagentur, riſus tuus aut indicans lenitatem animi, aut prouocans, rarus tamen, & ipſe quidem eductus interdum, effuſus nunquam. Colligi hinc poteſt, qualis eſſe debeat lingua, oculus, & riſus Sacerdotis: riſus quàm rariſſimus, oculus ſemper humilitatem ſpirans, & lingua refrenata, non pendula.

Lib 1. de honeſtate vitæ.

Sacerdotes vultū ſemper dimiſſum habeant.

Mulierum, inquit, *Iſidorus Peluſiota, congreſſus quantum potes fuge, quod ſi etiam vt cum ipſis congrediaris, neceſſitas aliqua te obſtringat, oculos humi deiectos habe; cumq; paucis quæ ad eas iuuandas ſpectabant propoſueris, quamprimùm hinc te proripe.* Et ſanè inter veræ modeſtiæ characteres oculorum demiſſio primum ſemper eſt viſa locum tenere, & præſertim in Sacerdotibus.

Oculorum humilitas magnum modeſtiæ ſignum.

Lib. 2. Epiſt. 284.

Dicebat hinc etiam Bernardus, plurimùm prodeſſe ad cuſtodiam caſtitatis, cuſtodiam oculorum. Et verè dicebat, atque ita ſe rem habere in Sacerdotibus certiſſimum eſt, nam quicumque caſtimoniam ſeruare voluerit, oculos ſeruet & cuſtodiat neceſſe eſt: hi enim exploratores ſunt Veneris nuntij, & libidinis incentores ac fomites.

Oculorum cuſtodia, prodeſt ad caſtitatis cuſtodiam.

De ord. vit.

Ne dicatis, ait S. Auguſtinus vos animos habere pudicos, ſi habeatis oculos impudicos, quia impudicus oculus impudici cordis eſt nūtius: cumq; duo corda, etiā linguâ tacēte, mutuâ ſibi concupiſcentiâ loquuntur, idem fouentia incendium, eodem ardore incenſa, quamuis corpora impudico hoc deſiderio violata aut polluta non ſint, caſtitas tamen à moribus elō-

32. q. 5. cap. eod.

Oculus laſciuus nūtius cordis impudici.

gatur & fugit. Sacerdotes igitur merito oculos cuſtodiant oportet, quòd voluntatum, affectionum & animarum nuntij ſint.

In pharet. lib. 4. c. 9.

Quam moderationem, ait S. Bonauentura, quam compoſitionem, ſedationemque, quam quietem & pacem, reipub. corporis, quin & animæ Dominio, affert honeſta diſciplina! Hæc facit, vt homo ceruicem flectat, humeros contrahat, ſupercilia deijciat, vultum mitiget, oculos contineat, riſum moderetur, linguam refrenet, gulam compeſcat, iram cohibeat, furorem extinguat, hæc greſſum & inceſſum dirigit ac moderatur; *talibus docet pudicitiæ veſtem diſtingui margaritis.* Dicere Religioſus hic Doctor vult, ad caſtitatem animi comparandam omnia hæc, & præſertim oculorum ſubmiſſionem ac modeſtiam, eſſe neceſſariam.

Oculorum dimiſſio ad caſtitatem conducit.

Quamobrē Sacerdotes, vt cum ſancto hoc doctore finē capiti huic imponā, credatis velim, morū diſciplinā triplici decore decorari, maturitate ſcilicet, humanitate & benignitate: triplex hæc virtus admirabiles vos reddit; maturitas quippe animā componit intrinſecus, & corpus externè ab omni tuetur ac protegit inſolētia, ipſa caput dirigit ac gubernat, ne hānc aut illā in partē propēdeat; oculos, ne diuagentur; aures ne illicita audiāt; impedit ne lingua in verba inania prorūpat, manus inutilia aut parū profutura opera aggrediantur, nec pedes otioſè diſcurrāt aut inani deābulatione occupentur. Humilitas verò efficit, vt cornua demittat, molliter blādeq; reſpondeat, ipſa geſtus accōmodat, ſimpliciori habitu delectatur, vltimū ſēper locū ambit, videri detrectat, non ſe iactāt,

Humilitate

ıctat,alijs obſequi quã promptiſſimè feſtinat,
la iniurijs tolerãdis reddit elingues,dum ho-
ɔratur, erubeſcit, in ediſcendo ſedula eſt, in
aſcendo & ſuccenſendo tarda & difficilis.
auitas & benignitas denique reddit affabiles,
ga afflictos cõpatibiles,in conſulẽdo exora-
les, in cõuictu ſociabiles, ſui cõmunicatiuos,
eminẽ vt contẽnant, & omnibus ſe benignos
placidos exhibeant. Tales vos igitur oſtẽdite
cerdotes,omnes vt vos maturos iudicent,be-
gnos experiãtur, vt humiles deniq; agnoſcãt.

CAPVT. XXI.

Silentium ſeruent Sacerdotes.

DE ſilentio agens Ioannes Climacus,tanti ipſum faciebat, vt velut præcipuum religionis membrum diceret, & varijs il-d laudibus extolleret, *Taciturnitas*, inquit, *oratione mater eſt orationis,captiuitatis reuoca-ɔ,ignis diuini amoris obſeruatio,cogitationũ di-ɛens inſpectio,ſpecula hoſtium, carcer luctus, la-ymarum amica,mortis memoriæ reſicatrix,ſup-iciorũ repræſentatrix,iudiciorũ inquiſitrix, af-ctionũ conſolatrix,præſumptionis hoſtis,quietis onſa, ambitioſorum ac ſuperborum dogmatum imica,ſciẽtiæ appẽdix,contemplationis opifex: nique ſilentium tacitus profectus in Dei cogni-ıne & occulta quædam animæ ad ſupernaturalia euatio.* Egregium hoc ſilẽtij elogium à ſancto ɔc viro profectum,ſi Sacerdotes ſequerentur, ɛrfecti hauddubiè forent,ac velut Angeli qui-ım terreſtres.

Silentij laudes. *Gradu. 11. de loquacitate.*

Inter cetera Salomonis Prouerbia hoc

 prima-

primarium meretur haud dubiè locum, *Qui moderatur labia ſua, prudentiſſimus eſt.* Iuxta Sapientis hanc ſententiam, Sapiens profectò Sacerdos eſt linguam ſuam moderari ac cohibere qui nouit.

Prou. 10. Sacerdos ſapiens eſt, qui linguã moderatur.

Idem quoque Sapiens doctum & prudentem iudicabat virum, qui ſermones moderari noſſet, *Qui moderatur ſermones ſuos doctus & prudens eſt.* Credendum igitur, illum Sacerdotẽ ſapientem & doctũ dici debere, qui ſermones moderari prudenter, & linguæ nouerit imperare.

Ibid. Item doctus.

Quin & eodem loco ait, *Qui cuſtodit os ſuum & linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtijs animam ſuam.* Vnde infero, Sacerdotes qui os cuſtodiunt, & linguam refrenant, à multis ſe eximere moleſtijs, & mentem ab infinitis anguſtijs immunem præſtare.

Silentium animam à multis malis immunem præſtat.

Alio quoque loco garrulum & linguacem, orique imperare neſcium, vrbi patenti & muris deſtitutæ comparat. *ſicut vrbis patens, & abſque murorum ambitu, ita vir qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum.* Id eſt, Sacerdotes, cùm temerè loquemini, nec ſermones veſtros ponderatis, eſtis ciuitati, muris & vallis ad defenſionem comparatis deſtitutæ, perſimiles; in quam omnibus liber patet aditus.

Prou. 21. Garrulus ſimilis vrbi patenti. *Pro. 25.*

Nulli membro cohibendo ità hominem incumbere debere, ac linguæ, ſuadebat Eccleſiaſticus, nam ab ea omnẽ illius ſalutem dependere credebat, *Omnis labor hominis in ore eius*, Dicere volebat, hominẽ, atq; imprimis Sacerdotem in lingua & ore cõpeſcendo refrenandoque incumbere potiſſimùm debere.

Eccleſ. 6. Sacerdos linguam imprimis cohibeat.

Paulò verò pòſt ait idem, *verba ſapientium audiuntur in ſilentio.* Id eſt, ſapientes verè & pruden-

Eccli. 9. Tacendo quis ſapiens iudicatur.

udentes, quales eſſe debent Sacerdotes, ta-
ndo intelliguntur, & ſilentio ſuo oſten- *Eccli.* 32.
nt cuius ſint virtutis.
In multis eſto, inquit idem, *quaſi inſcius*, & Auſcultandum in ſilentio.
di tacens, ſilentio aures tuas communiens.
ocere hic ſanctus Spiritus voluit, Sacerdotes
:erdum obmuteſcere debere, & quamuis in-
:dum quid ſciāt, diſſimulare tamen ſe quid-
am ſcire; garrulitas quippe illos dedecet,
entium verò decet.

Vnus Prophetarum noſtrorum dixit iam
im, omnem ſanctorum virorum fortitudi-
m & ſpem in ſilentio ſitam eſſe, dicens, *In ſi-* *Iſai.* 30.
tio & in ſpe erit fides veſtra. Inferre hinc vole- Sacerdotum robur in ſilentio conſiſtit.
:, Sacerdotes tacendo & ſperādo vires ſuas ni-
ū quantū adaugere, & ſpē ſilentio cōiungere.
Sit autem, inquit S. Iacobus, *omnis homo ve-* *Iac.* 1.
: ad audiendum, tardus autem ad loquendum.
:erdotibus hoc imprimis dictum credide-
). Horum quippe eſt in aūdiēdo veloces eſſe,
loquendo lentos; garrulitas illos ſiquidem
lecet, ſed decet ſilentium.

Credebat Iob, tantarum ſilentium virium Silentium hominem ſapientem eſſe oſtendit.
:, vt ex homine ſæculari & euanido, ſapien-
ı poſſit conſtituere; cumque videret amicos
ıs ſibi loquendo caput obtundere, ait, *vti-*
n taceretis, vt putaremini eſſe ſapientes. Hinc *Iob.* 1. 3.
ce Sacerdos quòd quemadmodum garruli-
hominis ſtoliditatem & fatuitatem arguit,
taciturnitas & loquendi raritas ſapientiam
prudentiam.

gregium de hoc emblema cōfinxit Alciatus; *Emblem.* 11.
git ſiquidem ſtolidum quemdam in ſolio
ıſidentem, & digito labia comprimentem,
mblematis epigraphe eſt ſilentium.

Hic

Cùm tacet, haud quidquam differt ſapientibus amens:
Stultitiæ eſt index linguaq́ voxq́ ſua.

Stultus tacens videbitur ſapiens.

Denotare volebat ænigma, Sacerdotes & religioſos, atq; adeò homines omnes, cũ garriunt multaq́; temerè effutiunt, ſe ſtolidos oſtẽdere, ſed ſilẽdo, digitoq; labra comprimẽdo ſapiẽtes.

Minos in emblem. Alciati.

Loqui docent homines, ſilere Dij.

Dicebat quidã è veteribus *nos loquendi magiſtros habent homines, tacẽdi verò Deos.* Egregia profectò ſentẽtia; è quo diſcatis religioſi & Sacerdotes, garrulitatem & loqui in mũdi ſchola edoceri, ſilentium vero philoſophiam quamdam diuinam eſſe.

Diogenes Laercius.

Interrogatus olim Simonides Philoſophus taciturnus & tetricus, cur adeo parcus eſſet in loquendo & ſilentiũ affectaret, reſpondit, *Sæpe me locutum pœnituit, tacuiße numquam* Notatu digniſſima ſententia, ſed quæ Chriſtianum, imò & Religioſum ſapiat, qui Philoſophum hunc imitando, rariſſimè & quàm pauciſſimis loqui deberet, cùm neminem vmquam pœnituerit, tacuiſſe; at multos locutos eſſe.

Nocuit locutum eſſe.

Epaminondas multa ſciebat ſed pauca loquebatur.

Laudatur à veteribus Epaminondas, quod cùm permulta ſciret, pauciſſima tamen loqueretur. Illi profectò inter Religioſos laudari merẽtur, qui ſilentiũ ſeruãt, & quãuis multa norint, rariſſimè tamen & quàm pauciſſimis loquuntur.

Multum loqui ſtultitiæ ſignum.

Solon inter alios tacẽs, interrogatus, an id faceret ſtultitia, an ſermonis inopia; reſpondit, *At ſtultus numquam tacere poteſt.* Hinc inferre volebat, inter homines, & ego inter Sacerdotes, illos ſtultos audire, qui tacere nequeunt, at verum Philoſophum ſilentio delectari: nam loquacitas ſtoliditatis indicium, ſilentium verò ſublimis quædam Philoſophia.

Zeno

Zeno à quodam magni nominis viro Athenis d prandium inuitatus, cui & externarum genum legati intererant, & multi quoque in graam legatorum Philoſophi; loquentibus omibus, ac varijs de rebus agentibus, ne verbum uidem locutus eſt. Quem proinde legati deiirati dixêre abeũtes, de te porrò quid ad Reem noſtrum referemus Zeno? At ille reſponit, *Nihil aliud, quàm Athenis eſſe ſenem, qui icere ſciat inter pocula.* Atque ita tacitè magnus le Stoicus innuere volebat, homini magno, uemque omnes ſuſpiciunt, dedecori & proro eſſe, inter pocula & cibum garrire; magni erò viri argumentum & characterem eſſe, linuam cohibere poſſe. Et ſanè inſignis quædam erfectio eſt ſeruare ſilentium, & præſertim ı Sacerdote & Religioſo. Zeno laudatus quod tacuerit inter alios. *Polyanthea.*

M. Cicero Catoné ſuũ dilaudãs, hoc illi dedit logiũ, quod nunquam verbum emiſiſſet, quod miſſũ doleret. Vos itaq; Sacerdotes & Religioſi itu Catoniano viuite, efficite hoc vt de vobis icatur & hęc vobis laus propria ſit; videte quoıodo loquamini, nullum verbum emittite, cuus vos deinde pœniteat. *In Catone.* Cato nihil vmquam dixit quod ſe pœniteret.

Pythagoram tradit Athenæus, in animalium ſu religioſiſſimũ, nunquam piſces comedere oluiſſe, quod natura muti eſſent & ſilẽtii ſymolum, quod quiddam diuinũ eſſe credebat. Viete Sacerdotes quomodo ſilentium Philoſohus hic coleret, vt eius reſpectu & animalibus arceret. *Lib. 7.* Pythagoras piſces non comedit quod ſilentij ſymbolum.

Dicebat olim Periander non inſcitè *Audito multa, loquere pauca.* vtinam hoc item religioſoum noſtrorum ſymbolum foret, haberentque innes lingua maiores! *Plutarch.*

Cleo-

Ibid. Cleobulus eumdem ſcopum feriens dicebat, *Audiendi quàm loquendi ſtudioſior eſto.* verba Chriſtiano imò & Religioſo digniſſima, quæ vtinam memoriæ infigerent; inque loquendo tardi, in audiendo vero prompti forent.

Philip. Diez in ſumma ex Plutarcho. Dixit quoque Zeno, binas nobis ideo à natura datas eſſe aures & os vnicum, vt plurima audiendo, loquamur pauciſſima. Naturale hoc documentum, præter id quod diuina docent Conſilia, ita vos informet Sacerdotes, vt hinc diſcatis linguam eſſe cohibendam, garrulitatem reſcindendam, ſermonem abrumpendum & ſilentium inuiolatè ſeruandum.

Col. 14. c. 9. Silentium primus diſciplinæ ingreſſus. *Obſerua*, ait Caſſianus, *ne deſiderij tui labor vana elatione caſſetur, vt indicas ſummum ori tuo ſilentium; hic eſt enim primus diſciplinæ actualis ingreſſus*; Scriptũ eſt enim omnẽ hominis laborẽ in ore ſuo refrenando cõſiſtere. Annitere quoque, ſi fieri poſſit, vt corde attento, ac velut ore clauſo omnium Patrum inſtitutiones ac documenta admittas ac percipias; magis ſatagens opere eadem exequi, quàm alios edocere & ſeruandi regulam præſcribere. O diuinum & ſalutare conſilium! Quod qui ſequi voluerit, Sacerdos internè diſcat, & ore occluſo, non verò multa effutiendo verba & temerè garriendo.

De ord. vitæ Omnes virtutes in ſilentio quieſcunt. Bernardus hanc perfectionem exaltans, dicebat ſilentium omnium virtutum eſſe quietem & rerum ſanctarum centrum, & taciturnitatem garrulitate eſſe difficiliorem, *In ſilentio eſt virtutum reliquarum otium & tacere quàm loqui difficilius.* Vnde ſequitur, nullam Sacerdotem virtutem nactum eſſe, ſi ſilentij virtutem non habuerit.

Climachus item ait, *Vir tacitus Philoſophiæ filius*

's plurimam ſemper ſapientiam poßidet. Illius Orada 4.de obed.
;itur iudicio Sacerdotes, qui rarò loquuntur, Taciturnus Philoſophiæ filius.
ros eſſe Philoſophos dicendum; garrulos ve- ſtupidos & bardos.

ugũ ſit verbis tuis, ait Ambroſius, *& ſtatera, c eſt humilitas atq; mẽſura, vt lingua tua mẽti bdita ſit.* Hoc præceptũ vobis inhæreat Sacer- L. 1.de offic. c.3.
)tes, ac videte quid & quomodo loquamini, Sapiens verba ponderet.
't otioſa verba nolite effundere, orationem ſtatera appendite, ac videte, vt lingua menti ſpondeat, id eſt verba veſtra à ratione diri- ıntur.

Vnde benè quoque Bernardus ait, *Lingua mo- cum membrum eſt, ſed niſi caueas maximum ma- m, aptißimum vacuandis cordibus inſtrumen- tm.* Egregium Eccleſiaſticis omnibus docu- Lingua euacuat cor.
ıentum, quo docemur, eos qui liberè nimis lo- ſerm.17.de tripilci cuſtodia.
ıuntur, cor ſemper vacuum habere & animam ıentemque inaniarum vento repletam.

Suum quoque huc ſymbolum adferat Bona- De proceſ. religion.c.1.
entura: *Tria ſunt in locutione,* inquit, *ſeruanda; rimò vt tardus ſis ad loquendum, ſecundò circum-)ectus, tertiò breuis.* Hoc vobis fixum inhæreat Tria loquenti neceſſaria.
acerdotes; & quando loquendum vobis erit, at hoc quam rariſſimè, & circumſpectè, & reuiſſimè ac laconicè.

Idem quoque admonebat, ita quemlibet in erbis cautũ & accuratũ eſſe debere, vt auarus De vitæ perfect.c.4.
ttentus eſt in nummorum ſuorum ſupputati- ne. Notate hoc velim Animæ ſanctæ, & cogi- ate, ſi diues tanta cura nummos ſuos curat, ſin- ulóſque accuratè examinat, maiorem vobis n verborum examine rationem adhibendam ſſe.

Iſidorus, quem Bonauẽtura citat, profitetur

eum

Quatuor ſilentis commoda. Li. 2. de ſum bon. c. 29.

eum qui ſilentium ſeruat, nec in verbis effuſus eſt, quadruplici potiri bono; ingenium ei exacuitur, & effert ſe ſublimus, quidquid dicit au-ctoritatem habet: ſciunt quippe omnes, temerè eũ ſua non effutire; particularé in cœlo nanciſcitur gloriam; denique à vaniloquij peccato cauet. Cum igitur tantum taciturnitas boni afferat Sacerdotes, ipſum diligite, & linguam veſtram refrenate.

In c. 7. Matthæi. Improbi ſilendo potius quam loquendo vincuntur.

Malum hominem, inquit Chryſoſtomus, *melius poteſt tacendo Sacerdos vincere, quam reſpondendo, quia malitia non inſtruitur ſermonibus, ſed excitatur*. Hinc Dominus Ieſus ſilentio ſemper ora obturare peruicacibus ſtuduit, quos reſpõdendo vincere non poſſet. Ad Chriſti igitur exemplum Sacerdotes, taciturnitatem ſectemini, quoſque verbis & longa diſceptatione vincere non poteſtis, ſilentio euincite.

Si, inquit Epictetus, *apud imperitos ſermo de aliquo præcepto inciderit, maxima ex parte taceto: magni enim periculi eſt, ſtatim euomere, quod non concoxeris*. Verba igitur tua examina & põdera, nec temerè quiduis effutias aut eloquaris.

S. Bern. lib. 2. de conſid. Nugæ in ore Sacerdotis blaſphemiæ ſunt.

Inter ſæculares, ait Bernardus *nugæ ſunt nugæ, in ore Sacerdotum blaſphemiæ*. Verba notatu digniſſima. Tacete igitur Sacerdotes, nec temerè loquamini, quoniam quod ſæcularibus vitio non vertitur, vobis crimini eſt.

Ibid. Sacrilegium eſt Sacerdotes nugas loqui.

Conſecraſti os tuum, inquit ibidem Bernardus *Euangelio: nugis igitur iam os aperire illicitum eſt, aſſueſcere vero nugas loqui ſacrilegium*. Deus bone quid non magnus hic pater ait? Eccleſiaſticos ſcilicet Euangelij prædicationi deſtinatos, non niſi ſancta tractare debere, eoſque qui nugas loquuntur & ludicra agũt, vt ſacrilegos habẽdos.

Idem quoque eodem, loco Bernardus, *Labia* ſ*cerdotis, ait Propheta, cuſtodiunt ſcientiam, &* ore eius requirent legem, non nugas aut fabulas. de efficere volo, os Sacerdotis cum Acade- a legum ſit, & ſcientiarum vniuerſitas, non ter aperiri debere, quàm ad ſancta verba ꝓferenda: quare ſatius eſt tacere, quàm fabu- & nugis incendere.

Sacerdos nonniſi ſancta loquatur.

Garrulus ſeipſum nõ agnoſcit.

Ioannes Climacus garrulitatem vituperans, ſilentium deprædicans ait, *Qui cognoſcit pec- a, continet linguam ſuam; qui verò loquax eſt, dum ſeipſum vt oportet cognouit: loquacitas ſi- dē ignorantiæ eſt certum argumentum.* Sancti ius viri verbis inſiſtens, infero, Sacerdotes quaces ignorantiam ſuam arguere, nec ſei- ſ agnoſcere.

Diſt. p. 3. c. 16.

Anima Sacerdotis ſilentium non habentis vrbi ſine muris perſimilis eſt.

Quia anima, inquit Gregorius, *murum ſilen- non habet, patet inimici iaculis ciuitas mentis, e foras verborũ garrulitate ſe prodens, aduerſa- e violentiæ exponit, qui eò illam inuadunt faci- , quò ſeipſam per linguam propriam oppugnat ius.* Iuxta magnum hunc doctorem, anima erdotis aſſiduò garrientis nec vllum verbis s pondus addentis, vrbi muro deſtitutæ per- ilis eſt.

In Pſalm. 38

Silentium validum ſcutum.

O validum, exclamat Ambroſius, *ſcutum cir- nſpectæ munitionis ſilentium! ô fideliſſimum ilitatis fundamentum, cui qui firmus inhæſerit quam inane aliquod verbum prorumpet.* Eia i- gitur Sacerdotes, hiſce vos armis commu- nite, hæcce ſcuta vibrate, & ſilen- tium inuiolatè cuſto- dite.

CAP.

CAPVT XXII.

Sacerdotes ſecretum ſeruent.

SEcretum tanti momenti ac ponderis eſt, ipſum cõfeſſionis inquam, aut quod ad ſublimia Dei ſpectat myſteria, vt Sacerdos, qui ſanctarum harum conſignationum ſecretarius eſt, linguam habere quodammodò nõ debeat ad ipſum reuelandum, & de illorum eſſe numero, de quibus Pſalmiſta ait: *os habent & non loquentur.* & ſanè qui adeo improbus & ſceleſtus futurus eſt, hanc vt religionem violet, & limites hos tranſilire audeat, impius, ſceleſtus, ſacrilegus eſt, mortem, infernum & omnia ſuppliciorum genera promeretur.

Qui confeſſionis ſecretum violarit reus mortis eſt. *Pſal.* 113.

Et reuera læſę maieſtatis crimen eſt, ac morte digniſſimum, ſi ſecretarij ſtatuum, conceptus & conſilia principum detegant: Sacerdotes & paſtores Dei & omnis ſtatus religionis ſecretarij ſunt, cũ verò garruli ſunt, & Dei & hominũ ſecreta reuelant, læſę maieſtatis crimen incurrunt & mortem ſempiternam promerentur.

Crimen læſæ maieſtatis regum ſecreta reuelare.

Alexander cum litteras acceptas palàm coram Hephæſtione ſuo legiſſet, eiq́ue eaſdem communicaſſet, quem manu geſtabat annulum, ori Hephæſtionis admouit, quo facto edocebat eorum omnium quæ legiſſet, nihil cuiquam eſſe reuelandum. Regio hoc facto docentur Sacerdotes, cum regum rex Deus ſecretum illis aliquid reuelat, aut homines peccata illis ſua confitentur, numquam os ad eadem reuelanda aperire debere, ſigillum confeſſionis ſeruando, & fidem inuiolatam cuſtodiendo.

Alexander ſecretum ſeruandum oſtendit. *Plut. in opuſcul.*

Dauid rex vir ſecundum cor Dei & ſecreti aman-

antiſſimus, Deo loquens aiebat, Noſti
ãm tibi fidelis exſtiterim Domine, omnium
æ mihi reuelaſti nihil omnino locutus ſum;
ıtum verò abeſt vt proximi mala promul-
·im ac diuulgarim, vt è contra, *humilitatus*
ante te, & ſiluerim à bonis muneribuſque
æ in me ipſe contuliſti. Regem hunc Sacer-
:es illi imitantur, qui Deo ſuo fideles, mala
:cataque quæ in confeſſione audiuêre, imò
virtutes quæ à Deo illis inſpiratæ ſunt, nulli
:efaciunt aut reuelant.

Dauid ſecretum tacebat.

Pſal. 38.

Quamdiu Moſis manus intra ſinum abſcon-
ɔatur munda erat & ſana, ſed exerta & in
ɛrtum prolata, leproſa, *Dixitque Dominus*:
rſum mitte manum in ſinum tuum, quam cum
iſſet in ſinum, protulit leproſam inſtar niuis.
nus vt ſymbolum operum in ſcriptura ſumi
et: dicere porrò myſterium volebat, eum
i opera ſua iactat aut aliena, vel quod
ra confeſſionis ſinum deliteſcit, non niſi le-
ım, infidelitatem, impietatem & ſacri-
ium eſſe: quamdiu illa cooperta manent,
igio & pietas eſt, ſed in apertum prolata &
blicata, lepra & immundicies.

Exod. 4.

Manus in ſcriptura operum ſymbolum.

In Numeris hanc legem tulit Deus, *Vas quod*
habuerit operculum, nec ligaturam deſuper,
mundum erit. Corda noſtra, Sacerdotes &
ligioſi, egregia quædam vaſa ſunt; dicere
rrò myſterium volebat, illa, ſi clauſa & coo-
:ta non ſint, ſilentijque & ſecreti coopercu-
n non habuerint, coram Deo & hominibus
munda, putreſcentia, ſordida eſſe; at vbi om-
ı ſecretò tenent, gemmas pretioſas & vaſa
noris.

Vas diſcoopertum immundum cenſebatur.

Num. 19.

Inter reliqua immunda animalia in Leuitico recenſentur muſtela, mus & crocodilus, *Hæc quoque inter polluta reputabuntur, de his quæ mouentur in terra. muſtela, & mus & crocodilus.* Muſtela, de ceteris vt taceam, vti ſcriptorum teſtimonio conſtat per aurem concipere ſolet, & ore parere. Docet autem myſterium, Sacerdotes & religioſos, qui ore detegunt, quæ auribus acceperunt, muſtelas eſſe, & immundos apud Deum cenſeri, ſecreta verò reuelare diuinæ reprobationis ſignum eſſe.

Leuit. 11. Muſtela animal immundum.

Dixit olim in Prouerbijs Sapiens, *Cauſam tuam tracta cum amico tuo & ſecretum tuum extraneo ne reueles.* Vos, Patres ſpirituales, ſacrirationum auditores, docere Salomon voluit cum Deo qui amicus veſter eſt, confeſſionis negotia pertractanda, nec mundo, qui ſuſpectus eſt & extraneus ſecretum conſcientiæ reuelandum.

Prou. 25. Secreta conſcientiæ non ſunt cuiuis aperienda.

Quo loco vulgata legit, *vt non loquatur o meum opera hominum,* alia quædã verſio ex Hebræo habet, *quod cogitaui non tranſiuit os meum* E quo eruo, hominem ſapientem ac prudẽten & imprimis Sacerdotem, numquam hominu ſecreta reuelare debere, imò nec os aut ling habere ad cogitationes ſuas patefaciendas.

Pſal 26. Nolebat Dauid os ſuum aliena opera referre.

Dalila Philiſthæa ſe erga coniugem Samſ nem oſtendit ingratiſſimam, adeò vt cum il us ſecreta cognouiſſet, eadẽ inimicis patefa ret, illumq; in perniciẽ traheret, *Videnſq; quod confeſſus ei eſſet omnẽ animum ſuũ, miſit Principes Philiſthinorũ.* Sacerdos qui Dei ſui creta carni, mũdo, & diabolo, qui iuratiſſimi lius inimici ſunt, patefacit, & cõfeſſionis ſi lum violat, proditor eſt, Iudas eſt, pellax e vafer.

Iud. 16. Qui Dei ſecreta reuelat ſimilis Dalilæ.

Salon

Salomon in Prouerbijs laſciuam mulierem deſcribens, inprimis eam à garrulitate deſcribit, *Garrula, vaga, quietis impatiens.* Vnde inferre volo, Sacerdotem qui loquax eſt, cuiuſq; lingua ſecreta & arcana omnia effutit, malignam & improbram habere animam, meretriciam & ſacrilegam.

Secreta reuelare ſignum animæ laſciuæ.
Prou. 7.

Huius farinæ regius vates non erat, ſed ſilentio ſuo gloriatus, mutum ſe eſſe dicebat, *Non eſt ſermo in lingua mea.* Cordatus ille & prudens Sacerdos eſt, idem qui dicere poteſt, & coram Deo gloriari, quamuis ſecreta norit, linguam tamen ſibi ad loquendum deeſſe.

In ſecretis mutum eſſe oportet.
Pſal. 138.

De lingua quoniam incidit ſermo, litteris proditum eſt, veteres Aegyptios inter cetera animalia inani quadam ſuperſtitione Crocodilum vt Deum crediďiſſe & adoraſſe: animal hoc, vt Phyſici docent, lingua caret: quod verò ſilentium diuinum quid eſſe crederent, animal adorabant, quòd ſilentij ſymbolum, ſimulque nos edocebant, Sacerdotes qui lingua carent, nec ſecreta reuelant, veneratione digniſſimos eſſe, ac diuinum honorem promereri, & ab omnibus colendos.

Valerianus.
Crocodilus ſilentij ſymbolum, Aegyptiorum Deus.

Qui cuſtodit, ait ſapiens, *os ſuum & linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtijs animam ſuam.* Prouerbium veriſſimum hauddubiè, ſimulque edocens, omnem Sacerdotem, linguæ cuſtodiendæ ſtudioſiſſimum, & ſecreti tenaciſſimũ ab innumeris animã periculis & anguſtijs eximere.

Prou. 21.

Raphael Archangelus his Tobiam eſt verbis locutus, *Etenim Sacramentum regis abſcondere bonum.* Audite quid Angelus hic dicat, Sacerdotes, ac cogitate, egregium quid ac diuinum eſſe Sacramenta tegere, & imprimis ipſum con-

Tob. 12.
Archangelus Raphael regis ſecretum ſuadet occultari.

confeſſionis; honorabile ſcilicet eſt magni De qui totius mundi rex eſt, ſecreta abſcondere & celare.

Prou. 11. Sacerdos fraudulentus eſt, qui confeſſiones retegit.

Dixit olim inter cetera Prouerbia Salomo *Qui ambulat*, inquit, *fraudulenter, reuelat arca na; qui autem fidelis celat amici commiſſum.* I benè mea ſententia dixit, ego verò poſt illu dico, Sacerdotem fraudulentum & ſubdolu eſſe, qui ſecreta reuelat, & confeſſionis arc num retegit; at qui eadem tegit & occultat, f delem ſe commiſſarium declarare.

Eccleſ. 27. Curio qui confeſſionem retegit perfidus eſt.

Eodem penè ſenſu in Eccleſiaſtico dictun *Qui denudat arcana amici, fidem perdit, & n inueniet amicum ad animum ſuum.* Verba te ribilia, vera tamen, curiones, quæ docent, pe fidos vos eſſe ac fidei commiſſæ violatores, De que amicitia & hominum fide indigniſſimo cùm ſecreta confeſſionum, & occultas qua Deo accepiſtis reuelationes, denudatis.

Orabat Dauid, Deus vt ori ſuo cuſtodiam adhiberet. Pſal. 140.

Inſtabilitati ſuæ diffidens Dauid Deum o ſecrabat, cuſtodiam ori ſuo vt adhiberet; Po *ori meo cuſtodiam & oſtium circumſtantiæ lab meis.* Vos vero curiones, & religioſi, qui t ſecreta noſtis, qui tot peccata auditis, qui t triſtia auditis noua, eamdem orationē face deberetis, Deumq; deprecari, os veſtrum vt c ſtodiat, linguam conducat, ac labia cōmunia ne quod verbum inconſideratum effutiatis.

Chriſtus transfigurationis myſterium reuelari ab Apoſtolis noluit. Matth. 17.

In die transfigurationis, Chriſtus diſcipu ſuis, qui transfigurationem illam diuinam c ram oculis viderāt, inhibuit dicens: *Nemini xeritis viſionem iſtam.* Vt Chriſtus Apoſtol viſum nemini voluit reuelari, ita vobis aud reuelare nefas, *nemini dixeritis auditiom iſtam.* Quamobrem, cauete ne cui quod in co

feſſio

feſſione audiuiſtis communicetis, ſed ipſum celate & abſcondite.

Paulus è tertio reuerſus cælo, in quo arcana audierat verba, quæ inaudiſſet, dicere noluit, quare ait, *Audiui arcana verba, quæ non licet homini loqui*, imò nec audire. Idem dicatis oportet, Sacerdotes, cumque ab Eccleſia & à tribunalibus illis confeſſionarijs, in quibus tot iniquitates audiuiſtis, domum conceditis, cogitetis, audiuiſſe vos ſecreta, quæ homini reuelari non licet, quamuis etiam dicere nolenti, diriſſima ſupplicia, cruciatus, imò & grauiſſima quæ excogitari poteſt mors intentaretur.

Non reuelauit ea Paulus quæ in paradiſo audiuit.

2. Cor. 12.

CAPVT XXIII.

Sacerdotes tribulationes perferant.

IVDITH in obſidione Bethulienſi ciues ſuos ad fortitudinem animi & conſtantiam adhortata, & aduerſus omnia ingruentia mala animum illis addens ait, *Memores eſſe debetis, quomodo pater noſter Abraham tentatus eſt, & per multas tribulationes probatus, Dei amicus effectus eſt; ſic Iſaac, ſic Iacob, ſic Moyſes, & omnes qui placuerunt Deo, per multas tentationes tranſierunt fideles.* Quod cordata illa virago Bethulienſibus, ipſum omnibus in genere Sacerdotibus dicere volo, vt ſcilicet recordentur, omnes Dei amicos & intimos tribulationum examine probatos eſſe, eoſque aduerſitatibus etiam debere aſſueſcere.

Amici Dei tribulationibus probantur.

Iudith 8.

Multæ tribulationes iuſtorum, ait Pſalmiſta, *& de omnibus ijs liberabit eos Dominus.* Generale hoc oraculum de ſolis Sacerdotibus ſingillatim

Pſal. 33.

Sacerdotes ad tribulationes nati.

Tribulatio cognitionis cauſa.

tim intelligendum eſt, qui ad tribulationes ſuſtinendas deſtinati ſint; quare cum ad eas ratione vocationis perferendas teneantur, patiantur eas ac perferant neceſſe eſt.

Eccle. 34.

Qui non eſt, inquit Salomon, *tentatus quid ſcit?* quamnam mundi notitiam habet. Hoc ſcilicet ex aduerſitatibus & afflictionibus naſci bonum ſolet; quas quicumque nunquam guſtauit aut ſenſit, ac præſertim Sacerdos, ignarus & velut rerum expers habendus eſt.

Matth. 10.

Sacerdotes mittuntur vt oues in medio luporum.

Chriſtus Apoſtolis ſortem illorum patefaciens ait, *Ecce ego mitto vos ſicut oues in medio luporum.* Sacerdotes, cum Apoſtolorum vos ſucceſſores ſitis, cogitare debetis, quemadmodum ipſi miſſi fuêre, eundem ad modum vos eſſe miſſos, & vt illi perſecutiones perpeſſi ſunt, ac velut oues in medio luporum vixêre, idipſum quoque vobis faciendum,

Sacerdotũ hoſtis eſt mundus.

Matth. 24.

Tradent vos in tribulationem & occident vos, & eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum, &c. dixit olim diſcipulis ſuis Chriſtus. Idē quoque ipſe conſulo Sacerdotibus; mundus eorum aduerſarius eſt, aduerſus vitam & incolumitatem eorum conſpirauit, & perpetuò allaborat illos vt exerceat & fatiget, vtque omnibus odio ſint connititur; quare patienter cuncta ſuſtineant neceſſe eſt.

Ioan. 15.

Vt Chriſtus perſecutionem eſt paſſus, ita & Sacerdotes patientur.

Dixit iiſdem & alio loco, *Non eſt ſeruus maior Domino ſuo; ſi me perſecuti fuerunt, & vos perſequentur.* Optimum argumentum, è quo illi inferenda conſequentia, ſi Dei filius, qui ſummus omnium Chriſtianorum magiſter & caput eſt, tribulationes ſubire debuit, Sacerdotes qui nonniſi ſerui eius ſunt, conflictum hunc etiam ſubire neceſſe eſt, & eamdem ſortem experiri.

In on

In omnibus, inquit Apoſtolus, *exhibeamus noſmetipſos, ſicut Dei miniſtros, in multa patientia, in tribulationibus, in neceſſitatibus, in anguſtijs, in plagis, in carceribus, in ſeditionibus, in laboribus, in vigilijs.* &c. Tunc verò Sacerdotes ſe veros magni Dei miniſtros exhibent, cùm maſculo & heroico animo afflictiones & aduerſitates tolerant, & in neceſſitatibus & anguſtiis non fatiſcunt aut ſuccumbunt. illi verò boni illius Domini miniſtri non ſunt, qui tribulationum impetum metuunt, & in terra ſentibus libera & quietâ ſe viuere poſſe ſperant.

Illi ſerui Dei ſunt qui tribulationes perferunt. 2. Cor. 6.

Vas electionis Paulus caſus ſuos enarrans, hæc inter cetera ait, *Cum veniſſemus in Macedoniam, nullam requiem habuit caro noſtra, ſed omnem tribulationem paſſi ſumus; foris pugnæ, intus timores.* adeò vt perpetuo in cõflictu ageremus. Veriſſimum & antiquiſſimum præſagium, Eccleſiaſticos per tribulationum iter incedere debere, vtpotè qui in medio conflictuum viuant, pugnam foris, intus metum habentes, & vndique in aduerſis & afflictione verſentur.

2. Cor. 7. Sacerdotes ſemper in pugna verſentur.

Ecquid non pertuli, ait magnus Apoſtolus, *In laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis ſupra modum, in mortibus frequenter, in itineribus ſæpe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, &c.* Quis obſecro Sacerdos hæc omnia legens, præ animi teneritudine non compatiatur, hiſtoriamque admirans illius vitam non imitetur, ſe omnium aduerſitatum & perſecutionum mundi ſcopum eſſe conſiderans.

2. Cor. 11. Sacerdos ſcopus aduerſitatũ.

Nemo moueatur, ait idem alio loco, *in tribulationibus*

1. Theſſ. 13. *tionibus iſtis; ipſi enim ſcitis quòd in hoc poſiti ſumus*, vitaque noſtra aduerſitatum ſcopus ſit. Quo loco duo notanda veniunt, primò Sacerdotes ſub tribulationum mole immobiles & conſtantes debere perſiſtere, deinde vitam illorum ſcopum eſſe, in quem aduerſarij omnes furoris ſui tela eiaculentur.

Sacerdos tentationibus non ſuccũbat.

Inter cetera documenta Timotheo tradita ait Apoſtolus, *Omnes qui piè volunt viuere in Chriſto* Ieſu, & vitam religioſam ducere, *perſecutionem patientur*. Generalis regula, qua docemur, omnem Sacerdotem, qui ſanctam ducere vitam voluerit, & virtutum iter inſiſtere, ſibi perſuadere debere, eſſe ſibi afflictiones tolerandas, omnemque mundi rabiem, furorem & indignationem generoſo & heroico animo ſuſtinendam.

Boni tribulationibus obnoxij.

Epiſt. 148. ad Valer. *Nihil eſt*, inquit Auguſtinus, *in hac vita, & maximè hoc tempore, difficilius, laborioſius, periculoſius Epiſcopi aut Presbyteri, aut diaconi officio;* deinde nihil eodem beatius, ſi confligant prout illud imperauerit Deus ſummus Imperator. Dicere vult mea quidem ſententia, Presbyterorum munus tot eſſe perſecutionibus obnoxiũ, vt niſi quis diligenter aduertat, in præſentiſſimo verſetur diſcrimine.

Sacerdotũ munus periculoſum.

Sanctus quidam presbyter de Sacerdotij põdere ſibi impoſito expoſtulans, ſibi onus quoddam intolerabile, dum ad ordines promotus eſt, impoſitum conquerebatur, *magnum mihi onus & intolerabile iniunctum eſt, Sacerdotiſq; munus me terret immodicè.* Idem repetere deberetis Sacerdotes, ac cõſiderare, quàm graue vobis impoſitũ ſit munus & onus: tantum quippe pondus eſt & ſarcina, vt ad ſuſtinendum angelici ſint humeri neceſſarij.

Sacerdotum officium terribile.

Ioan. Muſcus in ſuo timorario c. 149.

Non

Non eſt, inquit Chryſoſtomus, *nobis pugnæ ſpecies vna parata, ſed bellum nobis varium ac multiplex propoſitum, varijs multiplicibusq́ aduerſarijs conſtans, nec omnibus eodem armorum genere vtentibus, nec eodem nos ſtrategemate oppugnantibus; quamobrem qui eoſdem expugnare & retundere geſtit, omnes eorum artes & techras percalleat neceſſe eſt, inq́ue omni ſit conflictus genere verſatiſſimus.* Fateamini igitur neceſſe eſt Sacerdotes, variis vitam veſtram expoſitam eſſe periculis, cùm aſſiduo in conflictu verſemini, totque inimicis cingamini, qui ad certamen vos inuitant; quare agitè excubate, iiſdem ſumma animi fortitudine reſiſtite, eorumq́ue technas detegite.

Lib. 4. de Sacerd.

Sacerdos plurimos conflictus ſuſtineat neceſſe eſt.

Hinc non immeritò exclamat Bernardus, ô periculoſam Sacerdotis vitam, *Periclitatur Sacerdotis caſtitas in delicijs, humilitas in delicijs, pietas in negotijs, veritas in multiloquio, & charitas in hoc nequam ſæculo: quare fugite de medio Babylonis, fugite, & quantocyus ſaluate animas veſtras.* Sanctę hæ exclamationes ſatis oſtendunt, quàm ſit Sacerdotij ſtatus periculoſus, cùm omni ex parte bellum ei indicatur, & nullo non loco inſidiæ collocatæ.

De cõuerſat. ad clericos. c. 30. diuitijs

Sacerdotis vita vndique impetita.

Metaphoricè loquens Chryſoſtomus ait, *Sacerdotis nauem aſſiduè tempeſtates circumſiſtunt, huiuſmodi autem tempeſtates non ſolum extrinſecùs adoriuntur, ſed etiam intrinſecus enaſcuntur,* adq́ue tam vehementer, vt ſępenumerò naufragium cauſentur. Quid hic ergo dicitis Sacerdotes, cum naues & cymbæ ſitis in mundi huius oceano enauigantes, an non timetis, cùm omnigenis perſecutionum fluctibus, tempeſtatibus & ventis expoſiti ſitis?

Lib. 6. de Sacerd.

Sacerdotū vita naui cōparata in medio maris enauiganti.

Hom.10.in Matth. Sacerdotes muri Eccleſiæ.

Idem auctor dicere ſolebat, Sacerdotes eſſe Eccleſiæ muros; atque vt muri & mænia ciuitatum, baliſtarum impetu impeti ſolent, & tormentis quati, ita Sacerdotes, veræ Eccleſiæ propugnacula ethnicorum tyrannidi & hæreticorũ perſecutioni expoſiti ſunt. Vos igitur Sacerdotes, qui Eccleſiæ valla & propugnacula eſtis, omnes perſecutiones, & cunctas mundi oppugnationes pati debetis.

Lib.1.epiſt. 50. Sacerdotes virgæ Ieremiæ perſimiles.

Iſidorus quoque allegorias conſectatus, ait virgam illam nuceam, quam olim vidit Ieremias, typum & imaginem Sacerdotij fuiſſe: nã vt exterior nucis cutex aſper & durus eſt, ſed nucleus dulcis & ſapidus; ita Sacerdotum ſtatũ exterius quidem laborem ac difficultatem præferre, ſed interius iucundum ac gratum eſſe. Inſignis hæc allegoria eſt, certum ſiquidem eſt Sacerdotium interius abundare deliciis, exterius verò laboribus & afflictionibus premi.

Lib.6.de Sacerdot. Sacerdotum vita monachali auſterior.

Aureum illud os, Græciæ oraculum dicere ſolebat, Monachorum quidem laborem multum, & certamen ingens eſſe, ſed qui volet eius inſtituti ſudores cum Sacerdotij adminiſtratione conferre, tantum inter illa duo diſcrimen reperturum, quantum inter priuatum & regem interuallum. Quis obſecro, Deus bone! credet, Sacerdotum vitam Religioſorum vita auſteriorem eſſe; veriſſimum eſt tamen, ſi enim monachos confligere interdum contingat, hoc in loco concluſo, cincto, tuto & fauorabili cõtingit, at Sacerdotes in medio mundi & aperto in campo certamen ineunt.

Pauci Sacerdotes ſaluantur.

Dicerene audebo & huc adferre, quod idem Chryſoſtomus ait! Sacerdotum ſcilicet vitam

adeo

adeò periculoſam eſſe, vt pauciſſimi ſalutem conſequantur; plurimi verò damnationem incurrant, eo quòd à varijs impetantur hoſtibus, adeò vt quemquam ſaluari mirum ſit, *Non arbitror*, inquit, *inter Sacerdotes multos eſſe qui ſalui fiant, ſed plures multò qui pereant.* An non perhorreſcitis Sacerdotes dum auditis, tam paucos veſtrum ſalutem conſequi? vnde manifeſtum fit, munus veſtrum periculoſum eſſe, ac vitam perſecutionibus varijs expoſitam. *Hom. 3. in acta Apoſt.*

Heu me, inquit Bonauentura, *Domine Deus, quia vndique mihi bella, vndique tela volant, vndique pericula, vndique impedimenta*: quocumque me vertam nulla mihi ſecuritas aut refugium; quod mihi adulatur & quod negotium faceſſit, formido; fames non minus quàm menſa ſuſpecta mihi ſunt; ſomnus ſimul & vigilia mihi aduerſantur; labor non ſecus ac quies me oppugnant, & nullo non loco bellum mouent. Si ſanctus hic vir profeſſionis ſuæ ſtatum ita metuebat, itaque angebatur, quid tot miſeri Sacerdotes facient, qui ſine vlla diſcretione incedunt, ſine diſcretione viuunt, ſine vllo metu laborant, in medio periculorum cantillant, in medio bellorum pacem ſectantur, & quod illis ſpem adimere & metum addere debebat, in eo ſecuritatem ſibi affulgere putant. Melius igitur negotium veſtrum diſponite Sacerdotes, conſiderate tribulationum vos ſcopum eſſe, perſecutionum exercitium, tentationum theatrum, & certaminis locum, in quibus omnes mundi conflictus & impetus locum inueniunt. *In Pharet. lib. 2. c. 1.* Sacerdotũ vita vndique impetitur.

CAP.

CAPVT XXIV.

Sacerdotes bono alijs exemplo ſint.

Apoſtolos hortatur Chriſtus vt bonū dent exēplum. Matth. 5. Luc. 11.

CHriſtus Dominus Apoſtolos ſuos inſtruens, hac illos oratione ad bonum dandum exemplum incitauit, *ſic luceat*, inquit, *lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona & glorificent patrem veſtrum qui in cælis eſt:* Docere Redemptor hic voluit, Sacerdotes, vos qui mundi lucernæ & ſoles eſtis, ita bono exemplo fulgere debere, vt non niſi virtutem in vobis ſeculares videant, eaque viſa Deum æternum glorificent.

Ibid. Miſerum eſt Sacerdotes ſcandalo eſſe.

Vide, inquit idem Dei filius, *ne lumen quod in te eſt, tenebræ ſint*, ne qui in te fulget ſol deliquium aliquod patiatur. Et quanta miſeria, cùm lumen ipſum in caliginem conuertitur, & Sacerdos, à quo alios bono exemplo illuſtrari par eſt, ſcandalo ſuo alios obſcurat.

2. Cor. 6.

Apoſtolus documentum hoc obſeruans ſui ſæculi Sacerdotes hūc in modum allocutus eſt, *Nemini dantes vllam offenſionē, vt non vituperetur miniſterium noſtrum: ſed in omnibus exhibeamus noſmetipſos ſicut Dei miniſtros, in multa patientia.* Illi verò egregium hoc Apoſtoli præceptum negligunt, qui vitæ lubricitate ac diſſolutione cœlum terramque offendunt, omnibuſque Sacerdotio inſultandi occaſionem præbent.

1. Pet. 2.

S. Petrus ſummus Eccleſiæ Archipresbyter hanc in rem egregiam quoque ſententiam protulit, *conuerſationem inter gentes habentes bonam*, vt *in eo quod detrectant de vobis, tamquam*

quam de malefactoribus, ex bonis operibus vos conſiderantes glorificent Deum in die viſitationis. Sacerdotes profectò impijs ac ſceleratis occaſionem dant bonam, ac piam opinionẽ concipiendi, Deum verò laudandi ac magnificandi, quando honeſtè conuerſantur, & omni loco bonum dant exemplum.

Gloria Dei eſt Sacerdotes bonum exemplum dare.

Scripſit ad Romanos Apoſtolus, *Prouidentes bona non tantum coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus.* Et ſanè ita ſe res habet, Sacerdos virtutis ſtudioſus ſibi caueat, ne quid indignum aut prauum non modò coram Deo, ſed etiam hominibus committat. Vt enim Deus peccato offenditur, ita proximus prauo exemplo & ſcandalo.

Sacerdos metuat ne Deum ſimul & homines offendat.

Rom.12.

2.Co.8.

Idem quoque Philippenſibus ſimile propemodũ ſcripſit: *Vt ſitis,* inquit, *ſine querela, & ſimplices filij Dei, in medio nationis prauæ & adulteræ, inter quos lucetis ſicut luminaria in mundo.* Quantum habere virium hæc admonitio apud Sacerdotes debet, vt per hanc ad bonum exemplum alijs dandum excitentur, ſine querela viuant, in ſimplicitate ambulent, ac vitam irreprehenſibilem ducant, cum mundi faces ſint & luminaria.

Philipp.2.

Vita Sacerdotis ſit irreprehenſibilis.

Inter ceteros documentorũ Timotheo traditorum articulos, hic non poſtremum locum occupat, *Nemo adoleſcentiam tuam contemnat, ſed exemplum eſto fidelium in verbo, in conuerſatione, in charitate,* vt ſcilicet omnes tuum in virtute progreſſum perſpectum habeant, & ob eundem ædificentur. Eidem lectioni ſtudete Sacerdotes, & iuxta Apoſtoli voluntatem, honeſtæ vitæ conuerſatione & exemplo ædificate quoslibet, & vniuerſo mundo bonum eſtote exemplum.

1.Tim.4.

Bonum exemplum Paulus cõſulit Timotheo.

Inter

Inter ea quoque quæ Tito ſeruanda præſcripſit, bonum etiam exemplum poſuit, *In omnibus præbe teipſum exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in grauitate; verbum ſanum, irreprehenſibile, vt is qui ex aduerſo eſt, vereatur nihil habens dicere de nobis.* Quod olim vni Tito præſcriptum, Sacerdotibus noſtris potiùs præſcribendum, iiſque omni ope nitendum, vt omnibus tam verbo quàm opere præluceant, & exemplo ſint, vt inimici Eccleſiæ & ſcelerati nihil in ipſis quod reprehendant, & ob quod Sacerdotium ſugillent, inueniant.

Tit. 2.

Inprobi ob bonum Sacerdotũ exemplum ad virtuté excitantur.

Sic ſit opus noſtrum, inquit Magnus Gregorius, *in publico, quatenus intentio ſit in occulto, vt de bono opere proximis exempla præbeamus: & tamen per intẽtionem qua Deo ſoli placere quærimus, ſemper optemus ſecretum.* Dicere vult, Sacerdotes publicè pietatem & exteriùs præferentes, & bonum exemplum dantes, quamuis opera alioquin manifeſta ſint & pateant foris, intentionem tamen ſuam ſemper occultare & celare debere.

Opera cũ ſint publica, intentio ſecreta ſit.

Homil. 11. in Matth.

Quin etiam Concilium Tridentinum ait, *Nihil eſt quod alios magis ad pietatem & Dei cultum aſsiduè inſtruat, quàm eorum vita & exemplum qui ſe miniſterio diuino dedicarunt.* Spiritu ſancto inſtigante ita Concilium locutum eſt: conſtat ſiquidem, bonorum Sacerdotum vitam populo & communitati, virtutum; diſſolutionem verò & lubricitatem, vitiorum ſcholam eſſe.

Seß 22. c. 1. de reformat.

Bonum Sacerdotũ exemplum alios ad pietatem pertrahit.

Homil. 10. in Matth.

Hinc dicebat Chryſoſtomus, honeſtam & piam Sacerdotum conuerſationem populi cõdimentum ac voluptatem eſſe. Egregia reuerà ſententia: quis enim non videat ad Sacerdotum

Sacerdotũ bonum exemplum populi cõdimentum eſt.

tum mores, populi quoque accommodari? nam vt Eccleſiaſticorum vita condita eſt, ita & totius plebis. Sacerdotum quippe ad exemplum ſuam ſubditi vitam componunt.

Pius Secundus eumdem tangens ſcopum ait, *Sacerdotes, quorum vita velut ſpeculum inferioribus eſt, non ſolum à malis operibus abſtinere, ſed omnia declinare conuenit, quæ quoquo modo præ ſe ſpeciem mali ferunt.* Si igitur Sacerdotes populi ſpecula, inquinati ſint & ſordibus oppleti, quomodo alij in eis ſe ſpeculantes, næuos, atque animi deformitatem agnoſcent? Cùm ſpeculum corruptum & pollutum eſt, obiectorum munditiem, aut facierum veritatem repræſentare nequit. *Lib. 2. comment.* Sacerdotes ſunt aliorum ſpeculum.

Sacerdotalis animi pulchritudinem vndique, inquit Chryſoſtomus *ſplendeſcere oportet, vt oblectare pariter & illuminare poſſit eorum animos, qui ſuos in illum oculos conijciunt: delicta enim plebeculæ & popularium, velut in abſcondito patrata, nonniſi authores ſuos perdunt: at peccatum hominis auctoritate pollentis & in dignitate conſtituti, generale quoddam diluuium & communis euerſio eſt*, Concludere igitur è Chryſoſtomo licet, Sacerdotes bonis operibus effulgere, vitæ honeſtate ſplendere debere; nam eorum peccata communes peſtes, & ruina omnium ſimul hominum ſunt. *Lib. 3. de Sacerdot.* Praua Sacerdotum exempla ſunt communis euerſio.

Perit, ait Gregorius, *reuerentia, adimitur diſciplina, ſi qui culpas debuit emendare committit.* Dicere vult, Sacerdotem, cùm malum dat exemplum, & peccat, contemptibilem ſe reddere, omnemque reuerentiam euertere, cùm tamen ipſum alios à peccato retrahere par eſſet. Malum exemplum euertit omnia. *Lib. 7. Reg. Epiſt. 113. indict. 2.*

Cùm

Cùm paſtor, ſcribit idem pontifex, *per prærupta graditur, conſequens eſt vt grex ad præcipitium ſequatur: & qui cadentis humeris ſuſtentatur, cum eodem præceps labatur neceſſe eſt.* Quin etiam, quod longè deterius, licere ſibi ſubditi putant, quod à ſuperioribus commiſſum viderint, atque ideo ſuperiorum delicta & grauiora & enormiora æſtimari ſolent. E quo concludo, dum Sacerdotes, qui paſtores Eccleſiæ ſunt, labuntur & cæſpitant, & ſcandalo inferioribus ſunt, grégem & fidelium ánimos, per vitiorum præcipitia illos ſequi, & eôdem ferri. Ideoque Prælatorum ac Paſtorum delicta maius ſecum periculum ac perniciem, quàm ceterorum fidelium trahunt.

Populus paſtoris delictum ſequitur.

2. p. paſtor. c. 3.

Idem quoque alio loco dixit, quòd quemadmodum caput & oculi, qui greſſibus noſtris præſunt, & vias noſtras dirigunt, ſemper contendunt, illud vt erectum ſit, hi vt vigilent & excubias agant: vbi enim illa rectitudo & vigilia defuerit, pedes deuiant, & errant, atque adeò corpus vniuerſum caſus periculo expoſitum eſt. Ita quoque Sacerdotes cum populorum capita ſint, eorumque animarum conductores, ſemper recta incedere debent, ijſq; virtutum exemplo in virtutum ſemita prælucere; ſi enim officio defuerint, ceteri de via deflectunt, & deuium iter ingrediuntur. Vos verò Sacerdotes capita & oculi ouium Chriſti eſtis, à vobis vniuerſũ eorũ bonũ & deductio depẽdet. Si igitur capita praua ſint & oculi caligãtes, quid corpori fiet? quid mẽbris? quomodo pedes incedent, ſi cæcutiãt oculi? id eſt, quẽ in virtute progreſſũ faciẽt animæ, ſi vos, quib. eas ex officio cõducere incũbit, in vitia ruatis præcipites?

2. p. paſtor c. 7

Sacerdotes oculi populorum.

Senten-

Sententiæ magni Pontificis ſuffragator accedat Iſidorus Peluſiota, dum ait, Sacerdotum exemplum in animarum directione magnarum virium eſſe, & ſi ipſi mores ſuos correxerint, ſpem eſſe, omnem mox plebem veſtigijs eorum inſiſtendo, ſecuturam. Per virtutum igitur ſemitam incedite, Sacerdotes, omnes vos vt ſequantur, & cogitate, quod quemadmodum quæ proximo datis ſcandala, multum animabus detrimenti, ita virtutum exempla, emolumenti afferre. *Lib. 3. Epiſt. 316.*

Vnde Bonauentura. *ſi Dominus proprium ſanguinem dedit in pretium animarum, non tibi grauiorem videtur ab eo ſuſtinere perſecutionem, qui exemplo pernicioſo auertit ab eo animas, quas redemit, quàm ab eo qui ſanguinem ſuum ſudit?* O verba terribilia! Sacerdos, malum qui exemplum dederit, Iudæo deterior; adeò vt quamuis innocuum Chriſti ſanguinem effundere enorme & graue crimen fuerit, animas ſcandalo euertere ac deſtruere longè grauius & deteſtabilius ſit. *In Pharet. l. 3. & 9. ex Bernard.* Sacerdos mali exempli perſequitur Chriſtum pluſquam Iudæi.

Deus, inquit Iſidorus Peluſiota, *lucernā, hoc eſt Sacerdotē in Eccleſia accendit, atq; cādelabro imponit, ſuæ lucē ferenti cathedræ. vt & dogmatū & actionū ab omni caligine liberatū, ſplendorē Eccleſiæ afferat; & populus ad luminis huius fulgorē ad claritatem accedat, & patrē luminū exaltet & celebret.* Quid igitur Sacerdotes cū faces & lucernæ ſint à manu Dei in candelabro Eccleſiæ accenſæ, an non vndiq; collucere debēt, prædicatione ſcil. & vitæ honeſtate, vt ad lumen illorū oculos Chriſtiani aperientes, ad ſolē accedant propiùs, & eorū exēplo ſanctitatē cōſectentur? *Lib. 1. Epiſt. 32.* Sacerdotes lucernæ ſunt in Eccleſia accenſæ.

Cum Sacerdotalis dignitas, inquit magnus Gre-

gorius, *alijs videatur dignitatibus eminere; ita quiſquis ordinatus eſt, cunctis ſe imitandum debet oſtendere; ſuo vt exemplo nemini noceat, ſed omniũ reformare vitã queat.* Egregia ſentẽtia, quæ docet Eccleſiaſticos, cum dignitate alijs præcellant, virtute quoque & bono exemplo debere præcellere.

Lib. 7. Reg. epiſt. 11.

Sacerdotes dignitate vt primi, ita ſint & moribus.

S. Bernardus in ſermonibus hoc modo de exemplo alijs dando locutus eſt, *Seminemus hominibus bonũ exemplũ per aperta opera, ſeminemus Angelis gaudiũ per occulta ſuſpiria.* Sanctũ hoc cõſiliũ ſequamini Sacerdotes, vobiſq; perſuadete, ſi bonũ granũ ſeminaueritis, magnorũ meritorũ fructꝰ ac meſſẽ vos collecturos; ſuſpirijs ſiquidẽ Angeli, bonis exẽplis recreãtur homines.

Bona exempla hominibus ſolatio ſunt.

Serm. 30.

Tunc alijs, inquit Gregorius, *recta prædicamus, ſi dicta verbis & exemplis monſtramus.* Inferre vult, eos qui doctè in cathedra concionantur, & extra illam diſſolutè viuunt, ridendos ſe exponere; ſed qui vitam verbis accommodarint, perfectos eſſe.

Rectè prædicat qui bonum edit exemplum.

Hom. 17. in 10 Luc.

Huc etiã ſpectat quod Hiſpalenſis ſcripſit Iſidorus, *Tam vita, quã doctrina clarere debet Eccleſiaſticus doctor; nã doctrina ſine vita arrogantem reddit; vita ſine doctrina inutilẽ facit.* Aliud mea ſententia dicere non vult, quam Sacerdotes, qui ad alios docendos deſtinati & delecti ſunt, tum doctrina, tum vitæ honeſtate ſpectabiles eſſe debere; doctrina enim ac ſcientia virtutibus deſtituta, nonniſi ſcandalũ adfert; ſed vbi ambo concurrerint, bonũ edere & cauſari exemplum ſolent. Hoc igitur modo vitã inſtituite, Sacerdotes, ſcandalũ proximo procurare nolite, animas fideliũ ne deſtruite, ſed lumẽ veſtrũ, cũ lux & lucerna mundi ſitis, per omnia diffundite.

Lib. 3. de ſumm. bono c. 36.

Sacerdos habeat doctrinam & vitam bonam.

LIBER

LIBER TERTIVS, DE IIS QVÆ SACERDOTIBVS CAVENDA ET VITANDA SVNT.

CAPVT I.

Sacerdotes ebrietatem & ingluuiem vitent.

DEVS olim Aaronem eiuſque filios quo ab ebrietate eos auocaret, vinum & quidquid inebriare poteſt, bibere vetuit, quoties tabernaculum ingredi debebant. *Vinum*, inquit, *& omne quod inebriare poteſt, non bibêtis tu & filij tui, quando intrabitis in tabernaculum teſtimonij*. Pręceptum hoc de ebrietate cauenda ad Euangelicos Sacerdotes non minus ſpectat, quàm ad Synagogicos: ebrietas enim execrabile vitium eſt, ſed maximè in Sacerdotibus.

Vini vſus Sacerdotibus antiquis interdictus. Leuit. 10.

Vinolentum, inquit Hieronymus, *Sacerdotem & Apoſtolus damnat & vetus lex prohibet: Sacerdotibus quoq; tẽplo Domini miniſtrantibus interdictum eſt vinũ bibere aut ſiceram, ne corda illorum crapula opprimantur & peruertantur*. Nouæ igitur legis Sacerdotibus maior damnatio intentatur pœnaq; grauiter incumbit, dum ebrietatem ſectantur, vtpote qui Deo miniſtrant, & ſemper in illius Eccleſia verſantur; diſſolutiones igitur illis penitus interdicuntur.

Diſt. 35. c. eod.

Lex vetus & noua ebrietatẽ in Sacerdotibus prohibet.

Omnibus diebus, ait de Nazaræis Dominus, *quibus ex voto Domino conſecrantur, quidquid ex*

vinea eſſe poteſt, ab vua paſſa vſq; ad acinum non comedent. E quo colligant nouæ legis Sacerdotes, in Dei miniſterium allectos, ſe & ſobrios in victu & in potu temperantes eſſe debere, omnemque crapulam & ingluuiem toto vitæ tempore fugere.

Nazaræi vinum non bibebant.

Scripſit in prouerbijs Salomon, *Luxurioſa res, vinum, & tumultuoſa ebrietas, quicumq; his delectatur, non erit ſapiens.* Equidem aſſentior & dico vinoſum & mero deditum Sacerdotem, oſtendere ſe parum ſapere & vecordem eſſe.

Prou. 20 Qui vino deditus eſt, inſipiens eſt.

Iſaias propheta populi ſui calamitatẽ & exitium deplorans, ac præſertim Sacerdotes reprehendens, eorum diſſolutionem & voluptatem horum omnium cauſam ait exſtitiſſe, quod ſemper vino maderent, ignari eſſent, & ebrietatem ſectarentur: *Sacerdos & Prophetæ neſcierunt præ ebrietate, abſorpti ſunt à vino.* E quo manifeſtum eſt, Sacerdotum ebrietatem ſæpe populorum ruinam afferre.

Iſai. 28. Sacerdotum ebrietas populorum exitium.

In eumdem ſenſum incidens Eccleſiaſticus dixit, *Vinum multum potatum irritationem & iram & ruinas multas facit.* Experientia hoc conſtat, imò quotidie cernere eſt, Sacerdotes ob nimium potum mille ruinas inducere, tot calamitates cauſari, ac plurimorum malorum fontem & ſcaturiginem eſſe.

Eccli. 31. Nimius potus infinita ſecum trahit mala.

Eodem quoque loco dixit amaritudinem animæ eſſe vinum multum potatum, & pœnitentiam inducere. Hoc animis veſtris inhæreat, Sacerdotes diſſoluti, ac ſciatis velim, tandem aliquando fore, vt vos ebrietatis pœniteat, & animæ veſtræ perniciem vinum futurum.

Animæ etiam ruina eſt.

Alio quoq; loco non minus ſapienter monuit, *Noli*

Eccli. 37.

Noli auidus eſſe in omni epulatione, & non te effundas ſuper omnem eſcam. Poſt ipſum idem moneo Sacerdotes, voſque exhortor vt ſobrij & temperantes ſitis, gulæ imperetis, menſam modeſtam colatis, & diſſolutiones fugiatis.

Exhortatur ſapiens ad temperantiam.

Nolite, ait Apoſtolus, *inebriari vino, in quo eſt luxuria:* id eſt, vti exponit D. Thomas, ne ſitis guloſi Sacerdotes, ne ebrioſi, ne libidinoſi, & actiones veſtras modeſtè ſemper honeſteque dirigite.

Ebrietas libidinis mater.

Ephes. 5.

S. Thom. in Epiſt. 1. ad Tim. 3.

Idem etiam Coloſſenſibus hoc quo ad temperantiam præceptum dabat, *Nemo vos iudicet in cibo aut in potu*, id eſt videte, ne quis vos vt ebrios aut guloſos condemnet aut arguat. Vobis hoc dictum putate Sacerdotes, itaque viuite, vt nemo vos vt vinolentos & bibones habeat, ſed velut de ſobrijs honeſtæque conuerſationis viris omnes loquantur.

Coloſſ. 2.

Eccli. 19.

Sapiens olim dixit, *vinum & mulieres apoſtatare faciunt ſapientes*, coguntque religionem & omnes ſpirituales diuitias deſerere. Certiſſima ſentētia & diuina, libidinē & ebrietatē infinitos ad apoſtaſiā traduxiſſe; & plurimos Sacerdotes auctoritate & religione priuaſſe.

Ebrietas facit Apoſtatas.

Eodem quoque loco ſcriptum, *Operarius ebrioſus non locupletabitur*: Allegoricè hoc exponens, dico, Sacerdotes qui vineæ Eccleſiæ operarij ſunt, vino deditos numquam honore & meritis locupletandos.

Holofernes generalis militiæ Aſſyriorū præfectus, vino ſopitus & crapula, feminæ dextra occubuit ſuo ipſius gladio iugulatus, *Nimia ebrietate ſopitus.* Sacerdotes capita ſunt militiæ Ieſu Chriſti, ſed quoniam ſæpius vino ſeſe ingurgitant & inebriant, & illicito

Ebrietas Holofernem morti tradidit.

Iudith. 13.

ſe concubitu coinquinant, honore excidunt, & ſuis ipſorum armis iugulati ſępè vitã amittunt.

Sapienti olim Spiritus ſanctus ſuggeſſit, ſobrium potum corporis & animæ ſanitatem eſſe. Eiuſdem ipſe ſum etiam opinionis, & verba inuertens dico, vini vſum & ingluuiem, animæ & corpori Sacerdotis mortem afferre, eiuſque vitam abſcindere.

Eccli. 31. Nimius potus vitæ noxius.

Vinum, ait idem, *in iucunditatem creatum eſt, & non in ebrietatem ab initio.* Meminerint ſententiæ huius Sacerdotes. ſi verò interdũ illos bibere contingat, hoc ad hilaritatem, ad vires reſtaurandas, vitã conſeruandã, creatorẽ datorẽq; vini laudandũ: non verò ad abuſum, ad ſeipſos obruendos, & inebriandos, & ſcandalũ proximo accerſendum id fiat neceſſe eſt.

Vinum ad iucunditatem, non vero ad peccatum creatum eſt. *Eccli. 3.*

Ieremias Ieroſolymis interminans dicebat, *Ecce ego implebo omnes habitatores terræ huius, & reges qui ſedent de ſtirpe Dauid ſuper thronum eius, & Sacerdotes & Prophetas & omnes habitatores Ieruſalem ebrietate, &c.* ſignum profectò eſt, tunc Deum aduerſus populum ſuum indignari, & rigidè in illum velle animaduertere, dum diſſolutos & vinoſos & popinas frequentantes in ductores & doctores eis dat Sacerdotes, qui tamen eorum reges ſunt ac Prophetæ.

Ierem. 13. Punitio Dei dum Sacerdotes vinoſi ſunt.

Ezechiel diuinas interminationes intẽtans, & iuſtitiæ rigorẽ exaggerans, Hieroſolymitanis ciuibus ait, guloſos & vinoſos in ciuitatem illorum introducendos, *Ebrietate & dolore repleberis, calice mœroris & triſtitiæ.* Magna hauddubiè Dei caſtigatio eſt, & Chriſtianitatis flagellum, cum vrbes, pagi ac monaſteria Sacerdotibus diſſolutis & vino deditis repleti ſunt.

Malum graue Sacerdotum ebrietas. *Ezech. 23.*

Dixit

Dixit olim Oſeas Propheta, *Fornicatio, & vinum & ebrietas auferunt cor.* Et ſanè Sacerdotes ebrietas excordes vos facit; itaque vos commutat, vt ex hominibus in beſtias commutet. Vinum aufert cor. *Oſee.4.*

Romanis ſcribens Apoſtolus ait, *Sicut in die honeſtè ambulemus, non in comeſſationibus & ebrietatibus.* Eadem exhortatione vti apud vos volo, collegæ mei & Conſacerdotes, vobiſq; ſupplicare, vt honeſtatem morum conſectemini, ſobrietatem amplectamini & comeſſationes repudietis. Ebrietatis fugam ſuadet Paulus *Rom.13.*

Idem verò opera carnis recenſens, inter cetera ebrietatem ponit, *Inuidiæ, homicidia, ebrietates, comeſſationes, &c. quoniam qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur.* Irreuocabile & firmum decretum, inuidum, homicidam, & vinoſum, & præſertim Sacerdotes, qui hiſce vitiis infames ſunt, regnum Dei nunquam adepturos, ſed in æternum puniendos, & perpetuis ſuppliciis mancipandos. *Gal.5.* Ebrij cælo excludentur.

In prima ad Corinthios vetat Apoſtolus, ne quis fornicanti, detrahēti, ebrioſo, idololatræ ſocius ſit, imò vt ne quidem cum eis manducet, *Nunc autem ſcripſi vobis non miſceri, ſi is qui frater nominatur inter vos eſt fornicator, aut auarus, aut idolis ſeruiens, aut mentiens, aut ebrioſus.* Apoſtolicam hanc doctrinam ſecutus, dico Sacerdotem, qui ſibi ipſi temperare nequit, quotidie ſine intermiſſione bibit, mereri vt omnes eum fugiant, oderint, & commercium illius declinent. Vetitum ebriorum commercium. *1.Cor.5.*

Puellæ illæ Sodomiticæ, poſtquam patrem inebriaſſent, inceſtum vt commiſerit, in cauſa fuêre, *Dederunt itaque patri ſuo bibere vinum nocte illa, & ingreſſa eſt maior. dormiuitque* *Gen.19.* Allegoria.

cum patre. Gula & ebrietas Sodomiticæ ſunt filiæ, quæ vbi Patres ſpirituales, Sacerdotes inquam, inebriarunt, ad libidinem deinde, illicitos concubitus, inceſtus, ſacrilegia, ac reliqua delictorum genera pellicient.

Nemo ad bibendum cogendus. *In ſpecul. diſc. p. 3. c. 4. Orat. 16. de ingluuie & ebriet. De vita & honeſt. cleric. c. eod.*

S. Bonauentura, S. Baſilius, & Innocentius Papa tradunt, Eccleſiaſticos ſedulò ab ebrietate & comeſſationibus abſtinere debere, & diligenter cauere, ne quis ad æquales hauſtus cogatur, cùm crapula & ebrietas ingenij ſtatum perturbet, & libidinis fomitem accẽdat; *A crapula & ebrietate omnes Clerici diligenter abſtineant.* Sapiens ille ac prudens futurus eſt Sacerdos, qui Patribus illis crediderit, & ebrietatem compeſcens, concupiſcentiæ fomitem exſtinxerit, & egregia quadam ſobrietate ſpiritum in tuto collocauerit.

Sacerdos non adeat popinam. *Con. Apoſt. 54. Conc. Carthag 4. c. 15. Laodic. c. 24. de vita & honeſt. Cler. c. pen.*

Duo œcumenica Concilia, & Apoſtolicus etiam Canon, Sacerdotes vetant tabernas & popinas accedere, niſi grauis vrſerit neceſſitas, aut in via conſtituti ſint, *Clerici edendi vel bibendi cauſa tabernas non ingrediuntur, niſi peregrinationis neceſſitate compulſi.* Quàm parum ſancta hæc conſtitutio hodie obſeruatur, cùm Sacerdotibus & Clericis popinæ ſcateant.

In Sacerdote ebrietas ſacrilegium eſt.

Dicere ſolebat illuſtriſſimus ac doctiſſimus Cardin. Petrus Rauennas, ebrietatem in homine vulgari ac laico crimen eſſe, ſed in Sacerdote ſacrilegium. Ad veſtrum igitur dedecus dico, Sacerdotes, vos, cùm inebriamini, ſacrilegij vos reos conſtituere.

Lib. de ſummo bono. c. 43. Ebrietatis effectus.

Ebrietas, ait Iſidorus Hiſpalenſis, *perturbationem gignit mentis, furorem cordis, flammam libidinis, itaq́ mentem extra ſtatum ſuum abripit, vt quo deportata ſit ignoret, malumque non ſentiat in quod*

in quod vitio hoc incidit. Iuxta Epiſcopi illius mentem, Sacerdos qui vino ſe ingurgitat, graue & enorme vitium admittit, ingenium & iudicium perturbatum habet, cor furore replet, & flammam libidinis internè accendit. Quod verò longè deterius, adeo ſpiritus illius demẽtatus & faſcinatus eſt, vt in medio malorũ conſtitutus, ſuam ipſius calamitatem perſpectam non habeat.

Ebrietas, inquit Concilium Treuerenſe, *inſignium flagitiorum incitatrix & ſcaturigo, Eccleſiaſticum gradũ ſumma cum turpitudine paſſim infamauit.* Quis enim neſcit, peccatum hoc, quod alia infinita ſecum trahit, Sacerdotum honorem peſſum dediſſe, & Clericis plurimis infamiam attuliſſe?

De temulentia Cleric. Ebrietas plurimos Sacerdotes infamauit.

Vt verò peccatum hoc graue & enorme, ita quoq; rigidè ſemper & grauiter in ipſum fuit animaduerſum; vnde benè idem quod ſupra Conciliũ decreuit, *Qui turpiter illi vitio indulgent, immorigeri ab officijs & beneficijs, Eccleſiaſtica cenſura, & Synodi authoritate primũ ſuſpendãtur.* Si Synodi huius decreta hodie in vſu forẽt, ſi Sacerdotes temulenti ab adminiſtratione Sacramentorum ſuſpenderentur, & beneficijs priuarẽtur, non tot ſeſe temulentiæ dederent.

Sacerdotũ vinoſorum pœna.

Ante omnia, ait Concilium Agathenſe, *Clericis vitetur ebrietas, quæ vitiorum fomes & nutrix eſt: ſi quis verò ebrius fuerit, triginta dierum ſpatio communione fruſtretur, vel punitione corporali in eũ animaduertatur.* Seuera hæc decreta & graues ſẽtẽtiæ, Sacerdotes hauddubiè percellere debe-rent, eoſque inhibere ne tabernas frequentent.

Diſt.35.c.fin.

Gratianus in decretis ſuis habet, *ſi laicis comeſſationes damnabiles ſunt, multo magis Sacer-*

Diſt.44. c.fin.

Ebrietas in Sacerdote maius crimen quàm in alijs.

dotibus imputantur ad gehennam. Et non immeritò: ſæcularis enim temulentus peccatum admittit, ſed Eccleſiaſticus crimen deteſtandum, & longè grauius.

Ebrietas morbus incurabilis.

Serm. de abdir. c. ſæculi.

O infelix atque execrabile vitium! vnde benè Magnus mihi Baſilius dixiſſe videtur, *Multos ego animaduerti ſæpè, qui cùm alterius cuiuſuis generis vitijs laborarent, ad ſanitatem tamen poſtea redierint, qui tamen gulæ vitio tenerentur, neminem ex omnibus vidi vnquam qui conualuerit.* Cauete igitur vobis, Sacerdotes, ne hoc in vitium impingatis, ne fortè ſi ægrotos vos eſſe contingat, nũquã ad ſanitaté peruenire poſſitis, & proinde ad morté ſempiternã detrudamini.

CAPVT II.

Sacerdotes non ſint percuſſores, nec arma geſtent aut tractent.

S. Petrus quod percuſſerit reprehenditur.

Matth. 26.

APoſtolorum princeps, quod in horto oliuarũ in nocte paſſionis Dominicæ manũ gladio admouiſſet, & Malchum percuſſiſſet, à Domino reprehenſus fuit, *Tunc ait illi Ieſus, Cõuerte gladium tuum in locum ſuum: omnes enim qui acceperint gladium gladio peribũt.* Caſtigatio hæc ad omnes in genere Sacerdotes ſpectabat, qua docentur ad ipſos non ſpectare gladium vſurpare, & proximum eodem ferire.

Num. 20.

Moſes à Deo caſtigatus, quod petrã percuſſiſſet.

Indignatus eſt Moſi Deus, quòd virga petrã percuſſiſſet, cum ſolo verbo opus fuiſſet, tametſi nullam irã oſtẽdiſſet, adeò vt ob hoc terra promiſſionis excluſus fuerit; *Cumq́ eleuaſſet manũ Moſes, percutiens virga bis ſilicẽ, egreſſæ ſunt aquæ &c. Dixitq́ Dominus ad Moyſem & Aaron, quia non credidiſtis mihi.* Quo exemplo demonſtratur Deum non parum indignari, cùm Sacerdotes & præſules baculos adhibent, & peccatores, qui

qui in petra denotantur, eiſdem percutiunt, dũ ſolo verbo & prædicatione opus ſit, videant proinde, ne idcircò regno cæleſti excludantur.

In Canticis è turri illa Dauidica nõ gladij, enſes, iacula aut phalaricæ pẽdebãt, arma offenſiua, ſed ſoli clypei qui non lædunt, ſed ictus retundunt, *mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium.* Clypei hi defenſiui, Sacerdotes & præſules qui Eccleſiæ defenſio ſunt & tutela ferire & offendere neminem, ſed tueri ac defendere omnes debere, denotabant. Sacerdotes ſimiles clypeis turris Dauidicæ. *Cant. 4.* Sacerdotes tubis ſimiles.

Hebræis ad bellum egredientibus, Sacerdotes tubis clangebant duntaxat, non verò arma geſtabant; illorum ſiquidem partes erant clangere & buccinam inflare, non verò percutere aut belligerare, *filij autem Aaron Sacerdotis clangent tubis.* Tuba verò prædicationis eſt ſymbolum; dicere verò volebat, in Eccleſiæ agmine, Sacerdotes prædicatorum, non verò percuſſorum, & bellatorum vice fungi debere. *Num. 10.*

Giezi Eliſæi ſeruus mortuum puerum percutiens baculo, nihil efficere potuit, at Eliſæus ſine armis ac baculo, & ſolo halitu eumdem quãprimùm ad vitam reuocauit ac matri reddidit, *Giezi autem præceſſerat ante eos, & poſuerat baculum ſuper faciem pueri, & non erat vox neque ſenſus.* Myſterium deſignare volebat, præſules ac Sacerdotes, qui temerè & inconſideratè feriunt ac percutiunt, in peccatoribus, qui omnes in anima mortui ſunt, lucrifaciendis operam ludere; at qui benignitate vtuntur & lenitate, & ictus non intentant, ſæpenumerò illos à peccato ad gratiam traducere. Benignitas magis Sacerdotem decet quã auſteritas. *4. Reg. 4.*

Sui temporis Sacerdotes hoc modo compellabat Apoſtolus, *Abijciamus opera tenebrarum, & indua-* Virtutes arma lucis.

induamur arma lucis. Opera vero tenebrarum, peccata ſunt;arma verò lucis,virtutes. Quāobrem idem vobis occino Sacerdotes, Abiicite peccata,& virtutum arma induite. Animę verò quæ eadem induerint, næ illæ egregiæ ſunt & elegantes.

Qui cum intentione occidendi percuſſerit mortem meretur *Exod*. 21. *Leuit*. 24.

Lex eſt in Exodo & Leuitico, *Qui percuſſerit hominem volens occidere morte moriatur*. Docemur hic Sacerdotem, qui furore accenſus in proximum irruit,eundem occiſurus, in hac vita mortem,&in altera damnationem ſempiternam promereri.

Matth. 5. Sacerdos percuſſus non repercutiat.

Hac de re olim Saluator agens ait, *Siquis te percuſſerit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram* Dicere voluit,Sacerdotes percuſſos repercutere non debere,ſed omnia benignè ac placidè ſuſtinere, & in vna maxilla percuſſos, alteram quamprimùm offerre.

Homicida ordinari nequit. *Greg*. 9. *de temp. ord. c. fin. diſt*. 81. *c. Miniſtri*.

Si percutere Sacerdotem nefas, multò magis necare, adeo vt Gregorius Pontifex ſacris homicidam & interfectorem ordinibus arcendum iudicet, *Quæſitum eſt*, inquit, *de Sacerdotibus vel alijs Clericis, qui per reatum adulterij vel homicidij bonum conſcientiæ perdiderunt*. Eccleſia ſiquidem ſanguinis effuſionem deteſtatur, & crimina hæc omni crudelitate plena,Sacerdotibus indigna ſunt.

In durius iudicantes. Sacerdos clementiam ſpiret.

Dixit olim Gregorius Nyſſenus, *Tam alienus à cædendi acerbitate Sacerdos eſſe debet,quā promptus & paratus ad excolendam humanitatem*. Dicere quidem meâ ſententiâ volebat, Eccleſiaſticos nonniſi clementiam,humanitatem, & miſericordiam ſpirare,& tam crudelia, barbara,ſanguinolentaque crimina deteſtari debere.

Magnum profecto & enorme crimen homicidium

cidium in Sacerdote, adeo vt Pontifex quidam decreuerit, *Debet homicida Sacerdos Sacerdotio priuatus, lacrymarũm fonte flagitium tam immane diluere.* Grauis pœnitentia delicti enormitatẽ oſtendit, & tam ſeuera animaduerſio, Sacerdotes punitione dignos eſſe, cùm huiuſmodi crimina committunt. Punitio Sacerdotis homicidæ.

Canon quidam docet, *Si quis presbyter homicidium fecerit, duodecim annis pœniteat, tres ex his in pane & aqua.* Digna tam indigni criminis animaduerſio. *Diſt. 50. c. ſi quis.* Pœnitentia Sacerdotis admiſſo homicidio.

Alius quoque Canon Apoſtolicus, *Presbyter autem diaconus, qui in homicidio captus eſt, deponatur, non tantum communione priuetur*, &c. Crimen enorme grauiſſimam quoque caſtigationem, & pœnam ingentem meretur. 28. *diſt.* 81. *c. eod.*

Aliud etiam concilium decreuit, vt Sacerdotes aut diaconi, ſi quod capitale crimen admittant, officij honore priuentur ac monaſterio, ad pœnitentiam agendam, & toto vitæ tempore peccatum lacrymis expiandum, includantur. Si hanc caſtigationem veremini Sacerdotes, crimina quoque vereamini neceſſe eſt. *Concil. Agath. diſt.* 50. *c. Si Epiſcopus.*

Ad huiuſmodi igitur crimina euitanda Sacerdotem arma geſtare, duellum inire, aut alteri ipſum committere nefas, niſi ab officio ſuſpendi & excommunicari velit, *Sacerdos licet non ipſe, ſed alius pro eo in duello pugnauerit; non debet in ſacris ordinibus miniſtrare.* Quot igitur Sacerdotes excommunicati ſunt, quot interdictum incurrunt, cum tot percuſſores hodie reperire ſit, tot qui arma geſtent, tot qui ferire præſumant? Sacerdotes duella inire nefas.

Concilio quodam ſtatutum eſt, *Quicunq; clericus, aut in bello, aut in rixa mortuus fuerit, neque in oblatione, neque oratione pro eo poſtuletur, vt ita* Sacerdos in bello mortuus Eccleſiæ precibus priuatur.

vt ita in manus Iudicis ſæcularis incidat, nulloque honore niſi ſepulcrali dumtaxat dignus habeatur. diſſoluti eſtis Sacerdotes, & ſcandalum dantes, qui præter decretorum voluntaté in caſtris ſemper verſamini, ſemper equo inſidetis, loricam geſtatis, concertationes & cōflictus bellicos ſubitis; cogitate, quęſo, vos, dū hoc in ſtatu hinc exceditis, precibus carituros, & animam, quamuis corpus honore ſepulturæ afficiatur, dignitate & prærogatiua potiori priuandam.

Sacerdos in bello mortuus Eccleſiæ precibus priuetur.

Concilium Ilerdenſe etiam ſeueriùs in illos animaduertit, vult ſiquidem eos, ſi in vrbis obſidione & caſu neceſſitatis, in hoſtes irruant & aliquem interficiant, duobus annis pœnitere, & interim ab officio ſuſpendi & communione priuari, *Statutū eſt, vt qui altari miniſtrant, & Chriſti corpus & ſanguinem tradunt, ab omni humano ſanguine, etiam hoſtili ſe abſtineant.* Si nec in extremæ neceſſitatis caſu, Sacerdotes manum cruentare fas eſt, quid fiet, ſi extra illum & animo pacato quemquam interficiant?

Conc. Tubur. 23. q. 8. c. eod. 1.

Diſt. 50. cap. eod. & c. Quia te.

Sacerdos in obſidione vrbis necare non poteſt hoſtes.

Cum, ait Nicolaus Papa, *diſcreti ſint milites ſæculi à militibus Eccleſiæ, non conuenit militibus Eccleſiæ militare ſæculo, per quod ad eſſuſionem ſanguinis neceſſe ſit peruenire.* Sacerdotes quidem milites ſunt, non verò ad pugnandum & confligendum in mundo, nec in caſtris ſæcularibus, in quibus ſanguis effunditur, ſed vt eumdem ſimul & carnem oppugnent, atque aduerſus principem tenebrarum conflictum ineant.

Diſt. 50. c. eod.

Non militet ſæculo.

Sacerdotes arma geſtare nefas.

Cap. 9.

Atq; idcirco Sacerdotes arma geſtare nefas: nam vt conciliū Aurelianenſe ait, magis in defenſione Dei quàm in armis cōfidere eos neceſſe eſt. Qui verò ſecus faxit, Cōcilij decretis aduerſa-

uerſatur, fide caret, de diuina conſeruatione deſperat, & paucis vt dicam, ſcandalum adfert. *Matiſc. 1. c. 5. Tolet. 4. c. 44. 23. q. 8. c. clerici.*

Quin etiam aliorũ Conciliorum decreta docent, inuentum cum armis clericum triginta dierũ incluſione detentum, aqua tantũmodò & modico pane diebus ſingulis ſuſtentari debere. Si decreta hæc hodierna die in vſu forẽt, carceres profectò Sacerdotibus & beneficio gaudentibus pleni forẽt, cùm tot, armatorũ inſtar, per plateas gladiati diſcurrant & armati incedant. Sacerdos arma geſtans quã pœnam incurrat.

Eccleſiaſticos prohibet arma ferre Concilium Meldenſe, & eos armatos conſpici; at ſi ſtatum ſuum & profeſſionem, inquit, condecorare voluerint, id morum probitate & habitu modeſto fiat: ſi verò id negligant, officio priuentur & degradentur velut ſacrorum Canonum neglectores, & ſanctitatis Eccleſiaſticæ profanatores; nemo enim ſimul Deo & ſæculo militare poteſt. Sacerdotes caſtigari merentur, hoc modo qui vitam inſtituunt, beneficiorũ ſcilicet & dignitatis amiſſione: hoc eſt enim ſacros Canones contẽnere, & Eccleſię maieſtatẽ profanare. *c. 37. 23. q. 8. c. eod. 2. Canon. Apoſt. 83.* Beneficiis priuatur.

Quin & grauiùs in hoc armorum geſtatores animaduertit Concilium Pictauenſe, omnes enim Eccleſiaſticos excommunicat, qui muneris ſui obliti & ſtatus, Martis ſe diſcipulos oſtentare volunt & arma tractare, *Clerici arma portantes excommunicentur.* Excommunicati igitur eſtis, libertini Sacerdotes, cùm tam in vrbibus, quàm in agris arma offenſiua fertis, & gladio accincti inceditis. *De vit. & honeſt. cleric. c. 2.* Excommunicatur.

Aliter porrò vitam inſtituebat magnus Ambroſius, dicebat enim, *Lacrymæ meæ arma ſunt; talia enim ſunt munimenta Sacerdotis: aliter nec debeo nec poſſum reſiſtere.* Ad magni huius Sacer- Lacrymæ Sacerdotis arma. *23. q. 8. c. Conuenia. §. quid ergo.*

dotis

dotis exemplum, Sacerdotes, lacrymis vos defendite, & alia adhibere arma nolite.

Eodem quoque ſenſu dicebat Auguſtinus, lectionem & orationem Sacerdotum arma eſſe; arma inquam quibus dæmon oppugnatur, & cælum vincitur, vitia deprimuntur, ac beatitudo acquiritur. Beati igitur Sacerdotes, hæc qui arma adhibent, & miſeri qui alia quæritant.

Burchard. lib.2.c.100. & S. Auguſt. Oratio & lectio Sacerdotum arma.

CAPVT III.

Sacerdotes ne ſint detractores aut maledici.

Murmuratores ranis Aegypti ſimiles. *Exod. 8.*

VNa è maximis, quibus Aegyptus oppugnata fuit plagis, fuêre ranæ: *Dixitque Dominus ad Moſem, Dic ad Aaron, Extende manum tuam ſuper fluuios ac ſuper riuos & paludes, & educ ranas ſuper terram Aegypti.* Ranæ animalcula ſunt, paludum & lacuum inquilinæ, è cæno prognatæ, quæ de die tacent, ſed circa veſperam & noctem coaxando omnibus caput obtundunt. Symbola ſunt hæ detractorum qui nonniſi cæno & vligine vitiorum paſti coram alijs verbum non dicunt, imo ne hiſcere quidem audent, ſed ijs abſentibus & remotis, maledicendo detrahendoque omnibus moleſti ſunt. Nulla hodie exitioſior deteriorque in mundo haberi peſtis poteſt, ac præſertim cùm inter Sacerdotes reperitur.

Maledici auibus rapacibus ſimiles. *Deut 32.*

Hebræi interea dum in deſerto vagarentur, interminatus illis eſt Deus, immiſſurum ſe aues rapaces, & fame eos necaturum; *Conſumentur, inquit, fame, & deuorabunt eos aues morſu amariſſimo.* Aues illæ voraces & hominum deuo-

deuoratrices detractores & maledicos denotabant, qui vbiq; feraliũ aúium inſtar volitantes, nonniſi præda viuunt, & honorem hominum deglutiunt; crudele profectò Dei flagellum & acris caſtigatio, cum hæc euenerit calamitas, & præſertim inter Sacerdotes.

Video in Apocalypſi locuſtas prodigioſas, quæ abyſſo progredientes, leoninos habent dentes, & facies humanas, quibuſque homines affligere datum erat, *& habebant capillos, ſicut capillos mulierum, & dentes earum ſicut dentes leonum erant*, &c. Qui propius animalia hæc prodigioſa inſpicere voluerit, videbit, veram illa detrahentium imaginem eſſe; vultus ſiquidem illorum humani ſunt, & magnam benignitatem præferunt, at dentes eorum dentes leonum, crudelitatis inſtrumenta, aliorum honorem lædere & affligere homines ſolita. Prô! quanta calamitas, cum Sacerdotes hoc maledicentiæ veneno infecti fuerint!

Item Apocalypſ. locuſtis. *Apoc. 9.*

Pſalmographus iuratus detractorum hoſtis, dixit nihil adeo ſe odiſſe & deteſtari, quàm qui ſecretò proximo ſuo detrahunt, & virulentiam in lingua præferunt, *Detrahentem ſecretò proximo ſuo, hunc perſequebar*, &c. & meritò quidem, nihil enim odioſius & intolerabilius etiam in Eccleſia, quàm detractores, calumniatores, ac maledicos videre Sacerdotes.

Pſal. 100.

Hoc de peccato agens Eccleſiaſticus, linguas maledicas & virulentas ſerpentibus ac viperis ſimiles eſſe dixit, *ſi mordet ſerpens in ſilentio, nihil eo minus habet qui occultè detrahit.* Apta idoneaque ſimilitudo. Maledici enim & detractores aſpides ſunt & ſerpentes, qui ſecretò mordent, id eſt ſiniſtrè de hominibus clan-

Serpentibus ſimiles detractores. *Eccli.* 10.

culo loquuntur. Videte verò Sacerdotes, horum ne de numero ſitis.

Sap. 1. *Cuſtodite vos, inquit Sapiens, à murmuratione, quia nihil prodeſt, & à detractione parcite linguæ.* vos hic alloquitur Sapiens, Sacerdotes, veſtrum eſt numquam murmurare, veſtrum eſt detractiones fugere, veſtrum eſt linguam moderari.

Timeo ne forte cum venero, non quales volo inueniam vos; ne forte contentiones, æmulationes, animoſitates, diſſenſiones, detractiones, ſuſurrationes, inflationes, diſſenſiones ſint inter vos, ſcribit ad Corinthios Apoſtolus. Verebatur ſcilicet detractiones præ alijs peccatis: at ſi hodie in mundum veniret, quot in Sacerdotibus detractiones & maledicentias reperiret?

2. Cor. 12. Detractiones veretur Paulus.

Idem quoque in Epiſtola ad Romanos, poſtquam, varia eaque grauiſſima peccata recenſuiſſet, tandem concludens ait, Deum maledicos & detractores odiſſe. *Detractores Deo odibiles.* Vnde infero, Sacerdotes, qui huic vitio obnoxij ſunt, Deo inuiſos eſſe, & diuinæ maieſtati diſplicere.

Rom. 1.

Deo odibiles detractores.

Quin etiam Corinthijs ſcribens hac ad illos oratione vſus eſt, *Ne murmuraueritis, ſicut quidam illorum murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore.* Maledicere verò murmurare eſt, ac ſæpenumerò fit, vt qui alijs detrahunt animarum perniciem incurrant. Sacerdos igitur qui ſaluari cupit, hoc vitium deteſtetur.

1. Cor. 10. v. 21.

Detractio pernicies animæ.

Fratres, ait alius Apoſtolus in canonica ſua, *nolite detrahere alterutrũ: qui enim detrahit fratri aut qui iudicat fratre ſuũ, detrahit legi & iudicat legem, &c.* Sacerdos maledicus hoc ſemper pręoculis

Iacob 4. Qui alteri det aliter, detrahit legi.

oculis habeat, & cogitet ſe alijs detrahendo, eorumque vitam ſugillando, Deum grauiter offendere, & ſanctas illius conſtitutiones violare.

Clemens in Epiſtola docet Eccleſiaſticos qui aliis detrahunt, & maledicentiæ aſſueſcunt, homicidas eſſe & interfectores, idque apoſtolica traditione probat, *ſicut homicidas*, inquit, *interfectores, fratrum, ita & detractores eorum, eoſq; odientes homicidas eſſe manifeſtabat Petrus*, &c. Eius opinioni accedens dico, detractores veros homicidas eſſe: homicida nonniſi corpus offendit, vitamque aufert; maledicus verò exiſtimationem, & famam iugulat. Cum igitur alijs detrahitis Sacerdotes, eoſdē occiditis, vitā auffertis, mortis eorum rei eſtis & homicidæ.

Detractores homicidæ ſunt. *Epiſt. 1. de detractione.*

Statuit Concilium Carthaginenſe, vt ſi Sacerdos alteri maledixerit, veniam ab eodem poſtulet; ſi verò ipſum facere detrectarit, degradari voluit, neu priùs in priſtinam dignitatem reſtitui, quam parti læſæ ſatisfecerit. Iuxta concilij huius decreta petere veniam Sacerdos debet, ab illo, quem maledicendo offenderit, quod ſi facere noluerit, degradationem, damnationem, & ab officio ſuſpenſionem promeretur.

4. diſt. 46. c. eod. Sacerdos alteri maledicens ab eodem petat veniam.

Scripſit quodam loco Bernardus, *Cum Sacerdos ad ſemetipſum reuertitur, & ſeſe benè conſiderat, non exquirit quid in alijs reprehendat; quia in ſemetipſo inuenit multa quæ plangat*. Et verè Sacerdos qui ſuas imperfectiones norit & accuratè perſpexerit, alienas non ſugillabit; quod verò ſuam non exquirat, in alterius vitam maledicendo inquirit.

Sacerdos qui ſeipſū conſiderarit, non maledicet. *ſer m. 54. de modo bene viuendi.*

Digitized by Google

Qui ſeipſum nouit, alteri non detrahet.
In ſinonymis.

Credebat Iſidorus, illum qui ſeipſum accuratè norit, alteri non detracturum, *Numquam*, inquit, *detrahes, ſi te benè perſpexeris*. Quòd verò hæc ſuiipſius exulet cognitio, & omnes domi talpa cæciores ſint, hinc tot maledici & virulenti Sacerdotes reperiuntur, tantaq; per orbem regnat detractio.

Lib. 3. de conſider.

Neſcire ſe aiebat Bernardus, vter maiori damnatione dignus foret, audiens aut detrahens, *Detrahere an detrahentem audire, quid horum damnabilius ſit, non facile dixerim*. Non minor veſtra damnatio eſt, Sacerdotes, detrahentibus dum aures accommodatis, quam dum ipſi alijs detrahitis.

In Pſal. 69.
Lingua detractoris damnoſior quam manus perſecutoris.

Duo ſunt, inquit Auguſtinus, *genera perſecutorum, vituperantium ſcilicet & adulantium, ſed plus perſequitur lingua adulatoris, quàm manus perſequentis*. Verba hæc menti ſuæ inſculpat Sacerdos, & hinc diſcat, quòd dum proximi honorem lædit, maiorem illi iniuriam irroget, quàm ſi gladio illum perſequeretur ac feriret. lingua enim gladio damnoſior ac virulentior.

Maledici viui exuſti in caſtris Iudæ Machabæi.
2 Mach. 10.

Iſraëlitæ cùm Gazaram oppugnando violenta manu intercepiſſent, omnes neci dederunt, ſed maledicos præ alijs viuos exuſſere: *ſed & alij ſimiliter aſcendentes, turres portaſque ſuccendere aggreſſi ſunt, atque ipſos maledicos viuos concremare*, &c. Certiſſimum præiudicium, atque augurium infallibile, detractores & maledicos, & Sacerdotes imprimis, ignem perpetuum promereri, & tandem aliquando infernalibus flammis tradendos.

1. Cor. 6.

Paulus omnes cęlo excludẽdos recenſens ait, *Neque*

Digitized by Google

Neque fures, neque auari, neque ebrioſi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei poſſidebunt. Hoc igitur diligenter cogitate Sacerdotes, nolite detrahere, maledicere, aliorum imperfectiones tolerate; vos ipſos conſiderate, ac vobis perſuadete, cælo vos excludendos, alios ſi amarulenta lingua proſcindere pergatis. Maledici cælo excludentur.

CAPVT IV.

Sacerdotes lites & contentiones fugiant.

IN Prouerbijs ſcripſit Salomon, improbum & ſceleſtum contentiones & lites excitare ſolere, *Homo peruerſus ſuſcitat rixas.* Prouerbium hoc locum vt habeat dico, Sacerdotem improbum ac nefarium eſſe, qui contentionibus delactatur, ac lites gignit. Improbi eſt lites excitare. *Prou. 16.*

Homo, ait idem *iracundus incendit litem & vir peccator turbabit amicos* & contentiones ſeminabit. Eccleſiaſtici igitur & Clerici vitilitigatores, turbidos ſe & inquietos oſtendunt, & prauis animi cupiditatibus regi, furori obſecundare & omnes turbare. *Eccli. 28.*

Certamen feſtinatum, dicit ibidem, *incendit ignem, & bis feſtinans effundit ſanguinem.* Dicere vult, eos qui lites & contentiones cauſantur, ignem vehementem accendere; & turbas excitare, eſſe ſanguinem effundere, id eſt bona, ſubſtantiam, & vitam hominum perdere. Cum igitur lites fouetis & trahitis Sacerdotes, omnia illa mala in orbem inuehitis. Litigare eſt ſanguinem alienum effundere.

Abſtine, eodem loco ait, *te à lite & minues*

 pecca-

Peccata condonata iis qui lites non amarint.

peccata. Verba & dictata Spiritus ſancti, equidē dicere auſim Sacerdotibus qui lites fugiunt, peccatorum onus imminui, & quantum ſe à tribunalibus & ſubſelliis iudicum remouerint, tantum delictorum illis, quoad caſtigationem, auferri.

Iſai. 58.

Sacerdotū preces inutiles ſunt dum in foro litigant.

Conqueruntur & expoſtulant apud Iſaiam nonnulli, quòd ieiunia & preces ſuas Deus non reſpiceret, nec iis flecteretur, ſed reſpondit iis Deus, Quomodo petita vobis conceſſero, aut abſtinentiis veſtris emolliar, *ecce ad lites & cōtentiones ieiunatis*. Sumant hinc exemplum Sacerdotes, ſibique perſuadeant, orationes ſuas & ieiunia fruſtra eſſe & inefficacia, ſi nonniſi lites & contentiones ſectantur, aliiſque actionem intentent: nec enim vota eorum exaudiri merentur, quamdiu anima litibus intendit.

Docet Chriſtus non eſſe litigandum. Matth. 5.

Chriſtus fidelem quemdam inſtruens hac illum oratione compellauit, *Si quis te percuſſerit in dexteram maxillam tuam, prabe illi & alteram, & ei qui vult tecum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium, & quicunque te angariauerit mille paſſus; vade cum illo alia duo.* Sancta hæc lectio aliò non ſpectat, niſi vt hinc Sacerdotes edoceantur, ſatius eſſe illos ignominiam ſuſtinere, bonorum ac facultatum iacturam facere, aliaſque iniurias perpeti, quàm iudicio contendere.

1. Cor. 11.

Lites dedecent Sacerdotem.

Corinthios verò his allocutus eſt verbis Apoſtolus: *ſi quis videtur contentioſus eſſe, nos talem conſuetudinem non habemus, neque Eccleſia Dei.*

quæ

quæ pacifica & benigna eſt, paciſque ſtudioſiſſima. Si lites & contentiones ſæculares non dedeceant, multò minus Eccleſiaſticos & clericos decebunt.

Timotheo autem hunc in modum ſcripſit, *Stultas autem & ſine diſciplina quæſtiones deuita, ſciens quia generant lites.* Non vnicum Timotheum ſalutaris hæc doctrina ſpectabat, ſed omnes vniuerſim Sacerdotes; horum quippe eſt contentiones fugere, & tribunalia & forum remis veliſque fugere. 2. Tim. 2. Timotheum Paulus ad litium fugam hortatur.

Idem Timotheus dum in Epiſcopum inaugurar etur, hanc illi parænesim prælegit Paulus, *Oportet enim Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, &c. non vinolentum, non percuſſorem, ſed modeſtum: non litigioſum, non cupidum, &c.* Quod primo illi Epiſcopo ab Apoſtolo præſcriptum fuit, hoc omnibus in genere Sacerdotibus illius ſucceſſoribus dictum fuit: horum enim eſt litigia fugere, nec litigandi cauſa frequentare iudicia. 1. Tim. 3.

Seruum autem Domini, ſcribit in eadem Epiſtola Apoſtolus, *non oportet litigare, ſed manſuetum eſſe ad omnes, docilem, patientem*, &c. Sacerdotes autem ſerui DEI ſunt: ergo illorum non eſt, contendere, aut diſceptare, ſed benignitatem & comitatem erga omnes affabilitatemque oſtendere. 2. Tim. 2. Dei ſeruus non ſit litigioſus. Tit. 3.

Inter cetera præcepta Tito Epiſcopo data, hoc non poſtremum ſibi locum vendicat, *Admone illos, &c. neminem blaſphemare, non litigioſos eſſe, ſed modeſtos.*

Blaſphemos & litigioſos eiuſdem farinæ cenſet Apoſtolus, cùm Epiſcopo huic præſcribat, vt non minus hos quàm illos corripiat.

Iac. 4. Apoſtolus etiam Iacobus ſui temporis Chriſtianos corripiens, vitiaque illorum coarguẽs, imprimis eos reprehendit quòd contentiones fouerent, & perpetua in lite viuerent, *Litigatis & belligeratis*, &c. Et ſanè indecens eſt & infame, etiam Sacerdotibus & clericis, litibus ſemper intendere, litem ex lite trahere, & alios exagitare.

Diſt. 88. c. fornicari. *Antequam quis*, inquit Auguſtinus, *Eccleſiaſticus ſit, licet ei negotiari, & actiones iuridicas peragere, facto iam non licet.* Neque enim decet aut par eſt, illos negotiis & litibus ſæcularibus pollui, qui altari & ſacrificio Euchariſtico deſtinantur.

Sæculari licet iudicio contendere, non Sacerdoti.

Ad Nepotian. diſt. 88. c. eo. Eadem de re agens Hieronymus ait, *Negotiatorem clericum, & ex inope diuitem, & ex ignobili glorioſum, quaſi quamdam peſtem fuge.* Vnde colligere poſſumus, Sacerdotes, qui mundanos affectant, negotia ſæcularia pertractant, quamprimùm & derepentè locupletantur, & magnates imitantur, rerum publicarum peſtes eſſe.

Agath. c. 32. Chalced. c. 9. Cartha. 3. c. 9 Tolet. 3. c. 13 Matiſcon. c. 8 Quinque Conciliorum canon hic eſt & decretũ, *Clericus ne quemquam præſumat apud ſæcularem iudicem, Epiſcopo non permittente, pulſare.* Quo Conciliorum Patres aliud non ſpectabant, quam lites & negotiorum commiſſiones, Sacerdotibus interdictas eſſe.

Eccleſiaſtici aduocati eſſe nequeunt.

Hinc etiam ſubdiaconis & iis etiam, qui nonniſi minoribus ordinibus inſigniti ſunt, illicitũ, aduocatorũ & iuriſcõſultorũ corã iudicibus ſæcularibus partes agere, nec in parlamentis

aut

aut curiis diſceptare, niſi fortè in propria cauſa, vel ob Eccleſiæ bonum, vel in pauperum præſidium ac tutelam. Hæc concilium Lateranenſe, Eccleſiaſticum igitur nefas, ſæculares cauſas agere, ſed potius Deum pro peccatoribus exorare, & ſalutis animarum negotia pertractare. *De poſtul. c. 1.2.3.*

Cum Sacerdotis ſit officium, ait Gregorius IX. *nulli nocere, omnibus tamen velle prodeſſe, nonniſi pro teipſo, vel Eccleſia aut miſerabilibus tibi licitũ eſt poſtulare*. Quamnam igitur damnationem merentur illi, qui lites inſtruunt, cauſas agunt, lucri gratia curiam frequentant, & paucis vt complectar, qui mercenarios cauſidicos & aduocatos agunt? *Gregor. 9. de poſt. c. final.*

Magnus etiam Pontifex Eugenius præcepit, *Sacerdotibus & clericis denunties publicè, ne miniſtri laicorum fiant, nec in rebus procuratores exiſtant*. Hodie vero lõgè ſecus fit. nã nõniſi Sacerdotes hodie in tribunalibus & curiis ſollicitatores cauſarum ſunt, & in ſupremis parlamentis negotiorum procuratores & commiſſarij. Hæ non ſunt veſtræ partes, Sacerdotes, quod ſi vero fiat, ſtatum veſtrum profanatis, in religionem iniurij & blaſphemi exiſtitis, famam veſtram deſtruitis; honeſtiùs igitur & maiori cum auctoritate viuite, Deum orate, & à litibus recedite, nec ſæcularibus vos implicate negotiis. *De cleric. vel mon. c. eod.* Sacerdotes non ſint procuratores rerum & ſollicitatores.

Digitized by Google

CAPVT V.

Sacerdotes negotijs ſæcularibus ſe non implicent.

Vita Sacerdotum ab omnibus negotiis libera ſit. Gen. 49.

PHarao omnem regionem Aegypti oneribus & exactionibus grauabat, tributariamque reddebat, & ſolam Sacerdotalem ab omni tributo & onere liberam eſſe voluit, *Præter terram Sacerdotum quæ à rege tradita fuerat eis.* Negotia, ambitiones, ac vitæ huius ſollicitudo, tributa ſunt terræ mundi huius, & ſæculares omnes hæc pendere oportet: ac ſola Sacerdotalis terra, id eſt Eccleſiaſticorum vita, exempta eſt, priuilegio gaudet, voluitque illam Deus ab omnibus negotiis perturbationibusque ſæcularibus liberam eſſe.

Allegoria.

Iſraelitæ Aegypto egredientes & in terram promiſſionis recta contendentes, legatos ad Seon Regem Amorrhæorum miſere, qui hæc in mandatis habebant, *obſecro vt tranſire mihi liceat per terram tuam: non declinabimus in agros & vineas, non bibemus aquas ex puteis: via regia gradiemur, donec tranſeamus terminos tuos.* Sacerdotes duces ſunt & conductores exercitus Eccleſiæ, horum igitur eſt, mundum cuius figura rex ille Amorrhæorum erat, hiſce verbis alloqui, id eſt, nonniſi tranſitum ab ipſo petere, nec in agros aut vineas illius, deſcendere, id eſt, negotia ſæcularia & voluptates fugere; non declinare

Num. 21.

huc

huc aut illuc, ſed regia gradi via, quæ eſt vanitatum contemptus, negotiorum fuga, nec prius quieſcere, quàm vitæ huius fines tranſierint, & ad terram promiſſionis, in qua æterna futura eſt gloria, perueniant.

Salomon cùm regnum adijſſet, Amorrhæos, Hethæos, Phereſæos, Iebuſæos, & alios qui terræ naturales erant, tributarios fecit: *de filijs autem Iſraël non conſtituit ſeruire quemquam, ſed erant viri bellatores, & miniſtri eius & Principes & duces.* Amorrhæi, Iebuſæi, & ceteri idololatræ, ſæcularium imago erant, qui ſerui & mancipia mundi huius ſunt: at Sacerdotes, quos Iſraëlitæ figurabant, cælitus in milites Eccleſiæ & principes terræ ſeliguntur, nec aliis rebus illos Deus, quàm cultui & obſequio ſuo applicari vult. 3. *Reg.* 9. Sacerdotes ad Dei cultum deſtinati.

Abraham Patriarcha de diuitijs & facultatibus diſponens, concubinarum filijs munera dedit & ſupellectilem mobilem; at filio Iſaac legitimo reliquam poſſeſſionem, & quidquid immobile habebat, relinquebat, *Deditq; Abraham cuncta quæ poſſederat, Iſaac, filijs autem concubinarum largitus eſt munera.* Concubinarum filij & ancillarum, ſæculares ſunt & mundani, quibus Deus magnus ille Abraham, ſupellectilem domus concedit, id eſt tranſitoria mundi huius bona, quæ toto vitæ tempore curant & ſatagunt; at Sacerdotibus ſibi amiciſſimis, quos Iſaac denotabat, elargitur immobilia, & quidquid ad hæreditatem & poſſeſſionem alterius vitæ ſpectat, alijſque eos rebus occupari non patitur. Allegoria. *Gen.* 25.

Magnam

Ezech.8. Abominabile Sacerdotes mũdum reſpicere.

Magnam eſſe putauit abominationem Ezechiel, quòd in templo ſeniores conſpiceret dorſum contra altare habentes, & portam templi reſpicientes. Et ſanè magna abominatio & probrum eſt, quando Sacerdotes Eccleſiæ, quos Græci Presbyteros, id eſt ſeniores, nuncupant, tergum altari obuertunt, id eſt, virtutem nullam & pietatem præferunt, & portam reſpiciunt, id eſt, oculos ad mundum conuertunt.

Ioan.2. Domum Dei domũ negotiationis faciũt Sacerdotes cùm mundana ſectantur.

Redemptor olim templum ingreſſus, & abominationem ac violationem eius indignè ferens, vendentes & ementes flagello, & hac reprehenſione eiecit, *Nolite facere domum* Patris *mei domum negotiationis.* Tunc autem Sacerdotes è domo Patris cæleſtis, domum negotiationis faciunt, quando relicto ſpirituali commercio & negotio, temporale ambiunt, rebuſq; ſæcularibus & earum pertractationi ſe immergunt. Atque idcirco Deus ſæpenumerò ad iracundiam prouocatur.

Sacerdotes milites Christi. *2.Tim.2.*

Nemo, ait Paulus, *militans Deo*, *implicat ſe negotijs ſæcularibus, vt ei placeat cui ſe probauit.* Sacerdotes milites ſunt, qui quotidie ſub inſignibus Altiſſimi depugnant; non eſt igitur illorum, negotijs ſe inuoluere & implicare; ſi verò Deo placere voluerint, omnem mundi occupationem deſerant neceſſe eſt.

Diſt.88.c. 1.eod.

S. Gregorius audito Sacerdotem quemdam Baſilium nomine, mundi ſe rebus occupare & immergere, eaſdem vt relinqueret quamprimùm imperauit; quod res illa vilem ipſum redderet, & reuerentiam Sacerdotalem annihilaret. Et reuerà Eccleſiaſticorum maieſtas nimium quantum imminuitur, cùm res profanas &

nas & ſæculares pertractant; nihil enim eſt quod illos contemptibiliores ac viliores apud populum reddat.

Occupationes ſæculares reddũt Sacerdotes contemptibiles

Clemens Pontifex Sacerdotem quemdam ſui temporis hoc pacto eſt allocutus, *Te quidem oportet irreprehenſibiliter viuere, & ſummo ſtudio niti, vt omnes vitæ huius occupationes abijcias;* ac proinde vadimonium non pręſtes, cauſarum non ſis ſollicitator, & nullis mundi negotijs te implices. Idem noſtræ tempeſtatis Sacerdotibus repeti & occini debet, vt ſine reprehenſione ſcilicet viuant, vitæ honeſtatem conſectentur, ab omnibus ſe negotijs expediant, & mundanas occupationes fugiant.

Epiſt. 1. ad Iac. frat. Dom. 11, q. 1. c. eod. & ſeq. c. Sicut.

Sacerdotes rerum cõtemptum docet S. Clemens.

Idem quoque Clemens eodem loco ait, *Impietatis crimen eſt neglectis Dei verbi ſtudijs ſollicitudines ſuſcipere ſæculares.* Quotnam hodie impios, quot nefarios ac profanos Sacerdotes igitur reperire eſt, cum tot ſint qui mundi ſe rebus inuoluant & implicent?

Sacerdoti impietas eſt mundi negotia curare.

Decretum hoc de Sacerdotibus promulgauit Innocentius Tertius, *Clerici officia vel commercia ſæcularia non exerceant, maximè inhoneſta.* Si Pontificium hoc decretum hodie obſeruaretur, non tot inter Sacerdotes miniſtri publici, non tot mercatores forent, id eſt negotiatores, quorum negotia & pertractatio parùm honeſta.

De vita & honeſtate Cler.

Concilia Sacerdotes à ſæcularibus negotijs arcent.

Trium Conciliorum decretum eſt, nullum Clericum vel Sacerdotem ſæcularibus ſe negotijs implicare debere, niſi fortè inexcuſabiliter à iudice, vel legaliter minorum tutelam ſuſcipere cogeretur; vel niſi Epiſcopus Eccleſiaſticorum illi negotiorum curam commiſerit; vel niſi orphanorum protectio, viduarum inopum

Chalced. c. 3. Carthag. 1. c. 14. Peruſin. c. 28.

Digitized by Google

inopum defenſio, aut aliorum miſerorum qui Eccleſiæ opem deſiderarunt, tuitio ſuſcipienda eſſet; alioquin Eccleſiaſticæ cenſuræ ſubijciatur, & iuxta demeritum digna pœnitentia caſtigetur. Sancta hæc conſilia ſequendo, caſtigari Sacerdotes merentur, qui Eccleſia egredientes, & deuotionem negligentes, mundi ſe mancipia conſtituunt, & rebus ſe temporalibus immergunt.

Sacerdotes tutores eſſe nequeunt. 21.q.5.

Scripſit Cyprianus ab Epiſcopis ſuo tempore ſtatutum, vt, ſi Laicus in mortis articulo rerum ſuarum curam & filiorum tutelam Sacerdoti committeret, nemo pro anima illius preces funderet, aut ſacrificium offerret: *neque enim apud altare Dei meretur nominari in Sacerdotum prece, qui ab altari Sacerdotes & miniſtros voluerit auocare.* Demonſtrare ſanctus hic Martyr voluit, quantum à mundi occupationibus auocare ſe debeant Sacerdotes, cùm & illi, à quibus eiſdem inuoluuntur, tam grauiter à Prælatis Eccleſiæ puniantur.

(✝)

CAP.

Digitized by Google

CAPVT VI.

Sacerdotes ne ſint ambitioſi.

NVma Pompilius, ſecundus Romanorum Rex, religionis Romanæ propagandæ ſtudioſiſſimus, Sacerdotes Romanos hederam aut fabas tangere vetuit. Fabæ verò & hedera ambitionis ſunt Symbolum; hæc enim ſemper in ſublime excreſci, illarũ verò in magiſtratus electione vſus erat. Cùm verò Sacerdotibus, horum fructuum tactum inhibet, tacitê illos ab omni ambitione liberos eſſe debere oſtendit, ſimulque nos edocere, quod Sacrificulis illis veteribus tangere illicitum erat, Chriſtianorum Sacerdotibus multò minus tangere licitum eſſe.

Sacerdotes Romani fabam & hederam tangere nefas. *Plut in opuſcul.* *Exod.* 28. *Sap.* 18.

In lege Moſaica ſummus Sacerdos, cùm diuina peragebat, veſte indutus in qua totus terrarum orbis cum vniuerſis creaturis expreſſus erat, nudo capite & pedibus nudis eſſe debebat. Docentur hic Sacerdotes, quamuis vniuerſum orbem humeris ſuis ſuſtineant, caput tamen eorum & mentem ab omni ambitione vacuam eſſe debere, & pedes ab omni affectione quæ pedes animæ ſunt, denudatos.

Summus Iudæorum Sacerdos vniuerſum orbem humeris ſuſtinebat.

Aaron & omnes Sacerdotes præceptum habebant, vt dum ad aram accederent, & tabernaculo deſeruirent, pedes priùs manuſq; abluerẽt quàm ſacrificium aggrederentur, *Et miſſa aqua lauabunt in ea Aaron & filij eius manus ſuas ac pedes.* Ablutio illa manuum ac pedum denotabat, omnes Sacerdotis actiones ac cogitationes ab omni

Exod. 30.

Actiones & cogitationes Sacerdotis omni ambitione careant.

ab omni ambitione mundas eſſe debere priuſquam Eccleſiam ingrederetur: manus ſiquidem actionum, pedes verò cogitationum & affectuum ſunt ſigna.

Chriſtum Satan ambitione tentauit. *Matth. 4.*

Chriſtum Dei filium Satanas olim ſuper pinnaculum templi extulit, atque inde omnia mundi regna illi oſtendit, omnia ſe hæc illi daturum pollicitus, atque adeò totius orbis imperio donaturum, ſi pronus illi obſequium deferret, Et *oſtendit illi omnia regna mundi dicens, Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens adoraueris me.* Quo exemplo erudimur, inimicum illum ſæpe Eccleſiaſticos & Clericos ad ſummas Eccleſiæ dignitates euehere, atque inde honores, dignitates, diuitias & opes mundi oſtentando, tam gnauiter illos ad ambitionem inducere conari, vt in genua illos cogat procumbere, & adorari velit.

Zebedæi filij coarguuntur quòd honores ambirent. *Matth. 20.*

Zebedæi filij, ambo Sacerdotes & Apoſtoli, cùm ambitione ſtimulati, ad dexteram & ſiniſtram in Chriſti regno conſidere vellent, audiuêre mox ab eo, *Neſcitis quid petatis*, quaſi ad illos non ſpectaret, honoribus & dignitatibus inhiare ſæculi. Diſcant hinc Sacerdotes, dum ambitioni ſtudent, & honores conſectantur, neſcire ſe quid petant, & à Deo corripi, & ab illius iuſtitia coargui mereri.

Matth. 20. Ambitio ad mundanos ſpectat.

Diſcipuli cùm olim de primatu & honoribus inter ſe contenderent, à Domino audiuerunt, *Principes gentium dominantur eorum, & qui maiores ſunt, poteſtatem exercent in eos; Non ita erit inter vos, ſed quicumque voluerit inter vos maior fieri, ſit veſter miniſter; & qui voluerit inter vos primus eſſe,* erit

erit veſter ſeruus. Annon hinc Clerici & Eccleſiaſtici diſcant, honores & ambitionem ad Magnates ſæculi huius ſpectare, non verò ad illos, qui iam inde è prima ſui inſtitutione vltrò eoſdem abdicarunt, cæloq; appropinquantes à terra nimium quantum receſsêre.

Charitas, inquit Paulus, *non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt*, multò minus aliena. Hinc colligendum, Sacerdotes, qui ambitioſi ſunt, & vanitates mundanas conſectantur, nullam anima charitatem præferre, ſed crudelitatem ſpirare. 1. *Cor.* 16. Sacerdotes ambitioſi charitate carent.

Radix omnium malorum eſt cupiditas, quam quidam appetentes errauerunt à fide. Apoſtolicum documentum, Sacerdotes ambitioſos ſæpe fide excidere, religionem amittere, & omnibus vitiorum generibus ſe immergere. 1. *Tim.* 6. Ambitio malorum omnium radix. *Diſt.* 47. *c. eod.*

Virum Catholicum, & præcipuè Domini Sacerdotem, inquit Magnus Leo, *ſicut nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari: ſcriptum eſt enim, Poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere.* Inferre ſanctus hic pōtifex vult, ambitionem Sacerdotibus indignam eſſe, imò ne viro Catholico quidem, & capitale hoc peccatū Ethnicorum potius quàm Catholicorum proprium eſſe. Catholicum decet ambitio. *Eccli.* 18.

Quàm enorme vitium eſt ambitio! ait idem Leo. *Mens enim potentiæ auida, nec abſtinere nouit à vetitis, nec gaudere conceſſis, nec pietati ſanctiſue exercitijs adhibere conſenſum.* Dicere vult, Sacerdotes ambitione actos, diuina in omnibus mandata prætergredi, nec gaudere cælitùs datis, ſed noctu & interdiu ab inordinato hoc affectu & cupiditate pulſos, ipsū virtutū etiam guſtū amittere, & omnib. vitijs habenas laxare. *Ibid.* Ambitionis mala.

Dixit olim etiam Chryſoſtomus, Sacerdotem auarum & ambitioſum, crudelem eſſe atq; adeo communem omnium hoſtem. In quo magno huic doctori libens accedo. credoq́ue ambitionem & crudelitatem ſocias eſſe, ſemperq́; ſimul incedere, & Sacerdotes, qui ab hoc vitio ſe extra limites abripi ſinunt, velut communes hoſtes dignos eſſe, qui omnibus odio ſint.

Homil. 84. in Matth. & 82.

Ambitioſus, communis omnium hoſtis.

Idem quoque alio loco ſcripſit, *Sacerdotis animum honoris deſiderio vndique vacare oportet*, ad dignitates enim & honores aſpirans ignem paſſionum ſuarum accendit, vt tandem etiam ſuo malo ſtimulatus, quò in ſtatu ſe ſuo conſeruet, nullum malum ac peccatum pertranſeat, omnia expugnare tentet, magnatibus aduletur, animamq́ue ſuam vitijs omnibus inquinet. Affectus igitur veſtros ordinate Sacerdotes, paſſiones refrenate, deſideria moderamini, & inanes haſce ambitiones relinquite, ac cogitate, quod quicumque huic ſe vitio dederit, alijs omnibus ſe manciparit.

Lib. 3. de Sacerd. Bernard. Epiſt. 24.

Sacerdos honores non deſideret.

Quoties, inquit Bernardus, *hominibus præeſſe deſidero, toties Deum meum præire contendo, & tunc verè non ſapio quæ Dei ſunt.* ſequitur hinc Sacerdotem ambitioſum, quique honorem & ſuperioritatem ambit, infinitis Deum modis offendere, & nihil ſpirituale ſpirare.

Homil. 1. ſuper Miſſus eſt.

Sacerdos ambitioſus ſpiritualia non ſapit.

Idem quoq; Pontifici Eugenio ſcribens, ambitioné imprimis caueat ſuadet, *Nullũ tibi venenum, nullum gladium plus formido, quam libidinem dominandi.* Dicere meo quidem iudicio vult, Sacerdotibus & Prælatis, imo etiam Pontificibus, ambitionem cauendam eſſe, ab eaq́ue

Lib. 2. de conſid.

eaque citius eos euerti & deſtrui; quàm ab armis & gladio.

Idem Bernardus eodem in libro exclamat, *O ambitio ambientium crux, quomodo omnes torquens omnibus places!* Equidem cum ipſo admiror, quod cùm ambitio nonniſi vera crux ſit & afflictio, & paſſio quædam, à qua omnes mirum in modum torquentur, adeò tamen omnibus placeat, & ipſis etiam Sacerdotibus grata ſit & iucunda. *Lib. 3. de conſid.*

Cyprianus de ſui temporis ambitione loquens dixit, diluuium quoddam generale eſſe ac communem peſtem, id eſt commune quoddam malum, quod omne iuſtitiæ regnum euertebat, & virtutes iam multo ſudore partas deſtruebat, *Repente,* inquit, *quod multis erat partum ſudoribus, ambitione irruente obliteratum eſt, & turbinis huius impetu auulſum.* Opinioni illius ſuffragator accedo, & mihi perſuadeo, tyrannicam hanc paſſionem, in anima omnia deſtruere, Sacerdotes à iuſtitia abſtrahere, ac virtutes illorum iam magno labore comparatas eripere; quamobrem rerum omnium ſpiritualium pernicies & exitium eſt. *Tract. de ieiunio & tentat.* Ambitio generale quoddam diluuium. Perdit ambitio qui alijs vitijs non ſuccumbunt.

Magnus doctor Ambroſius dicebat, ab ambitione ſæpe expugnari illos, qui ab alijs debellari vitijs non poterant, *ſæpe,* inquit, *quos nulla vitia delectant, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia ſubuertere, facit ambitio criminoſos.* Exemplo in Chriſti Eccleſia non deſūt: quot enim Prælatos cernere eſt, quot etiam vulgares & priuatos Sacerdotes, qui cum honeſtè viuant, ambitioni tamen victi cedunt, cumque omnium vitiorum victores exiſtant, ab hoc vno vinci ſe patiuntur. *In 4. Luc. cap. 4.*

Quomodo ambitio ab Eccleſia proſcribi queat.
In Epiſt. ad Rom.

Origenes, qui longo ante alios vixit tempore, non procul ab hac Ambroſij opinione receſſit, ait enim, *Omnis adeundi honoris Eccleſiaſtici abſcinderetur ambitio, ſi ſe iudicandos potius quam iudicaturos, hi qui præeſſe volunt populis, cogitarent, &c.* Dicere mea quidem ſententia volebat, Sacerdotem ſi ob oculos rationem, quam coram Deo eorum quos curæ ſuæ commiſſos habet, reddere aliquando debet, haberet, ambitionem procul à ſe eliminaturum, alijſque imperare detrectaturum.

CAPVT VII.

Auaritiam fugiant Sacerdotes.

Sacerdotes populi Iudices.
Exod. 18.

MOSES magiſtratus ſtabiliturus, & Iudices ad populum regendum electurus qui ius illis adminiſtrarent, à Iethro ſocero audiuit, *prouide autem de omni plebe, viros ſapientes & timentes Deum, in quibus ſit veritas, & qui oderint auaritiam.* Sacerdotes à Deo electi ſunt vt præſides & Iudices populi ſint, ideoque ſapientes ſint oportet, Deum metuant, veritatē amplectantur & auaritiā fugiant.

Sacerdotes auari Giezi ſimiles.
4. Reg. 4.

Giezi Elizæi puer, ſed auaritia æſtuans, quòd munera præter Domini voluntatem à Naamano accepiſſet, lepra in peccati caſtigationem percuſſus fuit, & omnis illius poſteritas, *ſed & lepra Naaman adhærebit tibi, & ſemini tuo vſque in ſempiternum.* Sacerdotes auari noui quidam Giezi ſunt, qui cum hoc vitio ſe inquinant à ſummo illo magiſtro maledici merentur, & à domo eius, quæ eſt Eccleſia, excludi & proſcribi.

Perfidus

Perfidus Iudas in Apoſtolorum contubernio, quòd loculos ſeruaſſet, & auaritiæ ſtuduiſſet, grauiſſimum & enormiſſimum ſcelus admiſit, quo nullum quis vnquam maius & dirius commiſit, atque ita ſe ſimul & animam perdidit, *Quia loculos habebat Iudas*. Notatu digniſſimum exemplum inter Sacerdotes & præſules, illos in præſentiſſimo perditionis & damnationis animæ periculo verſari, qui aurum coaceruare ſatagunt, & auaritiæ loculos ambiunt, ac ſæpenumerò in grauiſſima delicta incidere. Iudæ auaritia. *Ioan.* 13.

In mari Capharnaum primus qui à Petro captus fuit piſcis, fuit is qui ſtaterē ore præferret, *Vade ad mare & mitte hamum, & eum piſcem qui primus aſcenderit, tolle, & aperto ore eius inuenies ſtaterem*. Neſcio quo augurio & caſu fiat, vt in mundi huius mari, in quo Satan piſcator eſt, primi qui capiantur & illaqueentur, & præſertim inter Sacerdotes, illi ſint, qui aurum ore præferunt, nonniſi aurum crepant, & auaritia infames ſunt. *Matth.* 17. Auari primò in mūdi huius mari illaqueantur.

Achan filius Charmi, auaritiæ æſtro ſtimulatus, cum in excidio & expilatione Ierichuntina ducentos auri ſiclos, & virgulam auream quinquaginta ſiclis æſtimatam clanculò, iniuſſu Dei, ſurripuiſſet, eamque prædam in Hebræorum caſtra conduxiſſet, viuus lapidibus obrutus fuit, & omnes eius facultates flammis traditæ, Ioſue ita fieri imperante: *Lapidauitq; eum omnis Iſrael, & cuncta quæ illius erant igne conſumpta ſunt*, &c. In mundi huius caſtris, Sacerdotes Chriſti milites, cùm in hoc mundo ſpolia congerunt, & auaritiæ ſtudent, aurumque & argentum (proh infelix præda!) in Eccleſiæ caſtra conuehunt, metuāt oportet; ne aliquando à Condemnatio Achan allegoricè expoſita.

do à DEO, qui dux & caput illorum, condemnentur, & viui tartareis ignibus adiudicentur.

Ezech. 8. Auaritia idolo Ezechielis persimilis.

Inter eas quas Ezechiel Propheta viſiones & abominationes vidit, vidiſſe ſe ait idolum in templi foribus collocatum, *Iuxta oſtium interius, quod reſpiciebat ad aquilonem, vbi erat ſtatutum idolum.* Auaritiæ imago erat idolum hoc, & ſanè non minima abominatio eſt, quando peccatum hoc in Eccleſiæ introitu & veſtibulo, id eſt in Sacerdotibus conſpicitur.

Matth. 24. Ingens abominatio eſt cùm Eccleſia auaritiam habuerit.

Chriſtus in Euangelio de ſupremo iudicij die, de mundi interitu, de diuinis furoribus ſignisque primis loquens ait, tunc illa omnia euentura, cùm abominatio deſolationis, quam Daniel vaticinando prædixerat, in loco ſancto conſpiceretur, *Cum ergo videritis abominationem deſolationis, quæ dicta eſt à Daniel Propheta, ſtantem in loco ſancto.* Tunc verò abominatio in loco ſancto conſpicitur, cùm auaritia in Eccleſia, in altaribus, & in medio Sacerdotum locum occuparit, atque hoc certiſſimum aduentus Ieſu Chriſti ad iudicium, ac deſolationis mundi teſtimonium.

1. Reg. 8. Sacerdotũ Auaritia Deum ad iracundiã prouocat.

De Samuelis filiis expoſtulãs Deus, quos Iudices populi conſtituerat, imprimis deplorat, quod à tã probi & egregij patris veſtigiis degenerarẽt, auaritiæq; ſtuderẽt, *Et non ambulauerũt filij illius in viis eius, ſed declinauerunt poſt auaritiam* Indignatur & iraſcitur Deus, cùm Eccleſiæ ſuæ Sacerdotes, quos Iudices populi conſtituit, virtutem negligunt, & illius mandata violant, ſed præſertim, cùm poſt auaritiam abeunt.

Dauid Deum aſſiduè orabat, vt in teſtimoniorum ſuorum obſeruatione ſe ſtabiliret, & ab auaritia cuſtodiret, *Inclina cor meum Deus in teſtimonia tua & non in auaritiam.* Sacerdotes, qui regia quædam propago ſunt, & principes quidam in hoc mundo, idem omnino par eſt facere, & Deum orare, cor ſuum vt occupet, voluntates dirigat, & à tetro hoc vitio defendat. *Pſal. 118.*

In Salomonis prouerbiis dicitur, *Conturbat domum ſuam, qui ſectatur auaritiam.* Sacerdos profectò, qui auaritia pollutus eſt, omnia in Dei Eccleſia perturbat, diuinum cultum impedit, & vniuerſæ Eccleſiæ ſtatum peruertit. Auaritia omnia in Eccleſia perdit. *Prou. 15.*

In Eccleſiaſtico ſcriptum eſt, auaro nihil eſſe ſceleſtius, nihilque hoc in mundo deterius haberi poſſe, quàm animam huic deditam vitio. Conſtat enim, nihil in Eccleſia peius & deterius poſſe reperiri, quàm Sacerdotem auarum atque auri cupiditate incenſum. *Eccl. 10.*

Magnus Propheta Elias Hieroſolymitanus minas diuinas intentans, eorumque futuram calamitatem præſagiens, Sacerdotum ignorantiæ & auaritiæ illud ipſum aſſcribit, *Ipſi paſtores ignorauerunt intelligentiam, omnes in viam ſuam declinauerunt, vnuſquiſque ad auaritiam ſuam.* Res notatu digniſſima, Prælatorum ignorantiam & Sacerdotum auaritiam ſæpenumerò vniuerſi populi ruinæ cauſam exiſtere. *Iſa. 56.*

Ieremias Iſraelitarum peccata etiam coarguens, auaritiam & dolum Sacerdotum inter cetera ponit, *à minore vſque ad maiorem, omnes* *Ier. 6. & 8.*

nes auaritiæ ſtudent, & à Prophetis vſque ad Sacerdotem omnes faciunt dolum: Inter populi peccata, Eccleſiaſticorum cæteris grauiora ſunt, & magis abominanda, & auaritia imprimis.

Luc. 12. Chriſtus auaritiam ſugillauit.

Chriſtus qui hunc in mundum ad peccata euellenda, & virtutem plantandam venerat, auaritiam præ aliis peccatis ſugillauit, Apoſtoloſque hoc vt vitium fugerent, ſæpius eſt exhortatus: *Cauete ab omni auaritia.* Quod tũ Apoſtolis, ſucceſſoribus illorum, Sacerdotibus inquam, & Epiſcopis etiamnum ducitur, ipſiſque iniunctum ab omni auaritia procul recedere.

1. Cor. 6. Auari cælo excludendi.

Paulus Cęlo excludendorum catalogum tenẽs, auaros primo loco collocat, *neq; fures, neq; auari, neque ebrioſi, neque maledici regnũ Dei poſſidebunt.* O Triſte nũtiũ! Hinc igitur colligitur, Sacerdotes auaros, cælo perpetuò excluſos, pœnis tandem perpetuis mancipandos.

Ephes. 5.

Idem quoque Epheſios ad virtutum ſtudium, & vitiorum fugam adhortatus, auaritiam, quæ idolorum quædam ſeruitus, & fornicationẽ vt fugerent, conſuluit, *Fornicatio autem, & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis, ſicut decet ſanctos.* Quod Apoſtolus Epheſiis, ipſe de omnibus in genere Sacerdotibus dico, ipſoſque exhortor, vt duo imprimis vitia fugiant, fornicationem ſcilicet & auaritiam, imò ne nominari quidem inter eos velim, vt Animas ſanctas decet.

Sacerdos auarus & vſuris infamis degradari meretur.

Cõc. Cliber. diſt. 47. c. eod.

Concilium quoddam decernit, omnem Sacerdotem auaritia & vſuris infamem degradãdum, & Sacramentorum communione priuandum, donec tandem delicti pœnitentiam agat, *Si quis clericorum vſuras detectus fuerit accipere, placuit*

placuit degradari, & abſtinere à Sacramentis, quouſq; pœniteat. Can. 44.

Apoſtolicus quoque Canon ait, *Presbyter aut diaconus vſuras à debitoribus exigens aut deſinat, aut certè damnetur.* Decreto huic & conſtitutioni Apoſtolicæ inſiſtens, dico, vos, Sacerdotes, qui vſurarij eſtis, & nonniſi auro inhiatis, hoc in mundo condemnari, & in altero perpetuis ſuppliciis mancipari merere.

CAPVT VIII.

Sacerdotes ſuperbiam fugiant & arrogantiam.

INter prouerbia Salomonis ſcriptum eſt, *Abominatio Domini eſt omnis arrogans.* Prouerbij huius veritatem oſtenſurus, crediderim Sacerdotem ſuperbum & inflatum abominationem coram Deo eſſe, illiuſque maieſtati ſummoperè diſplicere. Prou. 16. Superbus abominatio coram Deo.

In die honoris, ait idem Sapiens, *ne extollaris.* Conſilium diuinum atque à ſancto Spiritu profectum, & Sacerdotibus datum, ne ſcilicet in die honoris, id eſt, cùm ad ſummas dignitates euehuntur, & ad ampliſſimos in Eccleſia honores promouentur, turgeant & inſoleſcant. Eccl. 11. Sacerdos honore ſuo non inſoleſcat.

Rectorem te poſuerunt? noli extolli; eſto in illis quaſi vnus ex illis, idem dicit Sapiens. Verum hic docentur Sacerdotes, cum ad dignitates ſublimantur, & rectores & paſtores Eccleſiarum conſtituuntur, inſoleſcere, inflari, aut ſeſe extollere non debere, at ita ſapienter & pruden- Eccl. 32.

ter viuere, quaſi ſimiles aliis forent & priuati.

Tobias iam moriturus, & teſtamentum condens, filium imprimis monuit, ne ſeſe extolleret aut aliis præferret, *Superbiam*, inquit, *in tuo ſenſu aut in tuo verbo nunquam dominari permittas, in ipſa enim initium ſumpſit omnis perditio.* Quod bonus ille ſenecio filio, ſuis Deus Sacerdotibus quotidie proponit, vultque in illorum operibus & verbis nullum faſtus aut inſolentię apparere veſtigium, vtpote cùm peccatum hoc omnium illius Eccleſiæ afflictionum fuerit initium.

Tob. 4.

Vir vanus, inquit Iob, *in ſuperbiam erigitur*, Sancti huius viri opinionem ſecutus, dico, Sacerdotem inſoleſcentem & inflatum, vanitatem ſuam, animi imbecillitatem ac vilitatem teſtari.

Iob. 11. Superbus vanus eſt.

Dauid domeſticorum ſuorũ mores reformaturus, ſincerę coram Deo proteſtatus eſt, nullum ſuperbum aut iactabundũ ſe in familiã allectorum: *non habitabit in medio domus meæ qui facit ſuperbiam.* Regis huius exemplo diſcimus & credendum eſt, Regi regum ſuperbos, & Sacerdotes imprimis ita diſplicere & exoſos eſſe, nullum vt ſibi ab illis obſequium velit impendi, imò & domo ſua, id eſt Eccleſia arceat.

Pſal. 100.

Gener ille Saulis, monſtrorum domitor, Goliadæ expugnator, Iudaicus Hercules Dauid, tantoperę ſuperbos & arrogantes deteſtabatur, vt eorũ ſemper declinarit cõmerciũ, imo ne cibum cum iiſdẽ ſumere voluerit, *ſuperbo oculo & inſatia-*

Ibid.

inſatiabili corde, cum hoc non edebam. Et ſane Sacerdotes iactabundi & inflati ab alijs meo iudicio ſequeſtrati agere deberent, ab aliorum commercio ſe retrahere, ac merentur nemo vt cum ijs cibum ſumat, mirum igitur tantam eorum ſuperbiam & tumorem eſſe, vt ad Deum accedere præſumant, & illius menſæ ſe conuiuas conſtituere non vereantur.

Scripſit olim Salomon, *Vbi fuerit contumelia, ibi erit & ſuperbia, vbi autem fuerit humilitas, ibi erit ſapientia.* Adeò vt erui hinc poſſet, Sacerdotes cùm ſuperbierint & arrogantes fuerint, animi ſui vilitatem oſtendere, & infames ſe reddere; cùm verò ſe humiliant, ſapientes eſſe. *Pro. 15.*

Superbia tam enorme & graue peccatum eſt, vt Deo & hominibus odibilis, exoſa, & inuiſa ſit, *Odibilis coram Deo eſt & hominibus ſuperbia.* Certum verò eſt Sacerdotum ſuperbiam Deo inuiſam eſſe, & adeò enorme peccatum, vt Deo ſimul & Angelis diſpliceat.

Superbia Deo & hominibus inuiſa.

Eccl. 10.

Nullo non loco ſcriptura docet, ſuperbiam nefariam Pandoram eſſe, quæ peccatum in orbem inuexit, & in hanc vitam omne malorum genus conduxit. Triſte profectò augurium, Sacerdotes cùm ſuperbire & inſoleſcere incipiunt, omnibus tunc vitijs habenas laxare, & in omnia flagitia præcipites labi. *Ibid.*

Iudith vidua egregium & heroicum illud facinus aggreſſura, hanc coram Deo orationem fudit, *Nec ſuperbi ab initio placuerunt tibi, ſed humilium & manſuetorum tibi ſemper placuit deprecatio.* E mulieris huius verbis erui poteſt, Sacerdotes, qui altum ſapiunt *Iudith. 9.*

ſapiunt & magna de ſeipſis ſentiunt, Deo diſplicere, ac humilium dumtaxat vota preceſque ab eodem exaudiri.

Epiſcopus non ſit ſuperbus. *Tit.* 1.

Apoſtolus de Epiſcopi dotibus & qualitatibus agens, inter cetera ait, ſuperbiam illum deteſtari debere; *diſpenſatorem*, *non ſuperbum*. Quod ille ſingillatim de Epiſcopis, ipſe de omnibus in genere Sacerdotibus dico, cenſeoque humilitatem imprimis illis eſſe neceſſariam.

Iac. 4. 1. *Pet.* 5.

Iacobus Apoſtolus eumdem feriens ſcopum, dicebat, Deum ſuperbis reſiſtere, humilibus autem dare gratiam. Certum porrò & verum eſt, Deum grauiter ac ſeuerè animaduertere in eos Sacerdotes, qui ſuperbiunt, & illis qui humiliter de ſeipſis ſentiunt, benedictionem impertiri.

Superbos humiliat Deus. *Pſal.* 17.

Huc etiam reſpiciens Pſalmographus dixit olim Deo, *Et oculos ſuperborum humiliabis*. Hiſce comminationibus auditis, Sacerdotes, diuinæ iuſtitiæ tonitru formidate, atque ab eo cauete, ac cogitate regem hunc, vt Prophetam locutum eſſe, vobiſque prædicere, vos, ſi inſoleſcatis, magni illius Domini ac vindicis manus experturos.

Superbi montibus perſimiles. *Hor. l.* 2. *od.*

Fulmina, tonitrua, & omnes aëreæ tempeſtates alta ſemper ferire ſolent, vt montes, turres, & colles, humiliaque verò & per terram proſtrata ab earum impetu immunia eſſe, *Feriuntque ſummos*, ait Poëta, *fulmina montes*. Elati & inflati animi, mundi montes ſunt, & inter illos altiſſimi ſunt Sacerdotes ac ſuperexſtantes alijs; in illos verò Deus indignationum ſuarum fulmina eiaculari, eorumque caput deijcere vt plurimùm ſolet.

Grad. 22.

Sacerdos, inquit Climacus, *ſuperbus dæmone*

opus

opus non habet: ipſe enim iam ſibi & dæmon & hoſtis & inimicus eſt. Dicere pius ille vir volebat, Sacerdotes ſuperbientes & elatos, ſibi ipſis hoſtes eſſe, & alijs dæmonas.

CAPVT IX.

Sacerdotes iracundi non ſint.

IN lege Moſaica præcepit Deus, vt dum ſummus Sacerdos inaugurararetur, & altari conſecraretur, oleum capiti illius infunderetur, *Et oleum vnctionis fundes ſuper caput eius, atque hoc ritu conſecrabitur.* Oleum lenitatis ac benignitatis ſymbolum eſt; ipſum verò in Sacerdotum conſecratione adhibere, denotabat, lenitatem illos præferre, & omnem animo rancorem proſcribere debere. *Exod. 29.* Oleum vnctionis Symbolũ benignitatis.

Salomon in templo ſuo, Cherubinos, poſtes, & oſtia è ligno oleagino fieri præcepit, *Fecitque in introitu templi poſtes de lignis oliuarum, & duo oſtia de lignis oliuarum.* Omnis hæc cæremonia myſticè denotabat, quidquid in Eccleſia eſt, nonniſi lenitatem ac ſuauitatem eſſe, & Sacerdotes Cherubinorum inſtar viuendo, oliuas imitari debere, in ſermone comes, in verbis lenes, ab omni iracundia, furore, rancore, & felle alienos. *3. Reg. 6.*

Dilectæ ſuæ perfectiones recenſens Sponſus inter cetera, oculos illam habere dicit columbinos, *Oculi tui columbarum.* Columba felle caret; Sponſa verò hæc Eccleſiam repræſentat. dicere verò, columbæ illam oculos habere, eſt oſtendere Sacerdotes & omnes Eccleſiæ miniſtros felle carere, iracundiam fugere, choleram deteſtari debere, nec furorem oculis præferre. *Cant. 1. & 4.* Eccleſia Columbæ ſimilis

ferre, ſed placidos illos & mites, ac velut columbæ, ſimplices oſtendere.

Prou. 15. Scripſit in prouerbijs Sapiens, virum iracundum & contentionibus aſſuetum prouocare rixas, lites & iurgia cauſari, *Vir iracundus prouocat rixas:* Iuxta hoc prouerbium dicendum, Sacerdotem iracundum, Cholericum, & furori imperare neſciū, diſſenſionū & rixarum eſſe.

Iob 5. Ira ſtulticia eſt. Iob Propheta, magnus ille ebullientium motuum animi Dominus & ſubiugator dixit, iram ſtultitiam eſſe, & ſtultum ab iracundia infici, *Virum ſtultum*, inquit, *interficit iracundia*. Cum ipſo igitur dicendum, Sacerdotes ſtolidos eſſe, cùm iram induunt, cùm paſſio hæc mera ſtultitia ſit.

Tuſc. l. 4. Non abs re eſt quòd ſcripſit Cicero, dixiſſe ſcilicet Ennium, iram eſſe initium inſaniæ. Iuxta Oratoris huius opinionem, Sacerdos qui iraſci incipit & ſuccenſere, ſtulteſcit, & à fatuitate non multum abeſſe.

Cato. Hinc etiam dixit Cato, Iratum ab inſano tantùm tempore diſtare, quòd ira perpetua non ſit, & nonniſi ad tempus, inſania verò diuturnior. Hinc erui poteſt Sacerdotes iracundos & cholericos inſanos eſſe, & hoc dumtaxat inter vtrumque diſcrimen eſſe, quòd inſania ſit diuturnior, ira verò quamprimùm exſtinguatur.

Eccli. 7. Idem quoque dixit Sapiens in Eccleſiaſtico, *Ne ſis velox ad iraſcendum, quia ira in ſinu ſtulti requieſcit*. Hocce prudentiſſimi Regis ſequi Sacerdotes conſilium velim, ſibique perſuadere, tunc illos inſanos & ſtultos iudicari, cùm iraſcuntur & debacchantur; at prudentes & ſapientes, iram dum comprimunt.

Idem

Idem quoque Sapiens oſtendit, Zelum & iracundiam violentiſſimas quaſdam paſſiones eſſe & ijſdem dies noſtros minui, ac velut crudeliſſimos quoſdam tortores, qui vitæ filum intercideřent. Miſer igitur Sacerdos eſt, dum iracundiam exercet; hanc quippe paſſionem enutriens, tortorem alit iugulo ſuo imminentem. *Eccl. 30.* Ira vitæ noſtræ tortor.

Magnus ille doctor Hieronymus Celantiam Virginem inſtruens, ab ira vt ſibi temperaret ſuaſit, nam ab ebrietate parum illam differre credebat. *Quid prodeſt à vino abſtinere, & ira animum inebriari?* Nec omnino inſcitè; nam vt temulentus ſibi ipſi imperare nequit, ita nec furioſus & iracundus. Bacchus ſenſus ſopit, & rationē ira, atq; omnes animæ vires faſcinant; adeo vt quicumq; Sacerdotem iracūdum & ira æſtuantē videt, ebriū ſe videre, cogitare queat. Species ebrietatis.

Regius propheta feralis huius paſſionis enormitatē cum perſpectam haberet, hanc vt velut peſtem fugerent, omnes eſt exhortatus, *Deſine*, inquit, *ab ira, & derelinque furorem.* Quòd bonus ille rex omnibus in genere mortalibus ſuaſit, vobis ſingillatim Sacerdotes ſuggero, voſque ex animo ſummaq; contentione exhortor, vt ardorem hunc & æſtum vehementiorem exſtinguatis, & iracundiam compeſcatis. *Pſal. 36.*

Poſt religioſiſſimum hunc regē, ſuadebat etiā Apoſtolus, vt furiam hanc Chriſtiani ſimul vt enata eſt, & ebullire cœpit, exſtinguerent, neu ſol ſuper iracundiam occideret: *ſol*, inquit, *non occidat ſuper iracundiā veſtram.* Dicere volebat paſſiones illas & perturbationes animi Sacerdotem dedecere, & eaſdem quamprimùm vt eruperint, comprimere, & eodem quo conceptæ die neci dare, id eſt, iram longo tempore durare, non debere. Ira non ſit perpetua. *Ephes. 4.*

Chilo

Laertius in vita.

Chilo Lacedæmonius, vnus è ſeptem Græciæ Sapientibus, egregias haſce gnomas extulit, *Non cupere impoſſibilia, non feſtinare in via, obedire legibus, & iræ dominari.* Symbolæ hæc & gnomæ Chriſtianum magis decerent, ac præſertim Sacerdotem; huius enim eſt nihil impoſſibile deſiderare, in vitæ huius itinere non præcipitare, diuiniſque præceptis obedire, & iræ ceteriſque inordinatis paſſionibus dominari.

Ibid.

Interrogatus olim Plato ecquod Sapientis viri indicium & character eſſet, ait, *Sapiens cum vituperatur non iraſcitur, non extollitur cum laudatur;* poſt ipſum liberè dixero, ſapientem eum Sacerdotem dicendum, qui à paſſionum æſtu non abripitur, nec laudibus inſoleſcit, nec vituperio contriſtatur.

Ibidem. Ira conſilio contraria.

Bias verò olim dixit, Conſilio maximè contraria eſſe feſtinantiam & iram. Philoſophi huius ſententiam adaptando, dico Sacerdotem cælitus deſtinatum ad alijs conſulendum, nihil ita deteſtari debere quàm feſtinantiam & iracundiam. Ecquod enim animam iracundam, quæque omnia temerè & inconſultò aggreditur, ſubire ſalutare conſilium poteſt?

Lib de repub.

Hinc etiam dixit Plato, *Nihil tam contrarium eſſe reipublicæ, quàm iræ cõmotionem, & impetum furoris in ciuibus.* Quod Philoſophus ille de rebuspublicis, ipſe mihi potiori iure de Eccleſijs dicere poſſe videor; nihilque in Chriſtianitate reperiri deterius & exitioſius, quàm fidelium iracundiam & cholericas Sacerdotum paſſiones.

In opuſc. Quidquid ab irato fit, non bene ſuccedit.

Quæcumque, ait Plutarchus, *ira commoti faciunt homines, ea neceſſum eſt cæca ſint & imprudentia, & omninò errata.* Eidem accedens, dico

Religio-

Religioſos paſſionibus ſuis imperare debere, & iram comprimere, quidquid enim, durante hac paſſione fit, errori obnoxium eſſe, imprudentiam & mentis cæcitatem redolere.

Qui ſe, ait idem, *vnà cum ædibus incendunt, omnia intus tumultu complent, vt nec videre poſſint, nec deſpicere quid ſit vtile; ſic ira commotus animus.* Ex hac comparatione inferre licet, Eccleſiaſticum, iracundia æſtuantem, tanto in tumultu agere, itáque perturbari, vt quid ſibi vtile, quid expediens ſit, videre nequeat. *Ibid.*

Idem quoque aliam aliàs ſimilitudinem attulit, *Vt per nebulam corpora, ſic per iracundiam res maiores videntur.* Egregia ſententia, qua docemur, Sacerdotem iratum, ita omnes animæ facultates perturbatas habere, vt minima quæque magna & enormia videantur, è muſcis elephantos, è gutta oceanum, è nihilo miraculum conſtituat.

Dixit Ariſtoteles, *iracundia eſt perturbatio immanis affectione, dura & violenta potentia, cædium cauſa, calamitatum ſocia, pecuniarum pernicies, adhæc perditionis origo.* Sacerdos qui ſublimi huic Philoſophiæ ſtuduerit, cauebit ſibi hauddubiè, ne in hanc paſſionem incidat; nam ita ſibi capitique ſuo damnationem accerſeret & ruinam omnibus. Iracundia perditionis initium.

Ante hos Ethnicos dixerat iam olim Sapiens, Iram & furorem eſſe execrabilia. Cùm hunc in modum Spiritus ſanctus locutus ſit, Sacerdos & Religioſus tetras has paſſiones, velut execrabiles & deteſtandas fugiant. *Eccl. 27.*

Inter Prouerbia Salomonis etiam ſcriptum, *Qui ad indignandum facilis eſt, erit ad peccandum procliuior.* Triſte præſagium iracundos ac præ- *Prou. 29.*

ſertim Sacerdotes alijs etiã vitijs obnoxios eſſe.

Tit. 1. Vas electionis Paulus Epiſcopi perfectiones & requiſita recenſens, ait, eum nec vinolentum, nec iracundum eſſe debere. Quod ille in Epiſcopo requiſiuit, equidem Sacerdotibus non minus neceſſarium eſſe credo, dicoq; iracundiam illos præ ceteris deteſtari debere.

Iac. 1. Ad hominis cuiuslibet perfectionem tria requiri docebat Iacobus Apoſtolus, *Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus ad loquẽdũ, & tardus ad iram.* Quod ad omniũ perfectionem Chriſtianorũ ille putabat neceſſariũ, ipſe Sacerdotibus præ alijs neceſſarium puto, nihilque eſſe quod eos perfectiores reddat, quã audire multa, loqui quã pauciſſima, & nũquã iraſci.

Serm. 36. ad fratr. Eremi. Scripſit Auguſtinus, *Sacerdoti non licet percutere ſeruos, non occidere, nõ iracundiam portare;* nam Dominum ipſe habet humilem, & miſericordia plenum, hodie verò longè ſecus accidit, dum Sacerdotes plurimi, in ſeruos violentis ſæuiunt verberibus, & alloqui vix illos, quin excandeſcant, omnia tumultu compleant: adeò vt furiæ quædam infernales videantur.

Sacerdoti iracundiam portare non licet.

Idem eodem loco dixit, *Nihil fædius, nihil damnoſius, nihil leuius, nihil turpius in paſtore furioſitate.* Sanctus hic Præſul nonniſi de Paſtoribus & Prælatis agebat, ipſe verò dico, nihil turpius, nihil fœdiusque eſſe omni Sacerdote iracundiæ ſubiecto, exæſtuante, & præ furore excandeſcẽte, fumoſque & flammã eiaculãte.

Nihil turpius in paſtore, quã ira.

Collat. 16. c. 7. Hinc etiam dicebat pius Caſſianus, quemadmodum nihil eſt præponendũ charitati, nihil è contrariò eſſe furori vel iracũdię poſtponendũ, imo & omnia negligẽda, quãuis alioquin vtilia videãtur, ne furioſæ huic paſſioni locus concedatur.

Omnia iracundiæ pręferẽda.

Doce-

Docere igitur Sacerdotes vult, quod quemadmodum caritas magna quædam virtus, ita ira non minus ſit vitium: quæ vt euitetur, omnium potius iactura facienda.

CAPVT X.

Sacerdotes nę ſint lubrici aut carnales.

Sacerdotes meretricias domos fugiant.

F*Auus diſtillans*, ait in Prouerbijs Salomon, *labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius, nouiſſima autem illius amara quaſi abſinthium, & acuta quaſi gladius biceps. Longè fac ab ea vitã tuã, & ne appropinques foribus domus eius.* Docere Spiritus ſanctus omnes hic Sacerdotes voluit, quantũ meretrix malũ ac perniciẽ ſecũ trahat, cuius labia & vultus voluptatẽ, delicias, ac blanditias præferre videtur; finis verò nonniſi amaritudinẽ, fel & acredinẽ includit: qui ſi ſibi bene conſultũ velint, procul ab hoc vitio recedere ac fugere debent, imò numquam limen vel oſtium lupanaris accedere.

Deſcriptio pellacis mulieris. *Eccle. 7.*

Inueni, inquit Eccleſiaſtes, *amariorem morte mulierem, quæ laqueus viatorum eſt, & ſagena cor eius, vincula ſunt manus illius. Qui placet Deo, effugiet illam, qui autem peccator eſt, capietur ab illa &c.* Cælitus hic docentur Sacerdotes, quàm noxia & peſtilens ſit mulierum cõſortium, cũ laqueus ſit, quo vitæ huius venatores capiuntur; cùm cor earum rete & verriculum, quod omnia quæ hoc in mundo continentur concludit; cùm brachia & amplexus illarum vincula & catenæ, quæ miſellos illigant & conſtringunt. ſoli Dei amici hoc diluuio eripiuntur, peccatores verò capiuntur & ineſcantur.

Conſulit etiam Eccleſiaſticus, *In medio mulierum noli commorari, de veſtimentis enim eius procedit tinea, & à muliere iniquitas viri.* Docet hic Eccleſiaſticus Sacerdotes, ne mulierum frequentent commercia, quod familiaritates illæ hominum mores corrumpant, & præſertim Sacerdotum.

Eccl. 24.

Mulier iniqua virum perdit.

Epheſ. 5.

Apoſtolus Epheſijs ſcribens ita ait, *Fornicatio autem & omnis immunditia nec nominetur in vobis, ſicut decet ſanctos.* Inſignis hæc doctrina non tam Epheſios, quàm omnes in genere Sacerdotes reſpiciebat: tanta quippe morum illorum honeſtas ſit oportet, nulla vt lubricitatis fornicationiſq; apud eos fiat mentio, imò ne eorum quidem quæ indirectè ad laſciuiam tendunt; ita quippe ſanctos & viros pietatem profitentes decet caſtitas.

Ephes. 5.

Decretum aduerſus fornicatores.

Magnus, ille dæmonum Iudex & gentium Doctor Paulus, decreta & ſentẽtias proferens, vnum in fornicatores & laſciuos protulit, quo eos cælo & Chriſti hæreditate excluſit, *Omnis fornicator aut immundus non habet hæreditatem in regno Chriſti & Dei.* Decretum hoc improbos Sacerdotes comprehendit, qui ob lubricitatem & vitam laſciuam cælo priuati ſunt, & beatitudine cæleſti excluſi.

Fornicatio graue peccatum.

Prou. 2.

In Prouerbijs de meretrice agens Salomon ait, *Inclinata eſt enim ad mortem domus eius, & ad inferos ſemitæ ipſius, omnes qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur.* Dicere vult fornicationem peccatum graue & enorme eſſe, quod animas inferno mancipat; & Sacerdotes qui illius ſe reos conſtituunt, ſalutis ſuæ naufragium incurrere, & labyrinthum ingredi, è quo numquam egredi poſſent.

In pri-

In prima ad Corinthios ita loquitur Apoſtolus, *Neſcitis quia corpora noſtra, membra ſunt Chriſti, Tollens ergo membra Chriſti, faciam membra meretricis? abſit. an neſcitis quoniam qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur. Qui autem adhæret Domino, vnus Spiritus eſt.* Per ſublimem hanc Philoſophiam docere Sacerdotes volebat quàm grauia Sacerdotum peccata forent, ac præſertim cùm fornicantur; eo quòd qui feminæ ſe commiſcet, vnum cum ea corpus efficiatur, ac proinde corporis Dominici particeps eſſe nequeat: vt & è contrario, qui verè Deo vnitus eſt, idem cum eo efficitur Spiritus, atque hoc peccatum remis veliſq; fugit & deteſtatur. *1. Cor. 6.*

Dicere ſolebat Ambroſius lubricitatem, libidinem & fornicationẽ eſſe naturę tyrannum, hominum tortorem, vitiorum omnium fomitem, ſæuum criminum ſtimulum, & inimicum inquietiſſimum, qui numquam manere quietum patitur affectum, qui nocte feruet, die anhelat. Infelix igitur ille Sacerdos eſt, huic qui deditus eſt vitio, quandoquidem tyranno ſe tradit, qui illum exagitet, tortori qui torqueat & cruciet, ſtimulo qui pungat, & crudeli inimico, qui noctu diuq; illum affligat ac diuexet. *Lib. de Abel & Cain.* Libido naturæ tyrannus.

De eadem quoque re alibi agens ait, *Luxurioſa, vt furioſa domina, exagitat, vrit, accendit, merito propterea ab omnibus fugienda.* Inſipiens Sacerdos ille eſt, qui tam atroci crudelique Dominæ ſe in ſeruum tradit, quæ animas perpetuò cruciat, torquet & exagitat. *Lib. de fuga ſecul.*

Meretrix, inquit Boëtius *nouaria, eſt inferni ianua, via iniquitatis, ſcorpionis percuſſio, viſcarium ſcelerum, puteus interitus.* Ex magni huius Philoſophi mente Sacerdos qui meretricem *De ſcholaſt. diſcip.* Meretrix inferni ia-

accedit, inferni ianuam adit, viam iniquitatis ingreditur, ſerpentum morſui ſe exponit, & in ærumnarum ſe puteum immergit.

Lib. de doct. Chriſt. Libido Dei aduerſaria.

Luxuria, ait magnus Auguſtinus, *eſt inimica* Deo, *inimica virtutibus, perdit omnem ſubſtantiam, & ad præſens voluptate deliniens, futuram non ſinit paupertatem cogitare.* Dicere vult, virum Eccleſiaſticum, ſi hoc in vitium præceps ruat, Dei ſe inimicum conſtituere, omnis virtutis ac probitatis aduerſarium, omniumque bonorum operum diſſipatorem, & vitæ huius caducæ bonis inhærentem fallacibus, alterius miſeriam inopiamque non aduertere.

In Epiſt. Libido ignis infernalis.

Meritò proinde, exclamat Hieronymus, O *ignis infernalis luxuria! cuius materia gelu, cuius flamma ſuperbia, cuius ſcintillæ praua colloquia, cuius fumus infamia, cuius cinis immunditia, cuius finis damnatio perpetua*, &c. Dicere porrò exclamatio hæc vult, luxuriam ignem diabolicum eſſe, cuius fomites, flabra, ſufflabellationes ſunt ſuperbia, ingluuies & colloquia: à quo ſi aduri ſe patiantur Sacerdotes, præter infamiam, ignominiam, ſordes & cruciatus ſempiternos nihil exſpectent.

Libido ſenibus probroſa.

Scripſit in Officijs Cicero, *Luxuria verò cùm omni ætati ſit turpis, tum maximè ſenibus eſt fœdiſſima.* Conceptum illius meo adaptans propoſito, dico quod ſi infame peccatum libido eſt, omne hominum genus quàm maximè dedeceat, Sacerdotes & Religioſos qui in ſcriptura presbyteri dicuntur, præ ceteris hominibus dedecere.

Lib. 1. Offic.

Atque etiam, ait idem author, *ſi conſiderare velimus, quæ ſit in natura hominis excellentia & dignitas, intelligemus quàm ſit turpe diffluere luxuria.*

xuria, & delicias carnales conſectari; è contra verò quàm honeſtum ſit appetitus refrenare, mediocritatem ſectari, & continentiam. Oratoris huius ſententiam materiæ meæ adaptans dico, Sacerdotem ſi vel parùm dignitatem & excellentiam muneris, ad quod vocatus eſt, conſiderare voluerit, viſurum quamprimùm, quàm turpe, infame ac fædum ſit, luxuriam ſectari, & carnalibus voluptatibus indulgere; è contra verò quàm honeſtum, pulchrum & egregium, ſobrium eſſe, & inuiolabilem caſtitatem tueri.

Poſt ethnicum hunc Oratorem alius quidam ſcriptor Chriſtianus & fidelis, peccati huius horrorem deteſtatus exclamat. *O extrema libidinis turpitudo! quæ non ſolùm mentem effeminat, ſed corpus eneruat; quæ non animam modò inquinat, ſed hominem etiam inquinat & corpus.* Chriſtianæ hæ exclamationes docent nos, Sacerdotes, quo horrore proſequi debeamus libidinem, cùm adeò turpe & fædum peccatū ſit, vt omnē animæ venuſtatem deturpando, omne ſimul corporis decus & pulchritudinē auferat. *Hugo.*

Benè proinde mea ſententia ſcripſit Gregorius Pontifex, *Qualibet alia fiant bona opera, ſi luxuriæ ſcelus non abluitur, immenſitate huius criminis obruuntur.* Dicere, quantùm quidem colligere poſſum, vult, Sacerdotes quæcumque etiam bona virtuteſque habuerint, ſi hoc vitiò vel aliquatenus infecti ſint, ab illius magnitudine cetera adobrui, omnemque ſuum perdere meritum ac valorem.

Primo Regū lib. ſcriptū eſt, filios Heli Sacerdotis Deū neſcijſſe, nec quæ muneris ſui forent ſatis perſpecta habuiſſe, & peccata eorū enormia ſacrilegia fuiſſe. *Porrò filij Heli filij Belial,* 1. Reg. 2.

neſcientes Dominum, neque officium Sacerdotum, &c. Idem omnino de concubinarijs Sacerdotibus dici poteſt & Religioſis diſſolutis. Deum ſcilicet neſcire, neu quæ officij ſui partes ſunt, ſatis intelligere, & filios Belial eſſe, & peccata eorum magna valdè & enormia.

Sacerdotes concubinarij ſimiles filijs Heli.

Dauid Propheta cum probè perſpectum haberet, cur tot in mundo peccata inualeſcerent, & abominationibus ſcaterent omnia, vnicam illorum eſſe dicebat cauſam, quod crederent impij nullum qui delicta caſtigaret, eſſe Deum: *Dixit inſipiens in corde ſuo, Non eſt Deus; ideo corrupti & abominabiles facti ſunt in iniquitatibus. omnes declinauerunt, ſimul & inutiles facti ſunt.* Sacerdotes profectò, quod omnem mundo iuſtitiam & vindictam diuinam proſcribere & eliminare videantur, diuinaque iudicia non perhorreſcant, ideo plenis habenis in omne vitiorum genus feruntur, & ſceleratam vitam ducunt.

Pſal. 13.

Suadet ſcriptura vt vota promiſſioneſque quantocyus compleamus, & quæ Deo promiſimus, quamprimum ſoluamus; nihil enim eſſe quod magis Deo *diſpliceat*, quàm *ſtultam & infidelem promiſſionem* Quod verò votum infidelius & vanius, quàm improborũ Sacerdotum, dum quam Deo vouerunt caſtitatem & quidem ſollenni voto confirmatam, non ſeruant?

Eccli. 5. Sacerdos quod facit votum negligit.

Mundos eſſe oportet illos, ait Iſaias, *qui portant vaſa Domini.* Sacerdotes profectò ſunt, qui Domini vaſa geſtant, id eſt, Sacramenta, quæ vaſa ſunt gratiæ, adminiſtrant, & ad quos rerum ſacrarum tractatio ſpectat; ideo mundi ſint oportet & caſti, ſi quis vllus in mundo.

Iſai. 52. Sacerdotes mundi ſint.

Orauit olim Dauid. *Quid mihi eſt in cælo, & te quid volui ſuper terram? Defecit caro mea & cor meum Deus cordis mei, & pars Deus in æternum.* Idem repetat pius ac fidelis Sacerdos, nihilque præter ſuum in cælo terraue deſideret Deum, eumque velut Deum cordis ſui habeat, atque illi omnes animæ facultates & cor ipſum tradat; ille verò aliud quid ſpirat, nec Deum vt cordis ſui cuſtodem habet, qui Venerem impuram ſectatur; feminina quæritat commercia, libidinem ac fornicationem ſequitur. *Pſal. 72.*

Spiritus ſanctus peccatorem olim per Pſalmiſtam coarguens, ait, *Quare enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum, tu verè odiſti diſciplinam? &c. ſi videbas furem currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas.* Sacerdotes nefarios reprehenſio hæc ſpectat inprimis; illi ſiquidem ſunt, qui omnem diſciplinam odio proſequuntur, quique cum adulteris portionem ſuam ponunt; cùm fornicationem confectantur, & concubinatum frequentant: erubeſcere deberent, quòd peccatum ſequantur, cùm alios ad virtutem exſtimulare ad illos incumbat. *Pſal. 49.*

Sacerdotes legis Moſaicę, quãuis minoris momenti ſacrificijs diſtinerẽtur, quã ipſũ vnicũ & ſolũ nouæ legis ſacrificiũ, multis tamen expiationibus ſeſe præparare & in anno vicis ſuæ in tẽplo habitare iubebantur, ne cũ vxoribus carnaliter miſcerẽtur. Quãto magis ſe emũdare & expiare Sacerdotes nouę legis par eſt, qui quotidie magnũ & venerandũ miſſę ſacrificiũ offerũt; ſi vero illis inhibitũ erat domũ adire, & vxorũ commercio vti, hoſce multò potius nefas & illi- *Innocent. 1 Epiſt. 3. ad Exuperium, & ponitur in decret. diſt. 82.*

illicitum erit, domos ſuſpectas adire & laſciuarum muliercularum commercia ſectari.

1.Reg.21. Dauid Saulis perſecutionem fugiens, & in vrbem Nobe concedens, Achimelech Sacerdotem acceſſit & panem petijt, tum ſibi tum ſocijs: ſed ait Sacerdos alios ſe non habere quàm panes ſanctos. Quamobrem petijt, *Si mundi ſunt pueri maximè à mulieribus?* Si Sacerdotis Iudaici iudicio nemo panem illum figurantem comedere potuit, niſi qui mundus & ſanctus foret, imò & ab vxorio amplexu liber; illi ne altare accedere audebunt panem Angelicum manducaturi, tamque diuinum ac ſanctum Sacramentum adminiſtraturi, qui quotidie lupanaria & meretrices frequentant?

Sancti panes nonniſi à mundis comeduntur.

Exod.19. Moſes cùm montem Sinai conſcenſurus eſſet, populo mandauit, ſeſe vt ſanctificaret, veſtimenta ablueret, & ab vxoribus abſtineret, *Cumq; lauiſſent veſtimenta ſua, ait ad eos, Eſtote parati in diem tertium, & ne appropinquetis vxoribus veſtris.* Si ad montem conſcendendum tanta fuit puritas neceſſaria, quo Sacerdotes animo ad montem illum altaris accedere poſt laſciua illa oſcula, poſt ſacrilegos amplexus, impura illa contubernia, ac diuinum illud, cæleſte & incomprehenſibile Sacramentum, ore polluto, corde immundo, & anima inquinata recipere præſument?

Hom. 60. ad pop. Ant. *Quo non puriorem eſſe oportet, ta'i fruentem ſacrificio? quo ſolari radio ſplendidiorem manum carnem hanc diuidentem, os illud igne ſpirituali repletum, & linguam illam, pretioſo illo ſanguine cruentatam?* Hęc Chryſoſtomus. Si ſanctus hic Pater, manus, os & linguam Sacerdotũ, qui ſacrũ IeſuChriſti corpus tractant, comedunt ac recipi-

recipiũt, ſolaribus radiis nitidiores eſſe voluit; quãtò purior ac mũdior anima illi⁹ ſit oportet? Cogita, ait eodem loco Chryſoſtomus, *Sacerdos, quali ſis inſignitus honore, quali menſa fruaris, quod Angeli videntes horreſcunt, nec liberè audent intueri, hoc nos paſcimus, hoc nos viuimus, & vnum corpus & vna caro cum Chriſto efficimur.* Diuinum & luculentum argumentum, quo efficere vult, ſi Angeli, quorum tanta ſanctitas, venerabile hoc Sacramentum Euchariſticum ne intueri quidem audent; Sacerdotes qui ipſum manibus tractant, eodem viuunt & paſcuntur, & diuinitati vniti ſunt, Spiritibus illis cœleſtibus multò eſſe puriores ac mundiores debere.

Sacerdotes enutriuntur eo quod Angeli vidẽt.

Scriptum eſt apud Sapientem, *Non intrabit animam maleuolam ſapientia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis.* Iuxta diuinum hoc oraculum perfectè credẽdũ, nefarios Sacerdotes, quorum anima ſimul & corpus peccatis inquinata ſunt, ſanctũ hoc Sacramentũ, quod æternã ſapientiam in ſe includit, vt recipiãt indignos eſſe.

Sacerdotes improbi æterna indigni ſapientia. *Sap.* 1.

Scripſit etiam Eccleſiaſticus, *dona iniquorum non probat Dominus, neque reſpicit in oblationes iniquorum, nec in multitudine ſacrificiorum eorum propitiatur peccatis.* E quo colligitur Deum Sacerdotes & religioſos qui carnaliter viuũt, votaque ſua peſſundant, negligere, eorum orationes cõtẽnere, imo nec illorũ ſacrificiis placari.

Eccleſ 34

Maledicto eos olim Dominus dignos cẽſuit, qui aliis ſcandalo forent: quare ait, *Væ homini illi per quem ſcandalum venit,* &c. *Qui ſcandalizauerit vnum de puſillis iſtis, expedit ei vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris.* Vos verò Sacerdotes qui immunditia & ſordibus

Qui ſcandalum dant à D maledicti *Matth.* 18.

veſtris

veſtris Chriſtianis omnibus ſcādalo eſt 15, certi eſtote, à Deo vos maledicendos, multoque vobis ſatiùs fore, ſi lapidem molarem ad collum habentes in profundum demergeremini oceanum.

Pſal.49. Per Pſalmographi os olim Spiritus ſanctus loquens, de peccatoribus expoſtulans dixit. *Aduerſus filium matris tuæ ponebas ſcandalum, hæc feciſti & tacui.* Directè hoc de Sacerdotibus intelligendum eſt, illi quippe diſſolutionibus, lubricitate & fornicatione ſua fratrē ſuum Chriſtianum, adeoque omnes ſanctæ matris Eccleſiæ filios ſcandalizant.

Pſal.72. Deus fornicatores & laſciuos deſtruet. *2.Reg,8.* Magnus ille Iſraelis rex Dauid de peccantium ruina vaticinatus, hunc in modum locutus eſt, *Quia ecce qui elongant ſe à te peribunt, perdiſti omnes qui fornicantur abs te,* id eſt, qui à ſancto cultu tuo recedunt, quò fornicationi & impudicitiæ ſe dedant. De Sacerdotibus intelligi hæc Prophetia debet, ac de iis præſertim, qui tergum Deo obuertentes, eiuſque ſanctum obſequium derelinquentes, ſenſualibus ac carnalibus cupiditatibus habenas laxant qui omnes hauddubiè malum exitum conſequentur, ac tādem aliquando vindicem Dei manum ſentient, dignamque maleficiis ſceleribusque pœnam luent.

Si Ozæ temeritatem olim Deus, quod arcam Domini labantem ſuſtineret, eam graui dignam cēſuit ſupplicio, vt vitam perdiderit. *Iratuſq; eſt indignatione Dominus contra Ozam, & percuſſit eum ſuper temeritate, qui mortuus eſt ibi iuxta arcam.* Quanto potiùs caſtigari meretur temeritas, impudentia inquam Sacerdotum, qui variis Deum ſceleribus offendentes, Miſſam celebrare, ac

Sacerdotū nefariorū temeritas cum Ozæ temeritate collata.

re, ac poſt tot laſciuias & turpitudines, corde, ore, corpore, & anima impudica non iam arcam, ſed verum Ieſu Chriſti corpus, tangere, & Sacramenta in illius Eccleſia adminiſtrare præſumunt?

Non parua vobis (alloquitur Sacerdotes Chryſoſtomus) *imminet vltio, ſi quẽ cuiuſpiã conſciũ nequitiæ, huius menſæ participem eſſe concedatis, ſanguis eius de manibus veſtris exquiretur.* Si verò puniri Sacerdotes merentur, quòd aliquem ſceleris reum, ad Sacroſanctam Euchariſtiã admittant; ipſi annon grauiùs caſtigandi ſi penitus immundi & inquinati & variis oppleti criminibus ad altare accedere, & horrendum miſſæ ſacrificium celebrare audeant? *Hom. 60. ad populum.*

Ait in prima ad Corinthios Apoſtolus, *Qui autem manducat & bibit indignè, iudicium ſibi manducat.* O verba terribilia, vera tamen! quæ docent Sacerdotes carnales & concubinarios, qui adeò indignè Miſſæ ſacrificium celebrant, iudicium, mortem ſibi & damnationem celebrando arceſſere, reoſque corporis & ſanguinis Dominici conſtitui, & tandem aliquando velut perfidos & proditores, Iudæ inſtar damnandos. *1. Cor. 11.* Sacerdotes indignè celebrantes, iudicium ſuum celebrant.

Laſciuiam ac libidinem Sacerdotum ita ſemper Eccleſia deteſtata eſt & abhorruit, pluribus vt in locis decreuerit quòd, *Qui poſt acceptum ſacrum ordinem, lapſus in peccatum fuerit carnis, ſacro ordine ita careat, vt ad altaris miniſterium vlteriùs non accedat.* Colligite hinc laſciui ac concubinarij Sacerdotes, vos ſi ſummo vobiſcum iure ageretur, degradari ob vitæ ſcandala, & à Miſſæ ſacrificio priuari debere. *Gra. diſt. 50. c. Peruenit.*

Concilium verò Aurebianenſe longè grauius in eoſdem decretum tulit, *Si quis clericus adulte-* Sacerdos adulterij conuictus monaſterio includatur.

Diſt. 81. c. eod. *dulteraſſe aut confeſſus aut conuictus fuerit, depoſitus ab officio, communione conceſſa, in monaſterio toto vitæ ſuæ tempore detrudatur.* Vtinam decretum hoc hodie in vſu foret, quot pænitentes cernere eſſet, quot monaſteria repleta, quot pænitentias, quot Sacerdotes huius criminis reos! ſed quæ temporũ noſtrorum calamitas! exſibilatur hic canon, liberè omnes in laſciuiam ruunt; & commune iã vitiũ eſt Sacerdotũ laſciuia!

Seſſ. 25. c. 14. de cohabi. Cler. & mul. *Quàm turpe*, ait Concilium Tridentinum, *ac clericorum nomine indignum, in impudicitiæ ſordibus immundoq́; concubinatu verſari.* Et ſane nihil fœdius, nihil turpius, quàm clericos laſciuè viuere, meretrices frequentare, & illicito concubitu domum ſuam polluere, quod nomine & dignitate quam præferunt, eſt indigniſſimum.

Turpe eſt Sacerdotem eſſe impudicũ

Excommunicatur. Seſſ. 25. c. 14. de cohab. cler. & mul. c. 2. & 3. de ſent. excom. c. Si concubinæ. Porrò tanta ſceleris huius eſt abominatio, vt magnum hoc & generale concilium in illius caſtigationem decreuerit, vt, ſi Eccleſiaſticus concubinatus conuictus fuerit, & poſt amicas & ſalutares exhortationes, à peccato non receſſerit, omni mox officio & beneficio priuetur, & ſimul honore & loco inter ceteros indignus iudicetur; &, ſi nec his pœnis reſipuerit, & ſcandaloſas mulierculas à ſe dimittere aut repudiare noluerit, excommunicationis gladio puniatur, & à numero fidelium excludatur. O diuina decreta, ô leges egregiæ! cur verò hodierna die abrogatæ videmini? cur vſus inoleuit? ſane ſi hodie obſeruaremini, quot beneficia vacarent, quàm multi inhabiles, quot Sacerdotes irregulares conſpicerentur; quot item Eccleſiaſtici excommunicati? Quamobrem Sacerdotes vitam in meliùs commutate, abominationes

has

has relinquite & excommunicationis fulmina perhorreſcite. Diſt. 32. c. eod. & diſt. 81. c. ſi qui ſunt.

Adhæc canones prohibent ſimul & magnus Pontifex Nicolaus, *Nullus vt Miſſam audiat preſbyteri, quem ſcit concubinam indubitanter habere.* Magnum igitur & graue illorum peccatum eſt, cum ne concubinarij quidem Sacerdotis Miſſam audire liceat. Sacerdotis concubinarij miſſam nemini audire licet

Non ſolum Sacerdotes, (ait Ioannes Driedo S. T. Doctor) *qui Sacramenta indignè tractant, iram Dei ſuper ſe prouocant, ſed omnes qui ipſis indignè celebrantibus quodammodo communicant.* Dicere vult Sacerdotes peccata veſtra enormia & grauia eſſe, cùm non ſolùm, quòd poſt nefarios & illicitos amplexus celebretis, Deum offendatis, ſed alios etiã qui officio veſtro adſtant, peccato inuoluatis & vt Deum offendant, in cauſa eſtis. *De l. chriſt. l. c. 11. Greg. 7. diſt. 81. c. eod.*

Si qui ſunt presbyteri, ait magnus Papa Gregorius, *qui in crimine fornicationis iaceant, interdicimus eis ex parte Dei omnipotentis & ſancti Petri auctoritate introitum Eccleſiæ, vſque dum pœniteant.* Sententias has & decreta videant Sacerdotes lubrici, ſibiq; perſuadeant, Deũ ſi in peccato progrediantur, de peccato vindictam ſumpturum, & in peccati deteſtationem Eccleſiæ ſuæ introitu illos interdicere. Sacerdotes fornicantes Eccleſia arceantur.

Idem quoque ex parte Dei omnipotentis, & Apoſtolicæ ſedis authoritate decernit, *Si quis verò in peccato ſuo perſeuerare maluerit, nullus veſtrum eorum præſumat audire officium: quia benedictio eorum vertetur in maledictionem.* O verba horrenda ac terribilia, hic aures & animos aduertite Sacerdotes, quamprimùm ab hoc vitę dedecore & impudicitia recedite, vitiis his valedicite, laſciuię valedicite, *ibid.*

concu-

concubinas dimittite, ſordes haſce deſerite, horrorem peccati veſtri relinquite,& cogitate vos, quãdiu hoc in ſtatu verſamini, Dei inimicos exiſtere, ab officio ſuſpenſos & interdictos, & quidquid demum agitis aut dicitis, Deo diſplicere & hominibus ſcandalum afferre, benedictiones quoque & preces in maledictiones & vitia conuerti.

CAPVT XI.

Sacerdotes à iuramento abſtineant.

Blaſphemos puniuit Nabuchodonoſor.

BAbyloniorum Rex Nabuchodonoſor, viſo, Danielem inuiolatum & ſoſpitem lacu leonum egreſſum eſſe, veri Dei numen agnoſcens, edictum quiddam promulgauit, vt quicunque Deo Sidrach, Miſach & Abdenago malediceret, morti traderetur, & domus illius ſolo æquaretur, *A me ergo poſitum eſt hoc decretum, vt omnis populus, tribus & lingua quæcunq; locuta fuerint blaſphemiam contra Deum Sidrach, Miſach & Abdenago, diſpereat, & domus eius vaſtetur.* Sexcentæ leges ſunt tum humanæ tum diuinæ, quæ omnes quicunque eumdem Deum blaſphemauerint, & ſanctum eius nomen in vanum aſſumpſerit, etiam ſi Sacerdos ſit, morti tradunt, & animas illorum damnationi immergunt.

Dan. 3.

Quin & in Leuitico regium ac diuinum decretum de blaſphemis legere eſt, *Qui blaſphemauerit nomen Domini, morte moriatur.* Decretum hoc cæleſte Sacerdotes imprimis ſpectat qui ſi per Dei nomen iurare temere præſumpſerint, reipſa & iure morti perpetuæ, addicendi ſunt.

Blaſphemus morte afficitur.

Leuit. 24.

De

Deus quoque Chore, Dathanis & eorum ſequacium ſupplicij & caſtigationis rationem reddens, aliam non dedit quàm quòd aduerſus ſe blaſphemi exſtitiſſent: *Sin autem nouam rem fecerit Dominus, vt aperiens terra os ſuum deglutiat eos, & omnia quæ ad illos pertinent, deſcenderintque viuentes in infernum, ſcietis quod blaſphemauerint Dominum.* Rationem hanc ipſe vſurpans dico, metuere omnes, & imprimis Sacerdotes, debere, ne terra furorem induens, quamprimum illos deuoret, cum aduerſus diuinam maieſtatem blaſphemias eructant. *Num. 16.*

Dauid cum atrox hoc peccatum admiſiſſet, & Propheta illud ipſum ob oculos ei poneret, imprimis ob blaſphemiam cuius cauſa fuerat, illum corripuit, *Quoniam blaſphemare feciſti nomen Domini.* Vos verò Sacerdotes qui reges eſtis, hoc exemplo diſcite, Deum iraſci, voſque punitione dignos non modò cum per Dei nomen iuratis, ſed in cauſa etiam eſtis, vt alij ipſum blaſphement. *2. Reg. 1.* Correptus Dauid quòd blaſphimiæ eſſet cauſa.

Non vſurpabis, ait in Deuteronomio Deus, *nomen Domini Dei tui fruſtra, quia non erit impunitus qui ſuper re vana nomen eius aſſumpſerit.* Sacerdotes qui præceptum hoc tranſgrediũtur, & omni momento Dei nomen abiurant & maledicunt, perſuadere ſibi debent, non impunè ſe habituros, & tandem aliquando inſolentiam ſuam caſtigandam. *Deut 5.* Blaſphemiam vetat Deus.

Hac de re agens Salomon, velut paræneticè dixit, *Iurationi non aſſueſcas os tuũ, multi enim caſus in illa.* Vobis hoc prælegitur ac præſcribitur Sacerdotes; quamobrem cauete ne os veſtrum blaſphemiæ & iuramento execratorio aſſueſcatis, quòd noxia quędã & nefaria cõſuetudo ſit. Conſuetudo iurandi noxia. *Eccli. 28.*

Tobias ad extremum vitæ cùm veniſſet, De
Tob. 13. gratias agens eiuſq; laudem & gloriam depra
Blaſphe- dicans, ait, *Maledicti erúnt qui contempſerint*
mus à Deo *& condemnati erunt omnes qui blaſphemauerint*
condem- *te.* Sancti huius viri monita auſcultate Sace
nabitur. dotes ac Religioſi, & cogitate, quando Deu
contemnitis, maledictionem vos mereri, &
eumdem blaſphemijs impetiueritis, iudiciu
& condemnationem.

Dixit olim Sapiens, *Vir multum iurans rep*
bitur iniquitate, & non diſcedet à domo ill
plaga. Oraculum certiſſimum iurantium
mos iniquitate complendas, & iniquitates
Eccli. 23. ab vltrice Dei manu puniendas, illiuſ
furorem & indignationem blaſphemar
um ſemper ceruicibus imminere; ſed imp
mis dum in Sacerdotibus ac religioſis repe
fuerint.

Iſai. 1. Hebræorum ingratitudinem exaggerans
Blaſphe. us per Iſaiam, hæc illis imprecatur mala;
mus male- *genti peccatrici, ſemini nequam, filijs ſceler*
dicit Deo. *dereliquerunt Dominum, blaſphemauerunt*
ctum Iſrael. Zelus ille Propheticus adue
ingratum & blaſphemum populum huiuſm
maledictiones detonans, oſtendit, Sacerd
illos verè ingratos eſſe qui iuramento aſſ
cunt, & à Deo maledici merere, cùm ſanc
eius nomen blaſphemant: Hæc ſcilicet pe
ta vix remittuntur, & grauia ſunt ve
maximè.

Ipſe etiam mundi redemptor Chriſtus
Matth. 8. ſtolos primos orbis Sacerdotes penitus iu
Chriſtus vetuit, & omnem blaſphemiam fugere
ſuos iurare cuit, *Dico autem vobis non iurare omnino.*
vetuit. ſtolorum exemplo cogitent Sacer
or

omnes, nefas eſſe iurare, idque præcepto & ore Chriſti, & quicumque præceptum hoc prætergreſſus fuerit, maieſtatem diuinam non parum offendere.

Ad hoc ipſum Chriſtianos omnes incitauit Apoſtolus Iacobus, *Ante omnia autem fratres mei, nolite iurare, neque per cælum, neque per terram* Beatus ille clericus, qui Apoſtolo credens, eiuſque obſecrationem vt præceptum accipiens, à iuramento abſtinet, nec cælum, terram, elementumúe inter loquendum vſurpat. Iac. 5.

Redemptor hominum Chriſtus, ea quæ hominem polluerent & inquinarent recenſens, blaſphemias inter alia ponit, dicẽs, *Homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falſa teſtimonia, blaſphemiæ; hæc ſunt quæ coinquinant hominem.* Inter omnia enim peccata, nullum eſt quod Sacerdotis honorem magis lædat, aut violet, quam iuramenta; nullum quoque quod polluat amplius quam blaſphemiæ. *Matth.* 15. *Mar.* 7. Blaſphemia hominem polluit.

Vidiſſe ſe Ioannes in Apocalypſi beſtiam aitẽ mari aſcendentem, cornibus decem & ſeptem capitibus inſtructam, & cui datum os loquens magna & blaſphemiam. Omnium interpretum & mei vnius etiam iudicio, beſtia hæc Antichriſtum denotabat vel diabolum; dicere porro myſterium vult, omnes omninò homines, & Sacerdotes imprimis, qui iuramento aſſueſcunt & blaſphemias aſſiduò eructant, in mundo hoc velut Antichriſtos & diabolos eſſe. *Apoc.* 13. Antichriſtus erit blaſphemus.

In tragœdia paſſionis Pontifex Caiphas Chriſtum vt blaſphemum, falsò tamen, coarguens mortẽ eũ digniſſimũ iudicauit, quã opinionem etiam populus ſecutus, communi eum ſen-

tentia morte afficiendum iudicarunt, *Blaſphe-*
Matth. 26. *mauit: quid vobis videtur? Reus eſt mortis.* Ex ini
qua hac Iudæorum ſententia colligo, & iuſt
pronuntio, omnem Sacerdotem, qui blaſphe
mus eſt, morte affici debere; ſi vero hominu
& Angelorum ſuffragia petenda ſunt, omn
quàm poſſunt maximè clamant, morte illu
plectendum & quidem ſempiterna.

In Actibus Apoſtolorum nullum adeò pr
gnans & graue in Stephano crimē Iudæi rep
rerunt, quam quod blaſphemaſſe illum adue
Act. 6. & 7. ſus Moyſem commenti ſint, *Tunc ſummiſeru*
viros, qui dicerēt, audiuiſſe ſe eū dicentē verba bl
phemiæ in Moyſem & Deū, &c. Falsò hæc ſanc
Martyri imponebantur, & nōniſi mera erat
lumnia; cauſa tamen erat bona, & digna ob c
morte plectendus eſſet. Ego quoque his ve
gijs inſiſtens dico, nullum in Sacerdote grau
& enormius reperiri aut cogitari crimen po
quàm ſi iuramenti, & blaſphemiæ aduer
Deum, Sanctos & creaturas prolatæ reus
conuincatur; atque idcirco meritò illum ac
ſandum: quorum ſi reus fuerit, morte dig
eſt, & viuus lapidibus obruendus.

Scribæ & Phariſæi cum Chriſtum loqu
tem audiuiſſent, & iuraſſe eum & blaſphem
Luc. 5. crederent, mirabantur, & dicebant, *Qu*
hic qui loquitur blaſphemias? Cum Sacerdo
execrantem, deteſtantem, blaſpheman
iurantemque audimus, meritò mirari & di
poſſumus, Quis eſt hic qui loquitur blaſ
Ira blaſphemiæ mater. mias? Anne Turca, Saracenus, Hæreticus,
tichriſtus, diabolus?

Paulus Epheſijs ſcribens ait, *Omnis amar*
Epheſ. 4. *& ira & indignatio & clamor & blaſphemia*

tur à vobis cum omni malitia. Glorioſus hic Apoſtolus, iram, indignationem & furorem hic prohibet, quòd fomes & incentiua iuramenti & blaſphemiæ ſint. Beatus autem Sacerdos eſt, qui nō indignatur, furit, bacchatur; ita enim fiet, vt non maledicat & blaſphemet, ira namque blaſphemiæ mater eſt.

Vidit olim Propheta quatuor per mare deſæuientes ventos, qui poſtquam varios motus & turbines excitaſſent, horrenda oceano monſtra & terribiles beſtiæ aſcenderunt, *Et ecce quatuor venti cæli pugnabant in mari magno, & quatuor beſtiæ grandes aſcendebant de mari diuerſæ inter ſe.* Quatuor illi digladiantes venti, quatuor paſſiones, quæ ſemper animam noſtram in mari mundi huius oppugnāt, deſignāt. Dicere porrò myſterium vult, quod, poſtquam paſſiones, ira, rabies, furor animam exagitarent, è cordis abyſſo inimicitiæ, odia, iniuriæ, indignationes, clamores & blaſphemię erumpent, quibus nulla terribiliora & tetriora in rerum natura fingi monſtra queunt. Ab his verò ventis cauete Sacerdotes, flammas exſtinguite, & huiuſmodi è mari veſtro monſtra non prorumpent, neu in Deum blaſphemi exiſtetis.

Poſt iram blaſphemia ſuccedit. *Dan. 7.*

Nunc autem, ait Apoſtolus, *deponite & vos, omnem iram, indignationem, malitiam, blaſphemiam, turpem ſermonem de ore veſtro.* Idem vobis occino Sacerdotes, & ſimul obſecro, vt iram & indignationem omnem deponatis, malitiam exuatis, turpiloquium vitetis, omneque iuramentum & blaſphemiam ore veſtro proſcribatis.

Ad blaſphemiæ fugam ſuos excitat Paulus. *Coloſſ. 3.*

Scripſit olim etiam Auguſtinus, tam proui-

illicitum erit, domos ſuſpectas adire & laſciuarum muliercularum commercia ſectari.

1.Reg.21. Dauid Saulis perſecutionem fugiens, & in vrbem Nobe concedens, Achimelech Sacerdotem acceſſit & panem petijt, tum ſibi tum ſocijs: ſed ait Sacerdos alios ſe non habere quàm panes ſanctos. Quamobrem petijt, *Si mundi ſunt pueri maximè à mulieribus?* Si Sacerdotis Iudaici iudicio nemo panem illum figurantem comedere potuit, niſi qui mundus & ſanctus foret, imò & ab vxorio amplexu liber; illi ne altare accedere audebunt panem Angelicum manducaturi, tamque diuinum ac ſanctum Sacramentum adminiſtraturi, qui quotidie lupanaria & meretrices frequentant?

Sancti panes nonniſi à mundis comeduntur.

Exod.19. Moſes cùm montem Sinai conſcenſurus eſſet, populo mandauit, ſeſe vt ſanctificaret, veſtimenta ablueret, & ab vxoribus abſtineret, *Cumq; lauiſſent veſtimenta ſua, ait ad eos, Eſtote parati in diem tertium, & ne appropinquetis vxoribus veſtris.* Si ad montem conſcendendum tanta fuit puritas neceſſaria, quo Sacerdotes animo ad montem illum altaris accedere poſt laſciua illa oſcula, poſt ſacrilegos amplexus, impura illa contubernia, ac diuinum illud, cæleſte & incomprehenſibile Sacramentum, ore polluto, corde immundo, & anima inquinata recipere præſument?

Hom. 60. ad pop. Ant. *Quo non puriorem eſſe oportet, tali fruentem ſacrificio? quo ſolari radio ſplendidiorem manum carnem hanc diuidentem, os illud igne ſpirituali repletum, & linguam illam, pretioſo illo ſanguine cruentatam?* Hęc Chryſoſtomus. Si ſanctus hic Pater, manus, os & linguam Sacerdotū, qui ſacrū IeſuChriſti corpus tractant, comedunt a-

recipi

recipiūt, ſolaribus radiis nitidiores eſſe voluit; quātò purior ac mūdior anima illi⁹ ſit oportet? *Cogita*, ait eodem loco Chryſoſtomus, *Sacerdos, quali ſis inſignitus honore, quali menſa fruaris, quod Angeli videntes horreſcunt, nec liberè audent intueri, hoc nos paſcimus, hoc nos viuimus, & vnum corpus & vna caro cùm Chriſto efficimur.* Diuinum & luculentum argumentum, quo efficere vult, ſi Angeli, quorum tanta ſanctitas, venerabile hoc Sacramentum Euchariſticum ne intueri quidem audent; Sacerdotes qui ipſum manibus tractant, eodem viuunt & paſcuntur, & diuinitati vniti ſunt, Spiritibus illis cælestibus multò eſſe puriores ac mundiores debere. Sacerdotes enutriuntur eo quod Angeli vidét. Sacerdotes improbi æterna indigni ſapientia.

Scriptum eſt apud Sapientem, *Non intrabit animam maleuolam ſapientia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis.* Iuxta diuinum hoc oraculum perfectè credēdū, nefarios Sacerdotes, quorum anima ſimul & corpus peccatis inquinata ſunt, ſanctū hoc Sacramentū, quod æternā ſapientiam in ſe includit, vt recipiāt indignos eſſe. Sap. 1.

Scripſit etiam Eccleſiaſticus, *dona iniquorum non probat Dominus, neque reſpicit in oblationes iniquorum, nec in multitudine ſacrificiorum eorum propitiatur peccatis.* E quo colligitur Deum Sacerdotes & religioſos qui carnaliter viuūt, votaque ſua peſſundant, negligere, eorum orationes cōtēnere, imo nec illorū ſacrificiis placari. Eccleſ. 34

Maledicto eos olim Dominus dignos cēſuit, qui aliis ſcandalo forent: quare ait, *Væ homini illi per quem ſcandalum venit*, &c. *Qui ſcandalizauerit vnum de puſillis iſtis, expedit ei vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris.* Vos verò Sacerdotes qui immunditia & ſordibus Qui ſcandalum dant à D maledicti Matth. 18.

veſtris

veſtris Chriſtianis omnibus ſcãdalo eſtis, certi eſtote, à Deo vos maledicendos, multoque vobis ſatiùs fore, ſi lapidem molarem ad collum habentes in profundum demergeremini oceanum.

Pſal. 49. Per Pſalmographi os olim Spiritus ſanctus loquens, de peccatoribus expoſtulans dixit. *Aduerſus filium matris tuæ ponebas ſcandalum, hæc feciſti & tacui.* Directè hoc de Sacerdotibus intelligendum eſt, illi quippe diſſolutionibus, lubricitate & fornicatione ſua fratrẽ ſuum Chriſtianum, adeoque omnes ſanctæ matris Eccleſiæ filios ſcandalizant.

Pſal. 72. Deus fornicatores & laſciuos deſtruet. 2. Reg. 8. Magnus ille Iſraelis rex Dauid de peccantium ruina vaticinatus, hunc in modum locutus eſt, *Quia ecce qui elongant ſe à te peribunt, perdidiſti omnes qui fornicantur abs te,* id eſt, qui à ſancto cultu tuo recedunt, quò fornicationi & impudicitiæ ſe dedant. De Sacerdotibus intelligi hæc Prophetia debet, ac de iis præſertim, qui tergum Deo obuertentes, eiuſque ſanctum obſequium derelinquentes, ſenſualibus ac carnalibus cupiditatibus habenas laxant qui omnes haudubiè malum exitum conſequentur, ac tãdem aliquando vindicem Dei manum ſentient, dignamque maleficiis ſceleribusque pænam luent.

Sacerdotũ nefariorũ temeritas cum Ozæ temeritate collata. Si Ozæ temeritatem olim Deus, quod arcam Domini labantem ſuſtineret, tam graui dignam cẽſuit ſupplicio, vt vitam perdiderit. *Iratuſq; eſt indignatione Dominus contra Ozam, & percuſſit eum ſuper temeritate, qui mortuus eſt ibi iuxta arcam.* Quanto potiùs caſtigari meretur temeritas, impudentia inquam Sacerdotum, qui variis Deum ſceleribus offendentes, Miſſam celebrare, a

re, a

re; ac poſt tot laſciuias & turpitudines, corde, ore, corpore, & anima impudica non iam arcam, ſed verum Ieſu Chriſti corpus, tangere, & Sacramenta in illius Eccleſia adminiſtrare præſumunt?

Non parua vobis (alloquitur Sacerdotes Chryſoſtomus) *imminet vltio, ſi quē cuiuſpiā conſciū nequitiæ, huius menſæ participem eſſe concedatis, ſanguis eius de manibus veſtris exquiretur.* Si verò puniri Sacerdotes merentur, quòd aliquem ſceleris reum, ad Sacroſanctam Euchariſtiā admittant; ipſi annon grauiùs caſtigandi: ſi penitus immundi & inquinati & variis oppleti criminibus ad altare accedere, & horrendum miſſæ ſacrificium celebrare audeant? *Hom. 60. ad populum.*

1. Cor. 11.

Ait in prima ad Corinthios Apoſtolus, *Qui autem manducat & bibit indignè, iudicium ſibi manducat.* O verba terribilia, vera tamen! quæ docent Sacerdotes carnales & concubinarios, qui adeò indignè Miſſæ ſacrificium celebrant, iudicium, mortem ſibi & damnationem celebrando arceſſere, reoſque corporis & ſanguinis Dominici conſtitui, & tandem aliquando velut perfidos & proditores, Iudæ inſtar damnandos. *Sacerdotes indignè celebrantes, iudicium ſuum celebrant.*

Laſciuiam ac libidinem Sacerdotum ita ſemper Eccleſia deteſtata eſt & abhorruit, pluribus vt in locis decreuerit quòd, *Qui poſt acceptum ſacrum ordinem, lapſus in peccatum fuerit carnis, ſacro ordine ita careat, vt ad altaris miniſterium vlteriùs non accedat.* Colligite hinc laſciui ac concubinarij Sacerdotes, vos ſi ſummo vobiſcum iure ageretur, degradari ob vitæ ſcandala, & à Miſſæ ſacrificio priuari debere. *Gre. diſt. 50. c. Peruenit.*

Concilium verò Aurebianenſe longè grauius in eoſdem decretum tulit, *Si quis clericus adulte-* *Sacerdos adulterij conuictus monaſterio includatur.*

Diſt. 81. c. eod.

dulteraſſe aut confeſſus aut conuictus fuerit, depoſitus ab officio, communione conceſſa, in monaſterio toto vitæ ſuæ tempore detrudatur. Vtinam decretum hoc hodie in vſu foret, quot pœnitentes cernere eſſet, quot monaſteria repleta, quot pœnitentias, quot Sacerdotes huius criminis reos! ſed quæ temporũ noſtrorum calamitas! exſibilatur hic canon, liberè omnes in laſciuiam ruunt, & commune iã vitiũ eſt Sacerdotũ laſciuia!

Seſſ. 25. c. 14. de cohabi. Cler. & mul.

Turpe eſt Sacerdotem eſſe impudicũ.

Quàm turpe, ait Concilium Tridentinum, *ac clericorum nomine indignum, in impudicitiæ ſordibus immundoq́; concubinatu verſari.* Et ſane nihil fœdius, nihil turpius, quàm clericos laſciuè viuere, meretrices frequentare, & illicito concubitu domum ſuam polluere, quod nomine & dignitate quam præferunt, eſt indigniſſimum.

Excommunicatur.

Seſſ. 25. c. 14. de cohab. cler. & mul. c. 2. & 3. de ſent. excom. c. Si concubinæ.

Porrò tanta ſceleris huius eſt abominatio, vt magnum hoc & generale concilium in illius caſtigationem decreuerit, vt, ſi Eccleſiaſticus concubinatus conuictus fuerit, & poſt amicas & ſalutares exhortationes, à peccato non receſſerit, omni mox officio & beneficio priuetur, & ſimul honore & loco inter ceteros indignus iudicetur; &, ſi nec his pœnis reſipuerit, & ſcandaloſas mulierculas à ſe dimittere aut repudiare noluerit, excommunicationis gladio puniatur, & à numero fidelium excludatur. O diuina decreta, ô leges egregiæ! cur verò hodierna die abrogatæ videmini? cur vſus inoleuit? ſane ſi hodie obſeruaremini, quot beneficia vacarent, quàm multi inhabiles, quot Sacerdotes irregulares conſpicerentur; quot item Eccleſiaſtici excommunicati? Quamobrem Sacerdotes vitam in meliùs commutate, abominationes

has

has relinquite & excommunicationis fulmina perhorreſcite. *Diſt. 32. c. eod. & diſt. 81. c. ſi qui ſunt.*

Adhæc canones prohibent ſimul & magnus Pontifex Nicolaus, *Nullus vt Miſſam audiat preſbyteri, quem ſcit concubinam indubitanter habere.* Magnum igitur & graue illorum peccatum eſt, cum ne concubinarij quidem Sacerdotis Miſſam audire liceat. Sacerdotis concubinarij miſſam nemini audire licet

Non ſolum Sacerdotes, (ait Ioannes Driedo S. T. Doctor) *qui Sacramenta indignè tractant, iram Dei ſuper ſe prouocant, ſed omnes qui ipſis indignè celebrantibus quodammodo communicant.* Dicere vult Sacerdotes peccata veſtra enormia & grauia eſſe, cùm non ſolùm, quòd poſt nefarios & illicitos amplexus celebretis, Deum offendatis, ſed alios etiã qui officio veſtro adſtant, peccato inuoluatis & vt Deum offendant, in cauſa eſtis. *De l. Chriſt. l. c. 11. Greg. 7. diſt. 81. c. eod.*

Si qui ſunt presbyteri, ait magnus Papa Gregorius, *qui in crimine fornicationis iaceant, interdicimus eis ex parte Dei omnipotentis & ſancti Petri auctoritate introitum Eccleſiæ, vſque dum pœniteant.* Sententias has & decreta videant Sacerdotes lubrici, ſibiq; perſuadeant, Deũ ſi in peccato progrediantur, de peccato vindictam ſumpturum, & in peccati deteſtationem Eccleſiæ ſuæ introitu illos interdicere. Sacerdotes fornicantes Eccleſia arceantur.

Idem quoque ex parte Dei omnipotentis, & Apoſtolicæ ſedis authoritate decernit, *Si quis verò in peccato ſuo perſeuerare maluerit, nullus veſtrum eorum præſumat audire officium: quia benedictio eorum vertetur in maledictionem.* O verba horrenda ac terribilia, hic aures & animos aduertite Sacerdotes, quamprimùm ab hoc vitę dedecore & impudicitia recedite, vitiis his valedicite, laſciuię valedicite, *Ibid.*

concu-

concubinas dimittite, ſordes haſce deſerit[e]
horrorem peccati veſtri relinquite,& cogita[te]
vos, quãdiu hoc in ſtatu verſamini, Dei inim[i-]
cos exiſtere, ab officio ſuſpenſos & interdicto[s,]
& quidquid demum agitis aut dicitis, Deo di[ſ-]
plicere & hominibus ſcandalum afferre, b[e-]
nedictiones quoque & preces in maledicti[o-]
nes & vitia conuerti.

CAPVT XI.

Sacerdotes à iuramento abſtineant,

Blaſphemos puniuit Nabuchodonoſor.

BAbyloniorum Rex Nabuchodonoſor, v[iſ-]
ſo, Danielem inuiolatum & ſoſpitem la[cu]
leonum egreſſum eſſe, veri Dei numen [a-]
gnoſcens, edictum quiddam promulgauit, [vt]
quicunque Deo Sidrach, Miſach & Abdena[go]
malediceret, morti traderetur, & domus illi[us]
ſolo æquaretur, *A me ergo poſitum eſt hoc decr[e-]*
tum, vt omnis populus, tribus & lingua quæcun[que]
locuta fuerint blaſphemiam contra Deum Sidra[ch,]
Miſach & Abdenago, diſpereat, & domus eius v[a-]
ſtetur. Sexcentæ leges ſunt tum humanæ tum [di-]
uinæ, quæ omnes quicunque eundem Deu[m]
blaſphemauerint, & ſanctum eius nomen in v[a-]
num aſſumpſerit, etiam ſi Sacerdos ſit, mo[rti]
tradunt, & animas illorum damnationi imm[er-]
gunt.

Dan. 3.

Quin & in Leuitico regium ac diuinum [de-]
cretum de blaſphemis legere eſt, *Qui blaſp[he-]*
mauerit nomen Domini, morte moriatur. De[cre-]
tum hoc cæleſte Sacerdotes imprimis ſpect[at,]
qui ſi per Dei nomen iurare temere præſump[ſe-]
rint, reipſa & iure morti perpetuæ, addice[ndi]
ſunt.

Blaſphemus morte afficitur.

Leuit, 24.

D

Deus quoque Chore, Dathanis & eorum ſequacium ſupplicij & caſtigationis rationem reddens, aliam non dedit quàm quòd aduerſus ſe blaſphemi exſtitiſſent: *Sin autem nouam rem fecerit Dominus, vt aperiens terra os ſuum degluti at eos, & omnia quæ ad illos pertinent, deſcenderintque viuentes in infernum, ſcietis quod blaſphemauerint Dominum.* Rationem hanc ipſe vſurpans dico, metuere omnes, & imprimis Sacerdotes, debere, ne terra furorem induens, quamprimum illos deuoret, cùm aduerſus diuinam maieſtatem blaſphemias eructant. *Num. 16.*

Dauid cum atrox hoc peccatum admiſiſſet, & Propheta illud ipſum ob oculos ei poneret, imprimis ob blaſphemiam cuius cauſa fuerat, illum corripuit, *Quoniam blaſphemare feciſti nomen Domini.* Vos verò Sacerdotes qui reges eſtis, hoc exemplo diſcite, Deum iraſci, voſque punitione dignos non modò cum per Dei nomen iuratis, ſed in cauſa etiam eſtis, vt alij ipſum blaſphement. *2. Reg. 1.* Correptus Dauid quòd blaſphimiæ eſſet cauſa.

Non vſurpabis, ait in Deuteronomio Deus, *nomen Domini Dei tui fruſtra, quia non erit impunitus qui ſuper re vana nomen eius aſſumpſerit.* Sacerdotes qui præceptum hoc tranſgrediūtur, & omni momento Dei nomen abiurant & maledicunt, perſuadere ſibi debent, non impunè ſe habituros, & tandem aliquando inſolentiam ſuam caſtigandam. *Deut 5.* Blaſphemiam vetat Deus.

Hac de re agens Salomon, velut parænetice dixit, *Iurationi non aſſueſcas os tuū, multi enim caſus in illa.* Vobis hoc prælegitur ac præſcribitur Sacerdotes; quamobrem cauete ne os veſtrum blaſphemiæ & iuramento execratorio aſſueſcatis, quòd noxia quędā & nefaria cōſuetudo ſit. Conſuetudo iurandi noxia. *Eccli. 28.*

Tob. 13. Blaſphemus à Deo condemnabitur.

Tobias ad extremum vitæ cùm veniſſet, Deo gratias agens eiuſq; laudem & gloriam deprædicans, ait, *Maledicti erunt qui contempſerint te, & condemnati erunt omnes qui blaſphemauerint te.* Sancti huius viri monita auſcultate Sacerdotes ac Religioſi, & cogitate, quando Deum contemnitis, maledictionem vos mereri, & dũ eumdem blaſphemijs impetiueritis, iudicium & condemnationem.

Eccli. 23.

Dixit olim Sapiens, *Vir multum iurans replebitur iniquitate, & non diſcedet à domo illius plaga.* Oraculum certiſſimum iurantium domos iniquitate complendas, & iniquitates has ab vltrice Dei manu puniendas, illiuſque furorem & indignationem blaſphemantium ſemper ceruicibus imminere; ſed imprimis dum in Sacerdotibus ac religioſis repertæ fuerint.

Iſai. 1. Blaſphemus maledicit Deo.

Hebræorum ingratitudinem exaggerans Deus per Iſaiam, hæc illis imprecatur mala; *Væ genti peccatrici, ſemini nequam, filijs ſceleratis, dereliquerunt Dominum, blaſphemauerunt ſanctum Iſrael.* Zelus ille Propheticus aduerſus ingratum & blaſphemum populum huiuſmodi maledictiones detonans, oſtendit, Sacerdotes illos verè ingratos eſſe qui iuramento aſſueſcunt, & à Deo maledici merere, cùm ſanctum eius nomen blaſphemant: Hæc ſcilicet peccata vix remittuntur, & grauia ſunt vt quæ maximè.

Matth. 8. Chriſtus ſuos iurare vetuit.

Ipſe etiam mundi redemptor Chriſtus Apoſtolos primos orbis Sacerdotes penitus iurar[e] vetuit, & omnem blaſphemiam fugere d[o]cuit, *Dico autem vobis non iurare omnino.* Ap[o]ſtolorum exemplo cogitent Sacerdo[tes]

omn

omnes, nefas eſſe iurare, idque præcepto & ore Chriſti, & quicumque præceptum hoc prætergreſſus fuerit, maieſtatem diuinam non parum offendere.

Ad hoc ipſum Chriſtianos omnes incitauit Apoſtolus Iacobus, *Ante omnia autem fratres mei, nolite iurare, neque per cælum, neque per terram* Beatus ille clericus, qui Apoſtolo credens, eiuſque obſecrationem vt præceptum accipiens, à iuramento abſtinet, nec cælum, terram, elementumúe inter loquendum vſurpat. Iac. 5.

Redemptor hominum Chriſtus, ea quæ hominem polluerent & inquinarent recenſens, blaſphemias inter alia ponit, dicẽs, *Homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falſa teſtimonia, blaſphemiæ; hæc ſunt quæ coinquinant hominem.* Inter omnia enim peccata, nullum eſt quod Sacerdotis honorem magis lædat, aut violet, quam iuramenta; nullum quoque quod polluat amplius quam blaſphemiæ. *Matth.* 15. *Mar.* 7. Blaſphemia hominem polluit.

Vidiſſe ſe Ioannes in Apocalypſi beſtiam ait è mari aſcendentem, cornibus decem & ſeptem capitibus inſtructam, & cui datum os loquens magna & blaſphemiam. Omnium interpretum & mei vnius etiam iudicio, beſtia hæc Antichriſtum denotabat vel diabolum; dicere porro myſterium vult, omnes omninò homines, & Sacerdotes imprimis, qui iuramento aſſueſcunt & blaſphemias aſſiduò eructant, in mundo hoc velut Antichriſtos & diabolos eſſe. *Apoc.* 13. Antichriſtus erit blaſphemus.

In tragœdia paſſionis Pontifex Caiphas Chriſtum vt blaſphemum, falsò tamen, coarguens morte eũ digniſſimũ iudicauit, quã opinionem etiam populus ſecutus, communi eum ſen-

tur à vobis cum omni malitia. Glorioſus hic Apoſtolus, iram, indignationem & furorem hic prohibet, quòd fomes & incentiua iuramenti & blaſphemiæ ſint. Beatus autem Sacerdos eſt, qui nõ indignatur, furit, bacchatur; ita enim fiet, vt non maledicat & blaſphemet, ira namque blaſphemiæ mater eſt.

Vidit olim Propheta quatuor per mare deſæuientes ventos, qui poſtquam varios motus & turbines excitaſſent, horrenda oceano monſtra & terribiles beſtiæ aſcenderunt, *Et ecce quatuor venti cæli pugnabant in mari magno, & quatuor beſtiæ grandes aſcendebant de mari diuerſæ inter ſe.* Quatuor illi digladiantes venti, quatuor paſſiones, quæ ſemper animam noſtram in mari mundi huius oppugnãt, deſignãt. Dicere porrò myſterium vult, quod, poſtquam paſſiones, ira, rabies, furor animam exagitarent, è cordis abyſſo inimicitiæ, odia, iniuriæ, indignationes, clamores & blaſphemię erumpent, quibus nulla terribiliora & tetriora in rerum natura fingi monſtra queunt. Ab his verò ventis cauete Sacerdotes, flammas exſtinguite, & huiuſmodi è mari veſtro monſtra non prorumpent, neu in Deum blaſphemi exiſtetis.

Poſt iram blaſphemia ſuccedit. *Dan. 7.*

Nunc autem, ait Apoſtolus, *deponite & vos, omnem iram, indignationem, malitiam, blaſphemiam, turpem ſermonem de ore veſtro.* Idem vobis occino Sacerdotes, & ſimul obſecro, vt iram & indignationem omnem deponatis, malitiam exuatis, turpiloquium vitetis, omneque iuramentum & blaſphemiam ore veſtro proſcribatis.

Ad blaſphemiæ fugam ſuos excitat Paulus. *coloſſ. 3.*

Scripſit olim etiam Auguſtinus, tam proui-

Lib. de mendacio. dum ac ſapientem eſſe debere Sacerdotem, vt numquam iuret, *ne ſcilicet*, inquit, *ſemel iurando ad facilitatem iurandi veniatur, ex facilitate ad conſuetudinem, & ex conſuetudine ad periurium decidat*. Sæpe enim fit vt Sacerdotes & Religioſi dum iurare incipiunt, habitum quemdam iurandi acquirant & conſuetudinem, ipſaq; mox in naturam conuertatur, itaque blaſphemiis & periuriis deinde viã ſternãt. Quare ab hac ſemita declinate Sacerdotes, & aliud iter inſiſtite.

Concilia iurare vetant. Ita porro quartum Concilium Carthaginenſe iuramentum deteſtatur, vt clericum per creaturas iurantem acerrimè obiurgandum, & ſi perſtiterit in vitio, excommunicandum ſentiat. Sacerdotes, qui omni momento blaſphematis, iuxta Concilij huius decreta acriter obiurgari meremini, ſi verò nec ita reſipiſcatis, excommunicari & ab Eccleſiæ communione ſequeſtrari meremini.

Sup. illud Matthæi *Blaſphemauit.* Dixit olim Auguſtinus, cuius ſententiam vniuerſa etiam ſuſtinet Eccleſia, *Non minus peccant qui blaſphemãt Chriſtum regnãtem in cælis, quàm qui crucifixerunt ambulantem in terris*. O verba horrenda! An non veremini iurantes; & vos præſertim Sacerdotes; an non cogitatis, quòd dum iuratis, nomen Dei blaſphemia proſcinditis, tantum veſtrum peccatum eſſe, quantum Iudæorum, qui cruci illum affixêre, & in eadem exſpirare coëgerunt,

C. de reforman. curia. Quomodo concilia Sacerdotes blaſphemos punierint. In Concilio Lateranenſi ſub Leone decimo decretum eſt, vt ſi Sacerdos in nomen Ieſu & Beatæ Virginis blaſphemus exiſtere præſumſerit, primò beneficij ſui fructibus priuetur, ſecũdò beneficiũ ſuum amittat; at ſi tertiò arguatur & conuincatur, dignitatibus & beneficiis omn

b

bus quæcunque habuerit, eo ipſo priuatus exiſtat, ad eaque vlterius retinenda inhabilis reddatur. Hæc iudicia perhorreſcite Sacerdotes, ſecreta hæc vobis metum incutiant, Conciliis obedite, ne haſce pœnas incurratis. Vos inquam Epiſcopi qui adeò opulenti eſtis, vos Beneficiarij, qui tot cenſus & reditus annuos poſſidetis, vos Paſtores, quibus tot decimæ conferuntur, horum omnium confiſcationem timete, ne item Deum offendatis, ne proximo ſcandalo ſitis, & animarum veſtrarum perniciem incurratis.

CAPVT XVI.

Sacerdotes non ſint errones & vagabundi.

INter ceteras quas Deus primo homicidæ & fratricidę Caino maledictiones inflixit, fuit quod toto vitæ tempore per terram vagaretur & erraret. *Vagus & profugus eris ſuper terram.* Atrox & grauis hæc ſententia aduerſus nefarium hunc paricidam lata, præiudicium quoddam profecto fuit, Sacerdotes vagos & errantes Caino perſimiles eſſe, à Deo hic maledictos, & poſt hanc vitam puniendos. *Gen. 4.* Sacerdotes vagi Caino ſimiles.

Hebræis olim minas intentans Deus ait, poſteritatem illorum ob peccata perpetrata in deſerto ad multos annos vagaturam, & eôdem non ſine moleſtia egreſſuram, *Filij veſtri erunt vagi in deſerto.* Magna hauddubiè Dei punitio, patria egredi, ſine habenis huc illuc ferri, perque omnes orbis angulos diuagari, ac præſertim Sacerdotem. *Num. 14.*

Iob de diuina vindicta, deque Dei in peccatores animaduerſione loquens ait, *Viros potentes gyrans migrare fecit, & vagati ſunt in gentibus* *Iob. 29.*

 alienis

alienis. Sacerdotes omnes viri potentes ſunt, ſed non mediocris cæli vindicta eſt, cum Eccleſias illos deſerere, per vrbes varias diſcurrere, & in externis regionibus diuagari videmus.

Pro.5. Vagari ſignum animi laſciui.

Mulierem laſciuam deſcribens Salomon inter cætera ait, greſſus eius vagos eſſe, & vias eius inueſtigabiles. *Inſignis* locus qui docet, Sacerdotes vagos & errantes & diæceſim relinquentes, animi ſui leuitatem laſciuiamque oſtendere.

Cant.1. Filiam decet huc illucúe diſcurrere.

Cordata illa ſpõſa de ſpõſo ſciſcitans, ęgrè tamẽ & nonniſi inuita domo egrediens ait, *Indica mihi quem diligit anima mea, vbi paſcas, vbi cubes in meridie, ne vagari incipiam poſt greges ſodalium tuorum,* & ab omnibus quæ me errantem conſpexerint, vana, & vagabunda iudicer. Prudens illa ſponſa animarum ſanctarum imaginem ferebat, quas numquam monaſterio, ſi religioſæ: aut templo, ſi Sacerdotes ſint, egredi oporteret: nihil enim indecentius & turpius quàm diuagari & huc illucque plateatim diſcurrere.

4.Reg.4.

At in Eliſæo miraculum ſingulare fuit & res inaudita, quòd mulier Sunamitis illum virum Dei & ſanctum eſſe iudicaret, quod ſæpius ante domum illius tranſiret, *Quæ dixit ad virum ſuum, animaduerto quod vir Dei ſanctus eſt iſte, qui tranſit per nos frequenter.* Eſt enim eximium & inauditũ miraculum, ſi Sacerdos vel religioſus qui ſæpe per plateas curſitat & otioſus diuagatur, vir ſanctus & probus habeatur, & magni à populo fiat.

Vagari ſignum mulieris ſalacis.

Inter meretricis & pellacis mulierculæ notas euagationem & inquietem poſuit Salomõ. *Garrula & vaga, quietis impatiens, nec valens in*

domo conſiſtere pedibus ſuis. Quò moraliter hoc exponam, dico Religioſum, qui monaſterij ſe ſeptis continere nequit, ſed huc & illuc per oppida & plateas diſcurrit, & perpetuò vagus obambulat, animæ ſuæ inſtabilitatem oſtendere. *Prou. 7.*

Soror Patriarcharum Dina, quòd euagari & diſcurrere, paterna domo egredi, & per agros externorum obambulare voluerit, ſibi ipſi exitio fuit, & verecundiam virginalem à principe Sichimitarum deflorata amiſit, *Egreſſa eſt autem Dina filia Liæ vt videret mulieres regionis illius.* Vt allegoricè hoc exponam, quotnam hodie animas ſibiipſis perniciem adferre conſtat, quot Sacerdotes & Religioſos ſibi exitio eſſe videmus, quòd curſitent, diuagentur, & intra monaſterij clauſtra nequeant perſiſtere. *Gen. 34.*

Cur olim populum ſuũ caſtigaret Deus, per Prophetam aperuit, dum, vagationem & curſitationem, inſtabilitatemque in eo coarguit: ait enim per Iſaiam, *Propter iniquitatem auaritiæ eius iratus ſum, & percuſsi eum, &c. & alijs vagus in via cordis ſui.* Si quis etiam hodierna die inquirere voluerit, cur tam grauiter Deus in Sacerdotes animaduertat, auaritiam illorum in cauſa eſſe comperiet: nulla verò maior & grauior illis infligi punitio poteſt, quàm ſi liberè, dimiſſis habenis huc illucúe diuagentur & quietem fugiant. *Iſai. 57.*

Eodem etiam modo Oſeas famem & captiuitatem Iſraelis prædicens, velut omniũ malorũ & ærũnarũ maximũ adiungit, *Abijciet eos Dominus Deus meus, quia non audierunt eum, & erunt vagi in nationibus.* Et eſt reuerà grauis punitio & ſeuera Dei animaduerſio, cùm Religioſus ſolitudi- *Oſee. 9.* Religioſus diſcurrens reprobatum ſe à Deo oſtendit.

litudinem peroſus diuagatur; oſtendit enim ſe à Deo reprobatum & omninò abiectum.

Gen. 27. Eſau vir prophanus, qui ſemper per ſiluas & montana venando oberrabat, quod domi ſubſiſtere non potuerit, benedictione paterna excidit, & ſuiipſius ruina exſtitit; Iacob verò, qui à latere matris non recederet, eamdem obtinuit & primogenituræ ius ſibi vindicauit. *Sume arma & pharetram & arcum & egredere foras.* Allegoricè hoc exponendo dico, Sacerdotes & Religioſos qui venatione oblectantur, quotidie per ſiluas & agros oberrant, neu in templo ſubſiſtere queunt, ſæpenumero ſanctis Patris cæleſtis benedictionibus priuari; ſolitarios verò & quietis ſtudioſos, Iacobos, qui à domo Dei non recedunt, inq; cœnobiis ſuis quieti degunt, eaſdem nanciſci, & tum in hoc mundo, tum in altero beatitudinis compotes reddi.

Ioan. 20. Poſt reſurrectionem Dominicam Apoſtolus Thomas, quòd ambulatum exiiſſet, & collegarum ſuorum, qui noctu diuque precibus intendebāt, conſortium deſeruiſſet, Chriſti apparentis conſpectu priuatus fuit, eumque coràm Apoſtolos alloquentem audire & videre non potuit, *Thomas autem vnus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Ieſus,* &c. Vos verò Sacerdotes, qui Thomæ exemplo diuagamini, videte, ne, dū ſæpiùs ab Eccleſia abeſtis, & deambulatis, aliis orationi incūbentib. iucūdiſſimo Chriſti, qui iā dudū reſurrexit, & iā gloria donatus eſt in Cælo, aſpectu priuem ini.

Gen. 7. Sacerdotes vagi coruo Noei ſimiles. Coruus ex arca dimiſſus, eòdem, ceſſante diluuio, non eſt reuerſus, ſed cadaueribus inſedit, *Emiſit coruum qui egrediebatur, & non reuertebatur, donec ſiccarentur aquæ ſuper terram.*

Doce-

Docemur hic, Sacerdotes & Religioſos vagari aſſuetos, Eccleſia, quæ vera Noëi arcá eſt, egredientes, eodem ſæpenumerò non reuerti, occupationum mundanarũ diluuio obrutos, aut putiſcentibus mundi voluptatibus adhærentes.

Sacra Eccleſiæ Concilia vetant Clericos & Monachos ſine litteris commendatićijs, extra dioeceſim diuagari. Quotnam verò hodie errones & vagantes Sacerdotes videre eſt, qui ſine licentia, magno Eccleſiæ ſcandalo, propria dioeceſi relicta, per alienam diuagantur. *Concil. Venet. 1. c. 5. Agath. c. 38. Meldẽſ. c. 2.*

Adhæc Magnum Concilium Tridentinum hoſce errones grauiter corripiẽs, vetat ne Epiſcopi, celebrandi, Sacramentorum aut aliarum functionum ſacrarum exercendarum in ſua dioeceſi licentiam illis concedant; *Nec ab vllo Epiſcopo ad diuina celebranda, aut Sacramenta adminiſtranda admittatur.* Egregia ſtatuta, quæ hodie vtinam in vſu forent, non tot religioſos vagabundos, non tot Sacerdotes extra dioeceſim errantes videremus. *Seſſ. 23. c. 16.*

Ipſa quin etiam Synodus Oecumenica Nicena, Chalcedonenſis, & Conſtantinopolitana ſexta, hũc de Sacerdotibus vagis canonem ſcripſere, *Quod ſi relictis locis ſuis ad alium ſe locum transferre voluerint, deponantur & ab officio ſuſpẽdantur.* Proh audaces & licẽtioſi Sacerdotes, qui ſine licentia & venia per vniuerſum regnũ diſcurritis, & liberè velut equi cõductitij diuagamini, Deum profectò non mediocriter offenditis, & conciliorum decretis aduerſamini. *Cap. 15. c. 13. Can. 17.*

Quintus decimus Apoſtolorum Canon, ab alijs duobus Concilijs cõfirmatus, omnes Sacerdotes à diuinis ſuſpenſos cenſet, qui Præſulum iniuſſu relicta parochia, per vrbes externas euagan- *Concil. Nic. c. 16. Antioche. c. 3.*

euagantur; *Si quis Presbyter, vel diaconus relicta ſua parochia in aliam abſceſſerit, eum non amplius celebrare iubemus.* Hæc decreta attendite vagi Sacerdotes, vobiſque perſuadete, Deum vos, dum ſine licentia diſcurritis, grauiter offendere, Conciliorum ſtatuta tranſgredi, vobiſque illicitum eſſe Miſſam celebrare, vel ſacra & diuina peragere.

Venatio Sacerdotibus inhibita. *Diſt. 34. c. eod. de Cler. ven. c. 2 Concil. Mogunt. ne Cleric. vel Monach. c. 1.* *Diſt. 86. c. eod.*

Omnibus ſeruis Dei, docent Canoniſtæ, *id eſt Clericis, venationes & ſiluaticas vagationes cum canibus, & vt accipitres & falcones habeant, interdicimus.* Hodie verò ſtatuta illa violantur & paſſim negliguntur, cum nonniſi religioſos & Eccleſiaſticos per agros & ſiluas venando oberrantes videamus, accipitres & falcones educare, per montana & ferarum ſpelæa diuagari, & magno cum ſuorum ſcandalo venationi incumbere.

Eſau, inquit Hieronymus, *venator erat, quòd peccator, & penitus non inuenimus in ſcripturis ſanctis ſanctum aliquem venatorem, piſcatores inuenimus ſanctos.* Notatu res digniſſima, Sacerdotes, & Religioſos, ſi ſancti & deuoti eſſe velint venationem fugere debere, qui verò eidem ſtudent, Eſau imitari, & eiuſdem etiam peccati participes fieri, venatio enim & pietas ſimul nequeunt conſiſtere.

CAPVT XIII.

Sacerdotes ne ſint in habitu diſſoluti.

Eccl. 19. Ex habitu quis agnoſcitur.

DIxit olim Salomon, *Amictus corporis & riſus dentium, & ingreſſus hominis enuntiant de illo.* Et reuera, Sacerdotes, ex habitu quis

quis agnoſci poteſt, adeo vt quicumque Eccleſiaſticorum in habitu diſſoluti ſunt, virtute ſe carere, & internè non benè diſpoſitos eſſe declarent.

Irritatus olim aduerſus Iſraëlitarum luxum & faſtum Deus, per Sophoniam Prophetam ait, *Viſitabo ſuper eos qui induti ſunt veſte peregrina.* Quibus verbis elicere poſſumus, Sacerdotes & religioſos qui nouo & peregrino ſchemate induti ſunt, Deum ad iracundiam prouocare, & grauiſſimè corripi debere. *Sophon.*

Vetus lex vetabat, ne quis veſtem diuerſicolorem & è duabus materijs paratam indueret, *Veſte quæ ex duobus texta eſt non indueris.* Euangelica lex idem omninò vetat, Sacerdotes inquam prohibet, diuerſicoloribus aut coloratis veſtibus vti, ſunt enim hæ vanitatis indicia, & mundanorum Symbolum. *Leuit. 19.*

Benè proinde conſuluit olim Sapiens, *In veſtitu ne glorieris vmquam.* Diuinum & egregium conſilium, quo docentur Sacerdotes, in veſte non ſuperbire, vanitates fugere, & faſtum in toga non quærere. *Eccl. 11.* Nemo veſtitu glorietur.

Achab quòd veſtem bellicam aſſumpſiſſet, ſeſeque militem oſtendiſſet, in conflictu occubuit, *Mutato habitu venit ad bellum.* Allegoricè hoc exponens dico, Sacerdotes qui omnes reges quidam ſunt, ad in Eccleſiæ caſtris confligendum vocati ſunt, cùm imprudenter habitū mutant, & veſte religioſa exuta, ſæcularē aſſumunt, atq; ita ſe ſaluare poſſe cōfidunt, ſępenumerò in mundi huius cōflictu occūbere, in eoq; ſimul & honorem, ſalutem, & vitam amittere. *2. Paral. 18.* Achab ob veſtē mutatam in bello occubuit.

Quod ad nuptias regias, quas Euangelium deſcribit, quidam non veſtitus veſte nuptiali *Matth. 22.*

intraſ-

intraſſet, à rege non parùm indignitate exire iuſſus fuit, audiuitque: *Amice quomodo huc intraſti, non habens veſtem nuptialem?* Quo docemur, quòd quemadmodum Eccleſiaſticos ſuperba indui veſte nefas, ita & ſordidis inquinatiſque: Deuſque iraſcatur, quando Sacerdotes & Religioſi malè veſtiti, diſſuti ac diſcincti in atrium Eccleſiæ, ad regium illud Sacræ Euchariſtiæ conuiuium ingrediuntur.

Zachar.3. Zacharias Propheta de gloria & ignominia Meſſiæ agens, ſub magni Sacerdotis Ieſu imagine, ait Angelum, qui illum ſordidis & laceris indutum conſpiciebat, quamprimùm illum honeſta & ſplendida veſte indui voluiſſe, ſcrutaque ab eodem auferri, *Qui reſpondit, & ait ad eos, qui ſtabant coram ſe dicens, Auferte veſtimenta ſordida ab eo.* Hinc eruitur Angelos etiam ipſos non parum indignari, cùm viderint, Sacerdotes malè veſtitos, & iniquo ferre animo, cùm ſordidis illos conueſtitos conſpexerint.

Aaron indutus veſte ſancta

Exod.28. Pontificiam Aaronis veſtem graphicè Moſi deſcribens Deus, voluit illi veſtem parari ſanctam ſacramque, cùm tabernaculum ingrederetur, *Facieſq́; veſtem ſanctam Aaron fratri tuo in gloriam & decorem.* Præceptum hoc myſterio non vacabat: denotabat enim, velle Deum vt Sacerdotes ſui honeſtè induerentur, cùm Sacra in Eccleſia officia peragunt.

Eccl.9. Vnde bene ſuadet Eccleſiaſticus, *Omni tempore ſint veſtimenta tua candida, & oleum de capite tuo non deficiat.* Sacerdotes forſan alloquitur, vultque eorum veſtes ſemper mundas eſſe, vtque oleum miſericordiæ numquam à capite illorum deficiat.

Gan-

Gaudens gaudebo in Domino, ait Iſaias, *& exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me veſtimentis ſalutis, & indumento iuſtitiæ circumdedit me.* Hinc colligo fideles, Sacerdotum veſtes, ſalutis & iuſtitiæ indumenta eſſe debere, id eſt munda & honeſta, nihil vt illis deſit aut ſuperfluum ſit. Extrema quippe vitium redolent, virtus verò in medio conſiſtit, qualis eſt etiam iuſtitia. Veſtes Sacerdotis ſint ſalutis & iuſtitiæ.

Iacob cum coram patre compareret; tam gratum veſtimenta illius odorem reddebant, vt Iſaac fragrantiam illorum percipiens, eum vt filium agnouerit, paternamque ſit illi benedictionem impertitus. Moralis hiſtoriæ huius ſenſus denotat, Sacerdotum & Religioſorum veſtes redolere debere & gratũ odorẽ ſpirare, ſi filij Dei agnoſci & haberi, & Patris illius benedictionẽ promereri voluerint: cũ verò munda fuerint, nitida, & ab omni macula & næuo libera, tunc omnibus quã gratiſſimũ odorẽ edunt. Iacobi veſtes redolebant. *Gen. 27.*

Sponſus dilectæ ſuæ ait, *& odor veſtimentorum tuorum ſicut odor thuris.* Quam gratum verò ac iucundum Religioſorum & Sacerdotum veſtimenta odorem ſpirant, cum nihil vanum, ſuperfluum, immundum in ijs apparuerit, ſed omnia munda, elegantia ac nitida fuerint! nihil porrò gratius & redolentius haberi poteſt. *Cant. 4.*

Ochoziæ regis milites virum quemdam, quem in deſerto viderant, depingentes dicebant, *Vir piloſus & zona pellicea accinctus renibus.* Rex vero ex habitu virum agnoſcens & ex illo de illius meritis iudicans, ait, *Elias Thesbites eſt.* Inferre hinc volo, ex habitu Eccleſiaſticorum ſæculares de illorum vita iudicium ferre; ſi enim ſordida & Ex habitu de vita iudicare licet.

immun-

immunda ſunt, viles & mechanici habentur; ſi verò honeſta & nitida, vt Prophetæ ſuſpiciuntur.

Denique Sacerdos vti nec ſordidam, ita nec ſplendidam ſuperbamque veſtem geſtare debet, neu eadem inſoleſcere; at regium Prophetam imitari, qui cùm quotidie oſtro & purpura ſplendeſcere poſſet, cilicium ferre maluit; quare omnem mundi vanitatem peroſus dicebat, *Poſui veſtimentum meum cilicium.* O veſtem regiam, ô paludamentum ſplendidum, cùm Sacerdotes cilicium ad renes accingunt, in eoque gloriantur!

Dauid cilicium geſtabat. *Pſal. 68.*

Apoſtolus veteris teſtamenti viros magnos & eximios dilaudans, à veſtium ſimplicitate imprimis eos deprædicat, quòd pellibus caprinis & camelinis accincti per deſerta, ſolitudines, & ſpeluncas vagarentur, *Errauerunt in melotis, in pellibus caprinis.* Illi verò Sacerdotes laude digni ſunt, & veteres deſerti incolas imitantur, qui ſimplici induti veſte honeſta tamen, per mundi huius deſertum vagantur.

Hebr. 11.

Imperator Seuerus honeſta & modeſta contentus veſte, tantam modeſtiam demirantibus dicebat, *Imperatoria maieſtas virtute conſtat, non corporis cultu.* Ita Eccleſiaſtica dignitas & Prælatorum ac Sacerdotum maieſtas in virtute, decoro, religione, non in vanitate & habitus ſplendore alijſque vanitatibus conſiſtit.

Bruſon. l. 3. c. 13.

In condemnatione meretricis Apocalypticæ dictum eſt, *Quantum ſe glorificauit, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum.* Hinc diſcant Sacerdotes mali & glorioſi, quantum hic in togis & veſtibus ſe iactarint ac ſuperbierint, tantum in altero ſæculo caſtigandos ſe & puni-

Apocalypſ. 18. Meretrix Apocalypſeos ob veſtium delicias condẽnata

puniendos. Notate hoc delicatuli, voſque animi lubrici & laſciui.

Philippus Macedo cùm videret Antipatrum quem præfectum alicuius loci conſtituerat, capillos tinxiſſe, & barbam mentitum, à dignitate illum amouit, dicens, *Qui in capillis fidelis non eſſent, eum in rebus gerendis non videri dignum cui fideretur.* Quod Princeps ille de iniquo & corrupto præfecto, ipſe de nefario Sacerdote potiùs mihi dicere poſſe videor, illum ſcilicet qui crines & barbam adulterat, & veſtem ſplendidam geſtat, dignum eſſe qui ab officio deponatur & beneficio priuetur. Qui enim in veſte fidus non eſſet & ſincerus, nec in animarũ ſalute procuranda futurus videtur. Præſules glorioſi deponi merentur. *Eraſm. lib. 4. Apophth.*

Cæſar Octauius cum videret filiam Iuliam ſuperbis & ſplendidis indutam veſtibus, eam acriter corripuit; quare cum poſtridie ſepoſito luxu modeſtiam quamdam in veſtitu prætuliſſet, ait; *Quãto probabilior eſt hic cultus tam honeſtus in filia Auguſti?* Imperatoris hoc apophthegma vt in rem meam vſurpem, dico, omnes non mediocriter offendi, cum Sacerdotes & paſtores tam ſplendidè veſtiti Eccleſiam ingrediuntur vt aulam redoleant, ideoque omnes ſcandalo eſſe: cum verò ſine vlla vanitate & ſuperbia modeſtiam in veſtitu præferunt, veros ſe Dei filios & ſummi Patris amicos, quales omnes Sacerdotes ſunt, oſtendere. *Macrob. l. 2. Saturn. c. 73.*

Idem quoque Imperator luxum omnem & vanitatem auerſatus dicere ſolebat, *veſtitus inſignis ac mollis ſuperbiæ vexillum eſt, nidusque luxuriæ.* Digna ſummo Imperatore ſententia, cui innitens aſſero, Sacerdotes & Eccleſiæ Præſules dum ſuperbire in veſtitu & inſoleſcere *Sueton. in vita, c. 73.*

 geſtiunt

geſtiunt, ſuperbiā & faſtū ſuū oſtendere, nonniſi lubricitatē ſpirare, caſtitatem prodegiſſe & ſuperbiæ ſimul & libidinis vexillum præferre.

Diogenis lepidum reſponſum. Laërcius lib. 6.

Quam ſcitè reſpondit Diogenes ad quęſtionē quā iuuēculus quidā cōptulus & calamiſtratus, & fucato vultu & peregrini muris olens pelliculas proponebat, *Non tibi*, inquit, *prius reſponſurus ſum quàm ſublatis veſtibus oſtēderis vtrū maſculus ſis an femina.* Philoſophos hoc ad omnes omninò mortales mollitiem ſpirantes retulit, ipſe de Sacerdotibus dumtaxat & Epiſcopis dicam, illos, cum calamiſtrati, cincinnati & compti in publicū prodeunt, effeminatū & abiectū, nō verò heroicū & virilē animū pręferre.

Lib. 2. Pædag. c. 10. Lacedæmoniorum inſtitutum.

Lacedæmonios celebrat Clemens Alexandrinus, quod ſolis meretricibus & lenis veſtes fucatas & elegantiores ferre permitterēt. Recta profectò conſuetudo & laudabilis; nam veſtis lautior & exquiſitior virum honeſtum non redolet, ſed impudentiā & laſciuiā animi arguit.

Lib. 12. c. 6. Item Syracuſanorum.

Syracuſani lege etiā publica, teſte Athenęo cauerāt, ne quis diſſolutionē aliquā aut luxū veſtitu oſtēderet, niſi ſe mœchū aut cinędū publicè declararet. An nō Gētiliū hæc inſtituta pudorē vobis incutiūt Sacerdotes? an non vos inquā pudeat ita veſte laſciuire, tā indecora indumēta geſtare? oſtenditis profectò infames vos eſſe, impudentes, effrontes, & omnem honorē pudoremque pedibus proculcaſſe.

Epiſt. 42.

Sanctus etiam Bernardus de hoc Sacerdotū in veſtibus luxu loquens, ait, *Cernitur in nonnullis Sacerdotibus veſtiū cultus plurimus, virtutū autē nullus aut exiguus.* Hæc mūdi demētia & ſuperbia eſt: verū tamen plurimos hodie Sacerdotes veſtibus magnatibus perſimiles videre eſt, virtute verò ſcurris.

Idem

Idem quoque, eodem loco hanc Eccleſię calamitatem deplorans ait, *Verum tu Sacerdos Dei Altiſſimi, cui ex his placere geſtis, mundo an Deo? ſi mundo, cur Sacerdos? ſi Deo, cur qualis populus, talis & Sacerdos &c.* Dicere vult pium Sacerdotem, qui ſoli Deo placere deſiderat, inſtar populi veſtiri non debere; qui verò mundo placere & ſuperbire in veſtitu voluerit, Sacerdotali dignitate abſtinere debere.

Sacerdos qui Deo placere velit, in veſte non ſit luxurioſus.

Sacerdotes & Diaconi, inquit Pontifex Zacharias, *ſacularem habitum non geſtent, neu ſine tunica vel veſte oblonga incedant: nam ſicut mulier orans in Eccleſia, non velato capite deturpat caput ſuum, iuxta Apoſtoli vocem: ita Sacerdos ſine operimento deturpat Sacerdotium ſuum*: Comparatio hæc & decretum Pontificium dicere volunt, Sacerdotem parùm cordatum numquam niſi ſacros & Sacerdotio conuenientes veſtes ferre oportere.

21. q. 4. c. Epiſcopi. Sacerdos numquam ſine tunicâ incedat.

Leo quoque Papa eumdem feriens ſcopum, nefas eſſe, imo indecorum ait, Sacerdotes ſine Sacerdotali habitu extra domos apparere, ne quas ſæculariũ iniurias patiãtur. Eſt enim longè indecẽtiſſimũ, & ſcandalũ pariẽs, Sacerdos aulico ritu veſtitus, & peregrinum ſchema præferẽs.

Leo. 4. 21. q. 4. c. eod.

Iure etiam Canonico ſtatutum, vt ſi Sacerdos in veſtitu exceſſiſſe comperiatur, per ſex menſes à perceptione fructuum quos obtinet, ſit eo ipſo ſuſpenſus. Cum verò Eccleſia tam ſeuerè in luxum veſtium animaduertat, euidens argumentum eſt, non exiguum hic peccatum deliteſcere.

Clem. 2. de vita & honeſt. cler.

Dixit olim Bernardus, veſtium luxum, pompã & ſplendorẽ, & omnẽ exteriorẽ ſuperfluitatẽ interioris vanitatis indicium eſſe. Et verũ dixit, nam qui

In Apolog. Exterior ſuperfluitas ſignum vanitatis interioris.

nam quicumque in veſte ſplendidus & effuſus eſt, in moribus ſe etiam leuem, lubricum & inſolentem eſſe declarat; omniſque ille exterior ornatus & ſuperfluitas internam imperfectionem declarat.

Ad Nepotian. *Ornatus*, inquit Hieronymus, *& ſordes pari modo fugiendæ; quia alterũ delicias, alterũ gloriã redolet*. Egregiũ documẽtũ Sacerdotes, non eſſe vobis veſtes curioſè nimis & laſciuè componendas, imo nec veſtiũ cultũ negligẽdum, ſordeſque affectandas; virtus ſiquidẽ mediocritatẽ amat, in extremis vitiũ ſitũ eſt. Veſtis igitur veſtra chriſtiana ſit, honeſta, non verò exquiſita; luxum & vanitatẽ fugite, ac videte ne quod per diſſolutionem veſtitus mundo ſcandalum afferatis, ſimulque Eccleſiam deſtruatis.

CAPVT XIV.

Sacerdotes alijs ne ſint ſcandalo.

Exod. 21. Scandalum puteus in quem alijs præcipitant.

IN lege Moſaica hoc decretum tulit Deus, *Si quis aperuerit ciſternam & foderit, & non operuerit eam, ceciderit que bos aut aſinus in eam, reddet Dominus ciſternæ pretium iumentorum*, &c. ſcandalum puteus eſt Sacerdotes, & vorago, in quam miſelli peccatores velut aſini præcipitant; quicumque verò ipſum aperit, neu quamprimum operit, omnium animarum quæ in eodem ſubmerguntur, & in idem peccatum delabuntur, rationem coram Deo reddet.

2. Reg. 12. Dauid corripitur quod peccando alijs ſcandalo fuerit.

Nathan Propheta cùm Dauidem admiſſo peccato corriperet, eiuſque delictum caſtigaret, ſcandalum imprimis quod ſubditis & gentibus dederat, in eo reprehendit *Quoniam blaſphemare feciſti nomen Domini*. Sacerdotes, qui reges

quidam

quidam ſunt, cùm peccatum id quod committunt, & alijs ſcandalo ſunt, improbi ac nefarij dici queunt, à Deoque & Prophetis corripi merentur.

Si Sacerdos, ait in Leuitico Moſes, *qui vnctus eſt peccauerit, delinquere faciens populum, offeret pro peccato ſuo vitulum immaculatum Deo.* De ſcandalo hic ſermo habetur: cùm enim Sacerdotes crimen aliquod incurrunt, omnibus fidelibus in cauſa ſunt, vt in eadem peccata præcipites ferantur; cùm verò hoc acciderit, Deum mox orent veniam, ſcandalum aboleant, & ſacrificijs penitentiæ huiuſmodi delicta expient.

Sacerdos peccans ceteros peccato inuoluit. *Leuit.* 4.

De homine qui ceteris ſcandalo foret loquens Propheta, lacrymans dicebat, *Aduerſus filium matris tuæ ponebas ſcandalum.* Prophetia hæc de Sacerdotibus ſcandalum dantibus intelligenda eſt; & diſſoluti Sacerdotes ſunt qui vitæ ſuæ inhoneſtate & improba agendi ratione fratribus ſuis Chriſtianis ſcandala ſunt, & Eccleſiæ matris filios offendunt. Quare meritò de his omnes expoſtulant & indignantur.

Prophetia Dauidis aduerſus Sacerdotes offendiculum dãtes. *Pſal.* 49.

Dauid qui ex ouium paſtore totius Iudæ Rex conſtitutus eſt, preces ſuas Deo offerens nihil ab eo ardentius poſtulabat, quàm ſe vt ab improborum ſcandalo tueretur; *Et à ſcandalis operantium iniquitatem.* Nihil enim periculoſius, nihil metuendum magis, quàm iniquitatem & ſcandalum peccantium, ac præſertim clericorum & Eccleſiaſticorum.

Pſal. 140.

Aduerſus ſæculi ſui Sacerdotes inſurgens Malachias Propheta ait, *Vos receßiſtis de via, & ſcandalizaſtis plurimos de lege, irritum feciſtis*

Malach. 2.

pactum Domini. Idem de diſſolutis & dyſcolis æui noſtri Sacerdotibus ac Religioſis dicere licet: Vos receditis de via recta, irritum facitis pactum Domini,& præcepta illius violatis imò & plurimos ſcandalizatis.

Pſal. 129. Impij,ait alius quidam Propheta,varijs me afflixêre moleſtijs; omnis eorum iniquitas Martyria mihi & afflictiones fuêre, *Iuxtà iter ſcandalum poſuerunt mihi*; id eſt, ad ſingulos paſſus & greſſus meos, ſcandalo mihi & offendiculo fuerunt, & eorum nequitia in via me mea offendit. Propheticum hunc verſum de Sacerdotibus diſſolutis intelligo, illi enim ſunt,qui iuſtos & pios in huius vitæ itinere offendunt,ijſque moleſtiam adferunt.

1. Reg. 2. ex translatione S. Gregorij, ibid. c. 3. Libro primo Regum ſcriptum eſt, iuxta Magni Gregorij expoſitionem, *Si Sacerdos peccauerit quis orabit pro eo?* De peccato ſcandali hoc imprimis intelligendum,quod in Sacerdotibus adeò graue eſt, nullus vt patronus & exorator reperiri queat, qui gratiam ei impetret & veniam obtineat.

Ierem. 23. Ieremias mundi calamitates & mala recenſens & deplorans,ſcandala Sacerdotum inprimis ſugillat, *A Prophetis Ieruſalem egreſſa eſt pollutio ſuper omnem terram,* &c. Quod Ieremiàs de Ieroſolymitanis olim Prophetis dixit, ipſe de Eccleſiæ noſtrę Sacerdotibus dicere potiùs poſſe videor; ab ijs enim,proh dolor! omnis quæ hodie per mundum dominatur iniquitas ac pollutio, originem trahit: illorum peccata & ſcandala prima ruinæ regnorum origo ſunt & cauſa.

Deplorat Ieremias Sacerdotũ ſcandala. Idem quoque Ieremias ſuſpirans,& lamentans,& non ſine lacrymis admirans ait, *Quomodo*

modo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarij, in capite omnium platearum. Tunc verò, Sacerdotes, aurum obſcuratur, cum vita veſtra diſſoluta & polluta eſt, tunc color & ſplendor immutatur, quando alijs non bono exemplo, ſed ſcandalo eſtis: tunc lapides ſanctuarij per compita & plateas diſperguntur, quando vos qui lapides Eccleſiæ, Deum publicè offendentes, & proximum ſcandalizantes, Sacerdotio infamiæ notam inuritis & ignominiæ maculam affricatis. *Thren. 4.*

Cõmixti ſunt, inquit, *inter gentes, & didicerũt opera illorum, & ſeruierunt ſculptilibus eorum, & factum eſt illis in ſcandalũ.* Eſt ſanè non mediocre ſcandalum, quando Sacerdotes inhoneſtè & diſſolutè viuunt, alijſque proinde ſcandalo ſunt & offendiculo. *Pſal. 105.*

Deus olim de ſcandalis & impietate Sacerdotum Iudææ agens, hoc modo locutus eſt, *Sacerdotes eius contempſerunt legem meam, & polluerũt ſanctuaria mea.* Quàm verò te hodie grauiùs Deus meus, Sacerdotes offendunt, quantoque potiùs de illis cõquereris, quàm de Ieroſolymitanis; hi ſiquidẽ legem tuam contemnunt, altaria tua polluunt, Eccleſiam profanant, atque adeò vniuerſo mundo ſcandalo ſunt. *Ezech. 22.*

Oſeas aduerſus Sacerdotum ſæculi ſui ſcandala detonans, hanc ad eos direxit apoſtrophẽ, *Audite hæc Sacerdotes, & attendite domus Iſraël; & domus regis auſcultate; quia vobis iudicium eſto, quoniã laqueus facti eſtis ſpeculationi, & rete expanſum* ad fidelium animas deſtruendas. O terribile vaticinium! vos hoc reſpicit Sacerdotes & docet, Deum vobis iraſci ac ſuccenſere, & illius vobis iudicia impen- Oſeas aduerſus ſæculi ſui ſcandala declamat. *Oſee. 5.*

dere, quòd impia & neſaria vita veſtra omnes deſtruatis, & in peccatorum veſtrorum laqueos perductos quàm plurimos in exitiũ trahatis.

Sacerdotũ diſſolutorum peccata in ſcriptura profundata dicuntur.

Idem & alio loco exclamat, O rem indignam! *Propheta laqueus ruinæ factus eſt ſuper omnes vias eius, inſania in domo Dei eius Profundè peccauerunt.* Equidem eodem etiam modo exclamo, & meritò; cum hodie Sacerdotes & ſui ipſorum & ceterorum fidelium ruinæ cauſa exiſtant: cumque in Eccleſia nonniſi diſſolutio & inſolentia apareant: profundè enim peccant & peccata illorum horrenda ſunt.

Dauid Iudæorum Rex cùm cognito peccato veniam à Deo poſtularet, veniamque depoſceret, ei tamen in ſui purgationẽ ait, quod quamuis enorme ſuum peccatum eſſet, nemini tamẽ fuiſſet offendiculo; tam ſecretò enim ipſum commiſſerat, vt præter ipſum ſolus Deus illius conſcius eſſet; dicens, *Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci,* nemoque ob delictum meum aliquod accepit ſcandalum. Sciebat ſcilicet pius ille Rex omnibus peccatis veniam deberi, ſed ſcandala miſericordiâ indigna eſſe; quamobrem Sacerdos facilius veniam ſperet delictorum, cùm Deum dumtaxat offendit, quàm dum diſſolutione ſua & laſciuia proximum offendit.

Pſal. 50.

Matth. 18.

Dixit in Euangelio Dominus, *Væ homini per quem ſcandalum venit, expedit ei vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius & demergatur in profundum maris.* Sacerdotes, Religioſi, Epiſcopi huc oculos & mentem aduertite, & credite maledictionem vos diuinam promereri, quando ſcandalum datis, & ſatius fore vos in mare demergi, quàm malum dare exemplum.

Eleazarus

Maluit Senex Eleazarus mortem ſubire grauiſſi-

uiſſimam,& cruciatibus effœtum & exhauſtum corpiſculum obijcere, bonum ſuis exemplum dando, quàm cum aliorum ſcandalo in libertate viuere, *Dicens præmitti ſe velle in infernum; non enim ætati noſtræ dignum fingere, vt multi adoleſcentes arbitrantes, Eleazarum nonaginta annorum tranſiſſe ad vitam alienigenarum.* Strenuum hunc virum imitare anima mea, & vos Sacerdotes collegæ mei chariſſimi, eumdem animum ſumite, ac cogitate, ſatius eſſe vitam perdere, & ad infernum vſq; deſcendere quàm fidelibus prauo exemplo & ſcandalo eſſe.

maluit in infernum dimitti quàm dare ſcandalum

2. *Mach.* 6.

Idcirco ſcripſit Chryſoſtomus, tantum Religioſorum in fidelium animabus ſcandalum poſſe, vt Sacerdote peccante ceteri omnes ſequantur, & eamdem viam inſiſtant, *Ideo*, inquit, *Vnuſquiſque Chriſtianorum pro ſuo peccato reddet rationem, Sacerdotes autem non ſolum pro ſuis, ſed & pro omnium peccatis reddent rationem.* Sacerdos igitur ſibi proſpiciat, cogitanſque ſe Deum offendendo, alios quoque offendere, meminerit, eſſe ſibi tum ſuorum tum aliorum peccatorum rationem reddendam.

Sacerdotũ ſcandalum cauſa ſunt cur alij peccent.

*Homil.*38. *in Matth.*

Qui vnum de minimis, ait Hieronymus, Domini iudicio, *ſcandalizauerit, mola collo alligata præcipitabitur in profundum. quid his verò fiet, qui omnes ad peccandum pelliciunt?* Concludere igitur mecum vult, ſi is qui vnum etiam è minimis ſcandalizat, quamuis etiam Sacerdos non ſit, dignus ſit qui viuus in profundum demergatur; Sacerdotem & Religioſum, ſed vita ſua improba plurimos alios deſtruentem longè grauius iudicium promereri, ac mortem crudeliorem.

In 17. *c. Ezech.*

Dicebat Magnus Papa Gregorius, maximum quod rebuſpublicis & regnis accidere infortunium poteſt, eſſe Sacerdotē alios ſcandalizantem; quod ruinam & interitum afferat præſentiſſimum. *Maior*, inquit, *metuenda eſt locis illis calamitas, vbi tales interceſſores ad locum regiminis adducuntur, qui Dei in ſe magis iracundiam prouocant, quam per ſemetipſos placare debuerant.* Et verè nihil accidere prouinciæ alicui deterius ac calamitoſius poteſt, quàm Sacerdotes improbi & ſcandaloſi; ab his enim calamitas & ruina; tum parochiarum, tum vrbium naſci ſolet: vulnerato enim paſtore, quis ouibus medicinam adferet? quis populum cuſtodibus interfectis defendet? ecquis ex arbore cuius radix putrefacta, ſperari fructus poteſt?

Maxima reip. peſtis Sacerdotes improbi.

Epiſt. 114. lib. 7.

Hanc ipſam calamitatem exaggerans Bonauentura, exclamat, *Heu, heu, heu, Domine Deus, egreſſa eſt de ſenibus iniquitas, è iudicibus ſcilicet ſenioribus, qui populum tuum regere videbantur: Heu Domine, ipſi ſunt in perſecutione tua primi, qui videntur in Eccleſia tua primatum diligere & regere principatū.* Mihi exclamationes has cedo Bonauentura, tuas ego tuâ veniâ vſurpem interiectiones; hoc enim tempore vſu veniunt, cùm hodie nonniſi ſcandala Sacerdotum, Religioſorum & Præſulum conſpiciantur, & illi qui dignitate primi ſunt, in peccando & perſecutionibus Eccleſiæ primi etiam eſſe comperiantur.

S. Bonauentura inuehitur in Sacerdotes ſcandaloſos.

Sicut, inquit Ambroſius, non adeo graue eſt in plano corruere, & in media area, quàm è ſummo montis vertice præcipitem labi; ita & caſus grauior, peccatum & ſcandalum Sacerdotū qui in ſummo Eccleſiæ gradu collocati ſunt, quàm

De dignit. Sacerd. c. 3.

quam aliorum ſæcularium in ſimili poſitorum. non enim ſæcularium ſcandala adeò pernicioſa & exitioſa ſunt, quàm Sacerdotum; illi enim in plano corruunt; hi è ſublimi præcipitio.

Bene quoque dixit olim Gregorius, *Nemo in Eccleſia plus nocet, quàm qui peruersè agens nomen vel ordinem ſanctitatis habet.* Opinioni illius ipſe ſuffragator accedo & credo, Sacerdotem diſſolutum & religioſum ſceleratum, Eccleſiæ tantum afferre damnum ac perniciem, quantum qui maximè. *1.p.paſt.c.2. diſt.83.c.* Nemo tãtum Eccleſiæ nocet ac Sacerdos improbus.

Idem etiam alio loco ſcripſit, à nullo peccatore Deum magis irritari quàm à Sacerdote & Religioſo vitæ inhoneſtæ, & à nullo grauius & maius præiudicium tolerare. Sententia rariſſima. Ecquæ enim Deo iniuria eſt, ecquæ offenſa, illos exemplum peccandi eſſe, qui ad alios corrigendos, & in viam reducendos conſtituti ſunt. *eod. Hom.17.in c.10. Luc.*

Nihil eſt, ait Auguſtinus, *in hac vita & maximè hoc tempore facilius & lætius Epiſcopi aut presbyteri officio; ſed nihil apud Deum miſerius, & triſtius, & damnabilius, cum eodem non probe funguntur & alijs ſcandalo ſunt.* O ſtultitiam hominum! Quod vt felicitatem & bonum æſtimat mundus, corã Deo damnatio eſt & dedecus, quodque in hac vita magni fieri ſolet & honor reputari, apud Deum & opprobrium & miſerum habetur. Quare ſi Sacerdotes, qui hoc in mundo ab omnibus honorantur, inhoneſtè viuunt, æternæ damnationi in altero inuoluentur. *Epiſt.28. diſt.40. ante omnia.*

(∴)

CAP.

CAPVT XV.

Sacerdotes ne ſint præuaricatores.

Num.6. Vetuit olim Deus Sacerdotes vinum, acetum, & quidquid inebriare hominem ſolet, bibere, *Acetum ex vino & ex qualibet potione & quidquid de vua exprimitur non bibent.* Docet myſterium, Sacerdotem Dei nullũ admittere delictum oportere, etiam minima, ſunt enim acetum & potio animam inebriare nata.

Leuit.4. Sacerdotis peccatũ æqui pollet delicto vnius reip. In Leuitico ſcriptum eſt, peccatum Sacerdotis adeo eſſe graue, ac totius populi & reip. ambo enim idem pro delicto ſuo ſacrificium offerebant, *Si Sacerdos qui vnctus eſt peccauerit delinquere faciens populum.* Vnde eruo Sacerdotem & Religioſum ab omni liberum eſſe peccato debere. Illorum enim peccata omnibus totius reip. peccatis æquipollent, & Sacerdos vitam improbam inſtituens tam grauiter Deum offendit, quàm reſp. quædam & communitas peccatum admittens.

Matth.5. In Euangelio Dominus ait, *Niſi iuſtitia veſtra abundauerit pluſquam ſcribarũ & Phariſæorum, nõ intrabitis in regnum cælorum.* Apoſtolos eorumq; ſucceſſores Sacerdotes monitos volebat, ab omni illos peccato exemptos eſſe debere, perfectioni ſtudere, virtutum exercitio incumbere, & ceteros meritis præcellere.

Sacerdos ſal mundi. *Si ſal euanuerit*, ait eodem loco, *in quo ſalietur. Ad nihilum valet vltrà, niſi vt mittatur foras & conculcetur ab hominibus.* Tum verò ſal euaneſcit, cum Sacerdotes peccatum committunt, & tum ad nihilum valent vltrà, niſi vt extra Ec-

cleſiam

cleſiam eiiciantur, & omnium pedibus proterantur, omnibus denique ludibrio ſint. Quare omni culpa vacent oportet & corruptione, cùm ſal ſint mundi.

Nemini dantes vllam offenſionem, vt non vituperetur miniſterium noſtrum, ait Apoſtolus. Tunc Sacerdos nemini vllam dat offenſionem, cùm ſine peccato viuit, ſola enim virtus Sacerdotium laudabile reddit; & peccatum, contemptibile. *2. Cor. 6.*

Non mediocris, inquit Ambroſius, *virtus Sacerdotalis eſt: cui cauendum non ſolum, ne grauioribus vitijs ſit affinis, ſed ne minimis quidem*. Dicere vult, paucis vt complectar, Sacerdotem & religioſum omnia omnino peccata vitare debere, & vitam penitus innocentem traducere. *Lib. 10. Ep. 82.*

Quare etiam benè conſulit Concilium Tridentinum, *Leuia delicta quæ in Sacerdotibus maxima eſſent, effugiant Sacerdotes, vt eorum actiones cunctis afferant venerationem*, &c. Spiritus ſanctus Concilio huic præſidens hic innuere volebat, Sacerdotes ab omni eſſe mundos peccato debere; quæ enim in aliis leuia & parui eſſe momenti videntur, in vita Religioſa & Eccleſiaſtica magna ſunt & enormia: cùm verò ſine peccato fuerint, ab omnibus coluntur, & honorantur, at cum vitioſi & ſceleribus ſe contaminant, omnium ſannis excipiuntur & contemnuntur. *Seſſ. 22. c. 1. de reform.*

Idem quoque Bernardus ait, *Mens Deo dicata, ſic caueat minora vitia vt maiora; quia à minimis incipiunt, qui in maiora corruunt* Cum verò, Deus meus, ad Sacerdotium vocaueris, præſta vt maiora non minùs, quàm minora euitem, peccata enim minora, & riuuli exigui maiorum delictorum origo ſunt & torrentium iniquitatis ſcaturigo. *De ord. vit.*

Quod

Homil. 8. in epiſt. 1. ad Cor. & ſerm. de leuium peccat. periculis.

Quod etiam ſimilitudine ponit Chryſoſtomus, *Veſtis quæ ſcindi cœperit, neglecta tota diſcinditur, & tectum paucarum tegularum caſu cōtempto totam domum diruit.* qua comparatione oſtendere vult, non eſſe leuia & minora negligēda, ne in maiora procidamus, atque ipſe hinc efficio, Sacerdotem & clericum minima etiam delicta, & commiſſa fugere oportere; ſępè enim neglectum paruum, extremorum & maximorum eſt cauſa, & è paruis initiis grauiſſima ſæpè naſci mala ſolent.

Lib. 2. de ſum. bono. c. 23.

Parua ad maiora nos dedúcunt.

Iſidorus etiam huc reſpicit dicens, *Dum facta quædam non grauia liberè & ſine metu committimus, ad peiora ſcelera & horrenda peccati conſuetudine labimur.* Egregia hæc verba propoſito adaptans, aſſero, Sacerdotibus omne eſſe peccatum fugiendum, parua enim contemnentes ad maiora paulatim deueniunt, quique exiguum committere non veretur, paulatim aſſuefactus in maiora præceps ruet.

In norma viuendi. c. 6.

Idem quoque benè beatéque viuendi regulam præſcribens, dixit, eum qui verba non moderatur, ad vitia ſenſim deſcendere, quique exiguas tentationes non repellit ac cohibet, grauiori conflictui parare viam; minores namque culpæ maiorem generant; particulatim creſcūt vitia, & dum parua non cauemus, in magna prolabimur, & quæ prius vincere poteramus, poſtea ſuperare non poſſumus. verba egregia, atque ſuccinctè demonſtrant Sacerdotibus & Religioſis omne iniquitatum & flagitiorū genus maximè minimorum, fugere debere; à minimis enim ad maiora deuenimus, paruaq; neglecta ad grauiora & enormiora viam paulatim ſternunt.

Nolite,

Nolite, ait Auguſtinus, *contemnere venialia, quia minima ſunt, at timete potius, quòd ſuperent numero: ſæpè enim minima animalcula quia numeroſa, damnum adferunt. nunquid non minutiſſima ſunt grana arenæ? ſed ſi arenæ multum in nauem mittatur, mergit illam?* Sacerdotes hæc memoriæ inſculpant, & quantum poſſunt à venialibus abſtineāt; quamuis enim parua ſint, tamen iterata frequentius, maximum damnum adferunt, & animas ſubmergunt,

Lib. de decē cord. c. 11.
Sacerdos peccata etiam fugiat venialia.

Idem quoque alio loco ait, quòd quemadmodum guttis pluuialibus torrentes intumeſcunt, & ipſæ flumina etiam magna conſtituunt, quæ domos euertunt, & ſolo omnia ęquant, ita quoque peccata venialia & leuia, maiorum criminum ſunt cauſa, quę generali quadam diluuione domum Dei, id eſt Eccleſiam deiiciunt, & animabus fidelium perniciem adferunt. Egregia comparatio Sacerdotes, qua docemini, peccata venialia etiam minima fugere, quoniam guttæ ſunt, quæ ſenſim creſcentes, torrentes quoſdam conſtituunt, quæ diluuium quoddam rabidum & vniuerſale cauſantur.

De decem cord. c. 11. & tract. 12. in Ioan.
Peccata venialia guttis cōparantur quæ torrentes cōſtituunt.

Idem propemodùm Iſidorus Hiſpalenſis ait, *Non ſolam, inquit grauia, ſed & leuia lugenda ſunt peccata, multa enim leuia vnum grande efficiunt, & gutta torrentem.* Docere & hic voluit Sacerdotes, vnum vt peccatum veniale non ſecus deplorent & lugeant, quàm enorme, quod fomes & incentiuum ſit maximorum.

Lib. 2. de ſum. bon. c. 18.

Si peccando tibi ipſi adularis, inquit Auguſtinus, *& dicis, paruum eſt peccatum meum, quod & ſanctiſſimi quoque vix fugere poſſent, ac ſine quibus vix hac vita traditur, Con-*

gere

Digitized by Google

gere minuta,& facient vnum aceruum, nam & grana minuta ſunt,& tamen maſſam faciunt. Minima igitur peccata ne negligatis Sacerdotes, nam iterata & frequentata, maſſam conſtituunt, quæ vos perdat, deſtruat, & animam adobruat: Sanctè igitur vita & penitus mundè traducenda eſt.

Lib.6.de Sacerd. Ante Prophetarum tempora oſtendere volens Deus, peccata grauiora eſſe, & maioribus digna ſuppliciis, quæ Sacerdotes committerēt, *quam quæ alij; mandat vt tantumdem pro Sacerdotibus; quantum pro vniuerſo populo ſacrificium offeratur.* Quod euidens eſt argumentum, Sacerdotes penitus ſanctos eſſe debere quòd dū peccant, peccata eorum grauiora ſunt, & ceterorum hominum delictis præponderent, non quòd naturâ grauiora ſint, ſed propter Sacerdotis qui commiſit dignitatem & ſtatum.

25.quæſt.1. c.Nulli. Dixit etiam Papa Hilarius, *Reatu maiore delinquit, qui potiore honore perfruitur, & grauiora facit vitia peccatorum, ſublimitas peccantium.* Dicere volebat, Sacerdotes & Religioſos, quo honore, dignitate & magnitudine magis cæteris præſtant, eò etiam peccare grauius, eorumque delicta enormiora: peccati enim grauitas ad peccantis dignitatem commenſuratur.

Lib.2. de conſiderat. *Inter ſæculares,* ait Bernardus, *nugæ, nugæ ſunt, in ore Sacerdotum blaſphemiæ.* Sacerdotes docet peccare grauiùs, quam ſæculares, quia quod in ſæculari nonniſi veniale eſt, in illis mortale eſt & letale.

Lib.11. comment. *Sacerdotes,* ait Pius Papa II. *quorum vita velut ſpeculum inferioribus eſt, non ſolum à malis operibus abſtinere, ſed omnia declinare conuenit, quæ quoquo modo, præ ſe ſpeciem mali ferunt.* Beatus

illc

ille Religioſus, hoc modo qui vitam inſtituit quique ſibi proponit, multa eſſe licita ſæcularibus, quæ Eccleſiaſticos fugere par ſit, quodque exiguum & parum in laico videtur, in ſtatu Eccleſiaſtico grauiſſimum & ſingulare eſſe.

Tanto, inquit Iſidorus, *maius cognoſcitur eſſe peccatum, quanto qui peccat maior habetur*: ad merita enim & ſtatum peccantis vitium commenſuratur; & ſæpè quod paruis facilè dimittitur, in magnis acerrimè vindicatur & caſtigatur. Hæc cogitate Religioſi & Sacerdotes; omnia vitiorum genera relinquite, virtuti incumbite, honori veſtro conſulite, ſanctèque viuite, & cogitate veſtra delicta grauiora eſſe quàm aliorũ, maiuſque promereri ſupplicium; quod enim in ſæcularibus nonniſi ſimpliciter peccatum eſt, maximum in vobis ſacrilegium dici poteſt. Lib. 1. de de ſummo bono. c. 18.

CAPVT XVI.

De proborum & improborum Sacerdotum morte.

DE Iuſtorum morte & fine loquens Pſaltes, ait eam in oculis Domini pretioſam videri. *Pretioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum eius.* Hæc de morte bonorum Sacerdotum cecinit vates, qui cùm Sanctorum & iuſtorum inſtar vixerint, dum Deo præſentabuntur, & hoc mundo egredietur, benignè ab eodẽ recipientur, & æterna beatitudine donabuntur. Pſal. 118. Mors iuſtorũ pretioſa corã Deo.

Dicere ſolebat Sapiens, *Timenti Dominum bene erit in extremis, & in diebus conſummationis illius benedicetur.* De Sacerdotibus hoc ſine dubio prædixit, ac volebat oſtendere, eos qui vt iuſti viuunt, & Deum timent in hac vita, tandem benè habituros, & benedictionem illis circa vitæ finem reſeruari. Eccleſ. 1.

A facie malitiæ collectus eſt iuſtus, veniat pax & Iſai. 57.
requieſcat in cubili ſuo, qui ambulauit in directione ſua, ait Iſaias: Oraculum veraciſſimum & Sacerdotibus conſolatio, eos dum honeſtè vitam inſtituunt, à Deo mundi huius ærumnis educi; quoniam verò virtutem ſecuti ſunt, & vitium deteſtati, ideo quiete donandos, pace beandos & omnigena voluptate ac deliciis cõplendos.

Apoſtolus Timotheo in vitæ huius labore & certamine omnium additurus, præmiũ quod in altera nos vita manet, proponit dicens, *Qui* 1. Tim 3.
bene miniſtrauerint, gradum bonum ſibi acquiret. Eſt hoc Sacerdotibus ſolatium, ſe ſi Deo fidele obſequium obtulerint, & obedierint, æterna mercede donandos; vita ſiquidem malis & calamitatibus referta, morte iucundiſſima & gaudiis repleta compenſabitur.

Ad veſperum, inquit Gregorius Magnus, *ori-* Lib. 10. Moral. c. 21.
tur fulgor Sacerdoti iuſto, quia in occaſum ſuam cognoſcit claritatem: atque ideo dictum, Timenti Dominum bene erit in extremis. Cum verò me Deus, ad ſublimem hanc dignitatem euocaris, fac vt iuſtus ſim Sacerdos, atque vt verus Eccleſiaſticus viuam, vt in die mortis, qui dierum meorum futurus eſt veſper & vitæ nox, egregium illud iubar & miſericordiæ tuæ fulgorem in anima mea exoriri videam.

Ceterum inſignis quædam punitio eſt & caſtigatio, dum boni Sacerdotes ex hoc mundo morte auferuntur. Vnde Baſilius, *Inter ea quæ comminatur Dominus, eſt abiectio Presbyteri ſiue* In 3. c. Iſai.
ſenioris, quod ex eius præſentia non mediocre emolumentum in alios reſiliat. Veriſſimum enim eſt, quod quemadmodum ſanctorum Religioſorum & Sacerdotum præſentia mundo imprimis eſt

neceſſa-

Digitized by Google

neceſſaria, ita mors illorum & interitus noxius ſit, magnamq; Chriſtianæ reip. calamitatẽ afferens: atque ideo cùm Deus populum aliquem caſtigare voluerit, iramq́ue ſuam exercere, Sacerdotes ſurripere ſolet & auferre,

Ieremias Propheta Iudææ calamitatem & deſolationẽ deplorans, inter cetera cõqueritur quod ſuos illi Sacerdotes abſtuliſſet Deus; *Abſtulit magnificos meos Dominus de medio mei, vocauit aduerſum me tempus vt contereret electos meos.* Threu. 1. De Sacerdotibus eo loco loquitur, mihique argumentum ſuggerit dicendi, nullum mundo accidere malum poſſe grauiùs, quàm bonorum Sacerdotũ mortẽ, quorũ mors omnibus lacrymas deberet excutere & eſt reuerà deplorãda.

Alius quoque Propheta Ieroſolymam deplorans, eiuſque ſortem lugens, deflet imprimis quòd Prophetas illi & Sacerdotes Deus auferret, *Ecce dominator Dominus exercituum auſert à Ieruſalẽ & à Iuda validũ & fortẽ omne robur panis & omne robur aquæ, fortẽ & virũ bellatorẽ, iudicẽ & Prophetã, & ariolũ & ſenem.* Iſai. 3. Et ſanè inſignis quædam calamitas eſt & lacrymis expianda, cũ Deus ad peccatorum noſtrorum caſtigationem, Sacerdotes & Religioſos ſuos aufert, tunc ſiquidem omnia direptioni & expilationi patent.

Sampſon de inimicis vltionem ſumpturus, columnas, quibus cænaculum in quo conſidebant, innitebatur, magna vi concuſſit, vt domum vniuerſam ad terram deiecerit & omnes Philiſthinorum Principes ruina inuoluerit, *Cõcußiſq; fortiter columnis cecidit domus ſuper omnes Principes, & ceteram multitudinem quæ ibi erat.* Iud. 16. Idem omnino Deus facere ſolet, inimicos enim ſuos idest, peccatores vlturus, Sacerdotes, id eſt co-

 lumnas

lumnas orbis, ad terram deijcit; quibus baſibus ſublatis, omnia quamprimum corruant ac peſſum eant neceſſe eſt.

Eliſæus cum magiſtrum ſuum Eliam curru igneo abripi cerneret, quem verum, magnum & ſanctitate eximium, & vniuerſo Iſraëli vtilem nouerat, clamauit lacrymans, *Pater mi, Pater mi, currus Iſraël & auriga eius*; itane te abire, itane ſurripi? quid mundo fiet. Tum verò Chriſtiani, dolendum dum Sacerdotes probi & Religioſi ex hoc mundo tolluntur, eorumque mors ploranda eſt, qui dum viuerent currus Eccleſiæ, vrbium directores, reip. capita, parochiarum paſtores, & diæceſium Præſules erant & regnorum conductores.

4. Reg. 2.

Ambroſius de morte iuſtorum loquens, ait feralem illam Parcam tot cædibus infamem, hominum carnificem & nouercam, Sacerdotibus matrem eſſe, omnis tranquillitatis portum, tempeſtatibus & procellis eos ereptos recipientem. Dicere volebat, mortem bonos Sacerdotes, mundi tempeſtatibus & ſyrtibus educere; & in quietis portu collocare.

De bono mortis c. 8.

Baſilius quoque dixit, *Somnus iuſtis mors eſt, imo magis migratio ad vitam meliorem.* Sumite igitur animos Sacerdotes, mortem non perhorreſcite & ſancto huic Præſuli credite, aſſerenti mortẽ nonniſi ſomnũ quemdam eſſe, & ex vita ærumnoſa ad æternã & tranquillã profectionẽ.

Homil. de Barlaam Mart.

Mors non niſi ſomnus eſt.

At ſicut bonorum Sacerdotum mors beata & felix eſt, ita improborum funæſta & miſera; teſtatur hoc Pſalmographus, *Mors peccatorum peſſima.* Quod vaticinium non tam ad omnes in genere impios ſpectat, quam ad Sacerdotes, qui iuſto Dei iudicio, ſicut impiam duxerunt vitam, ita

Pſal. 33.

ita eamdem morte infauſta & tetra terminant.

In Apocalypſi de omnibus omnino iuſtis dictum eſt, *Beati qui in Domino moriuntur, amodò iam dicit Spiritus, vt requieſcant à laboribus ſuis.* Apoc.14.
Locū hunc à contrario exponens, dico, Infelices Sacerdotes, qui in Dño & Dei gratia nō moriuntur, ſed in exitiū ruūt peccatis & vitijs cooperti.

Iob de perfidis quibuſdam impoſtoribus loquens ait, *Morietur in tempeſtate anima illorum, & vita illorum inter effæminatos.* Iob.36.
Ad Sacerdotes illum hic crediderim reſpexiſſe, qui cum effeminatè & in medijs delicijs vixerint, in tempeſtatibus & animi inquiete moriuntur; mors ſiquidē & exitus illorū nōniſi bellū & tēpeſtates ſunt.

Nadab & Abiu duo veteris legis Sacerdotes, Magni Aaronis filij, quòd ignem alienum & profanum in Sacrificio adhibuiſſent, & mode- Leuit.10.
ſtiam debitam non ſeruaſſent, igne cælitus dimiſſo deflagrarunt, tam funeſto & ferali interitu tam improbæ vitæ iniquitates expiantes, *Egreſſuſque ignis à Domino deuorauit eos, & mortui ſunt coram Domino.* Horrendum exemplum, ſed notatu dignum, quo docemur, Sacerdotes & Religioſos, qui ſceleratè vixêre, iuſto Dei iudicio morte violenta ſæpe hinc abripi, quò in altera puniantur & caſtigentur.

Chore, Dathan & Abiron, qui aduerſus Aaronis Sacerdotium conſpirarant & ſeditionem Num.16.
in populo concitarant, viuos terra abſorbuit & ad inferos demiſit. Moſaicæ legis Religioſorum hic feralis interit' ac tartarea ſepultura nos docet, Sacerdotes qui malè viuunt, ſæpe malū finē nanciſci, & inaudito mortis genere occūbere.

Heli quoque ob filiorum ſuorum improbitatem, omnem familiam ſuam euerſam vidit, *Hoc* 1.Reg. 2.

Digitized by Google

INDEX RERVM MEMORABILIVM.

A.

AAron veſtibus ſacris indutus tempore ſacrificij. 134

Abſalone nemo pulchrior in Iſrael. 135

Achab ob veſtem mutatam occubuit in bello. 445

Agnus paſchalis Euchariſtiæ typus. 85

Alexander arma quam lyram habere maluit 310

Alexander ſecretum ſeruandum oſtendit. 352

Ambitio radix omnium malorum 401. generale quoddam diluuium 403. quomodo proſcribi poſſit. 404

Ambitionis mala. 401

Ambitioſus communis hoſtis omnium. 402

Ambroſius excipiens confeſſiones plorabat. 117

Amici Dei tribulationibus probantur. 357

Amor Dei quietem, amor mundi inquietudinem cauſatur. 246

Amor reuerentiam timor odium cauſatur 326

Angeli orationes Deo offerunt quas lachrymæ comitantur 113

Angeli ſacerdotum ſocij. 12

Animæ inquietudo iræ diuinæ ſignum. 242

Animarum zelus in quo ſitus. 266

Animal maculoſum Deo offerri vetitur. 134

Antiquorum Sacerdotum puritas. 142

Antichriſtus impudens futurus. 333. blaſphemus. 435

S. Antoninus Sacerdotalem benedictionem magni faciebat. 45

Aſſueri aulam nemo lacer ingrediebatur. 302

Attentio in precibus neceſſaria. 129.

Athanaſius horas recitabat. 125

Auaritia idolo Ezechielis perſimilis. 406. omnia in Eccleſia perdit. 407

Auguſtinus fleuit audiens cantum Eccleſiæ 118. eius oratio. 138

B.

BEatus qui ſine macula eſt. 137

Benedictio populi preſbyter ſapiens. 147

Benignitas & humanitas Sacerdotis arma. 318

Benignitas amicitiam gignit. 319.

Benignus ſit qui ſpiritus quietem

Digitized by Google

etem cupit. 245
Benignorum preces Deo gratæ. 320
S Bernardi doctrina. 297
Blaſphemi morte puniendi. 432. maledicunt Deo. 434
Blaſphemia hominem polluit. 435
Biblia Sacerdoti ſæpè legenda. 210
Bona vita prædicationi adeſſe debet. 217
Bonæ conſcientiæ encomia. 248
Boni tribulationibus obnoxij. 360
Boni principis eſt honorare Sacerdotes. 42
Bonis Eccleſiæ ſapienter vtendum. 198
Bonum exemplum Sacerdotum populi condimentum 366. hominibus ſolatio eſt. 370
Breuiarium inter ambulandum non legendum. 129. quomodo recitandũ. 128

C.

Candelabrum & lucernæ tabernaculi ex auro erant. 133
Caſtitas Sacerdoti & miniſtris Eccleſiæ neceſſaria. 168. 176
Caſtitas ab Ethnicis laudata 171. eius effectus 177. nihil ea illuſtrius. 170
Caſtitas quæuam nobilior. 178
Catonis ſententia. 269
Charitas decet Sacerdotes 179. peccata abſcondit. 181
Chriſtus Sacerdotium inſtituit. 1. ſacrorum ordinum author. ibid. cœli claues dedit Sacerdotibus non Matri. 34
Chriſtus Sacerdotes honore affecit. 46. lauit pedes ſuorum antequam Euchariſtiam porrigeret. 81 diſcipulis mundi contemptum præcepit. 251
Chriſtianorum veterum cõſuetudo. 499
Cilicium Sacerdoti neceſſarium. 280
Clerici & ſenatores Ro. ijſdem priuilegijs gaudent. 61
Cogitationum varietas inconſtantiæ ſignum. 160
Cœli ad vocem Sacerdotis reſerantur. 38
Confeſſionis ſecretum violans mortis reus. 352
Conſcientiam veſperi examinare præclarum. 297
Conſcientiç ſecreta non cuiuis aperienda 359
Concionator gallo ſimilis. 217
Conſtantiæ virtus quanta: 160. & ſeq.
Conſtans paſſionibus reſiſtit.

Digitized by Google

ſtit, 166. Soli comparatur. 167
Conſuetudo iurandi noxia. 433
Communicare quotidie nec laudandum nec vituperandum. 90
Corpus noſtrum idolum eſt, cuius Sacrifici mundus & dæmon 284
Crocodilus ſilentij ſymbolum 355
Crux fundamentum ſalutis noſtræ. 92

D.

DAuid ob prudentiam laudatus. 149. petijt à Deo ſcientiam 201. mentis tranquillitatem. 242. peccatores non tolerabat. 263. ſingulis noctibus vigilabat. 288. mane ſurgebat ad orandum. 291 ſecretum tenebat. 553. eius exercitia. 121.
Delitiæ fugiendæ vt ſordes 370
Demetrij apophthegma de eloquentia. 97
Deus etiam malos Sacerdotes honorauit. 50 facit per eos miracula. ibid. eorum cauſam ſibi reſeruauit. 63 precibus importunis vult vrgeri 107. mente non verbis orandus, 128. ſapientes amat. 144
Dei domus debet eſſe ſancta. 133
Detractio pernicies animæ. 386
Detractores ſerpentibus ſimiles. 385. homicidæ. 387
Diaconi non ſedeant coram Sacerdote. 52
Diaboli turbant orantem. 105
Diogenis lepidum dictū. 450
Diſcretio in vigilando adhibenda. 296
Diſcrimen inter Epiſcopos & Sacerdotes exiguum. 14 inter Sacerdotes & alios homines. 17
Docere & non facere nil niſi damnum adfert. 216
Doctrina Sacerdoti neceſſaria. 199
Dormientes à diuinis iudicijs præueniuntur. 290
Dux imprudens ſuos diſperdit. 148

E.

EBrietas libidinis mater. 373. facit Apoſtatas ib. in Sacerdote ſacrilegium. 376. morbus incurabilis. 378. eius effectus. 376
Ebriorum commercium vetitum. 375
Eccleſia columbæ ſimilis. 413
Eccleſiaſtici aduocati eſſe neque-

nequeunt. 392
Eleemoſyna in veteri lege præſcripta. 189 eius varia encomia. ibid & ſeq.
Eleemoſynarij ditantur in die iudicij. 189
Encomia Sacerdotum. 9
Epiſcopus Colon. punitus ob horas vna vice recitatas. 130
Epiſcopi ſunt Eccleſiæ excubitores. 291
Epiſcopi honorent Sacerdotes. 50. eos benignè tractent. 51. vt fratres habeant. 52
Epulo cur damnatus. 184
Eſther ieiunando ſe humiliabat. 281
Ethnici ſuos Sacerdotes honorarunt. 41
Euangelium legem Moſaicā obfuſcauit 5
Eucharistia ſacrificium & Sacramentum. 84. 89. eius typus agnus paſchalis. 85

F

Facilitas nimia Sacerdoti noxia. 314
Fames exoritur ex Eleemoſynæ raritate. 197
Fornicatio graue peccatum. 420
Fortuna menſam ſumptuoſam, ſobrietas frugalem inſtituit. 270
S. Franciſcus honorem Sacerdotum Angelico præferebat. 45. Sacerdotio ſe indignum iudicabat. 144

G

Garrulus ſimilis vrbi patenti 344. ſeipſum non agnoſcit. 351
Grauitas S. Ambroſij. 315
Thomæ Cantuarienſis. 316
Grauitas Sacerdotibus conueniens. 308. 327. conſiſtit in verborum moderatione 316. ſi eam negligant riſui ſe exponunt 309
Gula noxia, ſobrietas vtilis. 274

H

Hæreditas Sacerdotum nobilis. 60
Heli Sacerdotium allegoricè expoſitum. 4
Heli ob peccata filiorum punitus. 224
Herba quædam in terra fertili moriens in ſterili luxurians 283
Hinnitus equorum regi cuidam gratior Muſica. 311
Hiſtoria Miphiboſech allegoricè explicata. 96
Homo in tribus cognoſcitur. 299
Horæ Canonicæ in ſcripturis

riis fundatæ. 121. collatæ cum lucernis tabernaculi & tubis Iericho. 122. cum ſeptem tonitruis Apocalypſis. 123. cum ſeptem gradibus templi Ezechielis. ibid. piè dicendæ. 126. ſingulæ dicendæ non ſimul. 129. earum vſus & ſignificatio. 126

Hoſpitalitas erga omnes exercenda. 185 eam commendat Apoſtolus. 180

Humilitas neceſſaria Sacerdotibus. 235 magni æſtimata à Patribus. ibid. virtutum theſaurus & fundamentum. 236. patientiæ mater. ibid perfectionis ſignum. 237. iuuat in precibus. 240

Humiles à diabolo capi nequeunt. 237. eorum preces Deo placent. 241

I.

Iacob Patriarcha bonorum paſtorum exemplar 262. 290 eius vocatio allegoricè expoſita. 95

Ianitores templi cur. 136

Ieiunium verum quod. 288

Ieiunium Sacerdoti neceſſarium. 280. eius effectus & encomia 278. per illud Niniuitæ ſalutem & veniam adepti. 282. necat dæmones. 283

Impiorum mens ſemper inquieta. 241

Improbi lites excitant. 389

Improbi ſilendo potius quam loquendo vincuntur. 350

Impudici ſuibus ſimiles 172

Ignorantia mater errorum. 208

Ignorantiam Sacerdos fugiat vt peſtem. 207

Ignarus beſtiæ ſimilis. 211

Inconſtantia paruulorum propria. 163. quantum vitium. 162. eius ſymbolum luna. ibid.

Innocentia & ſcientia Sacerdoti neceſſaria. 205

Ira ſtultitia eſt. 414 vitæ noſtræ tortor. 415. ſpecies ebrietatis. ibi. conſilio contraria. 416. perditionis initium. 417. blaſphemiæ mater. 436

L.

Lacænæ cuiuſdam de pudicitia apophtheg. 172

Lachrymæ prædiſtinationis ſignum. 111. Sacerdotum arma 115. 383 Angelos lætificant. 118. Sacerdotum gemmæ coram Deo. 119. ſpongia peccatorum. ibid. animam illuminant. 120.

Dei-

nequeunt. 392
Eleemoſyna in veteri lege præſcripta 189 eius varia encomia. ibid & ſeq.
Eleemoſynarij ditantur in die iudicij. 189
Encomia Sacerdotum. 9
Epiſcopus Colon. punitus ob horas vna vice recitatas. 130
Epiſcopi ſunt Eccleſiæ excubitores. 291
Epiſcopi honorent Sacerdotes. 50. eos benignè tractent. 51. vt fratres habeant. 52
Epulo cur damnatus. 184
Esther ieiunando ſe humiliabat. 281
Ethnici ſuos Sacerdotes honorarunt. 41
Euangelium legem Moſaicã obfuſcauit 5
Eucharistia ſacrificium & Sacramentum. 84. 89. eius typus agnus paſchalis. 85

F

Facilitas nimia Sacerdoti noxia. 314
Fames oxoritur ex Eleemoſynæ raritate. 197
Fornicatio graue peccatum. 420
Fortuna menſam ſumptuoſam, ſobrietas frugalem inſtituit. 270
S. Franciſcus honorem Sacerdotum Angelico præferebat. 45. Sacerdotio ſe indignum iudicabat. 144

G

Garrulus ſimilis vrbi patenti 344. ſeipſum non agnoſcit. 351
Grauitas S. Ambroſij. 315
Thomæ Cantuarienſis. 316
Grauitas Sacerdotibus conueniens. 308. 327. conſiſtit in verborum moderatione 316. ſi eam negligant riſui ſe exponunt 309
Gula noxia, ſobrietas vtilis. 274

H.

HÆreditas Sacerdotum nobilis. 60
Heli Sacerdotium allegoricè expoſitum. 4
Heli ob peccata filiorum punitus. 224
Herba quædam in terra fertili moriens in ſterili luxurians 283
Hinnitus equorum regi cuidam gratior Muſica. 311
Hiſtoria Miphiboſech allegoricè explicata. 96
Homo in tribus cognoſcitur. 299
Horæ Canonicæ in ſcripturis

ris fundatæ. 121. collatæ cum lucernis tabernaculi & tubis Iericho. 122. cum ſeptem tonitruis Apocalypſis. 123. cum ſeptem gradibus templi Ezechielis. ibid. piè dicendæ. 126. ſingulæ dicendæ non ſimul. 129. earum vſus & ſignificatio. 126
Hoſpitalitas erga omnes exercenda. 186 eam commendat Apoſtolus. 180
Humilitas neceſſaria Sacerdotibus. 235 magni æſtimata à Patribus. ibid. virtutum theſaurus & fundamentum. 236. patientiæ mater. ibid perfectionis ſignum. 237. iuuat in precibus. 240
Humiles à diabolo capi nequeunt. 237. eorum preces Deo placent. 241

I.

IAcob Patriarcha bonorum paſtorum exemplar 262. 290 eius vocatio allegoricè expoſita. 95
Ianitores templi cur. 136
Ieiunium verum quod. 288
Ieiunium Sacerdoti neceſſarium. 280. eius effectus & encomia 278. per illud Niniuitæ ſalutem & veniam adepti. 282. necat dæmones. 283
Impiorum mens ſemper inquieta. 241
Improbi lites excitant. 389
Improbi ſilendo potius quam loquendo vincuntur. 350
Impudici ſuibus ſimiles 172
Ignorantia mater errorum. 208
Ignorantiam Sacerdos fugiat vt peſtem. 207
Ignarus beſtiæ ſimilis. 211
Inconſtantia paruulorum propria. 163. quantum vitium. 162. eius ſymbolum luna. ibid.
Innocentia & ſcientia Sacerdoti neceſſaria. 205
Ira ſtultitia eſt. 414. vitæ noſtræ tortor. 415. ſpecies ebrietatis. ibi. conſilio contraria. 416. perditionis initium. 417. blaſphemiæ mater. 436

L.

LAcænæ cuiuſdam de pudicitia apophtheg. 172
Lachrymæ prædiſtinationis ſignum. 111. Sacerdotum arma 115. 383 Angelos lætificant. 118. Sacerdotum gemmæ coram Deo. 119. ſpongia peccatorum. ibid. animam illuminant. 120.

Dei-

Digitized by Google

Dei Domini. ibid.
Lachrymæ attulerunt Ezechiæ ſalutem. 112.
Laici Sacerdotes iudicare non debent. 62
Lacedæmoniorum inſtitutum. 450
Lectio ſacra Sacerdotibus commendata. 211
Leones oculis apertis dormiunt. 292
Leuitarum erat tabernaculum curare. 251
Lex noua veterem ſepeliuit. 4
Lex vetus & noua Sacerdotibus ebrietatē prohibet. 371
Libido naturæ tyrannus. 421 Dei aduerſaria. 422. ignis infernalis. ibid. ſenibus probroſa. ibid.
Libri prophani vetiti Chriſtianis & cur. 210
Lites dedecēt Sacerdotē. 390
Litigare eſt ſanguinem alienum fundere. 389
Loculi auarorum ſepulchra pauperum. 194
Loqui docent homines, ſilere dij. 346

M.

MAgnifica Sacerdotum nomina. 6
Malum exemplum ſubuertit omnia. 367
Manſuetis quanta promiſerit Deus. 313
Maledici auibus rapacibus ſimiles. 384
Manus operū ſymbolum. 353
Martinus Imperatori Sacerdotem prætulit. 43
Melchiſedec Abrahamo benedicit. 20. eius ſacrificium figura ſacrificij Miſſæ. 85
Menander prudentes beatos vocat. 149
Menſa Sacerdotum qualis eſſe debeat. 275
Meretrix inferni ianua. 421
Mirabilis poteſtas Sacerd. 37
Miſſa omnium veterum ſacrificiorum complementum. 86. eius definitio. 87 per totum orbem celebratur. ibid. quando inſtituta. 88. ſacrificiorum omnium primum. 90. propria Chriſtianorum 91. propitiatorium. ibid. fundatur in cruce 92. prodeſt viuis & defunctis. ibib. conducit ad omnium bonorum genus obtinendum. 93. celebratur in Sanctorum memoriam. 94. theſaurus generalis. ibi. eā Chriſtus primus celebrauit. 88. eius eſſentia nunquam mutata. 89
Modeſtia theſaurus virtutū, 332. Dei donum. 333. fructus Spiritus ſancti. ibid.
Mundus Balthaſari collatus. 252. hoſtis Sacerdotū. 358
Mundi contemptus ſpiritus quietem cauſatur. 245

Muſte-

Muſtela animal immūdū. 354
Murmuratores ranis Ægypti ſimiles 384

N.

NAbal ingratus erga Dauidis milites 185
Nazaræi vinum non bibebant. 372
Neceſſitate preſſis qui non ſuccurrit necat. 193
Nihil homine dignius ſapientia. 150
Niniuitæ per ieiunium ſalutem & veniam adepti. 282
Nox propria ad orandū. 295
Nugæ in ore Sacerdotis blaſphemiæ. 350

O.

OCcupationes ſeculares reddunt Sacerdotes contemptibiles. 397
Oculus laſciuus nuntius cordis impudici. 341
Oculorum cuſtodia prodeſt caſtitati. 341
Oculorum humilitas magnū modeſtiæ ſignum. 341
Oculi populorum Sacerdotes. 368
Oleum lenitatis ſymbolum 321 413
Oratio non ſit nimis timida 105. Sacerdotum terribilis. 106. eius laudes. 110
Ordines ſacros Chriſtus inſtituit. 1
Ordo Sacerdotalis ex homine Deum facit. 12
Origo preciū Eccleſiæ. 124
Ozias punitus quod Sacerdotibus inſultaret 36

P.

PArabolæ de nuptijs ſenſus moralis. 98
Pauperum eleemoſynam tollere prædonum eſt. 193
Peccata venialia guttis comparantur. 468
Percuſſores Sacerdotum abſolui poſſunt à ſolo ſummo Pontifice. 38
Percuſſores Sacerdotum excommunicati. 83
Peregrinū qui ſuſcipit Chriſtum ſuſcipit. 180
Paſtor triplicem vocem habeat. 219. prudens ſit & diſcretus 220. vanam gloriam fugiat. 221
Patientia quid ſit. 227. fortitudini præualet. 229. hominem beat, ibid. iram Dei placat. ibid. magis decet Sacerdotes quam vindicta. 231. cæteras virtutes includit. 233. eius epitheta. 218. ſymbola ibid. Sacerdotibus neceſſaria, eiuſque rei figura. 231
Pax Sacerdotibus neceſſaria. 241. ſemper cum iuſtitia graditur. 243. promiſſa amantibus legem Dei. 244.
Pax & iuſtitia gaudium cauſantur. 245
Pax Spiritus quid ſit. 247
Pacis interioris laudes. 268
Petrus primus poſt Chriſtum Sacerdos. 3.

Philo-

Philoſophus verus ſpernit diuitias. 259
Pœnitentia eorum qui Sacerdotes necant. 84
Poteſtas Sacerdotum nihil timere. 353
Potus nimius multa mala trahit ſecum. 372
Prælati negligentes mortem merentur. 290
Prælati dormientes lonæ cõparati. 293
Prædicator charitatem habeat. 214
Præcipitantia perturbati animi ſignum. 338
Preces Sacerdotum quam efficaces. 98
Pudicitia Sacerdoti neceſſaria. 89
Puellarum Perſarum præparatio antequam ad regem ingrederentur. 97
Puritas magna Sacerdotibus neceſſaria 94
Prudẽs vitã ſuã d.ſquirit. 150
Prudentia dux actionum humanarum. 148. virtutum magiſtra. 151. Sacerdotes ad Deum ducit. 152. eius defectus in ſacerdote ruinæ occaſio. 145. effectus 153. varia vtilitas. ibi. & ſeq.
Pithagoras piſces non comedit & cur. 347

R.

REbecca charitatis exemplum. 186
Religioſus diſcurrẽs reprobatũ ſe à Deo oſtendit. 441
Regni & Sacerdotalis dignitas collata cum duobus luminaribus magnis. 2
Regum inſolentia cedere debet Sacerdotum poteſtati. 37
Ridere in Eccleſia diabolicum eſt. 339

S.

SAcerdotium Chriſtus inſtituit 1. vetus in nouũ mutatum 3. abolitum per nouum 4. vetus lucernæ, nouum Soli comparatum 5. regno præferendum 15. auro ſimile. 16
Sacerdos mali exempli perſequitur Chriſtum pluſquam Iudæi. 369
Sacerdos non celebrans multis bonis ſe ſpoliat 91. mundo iniuriã facit ibid.
Sacerdos humilis ſit verbo & operibus. 241
Sacerdos Iudaicus nudis pedibus & capite ſanctuarium ingrediebatur & cur. 249
Sacerdotis concubinarij Miſsã audire non licet. 431
Sacerdotes debẽt eſſe ſancti 81. ſine macula humiles & ſapientes. 82 ſine peccato 83. caſti. 168. conſtantes 164. hoſpitales. 179 docti 199. prædicatores 212. ſeneti

ueri in peccantes 223. patientes. 227. humiles. 235. ſecularium rerum contemptores. 249. ſobrij. 207. in veſtitu mundi. 305
Sacerdotes ſunt ſoles mundi 7. dæmonum iudices & angelis ſuperiores. 8 Dei coadiutores. 9. Eccleſiæ Apoſtoli. ibid. peccantium aduocati, ſpiritus ſancti oracula. 10. commiſſarij cœleſtes. 11. œconomi domus regiæ. ibid. angeli 12. Chriſti vicarij. 13. regib. præferendi. 15. regũ patres. 16. à militibus exempti. 61 quotidie è menſa Dei paſcuntur. 97. vitam debent pro animarum ſalute exponere. 291
Sacerdotum nomen magnũ. 6. tituli varij à prophetis collati 7. poteſtas ineffabilis. 17. arma lectio & oratio. 95
Sacerdotes etiam indocti & mali honorandi 49. 50. pauci ſaluantur. 362
Sacriligium eſt bonis Eccleſiæ abuti. 188
Salomon ſeptennio templũ abſoluit. 96
Sancti multi ſacerdotij promotionem fugerunt. 13
Sanctitas Sacerdoti neceſſaria. 145
Scandalum dantes maledicti 427. puteus in quẽ Peccatores cadunt 458
Scandalum Sacerdotum quam graue. 454
Scientia Dei donum. 210
Sacerd. neceſſaria 205. & ſe.
Scurrilitas vitanda. 317
Sapientia ſignum prædeſtinationis 148 conſiſtit in Dei cognitione. 157
Senectus Schola ſapientiæ. 137
Secreta reuelare animæ laſciuæ ſignum. 355
Silentium animam à multis vitijs immunem præſtat. 344 hominem ſapientem oſtendit 345. primus diſciplinæ ingreſſus. 348. eius laudes. 343. ſymbolum crocodilus. 355
Sobrietas virtutum parens. 268 Sacerdotibus neceſſaria. 269
Socratis dictum de prudentia. 150
Sodoma punita ob tenacitatem. 191
Solitudo nutrix quietis. 246
Stultitiæ ſignum mentem habere turbatam. 242
Superbus abominatio corã Deo 409. vanus eſt. 410
Superbi montibus ſimiles. 412
Superbia Deo & hominibus inuiſa. 411.

T. Themi-

T.

THemiſtocles nonniſi magnis rebus ſtudebat. 310
Theſauri Eccleſiæ pauperibus erogandi 194
Tituli Sacerdotum varij. 7
Tranquillitatem animæ deus adfert. 243
Tria loquẽdi neceſſaria. 349

V.

VAgari ſignum animi laſciui. 440 mulieris ſalacis. ibid.
Vas diſcoopertum immundum olim. 353
Venatio Sacerdotibus prohibita. 444
Veſperarum mentio in ſcripturis. 122
Veſtales lapſæ viuæ terra obruebantur. 172
Veſtes diſſutas habere olim lepræ indicium. 303
Veſtium vſus. 302
Vigiliæ & preces tentationes impediunt. 289
Vini vſus olim Sacerdotibus prohibitus. 371
Virtutes arma lucis. 379
Vita hominum à Sacerdotibus dependet. 36
Vita Sacerdotis improbi Sacramento nihil obeſt. 95

Z.

ZElus animarum in Paulo. 262. in quo ſitus. 266
Zelus Dauidis ergà honorem Dei 265. Moſis. 264
Zeno laudatus ob taciturnitatem. 349

F I N I S.

Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur. Pſal. 50.

Digitized by Google

Digitized by Google

6-3-1

Digitized by Google

Digitized by Google